COMMENTARIA IN REGULAM PRIMITIUAM FRATRUM BEATAE MARIAE VIRGINIS...

Tomás : de Jesús

Digitized by Google

NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
19 C
56

M

Scan. Y. N.° 7. Pal. 2

Digitized by Google

COMMENTARIA

IN REGVLAM PRI-
MITIVAM FRATRVM

Beatæ Mariæ Virginis

COMMENTARIA IN REGVLAM PRIMITIVAM FRATRVM

Beatæ Mariæ Virginis de monte Carmeli, quæ in noua Diſcalceatorum reformatione ſeruatur.

Vbi etiam plures aliorum ordinum Regulæ obiter explanantur, potiſſimum verò Baſilij, Auguſtini, Benedicti & Franciſci, & aliæ quæ in margine notantur.

AVTHORE P. F. THOMA A IESV
Biacienſi Prouinciale eiuſdem Ordinis in Prouincia Sancti Eliæ Prophetæ.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
COMMISSIONE GOVERNATIVA PER LE ... ROMA

Salmanticæ apud Joannem Ferdinandum.

M. D. XCIX.

Digitized by Google

TASSA.

YO Pedro Çapata del Marmol Eſcriuano de Camara de ſu Mageſtad, de los que en el ſu Conſejo reſiden, doy fee que auiendoſe viſto por los Señores del Conſejo de ſu Mageſtad vn libro intitulado Cōmentaria in Regulam fratrum Beatæ Mariæ Virginis de monte Carmelo. Compueſto por fray Thomas de Ieſus, Prouincial de la prouincia de Caſtilla la Vieja, de la orden de nueſtra Señora del Carmen de los Deſcalços que ante ellos fue preſentado, y con ſu licencia impreſſo; taſſaron cada pliego del dicho libro à tres marauedis, y el dicho libro tiene ſeſenta y ſeys pliegos, q̃ al dicho precio montan ciento y nouenta y ocho marauedis, cada volumen del dicho libro en papel, y para que dello conſte, de mādamiento de los dichos Señores del Conſejo de ſu Mageſtad di la preſente, que es fecha en la Villa de Madrid, à treze dias del mes de Henero, de mil y ſeyſcientos años.

Pedro çapata
del Marmol.

Digitized by Google

EL REY.

POR quãto por parte de vos F. Thomas de Ieſus Prouincial dela Prouincia de Caſtilla la vieja de la ordẽ de nueſtra Señora del Carmẽ de los Deſcalços, nos fue fecha relaciõ, q̃ vos auiades compueſto vn libro intitulado, Commentaria in Regulã fratrũ B. Mariæ Virginis de monte Carmeli, en el qual de mas de explicar vueſtro inſtituto y Regla, ſe declara bã juntamẽte las Reglas è inſtitutos de otras Religiones, y con el fauor de nueſtro Señor ſeria de mucho prouecho para todas las demas Religiones, porq̃ en el ſe fundaua y apoyaua todo lo q̃ era recogimiẽto, oraciõ, y penitẽcia, y otras coſas pertenecientes a la diſciplina monaſtica. Y aſsi meſmo auiades cõpueſto otro libro en Romance q̃ ſe intitulaba, Antiguedad y Cofradia de la orden de nueſtra Señora del Carmẽ q̃ ſera de mucho conſuelo y ayuda para todos los fieles, y nos ſuplicaſtes os mãdaſſemos dar licẽcia para imprimir los dichos libros, y priuilegio por veynte años, o como la nueſtra merced fueſſe. Lo qual viſto por los del nr̃o Cõſejo, y como por ſu mãdado ſe hizierõ las diligencias, q̃ la pragmatica por nos vltimamẽte fecha ſobre la impreſsiõ de los libros diſpone, fue acordado, q̃ deuiamos de mãdar dar eſta nr̃a cedula para vos en la dicha razon, y nos tuuimoslo por biẽ. Por lo qual os damos licẽcia y facultad, para q̃ por tiẽpo de diez años primeros ſiguientes, que corren y ſe cuentan deſde el dia de la fecha deſta nueſtra cedula, vos, o la perſona, que vueſtro poder ouiere, y no otra alguna, podays imprimir y vender los dichos libros, que de ſuſo ſe haze mẽcion por ſus originales, q̃ en el nueſtro Cõſejo ſe vierõ, q̃ vã rubricados y firmados al fin de Pedro Çapata del Marmol nueſtro Eſcriuano d̃ Camara, de

los que en el nueſtro Conſejo reſiden, y con que antes que ſe vẽdan, los traygays ante ellos cõ ſus originales, para q̃ ſe vea, ſi la dicha impreſsiõ eſta cõforme a ellos, o traygays fee en publica forma, como por Corrector por nos nõbrado ſe vio y corrigio la dicha impreſsion por ſus originales. Y mãdamos al impreſſor, q̃ aſsi imprimiere los dichos libros, no imprima el principio y primer pliego, ni entregue mas de vn ſolo libro cõ ſus originales al autor, o perſona, a cuya coſta lo imprimiere, ni a otra perſona alguna para effecto de la dicha correctiõ y taſſa, haſta q̃ antes y primero los dichos libros eſtẽ corregidos, y taſſados por los del nr̃o Cõſejo, y eſtãdo hecho y no de otra manera podays imprimir el dicho principio y primer pliego, y ſeguidamẽte põga eſta nueſtra cedula, y la approbaciõ, q̃ de los dichos libros ſe hizo por nueſtro mãdado y taſſa y erratas, ſopena de caer en las penas cõtenidas en las leyes y pragmaticas deſtos Reynos, q̃ ſobre ello diſponẽ. Y mãdamos q̃ durãte el dicho termino de los diez años, perſona alguna ſin vueſtra licẽcia no pueda imprimir ni vender los dichos libros ſopena q̃ el q̃ los imprimiere, y vẽdiere aya perdido y pierda todos y qualeſquier libros, moldes, y aparejos, q̃ de los dichos libros tuuiere, y mas incurra en pena de cinquẽta mil marauedis, la qual dicha pena ſea la tercia parte para la nueſtra Camara, y la otra tercia parte para el juez q̃ lo ſentẽciare, y la otra tercia parte para la perſona, q̃ lo denunciare. Y mãdamos a los del nueſtro Cõſejo Preſidẽte y Oydores de las nueſtras audiẽcias, Alcaldes, Alguaziles de la nueſtra caſa y Corte, y Chãcillerias, y a todos los Corregidores, Aſsiſtẽte, Gouernadores, alcaldes mayores y ordinarios, aſsi a los q̃ agora ſõ, como a los q̃ ſerã de aqui adelãte, q̃ vos guardẽ

y ha-

Digitized by Google

y hagan guardar eſta nueſtra cedula, y contra ſu tenor y forma no vayan ni paſſen por alguna manera ſo pena de la nueſtra merced, y de diez mil marauedis para la nueſtra Camara. Fecha en el Pardo a veynte y ſiete dias del mes de Nouiembre de mil y quinientos y nouenta y ocho años.

YO EL REY.

Por mandado del Rey nueſtro Señor.
D. Luys de Salazar.

Digitized by Google

APPROBATIO.

EX commiſsione ſupremi ſenatus ſumma attẽtione perlegi cõmentaria hæc in Regulam primitiuam fratrum B. Mariæ Virginis de monte Carmeli, compoſita per admodũ doctum & Reuerendum Patrem fratrẽ Thomam de Ieſu, Prouincialem Ordinis Diſcalceatorum Prouinciæ S. Eliæ, in Regno Caſtellæ, in quibus nihil inueni, quod ſit contra fidem Catholicam, neque contra Sanctos Canones, neque contra bonos mores, ab Eccleſia prædicatos & commendatos: Imo in eis plurimę docto & diſtincto ſtylo difficultates elucidantur, quæ non ſolùm proſunt dictis fratribus Diſcalceatis, & eiuſdẽ Regulæ profeſſoribus, ſed etiam alijs Religioſis diſtinctas Regulas profitentibus. Et ideò operæpretiũ eſſe cenſeo, hæc nimis docta & elaborata commentaria typis mandari debere, vt ipſa ſuum debitum finem conſequantur. Data in Conuentu Salmanticenſi Patris noſtri Franciſci, die decimanona Nouembris anno Domini 1598.

Fray Manuel Rodriguez.

Digitized by Google

Approbatio Ordinis.

COmmentaria hæc Patris fratris Thomæ de Ieſu Prouincialis Prouinciæ S. P. N. Eliæ Prophetæ, Ordinis B. Mariæ de monte Carmeli Diſcalceatorum, in Regulã primitiuã eiuſdẽ ordinis, iuſſu Patris noſtri fratris Eliæ de S. Martino Generalis vidi, diligẽterq; & accurate perlegi. In quibus nihil, quod aut fidei, aut bonis moribus aduerſetur, offendi. Quinimò vbique vtiliſsima abundant doctrina, & rationibus Theologis & Sanctorum Patrum autoritatibus, mira quadam eruditione (eius quidem digna ingenio) comprobata. Quo etiam opere humilitati, pænitentiæ, orationi, cellulæ cuſtodiæ, & rigidiori denique vitæ, quæ noſtra profitetur Religio, mirum in modum fauet. Quare & Deo opt. Max. gratiſsimum, & omnibus vtiliſsimum fore cenſeo, ſi ea typis mandandi præbeat licentiam, quod ad ſe attinet. Dat. Toleti in hoc noſtro Conuentu Spiritus Sãcti Kalendis Iulij, anno 1598.

Frater Leonardus de
Spiritu Sancto.

Facultas ſuperioris.

FRater Elias de Sancto Martino Generalis ordinis Beatæ Mariæ de monte Carmeli Diſcalceatorum, facultatem concedo (quod ad me attinet) vt commentaria in Regulam primitiuam noſtri ordinis à Patre fratre Thoma de Ieſu Prouinciali Prouinciæ S. P. N. Eliæ prædicti ordinis, compoſita, & à Patre fratre Leonardo de Spiritu Sancto noſtræ Religionis profeſſore de mandato noſtro perlecta, deindeque matúrè approbata, typis mandentur. In quorum fidem has noſtras litteras manu noſtra ſubſcriptas, & ſigillo noſtri ordinis munitas dedimus, Toleti, Kalendis Iulij, anno 1598.

F. Elias de S. Martino Generalis.

REVERENDO ADMODVM PATRI noſtro Fratri Eliæ à Sancto Martino, totius Ordinis nouæ reformationis Carmelitarum, (qui Diſcalceati nuncupantur) Generali.

Frater Thomas à Ieſu, eiuſdem Ordinis indignus filius.

QVAE me impulerint cauſę, vt ad expoſitionem noſtræ Regulæ me accingerem, & commentarijs explicarem, tibique, religioſe admodum Pater dedicarem, hac epiſtola reddendam rationem exiſtimaui. Ac primum ſatis ſuperque mihi erat cauſa obedientiæ miniſterium, à qua non ſolum inuitatus, ſed & iuſſus olim ſubierā. Sed tunc non potui perficere, nunc autem cùm me viderem, quanuis breui tempore, tûm ab occupationibus abſolutum aliquantulum, tûm mediocri ſanitati reſtitutum: ſtatui, non ſolum Religioni obtemperare, ſed etiam, (vt mihi perſuadeo,) Deo optimo

maximo obſequium gratiſsimum præſtare. Nam quum hæc noſtra Regula neque perfectione, neque excellentia, neque etiam antiquitate, vlli ex his, quas Eccleſia veneratur, cedat: ita tamen ab authoribus antiquis, & noſtris eſt parum celebrata, vt iam in obliuionem omnium videatur incidiſſe. Cuius rei fortaſſe ea cauſa fuit, quia poſt aduentum Carmelitarum in Europam, paruum tempus in primæuo illo rigore, in quo condita eſt, perdurauit. Eugenius enim huius nominis quartus illam notabili decreto anno 1400. (id eſt, abhinc ducentis annis) temperauit: & cum rigoris mitigatione huius primitiuæ etiam Regulæ memoria mitigata eſt, ne dicam abolita. Ante mitigationem vero Eugenij, pauci erant in Europa Carmelitæ, & hi magis in propullandis laboribus ordinis, & arcendis periculis, quàm in ſcribendis libris erant occupati. Ac proinde mirum non eſt, ſi per tot annorum curricula Regula hæc iacuerit in tenebris. Poſt nouam demum reformationem, in qua nos hanc primam Regulam profitemur, adhuc breuiſsimum tempus fuit, & in quo grauiſsimæ res, & ad Religionem neceſſariæ fuerunt ſtabiliendæ. Quare nullum tempus ante hoc datum fuit huius negotij opportunè tractādi. Nūc verò, rebus iam perfectis, & fauente Deo ritè conſtitutis, ratio poſtulare videtur, vt iam tandem hæc fax ſplendidiſsima, quæ tandiu in tenebris latuit, admirabilem emittat ſplendorem: & ad gloriam & honorē omnipotētis Dei, omnibus deinde cōmunicetur, quæ pro ſalute omniū eſt inſtituta, dū omnibus altiſsimā ad perfectionē viā oſtendit, ac parat.

Mouit etiam me ad hos commentarios perficiendos magna & inſignis vtilitas, quæ noſtræ profeſsioni

feſsioni ex eis poteſt accreſcere. Nam cum primum huius Regulæ perfectio & integritas omnibus pateſiat, ſecurius & alacrius ad eius obſequium properabunt: oſtenſaque huius diuinæ inſtitutionis excellentia, omnium animos ad eius aſſequutionem, obſeruantiamque perfectam alliciet. Huius denique Regulæ exacta intelligentia noſtræ profeſsionis athletis maximè eſt neceſſaria. Quid enim vnicuique magis neceſſariũ, quam artis ſuæ nouiſſe finẽ & ſcopum? Aut quis vnquã in inſtituto ſuo perfectus eſſe potuit, qui ipſius regulas, & normas ignorauerit? Nullus certè artifex in artificio ſuo celebris, aut exactus erit, ſi nõ ad vnguẽ quid illud contineat intellexerit, ac penetrauerit. Imo verò nihil fædius, aut turpius cuique hominũ contingere poteſt, quã ſui ſtatus & inſtitutionis rationes ignorare. Multa præterea dãna & incõmoda neſcientem ſui inſtituti normã cõſequũtur. Nã ſi pręcipua viuẽdi ratio in Regula cõtinetur, ſi hæc ignoretur, & fructus, qui ex ea explicata percipi poteſt, caſſus, & inutilis erit. Et ſi Regula eſt recta via ad perfectionẽ cõſequendã, fruſtra iter facere parat qui viã ignorat. Sũt etiã Religionũ omniũ Regulæ veluti ſpirituales quidã aphoriſmi, quibus infirmitates noſtræ, & morbi cõplures eradicãtur. Ignorata igitur tali medicina, morborũ remedia nõ conſequemur. Longũ eſſet obſeruantiſsime Pater, enumerare mala, quæ ex ignorãtia Regulæ poſſent pullulare. Quare ſanctiſsimè, vt tot mala euitarentur, Conciliũ Vienẽſe ſtatuit, vt Religionũ Præfecti in Cõuẽtualibus Capitulis partẽ aliquã propriæ Regulæ ſuis ſubditis declarent, vt ſuæ profeſsionis cõſcij ab ea non aberrẽt. Prælatis quoq; cõducet Regulam exacte cognoſcere, vt rite eam obſeruare fa-

ciant

ciant. Nam, dùm, multi verum ſenſum ignorant, in nimium rigorem excurrunt: alij vero, ne rigidi nimis cẽſeantur, blandi & lenes (quod non ſine magno Regulæ detrimento cõtingit,) inueniũtur. Poſtremò hæc cõmentaria ad regulas alias conſtituendas, quas cõſtitutiones vocamus, mire prodeſſe poſſunt. Solet enim contingere, vt Regulæ nouæ, quæ ſint veluti huius primæuæ Regulæ appẽdices, & expoſitiones, pro tẽporis varietate naſcãtur. Quæ tunc demũ firmæ erunt, & accõmodæ, ſi iuxta huius verum intellectum efformabuntur. De ſcopo hactenus.

Nunc ad te, Reuerẽde admodum Pater, reuertor, cui hos tenues meos labores multis de cauſis dicatos eſſe volui (& forte huius rei nõ opus erat accuratam aliquam reddere rationẽ. Nã tunc ſanè inſtituti mei ratio reddenda fuiſſet, ſi tuo patrocinio prætерito ſub alteriuſcuiuſpiam vmbra hos meos labores prodire voluiſsẽ.) Nã cui potius horũ primitias dicarẽ filius obſequẽtiſsimus, quã tibi, noſtræ Religionis ſapiẽtiſsimo, & meritiſsimo Patri? Quę cauſa etiã ſi nõ extaret, vel illa ſufficeret, quod Regulæ obſeruãtiorẽ nullũ alium poſſem inuenire. Ex quo quiuis facile poteſt intelligere, tibi, qui Regulam re & opere ſeruas, illius explanationẽ ex Sanctorum Patrũ doctrina ſtabilitã, fore iucundiſsimã. Alia denique, eaque potiſsima cauſa fuit, quam reticere vellem vtpote tibi moleſtã, ſed quia filijs tuis gratiſsimã animaduerti, nõ poſsũ, etiãſi lingua tãtæ rei nõ ſufficiat, non ſcriptis propalare. Alia (inquam) cauſa eſt, illud neſcio quid diuinitus tibi à ſummo Deo cõceſſum, quo nos omnes allicis volẽtes, & ſuauiſsimis catenis ligatos deuincis, & ardentes charitate perducis. Sed qui videat, te Dei omnipotentis cor arripuiſſe, non mirabitur

rabitur,ſi corda hominũ conſtricta pertrahas,& pertracta conſtringas .Id efficit ſumma & eximia tua erga Deũ charitas,quã neque tu vnquã poteris occultare,neque filij tui poſſumus nõ prædicare. Hinc nata eſt illa clementia erga omnes,generoſi animi certus index.Quid vero dicã de ſingulari manſuetudine, atque humilitate? Hæc enim quũ ſit cæterarum virtutũ fundamentũ & oſtiũ, etiãſi nulla alia tuæ ſanctitatis coniectura extaret, vel ea ſufficeret, vt te ſanctiſsimũ iudicarẽ,ſi verũ eſt quod Auguſtinus prædicat,quanto quis humilior, tãto & ſanctior. Quid de vitæ pænitentia & aſperitate per tot annorũ curricula? ita enim per pænitentiæ labores,per morbos & ægritudines fuiſti ſemper,& nunc aliquãdo exercitus , vt poſt tot annorũ ſpatia ita nunc alacriter & prõpte,acſi denuò inciperes,in ſtadio percurras.His itaque ſpiritualibus donis , huius vitæ arctitudine, clariſsimè ab omnibus cernitur,quo pacto exẽplum doctrinæ reſpondeat,aſperitas vitæ intelligẽtiæ præcepti aſsimiletur:ac denique operibus quã conſona verba & ſermones tui reperiantur. Quantus ex hoc exemplo, & ſingulari tuo viuendi ritu noſtræ Religioni acceſſerit fructus,non meũ eſt declarare,res ipſa loquitur. Quibus de cauſis (vt alias ne tibi moleſtior fiã interim omittã) iã nõ audax cuiq; videbor, ſi charitatis catena, qua oẽs trahũtur,ego trahor, & tibi me,meaq; omnia libẽter offero, quũ præſertim meã ipſius etiã in hoc ipſo vtilitatẽ quęrã. Nã ſi tu,vt omnia ſoles, meas has cõmẽtationes hilari vultu acceperis,& tua ſaltẽ vmbra contexeris,nemo erit inter tuos filios tã perfricatæ frontis , qui eas libenter nõ recipiat,& amplectatur. Vale.& Dñs noſter Ieſus Chriſtus te noſtræ Religioni diu ſeruet incolumem.

AD LECTOREM.

SVperiori epiſtola (religioſe Lector) expoſui, quo conſilio adductus nouum hoc & ab alijs prætermiſſum argumentum, quod in expoſitione noſtræ Regulæ verſatur, fuerim aggreſſus. Nunc vero operæprecium duxi, quæ ſint quæ à me hic diſſerantur, & quo ordine, præmittere. Opus igitur hoc quatuor partibus ſiue libris continetur. In prima regulæ illæ ſiue inſtitutiones, quibus noſter ordo ab initio fuerit aſtrictus proponuntur. In ſecúda prolegomena quędá expediuntur, quibus nó nullis huius Regulę antiquitatis, dignitatis, & perfectionis aduerſarijs occurrerem, & propoſito ſcopo maiorem lucem afferrem. Nam & ipſa rei natura poſtulare videtur, vt de regula acturus, nomen, definitionem, originé, autorem, finem ſiue ſcopum, necnon dignitaté eius & perfectionem prius oſtenderem: quæ omnia ſecunda huius operis parte aperiútur. Deinde in tertia præcipua Regulæ capita gloſis & dubitationibus elucidantur. In quarta denique de exhortationibus, quanuis interdum de aliquibus etiam præceptis diſſeritur. Summa igitur huius tractationis eo tendit, vt verus ſenſus Regulæ, ſumpto argumento, ab ipſa, à ratione, à Patribus, vel ab alijs non infimæ notæ autoribus aperiatur, interdú tamen placuit

placuit, alias Religionũ regulas, quę cum noſtra conueniunt tum in margine annotare, tũ in corpore, & in contextu ſermonis ſæpe adducere, & explicare. Annotaui igitur regulas omnes, quas in Eccleſia obſeruatas olim, & nunc temporis inueni: quia verò multæ congregationes loco regulę cõſtitutionibus vtũtur vt Camandulenſes, Carthuſiani, necnon & Religio Societatis Ieſu, ideo earum conſtitutiones pro regulis citaui. Siquid verò in his commentarijs, quod in Dei gloriam, & noſtri ordinis vtilitatem cedat, inueniatur, eo vtatur lector, & Deo omnium bonorum autori, non mih i ignaro & rudi gratias agat: Si minus vtile, minus verum, aut minus propriè dictum offenderit, nobis parcat benigniſsimè. In omnibus me, non ſolum Romanæ Eccleſiæ, quam vt pijſsimam matrem, & veritatis magiſtram colo, verũ & cuiuſque alterius cenſuræ ſubijcio.

ERRATAS.

Pag.2.li.9.oſtenſuri.le.oſtenſuros.pag.2.li.18.oſtenſuri.le.oſtenſuros.pa.2.li.9.proprius.le.propius.pag.9.li.12.mon.le.monte.pag.25.lin.6.Ioannis.le.Ioannes.pag.28 li.22.antiquum.le.antiquam pag.46.lin.19.cupidem le.cupidinem.pagi.47.linea 23.perfectionem.leaſe.perditionem.pagina.54.linea.22.propter te ipſum.leaſe.propter ſe ipſum.pagina.56.lin.10.elicita.le.illicita.pag.56.li.13.illicita le.licita.pag.57.li.15.impediendis.le.impendendis.pagin.57.li.16.cultu meo.le.cultui meo.pagina.60.linea.20.intrabibitis.le.intrabitis.pagina.65.li.27.guſtare.le.guſtata.pag.88.li.32.obijt.le.abijt.pag.115.li.25.inter inhomines.le.inter homines.pag.135.li.22.brocardum.le.reginaldum.pag.145.li.8.Decembris.le.ſeptembris.pag.161.li.19.inſtitutioni.le.inſtitutionis.pag.166.li.24.officio.le.officij.pag.172.lin.27.confirmantur.le.confirmarunt.pag.207.li.35.pracepta.le.praceptiua.pag.213.li.25.maior.le.miror.pag.217.li.11.propterea le.prætereà.pag.231.li.20.infeſta.le.infecta.pag.246.li.30 ſciebantur.le.ſciebant.pag.246.li.36.deſignabat.le.deſignabatur.pag.277 li.32 idem,quæ.le.quæ.pag.302.li.33.legitimis.le.legitimus.pag.308.lin.13.habet.le.habeat.pag.309.lin.30.facere.le.fecere.pag.312.li.2.facta.le.feſt.pag.334.lin.4.conſeruanda.l.conſeruandam.pag.357.li.36.prohibet.le.permittit.pag.378 li.18.pates.le.pater.pag.378.li 24.orbos.le.morbos.pag.431.li.2.ad concupiſcentiam.le.quartò ad concupiſcentiam.pagina 440.li.30.antes.le.artes.

1 Pagina.350.lin.22.ibi.(*Quæ ſequuntur.*) *Poſt hæc verba ponenda ſunt ex linea ſequenti illa verba* (Et infra. Bonus autem Prælatus agnoſcit ſe & conti *nuanda cum illis verbis,* (*Fratrum ſuorum.* &c.

2 Pagina.147.*linea vltima,ibi.*(*Prout temporis penſata.*)

De ſunt hæc (*qualitate in Domino proſpicit expedire, libenter impendit ſuæ ſolicitudinis partes. Sanè cùm ſit nobis pro parte.*

Con eſtas Erratas eſta correcto eſte libro conforme a ſu original. En teſtimonio de lo qual lo firme. En Salamanca oy ocho de Nouiembre.1599.años.

El Corrector. &c. *Manuel Correa de Montenegro.*

PRIMA PARS HVIVS OPERIS DE Regulis, ſub quibus ordo Carmelitarum ab initio ſuæ inſtitutionis militauerit.

Argumentum primæ partis.

RECTVS diſſerendi ordo poſtulat, vt in hac priori operis parte, quæ præfationis vices gerit, agamus de illis Regulis, quibus ordo noſter à prima ſua ætate fuerit aſtrictus; vt ſic gradatim ad Regulam Alberti deſcendentes, eius ſenſum, & mentem clarius percipiamus. Cum enim Regula hæc ab alijs prioribus, antiquioribuſque fuerit aſſumpta, his primis fontibus perſpectis, facile erit riuulos ex eis fluentes colligere. Cum igitur Carmelitarum ordo tres viuẽdi normas à ſua prima origine agnouerit; in tria potiſsimum capita prior huius libri pars diſſecabitur. In prima, de Regulis à maioribus noſtris tempore legis ſcriptæ, & primitiuæ Eccleſiæ vſque ad Ioannis Epiſcopi Hieroſolymitani ſæculum ſeruatis: In ſecunda, de Regula à ſanctiſsimo hoc viro Ioanne Patriarcha Carmelitis tradita dicã: Et in tertia Regulam Alberti, (quæ hodie in diſcalceatorum

familia ſeruatur,) cum ſuis mitigationibus proponam. Ita tamen hæc erunt à me præſtanda, vt circa vnam quãque Regulam conſtet de authore, de tempore, de loco, & de alijs circunſtantijs, quæ rem ipſam notiorem reddere ſolent.

Cap. I. Quibus regulis ordo Carmelitarum tempore legis veteris, & Prophetarum vixerit, quis ve fuerit huius Ordinis author.

RES hæc à primo fonte deducenda eſt. Oſtenſuri igitur hic primam noſtri ordinis Regulã, oportebat prius huius inſtitutionis magiſtrum, & authorem tradere. Quare (vt rem hanc debito ordine aggrediamur) primo loco huius inſtituti fundatorem, ac magiſtrum inquiramus: poſtea de priori regula, ſub qua tunc religio floruit dicturi.

De Elia Ordinis Carmelitarum authore. §. I.

HAC prima parte oſtẽſuri, ordinem noſtrum à magno illo antiquatę legis vate Elia ortũ habuiſſe, oportuit præmittere, totius monaſticæ vitæ inſtitutum à viro hoc emanaſſe, eumque Euangelicę legis conſilia diuino ac Prophetico ſpiritu præuidiſſe, primũq; omnium obſeruaſſe. Huius rei teſtimonia paſsim apud Patres occurrunt, qui ferè omnes Eliæ, & Eliſeo hoc penè diuinum vitæ genus deberi fatentur. Sentit hoc Beatus Hieronymus Paulino ſcribẽs, & in epiſtola ad Ruſticum monachum. Sẽtiũt Iſidorus lib. 2. de officijs c. 9. Caſsianus lib. 2. c. 15. & lib. 1. c. 2. Et Martyr Dorotheus in ſinopſi Prophetarum. Teſtatur idem S. Macharius in ſermone ad monachos, vbi geminum agnoſcit fontem, à quo omnes, quotquot religiones ſunt, emanauere: Primum in veteri lege Eliam Teſbytem, ſecundum in hac noſtra gratiæ Ioannem Baptiſtam (illum alterum

Hieronym. *Iſidorus.* *Caſsianus.* *Machar.*

alterum Eliam) agnoſcit. Machario adhærent Sozomenus in Tripartita libr. 1, capit. 11. Nicephorus lib. 8, hiſtoriæ capit. 39. & alij plures, quos iuniores referunt ſcriptores. In qua re potiſsimum conſulendi Bellarminus libro 2. de Monachis capit. 5. Mattheus Galienus de origine Monaſtices, ac nouiſsimè Henriquez (vt alios plures omittam, quos ipſe refert) tom. 2. libro. 12. capit. 5. in gloſſa littera B. *Sozomen. Nicephor. Bellarmin. Mat. Gal. Henriqu.*

Eliam igitur hanc arctam, anguſtamque viam ante omnes ingreſſum eſſe, Ioannes *H*ieroſolymitanus Patriarcha, (qui circa annos Domini. 400. floruit) ex ſcriptura colligit, idque in libro de inſtitutione monachorum cap. 9. & 10. latè probat. De qua re nos in libro de profeſsione monaſtica latius dicemus. Nunc quaſi adumbraſſe ſufficiat, Eliam, eiuſque ſucceſſores caſtitatem, paupertatem, & obedientiam ſeruaſſe. In ſcriptura enim vates hic magnus ſine vxore, ſine liberis, ſine familia caſtam, celibēque vitā degens introducitur. Imò primum authorem colendæ virginitatis ferè omnes Patres eum appellant. In tanta in ſuper paupertate vixit, vt veſtiū loco, zona pellicea amictus 4. Regum. 1. deſcribatur, & modo à vidua, modò à coruo victum, quaſi mendicatum accipiens. Vtriuſque conſilij virginitatis, & paupertatis Eliam fuiſſe cultorem, in tractatu de voto caſtitatis, & paupertatis apertius, latiuſque proſequuti ſumus. Ac denique obedientia in Eliſeo, ac cæteris Eliæ ſucceſſoribus (teſtante ſcriptura. 4. Regum 4.) reſplenduit; cum poſt Eliæ raptum, Eliſeo ad Eliæ familiam reuertenti occurrerunt omnes, eumque proni adorauerunt; quaſi hoc externo reuerentiæ ſigno conteſtantes, ſe obedientiam, quam prius Eliæ præſtiterant, iam in ipſum transferre. Notiora ſunt hæc, & à nobis diligentius probata. *Ioan. Patriercha. 4. Reg. 1. 4. Reg. 4.*

Illud verò, quod nunc probandū aggredior, difficilius ſanè apparet: res eſt, Eliam, eiuſque ſucceſſores profeſsionem monaſticam triplici (ferè vt nunc fit) votorum vinculo obſeruaſſe. Quod etſi pari certitudine cū nuper traditis firmū non ſit: probatione tamē magna non caret. Veritati igitur huic examinādę, cōiecturis, quib⁹ nō parua fides debetur,

vtemur: prius id ſupponentes (quod & Catholicis certum
eſt, à nemineque illorum hactenus dubitatum) in lege ve-
teri receptum, vſuque firmatum fuiſſe, vouere Deo, votiſ-
Vvalden. que paciſci, & obligari. Ita cenſet Pater noſter Vvaldenſis
in doctrinali libro. 3. artic. 2. cap. 2 1. cui & ſubſcribunt viri
grauiſsimi. Neq; eſt cur iji hoc amplius immoremur: cum
Geneſ. 29 paſsim in ſcriptura veteri plura emiſſa vota legamus. Ge-
neſ. enim. 29. Iacob Patriarcha votum vouit, Dauid quo-
que de extruendo templo votum vouit Deo Iacob, vt di-
Pſalm. 131. citur Pſalm. 131. ac denique plura alia vota leguntur Le-
Leuit. 27. uit. 27. num 6. &. 30. Deutero. 12. & 23.
Numer. 6. Conſtat præterea, (conſtabatque id olim apud vete-
Deut. 12. res patres) quicquid illud ſit, quod ex voti obligatione fit,
multo eſſe præſtantius, ac Deo gratius; quam ſi libera
& 23. ac ſoluta voluntate fieret: Cuius veritatis teſtis eſt Di-
S. Thom. uus Thomas. 2. 2. quæſt. 88. articul. 6. Addit inſuper pro-
miſsio voto confirmata voluntati promittentis ſtabilita-
tem ac firmitatem non modicam, cum animus nulla hu-
mana poteſtate, niſi à ſeipſo ligari poſsit, ac ſua fragilita-
te; & inconſtantia priuari. De quo argumento plura
Hier. Pla. apud Hieronymum Plato libro. 1. de bono ſtatu religio-
ſor. capitulo. 20. erudite (vt in alijs ſolet) ſcripta re-
peries.

Tertio id erit præmittendum, in lege veteri Religionis
vota expreſſa fuiſſe, & obſeruata: ſic enim Nazareos
Origenes. Religionis voto aſtringi affirmat Origenes in 10. cap. Le-
Iſidorus. uitic. homil. 11. Iſidorus libro. 2. de officijs capit. 4. & la-
tius Caniſsius de corruptellis capit. 2. Cæterum ad rem
Caſsianus. proprius accedamus, & de caſtitatis voto ſpecialiter diſſe-
Iſaiæ. 56. rentes, hoc votum in lege veteri fuiſſe etiam fidelibus pro-
poſitum, oſtendamus. Primo ex illis verbis Iſaiæ 56. In
quibus Dominus conſolatur eunuchos dicens. *Non dicat
eunuchus, ego lignum aridum, quia hæc dicit Dominus eu-
nuchis, qui cuſtodierint ſabbata mea, & elegerint, quæ
ego volui, & tenuerint fœdus meum; dabo eis in domo mea,
& in muris meis locum, & nomen melius à filijs, & filia-
bus. Nomen ſempiternum dabo eis, quod non peribit.*

Quæ

Quæ verba intelligunt B. Hieronymus, Cyrillus ibi, Auguſtinus de virginitate capit. 24. & Baſilius in libro de vera virginitate, de continentibus, ideſt, de his, qui voluntari è ſeruant virginitatem, non verò ad litteram de abſciſsis, vel illis, qui à ventre matris ſuæ ſic naſcuntur. Quod patet ex ipſo contextu, quia nulla eſt maior ratio, cur eunuchis ſic natis promittatur maior gloria, quàm ſit filiorum, & filiarum Dei. Et licet ij patres tantùm affirment, in lege veteri prædictis verbis conſuli voluntariam continentiam, nihilque exprimant de voto caſtitatis: mihi tamen certum videtur, ex hoc loco non obſcurè colligi conſilium circa votum caſtitatis ſeruandum. Idque ex alio ſcripturæ ſimili loco, adiuncta Patrum obſeruatione, confirmatur. Tunc enim plenè ſcripturam explicari exiſtimo, cum eadem ſcriptura ſui eſt interpres. Locus igitur eſt Matthei capit. 19. vbi Chriſtus Dominus ait. *Sunt eunuchi, qui ſeipſos caſtrauerunt propter regnum Cœlorum*. Vbi ipſa Eunuchorum appellatio perſpicuè indicat ipſum continentiæ votum. Non enim eſt Eunuchus, qui ſolum continet, ſed qui ita continet, vt non poſsit nō contineri. Quare Chriſtus Dominus loquutus eſt non de his, qui ſolo propoſito voluntatis ſe caſtrauerunt: ſed de illis, qui à ſe voto continentiæ omnem facultatem contrahendi nuptias amputauerunt. Hanc interpretationem rectè confirmat Bellarminius libro, 2. de Monachis capit. 23. ex Epiphanio hæreſi 29. Hyeronymo, Matth. 9. & Auguſtino libro de ſancta virginitate capitul. 30. vtunturque prædicto Matthei loco communiter controuerſiarij contra hæreticos noſtri temporis, vt probent caſtitatis votum à Chriſto Domino fuiſſe inſtitutum. Simili ergo ratione locus ille Iſaiæ eſt interpretandus, vt in illo, Eunuchorum nomine, non tantum continentes, ſed etiam, qui continentiam voto firmarunt, intelligantur. Et quia fortaſſè alicui durum, nouumque videbitur, in lege veteri caſtitatis votum fuiſſe expreſſum, cum potius lex ipſa cælibes, & orbos, ſemenque poſt ſe non relinquentes maledictione dignos ducat: vt conſtat ex Deuteronomio, capit. 25. aduertat oportet, ſcripturam non de ſemine carnali, ſed ſpiri-

Hieron. *Cirillus.* *Auguſt.* *Baſilius.*

Matt. 19.

Bellarmin. *Epiphan.* *Hieron.* *Auguſtin.*

Deut. 25.

ſpirituali accipiendam eſſe. Et vtrumque (nempe quòd in legè veteri caſtitatis votum commendetur, & quod maledictio feratur in carentes ſpiritali prole) teſtatur clariſsimè Damaſcenus libro. 4. ſidei Orthodoxæ capitulo. 25. vbi virginitatem miris laudibus efferens, poſtquam eam multis veteris legis patrum exemplis obſeruatam fuiſſe docuit: vt oſtenderet, in illa lege non ſolum virginitatem ſeruari, ſed etiam votum continentiæ emitti, & laudari, ſubiungit: *Nonne lex magnum votum caſtitatem appellauit?* Et vt obiectioni, quæ ſeſe offerre poterat ex verbis illis Deuteronomij, *Maledictus homo, qui non relinquit ſemen poſt ſe*, reſpondeat: ſtatim adiecit. *Oportet igitur ſpiritualius accipere legis præceptũ. Nam eſt ſemen ſpirituale per charitatem, & timorem Dei in mentis vtero parturienti ſpiritum ſalutis. Sic autem accipiendum eſt hoc. Beatus eſt, qui habet ſemen in Sion, & familiares in Hieruſalem.*

Damaſce.

Hæc Damaſcenus. Quibus manifeſtè confirmat, in lege veteri fuiſſe caſtitatis votum: nec reprobatam fuiſſe continentiam. Et quamuis Damaſcenus non exprimat locum, in quo lex magnum votum caſtitatem appellet, tamen, præter illum Iſaiæ capit. 56. ſupra adductum, non video alium in ſcriptura, ex quo clarius id percipi poſsit, ni forte illud acceperit ex libro Sapientiæ capit. 3. vbi dicitur: *Fœlix ſpado, qui non operatus eſt per manus ſuas iniquitatem, nec cogitauit contra Deum nequiſsima; dabitur enim illi fidei donum electum, & ſors in templo Dei acceptiſsima.* Qui locus eundem ſenſum cum illo priori Iſaiæ habet. Hæc autem tempore legis antiquæ dicta ſunt, ex quibus clarè conſtat, in illa votum continentiæ floruiſſe.

De voto verò obedientiæ etiam conſtat, apud monachos veteris legis fuiſſe receptum. Colligitur id apertè ex Ioſepho libro 2 de bello Iudaico capit. 7. vbi de Eſſenis loquens, affirmat, eos poſt biennium vota quædam, ſiue iuramenta emittere, inter quæ maioribus obedire iurabãt. Verba Ioſephi audiamus. *Prius verò quàm incipiat communem*

Ioſephus.

munem habere vitam, magnis execrationibus adiurat, ſe primum colere Deum, deinde quoque erga homines ſeruare iuſtitiam, & neque propria ſponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obeſſe, & collaborare ſemper iuſtitiæ ſectatoribus, fidem omnibus ſeruare, maximè verò Principibus. Neque enim abſquè voluntate Dei cuiquam poſſe principatus potentiam contingere. Si verò ipſe cæteris præſit, nunquam ſe abuſurum viribus poteſtatis ad contumeliam ſubiectorum. (Et paulò inferius) *His quidem execrationibus explorant, & quaſi præmuniunt accedentes, deprehenſos vero in peccatis à ſua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miſerabili plerumque morte conſumitur. Illis quidem ſacramentis, ac ritibus obligatus neque capere ab alijs oblatum cibum poteſt.* Hæc Ioſephus.

Tandem paupertatē Eliam, eiuſque ſucceſſores fuiſſe amplexos, docent D. Ambroſ. & alij, de quibus nos in tractatu de voto paupertatis diximus. Quāuis (vt verum fatear) hi non doceant, Eliam, aut eius familiā votum de ſeruanda paupertate emiſsiſſe. Id tamē ego tā de paupertate, quā de alijs votis nunc oſtendā. Si enim Elias, eiuſque ſucceſſores monachorū inſtitutū amplectentes, Deo ſe conſecrarūt, caſtitatē, paupertatem, & obedientiā colentes, cū prædicti patres non ignari eſſent, fore Deo gratiſsimū, longèq; meritoriū, propoſitum ſuum voto firmare: (hoc enim, vt ſupra præmiſsimus, in lege veteri notum, cōpertumque fuit:) Et præterea, cū apertè ſcirent, plurimū valere hanc votorum emiſsionē ad voluntatem noſtrā, quæ lubrica, ac in malum propenſa eſt, in bono firmandam, in rectoque continendā: non eſt dubium, quin hoc votorum auxilio ad prædictos fines iuuarentur. Ad hæc accedat, illius ſocietatis viros ſelectos ex grege Iudaico, ſapientia, & acumine ingenij cęterā plebē longe ſuperaſſe, quibus ignorā tia tantæ rei contingere non poterat: maximè vero Eliam, & Eliſeum vitæ monaſticæ duces, qui ex frequenti cum Deo colloquio, & lectione ſcalpturarū, diuitias, & vberrimos theſauros, qui in votis monaſticis laterēt, fuiſſe adeptos certe credendū eſt. *Ambroſ.*

Quare exiſtimo ſcripturę, & rationi valdè conſentaneum eſſe, viros illos diuino lumine ductos inſtitutum monaſticum tribus votis firmaſſe. Maximè, cum Elias ſpeciali Dei reuelatione monaſticæ profeſsioni initium dederit. Hactenus conſtat, Eliam Prophetam inſtitutorem fuiſſe monaſticæ profeſsionis, docuiſſeque trium votorum, ex quibus religio conſtat, cultum, & obſeruantiam.

Quo tempore, & loco vir excellens Elias monaſticam vitam inſtituerit, aperiamus. De loco in primis conſtat, tum apud ſcripturam, tum apud authores, fuiſſe Carmelum montem. Ita Regum narrat hiſtoria, potiſsimum capitulo 3. & 4. libro 2. Et ne huius nominis æquiuocatio confuſsionem pariat, ſciendum eſt ex Hieronymo in Amos capitulo. 1. duos eſſe in Syria Carmeli montes, vnus eſt in tribu Iuda (qui Hebraice CARMEL dicitur) inſignis, fertilis in paſcuis, fructibus, & herbis, ferax vini delicatiſsimi, in hoc Saul Amalecitum vicit, habitauit ibi Nabal, qui repulit nuntios Dauidis. Alter eſt in Galilea in tribu Iſacar (eodem teſte Hieronymo, Iſaiæ 16. & 29. & Hieremiæ 2. & 5. & ante ipſum Ioſepho de bello Iudaico capitulo 9.) qui dicitur Carmelus maris: mons eſt excelſus valdè, & nemoroſus, nobiliſsimis vineis, oleis, arbuſtis, fructiferis arboribus, herbiſque odoriferis abundans, vt ob ſummam rerum omnium copiam, fertilitati, & abundantiæ in ſcriptura comparetur. Abeſt à Tholomayde ſtadijs 120. vt Ioſephus tradit, eiuſque paſsim multa fit mentio in Prophetis.

2. Reg. c. 3. 4. Hieron. Ioſephus. Baſili.

Hic mons, (vt verbis Diui Baſilij in Epiſtola ad Chilonem, loquar) celeber Carmelus eſt, in quo Elias demoratus, perplacuit Deo, in illo namque vitam ſolitariam, & ab hominum conſortio ſemotam profeſſus eſt, vt præter Baſilium ſentit Nazianzenus, in oratione de pauperum amore, & in apologetico poſtquam ex fuga rediit, atque in oratione in Maximum. Cuius rei non immemor Ioannes Hieroſolymitanus Patriarcha, capitulo. 19. de inſtitutione monachorum, & alibi ſæpe eam repetit. Hiſque grauiſsimis patribus conſentiunt Volaterranus in antropologio libro 21. Guillielmus Tyrus

Nazian. Ioan. Hie. Volateran: Guill. Tyr.

lib.

libro. 5. continuationis belli ſacri capitulo 3. Polidorus Virgil. libro. 3. de inuentoribus rerum capitulo. 7. Sabellicus libro 5.. æneade. 9 pluresque alij: quorum teſtimonia retulimus in libro 1. antiquitatis noſtri ordinis Carmeli, prope finem, reſponſione 1. propoſit 4. Qui omnes vno ore fatentur, montem hunc mora Eliæ, Eliſei, & illorum, qui filij prophetarum appellabantur, fuiſſe nobilitatum. Imo in hoc monte Eliam vſque ad ſui raptum permanſiſſe, non obſcurè ex Martyrologio Romano die 20. Iulij colligitur: vbi hæc verba habentur. *In monte Carmeli raptus Eliæ Prophetæ. &c.* Cuius etiam rei ſignum eſt, Eliæ, poſt raptum, oratorium in hoc monte erectum: de quo apud Suetonium in vita Veſpaſiani cap. 5. & Genebrardum, in Chronologia libr. 1. anno mundi 3382. mentio fit. De hoc oratorio Eliæ dicato ſtat epigrāma Gregorij Nazianzeni apud Baronium in Martyrolog, 20. die Iulij: quod ſacellum, ſiue templum poſtea reſtitutum fuit per Helenam Conſtantini matrem, vt author eſt Nicephorus libro 8. hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, capitulo 30. Ac denique iterum per Baſilium imperatorem, vt refert Cedrenus in compendio hiſtoriæ in Baſilium.

Polidorus. *Martyrol. Romanum.* *Suetonius.* *Genebrar.* *Nazianz.* *Baronius.* *Nicephor.* *Cedrenus.*

Plantauit verò in hoc monte Elias monaſticum inſtitutū, tanquam in commodiori, & aptiori ad altiſsimum hoc vitæ genus. Teſtatur id Ioannes Hieroſolymitanus, capit. 19. in libro de inſtitutione monachorum his verbis. *Studuit Elias deinceps religionem, quam inchoauerat, in loco idoneo plantare. Quare ad ſui & ſuorum diſcipulorum iugem manſionem, elegit, præ alijs Eremis, Carmeli montem, tanquam commodiorem ad propheticam diſciplinam, & vitam monaſticam in eo edocendam, & exercendam. Mons quippe præbet Eremitæ homini ex ſua ſolitudine ſilentium, & quietem: ex ſuis antris congruam manſionem, ex ſuo ſaltu iucunditatem, ex ſuo eminenti ſitu aerem ſalubrem, ex ſuis herbis, & fructibus paſtum vberem, & ex ſuo fonte aquæ viuæ hauſtum dulcem. Propter quæ omnia Elias in monte iſto non*

Ioan. Hier.

modò elegit habitare: verum etiam domum orationi conſecratam, appellatam (S E V N I O N) in eo ædificauit. Hactenus Patriarcha Hieroſolimitanus.

Ioã. Hier. De tempore verò, quo diuinus hic vates, formã viuendi monaſticã tradiderit, non ita clarè apud authores conſtat. Illud apud Ioannẽ Hieroſolymitan. vt ſup. c. 20. ſcriptũ inuenio: poſt inſtitutionẽ vitæ monaſticæ, montẽ Carmelũ per ſexdecim annorũ ſpatium, ante ipſius raptũ, Eliã incoluiſſe. Quare, ſiue Eliæ raptũ dicamus cõtigiſſe anno 3272. ab orbe cõdito, & à tẽpore diluuij ano 1586. ſecundũ *Genebrar.* Genebrar. chronographiã lib. 1. fo. 123. ſiue, ſecundũ Adonem *Ado.* in Chronicon, ætate quinta à mundo cõdito. 4247. ſiue, vt *Eraldus.* Erald. Carthuſienſ. in faſciculo tẽporum ait, circa annum à creatione mundi 4300. & à natiuitate Abrahæ. 1110. & ante natiuitatẽ Chriſti anno 932. quã computationẽ alijs veriorem exiſtimo: ante hoc tempus, quo Elias raptus dicitur, ſexdecim inquam annis monaſticus ordó in monte Carmelo initium habuit.

Probauimus hactenus, Eliam fuiſſe authorem alicuius religioſi inſtituti, reſtat nun coſtendere, inſtitutam ab Elia religionem vſque ad noſtra tempora perduraſſe: & denique hanc ipſam religionem eſſe eandem, quã ſub tutela B. Mariæ de monte Garmelo Carmelitæ nunc profitentur. In cuius confirmationem non aduocabo domeſticos teſtes, nec *D. Cyril.* noſtrę Religionis hiſtoriographos, ne forſan ſuſpecti iudi*Vvilhel. de* centur, cum adeò externis abũdemus authoribus, vt noſtri *Samuco.* ſuperfluere videantur. Quare ſilentio nũc prætereo D. Cyril. quodã noſtri ordinis Priorẽ generalem, qui circa annũ *Siber. Bac.* Dñi. 1200. floruit, Vvilhelmum de Samuco, Sibertũ Becã, *Phil. Ribo.* Philippum Riboti, Ioannem Groſsi, & doctiſsimũ Bacho*Ioã. Groſ.* nem, quorũ meminit Trithemius Abbas de laudibus Car*Ioan. Bacõ.* melitarum c. 2. qui omnes libros integros de hac re edide*Trithem.* rũt, quorum etiam veſtigia ſequuti ſunt doctiſsimus Paleo*Paleonido.* nydor. Simon Coelhus, & ante ipſos in apologia quadam, *Bap. Man.* Baptiſta Mantuanus. Et quamuis hos omnes excludam, vnius, aut alterius teſtimonium, quibus fidem non habere, *Ioã. Hier.* nefas eſſet, adducã. Primum eſt Ioannis Hieroſolymitani

Patriarchæ, quondã montis Carmeli ſplẽdoris, & cultoris inſignis, qui ex priore huius familiæ ad Hieroſolymorũ ſedem tẽpore Honorij, & Archadij fuit aſſumptus: cuius admirabilẽ ſanctitatem memoriæ non perituræ tradidit Nicephorus Calixtus lib. 11. Eccleſiaſticæ hiſtoriæ c. 18. Scripſit hic librum vnum de inſtitutione monachorum in veteri lege exortorũ, & in noua perſeuerantium, in quo Capraſio montis Carmeli præpoſito reſcribens, Carmelitarũ genealogiam à Propheta Elia, tanquam à primo fonte, late doctè que deducit. Hoc ſolum teſtimonio profecto nos contẽtos eſſe oporteret, & propter authoris vitã, cũ ſanctiſsimus fuerit, & inter noſtri ordinis diuos in Martyrol. Molani die 13. Ianuarij referatur, omniq; mẽdacij labe carere credatur: & propter mirã hominis eruditionẽ: is enim ſua ætate maximos aduerſus D. Hieron. congreſſus ſuper doctrina Origenis habuit, qui tamen neque à Hieronymo fuit rationibus ſuperatus, nec in diſputationibus confuſus. Quare credendũ eſt, illũ in veritate examinãda è latebriſque cruẽda, fuiſſe diligentiſsimũ. Si ijs denique addamus authoris grauitatẽ, Patriarchã inuenies. Iſigitur vir miræ ſanctitatis, eruditionis incredibilis, grauitate, & functione alijs non inferior librum hunc Carmelitarũ inſtitutionem ab Elia cõtinentẽ ſcripſit. Quibus adijciam, hoc fermè 1. Eccleſiæ ſæculo contigiſſe, cum ille circa annũ Dñi 400. floruiſſe tradatur, quo tempore, recentior erat præteritorum ſæculorum memoria, maximè verò apoſtolorũ, totiuſque euangelicæ prædicationis. Nec minoris eſt coniecturæ, hiſtoriæ veritatẽ fuiſſe adeptum, cũ librum Hieroſolymis conſcripſerit, vbi tũc rerum Syriç monumenta certiora inueniri neceſſe erat, præcipuè cum de rebus in illa prouincia geſtis agat. Quis ergo de huius viri teſtimonio queat dubitare?

Ni fortè aliquis dubitet, vel illũ fuiſſe Carmelitã, vel librũ hũc edidiſſe. Horũ primum latè in tractatione (hiſpano ſermone) de ordinis antiquitate edita lib. 1. c. 11. demonſtrauimus. Secũdũ verò ita certũ eſt, vt de eo ambigi nõ poſsit. Id ſentit Vual. qui frequẽter hũc Ioan. librũ cõtra hæreticos affert, præcipuè de ſacramẽtalibus tit. 9. c. 89. Cõſentit Armachanus, apud eũdẽ Vualdẽſem, Morigia lib 1. de origine Religio

Nicephor. *Molanus.* *Vvaldenſ.* *Plato.* *Armacha.* *Morigia.*

Trithemius Religionum capit. 30. Trithem. de laudibus Carmelitarum
Gre. Valē. capit. 2. Plato de bono ſtatu Religioſ. libro 2. capit. 22. Gregor. de Valencia 22. diſputatione 10. quæſtio. 4. puncto. 1. pluresque iuniores & grauiſsimi ſcriptores, & nouiſsime liber hic circunfertur inſertus Bibliothecæ ſanctorum Patrum tom. 9.

Fuit autem liber hic Ioannis Bibliothecæ ſanctorum patrum appoſitus ex conſenſu grauiſsimorum Scholæ Pariſienſis Theologorum: approbatus inſuper à Genebrardo, Ioanne Dradeo, Margarino de Lauigne, alijſque eruditiſsimis viris, vt conſtat ex. 1 tomo Bibliothecæ: longumque eſſet, recenſere peritiſsimorum virorum ſcripta; qui huius teſtimonio vtuntur, licet incuria noſtra per multa tempora latuerit. Hoc vnum tanti viri teſtimonium pleniſsimum ſufficiebat: ſed, vt vberius conſtet, eo non contentos, plura alia addere par erit.

Vualdenſis Quare 2. loco accedat ex domeſticis Vualdēſis, (cuius authoritas, & doctrina apud catholicos viros laudatur, & ab hæreticis valde timetur.) Hic ſcribēs aduerſus ſuæ ætatis fidei oppugnatores, præcipuè aduerſus Vvicleph, de ſacramētalibus ti. 9. c. 89. latè oſtēdit, Carmelitas ab Elia, & Eliſeo inſtitutos, à quibus eorū monaſticā profeſsionē emanaſſe probat. Nec credēdū eſt, Vualdēſem (qua vulgus ſolet) pietate id aſſeruiſſe. Etſi enim fas aliquando ſit, pietati ex affectu ortæ locum indulgere: in re tamen grauiſsima, vbi fidei cauſa verſatur, vera vndique pietas ab eruditis quæri ſolet, præcipuè aduerſus hæreticorum perfidiam, quibus mos eſt, veritates quacumque ex parte firmas inficiari. Quid facerent ſi dubijs argumētis, aut ſimulata pietate veritas muniretur? Quare hoc Vualdenſis teſtimonium firmum, & omni fide dignum videtur.

Et antequam ad alia teſtimonia deſcendam, liceat addere Trithemij abbatis, qui in inueſtiganda hiſtoria diligentiſsimè laborauit, latiſsimum teſtimonium. Is enim ægrè ferens, noſtri ordinis antiquitatem intenebris iacere, opus integrum delaudibus Carmelitarum edendum curauit, perfecitque. Vbi non minus verè, quàm latè oſtendit; Eliam, & Eliſeum noſtræ Religioni dediſſe primordia, ſeriemque

ordinis

ordinis contexit ab Elia vſque ad annum Domini 1220. quo tēpore Carmelitæ in Europam peruenerunt. Omiſſis alijs, quæ ſparſim toto illo libro tradit, aliqua eius verbā referam: ait enim capitulo. 2. *Elias Propheta Domini eximius rectè, & Catholicè fundator Carmelitanæ Religionis dicitur, ſi eius facta ex voluminibus regum, abſque inuidia diſcutiantur. Enim verò ipſe montem Carmeli primus habitaſſe legitur, à quo fratres Carmelitæ nominantur. Triplici autem ratione oſtenditur, quod iſtius obſeruantiæ princeps Elias habeatur, à loco videlicet, ab habitu, & conuerſatione. Cum ergo nomen ordinis à loco ſumitur; meritò Carmelitarum princeps Elias memoratur: quia mons Carmelus, cuius ille habitator extitit, huic ordini vocabulum dedit. Non loquor vana, ſed teſtimonijs ſcripturarum comprobata profero, eum Eliam Prophetam eundem locum longê ante Chriſti Natiuitatem habitaſſe dico, qui fratribus Carmelitis Religionis ſuæ nomen dedit & exordium,* (& infra ait) *conſentit ergo nomen loci, vt Elias ſit fundator ordinis Carmelitici. Vnde non ſunt vituperandi fratres huius ſacratæ Religionis, quod Eliam & filios Prophetarum ſui ordinis fundatores, & Principes aſſeuerant. Quantum vero ad rationem habitus pertinet, in Eliam ordo Carmelitarum pulchra transfiguratione conſentit. Legimus, ipſum amictum fuiſſe pallio, quo tangente Iordanis obſtupuit, & ſe peditus tranſeuntis calcabilem dedit. Sic Eliſeus, ſic filij Propheterum imitatores Eliæ facti ſunt, qui non ſolum ei loco, ſed & habitu ſimiles permanſerūt. Quod ſi nobis de colore putas inferre calumniam, quanquā ſit vile argumentum, quod de inuiſis coloribus diſputat, ad veterum hiſtorias te vocamus, quibus in primitiua Eccleſia fratres Carmelitæ, inſtar Eliæ, virgulatis pallijs leguntur fuiſſe induti.* (Et paucis interiectis ait.) *Ratione autem conuerſationis, Elias fundator ordinis Carmelitarum extitit, qui eos in monte Car-*

Thritem.

te Carmeli ſanctis moribus præceſsit. Quid fecit Elias, quod fratres Carmelitæ propoſſe non imitentur? incoluit ille eremũ, vaſta ſolitudinis dilexit, ſoli Deo & ſibi vacauit. At fratres Carmelitæ ab exordio ſuæ inſtitutionis vitam ſolitariam in monte Carmelo duxerunt, ſoli Deo vacare per contemplationis ſecretum eligentes, donec tandem nouiſsimis penè temporibus Sarracenorum perſecutione de eremo expulſi, iubente ſede Apoſtolica, in vrbibus ſunt locati. Vnde & antiquitus Eremitæ montis Carmeli vocabantur. Hæc Trithemius.

Quibus quamuis hic author nullã hiſtoriam referat, forte reputans, veritati ſibi notiſsimæ confirmandæ opus non eſſe: nos tamen operę pretium duximus, ſcriptores aliquos producere, vt plenè aduerſarijs noſtris ſatisfaciamus. Prius tamen eiuſdem Trithemij verba c. 3. prædicti libri præmittam vbi de ordine Carmelitarũ loquens addidit ſequẽtia. *Trithem.*

Hinc de monachorum inſtitutione dicit Hieronymus. Noſter princeps Elias eſt, dux noſter Eliſeus, & filij Prophetarum, qui in agris & ſolitudine habitantes habitacula ſibi conſtruebãt iuxta fluenta Iordanis. Erãt iſti viri multarũ virtutũ, charitate maximi, deuotione, & integritate ſummi, qui in contemplatione ſuſpenſi mundum cum voluptatibus ſuis contempſerunt: de quibus veraciter dicit Apoſtolus. *Circuierunt in melotis, & in pellibus caprinis egentes, anguſtiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus. In ſolitudinibus errãtes, in montibus, in ſpeluncis, & in cauernis terræ, qui per fidem regna vicerunt, operati ſunt iuſtitiam, adepti ſunt repromiſſiones. Iſti ſunt viri fortes, atque prudentes, qui monaſticæ conuerſationis fundamenta iecerunt, qui, poſt Eliam, montem Carmeli inhabitantes, ſe habitu & conuerſatione Deo dignos exhibuerunt. Ab his ordo Carmelitarum initium ſumpſit, & vocabulum. Ipſi enim ordinis Carmelitici conuerſationem legis tempore ſeruauerunt, à qui-*

à quibus noſtri Carmelitæ ſub gratia, & nomen accepe-runt, & ordinem. Nibil in his omnibus niſi tempus diſ-trepat. Meritò vnus ordo Carmelitarum, & Eremita-rum ſub lege, & gratia dicitur, qui vnius Dei fide & cultu coniungitur. Neque autem cæteris ordinibus titu-lus Elianus conuenit, quibus etſi conuerſatio vitæ con-gruat; tamen nomen loci non concordat. Antiquiſsimus ergo omnium ordinum in Eccleſia Dei Carmeliticus eſt, à quo cæteri ordines principium, & formam ſuæ inſtitutionis acceperunt. (Hæc omnia Trithemius.).

Poſtquem externi alij non defuere ſcriptores, qui Carmelitanæ Religionis ab Elia ortum, progreſſumque integris voluminibus ediderint. Præcipuè Carolus Fer-nandus Benedictinæ familiæ monachus, cuius meminit Caſſaneus in cathalogo de gloria mundi parte. 4. conſi-deratione 70. & nouiſsimè Arnaldus de Vuion in libro de ligno vitæ parte. 2. His etiam temporibus Paulus Mo-rigia ordinis Ieſuatorum, diuerſorum monachorum, or-dinumque originis diligens indagator libro. 1. capitulo 30. per totum de inſtitutione, & origine Carmelitarum diſſerens, pluribus innixus authoritatibus Eliam ha-buiſſe authorem oſtendit. Huius ſcriptoris teſtimonium ſufficeret ſtabiliendæ veritatià nobis intentæ, eò quòd ſeriò, & totus huic incumbens rei, Religionum initia, tempora, authoreſque diligenter inquirat. Quare iure de il lo præſumendum eſt, rem attentius prę alijs perſpexiſſe, di ligentiuſque indagaſſe. *Carol. Fer. Caſſaneus. Arnald. de Vuion. Paul. Mo-rigia.*

Hactenus non vno, aut altero mendicato verbo, aut authorum ſuffragio, ſed integris ſcriptorum operibus, tam familiaribus, & domeſticis, quàm externis veritatem propoſitam confirmauimus. Iam verò breuiora, etſi non minus digna teſtimonia afferamus.

Primum teſtimonium petendum erit ab authoritate ſummorum Pontificum, qui hanc veritatem luce clarius expreſſerunt. In primis Sixtus Quartus in bulla, quæ inci pit, Dum attenta meditatione penſamus: Dat. Romæ, an-

no

no. 1477. ſic ait. *Ordinem ipſum, ac illius perſonas ſub ſedis Apoſtolicæ, & Eccleſiæ Romanæ protectione immediate exiſtentes, & inter cæteros regularium ordinum profeſſores in firmamento Catholicæ fidei militantes, tanquam religionis ſpeculum, & exemplar ſpeciali charitate fulgentes, ſanctorũque Prophetarum Eliæ, & Eliſei, & aliorum patrum, qui montem ſanctum Carmeli iuxta Eliæ fontem habitarunt, ſucceſſionem hæreditariam tenentes, fructus quoque &c.* Hactenus Sixtus IIII. Ferè idem repetunt Ioannes 22. Iulius III. Pius Quintus, Gregorius XIII. Sixtus Quintus Pontifices maximi, qui in bullis ordini conceſsis eodem ferè verborum thenore vtuntur. Imo & nouiſsime Sãctiſsimus noſter Clemens VIII. in Bulla, qua nouæ diſcalceatorum reformationis conſtitutiones confirmauit, ſucceſsionem hãc hæreditariam ab Elia Propheta nos habere declarauit: vt videre eſt in initio noſtrarum conſtitutionum. Et quanuis id non ignorem, prædictorum Pontificum teſtimonia non eſſe fide diuina credenda, cum hoc tanquam de fide non decernãt: intra limites vero humani teſtimonij, quod maius, aut firmius proferri potuit, teſtimonio tot ſummorum Põtificum? quorum eruditio, doctrina & rara ſanctitas, etiam ſecluſa Pontificali dignitate, quemlibet etiam p roteruum ad fidem compellerent.

Sixt. IIII. *Ioann. 22.* *Pius. V.* *Gre. XIII* *Sixtus V.* *Clem. VIII*

Cæterum, quo magis moueor in hac re, vt illam maiori fide, quàm humana, dignam credam, illud potiſsimum eſt Apoſtolicæ ſedis decretum cum Cardinalium conſilio à Sixto V. editum, in quo cautum eſt, vt Carmelitarum Religio Eliam, & Eliſeum ſuæ inſtitutionis Patronos coleret, & in eorum memoriam dies feſtos officijs proprijs recitaret. Vbi inter alia, quæ in Eliæ officio & feſtiuitate à Summo Pontifice approbato dicuntur, illud eſt quod in Hymno Eliæ decantatur.

Sixtus. V.

Hic ſacri eſt ductor, columen, decuſque
Ordinis noſtri, ſuperiſque gratus,
O Pater ſalue, placiduſque tuos
Excipe alumnos.

Fit etiã de Elia in toto ordine (niſi feſtũ duplex occurrat) quotidie cõmemoratio, quod ſoli Patrono, ac ordinis authori debetur. De ipſo præterea Miſſæ ſacrificiũ Patrono tantũ conueniens celebratur. Hoc teſtimoniũ magni roboris eſt, neque enim alio grauiori innixa fundamento Hiſpania noſtra probat, Apoſtolũ Iacobũ noſtrum calcaſſe ſolũ, tantoque Patrono læta gloriatur. Nullo itẽ quã alio ſolidiori fundamẽto, quã Romanos Põtifices ſpecialiori officio natale huius magni Apoſtoli per vniuerſam Hiſpaniã celebrari decreuiſſe, in quo mẽtio fit eius aduẽtus in has partes, & ſub Patroni titulo recitatur. Accedit etiã, Romanã Eccleſiã errare non poſſe in rebus fidei, & morũ, neque in alijs his affinibus, & propinquis, maximè in his, quæ vniuerſę Eccleſię proponũtur. Quare in Religionũ approbatione, ſanctorũq; inter diuos adnumeratione errare nequit, vt certa & firma Theologorũ tenet ſententia. Ex quo nobis licet cõiectare, ferè pari firmitate, & certitudine gaudere Pontificis decretũ proponẽs Religioni cultũ alicuius viri ſancti, Patroni nomine: præcipuè ſi id faciat, vt credamus, eũ verũ Patronũ eſſe, authorẽ ve illius ordinis. Nam licet tale decretũ videatur Religioni ſpeciali fuiſſe propoſitũ: tamen, cũ Religio illa ſit approbata, & toti *Eccleſiæ* vt via ad perfectionẽ propoſita, ex cõſequenti videtur, decretũ illud Eccleſiã vniuerſam cõcernere. Quibus inſuper addo, authorẽ Religionis, hunc, illũ ve ſanctũ ab Eccleſia proponi, verè nihil aliud eſſe, quam eius vitam, moreſq; veluti exemplar imitandũ profitentibus illũ ordinẽ exhiberi. Quæ omnia ad mores pertinere, nemo eſt, qui nõ videat. Quare, cũ Apoſtolica ſedes Eliã Thesbytẽ authorẽ Carmelitarũ ſeriò declarauerit, officioque Patroni proprio eundẽ quotannis celebrari ſanxerit, reliquum eſt, temeritatis crimine non

eſſe liberum, qui contrarium ſentire præſumpſerit.

Quid obſtat, quominus illud ſuperioribus adiũgamus teſtimoniũ (quod etſi pari certitudine non gaudeat, quia illã, quę ab Apoſtolica ſede dimanauit, nulla humana adęquare poteſt certitudo: infra illã tamen magni eſt põderis) delumptũ ex Martyrolo. doctiſsimi Molani, quod vt ipſe fatetur, ex varijs alijs eccleſiarũ Martyrolog. cõfecit. *Molanus.* In hoc ergo 17. die Iunij Raptũ Eliæ referẽs ſic ait: 15. *Kalẽdas Iulij, in Arabia raptus B. Eliæ ordinis Carmelitarũ Patriarchæ, qui tãtã gratiã inuenit corã Dño, vt verbis clauderet, & aperiret cœlũ.* Hactenus Molan. Quæ verba haud dubię, cum in Martyrol. res incertæ, aut dubiæ tradi nõ cõſueuerint, fidẽ, aſſenſumque certũ circa ꝓpoſitã veritatẽ nõ parũ augent.

Præterea quis nõ plurimi ęſtimet, pię veneret, ſuſcipiatq; antiquiſsimã, nũquãq; obliteratã traditionẽ, quę nõ ſolũ in ordine nr̃o, verũ apud multos alios inualuit, Eliã Carmelitis authorẽ eſſe? cũ in Miſſæ ſacrificio, in diuino officio, in omnibus denique precationibus noſtris huius rei veritas commemoretur: ac repetatur. Nec ſolũ Chriſtianis, Religioſis ve traditio hæc nota eſt, nã Sarracenis ipſis Syriã incolẽtibus (quod maius eſt) olim fuit etiã cõperta: præcipuè verò inter Sultanos obſeruata. Cũ enim hi terra ſancta potirẽtur, ſtudioſius, quã de Barbara gẽte credi poſsit, Carmeli mõtis incolas valdè ſibi gratos, benignitate beneficijſq; proſequebãtur: Et (quod ſilẽtio prætereũdũ nõ eſt) vt Eliæ progeniẽ & ſucceſſores admirabãt, colebãt, & venerabãtur. Quodq; dictu incredibili⁹ apparet, ſuis eleemoſynis copioſã illã familiã alebãt. Plures id referũt authores, maximè verò D. Antonin. in hiſtoriali 3. p. ti. 20. c. 5. Guillelm. Tyri Epiſcopus in cõtinuatione belli ſacri, li. 5. c. 3. Chronica mũdi in 6 ætate fol. 207. Polydor. Virgil. de inuentoribus rerũ libr. 7. c. 3. Sabelicus lib. 5. eneade. 9. Naucler. to. 2. generatione 41. Pontacus Burdegalen. lib. 2. Chronographiæ circa annum 1180. Supplementũ Chronicarũ in principio lib. 13. ac nouiſsimè Garibay to. 12. c. 28. ac deniq; Caſſaneus in Cathalogo gloriæ mũdi, quarta parte, cõſiderationẽ 70. Æquum eſt præterea, in huius rei cõfirmationẽ (vt nullũ argumẽtorum

Antonin. Guillem. Chronica mundi. Polidorus. Sabelicus. Naucler. Pontacus. Supplemẽtũ chronicarum. Garibay. Caſſaneus.

rũ genus prętermittam*) ad reuelationes diuinas de re propoſita factas accedere. Et in primis ꝓferã illuſtrationẽ, & reuelationẽ S. Petro Thomæ relatã. Is enim, dũ virginẽ nr̃æ Religionis Patronã ꝓ illius cõſeruatione precaretur, tale virginis accepit reſpõſum. *Cõfide fili, vſq; in finẽ mũdi Religio Carmelitarũ permanebit: nã Elias illius inſtitutor filio meo apparẽti in trãsfiguratione pro eadẽ cauſa poſtulauit, & impetrauit.* Huius reuelationis teſtes ſunt noſtri ordinis ſcriptores, monumẽtaq; omnia, & vltra ipſos eã referũt Philippus Macerius, & Ioannes Fauentinus in vita S. Petri Thomæ. *Macerius.* *Fauentin.*

Accedat aliud alterius claſſis teſtimoniũ à Cãtabrigẽſi Academia in Anglia olim celeberrima añ o Dñi 1374. decreta, ac in fauorem ordinis prolata ſententia. Cum enim tempore Gregorij. XI. ordinis aduerſarij eius antiquitati detraherent, irriderentque, nos veros Eliæ ſucceſſores appellari, viſis, ac examinatis noſtris, aduerſariorumque rationibus, Academia vniuerſa decreuit, Carmelitas non ſolum Eliæ, & Eliſei imitatores, ſed potius veros, ac legitimos ſucceſſores fore appellandos. Et quamuis Academiæ decretum Gregorius XI. confirmauerit, impijſsimus tamẽ hæreticus Vvicleph aduerſariorũ factionẽ denuo excitauit, & contra Carmelitarum ordinẽ, eiuſque antiquitatẽ inuehitur. Contrahũc eius verba referens ſurrexit noſter Vvaldẽſis in lib. de ſacramentalibus tit. 9. c. 89. probans noſtri ordinis antiquitatẽ, hæreditariamque ſucceſsionẽ. Cuius opera poſtea fuerũt approbata à Martino V. qui ex decreto Cardinaliũ, in Bulla, quæ incipit, Placuit nobis, illa confirmauit. *Greg. 11.* *Vvaldenſ.*

Quod ſi his adeo quis difficilẽ in origine ordinis ita antiqua agnoſcẽda ſe prębeat, de qua teſtimonia extãt tã præclara: plura alia, licet nõ fortiora, egregia tamẽ addã. In primis Ioſephus Antiochenus huius rei ꝓtulit teſtimoniũ, qui in ſpeculo perfectæ militię primitiuæ Eccleſiæ c. 12. & 72. ſic ait. *Perfectorũ militũ Chriſti conditores ſurrexerũt ſtrenuiſsimi, viri ſolitarij, cõtẽplationi dediti ſanctorũ Prophetarũ Eliæ, & Eliſei imitatores, qui de monte Carmelo deſcendentes per Galilæam, Samariam, & Palæſtinam fidẽ Chriſti conſtantiſsime ſparſerunt. Quique in virginis Mariæ honorẽ,* *Martin. 5* *Ioſephus Antioch.*

in Carmeli montis decliuio fabricantes oratorium, Saluatoris matri ſpecialiſsimè ſeruierunt. (Hæc Ioſephus) cuius meminere in hoc propoſito Aſcenſius Vadius in Commentarijs Mantuani lib. 1. Parthenices fol. 88. & Pineda 3. p. Monarchiæ Eccleſiaſticæ, lib. 22. c. 23. §. 4. Paleonydorus lib. 1. c. 6. Cui aſtipulatur Chronica antiquiſsima Romana, quæ ferè eadem verba Ioſephi repetens ſic ait. *A tẽpore Eliæ, & Eliſei prophetarũ, religioſi de numero eorũ, qui morabantur in mõte Carmelo iuxta ciuitatẽ Dominæ noſtræ Nazaret, ſecretius ſolebant habitare vſq; ad tempora Saluatoris, qui tãdem, prædicantibus Apoſtolis, in fide confirmati in vno latere ipſius mõtis primô Eccleſiam in honorẽ Virginis Mariæ conſtruxerunt.* (Hactenus prædicta Chronica.)

Aceenſus Vaddius. Pineda. Paleonido. Chronica Romana.

Quæ duo teſtimonia de Carmelitis apertè loquũtur, cũ ipſi fuerint (vt ſupra diximus) qui B. Mariæ oratoriũ illud extruxere. Nec lõge diſtat ab his Sigiber. Gemblacenſis in chronica Hieroſol. (quẽ refert Paleonidor. vt ſupra, dicens. *Cũ Carmelitæ in ſancta pœnitẽtia perſeueraſſent à tẽpore ſanctorũ Eliæ, & Eliſei prophetarũ, tandẽ Chriſtũ prædicantẽ audierunt. Qui religioſi fidẽ catholicã confitẽtes, in Chriſto baptizati ſunt. Deinde perſeuerãtes in doctrina Apoſtolorũ, habentes gratiã ad omnẽ plebẽ veritatis euãgelicæ nuntij fideles, & Religionis Chriſtianæ legitimi cõfeſſores legitimê effecti ſunt.*

Sigibertus, Paleonid.

Præterea id nobis clariſsime ſcriptũ reliquit Erald. Carthuſiẽ. qui in faſciculo tẽporũ in deſcriptione anni 1294 ſic ait. *Nobiliſsima ciuitas Acconis à Sarracenis deſtruitur, ac demũ Deiferæ Mariæ in Carmelo monaſteriũ ad quatuor milliaria ciuitati vicinũ ab eis igne crematur, fratribus in eo degẽtibus perfidorũ gladijs trucidatis. Et tunc (proh dolor) ordo Carmelitarũ mellifluũ locũ ex toto perdidit: in quo ab Eliæ, & Eliſei prophetarum tempore duobus millibus, ducentis, & viginti vno annis perſtiterant.*

Erardus.

Idem anno 4300. à creatione mundi, ante Chriſti ortum annis 923. ſic ait. *Elias propheta auriga Iſrael & origo*

Religio-

Religionis Carmelitanæ Eliſeo viuēte rapitur. Item circa annum Domini 450. ita loquutus eſt. *Eliſei Prophetæ Carmelitanæ Religionis primi, poſt Eliam, patris & Patroni, Sigibertho Geumblacenſe teſte, oſſa transferuntur de Samaria in Paleſtynam.* His tribus locis clariſsimè vir hic noſtri ordinis Eliam inſtitutorem ac Patronum confitetur.

Accedat prædictis Richardus Armachanus Archiepiſcopus Hibernus, qui in quodam ſermone habito in feſto conceptionis B. Mariæ Auinionæ coram conclaui Cardinaliū, cuius initium eſt, Aue Maria (præmiſsis alijs) ſic inquit. *Quoniā (vt dicūt fidedignæ hiſtoriæ) à tēpore Eliæ, & Eliſei prophetarū, qui ſæpius morabātur in Carmelo iuxta ciuitatē Dn̄æ noſtræ Nazaret ad tria milliaria, ſecretius ſolebant homines inhabitare deuoti vſq; ad tēpora ſaluatoris. Et tūc Eremitæ (ſcilicet Crrmelitæ) prædicantibus Apoſtolis, in fide ſolidati, in latere vno montis ipſius primò eccleſiā conſtruxerūt in honorē B. Mariæ virginis, in illo loco, in quo didicerant, ipſam cū alijs ſodalibus in vita ſua ſæpius morā traxiſſe. Et ob hoc nimirū inter alios Religioſos Dn̄æ noſtræ ſunt adſcripti, vt vocarentur fratres B. Mariæ de monte Carmelo. Qui inſuper in principio naſcentis Eccleſiæ in partibus illis, prædicando Euangelium, ſolidiſsimè laborarunt. Meritò gaudet igitur præcæteris ordinibus antiquitatis honore.* *Armacha.*

Hoc teſtimonium ijſdem verbis refert Magiſter Boruio Anglicus, & Carmelita, Paleonydorus c. 1. primi libri, Vvaldenſis de ſacramentalibus ti. 9. c. 89. & Nauarr. de horis Canonici. c. 11. n. 27. illud verò in hoc Armachani teſtimonio notatione dignum eſt: illū non ex ſuo marte, aut ex apocriphis, minuſq; veriſq; hiſtorijs, ſed ex fidedignis id deſūpſiſſe *Boruius.* *Paleonyd.* *Vvaldenſ.* *Nauarr.* *Clitoueus.*

Clitoueus Theologus inſignis, in ſermone habito in comitijs Prouincialibus Carmelitarū, qui habetur inter cōtiones Sanctorum ab ipſo editas, paulo poſt initium ita ait. *Animaduertere nō eſt indignū, Carmelitani ordinis exordium ob tria præcipuè excellentiā quandā habere. Primò, quia ante*

 inſtitu-

inſtitutionem præcognitum eſt diuino nutu, & reuelatum. Memoriæ enim proditũ eſt (vt ſcholaſtica refert hiſtoria,) Eliam Thesbytē de tribu Aarō progenitũ primũ Religionis huius fuiſſe authorē. (Et infra.) At hi, qui primam Carmelitano ordini præſtiterūt originem, vt Elias, & Eliſeus, ex Iudæis nati ſunt. Qui verò cæteris Religionibus iecerunt fundamenta, ex gentibus progeniti ſunt. Conſtat itaque, antiquiorem Carmelitanæ Religionis, quàm aliorum ordinum, eſſe originem, & ratione exordij cæteris præſtare.

Phil. Ab. Paleonyd. Philippus Hieropolytanus Abbas apud Paleonydorum lib. 2. c. 1. de antiquitate ordinis noſtri his verbis meminit. *O Carmelitarum Religio quàm magna facta es in domo domini? Nunquid olim à modico fonte Eliæ Dei prophetæ principiũ habuiſti? Et ecce nunc in magnum fluuiũ creuiſti. Tu olim plãtata in Eremo, nunc facta es ciuitas plena populo. Tu fundatorem habes adhuc in Paradiſo viuentem, & glorioſam virginem Mariam Reginam cœli, Dominam mundi, in Patronam ſingularem. Sicut enim de te olim proceſſerunt Patriarchæ & Prophetæ: ſic nunc de te procedunt ſacerdotes, & Leuitæ, Doctores, & Euangeliſtæ. Qui Patres Patroni omnium Religioſorum facti ſunt.* (Hæc ille.)

Denique longum eſſet, adijcere plura alia, quæ in huius veritatis confirmationem ſcriptores multi tradidere. Tantum adijciam duo validiſsima teſtimonia, alterum Guillelmi Eyſengrenei, qui contra centuriatores ſcribens in ſua Eccleſiaſtica hiſtoria, centenario 1. diſtinctione in titulo de Religionibus, & monaſticæ vitæ cultoribus, ſpecialem articulũ ſub hac verborum ſerie ponit: *De monachis Carmelitis tempore Prophetarum:* & ibi inter alia ſic ait. *Elias propheta primus Carmelita, & infra.* En hæretice *Eliæ poſteritatem dici Monachos Carmelitas.* Itidem ſic ait. *Sanctus Eliſeus Carmelita, Princepſque Eliadum, ideſt, Carmelitarum.* Et poſtquam aliqua attulit teſtimonia, vt probet, ordinē Carmelitarum tempore Prophetarum floruiſſe, infert contra

Guillelm. Eyſengrenus.

centu-

centuriatores. *En quàm antiquus ſit ordo Beatæ virginis.*

Alterum verò teſtimonium eſt Genebrardi, noſtri temporis diligentiſsimi hiſtoriographi, qui, vt doceat Carmelitas ab Elia propheta initium ſumpſiſſe, reijcit Polydori ſententiam, qui Aymerici tempore cenſebat, ordinem hunc incepiſſe. Verba Genebrardi referam. *Ordo Carmelitarũ (qui tũc variegata chlamyde induebatur) initiũ habuit in deſertis Syriæ Aymerici Antiocheni antitiſtis opera (vt refert Polydorus Virgilius lib. 7. de inuentoribus rerum c. 3.) Sed eorum origo altius repetenda eſt: nempe à prophetis Elia, & Eliſeo, qui Carmelum montem terræ ſanctæ primi conſecrarunt, & diſcipulos ibi reliquerunt: quos ſcriptura filios prophetarum appellat. In Europam eum poſtea adduxit Albertus Patriarcha Hieroſolymitanus. Primi ſunt mendicãtiũ.* Prędicta Genebrardus. Cuius viri quanta ſit in conſcribendis hiſtorijs authoritas apud omnes (præcipuè viros doctos) ita notũ eſt, vt eius teſtimonio ſecurè poſsimus hic ſtare. Genebrar.

Quòd ſi duorũ hominũ teſtimoniũ verũ, & recipiẽdũ eſt, quantò magis quod per tot teſtes, ac tam illuſtres cõfirmatur? tot ſummorum Pontificum decretis fulcitur? tot ſæculis roboratur? ac non ſolum in Eccleſia, verùm apud Barbaras nationes traditione receptum ac comprobatum eſt? Nẽpe id falſum, aut fictum exiſtimet quis, quod tot viris digniſsimis, vetuſtioribus, ac recẽtioribus probatur? Nempe ignarus, aut ſuſpectus teſtis ſanctiſsimus ille (quẽ ſic appellat Trithemius) Ioãnes Patriarcha Hieroſolymitanus, qui opere integro nobis aſtipulatur? Num V valdenſis acerrimus hæreticorum malleus, leuia, aut friuola traderet? Nũ tot ordinis pij, grauiſsimique viri in ſcribendis his, ſi vera non eſſent, tot voluminibus defatigarentur? Fortè tot Põtifices errarunt? aut in ſuis decretis decipi potuerunt? Num reuelationibus veris tot retro ſæculis in ordine receptis fides adhibẽda nõ eſt? Oblatrẽt hi ordinis noſtri veteres, nouiq; aduerſarij quãtũ libuerit: aperta ſũt enim, & luce clariora, quę diximus, ni ipſi ità cæcutiãt, vt aperta luce ſolẽ nõ videãt.

Cæterum, vt res hæc omni ex parte abſoluta maneat, ratio-

rationibus perficienda erit. Prima, nam (vt refert Hierony mus in Epiſtola ad Paulinum ſcripta) habet vnum quodque propoſitum, ſiue inſtitutum principes ſuos. Idque ſanctus Doctor varijs confirmat exemplis. Hic tantùm nobis ſufficiat, noſſe, quæcumque religioſæ vitæ inſtituta ab ali quo primo fonte dimanaſſe: nullamque eſſe Religionem, quę aliquem ſui Patriarcham inſtitutorem ve non cognoſcat. Sic Baſylios, Benedictinos, Franciſcanos, Carthuſiēſes, per ſingulaque ſi diſcurras, à fundatore aliquo, Patrono ve emanare compertum eſt. Quem ergo Patronum agnoſcũt Carmelitę, aut quē inſtitutorē vnquā, niſi Eliam ſunt venerati? Quis vnquam hiſtoriographus vero, probabili ve fundamento nixus alium nobis authorem potuit adinuenire? Legat, reuoluatque quis authorum hiſtorias, & verè comperiet, apud illos nullum alium determinatum poſſe authorē reperiri, ſi excludatur Elias. Nam qui ab Alberto Patriarcha ordinem cæpiſſe aſſerunt, ipſimet fatentur, Albertum tantùm ordinem iam prope labentem ſua Regula erexiſſe. Qui verò ab Aymerico ordinis primordia computant: ipſi etiam liberè concedunt, Aymericũ tēpore Alexādri III. Carmelitas per Carmeli ſaltus diſperſos in vnũ cõgregaſſe, ad cõmodioremque viuendi formam redegiſſe. Qui verò à Ioanne Hieroſolymitano circa annum Domini 400. Regulam nos accepiſſe docent: ipſi quoque admittũt, Ioannem Hieroſolymitanum, antequam regulam Carmelitis traderet, eorum conuerſationem, inſtitutumque fuiſſe amplexatum. Alij tandem, qui noſtra initia ad Apoſtolorum tempora referunt, nullum certè authorem deſignant, neque explicant quando, & quomodo id contigerit. Quare confuſè nimis loquuti, rem, & operam perdũt. Et veluti Nili ignotum caput, ſic noſtri fontis initia hic, atque illic quærunt. Quæ omnia, ſi in vnum iugantur, ineuitable conficiunt teſtimonium, Eliam noſtrum extitiſſe authorem.

Vltimò, ſi memoria repetamus, quæ in initio huius primæ partis diximus: conſtabit, Eliam alicuius inſtituti Religioſi in Euangelica lege adhuc florentis fundamenta iecisſe. Quæ autem nunc extat, vel præteritis temporibus floruit Religio, quæ Elia patrono gaudeat, aut glorietur, &

tantum

tantum ſibi vſurpet honorem? nullam certè, pręter noſtrā, nec pręteritis, nec pręſentibus ſæculis inuenies. Cuius inſti tutio monaſticę vitę, exemplarique illi, quòd Elias in mon te Carmeli plantauit, ſimilior reperitur, quàm carmelitarum? Præcipuè dum maiores noſtri Carmeli fontem, ſpelūcaſque habitarunt? Teſtis eſt Ioannis Patriarcha Hieroſolymitanus, & Trithemius ſuperius adducti, qui latè in ſuis libris demonſtrāt, Carmelitas in omnibus veros fuiſſe Eliæ imitatores. Ni fortè aliquis dicat, poſt Eliam Prophetam, ſi liosque prophetarum, in Carmeli monte aliquando veros Eliæ ſucceſſores defuiſſe. Sed certè id nemo verè poterit af firmare, cum ex nulla hiſtoria, nullis ve coniecturis certis colligi poſsit, hanc Eliæ familiam aliquo tempore vſque ad annum Milleſimum Duceteſimū, in quo Carmelitę in Eu ropam aduentarunt, illius montis habitationem dereliquiſ ſe. Præcipuè verò id conſtabit, ſiquis perlegerit ea, quæ nos in libro de ordinis antiquitate de hac re tradidimus. Si Elias ergo author Religioſæ vitæ agnoſcitur, eamque in Carmelo ſitam reliquit, & nunquam abolitam fatentur authores: quos Eliæ dicemus ſucceſſores, præter eos, qui in Europam venerunt, à melliſluo illo expulſi monte, qui mo dò Carmelitæ nuncupantur.

Regulæ, diuinæque inſtitutiones à Carmelitis tempore Eliæ, & prophetarum vſque ad tempora Ioannis 44. patriarchæ ſeruatæ. §. 2.

BEatus Ciryllus montis Carmeli quondam Prior, vir doctrina, & ſanctitate præclarus, in libro de peculiari bus geſtis Carmelitarum, & in Epiſtola ad Abbatem Ioachim agēs de Regulis, quibus Carmelitarum ordo olim Deo famulabatur, ſic ait. *Sacri huius Religionis profeſſores inſtitutionem ſuam in diuina ſcriptura, tanquam in amœno Pa radiſo ſpeculabantur: vbi & fundatorum dictæ Religionis virtuoſa exemplaria ab eis imitanda intuebantur, à Prophetis commendata, & multis ſacrorum voluminum teſtimo-* D. Ciryll.

nijs approbata. Ex quibus dicti profeſſores diuerſos profundæ ſapientiæ tractatus deducebant, quibus tanquam copioſis dapibus reficiebantur. Hactenus Cyrillus. Cui ſententiæ apertè fauet Trithemius in libro de laudibus Carmelitarū c. 4. dū ait. *Sancti enim fratres, qui in monte Carmelo iuxta fontem Eliæ ante Chriſti natiuitatem habitabāt, Regulam conſcriptā habuiſſe non leguntur, ſed ipſi norma, & regula ſibi fuerant, qui exemplo Eliæ concorditer viuebant.* Ex quibus Patribus colligitur, ſcripturā ſacram monachis illis fuiſſe viuēdi normam, & vltra ipſam, Eliæ exēplum, eiuſque ſucceſſorū pro Regula fuiſſe veneratos. Hoc verò plenius, latiuſque proſequitur Ioannes Patriarcha Hieroſolymorum Epiſcopus libro de inſtitutione monachorū c. 16. *Ideo (inquit) Elias (vt ſuo exēplo animos omniū prædictorū monachorum eius diſcipulorū prouocaret ad ſuæ Religionis exercitiū) ſtuduit, ſecundum formā per Deum ſibi traditā, pollere corā eis frugalitate paupertatis, vti abſtinētia, parſimonia, domare cōcupiſcentias carnis, nitere cādore Caſtitatis, abnegare libertatē voluntatis, vitare tumultum plebis, & ardere feruore charitatis. Et quia in eius imitatione decreuit Deus cōſiſtere huius Religionis propheticā perfectionē: propterea Elias ipſe magna propheticæ diſciplinæ, & monaſticæ vitæ exemplaria (ſcilicet geſta ſua, & merita) demōſtrauit cordibus profeſſorū huius Religionis, per quæ ipſi ornarēt penetralia mētis: vt ad rationē eius, ſæculo, ac terrenis omnibus ex totis præcordijs renūtiātes, & carnales cōcupiſcētias per cōtinentiā, & abſtinentiā crucifigētes, volūtatēq; propriā abnegātes, & eā ſuperiori humiliter cōmittentes, à cōſpectu etiā hominū abſconſi, prophetalē vitàm eremiticā (quā Elias ipſe vixerat in ſolitudinibus, & maximè in mōte Carmeli) monachi prædicti in eodē mōte Carmeli, & in alijs* Eremis, *ac locis ad hūc finē continuarēt, quatenus, eā accolētes, liberius etiā mētes ſuas cū Deo per amorē perfectè vnirēt. (Et infra.) Quidquid igitur eſt perfectionis in hac Religione ab*

Trithemius

Ioā. Patr.

ne ab hoc propheta Dei Elia exẽplariter emanauit. Hæc, & alia ibi, & alibi Ioãnes Hieroſolym. docẽs, qua ratione Elias ſe præbuerit exẽplũ, ac viuã filijs prophetarũ, alijſque ſucceſſoribus viuendi regulã. Idem author c. 21. Sigillatim refert alia Eremiticæ vitæ inſtituta, & obſeruãtias, quas maiores noſtri colebãt: vbi præcipuè tractat de oratorio, vbi certis horis, ad peragenda diuina officia, conueniebãt: & de cellis, in quibus ſoli, & ſeparati habitabãt: & de ſilentio, quod miro cultu aſsiduè proſequebantur. Ac denique in eodem c. concludit, his verbis. *Omnes quippe huius Religionis veri ſectatores, tam in monte Carmeli, quàm alibi habitantes, profitẽtur, ſe humiliter ſequi illã ſanctã vitã, & propheticã iuſtitiã vitæ monaſticæ, quã propheta Dei Elias ſeruauit, & inſtituit ac quã eſſe ſequendã, ipſe ſecundum formã à Deo ſibi traditã, verbo, pariter, & exemplo diſcipulis ſuis tradidit; et in Eremo montis Carmeli reſidendo docuit maximè, ac demõſtrauit.* Et hæc de Regula tempore Eliæ, & Eliſei prophetarum ſeruata. Reſtat nunc, vt de modo viuendi ab Elię diſcipulis ſeruato dicamus. Reliquit igitur Elias in monaſtica profeſsione multos poſt ſe ſucceſſores, quorũ alij in mõte Carmelo, in Galgala, & Bethel, alij in Hiericho, & alijs terrę ſanctę locis habitabant, vt latè idẽ Ioannes Hieroſol. c. 23. & 24. docet. De his igitur Eliæ, & Eliſei ſucceſſoribus videamus, quibus inſtitutionib⁹ ad perfectionẽ vitę monaſticæ ſatagerũt.

Mihi id cõpertum videtur, Eliæ, & Eliſei diſcipulos non vna, eadẽque Regula vixiſſe. Nã filij Prophetarum (de quibus B. Hieronym. Ad Paulinum, & ad Ruſticum, Iſidorus lib. 2. de offic. c. 9. & Ioannes Patriarcha ferè pertotũ librũ meminere) illã Regulã, quã idẽ Ioannes Hieroſolym. tradidit, obſeruarunt. Permanſeruntque hi Prophetarum filij vſque ad Apoſtolorum tempora, vt ex Euſebio Cęſarienſ. lib. 2. Eccleſiaſticæ hiſt. apertè probatur. Is enim ita prædicto loco ſcripſit. *Apud Antiochiam floridiſsima congregatur Eccleſia, in qua etiam fuerunt prophetici ordinis viri quam plurimi, & infra.) Qua tempeſtate Agabus vnus ex his, qui aderant, Prophetis.* Alij verò Eliæ ſucceſſores (nempe

B. Hiero.
Iſidorus.
Ioannes.
Euſebius.

pe, Eſſeni, qui in deſertis Hierycho morabantur) ſupra Eliæ inſtitutiones alias ſupererogauerunt, forte ab Eliſeo propheta eorum magiſtro,& authore acceptas. Quanuis non dubitem, Eſſenorum genus etiam filiorum prophetarum nomine olim contineri, licet ſpecialiter Eſſeni appellarentur, quia in perfectione monaſticæ vitæ potiſsimum ab Eliſeo propheta ſunt inſtituti.

Pro quo recolenda exiſtimaui, tum Eſſenorum genus,& Originem, tum cultum,& Religionem. Eſſenorum familiã, ſi Plinio lib. 5. naturalis hiſtoriæ c. 17. & Solino c. 36. credendum eſt, planè compertum erit, eſſe antiquiſsimam. Id enim Plinius præfato loco de Eſſenis tractans ſcriptum reliquit. *Ita (ait) per ſæculorũ millia (incredibile dictu) gẽs æterna eſt, in qua nemo naſcitur &c.* Solinus quoque fidelis Plinij imitator ferè eiſdem verbis Eſſenorum antiquitatem commendans dicit. *Itaque per immenſum ſpacium ſæculorũ (incredibile dictu) æterna gens eſt, ceſſantibus puerperiis.* Hæc Solinus. Et licet doctiſsimus Baronius 1. tomo annal. anno Chriſti 64. c. 6. 7. & 18. Plinio,& Solino dicentibus, Eſſenorum ſectam per multa ſæculorum millia extitiſſe, non credendum exiſtimet, ea ratione ductus, quia qui res Iudaicas ſunt proſequuti, tam antiquum originem Eſſenis non tribuunt: quare ipſe, vel poſt Chriſtum, vel paulò antea tempore Herodis maioris viros hos claruiſſe exiſtimat: nulla enim (vt ipſe ait) antiquior apud Ioſephũ de eis habetur memoria: tamen in hoc illuſtriſsimus Baronius fortè deceptus eſt. Nam apud Ioſephũ eadem ferè verba, quæ apud Plinium,& Solinum potuit facilè inuenire. Is enim lib. 18. antiquitatum Iudaicarum c. 2. de ſectis Iudęorum agens ſic inquit. *Iudæi patriæ ſapientiæ ſtudioſi, iam inde à multis retro ſæculis in tres ſectas erant diuiſi, Eſſenorum, Saducæorũ, &c.* Idemq; author lib. 13. c. 9. docet, tempore Ionathæ Põtificis,& Antiochi Regis has etiã ſectas floruiſſe. Quod cẽſet Genebrardus libro. 2. anno mundi. 3944. Hoc eſt. 143. anno ante Chriſti aduentum. Imo neque ibi apud Ioſephũ eorum initia expreſſe recenſentur; ſed potius in confuſo adnotatur, multis retrò ſæculis incæpiſſe. Quæ verba tem-

pora

Plinius. *Solinus.* *Beronius.* *Ioſephus.* *Genebrar.*

pora longiſsima denotant. Quare id certum videtur, eos à ſanctiſsimis prophetis Elia, & Eliſeo originem ducere. Idque in primis probo ex Genebrardo viro grauiſsimo lib. 1. Chronologiæ anno mundi 3272. *Eliſeus* (ait) *conſtruxit cellas prophetis in Hiericuntis ſolitudine. Manauit inſtitutum, & loci Religio ad poſteros, fuitque deſertum hoc vſque ad Engaddi ab Eſſenis habitatum, hominibus continentiæ incredibilis.* Eodemque loco habitaſſe Eſſenos, (nempe in deſertis Hiericho,) Plinius, & Solinus vt ſupra ſenſerunt. Et quanuis Genebrardus expreſſe non affirmet, Eſſenos ab Eliſeo propheta immediatè in monaſtica diſciplina fuiſſe inſtitutos: clarè tamen docet, ab ipſo, ſiue à prophetica ſua familia ortos fuiſſe. Idque colligitur apertè ex Nicephoro libr. 2. Eccleſiaſtic. hiſtor. c. 15. qui de Eſſenis narrans, Eos (*ait*) *vitam propheticam flagrāti, atque feruenti fide meditari, atque æmulari.* Quæ eſt igitur hæc prophetica vita, niſi ea, quam Elias, & Eliſeus, filijque prophetarum coluere? In huius verò rei confirmationem argumento vtar in hac materia validiſsimo. Nam Eſſeni, de quibus Philo, & Ioſephus, (vt infra dicemus) plura admiratione digna ſcripſerunt, fuerunt à diuo Marco in Ægypto legibus, & inſtitutionibus Euangelicis imbuti, alijſque canonibus, & obſeruantijs monaſticis inſtructi: vt poſt Nicephorum, & Euſebium libr. 2. c. 15. & 16. & Hieronymum de ſcriptoribus Eccleſiaſticis in Marcum, communis tenet Catholicorum ſententia. Qui etiā cēſent, ab his Marci diſcipulis Chriſtianorū monachorum poſtea in Ægypto, & Palæſtina agmina deſcendiſſe, vt cum Nicephoro. cap. 15. (& expreſsius cap. 16. illis verbis, *Cum ad hodiernum vſque diem non apud alios, quàm apud noſtros homines, Regulas tales, viuendique mores conſeruari, cō pertum ſit,* & lib. 8. c. 39. prope finē, *Equidē ab illis Ægyptijs tantopere hoc viuendi genus inualuiſſe conijcio:* quæ ferè verba habentur apud Sozomenum libr. 1. c. 11.) & Euſebio vt ſupra c. 15. & 16. eruditè Caſsianus lib. 2. c. 5. demonſtrauit, dicens, *Nam cum in primordijs fidei pauci quidem, ſed probatiſsimi monachorum nomine cenſerentur, qui à beatæ memo*

Nicephor.

Nicephor.
Euſebius.
Hieron.

Sozomen.
Caſſianus.

ria Euangeliſta Marco normam ſuſcepere viuendi &c. & infra, *Ea igitur tempeſtate, cum eccleſiæ illius primitiua perfectio penes ſucceſſores ſuos adhuc recenti memoria inuiolata duraret, &c.* Quibus, & alijs eo c. & c. 4. præcedenti manifeſtè oſtēdit, diſciplinam à B. Marco primis illis Euangelicis monachis traditam vſque ad ſua tempora perduraſſe. Idq;, & fortè expreſsius, in præfatione ad Caſtorem prope finē indicauit dicens. *Secundum eam, quam vidimus, monaſteriorum Regulam per AEgyptum, & Palæſtinam antiquitus fundatorum, vel adÿciam, vel recidam. Nequaquam enim credas, rationabilius quidquam, vel perfectius in Occiduis Galliarum partibus reperiri potuiſſe, quàm illa ſunt inſtituta, quibus ab exordio prædicationis Apoſtolicæ, à ſanctis, ac ſpiritualibus patribus fundata monaſteria ad nos vſque perdurant.* Hactenus Caſsianus. Placet igitur Caſsiano, Euſebio, Nicephoro, & alijs, Ægypti monachos in profeſsione Eſſenis, hoc eſt, diſcipulis B. Marci ſucceſsiſſe. Porrò argumentum (vt ad propoſitum redeamus) hac ratione formare licebit. Idem Caſsianus lib. 1. de inſtitutis renuntiantium ferè per totum, Monachos Ægypti, & Palæſtinæ ab Elia, & Eliſeo, filijſque prophetarum originem ducere, ſæpe docet, ac repetit: cui ſubſcribunt Nicephorus lib. 8. ca. 39. & Sozomenus lib. 1. c. 11. & Hieronym. ad Ruſticum, & Paulinum: Si ergo Ægyptij Aſcetæ, ſiue monachi ab Elia, & Eliſeo ortū habuerunt, & hi præterea ab Eſſenis diſciplinam ſuſcepere viuendi, eorumque ſucceſſores extiterunt: neceſſario fatendum erit, Eſſenos etiam ab Elia, & Eliſeo, ſiue filijs prophetarum eorum ſucceſſoribus promanaſſe. Quod præterea demōſtrat nominis etymologia. Nam licet demus, Eſſenos à vitę ſanctitate eſſe dictos (quod voluit Chryſoſtomus homilia 44. in act. Apoſt.) idque Philo in lib. cuius titulus eſt, quod liber ſit probus, apertè ſignificat: tamen, ſi nominis etymologia attentè conſideretur, Eſſenos, ſiue Eſſeos (vt alij volunt) ab Eliſeo potius dictos, quaſi Eliſenos, verius apparet. Quæ denominatio placuit etiam patri Henriquez noſtri temporis authori graui, & docto in ſecundo

Chryſoſt. *Philo.*

do tomo, libro. 12. capitulo. 5. in gloſſa in littera. B.

His viſis, oportet, vt de Eſſenorum inſtitutione, & Regula dicamus: breuiter tamen id prius præmittentes, Eſſenos tam Alexandriæ, quàm Palęſtinę inhabitantes (vtrobique enim horum ſecta florebat) Chriſti, & Apoſtolorum prædicatione ad fidem fuiſſe conuerſos. Quod eruditè, vt ſolet, docet Baronius vt ſupra: colligiturque apertè ex Euſebio, Nicephoro, Sozomeno, & Caſsiano relatis, qui vno ore fatentur, Eſſenos primos fuiſſe in Eccleſia vitæ monaſticæ cultores, ab eiſque ad poſteros Ægypti, & Palæſtinæ monachos inſtitutum, Religionemque manaſſe. De Eſſenorum igitur Regulis, & vitæ ſanctitate plura ſcripſere Ioſephus vt ſupra, Philo Iudæus natione Alexandrinus in libro de vita contemplatiua, ſiue de ſupplicibus in ſcripto, à quo poſtea ea, quæ de Eſſenis tradidere, acceperunt Euſebius, Sozomenus, Nicephorus, & alij. Breuiter tamen ex his legibus, atque ſanctionibus, quibus Eſſeni inſigniores pietatis cultores, imo & Chriſtiani monachi ſeipſos addixerant, aliqua appingamus. Et omiſsis illis, quibus imbuti erant, opinionibus, dogmatibuſq; catholicis de Deo, & de immortalitate animæ, ſolum ſtatuta circa mores referam.

Euſebius. *Nicephor.* *Sozomen.* *Caſsianus.* *Ioſephus.* *Philo.*

1 In primis omne iuramentum, quaſi periurium eſſe vitandum, quia quicquid vir perfectus dixerit, iusiurandi vim habere debeat, & quod is veluti mendacij reus condemnetur, cui ſine teſte Deo non creditur.

2 Summam poſt Deum exhibendam eſſe legislatori Moſi reuerentiam, quem ſiquis blaſphemauerit, morte morietur.

3 Præcipuum ſtudium diuinis litteris, ac veterum Patrum ſcriptis adhibendum, indeque petenda, quæ animorum curæ expediant.

4 Communis ſodalitij præfecto ità parendum eſſe, vt nihil ſine eius præcepto fieri liceat.

5 Continentem, ac cælibem vitam ducere, & ab omni prorſus coniugio per omnem vitam abſtinere.

6 Omnes facultates communes eſſe, vnumque omnium

patri-

patrimonium,quod per communes procuratores diſpenſe tur(Ecce.4.5. &.6. præcepto tria religioſorum vota adumbrata.)

7 Nihil interſe aut mercari,aut vendere, ſed cunctis eſſe liberum accipere à quibus libuerit quod opus ſit.

8 Albis veſtibus vtendum, & amictum, & calceos non mutandos,niſi omnino aut conciſsis prioribus, aut longi temporis vſu conſumptis.

Similis lex habetur in Deutero. cap. 23.

9 Tantam etiam in naturalibus purgamentis habendam eſſe munditiæ curam,vt vnuſquiſque ſibi quotidie in ſecretiſsimis locis foueam dolabella effodiat, in qua ventrem exoneret, demiſſa primum circumquaque veſte,contegendi corporis gratia, ac deinde terra, quam effoderat, in locum ſuum reducta,ne ſcilicet diuinæ lucis ſplendori fiat iniuria.

10 Ante ſolis ortum publicis laudibus authorem naſcituri luminis celebrandum, poſtea verò ad ſuas cuique artes, ac ſtudia accedendum.

11 Hora quinta diei in commune cænaculum, ſacris veſtibus,hoc eſt,lineis velaminibus indutis,coeũdum: ibique ex eodem pane,& pulmento, in ſilentio reſidentibus veſcẽdum: nec aliquid guſtare cuiquam fas ſit, niſi publica oratio prãdium præueniat, & ſequatur, quæ *Deum* datorem victus & ante,& poſt cibum collaudet.

12 Poſt prandium, depoſitis ſacris indumentis, ad ſua cuique opera vſque ad veſperam recedendum.

13 Ad eorum Religionem nuper venientes, non ſtatim in conſortium aſſumendos : ſed candida veſte, & perizomate indutos & dolabella incinctos à curationibus ſuis explorandos per tres integros annos,donec probatæ virtutis experimenta dederint. Hactenus de Eſſenis.

Tempore verò eccleſiæ primitiuæ,Carmeli cultores, alijque Eliæ ſucceſſores Euangelicam Regulam ſtudioſiſsimè obſeruarunt,vt Trithemius c.4.de laudibus Carmelitarum ſcribit his verbis. *Deinde poſt paſsionem Domini, multiplicata per Iudæam fide Chriſtiana,hi,qui in monte Carmeli vitam imitatione Eliæ ducebant eremiticam,ſecundum Euangelium*

Trithem.

Chriſti

Chriſti viuere cœperunt, ſicut in actibus Apoſtolorum ſcriptum eſt. Erant vnanimiter in oratione perſeuerantes, & erat illis cor vnum, & anima vna: nec quiſque inter eos aliquid habebat proprium, ſed erant eis omnia communia. Hæc eſt vita Apoſtolica, quam fratres Carmelitæ in primitiua Eccleſia ſtudioſiſsimè obſeruabant, Regulam ſuper his Euangelicam in cordibus ſuis habentes conſcriptam. Succeſſu verò temporis cum homines paulatim inciperent ab Apoſtolica vita recedere, & proprium ſibi quiſque poſsidere: timentes zeloſi montis Carmeli habitatores, ne & ipſorum ſancta conuerſatio per ſucceſſum temporis deficeret, de remedio in poſterum cæperũt cogitare, ſcientes, ordinem ſuum deinceps non ſatis tutũ exiſtere, niſi per Regulam confirmaretur. Hæc Trithemius. Quæ vero fuerit hæc Regula, quam poſt tempora primitiuæ Eccleſiæ Carmelitæ ſuſcepere, ſequenti capite declarabimus.

Cap. II. De Regula, ſub qua Carmelitæ vixerunt ab anno Incarnationis. 400 vſque ad annum 1171.

Diuus Ciryllus olim montis Carmeli eremita in libr. de peculiaribus geſtis Carmelitarum, & in Epiſt. ad Abbatem Ioachim, quæ hodie habetur in ſpeculo ordinis, lib. 8. à c. 1. ita ſcripſit. *Fuit autem tempore Archadij & Honorij Imperatorũ quidam dictorum Religioſorum pater miræ virtutis, & perfectionis, Ioannes nomine, qui cæteros conſortes ſuos eiuſdem montis monachos exemplo ſuo, & magiſterio ſolicitè inducebat ad perfectionem acquirendam, ſecũdum propheticam diſciplinam vitæ monaſticæ per Eliam prophetam inſtitutæ. Quam diſciplinam Ioannes eis exponebat ex diuerſis litteris, tam veteris, quàm nouæ legis, & ex* *D. Ciryllus*

nonnullis tractatibus editis à prædeceſſoribus ſuis : qui tandẽ propter eius ſanctitatẽ in Pōtificẽ Hieroſolymitanæ Eccleſiæ ſublimatus Apoſtolo Iacobo in Epiſcopatu eiuſdem Eccleſiæ quadrageſimus quartus ſucceſsit: Hũc Ioãnẽ chariſsimus eius diſcipulus, Capraſius nomine, eiuſdẽ mōtis, & Religionis monachus ſuppliciter flagitauit: vt quæ de inſtitutione huius Religionis, & primis eius fundatoribus, & de perfectione ad exẽplũ eorũ ecquirenda frequẽter diſſeruerat, dignaretur ſibi, & ſuis cōſortibus breuiter reddere in vnũ volumẽ, in quo omnia per ordinẽ intuerentur, ne oporteret, eos librorũ numeroſitatẽ euoluere. Ioãnes ergo cernens, quod propter occupationẽ ſuſcepti officij non poſſet vlterius iugẽ in monte Carmeli reſidentiã trahere: quod Capraſsius ab eo flagitauerat, opere compleuit. Scripſit enim eloquio, & litteris Græcis in quodã libro primauiã noſtræ Religionis inſtitutionẽ, & fundatorũ eius dignitatẽ, atque priſcorũ profeſſorũ geſta ſancta, & glorioſas virtutes, exterioremque habitus ornatũ. Propterea prædictus Ioannes breui, & lucido eloquio ordinatê deſcripſit ſucceſſores dictorum patrũ in illo libro, vt tam quã in nitido ſpeculo inſtitutionẽ ſuã intuentes, eã obſeruare propenſius conarentur: & ſanctã vitã, ac virtuoſos mores dictorũ patrũ ex totis præcordijs imitarentur. Quem librũ ipſe Ioannes ſedalibus ſuis Religioſis Eremitis mōtis Carmeli legendũ, & obſeruandũ tradidit tẽpore Honorij Imperatoris, anno Dñi. 412. Et ex tũc profeſſores noſtræ Religionis ſatagerũt ad perfectionẽ, & finẽ vitæ ſolitariæ tẽdere ſecundũ formã inſtitutionis prophetæ Eliæ perdictũ Ioãnẽ in præfato libro deſcriptæ. Hactenus Cyryllus. De hac regula

Trithem. Ioannis meminit Trithemius in lib. quẽ edidit de laudibus Carmelitarũ c. 2. dicens: *Sanctiſsimus ille Patriarcha Hieroſolymorũ Ioãnes quid aliud in ſuo libro de principio, & profectu huius ordinis exprimit, niſi quod Elias fundator eius fuit?*

Margar. Eſtque præterea hæc Ioannis inſtitutio à Margarino de Laiigne eruditiſsimo viro, to. 9. Bibliothecæ ſanctorũ Pa-

trum

trũ inſerta. Fuit verò Bibliotheca hæc approbata à facultate Theologiæ Pariſienſis, potiſsimũ à Genebrardo, Ioanne Dradeo, ac Frãciſco Feuardẽtio: Et in ordine perpetua, cõſtãtique traditione receptum eſt, olim maiores noſtros ſub hac Regula Ioãnis ad Religioſæ vitæ perfectionẽ properaſſe. Nã prҽter D. Cyrylli teſtimoniũ ſuperius adductũ (quod in hac parte magni ponderis, & authoritatis cenſendũ eſt, cũ ſanctiſsimus hic vir ferè attigerit tẽpora, quibus hҽc Ioãnis inſtitutio in ordine vigebat, vt infradicã) meminit etiã prædictæ Ioannis Regulæ lucidiſsimũ Eccleſiæ lumẽ Vualdenſis de ſacramentalibus ti. 9. c. 89. his verbis. *Ordo Carmelitarũ à Ioãne Patriarcha Hieroſolymitano prius Carmelita Regulã viuẽdi Græcè cõſcriptã accepit, quã pleniori poſt, ſub Alberto itidẽ Patriarcha, forma digeſtã inſpexit. Hic Ioannes tẽpore Archadij, & Honorij imperatorũ ad Capraſiũ monachũ mõtis Carmeli, de peculiaribus geſtis Carmelitarũ, quod hactenus trãslatũ in Latinũ habetur, volumen deſcripſit.* Ita Vualdenſis, qui prætereà adducit in confirmationem ſuæ ſententiæ Armachani Hiberniæ Archiepiſcopi teſtimoniũ qui de Carmelitis ſcribens ſic ait. *Qui inſuper (nẽpe Carmelitæ) in principio naſcentis Eccleſiæ, in partibus illis prædicando Euangeliũ, ſolicitè laborarunt: & conſequenti tẽpore à Ioanne Hieroſolymitarum Patriarcha Regulam viuendi communiter ſuſceperunt.* Habetur inſuper præfata Regula in ſpeculo ordinis: ibique olim ſcholijs à Philippo Riboti per decẽ libros multos ante annos fuit exornata. Nec deſunt inter iuniores exteroſq; authores, qui huius Regulæ recordẽtur. Nam Paulus Morigia li. 1. de origine Religionũ c. 30. Hieronymus Plato, de bono ſtatu Religioſi li. 2. c. 22. Carol. Tapia. in authen. Ingreſsi, verbo, monaſteria c. 17. Greg. de Valẽ. 2. 2. diſpu. 9. q. 4. pũcto. 1. Ioãnes Burlet doctor Pariſsiẽſis in ſermone Cõceptionis B. Virginis & F. Emanuel Rodriguez. 1. to. Queſt. Regul. q. 1. de origine Religionũ, Regulã hanc Ioãni Patriarchҽ adſcribũt: eãq; Carmelitis dediſſe referũt. Quod expreſsius ex ipſo lib. cõſtat. Imo Ioãnis intẽtio eo potiſsimũ tẽdit, vt ꝓbet, monachos Carmelitas ab Elia, & Eliſeo, &

Genebrar. Ioã. Drad. Feuarden. Vualdenſ. Armach. Phil. Ribo. Morigia. Plato. Caro. Tap. Gregor. de Valencia. Ioã. Burl. Emanuel Rodrig.

Ioã. Hier.

& alijs filijs Prophetarum originẽ, vitæq; inſtitutionẽ hau ſiſſe. vt patet fere ex toto libro, præcipuè. c. 11. 16. 17. & 21. vbi ſic ait. *Quia ergo dicti Monachi ad exemplum* Eliæ *coluerunt iugiter in Carmelo iuſtitiã vitæ monaſticæ: propterea appellari ſũt Eremitæ Carmeli. Et infra. Sed, & cæteri huius Religionis monachi habitãtes alibi cupiunt idcirco Carmelitæ appellari, quia eorũ Religio, & ſancta cõuerſatio eſt ab illis deriuata, qui prædicto modo ſatagerũt in mõte Carmeli continuẽ religioſam vitã Prophetæ Eliæ (Et vſque nũc ſatagũt) humiliter imitari. Oẽs quippe huius Religionis veri ſectatores, tã in mõte Carmeli, quã alibi habitãtes, profitẽtur, ſe humiliter ſequi illã ſanctã vitã, & propheticã iuſtitiam vitæ monaſticæ, quã Propheta Dei Elias ſeruauit, & inſtituit.* Nec eſt cur in hoc diutius immoremur, cũ inter alia, quæ Capraſius à Ioãne ſciſcitatus fuerit, hoc vnũ ſit: quare monachi Eliæ ſucceſſores dicerẽtur Carmelitæ, cũ Elias cõuerſationẽ hãc nõ in Carmelo, ſed in Carith inchoauerit? vt videre licet in. c. 17. huius Regulę. Cõſtat igitur ex dictis, hãc Regulam fuiſſe à Ioanne Carmelitis traditam.

Hieron.
Lypoman.

Quis verò ſit hic Ioãnes, & quo tẽpore Regulã hanc tradiderit, reſtat vt aperiamus. Hic vir Monaſticæ fuit cultor profeſsionis, vt cõſtat ex D. Hieronym. in Epiſtol ad Theophilũ Epiſcopũ Alexandrinũ. Et quãuis Lipomanus in vita S. Epiphanij aſſeueret, Ioannẽ ſimul cũ Epiphanio in monaſterio Hilarionis in Palæſtina vitã monaſticã fuiſſe amplexatũ: id tamẽ certius apparet, virũ hunc Carmelũ montẽ cũ reliquis ibi Eremitis habitaſſe. Quod in primis cõſtat ex teſtimonijs B. Cirylli, & Vvaldenſis nuper relatis, & ex Martyrologio Molani, vbi, 12. die Ianuarij ſcriptũ habetur. *Itẽ S. Ioannis* Epiſcopi *Hieroſolymitanæ Eccleſiæ, ordinis Carmeli profeſſoris.* Quibus ſubſcribũt Hierony. Plato, Paulus Morigia, & alij relati. Cõſtatq; id apertiſsimè ex ſuo libro, in quo ſæpe ſe huius mõtis profeſſorẽ fatetur, præcipuè in 1. c. dũ Carmelitis ſcribens ait. *Sicut hæc omnia antiqui huius noſtræ conuerſationis ſectatores ante nos intellexerunt.*

Martyrol. Molani.
Hier. Pla.
Paul. Morigia.

(*Et*

(& infra.) Quanta ſanctorum præcipuorũ authoritate hæc noſtra vitæ Religio confirmetur, & cũ quanta mẽtis ſecuritate formam huius conuerſationis ſequentes, viam, & corda noſtra Domino dirigimus. Ex quibus patet, ſe inter Carmelitas quibus hanc inſtitutionem ſcripſit, connumerare, tanquam eiuſdem vitæ aſſeclã, & cultorem. Poſtea verò ob eius merita, probatoſque mores, ad dignitatẽ Patriarchæ Hieroſolymitanæ Eccleſiæ fuit aſſumptus: ſucceſsitque Ciryllo, vt teſtatur Nicephorus lib. 12. Eccleſ. hiſt. c. 24. Theodoretus li. 5. hiſtoriæ Eccleſiaſticę. c. 35. Ruffinus lib. 2. eccleſiaſt. hiſt. c. 21. & Genebrardus in chronologia lib. 3. anno Dñi. 403. Fuit in ordine 44. vt apertè fatetur Nicephorus in ſua Chronologia, his verbis, *Ioannes. 44. ſedit annis 16.* Fuit prætereà Ioannes hic ſanctitate præclarus: Quare eũ Trithemius (vt ſupra) ſanctiſsimũ appellat, Molanus vero inter diuos, quos in ſuo Martyrologio refert, adſcribit, S. Ciryllus eũ à vitæ ſanctitate cõmendat. Et, vt ad ſuperiora cõſcendã, Nicephorus lib. 14. c. 30. ita de Ioanne noſtro ſcriptũ reliquit. *Deinde Hieroſolymis Ciryllo diuinus Ioannes ſucceſſerat:* Et infra in eodẽ cap. illũ D. Ioannẽ appellat, dũ ait: *fuit cõdiſcipulus D. Ioannis &c.* S. Theodoretus li. 5. vt ſup. c. 25. & 37 ſic ait. *Hieroſolymorũ Eccleſiæ præſidebat Ioãnes vir mirabilis, ſucceſſor Cirylli.* Quæ à nobis relata ſunt, vt virũ hunc contra D. Hieronymũ acriter ipſum impugnantẽ, defendamus. D. enim Hieronymus, imo, & S. Epiphanius Ioãnẽ Patriarchã, vt Origeniſtã frequẽter, grauiterq; accuſant: vt cõſpicere quis poterit in Epiſtolis à Hieronymo tã ad eundẽ Ioannẽ, quã ad Theophilũ Alexandrinũ miſsis. Tamẽ quę ibi S. Hieron. nimio zelo, & ardore ſcripſit: poſtea, veritate cognita, retractauit: &, quẽ antea vt Origeniſtã abiecerat, poſtea vt veræ, & Orthodoxę fidei cultorẽ (teſte Baronio to. 5. circa annũ: 399.) amplecti non dubitauit. Nec ſolus B. Hieronymus Ioannis ſanctitatẽ agnouit: ſed & D. Auguſtinus (eodẽ teſte Baronio) Ioannis mores, ſanctitatẽque ſuo tẽpore fuit veneratus. Puto Hieronymũ ab incepta contra Ioannẽ quæſtione ideo deſtitiſſe: quia is videns, ſe Origeniſ-

Nicephor.
Theodor.
Ruffinus.
Genebrar.
Nicephor.
Varonius.

tatum labe notari, librũ ſcripſit, in quo, ſe nõ Origenis doctrinã, ſed ingeniũ potius fuiſſe ſequutum, oſtendit: vt ſequentibus verbis Gennadius in Cathalogo Illuſtriũ virorũ adnotauit. *Ioannes Hieroſolymorum Epiſcopus ſcripſit in obtrectatores ſtudij ſui librũ, in quo oſtendit, ſe Origenis ingeniũ, non fidem ſequutum*: vt notauit etiã Trithemius de ſcriptoribus Eccleſiaſticis, & Honorius Auguſtudunenſis. c. 30. de lumina. Eccleſ. Id verò, quòd in hac re Ioãnẽ noſtrũ ab omni ſuſpicione liberat, teſtimoniũ eſt Anaſtaſij Papę, qui Ioãni reſcribẽs d Ruffino ſentẽtiã, eũ vt Origeniſtã dãnat, Ioãnẽ verò vt ſanctiſsimũ his verbis cõmẽdat. *Vt amori tuo gratias ago, ita ſplẽdorẽ tuæ ſanctitatis, & eas, quas in Dño habes virtutes, ſubinde quodãmodo paruitatis noſtræ fauorabilis ſermo proſequitur. Tã eminẽter, vir omniũ præſtantiſsime, laudũ tuarũ fulges nitore cõſpicuus: vt par eſſe meritis ſermo nõ poſſit. Porro autẽ tãto titulorũ tuorũ rapior incitamẽto: vt etiã qđ impetrare nequeo, audere nõ deſinã. Iã hoc de laudibus eſt tuis, quòd me tantũ de cæleſtis animi iſtius ſerenitate laudaſti. Tui enim Epiſcopatus ordo perſpicuus per diuerſum orbẽ velut radiãs etiã ad nos ſplẽdoris ſui detulit claritatem, &c.* Hæc ſunt Anaſtaſij. Cũ igitur huius Pontificis tẽpore orta fuerit cõtra Ruffinũ in oriẽte cõtentio, quod Origenem de Gręco in Romanã linguã deriuauerit: videreturq; ſe nimiũ Origenis doctrinis dediſſe: perlataq; eſſet lis ad Anaſt. Pontificẽ: ipſe Ruffinũ vt minus Orthodoxũ notauit. Ioãnes verò nõ ſolũ ad Anaſ. aures vt Origeniſta nõ peruenerat: verũ eius ſanctitas, ꝓbataq; virtus ſeſe vſq; ad Romã diffuderat. Nec eũ Anaſtaſ. Põtifex ita ſerio laudaret: ſi aliqua Origenis labe inureretur. Et hęc de Ioãnis Hieroſolym. Epiſcopi ſanctitate dicta ſufficiãt. Floruit hic vir (vt ſentiũt Theodo. li. 5. Eccleſ. hiſt. c. 35. Nicephorus lib. 12. hiſt. Eccleſ. c. 24. & Trithemius vt ſupra) tẽpore Archadij, & Honorij, circa annũ Dñi 400. vel ſecundum computationem Baronij tomo 4. circa annum 386. ætate & tempore Theodoſij, hoc eodem anno. 386.

Gennad. Trithem. Honorius Auguſt. Anaſ PP. Theodor. Nicephor. Trithem.

Reſtat, vt de tempore, quo regulam hanc Eremitis Carmeli

meli tradiderit, dicamus. De quo certã tẽporũ rationẽ apud authores inuenire non potui. Illud tamen ex B. Cyryllo, & Vualdẽſi, alijſq; iunioribus colligitur, Ioãnẽ aſſumptũ iã in Patriarchã hãc regulã confratribus ſuis ſcripſiſſe. Quod credo veriſsimũ, quãuis determinatè, quo anno id præſtiterit, non appareat. Solum id pro cõperto habetur, circiter annum. 400. contigiſſe. *Cyryllus.* *Vualdenſ.*

De Regula verò id vltimo huius præfatiũculæ loco notare par erit, Ioannẽ in hac ſua inſtitutione quaſi mixtã Regulã ex hiſtoria veterũ Patrũ à tẽpore Eliæ in Carmelo cõmorãtiũ, & ex admonitionibus proprio Marte ab ſcriptura ſacra cõfeciſſe. Eã ob cauſam (vt ipſe, 1. c. aſſerit) de fundatore ſupremo huius Religionis, & primaria eius inſtitutione ediſſerit. Deinde refert aliqua exẽpla, glorioſas virtutes, & exteriorẽ habitũ Eliæ, eiuſq; ſucceſſorũ, vt per hæc Carmelitæ diſcerẽt, formã horũ patrum conuerſationis ſequẽtes, corda Dño Deo dirigere. Tradidit hãc Regulã idiomate Græco conſcriptã, ſub cuius directione Carmelitæ vſque ad Aymerici Patriarchæ Antiocheni tẽpora permanſerunt. Qui anno 1120. hanc Ioãnis inſtitutionẽ in Latinum ſermonẽ fecit trãsferri, quouſque Albertus Patriarcha Hieroſolymitanus circa annũ 1171. nouã Regulam, ſeu potius hanc Ioannis planiori, breuiorique forma digeſtã eis obſeruandã impoſuit. De quo nos latè li. 1. de ordinis antiquitate ſcripſimus & inf. quoq; 2. p. dicemus. Nunc verò tãtum D. Cyrylli teſtimoniũ adijciã: qui loco ſuperius adducto referẽs perſequutiones, quas, poſt Regulã à Ioanne Patriarcha ſuſceptã, à Coſdroa Perſarũ Rege, & Hũmar Arabię Principe, Chriſtiani & omnes monachi Palæſtini paſsi ſunt vſque ad annum Domini 1099. in quo terra ſancta in ditionem Principum fidelium redacta eſt, his verbis res in ordine geſtas proſequitur. *In Carmelo monte, & in quibuſdam alijs Eremis terræ ſanctæ permanſerunt ſub diſciplina vitæ Eremiticæ per Eliam prophetam inſtitutæ, & in prædicto libro Ioannis deſcriptæ.* (Et infra ſubiungit.) *Propter quod, cæpit tunc cultus Religionis in monte Carmeli ampliari. Quam plures enim deuoti peregrini, qui* *Cyrillus.*

ab occidente ſuperuenerãt, odore huius ſancti loci tracti, & deuotione Religioſorum Eremitarum montem hunc inhabitã tium permoti, mundo renũtiabãt, & pro contemplatione cœleſtium ſe eorum contubernio iungebãt. Erat autem in diebus illis Patriarcha Antiochenus, & in Terra ſancta Apoſtolicæ ſedis legatus, vir quidã amabilis Deo, & hominibus, nomine Aymericus Maloſayda, *natione Lemouicenſis*, de *villa appellata Salarviacum, qui prædictorum anteceſſorum noſtrorum Eremitarum fratrum, B. Mariæ de monte Carmeli laudabilẽ conuerſationem attendens, eos multum ſpecialiter ſuo tempore in Domino enutriuit. Intelligens autem, quoſdã eorum, qui ex occidente ſuperuenerãt, ſpretis ſeniorum monitis, non rectè ambulare ad veritatem Religioſæ vitæ Eremiticæ in prædicto Ioãnis libro deſcriptæ, & perpendens, hoc ideo maximè cõtingere, quia Græcas litteras ignorãtes neſciebãt codicem illum legere: fecit librum illum de Græco in Latinum trãsferri.*
Et ob hanc cauſam prædictus Aymericus noſtri ordinis reformator cenſetur à Polidoro, de inuentoribus rerum, lib. 7. cap. 3. Sabellico, libro. 5. æneade. 9. Onufrio Pambino in Chronicõ Eccleſiaſticum circa annum. 1141. ſub Anacleto ſecundo, Genebrardo libro. 4. ſuæ Chronologiæ, anno, 1180. Guillelmo Tyri Epiſcopo, in continuatione belli ſacri, lib. 5. c. 3. & ab alijs à nobis relatis lib. 1. Antiquitatis noſtri ord. cap. 9. Ioãnis igitur Regula in ordine ab anno 400 vſque ad 1171. in quo Albertus aliam tradidit, perſeuerauit.

Polidorus. Sabellicus. Onuf. Pãb. Genebrar. Guillemus Tyri.

Sed de hoc plenius lib. 1. de ordinis antiquitate ſcripſimus. Nunc ad Regulam ipſam Ioannis reuertamur.

(?)

Diui Joannis Hieroſolymitani Patriarchæ liber de inſtitutione primorum monachorum in lege veteri exortorum, & in noua perſeuerantium, deſumptus ex vetuſtioribus ordinis codicibus, & ex Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo nono.

Argumentum Regulæ, ſiue inſtitutionum Ioannis.

IN hoc libro dum principium, & originem ordinis Carmelitarum Ioannes perſcrutatur, ab Elia primo huius religionis autore ſumit initium, docens, quo tempore magnus hic propheta floruit, à quo genitus, vnde ortus, & quibus in locis in primordijs ſuæ vitæ fuerit conuerſatus. Deinde, quā inſtitutionem obſeruauerit, obſeruādāque ſucceſſoribus reliquerit, oſtēdit. Præterea de locis, quæ primitus huius religionis profeſſores incoluerunt, qualiterque in eis, ſecundum inſtitutionem ab Elia traditā, vixerunt: necnon etiā de aſcenſu Eliæ in Paradiſum, & de ſucceſſore eius in monaſtica profeſſione Eliſeo agit. Subinde verò deſcendens ad tempora primitiuæ Eccleſiæ, tractat de tempore, in quo primum huius vitæ profeſſores baptizati ſunt, ad cognitionemque euāgelicæ veritatis peruenerunt. Denique cauſam reddit, cur Carmelitarum ordo B. Mariæ Virginis titulo inſigniatur, & pallio albo, baculo, zona & ſcapulari ornetur. Plenus eſt liber hic monaſticis rudimentis, alijſque ſublimioribus

 inſtitu-

nſtitutionibus, tum ex ſcriptura, tum ab Eliæ vita, & exemplo collectis. In quo Autor allegoricis ſenſibus, myſticiſque interpretationibus mire abundat, ita, vt recte de illo Gennadius ſcripſerit, Origenis ingenium, non doctrinam fuiſſe ſequutum.

Cap. I. De Eliæ parentibus, ortu, patria & de loco, vbi primo fuerit conuerſatus.

PRincipium religionis huius, & quemadmodum, & vnde primo ipſa proceſſit, rationem petis, dilecte Capraſi, ante alia perſcrutandum. Quamuis namque conuerſationis huius ratio in ſola experientia conſiſtat, & nequaquam poſſet hæc ratio plenè verborũ doctrina niſi ab experto tradi, neq; etiã à te totaliter percipi niſi eã pari ſtudio, ac ſudore per experiẽtiã apprehẽdere laboraueris: multò tñ efficacius poteris ſuſceptæ huius profeſſionis aſſequi diſciplinã, & ad illã capeſſendã alios ardentius incitare, cùm auctorum, atque fundatorum eius agnoueris dignitatẽ, & primariã Religionis ipſius ſciueris inſtitutionẽ. Propter quod (vt ordine debito procedamus) de ſupremo huius Religionis fundatore, & primaria eius inſtitutione eloqui paulìſper inchoabimus: deinde aliqua ſancta geſta, & glorioſas virtutes, & exteriorẽ habitus ornatũ, deque ipſo fundatore, & primis eius diſcipulis, cæteriſque huius religionis priſcis profeſſoribus ſuccinctè diſponemus, ſicut hæc omnia antiqui huius noſtræ conuerſationis ſectatores ante nos intellexerũt, & nobis tã in veteri, quã in noua lege, doctrinis & exemplis philoſophati ſunt: vt per hæc diſcas, quãta ſanctorũ præcipuorũ auctoritate hæc noſtræ vitę religio cõfirmetur, & cũ quãta mẽtis ſecuritate, formã huius cõuerſationis ſequẽtes, nõ per nouitatẽ ſumptas, neque per inanes fabulas, ſed per approbata totius vitę monaſticæ primaria exẽplaria, viã & corda noſtra domino dirigimus

gimus & ſemitas veniendi ad nos Deo noſtro rectas facimus, vt,cū venerit,& pulſauerit,confeſtim ei aperiamus, qui ait:Ecce ſto ad oſtiū,& pulſo,ſiquis audierit vocē meā, *Luca.*12. & aperuerit ianuā,introibo ad illū,& cœnabo cū illo, & ipſe mecū. *Apoc.* 3. Scio igitur,& animaduerto,ab initio regni Achab Regis Iſraël vſq; ad Chriſti aduētū in carnē, decades annorū circiter nonaginta quatuor fluxiſſe,per quas,(vt Chronographi tradūt) cœpit Achab regnare ante incarnationem Dñi Ieſu. In diebus verò huius Achab Regis Iſraël,& in regno eius fuit quidā propheta magnus de tribu Aarō, cui nomen erat Elias, ex patre vocato Sabacha, ortus in ciuitate Theſba; quę eſt in regione Galaad. Ex qua Theſbi Elias eſt Theſbites dictus: qui Elias fuit poſt modū habitator ciuitatis Galaad, quæ ab ipſo monte nomē eſt ſortita, ſicuti & regio monti illi circumuicina trans Iordanē ſita in ſorte dimidiæ tribus Manaſſe.

Cap. II. De receſſu Eliæ in Eremum, & de duplici fine vitæ Eremiticæ, & de renuntiatione rerum tranſeuntium.

HIc propheta Dei Elias Monachorū princeps primus extitit, à quo ſācta eorū primęua inſtitutio ſumpſit exordiū. Ipſe enim, obtētu contēplationis diuinę, & deſiderio ſublimioris profectus, longe ab vrbibus recedens, & ſeipſum cūctis terrenis ac mundanis exuēs, religioſam & prophetalē vitā eremiticam primus hominū à propoſito ducere cœpit, quā, ſancto dictāte, & mādāte ſpiritu, inchoauit, & inſtituit. Quippe Deus ei apparēs mādauit, vt cōmune hominū habitationē fugeret, & ſe à turbis in deſerto abſcōderet, atq; deinceps in eremo monaſtice ſecūdū formā ei indictā viueret: qđ euidēti ſacræ ſcripturę teſtimonio cōprobat. Legimus enim de hoc ita ſcriptū in libro regnorū: *Factū eſt verbū Dñi ad Eliā, dicēs, recede hinc, & vade cōtra oriētē, & abſcōdere in torrētē Charith, qui eſt cōtra Iordanē, & ibi de torrēte bibes, coruiſq; præcepi, vt paſcāt te ibi.* 3.*Re.* 17.

Hæc

Hæc autem præmiſſa ſalubria mandata, ad quæ implenda Spiritus ſanctus Eliam inſtigauit, & deſiderabilia promiſſa,ad quæ adipiſcenda eum erexit,tantò debent maiori intentione,non ſolum hiſtoricè, ſed potius myſticè à nobis monachis eremitis per ſingula verba penſari, quanto in eis plenior comprehenditur inſtitutio, id eſt, forma ad perfectionem propheticã, & finẽ eremiticæ vitæ, religioſè per ueniẽdi. Cuius vitæ duplex dignoſcitur eſſe finis,vnus quidem,quem per laborem noſtrum,& virtuoſum exercitium diuina adiuuante gratia,acquirimus.Hoc autem eſt,offerre Deo cor ſuum purum ab omni actuali ſorde peccatorum. Quem finem attingimus, cum ſumus perfecti in charitate,

Prou. 10. id eſt,in charitate illa abſcõditi,de qua Sapiens ait, *& vni-*

1.Pe. 4. *uerſa delicta operit charitas*. Ad quẽ finẽ volẽs Deus Eliã peruenire ei dixit: *Abſcondere in torrente Charit*. Alius autẽ huius vitæ finis eſt mero Dei dono nobis collatus: videlicet, non ſolũ poſt mortẽ, ſed etiã in hac mortali vita aliqualiter guſtare in corde, & experiri in mente virtutem diuinę præſentiæ,& dulcedinem ſupernę gloriæ.Hoc autẽ eſt,de torrente voluptatis Dei bibere.Quem finem promiſit Deus Eliæ,dicens, *& ibi de torrente bibes*.Propter vtrũque finem horum duorum prophetalis vita eremitica eſt à

*Pſalm.*61. monacho aſſumenda, teſtante propheta: *in terra*(inquit) *deſerta inuia, & inaquoſa, ſic in ſancto apparui tibi*, ò *Deus, vt viderem virtutem tuam,& gloriam tuã.* Per hoc enim, quod in terra deſerta,inuia, & inaquoſa manere elegit, vt ſic in ſancto (id eſt) in corde puro à peccatis appareret Deo: monſtrat primum electæ per eum vitæ ſolitarię finem,qui eſt,offerre Deo cor ſanctum,id eſt, ab omni actuali peccato purum.Per hoc autem,quod addit, *vt viderem virtutẽ tuã,& gloriã tuam*,monſtrat manifeſtè ſecundum finem vitæ prædictæ,qui eſt,iam in hac vita aliqualiter experiri,ſeu myſticè videre in corde virtutem diuinæ præſentiæ,& guſtare dulcedinem ſupernæ gloriæ.Ad primum autem horum,ſcilicet,puritatem cordis, peruenitur per laborem,& exercitium virtuoſum, diuina gratia adiuuante. Et

per

per perfectionem dilectionis deuenitur ad ſecundum, ſcilicet, ad experimentalem guſtum diuinæ virtutis, & gloriæ cœleſtis, dicente Dño. *Qui diligit me diligetur à patre meo, & ego diligam eum, & manifeſtabo ei me ipſum*. Idcirco Ioan. 14.
Deus per ea, quæ in ſuperioribus omnibus præmiſsis verbis ſancto Eliæ propoſuit, Prophetæ illi, primò, & præcipuè monachorum Principi, & nobis eum imitãtibus ſuadere maximè voluit, *Vt ſimus perfecti, ſicut & pater ve* Matth. 5.
ſter cœleſtis, (inquit,) *perfectus eſt, & ſuper omnia charitatẽ* Col. 3.
habentes, quod eſt vinculum perfectionis. Quapropter, vt ad perfectionis ſuaſæ, & viſionis glorię dona valeamus promiſſæ pertingere: formam ad hoc perueniendi, per Deum in dictis verbis B. Eliæ propoſitam, curemus aure intenta, diſtinctè per ordinem percipere, & opere adimplere. Loquens enim Dominus ſancto Eliæ, atque etiam tam in veteri, quam in noua lege cuilibet monacho vitæ eremiticæ, ait: *Recede hinc* (ſcilicet, à rebus caducis mundi, & tranſitorijs,) *& vade contra Orientem*, ſcilicet, contra originalem cupi- 3. Re. 17.
dinem tuæ carnis: *& abſcondere in torrente Charit:* ne in vrbibus moreris ſimiliter cum turbis, *qui eſt contra Iordanẽ;* vt, ſcilicet, per charitatem ſis diuiſus à delictis. His namque quatuor gradibus ad culmen propheticæ perfectionis conſcendes, *& ibi de torrente bibes*. Sed vt in hoc queas perſeuerare, *coruis præcepi, vt paſcant te ibi*. Hæc autem intelliges melius, ſi per ſingula diſcurrendo, ea diſtinctè per ordinem exponamus.

Cap. III. De primo gradu profeſsionis monaſticæ, nempe, de abrenuntiatione diuitiarum, & de receſſu à patria, & cognatione propria.

Gen.12. EA, quæ tibi ſuadeo, ſigillatim intellige per ordinem,& diſcurre. Nam primò dixi tibi in mea viſione,*recede hinc*,ſcilicet, *de terra, & de cognatione tua, & de domo patris tui,* non ſolum animo,vt terrenis poſſeſsionibus tui generis, & caducis Mundi diuitijs cor tuum non apponas:ſed etiam opere, vt ipſas non poſſideas.

Luc. 14. *Niſi enim quis renuntiauerit omnibus,quæ poſsidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus*:Quoniam, licet poſſeſſæ diuitiæ non claudant diuiti introitũ cæleſtis regni, ſi cor ſuum ad

Eccl.31. eas non opponat,ſapiente dicente,*Beatus eſt diues, qui inuentus eſt ſine macula, & qui poſt aurum non abijt, nec ſperauit in theſauris pecuniæ*:tamen,per hoc,quod ſapiens protinus ſubdit,dicens,*Quis eſt hic,& laudibimus eum?* expreſſit ſanè manifeſte difficultatem reperiendi talem virum, qui diuitias poſsidens,ad eas cor non apponat:cor enim facile adhæret his,quæ frequentat.Propter quod, cum poſsidentur diuitiæ multæ,non poſsis maiorem flammam accẽdere in corde,&vehementiorem cupidem gignere,quemadmodum ſapiens ait, *ſaturitas diuitis non ſinit eum dormire*: occupatus quippe in ſuperuacuo poſſeſſarum diuitiarum amore,cum habeat ipſe rebus domeſticis intendere, affligitur aſsiduè ab ærumna continuarum curarum, quæ non ſinunt ad ipſum ingredi deſiderium adimplendi verbũ,quod audiuit diuerſorum præceptorum. Ærumnæ enim ſæculi, & deceptio diuitiarum,& circa reliqua concupiſcentiæ introëuntes ſuffocant verbum,& ſine fructu efficitur: propter quod,*diues difficilè introibit in regnum cœlorum*. Tu er-

Matt.19. go filimi,ſi vis perfectus eſſe,& de torrente bibere: *recede hinc*,ſcilicet,à rebus caducis mundi huius, relinquendo corde,& opere omnes poſſeſsiones tuas terrenas, & facultates propter me:quoniam facilior, & tutior via ad perfectionẽ propheticam tendendi, & tandem ad Regnum cœlorũ perueniẽdi,eſt iſta. *Omnis*,enim,*qui reliquerit domum, aut fratres, aut ſorores, aut patrem, aut vxorẽ, aut filios, aut agros*

Matt. 19 *propter nomen meum, centuplum accipiet*,iam in hac vita prę

guſtans

guſtans ſuauitatis meæ dulcedinem, cunctis terrenis centu
pliciter præualentē, & tandē *vitam æternam poſſidebit*. Ec-
ce breuiter audiſti primum gradum, quo conſcendere poſ-
ſis ad propheticæ perfectionis ſummum.

Cap. IIII. De ab renuntiatione propria vo-luntatis, & de coercendis car-nis deſiderijs.

NVnc attede ſecūdū. Sequitur enim in exer-
citatione mea, *& vade contra Orientē,* ſcili-
cet, cōtra originalē tuæ carnis cōcupiſcen-
tiā. Scire nāq; debes, quòd in die ortus tui,
non eſt à peccato *præciſſus vmbilicus tuus;* Ezech. 16
quoniā in peccatis natus es totus, quemadmodum in perſo
na cuiuslibet hominis geniti à viro & fœmina, ait Propheta,
Eccē in iniquitatibus cōceptus ſum, & in peccatis cōcepit me
mater mea. Ab hoc autem originali peccato, in quo cōcipi- Pſalm. 50
tur homo, illud prouenit, quod, *Caro hominū aduerſus ſpi-* Galat. 5.
ritū concupiſcit. Video (inquit Apoſtolus) *aliā legem in mem*
bris meis repugnantē legi mentis meæ, & captiuantē me in le- Rom. 7.
gē peccati, quæ eſt in mēbris meis. Hæc lex peccati eſt illa
lata porta, per quam quis intrat, cū ei conſentit, & fit ſpatio
ſa via, per quā homo ambulat, dū ſecundū eam viuit, quæ
ducit ad perfectionem, *& multi ſunt, qui intrant per eā.* Ac- Mat. 7.
cedentē verò ad ſeruitutē Dei oportet abſtinere *à carnali-*
bus deſiderijs, quæ militāt aduerſus animā, & ſtare in iuſticia, 1. Pet. 2.
timore Dei, & præparare animam ſuā, non ad requiem, ne-
que ad delitias, *ſed ad tentationē,* & anguſtias, *quoniam opor* Act. 14.
tet per multas tribulationes introire in Regnū Dei. Anguſta
nāque eſt porta, & arcta via, quæ ducit ad vitā, & pauci ſūt,
qui inueniūt eā; quoniā *pauci* ſunt *electi,* & puſill⁹ eſt grex,
cui cōplacuit patri dare regnū. Tu ergo fili mi, ſi vis eſſe pfe
ct⁹, & vſq; ad finē monaſticæ, vel eremiticę vitę peruenire,
ibique

ibiq; de torrẽte bibere:vade contra Orientẽ,hoc eſt,contra originalem tuæ carnis cupidinem, ac concupiſcentias eius. Ego enim noui(inquit diuina ſapientia) iniquos in die iudicij reſeruare cruciandos:quanto autem magis eos,qui poſt carnem in concupiſcentias immunditiæ ambulant,dominationemque contemnunt. *Poſt ergo concupiſcentias tuas non eas,& à voluntate tua auertere,* eam prorſus relinquens,& ſuperiori,recto arbitrio,vſque ad mortẽ propter me humiliter te ſubmittens,*non eſt* enim *diſcipulus ſupra Magiſtrum: perfectus* autem *omnis erit,ſi ſit ſicut magiſter eius.* Ego verò Dominus prophetarum,& magiſter *deſcendi de cœlo,nõ vt faciam voluntatem meam, ſed voluntatem eius,qui miſit me patris,ei factus obediens vſq; ad mortẽ,mortẽ autẽ crucis.* Quamobrẽ, *Siquis vult venire poſt me,abneget ſemetipſum & tollat crucem ſuam* quotidie,*& ſequatur me.* Qui enim non baiulat crucem ſuam,& venit poſt me:nõ poteſt meus eſſe diſcipulus.Si ergo vis contra Orientem , ideſt , contra originalem tuæ carnis cupidinem,poſt me venire, attende, qualiter oportet,te crucem baiulare. Sicut namque crucifixus quis,iam non pro ſui animi volũtate membra ſua quoquam mouendi,vel conuertendi habet poteſtatem : ſed illic tantum hæret immobiliter,vbi crucifigens ea fixerit:ita non ad id,quod tibi placet,teque delectat ad prçſens, tuam voluntatem conuertas,ſed quò te mea voluntas conſtrinxerit,tuam vniuerſam voluntatem applicare debes : vt iam non hominum deſiderijs,ſed voluntati Dei,quod reliquum eſt,in carne viuas,temporis.Et quemadmodum ille,qui crucis patibulo eſt affixus,præſentia non contemplatur,præteritorum obliuiſcitur,de craſtino non ſolicitatur,nulla cõcupiſcentia carnali promouetur,nulla ſuperbia , nulla cõtẽtione , nulla vltione,nulla æmulatione ſuccenditur : ſed cũ adhuc aſpiret in corpore,ſe mundo credit eſſe defunctum, illuc tantum permittens ſui cordis intuitum,quò ſe non dubitat illico tranſiturum: ita quoque te timore Domini confixum,oportet,his præmiſsis omnibus eſſe defunctum:illic tantũ oculos animæ tuæ habendo defixos , quò te ſperare debẽt

Eccl.18. *Matt.10.* *Ioan.4.* *Phil.2.*

debes ſingulis momentis intraturũ. Hoc ergo modo vade contra Orientem, ſcilicet, contra originalem tuæ carnis cupidinem. Sic enim *qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerũt cum vitijs, & concupiſcentijs*, Semper mortificationẽ Chriſti in carne ſua circunferentes, vt & vita eorum in corporibus eorum manifeſtetur, in quam cum fuerint transformati, perueniunt ad illam ſupernam gloriam, quæ eſt æterna, quemadmodum eis ait Apoſtolus. *Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo, cum enim Chriſtus apparuerit, vita veſtra, tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria.* Ecce oſtendi ſuccinte ſecundum gradum, quo peruenire queas ad Prophetalis perfectionis gradum. Galat. 5.

Cap. V. De tertio gradu profeſsionis monaſticæ, ſcilicet, de caſtitate, & de ſolitudine à monacho amplectenda.

MOdò amplectere tertium: ſequitur enim in perſuaſione mea: *& abſcondere in torrente Carith*. Nolo enim te vlterius morari inter turbas in vrbe, *quoniam vidi iniquitatem, & contradictionem in ciuitate: die ac nocte circundabit eam ſuper muros eius iniquitas, & labor in medio eius, & in iuſtitia: & non defecit de plateis eius vſura, & dolus.* Propter quæ omnia vitanda, ipſe Propheta in exemplum tibi datus maluit in ſolitudine habitare: quã in vrbe. *Ecce (inquit) elongaui fugiens, & manſi in ſolitudine*. Ait enim ſapiẽs, *Nõ pecces in multitudine ciuitatis, nec te immittas in populum, nec alliges duplicia: nec enim eris in vno immunis* Quia ergo ſecundum ſapientem, in Μόνῳ (ideſt, in vno ſeu in ſingulari) degens, nõ eris à peccato immunis: ideo debes ſolitarius pauere, & flere, ideſt, monachi officium exer-

Pſal. 54.

Pſal. 54.
Eccleſ. 7.

cere: μόνας enim Grȩcè Latine dicitur vnus, ſiue ſingularis, aut ſolus: Αχος autem Græcè, dicitur Latine triſtis. Inde itaque dictus eſt monachus, quaſi ſingularis, & triſtis, ſua ſcilicet, & aliorum peccata ſolitarius lugens. Et hoc tibi eligibilius, quam inter turbas conuerſari in vrbe. Si enim, teſte Sapiente, in vno, (ideſt, in mônade, ſeu ſingularitate, aut ſolitudine) degens non eris à peccato vſque quaque immunis: quanto magis, ipſo teſtante, ſi te immittas in populum, duplicia tibi peccata alligabis, ac per hoc pauere amplius, & flere oportebit? Declina ergo frequentias turbarum, ne in ciuitate poſitus facere compellaris, quæ te non tam natura cogit facere, quam voluntas, videlicet, ne alterius furore mouearis, ne aliena bella patiaris, ne te capiat oculus meritricis, ne auaritiæ, cæterorumque vitiorum alligeris vinculis: quæ omnia vitantur in ſolitudine. *Quis nam dimiſsit onagrũ liberũ, & vincula eius quis ſoluit*, niſi qui ei dedit *in ſolitudine domũ, & tabernacula eius in terra ſalſuginis?* Idcirco *Cõ*

Iob. 39. *tẽnit multitudinẽ ciuitatis, clamorẽ exactoris nõ audit*. Onager quidem animal ſolitudinem diligens, illum ſignificat, qui remotus a turbis popularibus, ſolitarius conuerſatur. Cuius peccatorum vincula Deus ſoluit, & liberum à peccati ſeruitute eum dimittit, dum ſibi domum in ſolitudine cõſtituit, & tabernacula eius in terra ſalſuginis, quæ ſitim attendit, vt iuſtitiam cœleſtis patriæ ſitiat, qua tandem ſatie

Matth. 4. tur. *Beati enim, qui eſuriunt, & ſitiunt iuſtitiam: quoniam ipſi ſaturabuntur*. Tu ergo fili mi, ſi vis perfectus eſſe, & ad finem Monaſticæ vitæ eremiticæ peruenire, ibique de torrẽte bibere: *abſcondere in torrente Carith*, colens, ſcilicet, in abſconſa ſolitudine ſilentium. Quippe ſciens imbecillitatem tuam, & vas fragile, quod portas, timere debes in vrbe offendere, ne inter turbas impingas, & corruas, atque frangaris. Sedebis ergo ſolitarius, & tacebis: *quia bonum eſt*

Tren, 3. *homini præſtolari cum ſilentio ſalutare Dei*. Quamobrem *abſcondere in torrente Carith*, qui diuiſio interpretatur: quia expedit ad tui propheticam perfectionem, vt ita abſconſus, & diuiſus ſis ab humano conſortio, quod etiam

mulie-

mulieri non iungaris coniugio. *Bonum eſt homini mulierem non tangere: porro hæc ad vtilitatem* tuam dico, *& ad id, quod honeſtum eſt, & quod facilitatem præbeat ſine impedimento Dominum obſecrandi.* Oportet enim te diuidi ab his, quæ te impediunt, vt perfectè tendas in Deũ. Solicitudo verò ſæculi iſtius, & fallacia diuitiarum ſuffocant verbum Dei: ac per hoc impediunt animum, ne perfectè diligat Deum. Teſte enim ſapiente, qui diligunt Deum, conſeruabunt verbum eius: qui vero cum vxore eſt, *ſolicitus eſt quæ ſunt mundi*, & propterea retrahitur, ne per 1. Cor. 7.
fectè inhæreat perfectioni Dei: ſed cogitat, quomodo placeat vxori: qui autem ſine vxore eſt, ſolicitus eſt quæ ſunt Domini, & cogitat, quomodo placeat Deo. Quamobrem, *ſi non es alligatus vxori, noli quærere vxorem: bea-* 1. Cor.
tior enim eris, *ſi ſic ſecundum meum conſilium permanſeris*, vt ſis ex illis eunuchis, qui ſe caſtrauerunt propter Regnum cœlorum. Quoniam *dabo eis in domo mea locum, &* Iſai. 56.
nomen melius filijs, & filiabus, & nomen ſempiternum dabo eis, quod non peribit. Ecce expreſsi tibi tertium gradum, quo peruenire valeas ad Propheticæ perfectionis altum.

Cap. VI. De perfecta Charitate, & fuga vitiorum.

AModo percipe quartum: ſequitur enim in admonitione mea. *Qui* (ſcilicet torrens Carith) *eſt contra Iordanem*. Certè Iordanis *deſcenſio eorum* interpretatur: per quem hoc in loco non abſurde peccatum ſignificatur. Quid enim facit tã deſcẽdere homines à dignitate imaginis, & ſimilitudinis Dei in miſeriã, & turpitudinem, quam peccatum, quod eſt trãſgreſsio diui

Prou.14. norum præceptorum? Teſte enim ſapiente, *Miſeros facit populos peccatum.* Hinc Moyſes populo præcepta Dei tranſgreſſuro dixit: *deſcendes, & eris inferior*. Omnis enim natura, licet in ſuo genere ſit munda, ſuperiori tamen comparata redditur turpis, & immunda: & à ſua dignitate cadit, atque ſordeſcit res nobilis, cum inferiori naturæ miſcetur, licet in ſuo genere natura inferior non ſordidetur. Nam & aurum cum argento ſordidatur, ſi ei miſceatur. Ego autem (ait diuinum reſponſum, teſtante ſcriptura) feci tam excellentis naturæ hominem, quòd eum conſtitui vniuerſę creaturæ præſidem. Quamobrem, licet creaturæ ſint mundæ in ſuo genere: humana tamen corda cadunt à ſua dignitate, & ſordeſcunt in creaturarũ fruitione. Hinc de his, qui corda in rebus creatis figunt, per Prophetam dicitur. *Vaſtata eſt ſuperbia Iordanis,* ſcilicet peccati. Quia videlicet vnde peccatores (contemnendo Dei præceptum in peccato) contra Deũ ſuperbiunt: inde in vaſtitatem corruptionis, & abominationis deſcendunt, dicente Propheta. *Corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt in iniquitatibus. Carith* verò *diuiſio* interpretatur, per quam charitas meritò intelligitur: quia ipſa ſola hominem diuidit à Iordane, ſcilicet, à peccatorum deſcẽſione. Hinc nãque *Carith* (ſcilicet charitas) perhibetur eſſe cõtra Iordanem, ideſt, contra peccatorum deſcenſionem: quia (ſicut ait Apoſtolus) quilibet homo, ſi cęteris omnibus polleat bonis, etiam ſi loquatur omnibus linguis, & habeat omnem prophetiam, & omnem ſcientiam, & diſtribuat omnẽ ſubſtantiam ſuam in cibos pauperum, & tradat corpus ſuũ ita, vt ardeat, charitatem autem non habeat, nihil prodeſt, nec transfertur à morte peccati in vitam. *Qui* enim *non diligit manet in morte.* Ab hac tamen morte diuiditur per charitatem, & ad vitam (dicente Ioanne Apoſtolo) transfertur. *Nos* (inquit) *ſcimus, quoniam tranſlati ſumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres.* Bene igitur *Carith* (ideſt charitas) eſt contra Iordanem, ſcilicet, contra peccatorum deſcenſionem. Quoniam (ſicut ait ſapiens,) vniuerſa delicta *operit charitas*. Tu ergo fili mi, ſi vis eſſe perfectus, & ad finem monaſticæ vitæ eremiticæ

Deut.28. Zachar.11. Pſalm.13. 1.Ioan.3. 1.Ioan.3. Prou.10.

peruenire:& contra Iordanem, ideſt, peccatorum deſcenſionem abſcondi: debitè *in Carith*(ideſt, in charitate) abſconderis. Si hoc adimplere renueris, miſer, & improbus efficieris, & non *in Carith*, ſed in Iordane, ideſt, in peccatorum deſcenſione eris. Si enim quicquam aliud amas pluſquam me, iam non me diligis ex toto corde tuo : nec es in Carith, ſcilicet , in charitate : quare non es dignus videre me. *Qui* enim *amat patrem , aut matrem plus quàm me , non eſt me dignus*, Aut *qui amat filium, aut filiam ſuper me , non eſt me dignus*. Sed etſi quicquam aliud tantùm amas, quantum me, nõdum me diligis ex toto corde tuo , nec es in Carith, ſcilicet, in charitate. Si enim toto corde tuo me diligeres: quantumcunque anima tua, & cætera omnia eſſent tibi cara: eis omnibus dilectionem meam præferres, & cuncta, quę cor tuum ab ea abducerẽt, protinus reſpue res & odio haberes. *Siquis* enim *venit ad me, & non odit patrem , filium, aut matrem & vxorem, & fratres, & ſorores, adhuc autem & animam ſuam: non poteſt meus eſſe diſcipulus* . Si verò cor tuum mihi tanto amore offeras, & te ipſum mihi tanta dilectione committas, vt quod volo, & tibi prohibeo , (quantũ libet ſit difficile caueri) totum tamen amore mei vites , & odias: quod autem volo, & tibi præcipio (quantumcumque ſit durum fieri) nihilominus totum amore mei ſerues, & adimpleas: tunc enim incipies me vtcumque diligere ex toto corde tuo, & ex tota mente , & in Carith , (ſcilicet, in charitate) eſſe. *Qui enim habet mandata mea, & ſeruat ea*, ille eſt, qui diligit me. Primum autem mandatum omnium eſt, *Audi Iſrael: Dominus Deus tuus Deus vnus eſt, & diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo , & ex tota anima tua, & ex tota mente tua. Hoc eſt primum , & maximum mandatum*. Quod quia ſeruari non poteſt ſine dilectione proximi, eo, quod *qui non diligit fratrem ſuum, quem videt, non poteſt* Deum diligere , quem non videt: ideo ſecundum mandatum ſimile huic eſt, *Diliges proximum tuum ſicut te ipſum*, ſcilicet in quo , & propter quod de-

Matt. 10.

Deut. 6.

i. *Ioan.* 4.

Matth. 5.

bes diligere te ipſum:in bono verò & non in malo diligere
Pſalm.10. te debes. Si enim in malo te diligeres:iam nõ te ipſum amares,ſed odio haberes:qui enim *Diligit iniquitatem,odit animam ſuam*. Ideoque proximum debes, ſicut te ipſum,
Matth.7. in bono, & non in malo diligere, *vt omnia, quæcunque vis, vt faciant tibi homines, facias et tu illis*: & quòd ab alio oderis tibi fieri, vide ne feceris aliquando alteri.
Rom.13. *Dilectio* enim *proximi malum non operatur*. Quaprópter hoc in proximo amare, & operari debes, per quod iuſtus permaneat, ſi bonus eſt. Rurſum te debes diligere non propter te ipſum, ſed propter Deum. Quod enim propter ſe diligitur, in eo finis lætitiæ, & vita beata conſtituitur: cuius adipiſcendæ etiam ſpes iam hoc tempore conſolatur. In te verò, vel in alio homine non debes ſpem beatæ
Hier.17. vitæ ponere: *Maledictus* enim *homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium ſuum, & à Domino recedit cor eius*. Debes ergo in Domino finem tuæ lætitiæ, & bea-
Rom.6. tam vitam conſtituere, Apoſtolo dicente, *Nunc autem liberati à peccato, ſerui autem facti Deo, habetis fructum veſtrum in ſanctificationem, finem verò vitam æternam in Chriſto Ieſu Domino noſtro*. Ergo ſi liquide aduertas, Deum debes diligere propter te ipſum, te verò non propter te, ſed propter Deum. Cumque debeas diligere proximum tuum, ſicut te ipſum, debes vtique eum diligere, nõ propter ſe, nec propter te, ſed propter Deũ. Hoc autem quid aliud eſt, quàm in proximo diligere Deum? In
Ioan.5. hoc (inquit Ioannes Apoſtolus) *cognouimus, quoniam diligimus natos Dei, cum Deum diligimus, & mandata eius facimus*. Quæ omnia vtique in præparatione animi facis, ſi Deum diligas propter ſe ipſum, & ſi propter Deum
Matt.22 diligas proximum, ſicut te ipſum: *in his* quippe *duobus mandatis vniuerſa lex pendet, & prophetæ: plenitudo autem legis eſt dilectio*. Propter quod, ad eam præcipuè ha-
1.Pet.4. bendam hortatur Petrus Apoſtolus, dicens, *Ante omnia, mutuam in vobis metipſis charitatem habentes: quia*

chari-

charitas operit multitudinem peccatorum. Sed tanto minus *Carith*, ideſt, charitas tua operit peccata; *& eſt contra Iordanem*, ideſt, contra peccatorum deſcenſionẽ, quanto minus Deum, & proximum diligis. Quoniam maior dilectio maiorem meretur remiſsionem peccatorum, quemadmodm ſcriptum eſt, *Remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum*. Ecce expoſui tibi quartũ gradũ, quo cõtingere queas ad prophetalis perfectionis domum. Luc. 7.

Ca. VII. Ad perfectionẽ charitatis monachis maximè cõducere paupertatẽ, caſtitatẽ, obedientiã, & eremi ſolitudinẽ, aliaq; vitare, quæ charitatis ardorẽ remittunt.

RE ſtat nũc attendere, qualiter ad culmẽ perfectionis Propheticæ, & finẽ monaſticæ vitæ eremiticæ, per hos præmiſſos quatuor gradus perueniſas: ſequitur enim in propoſitione mea, *& ibi de torrente bibes*. Nempe expedit tibi, ſapientis eloquio, abſtrahere à vino carnẽ tuã, vt animũ tuũ transferas ad ſapientiam, deuiteſque ſtultitiã: *luxurioſa* enim *res eſt vinũ, & tumultuoſa ebrietas, quicũque his delectatur nõ erit ſapiens*. Propter qđ, vt facilius ad verã peruenias ſapientiã, à vino in Carith abſtinebis, & in remediũ tuæ ſitis, ac tutamentum vitæ tui corporis, *bibes ibi de torrente* materiali, ſcilicet, de aqua torrẽtis. Reminiſceris tũc, qualiter antea dixerim tibi, *& ibi de torrẽte bibes*. Præmiſsi autem, *abſcondere* in torrẽte Carith. Quod ideo prædixi, quia adhoc, vt de torrente ſpiritualiter bibas, oportet te prius in Charit, ſcilicet, in charitate abſcondi. In qua nõ illico abſcõderis, cũ in ea eſſe inceperis: qm̃ (ſicut dictũ eſt) nõ quantalibet *Charitas*, ſed ſola *perfecta operit* vniuerſa delicta. Licet ergo mox, vt me incipis ex toto corde tuo diligere (etſi verè in Carith, ideſt, in charitate) tñ nõ es protinus abſconditus in Charit, ſcilicet, in charitate: quia nõ cõfeſtim es totaliter diuiſus ab actuali peccati cupiditate. Nõ enim mox quieſcunt, imo ſurgunt in te carnales concupiſcentia Prou. 10.

centię,& cogitationes immundæ,conantes cor tuum in ve tita trahere,& à dilectione mea totaliter euellere. Propter quod nondum potes perfectè diligere me ex toto tuo cor de. Nam etſi cor tuum retineat tunc aſsiduè dilectionem meam habitualiter in ſe: adhuc tamen non poteſt tranquil le per actualem amorem,& perfectè ferri in me. Quin ne to taliter decidas à mea dilectione,oportet, te tunc intendere ad expugnandum inſurgentes cogitationes immundas, & carnales concupiſcentias, contrarias dilectioni meæ: quas cum velut elicitas edomaueris,non tamen continuo in Carith,i.deſt,in charitate, abſconditus eris: quia nondum me ex toto tuo corde perfectè amabis. Adhuc enim reſtabunt tibi multa illicita, quæ per me nec præcepta ſunt tibi, nec vetita, vt nuptiæ, diuitiæ, negotia ſæcularia, & ſimilia, quæ ſupra commemoraui: quibus cum te implicas,etſi cor tuum non diuellant totaliter à mea dilectione, & ſinunt te de me cogitare: ſed tamen frequenter te impediunt à mea deſideratione: & cor tuum ſubducunt à meæ dilectionis feruore. Quo quantò minus inflammaris,tantò minus in charit(ideſt,in Charitate) abſconderis,& quanto minus in charitate abſconderis, tantò minus ad perfectionem propheticam,& ad finem monaſticæ vitæ eremiticæ tendis. Tu ergo(fili mi) vt promptius queas abſcondi in Charit(ſcilicet in charitate)& ad finem deſtinatũ pertingere, ibique de torrente bibere:euita non ſolum per me tibi prohibita,quæ te totaliter à mea dilectione ſeparãt (vt ſunt carnales concupiſcentiæ ei contrariæ, & cogitationes immundæ:)ſed etiam diffuge ea, quæ te ab ardore dilectionis retardant:vt ſunt ea, quæ propterea tibi prius diſplicent. *Nemo* enim *militans Deo implicat ſe ſæcularibus ne*
2.Timo.2. *gotijs,vt ei placeat,cui ſe probauit.* Illa vero ſummo ſtudio exquire,quæ te ad meæ dilectionis ardorẽ vocant: vt ſunt præcepta legis meæ,& ea,quę propterea tibi ſup. perſuaſi, ſcilicet,paupertas,& carnalis cõcupiſcẽtiæ crucifixio, obedientia,& voluptatis propriæ abrenuntiatio, continentia, & eremi ſolitudo. Nam cum in mandatis, & conſilijs meis taliter exercitatus fueris, vt non ſolum cogitationes immũdas,& carnales concupiſcentias dilectioni meæ contrarias, ſed

ſed etiam cætera feruorem dilectionis meæ impedientia, & retardantia à te fugaueris, & ea, quæ amori meo opitulantur elegeris, ſi inde tam feruenti amore me tranquillè diligas, tamque vehementi dilectione mihi totaliter adhæreas, vt nullum deſiderium contrarium dilectioni meæ, vel eius impeditiuũ, aut re tardatiuum in mente tua ſentias: tunc incipis me diligere perfectè ex toto corde tuo, & in Carith, (ſcilicet, in charitate) abſconditus eſſe, adque finem deſtinatũ pertingere. *Finis* enim *præcepti eſt charitas de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta.* Quicquid enim in lege tibi præcipio, aut conſulo, ſiue defugandis à te cogitationibus immundis, & carnis ac mundi concupiſcentijs, vt cor tuum ab his purum teneas, ſiue de exhibendis proximo officijs, & vitandis eius offenſis, vt ſine reprehenſione conſcientiam bonam ad eum habeas, ſiue de impediendis cultu meo obſequijs, vt ex fide non ficta, ſed vera mihi deſeruias: totum hoc adhunc finem tibi ſuadeo, vt de corde tuo puro, & feruens, & vehemens amor totum pacificans cor tuum procedat, quo totaliter mihi ſine remiſu coniungaris: vt nihil penitus contrarium dilectioni meæ, vel eius retardatiuum cor tuum in ſe ſentiat, ſed trãquillum in amore meo totaliter cõquieſcat, quòd nihil aliud eſt, quã habere cor purum ab omni peccati actualis ſorde; & eſſe abſconditum in carith, ideſt, in illa charitate, de qua ſapiens ait, *Vniuerſa delicta operit charitas*. Cùm ergo adhunc finem monaſticæ, ac prophetalis vitæ eremiticæ perueneris, & ita in Carith (ſcilicet in charitate) abſconditus fueris: tunc *ibi de torrentes bibes*. Quia in hac tam perfecta cognitione tui ad me, potabo te, & tuos ſodales illo torrente, de quo Propheta mihi loquens ait, *Torrente voluptatis tuæ potabis eos*. Scriptum eſt enim, *ſi reuerſus fueris ad omnipotentem, ædificaberis, & longe facies iniquitatem à tabernaculo tuo, dabit pro terra ſilicem, & pro ſilice torrentes aureos, eritque omnipotens contra hoſtes tuos & aceruabitur tibi argentum: tunc ſuper omnipotentem delicijs afflues, & eleuabis ad Deum faciem tuam.* Vbi vide, ſi ad Deũ ex toto

1. Timo. 1.

Prou. 10.

Pſal. 35.

Iob. 22.

corde tuo (vt præmittitur) reuertaris, qualiter in bonũ gradatim ædificaberis. Primò quidem *longê facies iniquitatem à tabernaculo*, ideſt, à corde tuo: quia aliter cũ omnipotente coniungi non poſſes, ſicut ſcriptum eſt, *ſi dixerimus quoniã*
2. Ioã. 1. *ſocietatem habemus cũ Deo, & in tenebris ambulamus, men-*
Iſa. 59. *timur:* quoniam *iniquitates noſtræ diuiſerunt inter nos, & Deũ noſtrum, & peccata noſtra abſconderunt faciem eius à nobis.* Secundò *pro terra* (ideſt pro terrenis affectionibus, & diuitijs à te dimiſsis), *dabit tibi Deus ſilicem*, ideſt, fortem, & ardẽtem charitatem: eſt enim ſilex lapis durus, & focarius, à quo ſalit ignis, & ſignificat illam perfectam charitatẽ, de
Cãt. 8. qua ſapiens ait, *Fortis eſt vt mors dilectio, dura ſicut infernus*
Rom. 5. *æmulatio: lampades eius lãpades ignis, atque flãmarum.* Hanc Deus dat, ſicut ait Apoſtolus, *Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſanctum, qui datus eſt nobis.* Tertiò, *pro ſilice forti*, ideſt, perfecta charitate ſeruata à te, dabit tibi Deus *torrentes aureos*, illas, videlicet, ineffabiles, & ſuaues delitias ſpirituales, de quibus ſcriptum eſt,
1. Cor. 2. *Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus his, qui diligunt eum.* Hæ quidem delitiæ dicuntur torrentes, quia inſtar torrentis cum impetu, & magna voluptatis abundantia ad mentem Prophetę fluunt, ſicut ſcriptum eſt, *Torrens redundãs fons* ſapientiæ. Sed ſicut torrens orto ſolis ardore, citò areſcit: ita dapes illæ ſpirituales, orta carnis cupiditate, mox à mente Prophetæ deſcendunt, & torreſcunt. Sunt verò hi torrentes aurei, ideſt, fulgentes, tã ex ardore dilectionis Dei, ex qua ad mentem Prophetæ fluunt, quàm ex manifeſta notitia Dei, ad quam hominem
Ioã. 14. propheticum myſticè perducunt, ſicut Dominus ait, *qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligã eum, & manifeſtabo ei me ipſum.* Quartò, cum ad talem notitiam Dei perueneris, *erit omnipotens contra hoſtes tuos*, viſibiles, & inuiſibiles, *protegens te ab eis*, ſicut ipſe ait, *protegã eum, quoniã co-*
Pſ. 90. *gnouit nomen meum.* Quintò, *aceruabitur inde tibi argen-*

tum, de quo Propheta ait, *Eloquia Domini eloquia caſta, argentum igne*, (id eſt charitate) *examinatum*. Quia enim propter charitatē Dei, mundū, & conſortia hominū relinques, vt puro corde Deo inhęreas mereberis diuino colloquio abūdè perfrui, ita, vt occulta, & futura interdū reuelētur tibi à Deo. Tu ergo ſuper omnipotentem delitijs inæſtimabilibus afflues, & eleuabis, ad Deum libere contemplādū, faciem mētis tuæ. Ecce docui, qualiter ad pfectionē propheticā peruenias, & finē monaſticę vitę eremiticę attingas. Pſ. 11.

Cap. VIII. De remedijs ad perſeuerandū humiliter in perfectione vitæ eremiticæ.

DEinceps oportet, quòd vltimò videas, quomodo in perfectione vitæ Propheticæ perſeuerare debeas. Sequitur enim in propoſitione, mea *Coruiſq́ præcepi, vt paſcāt te ibi:* quod vtique ad tui conſolationem neceſſarium iudicaui. Nempe, licet inenarrabilibus affluas delitijs quandiu bibes de torrente meæ voluptatis: duplici tñ ratione tuū gaudiū nondū erit plenū. Primò quidē qm̄ vehemētiſsimè, & ex totis tuis p̄cordijs deſiderabis tūc faciē meā clarè cōſpicere, quam tñ non poteris perſpicuè videre, *non enim videbit me homo & viuet*, quia ego *lucem* in habito *inacceſsibilem, quam nullus homo* in hac vita *videt, ſed nec videre poteſt*. Secundò, quoniam dum in illis ineffabilibus delitijs, quas bibes de torrēte meæ voluptatis requieſcere diutius conaberis, repēte iā propter fragilitatem tui corporis ab eis ſe motus ad te ipſū reuerteris: *corpus* enim, *quod corrūpitur aggrauat animā, & terrena habitatio deprimit ſenſum multa cogitātē*. Hac itaq; duplici ratione, quia ſanctā faciē meā nō poteris clarè cernere, & quia oppreſſus corruptibili corpore non valebis diutius deguſtare, neque permanere in illa glorioſa dulcedinis contemplatione: orabis tunc, ſi vis in perfectione perſeuerare, & dices incipiens gemere, *Deus Deus meus ad te de luce vigilio, ſitiuit anima mea in te, quā multipliciter tibi caro mea: in terra deſerta inuia & inaquoſa* Exod. 33. 1. Tim. 6. Sap. 9. Pſal. 62.

ſic

ſic in ſancto apparui, vt viderem virtutem tuam, & gloriã tuam. Verum, ne tũc irremediabilibus gemitibus, & cordis mœſtitudine inconſolabiliter diſſoluaris, & deſiderio vidẽdiine, & fame guſtandi ſuauitatem dulcedinis gloriæ meæ: ad conſolationem tui, *Coruis præcepti, vt paſcant te ibi.* Quippe coruorum nomine cum ratione intelliguntur ſancti Prophetæ, tibi in exemplum dati à me: quia nequaquã de iuſtitiæ ſuæ luce ſuperbiunt, ſed per humilitatis gloriam & infirmitatis propriæ notitiam, peccatorum in ſe nigredi-
1 Ioan. 1. nem confitentes, aiunt: *Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt.* Proin-
Iob. 39. de de eorum quolibet ſcriptum eſt. *Quis præparat coruo eſcam ſuam quando pulli eius clamant ad Deum vagantes, eo quod non habeant cibum?* Coruus eius eſt naturæ, quod pullorum ſuorum in ortu candidorum ora hiantia, huc, illucque in nido vagantia, & cibos expetentia reſpicit, quibus cibum prius non miniſtrat, donec per pennarum nigredinem proprij coloris ſimilitudinem in eis recognoſcat: poſt quam verò nigreſcere eos conſpicit, totis ſuis viribus eos deinceps paſcit. Sic interdum Prophetæ ſancti à me miſſi naſcuntur pulli, ſcilicet, diſcipuli, ad tantam tandem gratiã peruenientes Eliæ exemplo, vt bibant *de torrente voluptatis* meæ, quemadmodum & Propheta ille. Sed cum ex infirmitate propriæ naturæ, nondum fuerunt ad guſtandum illam ſuauitatem perducti, huc, illucque vagantes deſiderio ad me clamandi, eo, quod deſideratos cibos illius internæ dulcedinis nequeant adhuc ſumere: etiam iuxta id, quod
Matt. 18. ſcriptum eſt, *niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in Regnum cœlorum,* debent ſe tunc per humilitatem adhuc reputare pullos (ideſt paruulos in bono) & formidare ne augmentum oſtendant ex malo: ſcriptum
Iacob. 3. eſt enim: *In multis offendimus omnes.* Et tamen ipſi plerunque à peccatis ſuis memoriam auertunt, & conſiderare propriam infirmitatem neſciunt, ac per hoc nigredinem, quam aſſumi oportet, contra mundi nitorem non oſtendunt. Tãto autem minus ſpiritalem illam refectionem interius ſumere

mere poſſunt, quantò exterius per cultum vitæ præſentis quaſi magis niteſcunt. Coruus igitur in pullis ora hiantia reſpicit, ſed antequam cibum miniſtret, corpus indui pennarum ingredine in eis quærit. Quia miſſus à me Propheta priuſquam ad abſconſam eſcam voluptatis meæ diſcipulos perducat, admonet eos, & expectat, vt (exemplo ſui) à nitore vitæ præſentis per humilis lamenta pœnitentiæ nigreſcant, & peccatorum propriorum nigredinem in ſe recognoſcant. Qui ſi in confeſsione vitæ præterita lamenta ſui gemitus (velut nigreſcentes plumas) ex interioribus proferant: illico Propheta hiantibus in ore præparatam à me eſcam miniſtrat: quia ad guſtandum dulcedinem de torrente voluptatis meæ emanantem eos inuitat. Quos tanto ardentiùs de torrente reficit, quantò veriùs à mundi nitore eos nigreſcere, per humilis lamenta pœnitentiæ, cognoſcit. Sed vt cognoſcant diſcipuli ſe eſcam, ad quam Propheta eos vocat, à me recipere, cum ratione proponitur ſub petitione, *Quis præparat coruo eſcam ſuam, quando pulli eius clamant ad Deum vagantes, eo quòd non habeant cibos?* ſubaudis nullus præparat niſi Deus, qui ſicut ſcriptum eſt, *dat eſcam* pullis coruorum inuocãtibus eum. Tu ergo fili mi, cum ad perfectionem Propheticam, & finem monaſticæ vitæ eremiticæ perueneris, & de torrente meæ voluptatis biberis: ne inde de tanta ſuauitate guſtata extollaris, repentè ab ea ad tẽpus remoueberis propter fragilitatem, & corruptionẽ tuę carnis. Caue ergo tũc, ne de perfectionis tecto deſcẽdas tollere aliquid ex his, quę renũtiãs abdicaſti. *Nemo* enim *mittẽs manum* ſuam *ad aratrum, & reſpiciens retrò, aptus eſt regno Dei.* Quamobrem, *quæ retro ſunt obliuiſcens, ad ea, quæ ſunt priora*, extendens te ipſum, per ſę quęre, donec peruenias ad deſtinatum brauium ſupernæ vocationis. Non enim qui hæc præſcripta incepit, ſed, *qui* in eis *perſeuerauerit uſque in finem, hic ſaluus erit.* Et propterea vagans, inſtar pullorum corui, debes ad me inceſſanter clamando, dicere: *Quæmadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus.* Nam ſi ad illam dulcedinis meæ prægustatam ſuauitatem non confeſtim reducaris, hoc ideo fiet, primò, vt ſciàs

Iob. 39.

Pſal. 146.

Luc. 9.

Phil. 3.

Pſal. 41.

ſcias,te non ex tuis meritis,ſed ex mea gratia ad illam ſuauitatem prius perueniſſe: ſecundò,vt ardentius eam deſideres,& multiplicius deſiderando, capacior reddaris ad eā adipiſcendam.Ne autem interim à perfectione penitus corruas, *Coruis præcepi, vt* paſcant te ibi: quia prædeceſſoribus tuis Prophetis mandaui, vt te doctrina exemplorum humilis pœnitentiæ paſcant, qua peccatorum in ſe nigredinem humiliter recognoſcebant,& nitorem vitæ carnalis vitabant.Quapropter,vt interim ſaturatus eſſe queas,eorum

Ecclef. 39. doctrina auidè paſcaris, ſicut ſcriptum eſt, *Sapientiam Antiquorum omnium exquiret ſapiens,& in Prophetis vacabit.* Quoniam ſi eorum exemplo,à nitore vitæ præſentis, per propriæ fragilitatis notitiam,& verę humilitatis modeſtiā, inſtar pullorum corui totus nigreſcas:per deuotam orationem,ac debitām peccatorum confeſsionem copioſos lamēti gemitus,(velut nigreſcentes plumas) ad Deum proferas: tunc reducet te Deus iterum ad guſtandam gratiæ dulcedinem effluentem de torrente voluptatis ſuæ. Hinc enim

Matth. 6. ſcriptum eſt,*conſiderate coruos,quia non ſeminant, neque metunt,* quibus non eſt neceſſarium horreum,*& Deus paſcit illos.*Ecce docui te,quomodo debeas humiliter perſeuerare in perfectione vitæ eremiticæ.

Cap.IX.Eliam Prophetam per abrenuntiationem diuitiarum,caſtitatis puritatem, & voluntatis propriæ negationem, ad perfectionem vitæ eremiticæ perueniſſe.

ELias itaque,audita à Deo præfata lege perueniēdi ad propheticā perfectionem, & monaſticæ vitæ eremiticę finē,& perſeuerandi in eadem,conſiderauit,*quòd non auditores, ſed*

Rom. 2. *factores legis iuſtificabuntur*: propter quod ex totis ſuis præcordijs ſtuduit ad dictam perfectionem propheticā,& finem monaſticæ vitæ eremiticæ

perueni-

peruenire:& legẽ ad eã perueniẽdi,quã à Deo audierat,ope
re adimplere,ſicut de eo ita legimus ſcriptũ in ſuperiori le-
ctione libri Regnorum: *Abijt ergo Elias, & fecit iuxta ver* 3.Reg.17.
bũ Dñi: cũque abijſſet, ſedit in Torrente Carith, qui eſt contra
Iordanẽ, corui quoque deferebãt ei panem, & carnes manè: ſi-
militer panẽ, & carnes veſpere, & bibebat de torrente. Hæc
autẽ verba præmiſſa exponemus,tã hiſtoricè,quã myſticè:
quia vtroque modo de Elia verificata fuere. *Abijt ergo Elias.*
Quo abijt? cõtra Orientẽ,hoc eſt,cõtra originalẽ ſuę carnis
cupidinẽ. Quia enim in carne eius nõ inhabitabat bonũ,ar
bitratus eſt,ſe *eſſe debitorẽ nõ carni, vt ſecũdũ carnẽ viueret,* quia ſi Rom.8.
cut inquit Apoſtolus, *ſi ſecũdũ carnẽ vixeritis, moriemini: ſi*
autẽ ſpiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis. Ideo Elias
(vt in ſpiritu perfecte Deo viueret) *crucifixit carnẽ ſuã cum vi* Gal.5.
tijs, & concupiſcentijs, mortificãs mẽbra peccati, quæ ſunt ſu-
per terrã,fornicationẽ,libidinẽ, immunditiã, & concupiſcẽ
tiã malã,altiori quodãmodo anteceſſoribus ſuis:quoniã,vt
per puritatẽ caſtitatis,& incorruptionẽ ſuæ carnis æquare
tur Angelis ad conuerſationis imitationẽ,ſeipſum(propter
Deũ)virginitate perpetua prim⁹ hominũ ſpõte decorauit.
Qui ſemetipſum prorſus abnegãs, & volũtati propriæ ab-
renũtiãs,ſemper ſuperioris(ideſt Dei) volũtatẽ prorſus ſe-
quutus fuit,quemadmodũ de eo ſcriptũ eſt, *abijt quocũque eũ*
ferebat volũtas, ſcilicet Dei. Sequitur, *& fecit iuxta verbum Dñi.*
quia ſcilicet *de terra, & de cognatione* ſua, *& de domo patris ſui* in
ſolitudinẽ receſsit,Deo pro ipſo *aliquid melius* tũc *prouidente,*
vt ſcilicet à morte eriperetur,& ad perfectionẽ vitæ mona-
ſticæ traheretur. Quippe populus Iſraël per Achab Regẽ
recẽter ſeductus adorat tũc Baal,tanquã Deũ largitorẽ plu
uiarũ, & fertilitatũ,cęterorũq; tẽporaliũ bonorũ. Non ad
uertebat autem populus ille, omnia hæc prouenire à verò
Deo Iſraël,& nõ à Baal, ſicut Dñs cõquerit per Prophetã, Oſe.2.
dicẽs, *& hæc neſciuit, quia ego dedi ei frumẽtũ, vinũ, & oleũ, & argẽ*
tũ multiplicaui, & aurũ, quæ fecerunt Baal: Ob hoc volens Elias
tunc Regi Achab,& populo Iſraël oſtẽdere,illũ eſſe verum
Deũ,quẽ ipſe colebat,& Baal eſſe falſum Deũ,quẽ Rex(in-
ſtigãte Regina)nouiter à populo adorandũ introducebat:

prædi-

prædixit eis in verbo Domini, quod quantumlibet inuocarent Baal, pluuiam eis largiri non poſſet, neque annis illis ros, aut pluuia ſuper terram deſcenderet, donec pro hoc ipſe Elias Deum Iſraël per oraret. Et quia propter carentiam pluuiæ ſequuta fuit tunc fames vehemens in Regno Samariæ: ideo quærebat eum Rex interficere . Sed Elias prius, quàm à Rege quæreretur, fecit iuxta verbum Domini: quoniam, ne à Rege inueniretur, receſsit nutu Dei de terra, & de cognatione ſua, & de domo patris ſui in ſolitudinem, relinquens de cætero mundanas diuitias, non ſolũ mente, ſed etiam opere: ne per domeſticam curam, aut per facultates, & terrenas poſſeſsiones impediretur à conſequutione perfectionis vitę monaſticę, ad quã tunc vocabatur ipſe a Deo. *Cumque abijſſet, ſedit in torrẽte Carith, qui eſt cõtra Iordanẽ*: quia, ſcilicet, ſqualorem eremi ex tunc Elias cum ſilentio æquanimiter ſuſtinens, monachalem vitam eremiticam primus hominũ ex propoſito ſeruare ſtuduit: quã bene, ſecũdũ etymologiam nominis, in ſolitudine torrentis Carith inchoauit: interpretatur enim Carith, diuiſio, vt etiam nomen loci, in quo ſedit, indicaret, eum eſſe diuiſſum à conſortio, & vita ſæculariũ hominũ. Sedit itaque ſolitarius in torrente Carith, *deducens quaſi torrentem lachrymas per diem, & noctem*: vt ſic eſſet contra Iordanem, (ideſt contra peccatorum deſcenſionem) quatenus ex ſuæ vitæ conuerſatione innoteſceret: quam rectè à propoſito primus hominum officium monachi ipſe tunc inchoaret. Monachus enim verè deinceps ipſe fuit: quia ſingularis, ſiue ſolus, & triſtis ſedit, peccataque ſua, & aliorum ſolitarius vberrimè luxit. *Cumque abijſſet Elias contra Iordanem* (ideſt contra originalem ſuæ carnis cupidinem, ſedit *in torrente Carith, qui eſt contra Iordanem*: quia in Carith, (ideſt in Dei charitate) eum diuidente à Iordane (ideſt à peccatorum deſcenſione) extunc ſemper ſtetit ſicut ipſe ait, *Viuit Dominus exercituum ante cuius* conſpectum ſto. Iure autem merebatur ipſe ante celſitudinem diuinæ maieſtatis ſtare, quia in tanto culmine perfectionis extiterat. Licet namque Saluator dixerit: *Inter natos mulierum non ſurrexit maior Ioanne Baptiſta*:

Thren. 2. *3. Reg. 17.* *Matth. 11.*

Eliam tamen eſſe æqualem Ioanni, Angelus Gabriel euidẽter teſtabatur, dum Zachariam affatus, Ioannem *in ſpiritu & virtute Eliæ* præire Chriſtum aſſenſit. Cuius Eliæ cor, vt in deſerto ex feruenti charitate intra ſe concaleret, & in meditatione ſua ignis diuini amoris exardeſceret, guſtabat frequẽter ineffabilẽ Dei gloriã, & ſedebat (ideſt requieſcebat) in torrente voluptatis diuinæ, quo Deus potat diligẽtes ſe, dicente Propheta, *Torrente voluptatis tuæ potabis eos.* Sed quamuis ſatageret tunc Elias in contemplatione tã ineſtabiliũ diuitiarũ, ſiue delitiarũ, aſsiduè requieſcere: oppreſſus tamen corruptibili corpore nequibat in eis diutiſsimè permanere. Qui ad ſe ipſum reuerſus modò lętabatur incorde tacite ex recordatione ſuauitatis guſtatæ, modovero gemebat validè ex deſiderio, & fame guſtãdi ſuauitatẽ dulcedinis tã iucũdæ. Sequit, *coruiquoq; deferebãt ei panẽ, & carnes manè: ſimiliter panem, & carnes veſperi,* quibus cibis Elias exinanitum corpus in deſerto reficiebat: tantum ne deficeret. Nec dubiũ, quin Deus panẽ, & carnes illi miniſtrabat, per coruos ei deferendo. Sic enim, antequam iret ad torrentẽ Carith, prædixit ei Deus, *Coruis præcepi, vt paſcant te ibi.* Propter quod Elias, dũ in Carith exiſteret, confidens in Dño, eſcã ſuã in manu Dei cõmittebat, cui cura erat de eo. Illa autẽ omnia ad vitã neceſſaria adijciebat ei Deus: quia ipſe *primũ quærebat Regnũ Dei, & iuſtitiã eius.* Myſtice vero Prophetæ prædeceſſores eius (dicti corui ratione ſuperiori) deferebãt ei panẽ doloris, & pœnitentiæ, & carnes humilitatis verę, *manè*, ideſt, quando ipſe ex recordatione ſuauitatis guſtare lætabatur: *ſimiliter & veſperi*, dũ, ſcilicet, de abſentia illius ſuauitatis guſtatæ triſtabatur. Quippe, ne de ineffabili iucunditate ſibi ſubtracta ipſe ex triſtitia diſſolueretur: *corui deferebant ei panem*, de quo ſcriptũ, eſt cibabis nos pane lachrymarũ. Nam ſancti Prophetæ (exemplis ſuis illi in diuinis ſcripturis relictis) reducebãt ei ad memoriã nigredinem ſuorum peccatorum, ex quorũ conſideratione ſatiabatur pane lachrymarũ, & doloris: propter quod humiliter reputabat ſe indignũ bibere illã ineffabilẽ ſuauitatẽ, quam non ex ſuis meritis, ſed ex Dei gratia conſiderabat, ſe prius guſtaſſe. Similiter, nè in lætitia ex recordatione ſuauitatis guſtatæ ipſe per inanẽ gloriã extolleretur

Pſal. 35.

Matth. 5.

Pſal. 79.

retur: *corui deferebant ei carnes*, quia ſancti Prophetæ ſuis exē
plis ad memoriam ei reducebant ſuæ carnis fragilitatem,
& corruptionem, quæ auferebant ab eo illas delicias tam ſua
ues: cuius fragilitatis paſtus agnitione, humilis manebat in
Iſai. 4. ſe, cernens, quod *Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius, tanquam*
flos agri. Tam igitur ex fragilis carnis conſideratione, quàm
Pſal. 41. ex peccatorum ſuorum recordatione, fuerunt ei lachrymæ
ſuæ panes die, ac nocte, dum *Corui* (id eſt Prophetæ) dice-
bant ei quotidie, vbi eſt Deus tuus? Hæc verò dicentibus
Prophetis, recordatus ſcilicet, quod ex peccatorum nigre-
dine, & ex propriæ carnis fragilitate remouebatur ipſe ab
illa arcana Dei participatione, effundebat in ſe *animam ſuã:*
quia per deuotam orationem, & humilem peccatorum con
feſsionem copioſos lamenti gemitus ad Deum proferebat.
Et bibebat de torrente, id eſt, de aqua torrentis, abſtrahens
Eccleſ. 15. à vino carnem ſuam, vt animum ſuum transferret ad illam
Pſal. 41. ſalutarem ſapientię aquam, de qua dicitur, *aqua ſapientiæ ſa*
lutaris potabit illum Dominus, à cuius *vbertate inebriabatur*,
& torrente voluptatis eius potabatur. Rurſum in ſpiritu ra
ptus tranſibat Elias *in locum tabernaculi admirabilis vſque*
ad domum Dei. Hoc itaque prædicto modo prophetalem
vitam monaſticam ducebat Elias in eremo.

Cap. X. Eliam in torrente Carith cæpiſſe ſuos diſcipulos, nempe, filios Prophetarum, ad vitam monaſticam erudire, & qua re appellati ſint Prophetæ.

DEnique Elias in monaſtica vita eremitica, quam primus hominũ à propoſito inchoauerat, ſucceſſores poſt ſe in perpetuum relinquere diſpoſuit. Qui, vt pater primus Monachorum fieret, in ſuos diſcipulos elegit quoſdam viros, qui idcirco ad ipſum in ſolitudine torrentis Charit tunc latentẽ confugiebant, nẽ per Regẽ Achab, & Reginã Iezabel cogerẽtur, ſicut & cæ

teri populares, adorare Baal. Viri quippe iſti timore Dei repleti, cernentes, Eliam ita verbo Domini tunc continere cęlum, quod pluuiam nō dabat ſuper terram, ad eū, tanquam ad Dei cultorem, accedebant occultè in ſolitudine Carith, vt ſub eius doctrina in cultu veri Dei perſiſtere poſſent, & idolatriam vitarent. Hos itaque Deo deuotos viros Elias ſecundū formā à Deo ei traditam habuit ſuæ monaſticæ vitæ primos diſcipulos, & imitatores veros, quos etiā docuit prophetare, ideſt, ad laudem Dei Cantica, Hymnos, & Pſalmos cū inſtrumentis muſicis cantare. Conſiderauit enim, quod *bonum eſt confiteri Domino, & pſallere nomini eius altiſsimo, ad annuntiandum manè miſericordiam ſuam, & per noctem veritatem ſuam, in decachordo Pſalterio cum cantico in cythara.* Pſal. 91. Sapiens ergo his omnibus Eliam commēdans, ſiue in eius laudem ait: *Prophetas facis ſucceſſores poſt te.* Eccleſ. 48. Hæc autem ſapientis verba quidā in cortice conſiderantes, adhunc ſenſum interpretari conati ſunt: vt, quia Eliæ prædixit Deus, *Eliſeum vnges poſt te:* 3. Reg. 19. ideo æſtimarent, ſapientem conſequenter ſancto Eliæ dixiſſe, *Prophetas facis ſucceſſores poſt te:* quaſi ex hoc licuerit Eliæ ſuos ſucceſſores facere Prophetas (ideſt futura prænuntiantes:) quia Deus ei dixit, *Eliſeum vnges Prophetam poſt te.* Sed an hic ſenſus intētioni ſapientis cōueniat, ſatis patet. Ait enim Apoſtolus Petrus, *Non voluntate humana allata eſt aliquando prophetia: ſed Spiritu ſancto loquuti ſunt ſancti Dei homines.* 2. Pet. 1. Quomodo ergo Elias faceret Prophetas (ideſt futura prædicentes,) qui non à voluntate humana, ſed a ſolo Spiritu ſancto efficiūtur? quemadmodū Apoſtolus Paulus teſtatur dicēs, *Alij datur operatio virtutū, alij prophetia, alij diſcretio ſpirituū. Hæc autē omnia operatur vnus, atq; idē ſpiritus, diuidēs ſingulis prout vult.* Non ergo eſt putandū, quod Elias tales Prophetas fecerit, quos ſolus Spiritus ſanctus cōſtituerit. Quapropter pręmiſſum ſenſum, vt ab intentione ſapientis deuium, relinquentes, ad mentem ſapientis indicandum properamus. Scimus quidem, in diuinis ſcripturis non ſolum appellari Prophetas illos, qui futura præuident, & prænūtiant: ſed etiā illos, qui ad hoc officium ſunt inſtituti, vt ſcilicet cum Inſtrumentis muſicis deuotè Deum laudent, & ei pſallant. Quid enim aliud eſt, quod in libro Paralipomenon ſic legitur? 2. Paral. 35

Porrò cantatore, filij Aſaph ſtabant in ordine ſuo iuxta præceptum Dauid. & Aſaph, & Eman, & Ydithum Prophetarum Dauid. Hoc quippe in loco Aſaph,& Eman,& Ydithum ideo dicti ſunt Prophetæ dauid: quia per eum erant inſtituti cantores ad pſallendum Deo cum inſtrumentis muſicis, quemadmodum alibi in eodem libro ſic ſcribitur, *Dauid,& magiſtratus exercitus ſegregauerunt in miniſterium filios Aſaph & Emã,& Ydithũ: qui prophetarẽt cũ cytharis,pſalteriys,& cymbalis ſecũdũ numerũ ſuum dedicato ſibi officio ſeruientes:* & poſt pauca, *Ydithũ in cythara prophetabat ſuper omnes cõfitentes,& laudantes Deũ.* Filij igitur Aſaph,Eman,& Ydithũ hoc in loco dicti ſunt Prophetæ,non ideo,quia futura tũc prȩuiderẽt, vel prȩnũtiarẽt: ſed quia Deũ laudabant,& cũ inſtrumentis muſicis ei pſallebãt,ſicut paulo poſt, ibidẽ ſcribitur, *vniuerſi ſub manu patris ſui ad cãtãdũ in tẽplo Dñi diſtributi erant in Cymbalis,& Pſalteriys,in miniſterio domus Domini,iuxta Regẽ Aſaph,& Eman,& Ydithũ.* Quãobrẽ, dũ ſapiens S.Eliȩ dicit, *Prophetas facis ſucceſſores poſt te:* nõ ideo hoc dixit, vt ſpiritũ præuidendi,vel prænuntiãdi futura cõferret: ſed ideo poti⁹,quia Elias monachos ſucceſſores poſt ſe inſtituit,non tantũ ad vitã monaſticam obſeruandam ſecundũ formã à Deo ſibi traditam: ſed etiam ad hoc ſeruitiũ, vt prophetarẽt,hoc eſt,vt in Pſalmis,& cãticis deuotẽ Deo pſallerẽt,& vt Deũ non ſolũ corde,& ore,ſed etiã cum inſtrumẽtis muſicis laudarent. Et propterea appellati ſunt Prophetæ (ideſt pſallẽtes)& eorũ vita dicta eſt prophetica, ideſt,ad Pſalmos cũ inſtrumẽtis muſicis Dño canẽdos dedicata. Et quia in Pſalmis taliter Dño canendis,& obſeruãda vita monaſtica,ſecundũ formã per Deũ traditã Eliæ, obtẽperabant ipſi,prompto corde,illi S.Prophetæ: meruerunt ob hoc benedici à ſapiẽte,dicẽte eorũ Patri Eliæ; *Beati ſunt qui te viderũt,& in amicitia tua decorati ſunt.* Hi quidẽ illi ſunt Prophetæ Dñi,quos liber Regnorũ meminit cẽtũ fuiſſe à nece per Abdiã prȩſeruatos,cũ Regina Iezabel cȩteros eorũ interficeret. Quos diuina ſcriptura illic appellat Prophetas Dñi,nõ quia tũc futura præuiderẽt,vel prȩnũtiarẽt,

1.Par. 25.

Eccleſ. 48.

ſed

ſed quia (vt prædiximus) cum inſtrumentis muſicis Pſalmos, Cantica, & Hymnos Deo deuote pſallebant. Quod ex his tibi perſpicuum fiet. Legimus enim in libro Regnorum, quod, cum Eliæ indicaſſet Abdias, ſe inſpeluncis abſcondiſſe, & ſeruaſſe centum ex dictis Domini Prophetis, Elias mox in monte Carmeli populo dixit Iſraelitico, *Ego Propheta Domini ſolus remanſi*. Sed cum Elias tunc non ignoraret, centum ex his Prophetis Domini per Abdiam fuiſſe à nece præſeruatos: quomodo ſalua à mẽdacio conſcientia poterat vir Dei populo dicere, *Ego remanſi Propheta Domini ſolus*? Abſit autem vel ſuſpicari, quod mentiretur tantus Propheta, *cuius verbum*, teſte ſapiente, *ardebat quaſi facula*, vel arbitrari, quod ignoraret tunc alios Prophetas Domini prǫter ſe viuere. Quomodo enim hos viuere ignoraret Elias, qui nec numerum Prophetarum Baal ignorabat, quos, tunc reuelauit, quadringentos quinquaginta, & Prophetas Lucorum quadringentos eſſe? Nonne etiam per Abdiam recenter certificatus erat, quod Domini Prophetas centum Abdias ipſe inſpeluncis abſconderat, & à morte præſeruauerat? Cum ergo hos Prophetas Domini viuere Elias non ignoraret: quomodo populo verum loquebatur dicens, *Ego Propheta Dñi remanſi* ſolus: niſi ideo verũ diceret, quia ſciebat, quod nullus, prǫter eũ, erat tunc in Regno Iſrael Propheta Dñi talis, qui futura prænoſceret per ſpiritũ Dñi, vel nobis prǫnũtiaret: quãuis, eo ſciẽte, eſſent tũc in Iſrael hi Prophetæ Dñi, quos Abdias in ſpeluncis abſcondẽs, à morte præſeruauerat? Sed quia iſti viri Prophetæ in ſacra ſcriptura ſunt appellati, eo quod deuotè cũ inſtrumẽtis muſicis Deo canebãt, nõ autẽ quod vẽtura tũc præuiderẽt, vel prenũtiarẽt, ſicut ſolus Elias in Regno Iſrael tũc per ſpiritũ Dñi futura præuidebat, & prænũtiabat: propterea adhũc ſenſum, verè, & à ſua mẽte mẽdacio propulſato, Elias dixit tũc populo, *Ego remãſi Propheta Dñi ſolus*. Nullus quippe, præter eũ Propheta prǫnoſcẽs per Dñi ſpiritũ futura in Regno Iſraël tũc remãſerat: q̃m filij Iſrael eos omnes occiderãt, quemadmodũ Elias poſt modũ fugiẽs inſpeluncã mõtis Oreb, propter metũ Reginæ Iezabel volẽtis etiã eũ occidere, conquerẽs d nece dictorũ Prophetarũ, Dño dixit, *Dereliquerũt pactũ*

Marginal notes: 3. Reg. 18. — Eccleſ. 48. — 3. Reg. 18. — 3. Reg. 19.

Domini filij Iſrael, altaria tuä deſtruxerunt, & Prophetas tuos occiderunt gladio, & relictus ſum ego ſolus.

Cap. XI. Quo tempore Elias in monte Carmeli primæ profeſſionis monaſticæ fundamenta iecerit, & quare eius diſcipuli fuerint filij Prophetarum nuncupati.

CVm autem de ſpelunca montis Oreb, in qua aliquandiu manſerat, fuiſſet Elias iuſſu Dei reuerſus in terrã Iſrael, ipſe, collectis in vnũ diſcipulis ſuis in monte Carmeli, protinus ſtuduit ſecundũ formã à Deo ſibi traditam denuo inducere eos ad obſeruandam vitam monaſticam: quos etiã ſolicitè docuit diſciplinã propheticam, ordinans, vt deuotè in pſalterio, in cythara, & in cymbalis iubilationis Deum laudarent. Cui officio prius nõ poterant perfectè intendere, propter graues perſequutiones, quas paſsi fuerãt à Rege Achab, & præcipuè a Iezabel vxore eius. Sedatis autẽ per Deũ perſequutionibus illis, ex tũc, quoſdã horum monachorũ excellentes viros, cæteris perfectius cũ inſtrumentis muſicis Deo in Pſalmis deuotè iubilantes, cõſtituit Deus Prophetas, qui ſcilicet, ſicut Elias, prophetarent. Per hũc quippe Pſalmorũ iubilũ aperiebant ita deuotè Dño penetralia mentiũ, vt frequẽter in eorũ corda immitteret Deus prophetię ſpiritũ. Propter quod, dũ de occultis certificari à Dño volebant, adhunc Pſalmorũ iubilũ deuotiſsimè recurrebant. Hinc in libro Regnorũ legimus, quod Eliſeus in hac diſciplina eruditus, cum per Regẽ Ioſaphat eſſet quadã vice de futuris cõſultus, & deeſſet ſibi tũc prophetię ſpiritus, Pſalteriũ ad ſe adferri, fecit, in cuius cãtu cor deuotè Dño aperiẽs, prophetiæ ſpiritum de quæſitis à Deo accepit. *D*iuina itaque diſponẽte ſapiẽtia, ex tũc factũ fuit, quod Elias, multiplicatis illis monachis per eũ inſtitutis, quoſdã ex eis excellẽtes Prophetas, qui futura præuidebant,

bant,aſſumpſit ad hoc officiū,vt ſcilicet cū eo, & poſt eū dictos monachos ſolicitè in vita monaſtica , ſecūdū formā ei traditā à Deo , erudirent : vt in diſciplina prophetica, & in Pſalmis Pſalterio canendis eos inſtituerēt:& ita diligentem curam eorū gererēt,ac ſi filij eorū eſſent.Et proptea hi Monachi,qui prius(vt prædixi)vocabantur Prophetæ,fuerūt poſt modū appellati filij Prophetarū:quia dictorū excellētiū Prophetarū huius religionis erāt diſcipuli,& in prophetica,ac in monaſtica diſciplina ſub regimine ipſorū,tanquā patrū ſuorū Prophetarū. Et ſub hoc titulo,quo dicebantur filij Prophetarū,fit ſæpe in libro Regnorū de his monachis mentio.

Cap. XII. De diſcipulis Eliæ, & primò de Iona Propheta.

IGitur , cùm eorum Religio eſſet iā tēpore Eliç ita multiplicata , quòd tam in eremis, quā in ciuitatū ſuburbijs erant plures eorū cunei:neceſſe fuit,vt(præter Eliā) quidā ex eis excellētes Prophetæ, diſcipuli Eliæ,eos regerēt,& gubernarēt: quos monachi prædicti vocabant patres ſuos:& ipſi dicebantur filij Prophetarū.Horum autē Prophetarum,Eliæ diſcipulorū,non quidē omniū,ſed paucorū(videlicet quatuor ex præcipuis) decet hic aliqua ſuccinctè narrare.Inter hos Prophetas,Eliç diſcipulos,primus ordine tēporis ad vitā monaſticam per Eliam vocatus,fuit ſanctus Ionas,de regione Geth,quæ eſt in Offir,filius illius mulieris viduæ,cui ligna colligenti,in Sarepta Sydoniorum Elias obuiauit,& in cuius domo latuit , dū Rex Achab per omnes gētes,& Regna,eū ad mortē perquiri fecit. Hunc Ionā puerū Elias tunc reſuſcitauit à mortuis: cum ſuſtentaretur in domo matris illius. Quem ob hoc mater ex deuotione tradidit Eliæ erudiendū in diſciplina prophetica vitæ monaſticç,& factus Eliç diſcipulꝰ miniſtrauit ei.Cū autē oraret Deū Elias,ꝓ pluuia in mōte Carmeli,miſit ſemel hūc Ionā puerū,vt đ mōte ꝓſpiceret,ſi aliquid in mari appareret. Qui cū cōtēplaretur ait,*Nō eſt quicquā. Et rurſū*

dicit ei Elias, reuertere ſeptem vicibus: & in vna vice vidit Ionas nubeculã paruam quaſi veſtigium hominis aſcẽdentem de Mari. Quod cũ Eliæ renuntiaſſet, agnouit Elias, pluuiam grandem tunc deſcenſuram ſuper terram. Quam pluuiam venturam Ionas per Eliam miſſus Regi Achab eam deſideranti indicauit. Poſt raptum verò Eliæ in cœlum, Ionas ab Eliſeo in Ramoth Galaad miſſus, vnxit Iehu in Regem Iſrael, ad vlciſcendum necem Propretarum Eliæ diſcipulorum. Demum monitus à Deo Ionas, vt in Niniuem pergens prædicaret, eam intra quadraginta dies ſubuertendam: vidit, ſancto ſpiritu reuelante, Niniuitas per ſuam prædicationem conuertendos ad pœnitentiam: & conſequuturos Dei miſericordiam. Ideo ne falſa videretur eis renuntiare, renuebat illuc ire, donec in mare proiectus, & à bellua marina deuoratus, poſt triduum à piſce in terram euomitur. Qui, ſancto reuelante ſpiritu, ſciens conuerſionem gentium fore ruinam Hebræorum, prædicans Niniuitis, ideo de eorum conuerſione dolebat: quia hac occaſione ſuum populum Iſrael ruiturũ timebat. Sed Dominus oſtendens ei, tempus nouiſsimæ ruinæ populi Iſrael nondum veniſſe, iuſsit eum ad terram Iſrael redire, & prophetare, terminos Iſrael ab introitu Emath, vſque ad Mare ſolitudinis, reſtituendos per Ieroboã Regem Iſrael.

Cap. XIII. De vocatione Prophetæ Eliſei, præcipui Eliæ diſcipuli.

ELius Propheta, & ſupremus Eliæ diſcipulus fuit ſanctus Eliſeus, ex patre vocato Saphat, de vrbe Abelmeula ſita in regione Zelmaan.
3. Reg. 19. Hic, ſicut in libro Regnorum legitur, dum de ſpelunca montis Oreb reuerteretur Elias in terram Iſrael, inueniens hunc Eliſeum arantem in agro, miſit ſuper eum pallium ſuum, & ita elegit eum in diſcipulũ. Qui, poſt impoſitionem pallij, par boum mactans conuiuium populo fecit, & inde relictis patre, & matre, & terrenis omnibus, Eliam ſequens, & ei miniſtrans, monaſticam, & Prophetalem vitam imitatus eſt.

Hoc

Hoc ſancto Eliſeo naſcente, magnum contigit prodigiū. Vnum quippe idolū ex vitulis aureis, quos filij Iſrael adorabant, in ortu Eliſei acutè mugiuit. Quod cum ſacerdos Domini in Hieruſalem audiſſet, diuino nutu ait, Propheta natus eſt in Iſrael, qui ſculptilia Deorum deſtruet, & fuſilia. Sanctus verò Eliſeus, poſt quam diſcipulus Eliæ fuit factus, Spiritum prophetiç à Deo accepit, per quem ſpiritum indicabat Regi Iſrael omnes inſidias, quas contra eum Rex Syriæ parabat. Quadam autem vice exercitum Regis Syriç percuſsit cæcitate, & adduxit ad Regem Iſrael in ciuitatem Samariæ. Hanc quoque ciuitatem obſeſſam à Rege Syriæ, & oppreſſam fame releuauit Eliſeus à fame, & obſidione. Denique per ſigna, & prodigia, quæ inceſſanter operabatur, reuocabat populum Iſrael ad veri Dei cultum, deſtruēs miraculis, & prædicatione cultum falſorum Deorū. Quod perſpicue tunc monſtrauit, cum vnum ex religioſis filijs Prophetarum (ſcilicet Ionam) in Ramoth Galaad miſit, vt vngeret Iehu in Regem Iſrael. Qui mox, vt fuit in Regem vnctus, iuſſu Eliſei omnes Prophetas Baal occidifecit, & ſtatuam de Fano Baal, proferens combuſsit, ædēquè deſtruēs, de Iſrael deleuit Baal. Mortuus autem Eliſeus, ſepultus fuit iuxta ſepulchrum Abdiæ Prophetæ in ciuitate Samariæ. In cuius ſepulchro cum quidam poſuiſſent cadauer vnius hominis mortui: ille homo reuixit mox vt tetigit oſſa Eliſei.

4. Reg. 6. — *4. Reg. 10.* — *4. Reg. 13.*

Cap. XIIII. De Michæa Propheta diſcipulo Eliæ.

MIchæas quoque Propheta, ex patre vocato Hyempſa, fuit Eliæ diſcipulus. Sed iſte non eſt ille Michæas Moraſtites, qui temporibus Ionathan, Achaz, & Ezechiæ Regum Iudà, prophetauit, & in numero duodecim Prophetarum ponitur: quoniā iſte Michæas Eliæ diſcipulus longè anteà prophetauerat, ſcilicet, in diebus Achab, Ochoziç, & Iorami Regum Iſrael.

Hic adhæſit Eliæ, cum Elias de ſpelunca montis Oreb fuiſſet iuſſu Dei reuerſus ad terram Iſrael. Et eruditus Michęas iſte per Eliam in diſciplina prophetica monaſticæ vitæ, cũ eſſet ipſe ex filijs Prophetarum, tandem accepit à Deo ſpiritum prophetiæ. In quo ſpiritu prædixit Regi Achab duplicem belli victoriam, quam reportauit Achab de Benadab Rege Syriæ. Sed quia Achab in ſecunda victoria Regem Syriæ Benadab morte dignum, quem ceperat permiſit abire illæſum: ideo Michæas Regi Achab in ſpiritu Domini dixit, *Hæc dicit Dominus, quia dimiſiſti virum dignum morte de manu tua: erit anima tua pro anima eius:* quod ei euenit. Nam dum aſcendiſſet Achab cum Ioſaphat Rege Syriæ, vnus de parte Benadab tetendit arcum, in certum ſagittam dirigens, & caſu percuſsit Regem Achab inter pulmonem, & ſtomachum, ex quo vulnere eadem die Achab veſpere obijt, iuxta verbum, quod loquutus ei fuerat Michæas, dicens, *Audi ſermonem Domini. Vidi Dominum ſuper ſolium ſuum ſedentem, & omnem exercitum cœli aſsiſtẽtem ei à dextris, & à ſiniſtris. & ait Dñs. Quis decipiet Achab Regem Iſrael, vt aſcendat, & cadat in Ramoth Galaad? Et dicit vnus à ſiniſtris verba huiuſmodi, & alius aliter. Egreſſus eſt autem ſpiritus, & ſtetit coram Domino, & ait. Ego decipiã illum, Cui locutus eſt Dñs. In quo? Et ille ait, Ego egrediar, & ero mendax in ore omniũ Prophetarũ eius. Et dicit Dominus. Decipies, & præualebis.* Poſtea, cum regnaret Ioram filius huius Achab, redarguebat eum Michæas de cultura Idolorum: quem Rex Ioram præcipitio interemit. Et ita martyrio coronatus ſepultus eſt in Moraſti ſolus iuxta ſepulturam Senachim.

3.Reg. 22.

Cap. XV. De Abdia Propheta diſcipulo Eliæ.

3.Reg. 18.

ALter verò Propheta diſcipulus Eliæ, fuit beatus Abdias, de terra Sichem, ortus in agro Bechataran, qui, vt in libro Regnorum legitur, timuit ab infantia ſua valde Dominũ. Et prius

quidē Abdias diſpenſator Regis Achab exiſtens, cum Regina Iezabel interficeret Prophetas Domini, tulit ipſe, ſicut prædiximus, centum ex illis Prophetis Eliæ diſcipulis: quos durante illa perſecutione, quinquagenos in ſpeluncis abſcondens, pane, & aqua pauit. Deinde, mortuo Achab Rege: cum filius eius Ochozias Rex principes duos quinquagenarios ad Eliam miſiſſet, qui, orante Elia, fuerūt cum ſuis ab igne de cœlo deſcendente cōbuſti: rurſus miſit Rex Abdiam cum quinquaginta viris. Qui in monte Carmeli coram Elia genua flectens, pro anima ſua, & pro animabus ſuorum quinquaginta Eliam humiliter exorauit. Porrò Elias cernens Abdiæ humilitatem, & recolens, quod centū ſuis diſcipulis vitam reſtaurauerat, viciſsitudinem ei rependit, quoniam ſibi, & ſuis quinquaginta vitam clementer ſeruauit. Hanc igitur gratiam ab Elia obtentam Abdias recognoſcens, relicto obſequio Regis Ochoziæ, factus fuit diſcipulus Eliæ, dimiſsis filijs Prophetis in domo ſua cum vxore. Igitur, quia centum Prophetas Eliæ diſcipulos pauerat, accepit & ipſe à Deo ſpiritum prophetiæ: in quo ſpiritu præuidit, Idumæos adiuturos exercitum Aſſyriorum contra Hebræos: propter quod prophetauit, dictos Idumæos tandem per exercitum Nabuchodonoſor diſsipandos.

Cap. XVI. Eliam tam factis, quàm verbis, exemplar monaſticæ vitæ ſe diſcipulis ſuis præbuiſſe: ab ipſoque omnem monaſticam perfectionem dimanaſſe.

QVoniam autem, qui alijs ſe ipſum prębet exemplar viuendi monaſticè, neceſſe habet, vt vitam ſuam ita rectè intra ſe componat, ne cæteros per malum exemplum offendat; dicente Dño, *Væ homini illi, per quē ſcādalū venit*: propterea vir Dei Elias ſic vitam ſuam *Matth. 18.*

ſuam in ſe diſpoſuit : quod ab omni offendiculo ſe terſit. Sed quia non ſufficit magiſtro monaſticæ vitę propheticę, vt ſtudeat conſcientiam habere ſine offendiculo ad Deũ, & ad homines, ni ſuo exemplo ad bonum prouocet cõſortes, dicente Apoſtolo, *In omnibus te ipſum præbe exemplum bonorũ*
Tit. 2. *operum*: ideo Elias, vt ſuo exemplo animos omnium prædictorum monachorum eiusdiſcipulorum prouocaret ad ſuę religionis exercitiũ, ſtuduit, ſecundum formam per Deum ſibi traditam, pollere coram eis frugalitate paupertatis, vti abſtinentia parſimoniæ, domare concupiſcentias carnis, nitere candore caſtitatis, abnegare libertatem voluntatis, vitare tumultum plebis, & ardere feruore charitatis. Et quia in eius imitatione, decreuit Deus, conſiſtere huius Religionis propheticam perfectionem : propterea Elias ipſe magna propheticæ diſciplinæ, & monaſticę vitæ exemplaria (ſcilicet geſta ſua, & merita) demonſtrauit cordibus profeſſorum huius Religionis, per quæ ipſi ornarent penetralia mẽtis: vt ad rationem eius, ſæculo, ac terrenis omnibus ex totis præcordijs renuntiantes, & carnales concupiſcentias per continentiam, & abſtinentiam crucifigentes ; voluntatemque propriam abnegantes, & eam ſuperiori humiliter committentes, à conſpectu etiam hominum abſconſi, prophetalem vitam eremiticam, quam Elias ipſe vixerat in ſolitudinibus (& maximè in monte Carmeli) monachi prædicti in eodem monte Carmeli, & in alijs eremis, ac locis ad hunc finem continuarent: quatenus eam accolentes, liberius etiam mentes ſuas cum Deo per amorem perfectè vnirent. Qui dum per legem diſciplinæ propheticæ, & vitæ monaſticæ, ab Elia eis traditam pergunt, & ardenti amore dogmata Eliæ, tam ore cordis, quam exequutione operis audiunt : proculdubio de animarum ſuarum ſalute ſecuri ſunt: quemadmodum teſtatur ſapiens ſanctum Eliam ita alloquens, *Beati ſunt qui te viderunt, & in amicitia tua decorati*
Eccleſ. 48. *ſunt*. Quicquid igitur perfectionis eſt in hac veſtra religione eremitica, ab hoc Propheta Dei Elia, tanquam à primordiali, & principe Monachorum, authore, exemplariter emanauit: & primò quidem in præmemoratos viros filios Prophetarum eius diſcipulos: deinde ab illis in cæteros noſtræ

Religionis profeſſores, ei tam in monaſtica eorum conuerſatione, quàm in locorum habitatione, ſuccedentes: & demum ab his in reliquos alibi degentes. Sed & omnium monachorum conuerſatio ſancta ab Elia, & dictis eius diſcipulis, filijs Prophetarum, eſt deriuata: quamuis etiam in diuerſis mundi partibus, poſt Eliam, ſurrexerint in lege noua diuerſi Monachorum principes, qui conati ſunt, ſecundum diuerſa ſtituta, ſiue inſtituta ſpecialia, ſuos diſcipulos principaliter perducere ad illum finem, & per illos gradus, per quos Elias ad finem, & perfectionem vitæ monaſticæ, ſecūdum formam per Deum ei traditam, ſuos diſcipulos perduxit. Propter quod prædicti monachorum principes in ſana doctrina vitæ monaſticę fuerunt velut quidam particulares riuuli ab Elia, tanquàm à primordiali, & vniuerſali omnium riuulorum fonte, deriuati.

Cap. XVII. Redditur ratio, cur monachi Eliæ ſucceſſores, dicantur Carmelitæ potius, quàm Carithæ.

INtereà ſciſcitaris (dilecte Capraſsi) qua ratione monachi in religioſa diſciplina conuerſantes appellantur Carmelitæ? Cum nāquè Eliās conuerſationem hanc, non in Carmelo, ſed Carith iuſſu Dei inchoauerit: videtur nonnullis, (vt aſſeris) quod deberent potius Carithæ appellari, quàm Carmelitæ. Verum, ſi diligenter aduertas, perpēdes, Deū voluiſſe, quod Elias conuerſationem, quam acceperat ab eo obſeruandam, ideo in ſolitudine Carith inciperet, & ibi ad tēpus à facie Regis Achab, & Reginæ Iezabel lateret. vt ad eum haberent facilem (licet ocultum) acceſſum quidam viri timorati, quorum ipſe in vita monaſtica pater fieret. Tunc enim (vt iam prædiximus) viri quidam Deum timentes confugerunt illuc ad

Eliam

Eliam,ne per Achab,vel Iezabel cõpellerentur,ſicut cæteri populares,adorare Baal. Hi pauco tempore in Carith cum Elia monaſticè conuerſantes,didicerunt ab eo illius loci ſignificationem myſticam, conuerſationi monachali neceſſariam,quam ſupra expoſuimus. Deus autẽ non iuſsit, quod Elias inchoaret hanc conuerſationem monaſticam in Carith,vt illic eam plãtaret,hoc eſt,vt diuturnam manſionem ipſe,vel eius diſcipuli in loco illo facerent: quoniam locus ille erat ineptus habitationi monaſticæ propter carentiam aquæ. Vnde poſt dies aliquantos, quibus Elias ſedit in eo, iuſſu diuino ab eo diſceſsit:quia torrens ſiccatus fuit. In diebus autem illis Elias,propter Regis Achab,& Reginæ Iezabel idolatriam,& alia eorum,ac populi peccata, ita continebat virtute diuina cœlum,quod nec rorem,nec pluuiam dabat ſuper terram,ſed erat fames vehemens in Samaria. De qua fame,indignata valde cõtra Eliam Regina Iezabel,procurauit,vt Rex Achab faceret ad mortem perquiri eũ per omnes gentes,& regna. Propter quod Elias in nulla eremo poterat tunc ſecure prophetalem vitam monaſticam aſsiduè colere:ſed vagus, & profugus eam excolebat,modò in eremo torrentis Carith,modo in domo mulieris viduæ Sareptanæ, modò autem in deſerto Berſabee, modo verò in ſpelunca montis Oreb. Quem cum non reperirent, effudit Regina Iezabel vltionem famis in eius diſcipulos, interficiens aliquantos,quos deprehendit ex Prophetis Domini. Quos alia,atque alia ratione vſque ad mortem perſequebatur:quia, cũ ipſa eſſet idolatra, moliebatur cultum Baal per totum Regnum Iſrael extendere, & cultum veri Dei de Iſrael delere. Ad quem iugiter reſtaurandum,Elias nouiter inſtituerat(vt prædictum eſt)Religionem horum Prophetarum Deo pſallentium. Qui in eremis latitantes,in nulla ſolitudine Regni Iſrael audebant tunc iugem moram trahere, propter metũ Regis Achab, & prædictæ Iezabelis vxoris

Heb. 11. eius. Sed,ſicut ait Apoſtolus, *Circuierunt in melotis,in pellibus caprinis, egentes,anguſtiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in ſolitudinibus errantes, in montibus, & in ſpeluncis,& cauernis terræ.* Quamobrem,cum tunc in Carith,

rith, vel alibi iugiter non manſerint: non potuerunt à Carith dici Carithæ, neque ab alio loco denominari congruè: quoniam propter perſequutionem, quam patiebantur, nullius loci fuerunt tunc incolæ, qui, teſte Apoſtolo, compellebantur hinc, & inde vagari, ac fugere.

Cap. XVIII. Dominus apparet Eliæ in monte Oreb, & præcipit, vt reuertatur in terram Iſrael.

DEnique compatiens Deus tribulationi eorum, & finem debitum eis imponere volẽs, apparuit Eliæ manenti in ſpelunca montis Oreb, & dixit ei, *Quid hic agis Elia?* quaſi redarguens ipſum, eo, quod non manebat in Regno Iſrael. Elias autem de hoc ſe excuſans, reſpondit Domino, *Zelo zelatus ſum pro Domino Deo exercituũ, quia dereliquerunt pactum tuum filij Iſrael, altaria tua deſtruxerunt, & Prophetas tuos occiderunt gladio*. Sicut autem ait ſapiens, *Audiuit* tunc *Elias in Oreb iudicia defenſionis.* Quoniam Dominus oſtendit tunc illi in viſione mirabili iudicia, quibus ſe, & ſuos cultores defendere decreuerat de omnibus illis, qui de Regno Iſrael cultum veri Dei abiecerant, & ſuos Prophetas occiderant, & ibi introduxerant cultum Baal; quorum quoſdam per Azahelem, alios per Iehu, nonnullos verò per Eliſeum occideret, & de Regno Iſrael extirparet. Ad Elię quoque conſolationem, reuelauit tũc illi Deus, adhuc in Regno Iſrael plures eius diſcipulos veri Dei cultores remanſiſſe, qui pactum Dei non reliquerant, quos cum illo ab inimicis eorum defenderet, & deinceps in Regno Iſrael in trãquillitate pacis ſeruaret. Vnde dicit ei, *Egredere, & ſta in monte coram Domino: qui egreſſus ſtetit in oſtio ſpeluncæ, & eccè ſpiritus grandis, & fortis ſubuertens montes, & conterens petras tranſijt ante Dominum; non in ſpiritu Dominus. Et poſt ſpiritum commotio: non in commotione Dominus. Et poſt commotionem ignis:*

4. Reg. 19.
Eccleſ. 48.
3. Reg. 19.

nō igne Dominus. Et poſt ignem, ſibilus auræ tenuis: ibi Dominus. Spiritus quippe grandis, & fortis tranſiens prætendit, Azahelem, quem Deus in prædicta viſione oſtendit Eliæ, tranſiturum per Regnum Iſrael, ſubuertēdo montes (ideſt maiores) & conterēdo petras (ideſt fortes populos Iſrael.) Hinc Azahel interpretatur *fortitudo Dei*: quia per eum voluit Deus ſubuertere maiores, & cōterere fortiores populi Iſrael, qui ab eius cultu receſſerant, quemadmodum Eliſeus

4. Reg. 8. Propheta Azaheli prædixit: *Oſtendit mihi Dominus, te Regē Syriæ fore, & ſcio quæ facturus es filijs Iſtael mala: ciuitates eorum munitas igne ſuccendens, iuuenes eorum interficies gladio, paruulos eorum elides, & prægnantes diuides.* Hæc autē, omnia teſtatur liber Regnorū manifeſtè, per Azahelē poſtea in populo Iſrael completa fuiſſe: & quidem iuſtè. Nam ſequitur, *Non in ſpiritu Dominus*: quia in populo, qui ſpiritu Azahelis fuit punitus, non erat Dominus, quem per idolatriam abiecerant. Commotio verò trāſſiens præmōſtrauit, Iehu, quem Deus in prædicta viſione oſtendit Eliæ, tranſiturum per Regnum Iſrael, commouēdo inde domū Achab. Hinc Iehu interpretatur commotio: quia per eum commouit Deus de Regno Iſrael domum Achab, qui cultum Baal in Regno Iſrael introduxerat, & cultum veri Dei abiecerat, & Prophetas Dei occiderat: quemadmodum Ionas Pro-

4. Reg. 9. pheta ipſi Iehu prædixit, dicens, *Hæc Dominus Deus Iſrael vnxi te in Regem ſuper populum Dei Iſrael, & percuties domum Achab domini tui, & vlciſcar ſanguinem ſeruorum meorum Prophetarum, & ſanguinem omnium ſeruorum Domini de manu Iezabel, Iezabel quoque comedent canes in agro nec erit qui ſepeliat eam.* Hæc autem omnia, teſtatur liber Regnorum perſpicuè, per Iehu in domo Achab poſtea completa fuiſſe: & quidem iuſtè. Nam ſequitur, *Non in commotione Dominus*: quia in domo illa per Iehu (vt præmittitur) commota non erat Dominus, à quo per idolatriam totaliter receſſerat. Ignis autem tranſiens deſignauit, Eliſeū, quem Deus in prædicta viſione oſtendit Eliæ, tranſiturum per Regnum Iſrael, inſtar ignis, conſumendo pueros idola-

trarum

trarum. Hinc Eliſeus interpretatur *Dei mei ſalutare*: quia con ſumptis per eum filijs Idolatrarum, quibus in nomine Domini maledixit, aduenit Dei ſalus Dei veri cultoribus. Nec mirum, ſi pueris illis hoc accidit: nam ſequitur: *Non in igne Dominus*, quia non erat Dominus in pueris inſtar ignis con ſumptis, & qui á parentibus nutriebantur ad culturam ido lorum. Sibilus vero auræ tenuis tranſiens ſignificauit Eliã, cui Dominus in prædicta viſione oſtendit, quod eſſet per Regnum Iſrael tranſiturus, inſtar ſibili auræ tenuis, vocans, ſcilicet, ſuos diſcipulos, & cæteros Dei ſeruos ad refrigerium pacis, perſecutionibus eorum ſedatis. Hinc Elias interpretatur *Deus Dominus*: quia Deus pro eis oſtendit ſe Dominum inimicis eorum, quibus (vt præmittitur) conſumptis, hos in Regno Iſrael pacificè ſeruauit, eò, quod ibi, (ſcilicet in, his, per quos tranſit ſiblius auræ tenuis) erat Dominus, à cuius cultu per idololatriam, ipſo teſte, non receſſerant: *Dereliqui mihi in Iſrael* (inquit Dominus) *ſeptem millia virorum, quorum genua non ſunt incuruata ante Baal, & omne os, quod non adorauit eum, oſculans manum*. His itaque omnibus Eliæ in viſione oſtenſis, exponens eam, dicit illi Deus, *Vade & reuertere in viam tuam, & vnges Azahel Regem ſuper Syriam*, ideſt, vngendum, ſeu promouendum à me, prænuntiabis, Azahel in Regem Syriæ: *& Iehu vnges*, ideſt, vngendum, ſeu promouendum à me, prænuntiabis, Iehu in Iſrael: *Eliſeum autem vnges*, ideſt, vngendum, ſeu promouendum à me, prænuntiabis, Prophetam pro te, vt, ſcilicet, poſt tui raptum prophetet, & prænuntiet, Azahelem, & Iehu à me promouendos in Reges. Hos quippe tres viros Azahelem, Iehu, & Eliſeum ad prædictas dignitates promouit Deus, vt exequerentur iudicia, quæ in prædicta viſione oſtenderat ipſe Eliæ. Et propterea dicit Deus rurſum Eliæ, *& erit quicumque fugerit gladium Azabel, occidet eum Iehu*, & quicumque fugerit gladium Iehu interficiet eum Eliſeus.

3. Reg. 19.

3. Reg. 19.

3. Reg. 19.

F Cap.

Cap. XIX. Elias elegit montem Carmeli præ alijs ad iugē ſui & diſcipulorum habitationem, vbi in communi oratorio ad diuinas laudes decantandas, ipſe, & Prophetarum filij conueniebant.

REuerſus itaque Elias iuſſu Dei de ſpelunca montis Oreb in terram Iſrael confeſtim inſtar auræ tenuis ſibilauit, id eſt, conuocauit ſuos diſcipulos, & cæteros Dei ſeruos, ad Deū deinceps in Regno Iſrael ſecurè colēdum, nūtians (ſicut à Deo acceperat) quod eos in pace dimitteret Dominus, *perſecutionibus eorum ſedatis:* Dereliqui mihi in Iſrael (inquit Dominus) *ſeptem millia virorum, quorū genua nom ſunt incuruata ante Baal, & omne os, quod nō adorauit eum, oſculans manū.* Quia igitur ex tunc, & nō antea, fuit Eliæ, & ſuis diſcipulis liberū, in Regno Iſrael ſecurè cōuerſari: ſtuduit ipſe deinceps Religionem, quam inchoauerat, in loco idoneo plantare: quoniā ad ſui, & ſuorū diſcipulorū iugem manſionem elegit præ alijs eremis Carmeli mōtē, tanquā commodiorē ad propheticā diſciplinā, & vitam monaſticā in eo edocendam, & exercendam. Mons quippe præbet eremitæ homini ex ſua ſolitudine ſilentium, & quietē: ex ſuis antris congruā manſionē: ex ſuo ſaltu iucunditatē: ex ſuo eminenti ſitu aërē ſalubrem: ex ſuis herbis, & fructibus paſtū vberem: & ex ſuo fonte aquæ viuæ hauſtū dulcem. Propter quæ omnia Elias in monte iſto non modò elegit habitare: verū etiam domū orationi conſecratā, appellatā *Seuniō* in eo ædificauit. Quæ ideo *Seunion* dicta fuit, quoniā Elias, & diſcipuli eius, de eorū tabernaculis & ſpeluncis egredientes, ad domū illā honeſtè tribus vicibus conueniebant, non quidē ad refectionē corporalē, vel ad reliqua corporis miniſteria peragenda: ſed ad creatorē omniū Lętanijs, & orationibus ſuppliciter placandū: & vt vnuſquiſque eorum

3. *Reg.* 19.

rũ cũ Propheta diceret, *veſpere, & mane, & meridie narrabo, & annuntiabo: & exaudiet vocẽ meã.* Cõueniebãt nãque ibi in vnũ ad Pſalmos, Cantica, & Hymnos, corde, & ore, ac cũ inſtrumẽtis muſicis in laudẽ Dei canẽdos: ad volumina quoq; Regis, & Prophetarũ à patre eorũ audiẽda, pariterq; legenda. In quorũ diſciplinis, atq; exercitij inſtitutis, ad perfectã, beatãque vitã ſtudijs iugibus in eremo Carmeli coaleſcebãt, ſecundum formam vitæ monaſticæ per Deũ creditam Eliæ. Pſal. 54.

Cap. XX. Quibus de cauſis Elias montem Carmeli præ alijs montibus elegerit.

AD continuã autẽ reſidentiã in Carmelo ſemper faciendam, Elias montẽ hunc deuotiorẽ ſuis diſcipulis reddidit, non ſolũ exẽplo ſui, qui ex tunc quandiu in hoc mundo manſit (ſcilicet per ſexdecim annos) montẽ iſtum incoluit: ſed quia prę cęteris eremis, in quibus habitauit, montẽ hunc quibuſdã magnis miraculis ſpecialiter inſigniuit, per quæ, Deũ Iſrael eſſe verũ Deũ, manifeſtè idolatris monſtrauit. Cũ enim ante Elię ortum, fuiſſet de eo in Ieruſalem patri ſuo dictũ, puer hic iudicabit Iſrael in gladio, & igne non eſt dubium, vaticiniũ illud fuiſſe per Eliam in monte Carmeli adimpletũ. Teſtante nãque ſacri libri hiſtoria, cũ populus Iſrael, ſimul cũ Achab Rege eorũ, fuiſſet per Prophetas Baal ſeductus, & derelicto Deo vero, adcolendũ Baal deditus: tunc Elias zelũ Dei in præcordijs gerẽs, & de populi tranſgreſsione dolens, congregato vniuerſo populo cũ Rege in monte Carmeli, mirum iudiciũ eis propoſuit, videlicet, quòd Baal à populo Deus reputaretur, ſi ſuos Prophetas in hoc monte ſacrificaturos ita exaudiret, vt ad vorandum eorum ſacrificiũ de cęlo ignẽ mittere: alioquin ꝙ Baal à populo prorſus reſpueret, & Deus Iſrael verus Deꝰ à populo firmiſsimè crederet, ſi Baal nõ valeret per ignẽ ſuos Prophetas exaudire, & Deus Iſrael ignẽ de cęlo mitteret ad vorãdũ ſacrificiũ, qđ Elias in hoc mõtẽ illi offerret, Cũq; ꝓpoſitio Elię populo placuiſſet, ſed Baal ſuper

 ſacrifi-

ſacrificio per ſuos Prophetas ſibi oblato ignem de cęlo mit tere nō poſſet: tunc Elias in hoc monte Carmeli altare Dño ædificauit, vbi ſacrificium Deo offerens, cunctis videntibus ignem deſcendentem ad vorandum ſuum holocauſtum à Deo Iſrael impetrauit: ſicque populum Iſrael per Prophetas Baal prius in errore detentum, ad vnius veri Dei cultū in monte Carmeli Elias tunc reduxit: Prophetas verò, qui populum ſeduxerant, ne iterum ipſum deciperent, omnes in torrente Cyſſon gladio interfecit. Amplius verò, cum Rex Achab, & populus Iſrael per Prophetas Baal decepti, tribus annis, & ſex menſibus inceſſanter inuocaſſent Baal pro pluuia: tamen Baal in diebus illis pluuiam eis dare non
3. Reg. 17. potuit, nec ſoluere verbum Eliæ, quod eis prædixerat, *Non erit annis his ros, neque pluuia, niſi iuxta oris mei verba.* Ideo oſtenſa tanto tempore ipſius Baal impotentia, tandem claruit eis Dei Iſrael potentia. Quoniam Elias tunc, ſuſa in hoc monte Carmeli ad Deum Iſrael oratione, mox ab ipſo abūdantem pluuiam illi populo obtinuit. Præterea, cum Elias Ochoziæ Regi Iſrael ægrotanti ſubs legatos remiſiſſet, nūtians ei, quod ideo meritò moreretur, quia ſpreto Deo Iſrael, moliebatur ſuper ſua infirmitate conſulere Beelzebub Deum Acharon: Rex de hac deſtinatione nimium cōmotus, in Eliæ necem ſpirās, ad eum in mōte Carmeli Principē quendam quinquagenarium miſit cum quinquaginta viris, vt ſi ſponte venire ad Regem renueret, eum inuitum ducerent. Princeps ergo ille (criminis enim Regis particeps erat) cum ſuis quinquaginta in Eliam bachans, eum ſedentem in vertice Carmeli hominem Dei deriſoriè appellauit, cui & ſuperbè præcepit, vt de monte deſcendens, ad Regē veniret. Elias autem intelligens, in ſua perſona verum Deū per illos ſatellites inhonorari: ignem de cœlo ſuper montem Carmeli deſcendere fecit, qui principem illum cum ſuis quinquaginta combuſsit. His itaque euidentiſsimis ignis & gladij iudicijs monſtrauit Elias hominibus incredulis quod ille eſſet verus Deus, quem ipſe in monte Carmeli colebat: & nō Baal, quē perfidus Rex Achab cū filijs Iſrael adorabat: neque Beelzebub, ad quem (Deo vero ſpreto) ſacrilegus Rex Ochozias mittebat.

Cap.

Cap. XXI. Quod multi huius Religionis Patres, tam veteris, quam nouæ legis, ſint iugiter conuerſati monaſticè in monte Carmeli ad Eliæ imitationem, ſeruantes iuſtitiam, cellæ clauſuram, & ſilentium.

QVoniam igitur Elias præ cæteris eremis, in quibus habitauit, montem Carmeli, tanquā commodiorem ad plantandam in eo propheticam Religionem vitæ monaſticæ, & docendā melius, & exercendam (vt dictum eſt) elegit: quem etiam montem prefatis miraculis clariſſimè decorauit, quibus, Deum Iſrael eſſe verum Deum, palam populo oſtendit, & Baal tāquam falſum Deum reprobauit: Ideo Eliſeus, & cęteri Eliæ diſcipuli Religioſi viri, Prophetarum filij, necnon eorum, tam veteris, quam nouæ legis ſucceſſores, montem Carmeli in veneratione ſpeciali ſemper habentes, ipſum alijs eremis, vt Religioni ſuæ magis congruum, prætulerunt. Et propterea in eremo dicti montis præcipuè, ad exemplum, & imitationē illius ſancti viri, & ſolitarij Eliæ Prophetæ, prædicti Religioſi ſecundum formam per Deum Eliæ creditam in iuſtitia Prophetica vitæ monaſticæ Domino Deo Iſrael deuotè ſeruierunt. Vbi religioſam vitam ſolitariam ſigillatim in modicis tabernaculis, & cauernis, atque cellis, continuè, & inceſſanter duxerunt iuxta fontem Eliæ: ob cuius ſanctitatem, & loci deuotionem, ad maiorem ſeruandæ vitæ eremiticæ opportunitatem; ibique paſſionibus animæ viriliter reſiſtentes, peremerunt nequitiam, & bonorum actuum exercitatione ſecuti ſunt cordis munditiam. Ad myſteria itaque diuina ſe diſponentes, omnibus contentionibus, & certaminibus priuati, cum ſilentio, & vnanimitate, & communione animorum ad *Seunion* horis ſtatutis conuenerunt

 celebran-

celebrantes in pace, cum timore, & reuerētia creatoris, quæ ad cultum pertinent diuinitatis, & ad iuſtitiam Regni cœleſtis: quemadmodum de eis, & de eorum loco dicto, Iſaias Propheta in perſona Domini vaticinatus fuit dicens, *Habitabit in ſolitudine iudiciū, & iuſtitia in Carmelo ſedebit, & erit opus iuſtitiæ pax, & cultus iuſtitiæ ſilentium, & ſecuritas vſque in ſempiternū: & ſedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulēta.* Vbi vide, quā pulchrè deſcribit Propheta per ordinē bonā eorū vitā à poſteris monachis Carmelitis imitabilē. Primò quidē ipſi ſigillatim habitantes ſoli in cellis mōtis Carmeli, citabāt quotidie ſeipſos ad iudiciū diſcernendi in propria mente, ſi cogitationes accuſarēt, vel defenderēt eos de aliquo iniquo idest, deuiante à rectitudine iuſtitiæ. Ideo prędixit Propheta, *Habitabit in ſolitudine.* Secūdò dū teſtimoniū nō reddebat illis cōſcientia de quocūque iniquo, exercebant officiū monachi: quī *ſedebat ſuper eos iuſtitia in Carmelo*, qua illud iniquū triſtes, & ſoli puniebant per veram pœnitentiā, & emendabant illicò. Ob hoc prædixit Propheta, *& iuſtitia in Carmelo ſedebit.* Tertiò, cū nihil iniquū reperiebant in viribus animę expiandū, tunc opus, quo ipſi cæteras vires animæ cōſeruabāt in concordia perfectè cū recta ratione, erat interna pax iuſtitiæ. Idcircò prædixit Propheta, *Et erit opus iuſtitiæ pax.* Quartò, quia, teſte Sapiēte, *in multiloquio nō deerit peccatū, qui autē cuſtodit os ſuū, cuſtodit animam ſuā:* ideo ipſi, vt eſſent ſecuri à peccato, colebant aſsiduè iuſtitiam ſilētio. Proptereà prædixit Propheta, *Et cultus iuſtitiæ ſilentium, & ſecuritas vſque in ſempiternum.* De his autē omnibus commendās eorum vitā Dominus, prædixit, *Et ſedebit populus meus in pulchritudine pacis*, ſcilicet, internæ: *Et in tabernaculis fiduciæ*, de obtinenda ſcilicet iucunditate ſupernæ gloriæ: *Et in requie*, mentis *opulētā*, Videlicet, ex guſtu, & cōtemplatione deliciarū procedentium de torrente voluptatis diuinæ. Quia ergo dicti monachi ad exēplum Eliæ coluerunt iugiter in Carmelo iuſtitiam vitæ monaſticæ: propterea appellati ſunt eremitæ Carmeli, cuius fuerunt incolæ, ſecundum modū prædictū reſidentes ibi in iuſtitia aſsiduè, ſicut Propheta prędixit,

Iſai. 32.

Sap. 10.

xit, *Iuſtitia in Carmelo ſedebit*. Sed & cæteri huius Religionis monachi habitantes alibi cupiunt idcirco Carmelitæ appellari: quia eorum Religio, & ſancta conuerſatio eſt ab illis deriuata, & ſumpta, qui prædicto modo ſatagerunt in monte Carmeli continuè religioſam vitã Prophetæ Eliæ (& vſque nunc ſatagũt) humiliter imitari. Omnes quippe huius Religionis veri ſectatores, tã in monte Carmeli, quã alibi habitantes, profitẽtur, ſe humiliter ſequi illã ſanctã vitã, & propheticã iuſtitiã vitę monaſticę, quã Propheta Dei Elias ſeruauit, & inſtituit, ac quã eſſe ſequendã, ipſe, ſecũdũ formã à Deo ſibi creditã, & verbo pariter & exẽplo diſcipulis ſuis tradidit, & in eremo mõtis Carmeli reſidendo, docuit maximè ac demonſtrauit.

Cap. XXII. Qua ratione Elias, & Eliſeus habuerint cuneos filiorum Prophetarum in ciuitatibus, qui poſt prima rudimenta vitæ monaſticæ, ad eremiticæ vitæ profeſſionem aſcendebant.

LIcet Elias, & Eliſeus cum cæteris eiuſdem propoſiti religioſis viris manerent præcipuè in eremis: iubente tamẽ Deo (propter vtilitatem ſui populi) ciuitates, & villas interdũ frequentabant, miracula in populis operantes, futura eis prædicẽtes, vitiaque hominũ caſtigãtes, & eos ad Deũ reuocãtes, atq; ad ſuã propheticã Religionẽ multos attrahentes. Vnde in ſuburbanis quarũdã ciuitatũ, & villarũ terræ promiſsionis, maximè autẽ in Galgala, & in Bethel, & in Hiericho, & in Samaria habuerũt cuneos Religioſorũ virorũ filiorũ Prophetarũ, (ſicut legitur in libro Regnorũ) apud quos manebãt, dũ ad ciuitates, & villas veniebãt. Et illos de populo, quos ad ſua propheticã Religionẽ trahere poterãt, primò quidẽ in his conuentibus faciebãt erudiri in diſciplina ꝓphetica; & in rudimẽtis religioſæ vitæ monaſticæ, vt eos paulatim à conuer-

 ſatione

ſatione vrbium diſtraherent: quos poſt modum ad eremos trãsferebãt. His omnium monachis filijs Prophetarum habitãtibus in vrbibus, poſtquam erant in rudimentis diſciplinæ propheticæ, & vitæ monaſticæ eruditi, videbantur vrbes quaſi carceres, & ſolitudo Paradiſus apparebat. Illi igitur ſuæ perfectionis in via progredi curantes, monaſticam, ac prophetalem vitam longe ab vrbibus ducere malebant in ſolitudinibus, quas appetentes ad eas ſecedebant nutu Prophetarum, qui eos regebant. Hinc in libro Regnorum legimus, hos filios Prophetarum dixiſſe ad Eliſeũ, *Ecce, locus, in quo habitamus coram te, anguſtus eſt nobis: eamus vſque Iordanem, & tollant ſinguli de Sylua materias ſingulas, vt ædificemus ibi locum nobis ad habitandum.* Erant autem ipſi tam multiplicati, quod iam non valebant omnes in ſolitudine montis Carmeli commode recipi. Propter quod ad nutum Prophetarum, per quos regebantur, eligebant ſibi non ſolum montem Carmeli, ſed & alia, præter montem hunc, loca eremitica, propoſito ſuo, & deuotioni opportuna: & præcipue illa, quę per Eliam & Eliſeum fuerant peragrata, & decorata. Quoniam igitur Elias, & Eliſeus in Iordanis flumine magis claruerunt miraculis (nam aquæ Iordanis pallio Eliæ percuſſæ, in duas partes fuerant bis diuiſæ, præbentes iter ſiccum præfatis Prophetis: Naaman leproſus in Iordane lotus, à lepra fuerat per Eliſeum mundatus, & ſanitati reſtitutus:) ideò aliqui horum monachorum filiorum Prophetarum, deuotione prædictorum miraculorum permoti, & aquarum opportunitate tracti, faciebant ſibi tabernacula in ſolitudine, propè fluenta Iordanis, prout eis dictabat Propheta Dei Eliſeus, quemadmodum in libro Regnorũ legimus, Eliſeũ dixiſſe eis: Ite, (ſcilicet ad Iordanẽ) *Et ait vnus ex illis, veni ergo & tu cum ſeruis tuis. Reſpondit, Ego veniam: & abijt cum eis. Cumque veniſſet ad Iordanem: cædebant ligna* pro tabernaculis ſibi ibidem ædificandis. Quidam autem dictorum monachorum filiorum Prophetarum, in monte Ephraim ſuam manſionem elegerunt. De his loquebatur Giezi famulus Eliſei, dũ dicebat Naamã Syro: *Dñs meꝰ miſit me ad te dicens, modò venerũt ad me duo adoleſcentes*

4. Reg. 6.

4. Reg. 6.

4. Reg. 5.

ctes de mõte Ephraim ex filijs Prophetarũ. Illi quidẽ ſegregãtes ſe à turbis, quas videbant colere vitulum aureum, quem Iero boam poſuerat ad adorandum in Bethel, ſeceſſerunt nutu Eliſei in ſolitudinem montis Ephraim, ne poſſent exemplo populi infici idolatria, ſed vacarent in ſolitudine liberius diuino cultui. Ab his itaque memoratis viris filijs Prophetarum inoleuit, quod plerique noſtri generis monachi, non ſolum in monte Carmeli, ſed in diuerſis ſolitudinibus terrę promiſsionis, ſunt in diſciplina prophetica vitæ monaſticæ ad imitationem eorum laudabiliter conuerſati. Prædicti autẽ monachi à pleriſque fuerũt Anachoritæ appellati, quia corda ſua angentes ieiuniorum inedijs, & cæteris corporum anguſtijs, non timuerunt (vt dictum eſt) ad imitationẽ Eliæ inceſſanter, & continuè penetrare vaſtos receſſus ſolitudinis montis Carmeli, & aliarũ eremorum terræ promiſsionis. Vbi cogitationibus ſanctis, & intentione orationum, ac cæteris armis iuſtitiæ muniti, non ſolum occultas diaboli inſidias vincebant: ſed & apertos conflictus Dæmonum calcantes, tanto conatu mentes ſuas, ad exemplum Eliæ Principis eorum, ſurſum in Dei contemplationem eleuabant: vt in cęleſtibus choris putarentur tranſlati, & reuelata facie gloriam Dei ſpeculari, perfruẽtes colloquio Dei, cui puris mentibus inhærębant.

Cap. XXIII. De raptu Eliæ, & de ſucceſsione Eliſei in ſpiritu prophetiæ, & in prælaturæ officio.

LEgitimè itaque adminiſtrata Religione per eum inſtituta, agnouit Elias per diuinam reuelationem, quod Deus volebat eum de hoc mundo eleuare per turbinem ignis in Paradiſum voluptatis. Pergens ergo ad locum, vnde aſſumendus erat in cœlum, profectus eſt cum Eliſeo eius diſcipulo ad Iordanem, quem Elias pallio ſuo inuoluto percuſsit, & ſicut ſacra libri Reg-

norum tradit hiſtoria) diuiſæ tunc fuerunt aquæ Iordanis in duas partes, cedentes illis viris Dei, qui tranſierunt per alueum ſiccum fluminis. Cumque pariter incedentes ſer-
4.Reg. 2. mocinarentur, *Ecce currus igneus, & equi ignei apparuerunt*, qui vtrumque ab inuicem diuiſerunt. Quoniam, remanente Eliſeo in terra, Elias receptus in curru equorum igneorum aſcendit per turbinem ignis in cœlum, ſcilicet, in Paradiſum voluptatis, qui in longo ſpatio, & terræ tractu à noſtra terra habitabili ſecretus adeo eſt editus: vt per eum vſque ad cœlum attingat. In quo loco vna cum Enoch, qui longè ante illic præceſſerat Eliam, commoratur. Viuet autem ipſe Elias in magna quiete carnis, & ſpiritus, vſque ad tempus Antichriſti: ſed tunc in hunc mundum reuertetur, quemadmodum teſtatur Dominus, dicens: *Elias quippe venturus eſt, &*
Matth. 17. *reſtituet omnia*. Prius quam autem Elias ab hoc mundo tranſferretur in Paradiſum voluptatis, fuit ei curæ, imminente translatione, monachos filios Prophetarũ diſcipulos ſuos ſigillatim viſitare, & de patre idoneo eis prouidere, qui eos omnes generaliter eius loco regeret, & gubernaret: propter quod deſcendentes ipſe, & Eliſeus de monte Carmeli, Venerunt ambo in Galgala, dein in Bethel, & inde in Hiericho. Nã (ſicut prædiximus) in his locis habitabant viri Religioſi, filij Prophetarum, Eliæ diſcipuli, quos ipſe viſitans cõmonuit, vt de imminenti eius corporali abſentia triſtes nõ fierent. Quibus viſitatis valefaciens, perrexit cum Eliſeo ad Iordanem, quo pertrãſito ſicco pede, dixit Elias ad Eliſeum: *Poſtula quod vis vt faciam tibi, antequam tollar à te.* Habebat autẽ Elias duplicẽ Domini ſpiritum, videlicet, ſpiritum occulta (præſertim futura) prophetandi, & ſpiritum miracula faciendi. Quorum ſpirituum non vnum ſolum, ſed duplicem prædictum poſtulans Eliſeus, dixit: *Obſecro, vt fiat ſpiritus tuus*
4.Reg. 19. *duplex in me.* Prædixerat autem Eliæ Deus, dum manebat in monte Oreb in oſtio ſpelũcæ, *Eliſeum filium Saphat, qui eſt de Abelmeula, vnges Prophetam pro te.* Per quæ Domini verba intellexerat Elias, non quidem quod Eliſeus eſſet ei ſucceſſurus in altero ſpiritu, ſcilicet, prophetico, propter quod Eliſeo petenti ſuum duplicem ſpiritum reſpondit: *Rem difficilẽ*
4.Reg. 2. *poſtulaſti:* perpendens tamen à Deo, quod ſi Eliſeus eſſet dig-

nus videre modum illum mirabilem & arcanum, quo Deus ſubleuaret eum in cœlum, impetraret quod ab eo po ſtulauerat. Eliſeus vero illud videbat, & ad eum clamabat, & quod ab eo poſtulauerat obtinuit, ſuccedens Eliæ, tam in ſpiritu prophetiæ, quàm in ſpiritu ſignorum: quemadmodum ſapiens teſtatur, dicens, *Elias in turbine tectus eſt: & in Eliſeo completus eſt ſpiritus eius.* Videns itaque Elias diſcipulū ſuum Eliſeum ſuo ſpiritu plenum, nouit, eum à Deo factum idoneum ad regendos ſuos diſcipulos filios Prophetarum. Propter quod totius Religionis per eum inſtitutæ commiſit illi tunc regimen, ac magiſterium. Et in huius rei ſignum tradidit tunc Eliſeo ſuum inſignem Religionis habitum, relinquens ei pallium ſuum, dum ferebatur in cœlum. Quo ſe operiens Eliſeus abiecit à ſe veſtimenta ſua, ſcindens ea in duas partes: vt filij Prophetarum videntes eum habitu Elię indutum, agnoſcerent eum ſpiritu Eliæ repletum: & ſic reciperent eum prōptius pro Elia in patrem, & magiſtrum. Et rediens inde percuſsit bis pallio Elię Iordanem, videntibus viris Religioſis filijs Prophetarum, qui è contra erant, eius regreſſum expectantes. Et cum vice prima non fuiſſent diuiſæ aquæ: in ſecunda tamen vice diuiſis hinc inde aquis Iordanis, tranſijt Eliſeus per ſiccum alueum fluminis. Cernentes ergo filij Prophetarum, Iordanem miraculoſè ceſsiſſe Eliſeo: agnouerunt, eum ſuccedere Eliæ in duplici ſpiritu prædicto. Propter quod adinuicem dixerunt: *Requieuit ſpiritus Eliæ ſuper Eliſeum: & venientes adorauerunt eum proni in terram*, recipientes eum pro Elia in præcipuum eorum patrem, & magiſtum, quem videbant habitu Eliæ, & ſpiritu dotatum. Præbuerunt autem ex hoc actu formam ſuis ſucceſſoribus, vt quando ab eis erit ablatus pater eorum præcipuus, illum loco eius in patrem humiliter ſuperſe ſuſcipiant, qui exemplo Eliſei erit ad eos per ſigna, & prodigia à Deo miſſus. Signis verò non apparentibus, omni ſolicitudine vnanimiter ſtudeant, illum ex eis in patrem ſuperſe ponere, qui præcedat cæteros, qui receperunt eum in patrem ſuperſe.

Eccleſ. 48.

4. Reg. 2.

Cap. XXIIII. Eliſeus Propheta viſitat conuentus Prophetarum, & mortuum ad vitam reuocat.

SVſcepto itaque regimine propheticæ Religionis per Eliam inſtitutæ, ſolicitus fuit Eliſeus cuneos monachorum filiorum Prophetarum ſigillatim viſitare. Quos cupiens conſolari de abſentia Eliæ, operabatur coram eis ſigna, & virtutes; ne in vacuum videretur gratiam Dei recepiſſe. Tum, vt per hoc eis oſtēderet, ſe gerere vices Eliæ, tum etiā, vt ſic eos ſolidaret in perſeuerantia vitæ monaſticæ. Nam cum eſſet apud monachos filios Prophetarum habitantes in Hiericho; eis currentibus dulcorauit Eliſeus, ad petitionem virorum Hiericho, amaras aquas ciuitatis, mittendo ſal in aquam fontis.
4. Reg. 2. Cum autem inde aſcenderet ad viſitandos filios Prophetarum habitantes in Bethel, viri ciuitatis illius, qui erant idolatræ, habebant ipſum propterea exoſum, quia erat cultor veri Dei: in cuius contemptum prouocauerunt tunc pueros ſuos paruos, vt deriderent Eliſeum, *Et egreſsi pueri de ciuitate illudebant ei dicentes, Aſcende calue, aſcende calue*. Eliſeus autem intelligens, verum Deū, cuius erat cultor, per hoc floccipendi à viris ciuitatis: *cum reſpexiſſet pueros, maledixit eis in nomine Domini*: vt ſic magnificaret in ciuitate nomen veri Dei, quem illi contemnebant; & Mox *egreſsi de ſaltu duo vrſi lacerauerunt ex eis quadraginta duos pueros*. Quod ſcientes viri ciuitatis, timuerunt nomen Dei Eliſei. Filij verò Prophetarum illic commorantes, viſo hoc ſigno, cum gaudio, & honore receperunt Eliſeum in patrem eorum, & magiſtum. Abijt autem inde Eliſeus in montem Carmeli, viſitans, & conſolans filios Prophetarum habitantes ibi, apud quos tunc nō diu manſit: quia deſiderabat prius cæteros filios Prophetarum viſitare, & tandem in montem Carmeli redire. Pergēs verò inde in Samariam, viſitauit filios Prophetarum illic habitantes, vbi relictam Prophetæ Abdiæ, oppreſſam ære

alieno propter alimoniam, quam Abdias fecerat centum Eliæ diſcipulis, quos abſconſos ſeruauerat in ſpeluncis, Eliſeus à debito releuauit, & victum ſibi, & ſuis filijs miniſtrauit, multiplicans miraculoſè in magnam quātitatem paruū olei in domo mulieris inuenti. Quod ipſa vendens, & creditori ſatisfecit, & de reliquo pretij victum ſibi, & filijs ſuis procurauit. Rediens autem inde Eliſeus in montē Carmeli, tranſijt per ciuitatem Sunam, vbi erat mulier quędam magna, ad quam Eliſeus diuertebat quoties per Sunam tranſibat, quem mulier prædicta honeſtè recipiebat in ſuo hoſpitio, in quo cœnaculum illi fecerat, & ei decēter de ſuis facultatibus miniſtrabat. Quæ cùm filio careret, quod haberet virum ineptum ad generandum propter ſenium, promiſit ſibi Eliſeus in remuneratione dictæ hoſpitalitatis, quod filium de viro ſuo conciperet, & haberet. Et cū ita euenisset, contigit ſucceſſu temporis, quòd poſtquam puer creuerat, mortuus fuit. Indicauit ergo mulier viro ſuo, ſe velle ad Eliſeum aſcendere in Carmelo. Cui vir, neſciens filium eſſe mortuum, dixit. Quam obcauſam vadis ad eum hodie? non ſunt Kalendæ, neque ſabbatum: quaſi diceret, ſi hodie eſſet feſtum, cauſam haberes aſcendendi ad eum. Conſueuerant ſiquidem deuotæ perſonæ benedictionem ſecum victualiū afferentes, viſitare diebus feſtiuis Eliſeum, & cæteros monachos montis Carmeli: præcipuè autem deuotione audiendi ab Eliſeo, & ab alijs Prophetis verbum Dei. Cùm ergo veniſſet mulier illa ad Eliſeum in montē Carmeli, corruens apprehendit pedes eius, & dicit ei. *Nunquid petiui filium à te? nunquid non dixi tibi ne illudas me?* Illuſam ſe reputabat, eo, quod filium, quem ſine eius petitione Eliſeus ſibi à Deo impetrauerat, ita citò perdidiſſet. Cernens autem Eliſeus eam ſequutus eſt in domum ſuam: & ingreſſus in cubiculum, vbi puer mortuus iacebat, fuſa ad dominum oratione, ſuſcitauit eum Eliſeus à mortuis. Quem cum matri aſsignaſſet viuum, illa corruens ad pedes Eliſei, adorauit ſuper terram, gratias reddens Deo, & Eliſeo. Per hæc itaque prędicta ſigna manifeſtauit Eliſeus Religioſis viris, filijs Prophetarum, Eliæ diſcipulis, duplicem Eliæ ſpiritum eſſe in eo completum; & propterea prædicti omnes monachi

4. Reg. 4.

recepe-

receperunt eum pro Elia in patrem eorum præcipuum, & magiſtrum.

Cap. XXV. Rechabitas inſtructos fuiſſe ab Eliſeo in monaſtica diſciplina, & de quibuſdam miraculis Eliſei.

ELiſeus etiam per ſigna, & virtutes, quæ operabatur inter plebes, trahebat ad ſuam propheticam Religionem multos deuotos homines. Inde eſt, quod vir Dei Ionadab, filius Rechab, ſciens, Eliſeum à mortuis reſuſcitaſſe Sunamitis filium, tractus fuit per hoc ad ſequendum in prophetica diſciplina vitæ monaſticæ Prophetam illum. Cinei verò progenitores Rechab hominis Dei, qui ab inclyto Iabes, legis Doctore, fuerant profundè in lege Dei eruditi, ſuos poſteros legem Dei canere, & laudes eius reſonare docuerunt, Ionadab autem in his omnibus plenè inſtructus, ad maiorem perfectionis cumulum, fuit (vt præmittitur) Eliſeum Prophetam in monaſtica vita eremitica imitatus. Et quamuis in virginali caſtitate Eliſeum ſecutus non fuerit, volēs, propter fragilitatem carnis, tam ſe, quàm ſuos coniugio vti, & prolem ad Dei cultū procreare: tamē exēplo Eliſei, relictis omnibus, extra vrbes cū Cineis ab eo deſcendentibus habitauit. De quibus in libro
1. Paral. 2. Paralipomenon legimus, *Hi ſunt Cinei, qui venerunt de calore*, ideſt, de feruore vitæ religioſæ domus Rechab, canentes, atque reſonantes, & in tabernaculis commorantes. Cinei itaque ab hoc Rechab deſcendentes, & cum Ionadab filio eius Religionem Eliſei eremiticam ſequentes, dicti fuerunt Rechabitæ. Quorū pater (ſcilicet Ionadab) per Eliſeū Prophetā in diſciplina prophetica monaſticę vitę eremiticę inſtructus iniūxit ipſis Rechabitis, & cunctis eiuſdē propoſiti per affinitatem eis coniunctis cætera, præter continentiam,
Hier. 35. in inſtitutione Eliæ conſulta. Vt, videlicet, Patri eorum ſemper obedirent: & vinum in ſempiternum non biberent: & domos non ædificarent: & ſementem non ſererēt: & agros non

non poſsiderent: & vineas non plãtarent, nec haberent: ſed in ſolitudine iuxta vrbes cunctis diebus in tabernaculis habitarent, prout hæc, & alia de ipſis plenius teſtatur Hieremias Propheta. Denique Eliſeus ſumma cum diligentia creditos ſibi monachos filios Prophetarum regebat, quos ſuo exẽplo, & magiſterio inducebat, propter Regnum Dei melius conſequendũ, ad perfectionẽ inquirẽdam ſecundũ formã diſciplinæ vitæ monaſticæ per Deũ traditam Eliæ. Quibus etiã de craſtino nõ ſolicitis prouidebat in vitæ neceſſarijs, non ſolũ per humanã induſtriã, imò interdum miraculoſè ſupra naturalẽ potentiã. Legimus nãque in libro Regnorũ, quod cũ eſſet fames in terra, & dicti filij Prophetarũ habitarẽt coram Eliſeo, cõpatiens ipſe fami eorũ, dixit quadam vice vni de famulis ſuis, *Pone ollam grandẽ, & coque pulmentum filijs Prophetarum. Egreſſus ille, vt colligeret herbas agreſtes, inueniens quaſi vitem ſylueſtrem, collegit ex ea collocyntidas, implẽs pallium ſuum, & neſciens quid eſſet, concidit in ollam pulmenti. Infuderunt ergo ſocij cum comederent, cumque guſtaſſent filij Prophetarum de coctione hac, clamauerunt ad Eliſeum dicentes, mors in olla, vir Dei:* mortiferum enim erat præ amaritudine collocyntidarum illud pulmentũ. Nõ fuit autem Eliſeus iratus coquo, lautioris enim menſæ conſuetudinem non habebat: ſed, dicit eis, *Afferte farinã, & cũ attuliſſent ſibi, miſit in ollam, & dulcorata ſtatim fuit eſca.* Iuſsit ergo Eliſeus iterum infundi filijs Prophetarum, qui tunc ea dulcefacta lautè comederunt. Altera quoque vice cum vir quidam ex deuotione attuliſſet de Bethſaida Eliſeo panes primitiuos, videlicet, viginti panes hordeaceos, & frumentum nouum in pera ſua, dicit Eliſeus miniſtro ſuo, vt daret filijs Prophetarũ ad comedendũ. Qui reſpondit: Quantum eſt hoc, vt apponam coram centũ viris? quaſi diceret, parum aut nihil erit inter tantos. Cui dixit Eliſeus: Da eis, quoniam *comedent, & ſupererit eis;* Poſuitque corã eis: qui comederũt, & eis ſatiatis, ſuperfuit iuxta verbũ Eliſei, multiplicãs miraculoſè prędictos panes, ſine aliqua extrinſeca additione. Dicebat quippe, vt

Hier. 35.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

hæc

hæc omnia adijcerentur eis non ſolicitis indebitè, quid m̃a ducarent, aut quid biberent, aut quo operirētur. Quoniam primum, & ante omnia, quærebant *Regnum Dei, & iuſtitiam eius*, proijcientes omnes ſolicitudines ſuas in Deum, cui cura eſt de hominibus.

Cap. XXVI. Monachos Carmelitas à captiuitatibus Iudaici populi miſericordia diuina fuiſſe liberatos.

QVoniam igitur prædicti monachi, dum regebantur per Eliſeum, & etiam poſt eius deceſſum, quærebant ex totis præcordijs Dei Regnum, pro quo facilius conſequendo, terrenas diuitias, & carnales delicias reſpuebāt, humanaque conſortia, & turbarum tumultus vitabant: ideo præſeruauit eos Deus à captiuitatibus, ad quas, ante incarnationem Chriſti Ieſu, induxit populum Iudæorum, propter peccata eorum. Quod tamen ad maiorem iudaici populi ceſsit confuſionē, vt ipſe in fortiſsimis ciuitatibus, & munitis ſaluari non poſſet, cum monachi in aperta montis Carmeli eremo, & non munita, ab inſultibus Aſsyriorum & exercitus Chaldaici per Deum tunc protegerentur. Sed cauſa huius diuerſitatis fuit, ex parte quorundam illius populi, legis diuinæ præuaricatio: è contra verò, ex parte dictorum monachorum, eiuſdem legis obſeruatio. Quod totum bene ſignificauit Propheta Dei Iſaias, dum in perſona Domini, captiuitatem, & terræ diſsipationem populo Iudæorum venturam vaticinaretur: ita inter
Iſai. 32. cætera dicens: *Plangite ſuper regione deſiderabili, ſuper vinea fertili: ſuper humū populi mei, ſpinæ, & vepres aſcendent: quanto magis ſuper omnes domos gaudij ciuitatis exultantis? Domus enim dimiſſa eſt, multitudo vrbis relicta eſt.* Et paulo poſt, de monachis Carmelitis illius temporis contrariam ſententiam ſubdens, Propheta in perſona Domini ait: *Et erit deſertum in Carmelo, & Carmelus in ſaltum reputa-*

bitur

bitur. Et habitabit in ſolitudine iudicium, & iuſtitia in Carmelo ſedebit. Et erit opus iuſtitiæ pax, & cultus iuſtitiæ ſilentium, & ſecuritas vſque in ſempiternum. Et ſedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulenta. Licet namque temporibus Iudaicarum captiuitatum eſſet deſertum in Carmelo, ita, quod Carmelus non in munitionem vel ædificium, ſed in ſaltum verè reputabatur, populus tamen monáchorum illic commorãtium faciebat in ſolitudine illa iudicium Dei, & ſeruabat Carmelo iuſtitiam cœleſtis Regni, ſicut Propheta prædixerat. *Habitabit* (inquit) *in ſolitudine iudicium, & in Carmelo iuſtitia ſedebit.* Cuius iuſtitiæ opus erat pax, qua ad inuicem pertinebant bellum. Et cultus prædictæ iuſtitiæ erat ſilẽtium, quo in ore vitabant multiloquium. Cuius quoquè dictę iuſtitiæ erat ſcuritas, qua à corde fugabant inimicorum metum. Quippe monachi ita erant adinuicem per pacem diſpoſiti, quod inter eos nullum erat bellum: & ſic erãt in ore (per ſilentium) inimici, quod inter eos nullum erat multiloquium: & ita erant in corde quieti, & ſecuri, quod cor eorum non reprehendebat eos ante Deum. Ideo confidentes in Deo eos protegente, cuius beneplacita faciebant ſemper, nullum habebant de inimicis metum. Teſte enim ſapiente, *Cum placuerint Domino viæ eius* (ſcilicet hominis,) *inimicos quoque eius conuertet ad pacem*. Quia ergo ipſi ſtudebant Deo per iuſtitiam placere: ideo protexit eos Deus à timore, & in ſultibus inimicorum, & à captiuitatibus Iudæorum: ſicut promiſerat, dicens, *Sedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulenta*. ſcilicet, virtutibus, & paſcuis Doctrinæ vera Religionis vberibus. Quemadmodum Michæas Propheta concludendo, terram Iudæorum fore propter peccata eorum deſolandam, dicens, *Terra erit in deſolationem propter habitatores ſuos, & propter fructum cogitationum eorum*: ſubdit aliter de ipſis monachis, inquiens, *Paſce Domine populũ tuum in virga tua, gregẽ hæreditatis tuæ, habitantes ſolos in ſaltu, in medio Carmeli: paſcẽtur Baſan, & Galaad iuxta dies antiquos.*

Prou. 16. *Iſai. 32.* *Mich. 7.*

G Vbi

Vbi Propheta primò orat Deum,ne populus monachorũ
montis Carmeli concludatur ſimili ſententia deſolationis
cum Iudæis:ſed paſcatur,vt prius, doctrina Religionis per
Deum,ſub virga,ideſt,Regula ſuæ directionis.Ideo ait,*Paſ-*
Pſal. 44. *ce domine populum tuum in virga tua*,de qua Pſalmiſta ait: *Virga*
directionis virga Regni tui. Ne autem Propheta videretur pro
toto populo Iudaico orare: ſpecificat hunc ſolum,dicens:
Gregẽ hæreditatis tuæ, habitãtes ſolos in ſaltu, ſcilicet,Carmeli.Se
cũdo prævidẽs Michęas,ſe eſſe exauditũ,prophetauit vẽtu
rũ,quod orauerat,dicẽs, *In medio Carmeli paſcentur Baſan,& Ga*
laad. Intellexit autẽ per Baſan,& Galaad,hos monachos mõ
tis Carmeli: tũ primò, quia quã plures eorũ erãt tũc de re-
gionibus Baſan,& Galaad oriũdi:tũ ſecũdò,quia Baſan in-
terpretatur *pinguis*, & cœtus horũ Religioſorũ fiebat in me
dio Carmeli pinguis paſcuis diuinis,ſcilicet, doctrinis veræ
Religionis.Galaad quoq; interpretatur,*aceruus teſtimonij*, &
Deus centum horum monachorum aceruauit in monte
Carmeli,in teſtimonium contra populum Iudæorum,vt in
telligeret populus, quòd propter præuaricationem legis
diuinæ fuit catenatus,& terra eorum deſolata,cum hi Reli-
gioſi,quia ſeruauerunt legem Dei,remanſerint liberi in ter
ra illa,in medio Carmeli.Deinde exponit Propheta, quali-
ter in medio Carmeli paſcerentur,dicens, *iuxta dies antiquos*,
in quibus virga ſcilicet directionis Regni Dei paſcebantur
ab Elia in monte Carmeli doctrina propheticæ vitæ mona
ſticæ,ſecundũ formã inſtitutionis per Deum creditã Eliæ.

Cap. XXVII. Rechabitas non fuiſſe cum reliquo Iudæorum populo in Babylonem translatos.

3. Reg. 20. REor,& ſeptuageſimi Pſalmi titulum id ſig-
nificare, *Filiorum Ionadab, & eorum,qui primò*
in captiuitatem ducti ſunt.Iſte eſt Ionadab, fi-
lius Rechab, qui in Regnorum libro ſcribi
tur currum aſcendiſſe cum Iehu: & huius
filij ſunt, qui in tabernaculis ſemper habi-
tantes,ad extremum,propter irruptionem exercitus Chal
daici

daici, Hieroſolymam intrare compulſi, hanc primi captiuitatem ſuſtinuiſſe dicuntur, quod poſt ſolitudinis libertatem, vrbe quaſi carcere ſunt recluſi. Monachi autem Rechabitæ quamuis eſſent in Hieruſalem recluſi, dum populus Chaldaicus Hieruſalem, & cæteram terram Iudà deuaſtauit: ipſi tamen non fuerunt cum reliquo populo Iudæorum in Babylonem translati, ſed in terra promiſsionis derelicti, ſicut & monachi Carmelitæ prædicti. Quoniam Nabuzardan princeps exercitus Regis Nabuchodonoſor, dum prædictam captiuitatem Iudæorum in Babylonem transferret, hos monachos Rechabitas cum Hieremia Propheta liberos abire conceſsit, quemadmodum Hieremias & populi captiuitatem, & Rechabitarum liberationem prophetauit in perſona Domini, dicens: *Firmauerunt filij Ionadab, filij Rechab præceptum patris ſui: quod præceperat eis. Populus autem iſte non obediuit mihi. Idcircò hæc dicit Dominus exercituum, Deus Iſrael: Eccè ego adducam ſuper Iudam, & ſuper Hieruſalem, vniuerſam afflictionem, quam locutus ſum aduerſus illos, eo, quod loquutus ſum, & non audierunt: vocaui illos, & non reſponderunt mihi.* Hier. 35. Domui autem Rechabitarum dicit Hieremias. *Pro eo, quod obediſtis præcepto Ionadab patris veſtri, & cuſtodiſtis omnia mandata eius, & feciſtis vniuerſa, quæ præcepit vobis: proptereà dicit Dominus exercituum, Deus Iſrael: Non deficiet vir de ſtirpe* Ionadab, *filij Rechab, ſtans in conſpectu meo cunctis diebus.* Intellexit autem Deus, *Vir de ſtirpe Ionadab*, non quidem principaliter carnalem ipſius Ionadab generationem: ſed potius noſtræ Religionis eremiticæ genus. Neque enim filij carnales ipſius Ionadab, aut ab eis geniti, ſed ſolum monachi in hac religione eremitica eis ſuccedentes ſteterunt in conſpectu Dei cunctis diebus: quamuis carnalis ſtirps Rechabitarum perdurauerit vſque ad ruinam ciuitatis Hieruſalem à Tito, & Veſpaſiano patratam. Nam dum Beatum Iacobum Alphei, qui paulò ante ruinam prædictæ ciuitatis deceſsit, Iudæi in dicta vrbe lapidibus obruerunt:

ſacerdos quidam ex his Rechabitis nitebatur eum à morte eruere: quoniam Apoſtolus Iacobus vinum nunquam bibit, & alias abſtinentias grandes, ſimiles Rechabitarum obſeruantijs, ſecutus fuit.

Cap. XXVIII. Monachi Carmelitæ Chriſtiani eiuſdem Religionis ſunt cum monachis in veteri lege ab Elia in Carmelo inſtitutis.

INtuentes quidam viri, monachos in monte Carmelo nũc habitãtes eſſe Chriſtianos, putauerũt, (vt aſſeris dilecte Capraſsi,) eos nõ eſſe eiuſdẽ Religionis cum illis monachis, qui olim per ſanctũ Dei Eliam Prophetam fuerunt in eodem monte inſtituti, pro eo, quòd illi non fuerunt Chriſtiani, ſed Iudæi. Quàm autem erronea ſit iſtorùm virorum opinio, & à veritate deuiet: ex ſequentibus tibi manifeſtum fiet. Antiqui namque huius montis monachi, etſi non nomine, tamen recta fide, fuerunt veri Chriſtiani, ſicut ſunt monachi moderni. Quoniam illi firmam fidem in Chriſtum habuerunt; à quo & animarum ſalutem ſperauerunt: pro qua conſequenda mundum reliquerunt, & corpora, ac animas ſuas obtulerunt Deo, & de quibus ait Apoſtolus, *Circuierunt in melotis, & in pellibus caprinis, egentes, anguſtiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus: in ſolitudinibus errantes, in montibus, ſpeluncis, & cauernis terræ: & hi omnes teſtimonio fidei probati fuerunt.* Si ergo, teſte Apoſtolo, illi fuerunt probati teſtimonio fidei, quis non videat, quod ipſi non perfidi, quales ſunt moderni Iudæi, ſed veri fuerunt orthodoxi? Quorũ tẽpore ſi Dominus noſter Ieſus Chriſtus, quẽ cupiebãt audire, & videre, veniſſet in hũc mũdũ, ſicut in noſtris venit tẽporibus: nõ minus ſancti fuiſſent

Heb. 11.

illi non ſolum fide, ſed nomine Chriſtiani, eius doctrinam, & ſacramenta ſuſcipiendo, ſicut eorum ſucceſſores. De illis Saluator noſter ſuis loquens diſcipulis, ait. *Amen dico vobis, quia multi Prophetæ, & iuſti cupierunt videre, quæ videtis, & non viderunt: & audire, quæ auditis, & non audierũt:* Matth. 31.
Sed quamuis ſacramenta gratiæ, quæ nos his diebus videmus in remiſsionem peccatorum à Chriſto Ieſu inſtituta, illi non viderunt: & licet dogmata, & miracula, quæ ad ſalutem animarum, & confirmationem fidei diebus noſtris audiuimus à Domino Ieſu dicta, & facta, illi non audierunt: hæc tamen omnia ſuis ſucceſſoribus vaticinati fuerunt quemadmodum ait Petrus Apoſtolus. *Omnes Prophetæ à Samuel, & deinceps, qui loquuti ſunt, annũtiauerunt dies iſtos.* Act. 3.
Quamobrem non eſt exiſtimandum, ſucceſſores illorum ad Religionem illorum ideo non pertinere, quia ſunt Chriſtiani: ſed multò magis eſſet arbitrandum, ipſos ſucceſſores nihil ad Religionem eorum attinere, ſi Chriſtianitatis ritum, ad animarum ſalutem conſequendam, nõ ſuſcepiſſent, ſicut eis illi Prophetæ vaticinati fuerunt. Teſte enim Beato Petro Apoſtolo, *De animarum ſalute exquiſierunt, atque ſcrutati ſunt Prophetæ, qui de futura in nobis gratia prophetauerunt, ſcrutantes, quod, vel quale tempus ſignificaret eis ſpiritus Chriſti, prænuntians eas, quæ in Chriſto ſunt paſsiones, & poſteriores glorias, quibus reuelatum eſt, quia non ſibi ipſis, nobis autem miniſtrabant ea, quæ nunc nuntiata ſunt nobis,* 1. Pet. 1.
Succeſſores igitur illorum ſanctorum Prophetarum, qui, ſicut dictum eſt, in eremo montis Carmeli, & in ſolitudinibus prope fluenta Iordanis, ac in alijs deſertis, & in vrbibus terræ promiſsionis habitabant, ab ipſis Prophetis incũctanter traditum (vt præmittitur) tenebant, Chriſtum pro humani generis redemptione incarnandum, moriturum, & glorioſè reſurrecturum: quem ex totis eorum præcordijs deſiderabant, & ſperabant venturum. Quos ſicut Deus per Eliam, & cæteros eiuſdem propoſiti Prophetas inſtituere de aduentu Chriſti futuro dignatus fuit: ita etiam, vt de præſentia Chriſti in mundo per eius præcurſorem eos

 doceret,

doceret, diſpoſuit, quod dictus præcurſor ſic ante Chriſtum in ſpiritu Eliæ, & virtute præcederet, vt iam in ſua præſentia monaſticam eorum vitam eremiticam ab Elia Propheta inſtitutam aſſumeret. Quod nec Lucas Euangeliſta ſiluit, de ipſo præcurſore dicens. *Puer autem creſcebat, & confortabatur ſpiritu, & erat in deſertis.* Notandum autem, quod ait Lucas *in deſertis*, quia Ioannes tam in deſertis ſolitudinis Iordanis (ſicut filij Prophetarum) quã in deſertis montium latuit, ſicut Elias, & Eliſeus.

Cap. XXIX. Ioannes Baptiſta verus Eliæ imitator. Ab ipſo filij Prophetarum, Eliæ ſucceſſores, fuerunt baptizati, & ad Chriſti fidem ſuſcipiendam inſtructi.

HInc illi viri proceſſerunt Elias, & Eliſeus, Ioannes, & Elizabeth, qui pelliceis tunicis, & caprinis induti, inopes, atque egentes, anguſtijs, & doloribus afflicti in ſolitudinibus errabant inter alta, & condenſa montium, inuia rupium, inter ſpeluncarum horrenda, & fouearum vadoſa: quorum conuerſatione dignus non erat orbis terrarum. Ideo Chriſtus ſciens, Ioannem expreſſam monaſticæ vitæ Prophetæ Eliæ imaginem gerere, dixit de eo Turbis: *ſi vultis accipere, ipſe eſt Elias.* Ioannes autem Elias dicitur, non ſecundum ſtultos Phariſæos, & quoſdam hæreticos, qui reuerſionem animarum introducunt: ſed quia (iuxta aliud teſtimonium Euangelij) *venerit in ſpiritu, & virtute Eliæ*, & eandem Spiritus ſancti vel gratiam habuerit, vel menſuram. Sed & vitæ auſteritas, rigorque mentis Eliæ, & Ioannis pares ſunt: vterque enim in eremo, vterque zona pellicea cingebatur. *Hic Ioannes venit in teſtimonium, vt teſtimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum,* præiuit enim ante faciem Domini parare

Ioan. 1.

vias

vlas eius. Anno ſiquidem quintodecimo Imperij Tiberij Cæſaris factum fuit verbum Domini ſuper Ioannem habitantem in deſerto apud fluenta Iordanis: vbi prædicti Religioſi, filij Prophetarum manebant: & venit in omnem regionem Iordanis, prædicans baptiſmum pœnitentiæ in remiſsionem peccatorum. Tunc, ſicut teſtatur Euangeliſta, exibat ad eum Hieroſolyma, & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanem, & baptizabantur ab eo in Iordane confitentes peccata ſua. Propter quod religioſi, filij Prophetarum montis Carmeli, & alij in tabernaculis prope fluenta Iordanis, & in cæteris eremis terrę promiſsionis habitantes, fuerunt tunc à ſancto Ioanne duce eorum, ſicut & cæteri de populo, baptizati. Præparabantur autem ipſi per hoc ad vnigenitum Dei filium dignè cognoſcendum: qui tunc inter homines ignotus conuerſabatur, ſicut ipſe Baptiſta palam reuelauit tunc Iudæis dicens; *Medius veſtrum ſtetit, quem vos neſcitis, ipſe eſt, qui poſt me venturus eſt, & ante me factus eſt, cuius non ſum dignus, vt ſoluã corrigiam calceamenti eius.* Cum ergo prædicti Religioſi voce præconis intellexiſſent, vnigenitũ Dei filiũ eſſe in mundo præſentem, quē ex totis eorũ præcordijs cupiebant videre, & à cæteris hominibus diſcernere: propoſuerunt, Baptiſtæ inſeparabiliter aſsiſtere, ſcientes, in eius Baptiſmo filiũ Dei manifeſtandum eſſe: ſicut ipſe Baptiſta teſtabatur dicens: *Vt manifeſtetur in Iſrael, propterea veni ego in aqua baptizans.* Quemadmodũ autem Ieſum abſentem Ioannes eis euangelizauerat: ita poſtmodum ipſum præſentem eis manifeſtauit. *Venit* enim *Ieſus à Galilæa in Iordanem ad Ioãnem, vt baptizaretur ab eo: videns autem Ioannes Ieſum venientem ad ſe,* indice eum omnibus prodens ait. *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi: Hic eſt, de quo dixi, poſt me venit vir, qui ante me factus eſt, quia prior me erat.* Vt autem hoc præcurſoris teſtimonium credibilius redderetur: baptizato Ieſu à Ioanne, confeſtim *aperti ſunt cœli, & deſcendit Spiritus ſanctus corporali ſpecie in ipſum,* tanquam digito quodam fidei omnibus demonſtraret,

Ioan. 1.

Luc. 3.

ret, hunc eſſe illum, qui eis à Ioanne in baptiſmo manifeſtādus prædicabatur. Denique hunc, ſuper quem columba manſit, verum eſſe Dei filium, vox Patris de cœlo tunc facta eos etiam docuit, dicens, *Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*. Quamobrem Baptiſta teſtimonium iterum perhibens de Chriſto, extollebat eius baptiſmũ, dicēs.

Ioan. 1. *Vidi ſpiritum deſcendentem quaſi columbam de cœlo, & manentem ſuper eum, & ego neſciebam eum: ſed qui miſit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris ſpiritũ deſcendentem, & manentem ſuper eum, hic eſt, qui baptizat in Spiritu ſancto.* Ne itaque prædicti Religioſi ſpem ſalutis ponerent in præcurſoris baptiſmo, ipſe perfectiori baptiſmo (ſcilicet Chriſti) eos fore baptizandos prophetauerat, dicēs

Matth. 3. eis. *Ego baptizaui vos in aqua, ille verò* (ſcilicet Chriſtus)

Ioan. 2. *baptizabit vos Spiritu ſancto, & igne:* quamquam, vt Ioannes Euāgeliſta teſtatur, *Ieſus nō baptizaret, ſed diſcipuli eius.* Verum quod ille dicitur præcipue rem aliquam facere, cuius authoritate, & nomine eam alius facit: & quia Apoſtoli, poſt acceptũ Spiritũ ſanctum, baptizabant homines in nomine Domini Ieſu, ſicut beatus Lucas teſtatur, & ſub inuocatione huius nominis deſcendebat Spiritus ſanctus ſuper baptizatos in ſpecie ignis viſibilis: ideo dixit Ioannes Religioſis prędictis, Ille, (ſcilicet Chriſtus) baptizabit vos Spiritu ſancto, & igne. Innuebat autem per hoc eis, quo tempore eſſent ipſi baptiſmo Chriſti baptizandi, qui ſcilicet tunc Apoſtoli baptiſmum conferrent in nomine Ieſu Chriſti, & Spiritum ſanctum in ſpecie ignis viſibilis acciperent illi, qui ab eis baptizarentur ſub inuocatione nominis Chriſti. Quod, ante Chriſti Reſurrectionem, &glorioſam eius in cęlos aſcenſionem, factum non fuiſſe, Ioanes Euangeliſta

Ioan. 7. euidenter teſtatur, dicens: *Nondum erat ſpiritus datus, quia Ieſus nondum erat glorificatus.*

Cap. XXX. Carmelitæ Hieroſolymis poſt Aſcenſionem Chriſti ad fidem ſunt conuerſi, & baptiſmo Chriſti baptizati.

TEmporibus antè baptiſmum Ioannis præcedentibus, gens Iudæorum à diuerſis gentibus, & Regibus multas perpeſſa fuerat captiuitates, & diſperſa in diuerſas gentium nationes: maximè autem ab Antiocho Epiphane Rege Syriæ duriſsimas ſuſtinuerat in lege perſecutiones. Sicut namque refert ſacra libri Machabæorum hiſtoria, Antiochus ad tantum Iudæos deduxit opprobrium: vt legem Dei obſeruare volentibus mortis infligeret tormentum. Quiſque enim cogebatur idolis offerre ſacrificium, vel necis pati ſuppliciũ. Propter quod, multos promiſcui ſexus de populo Iudæorum has oppreſſiones, & abominationes ferre non valentes, oportuit, propriam patriam relinquere, & in alijs diuerſis mundi regionibus diſperſos habitare. Qui in diſperſione genuerunt filios loquentes idiomata, & linguas gentium illarum regionum, in quibus naſcebantur, & educabantur. Ex his autem Iudæis, natis in regionibus illis, multi deuotione terræ promiſsionis tracti, tempore Imperij Tiberij Cæſaris, ad terrã illam, cũ in pacis teneretur tranquillitate, remeantes ſtudebant religioſè illic viuere, copulantes ſe prædictis Religioſis habitantibus in terræ promiſsionis vrbibus, & præſertim illis, qui manebant in Hieruſalem, quorum meminit B. Lucas in actibus Apoſtolorum, dicens, *Erant autem Hieruſalem habitantes Iudæi, viri Religioſi, ex omni natione, quæ ſub cœlo eſt.* Habebant ſiquidem prædicti Religioſi tunc manſionem maximè in Hieruſalem. Quia, cum eſſet ciuitas inſignis, & metropolis Iudæorum, in qua cultus diuinus præcipuè vigebat: reperiebãt in ea plures deuotos Iudæos, qui ſe ad eorum Religionem conuertebant. Quos poſtquã *Acto. 2.*

prædicti Religioſi in rudimentis diſciplinæ propheticæ, & monaſticæ vitæ eremiticæ erudierant: ad eremos transferebant. Præceperat autem in lege veteri Deus, tres feſtiuitates peculiares (ſcilicet Paſchæ, Pentecoſtes, & Scenopegiæ) debere per Iudæos ſolenniter celebrari: quas Iudæis alibi celebrare nō licebat, quàm in loco, quem elegerat Deus nomini ſuo, ſicut mādauerat Moyſes in Deuteronomio. Et ſicut ex libro Paralipomenon docemur, templum, quod erat in Hieruſalem conſtructum, fuit locus ille, quem Deus elegit nomini ſuo. In quo loco annuatim tribus vicibus (ſcilicet in prædictis feſtiuitatibus) omnes maſculi ſtirpis Iudaicæ debebant ex præcepto legis in conſpectu Domini apparere. Quamobrem Religioſi viri, filij Prophetarum, eremitæ montis Carmeli, & alij iuxta fluenta Iordanis, & in cæteris eremis, & ſuburbanis ciuitatem terræ promiſsionis habitantes, ne præcepta Regis transgrederentur, annis ſingulis in Hieruſalem venire conſueuerant: vt, iuxta legis præceptum, feſtiuitates peculiares Paſchæ, Pentecoſtes, & Scenopegiæ illic celebrarent. Et ob hoc quàm maximè manſionem Religioſorum, filiorum Prophetarum habebant in Hieruſalem: vt in dictis feſtiuitatibus conuenirent ad eam. Anno ergo, in quo Chriſtus Ieſus aſcendit ad cœlum, omnes prædicti Religioſi, mox poſt eius aſcenſionem, conuenerunt in Hieruſalem: vt ibi inſtans feſtum Pentecoſtes celebrarent. Habitabant autem tunc in Hieruſalem Apoſtoli Domini noſtri Ieſu Chriſti prope manſionem dictorum Religioſorum, ſcilicet, in cænaculo grandi, & ſtrato, in quo Chriſtus in die cœnæ fecit ſibi parari Paſcha, vbi ſacramentum Euchariſtiæ inſtituit, & corpus ſuum ſub ſpeciebus panis ſumendum diſcipulis tradidit, eoſquè ſacerdotes ordinauit. Quod cœnaculum erat in monte Sion, in illius montis parte, quæ dicitur Mello, vbi olim erat Palatium, quod Rex Dauid ſibi conſtruxerat. Et ita prædicti Religioſi fuerunt habitationi Apoſtolorum tunc vicini. In die itaque Pentecoſtes, ſicut Beatus Lucas refert, factus fuit *de cælo repentè ſonus, tanquam aduenientis ſpiritus vehementis, & repleuit totam domum* illius cœnaculi, *vbi erant* Apoſtoli Chriſti, & diſcipuli

Deut. 16.
2. para. 7.

pull

puli *ſedentes.* Et *apparuerunt illis diſpertitæ linguæ tanquam ignis, ſeditque ſupra ſingulos eorum. Repleti ſunt* autem *omnes Spiritu ſancto: & cæperunt loqui varijs linguis, prout Spiritus ſanctus dabat eloqui illis*. Religioſi autem præfati in monte Sion, non multum remoti à prædicto cænaculo, vt præmittitur, habitantes obſtupuerunt, audientes, prædictum ſonum inſolitum reſonare in cœnaculo Apoſtolorum. Et ſcire cupientes, quid nam hoc eſſet, ad illud cœnaculum Apoſtolorum acceſſerunt. Qui cum illic perueniſſent, *ſtupebant omnes, & mirabantur*: quoniam non ſolum illi ex Religioſis, qui in terra promiſsionis, ſed etiam omnes illi ex eis, qui extra dictam terram in diuerſis Regionibus fuerant nati, audiebant Apoſtolos linguis ſuarum Regionum loquentes, & Deum magnificantes. Et propterea Religioſi magis ſtupebant, ſcientes, Apoſtolos Galilæos, qui nunquam extiterant in eorum regionibus, neque à quoquam homine docti fuerant, loqui eorum linguis, ſeu idiomatibus. Alij autem ex Iudæis, qui ſuperuenerunt, audientes Apoſtolos loqui diuerſis linguis, & eos minimè intelligentes, irridèbant dicentes, eos eſſe ebrios. Beatus vero Petrus Apoſtolus cernens Religioſos, & quoſdam alios ex ſuperuenientibus eſſe ſcientes, incepit detrahentibus obuiare, oſtendens, Apoſtolos non eſſe ebrios, & per ſcripturas Prophetarum eos Spiritu ſanctó repletos. Euangelizauit quoque Religioſis, Ieſum à mortuis reſurrexiſſe: & ipſum eſſe Deum, qui Apoſtolis Spiritum ſanctum effudit, exhortans, vt à praua generatione Iudæorum ſegregarentur. Auditis ergo ſermonibus Petri, Religioſi compuncti ſunt corde, & dixerunt ad Petrum, & cœtum Apoſtolorum. *Quid faciemus viri fatres?* Ad quos Petrus. *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnuſquiſque veſtrum in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti in remiſſionem peccatorum, & accipietis donum Spiritus ſancti:* alijſque pluribus verbis exhortatus eſt illos Petrus. Multi ergo ex prædictis Religioſis videntes, quod illi, quos Apoſtoli baptizabant in nomine Ieſu Chriſti recipie- *Act. 2.*

bant

bant in ſpecie ignis viſibilis Spiritum ſanctum : recordati fuerunt, aduenisſe tempus, de quo dux eorum B. Ioannes Baptiſta Chriſtum prophetans eis, prædixerat: *Ille*(ſcilicet Chriſtus(*baptizabit vos in igne, & Spiritu ſancto.* Quamobrem acceperunt ſermones Apoſtoli Petri, & baptizati ſunt ipſa die in Chriſto, recipientes in ſigno ignis viſibilis Spiritum ſanctum.

Cap. XXXI. Carmelitæ, viſis Apoſtolorum miraculis, in fide magis ſunt ſolidati, factique Apoſtolorum coadiutores.

ALtera autem die, cum illi ex prædictis Religioſis, qui nondum erant ab Apoſtolis baptizati, eſſent cauſa orandi in templo cum reliquis de populo ad horam orationis nonam, ſuppliciter à Domino Deo poſtulabant, vt per ſignum eis oſtenderet, ſi aduenerat tempus, de quo dux eorum Ioannes Baptiſta prædixerat: quod Chriſtus Ieſus Spiritu ſancto, & igne baptizaret. Titubabant enim de hoc nonnulli eorum, qui nec viderant, nec audierant, Chriſtum Ieſum manibus ſuis quemquam baptizaſſe, cùm ipſi Ioannis vaticinium non perfectè intelligentes, ſperarent, ſicut Ioannes ſuis manibus eos baptizauerat, ita Chriſtum proprijs manibus eos baptizaturũ. Exaudiuit autẽ tunc Deus orationem eorum, & ad rectum intellectum vaticinij Ioannis eos perduxit. Contigit enim eadem hora, ſancto inſtigante ſpiritu, Apoſtolos Chriſti Petrum, & Ioannem aſcendere in templum: & ad portam templi, quę dicebatur Specioſa, obuium habere hominem quẽdam *annorum amplius quadraginta,*
Act. 4. ex vtero matris ſuæ claudum, rogantem eos pro Eleemoſyna: quem intuens Petrus cum Ioanne, dixit. *In nomine Ieſu*
Act. 3. *Chriſti Nazareni, ſurge, & ambula.* Et apprehenſa manu eius dextera, leuauit eum: qui protinus exiliens ambulauit, & intrauit cum illis in templum laudans Deum. Videntes autẽ prædi-

prædicti Religioſi, & omnis populus eum in templo ambulantem, & laudãtem Deum, & cognoſcẽtes, quod ipſe erat, qui ad eleemoſynam ſedebat ad Speciosam templi portam: repleti ſunt ſtupore, & extaſi in eo, quod contigerat illi. Et cum viderent Petrum, & Ioannem in porticu, quæ appellabatur Salomonis: cucurrerunt omnes ad eos. Quibus Petrus prædicauit, Ieſum, quem populus per ignorantiam interfecerat, à mortuis reſurrexiſſe: in fide cuius, & nomine, & non propria Petri virtute claudus curatus fuerat, propter quod Petrus eis dicebat. Nomen Chriſti, & fides, quæ per eum eſt, dedit iſti integram ſanitatem in conſpectu omnium noſtrum. Exhortabatur quoque eos Petrus, vt pœniterent, & conuerterentur ad fidem Chriſti, vt delerentur eorum peccata: probans per ſcripturas Prophetarum, fidẽ Chriſti, & doctrinam eſſe ab eis ſuſcipiendam, & omnes eos renuentes fore exterminandos. Vt autem Religioſos vehementius attraheret, cognominans eos proprio titulo, quem à Prophetis traxerant, dixit eis. *Vos eſtis filij Prophetarum, & teſtamẽti, quod diſpoſuit ad patres veſtros, dicẽs ad Abraham. In ſemine tuo benedicentur omnes familiæ terræ. Vobis primum Deus ſuſcitans Filium ſuum, miſit eum benedicentem vobis: vt conuertat ſe vnuſquiſque à nequitia ſua.* Igitur Religioſi præfati, viſo miraculo claudi, & audito ſermone Petri, intellexerunt, quod ſicut Chriſtus ſuo nomine per Petrum inuocato, dederat integram ſanitatem claudo: ita illos baptizabat *in igne, & Spiritu Sancto*, ſuperquos Apoſtoli effuderunt aquam, nomen eius inuocando. Hinc ergo perpenderunt, quod ideo Ioannes Baptiſta dixerat eis prophetice, *Ille vos baptizabit Spiritu Sancto, & igne*, quia Apoſtoli aquam infundendo inuocabant ſuper eos nomen Ieſu Chriſti, & illos baptizabant, tribuentes eis Spiritum ſanctũ in ſpecie ignis de cœlo miſsi. Quamobrem crediderunt perfectè in Ieſum *quinque millia hominum*: qui poſtmodum ab Apoſtolis baptizati, receperunt in ſigno ignis viſibilis Spiritum ſanctum. Erant autem perſeuerãtes in doctrina Apoſtolorum, in communione fractionis panis: quotidie quoque perdurãtes in orationibus vnanimiter in templo, cum exultatio-

Acto. 3.

Matth. 3.

exultatione,& ſimplicitate cordis collaudantes Deum: qui bus omne ſpatium diei in ſtudiorum exercitijs, & eruditione ſacri Euangelij ducebatur. Habebant quoque tractatus ſacrorum voluminum, leges Patrum in allegoricam intelligentiam deducentes. Quoniam omnis lex vetus eis videbatur animali eſſe ſimilis, eoquod extrinſece nihil niſi vt corpus habeat ipſam litteram, & ea, quæ ſecundum litteram deſignantur: intrinſece autem ſub littera, tanquam anima, lateat cuiuſdam profundi, diuinique myſterij ſenſus inuiſibilis, & ſpiritalis. Quem illi ab Apoſtolis edocti, ſublimius, & nobilius, velut per ſpeculum inſpicientes, & ex ipſis litteræ nominibus admirandas quaſdam ſpecies intelligentiæ concipientes, diuina, & profundiore ſapientia ſacrorum voluminum, tanquam copioſis dapibus imbuebantur. Denique eorum multi ea, quæ ab Apoſtolis hauſerant, cæteris effundentes, fidem Chriſti per Phœniciam, & Palæſtinam prædicabant, dilatantes dogma fidei, & moribus vitæ monaſticæ conuerſationem eccleſię Dei inſigniſsimam demõſtrantes.

Cap. XXXII. Carmelitæ lumine Euangelij eruditi, myſteria quondam ab Elia Propheta reuelata clarius intuentur.

POſtquam autem profeſſores huius Religionis fuerunt per Apoſtolos baptizati, & in ſacri Euangelij eloquijs eruditi, intellexerũt plenè, illud myſterium eſſe impletum, quod per Deum fuerat Prophetæ Eliæ in monte Carmeli reuelatum. Legimus enim in libro

3. *Reg.* 18. Regnorum, quod Elias aſcendit ad montem *Carmeli, & pronus in terram poſuit faciem ſuam inter genua ſua, & dicit ad puerum ſuum, aſcende, & proſpice contra mare. Qui cum aſcendiſſet, & contemplatus eſſet ait: non eſt quicquam: & rurſum ait illi: Reuertere ſeptem vicibus: in ſeptima autẽ*

vice

vice ecce nubecula parua, quaſi veſtigiũ hominis, aſcendebat de mari in Carmelũ. Ab eo autẽ loco Carmeli montis, vnde puer aſcẽdebat, vſq; ad ſummitatẽ mõtis, vnde poterat mare proſpici, erant decẽ gradus, quos cũ puer ſemel aſcendẽs proſpexiſſet cõtra mare, mandauit illi Elias (ſicut eſt dictũ) vt iterũ alijs ſeptẽ vicibus per eoſdẽ gradus reuertens contra mare proſpiceret. Et in ſeptima vice reuerſionis vidit puer nubeculã illã, quaſi veſtigiũ hominis, de mari aſcendẽtẽ in Carmelũ, & dixit ei Elias. *Aſcende, & dic Achab: iunge currũ tuũ, & deſcende, ne occupet te pluuia. Cũque ſe verterent huc atque illuc: ecce cœli contenebrati ſunt, & nubes & ventus, & facta eſt pluuia grandis.* Quid autẽ ſacramenti rerũ futurarũ, præter hiſtoriã, viſio illa intrinſecus cõtineret, & quod iugis myſterij Deus Elię tũc ſtãti prono per eã portenderet, dignatus fuit Elias aperire, non palã hominibus, ſed ſecretius conſortibus. A quibus traditũ tenemus, Deũ ſub figurata viſione reuelaſſe tũc Elię quatuor magna myſteria, quę per ordinẽ explicabo. Primò, quod quædam infantula naſceretur, quæ ex vtero matris ſuæ ab omni peccato mũda egrederetur. Secũdò, tẽpora, in quibus hoc adimpleretur. Tertiò, quòd hæc infantula virginitatẽ perpetuã ad exẽplũ Eliæ amplecteretur. Quartò, quod Deus, iũgẽs naturã ſuã humanæ, de virgine illa homo naſceretur. Per hoc nãque, quod ille puer Eliæ vidit de mari nubeculã paruam oriri, reuelauit Deus Eliæ, quod quædã infantula (ſcilicet B. Maria) per illã nubeculã ſignificata, &, inſtar illiꝰ nubeculæ, per humilitatẽ parua, naſceretur de humana natura peccatrice deſignata ꝑ mare. Quæ infãtula iã in ſuo ortu eſſet mũda ab omni peccatorũ ſorde, queẽadmodũ nubecula illa fuit đ mari amaro, ſine tñ aliqua amaritudine. Licet nãq; nubecula illa eſſet originaliter eiuſdẽ naturæ cũ mari: alterius tñ fuit qualitatis, alteriuſq; proprietatis. Mare quippe põderoſum eſt, & amarũ: ſed nubecula illa leuis fuit, & dulcis. Sic, quãuis in quolibet alio homine natura humana, inſtar maris, ſit in ſua origine ita amaritudine peccatorũ, & vitiorum põdere preſſa, vt fateri cogatur, *Iniquitates meæ ſupergreſſæ ſunt caput meum, & ſicut onus graue grauatæ ſunt ſuper me:*

beata

beata tamen Maria de hoc mari (ideſt natura humana) aliter fuit orta: quia in ſuo ortu non fuit onerata amaritudine delictorum, ſed, inſtar illius nubeculæ, fuit leuis per immunitatem peccatorum, & dulcis per plenitudinem chariſmatum. Ipſa enim in ſuo ortu fuit nubes illa, de qua per Moyſem figurate eſt ſcriptum, *Ecce gloria Domini apparuit in nube.*

Cap. XXXIIII. Quid Deus Eliæ demonſtrauerit in viſione nubeculæ paruæ: explicaturque hæc viſio in allegorico ſenſu.

Significauit autem Deus Eliæ in prædicta viſione, quo tempore nubecula illa (ſcilicet B. Maria) videretur à diſcipulis Eliæ de mari (ideſt, de amara, & vitioſa natura humana) oriri, & deſcendere. Nam oſtenſum fuit in eadem viſione, quod nullus eorum videret eam aſcendere, antequam ipſe ſemel per decem gradus aſcendens, contra mare proſpiceret, & iterum alijs ſeptem vicibus ad eoſdem gradus ad contemplandum cõtra mare rediret. Dixit enim Elias ad puerum ſuum: *Aſcende, & proſpice contra mare: qui, cum aſcendiſſet, & contemplatus fuiſſet, ait, Non eſt quicquam.* Quæro ergo, quid fuit, puerum Eliæ ſemel per decem gradus aſcendere, ad proſpiciendum contra mare, & tunc ei nihil apparere? Certe hoc nihil aliud fuit, niſi quod puer, (ideſt, cœtus diſcipulorum Eliæ) contemplando aſcendit per illas decem generationes humanas à Beato Luca in genealogia Chriſti poſitas, quæ fuerũt ante diluuium ab Adam vſque ad Noe in prima mundi ætate: & per eas diſcurrendo totum tempus, quod fuit à Noe vſque ad Adam, puer proſpexit, ſi forte eo tempore nubecula (ideſt infantula) aliqua eſſet nata contra mare, ideſt, contra ſolitam amaritudinem in vitioſa propagine naturæ humanæ. Et quia nubecula illa non fuit à puero viſa naſci in illa prima ætate mũdi, ideo puer dicit,

Non

Non eſt quicquam. Præcepto tamen Eliæ, rediſt iterum puer ſepties per decem gradus ad proſpiciendum contra mare, *& rurſum* (inquit) *ait illi: Reuertere ſeptem vicibus*, & in primis ſex vicibus nihil illi apparuit. Hoc autem, ſcilicet, quod puer (id eſt cœtus diſcipulorum Eliæ) ſexies per decem gradus rediens, nihil vidit: denotat, eum vlterius per alias ſex ætates generationum humanarum contemplando deſcendiſſe in genealogia Chriſti, quam B. Lucas texit à Sem filio Noe vſque ad Iamne filium Ioſeph. Quarum generationum ætas prima, incipiens à Sem filio Noe, terminata fuit in Thare filio Nachor. Secunda verò ætas, incipiens ab Abraham filio Thare, terminata fuit in Salmon filio Naaſon. Tertia, incipiens à Booz filio Salmon, terminata fuit in Iona filio Eliachin. Quarta, incipiens à Ioſeph filio Iona, terminata fuit in Elmadan, filio Her. Quinta incipiens à Choſan filio Elmadan terminata fuit in Ioſeph filio Iudà. Sexta, incipiens à Semei filio Ioſeph terminata fuit in Iamne filio alterius Ioſeph. Per has quidem ſex ætates generationum, à Beato Luca in genealogia Chriſti poſitarum aſcendit puer, (id eſt cœtus diſcipulorum) Eliæ, diſcurrendo totum tempus, quod fuit à Iamne vſque ad Sem: & contemplando, ſi forte eo tempore nubecula (id eſt infantula) illa eſſet nata. Et quia in toto illo tempore nata non fuit: ideo tunc diſcipulis Eliæ minimè apparuit. In ſeptima autem reuerſionis vice nubecula eis apparuit: quia in tempore comprehenſo infra ſeptimam illarum generationum ætatem Beata Maria nata, à diſcipulis Eliæ viſa fuit. Vnde *vice* (inquit.) *Vna, ecce nubecula parua, quaſi veſtigium hominis, aſcendebat de mari*. Prædictus namque Iamne, in quo ſexta illarum generationum ætas terminatur, genuit filium nomine Melchi, in quo incepit harum generationum ætas ſeptima. Hic autem Melchi genuit Leui, & iſte Leui duos habuit filios: vnum, qui à Beato Luca appellatur Mathat, ſed ab illo dicitur Melchi, nomen aui ſui retinens; & alium, qui vocatus fuit Panthera. Iſte vero Panthera genuit filium nomine Barpanthera: & hic Barpanthera genuit filium nomine Ioa-

chim, qui ex Anna vxore ſua genuit Beatam Mariam. Et ita in vna reuerſionis vice (hoc eſt in vna generationum ætate, que fuit vna ab illa, in qua homines per Dei præceptum reuerſi fuerunt poſt diluuium ad multiplicandum genus humanum) nata fuit Beata Maria, ſcilicet, in medio illius ætatis ſeptimæ. Quæ etiam fuit defuncta, antequam prædicta generationum ætas ſeptima eſſet terminata. Sed prius quám ipſa Dei genitrix ab hoc ſæculo migraret, fuit in Nazareth, & in Hieruſalem, & alibi à profeſſoribus huius Religionis multoties viſa.

Cap. XXXIIII. In quo proſequitur viſionem prædictam, applicans eam Beatæ Virgini.

Quemadmodum hæc nubecula, (ſcilicet Beata Maria) in ſeptima generationum prædictarum ætate fuit nata: ita etiam in eadem ſeptima ætate fuit à diſcipulis Eliæ viſa in Carmelum ſpiritualiter aſcendere. Nã antequàm decẽ generationes aſcendiſſent à Melchi, à quo (ſicut dictum eſt) ætas vna incepit: fuerunt docti profeſſores huius Religionis in Hieruſalem à ſummo templi Pontifice, quod Beata Maria virginitatem Deo ſeruare propoſuerat, ad exemplum Eliæ, ſicut præoſtenſum fuit in prædicta viſione. *In vna* (inquit) *vice ecce nubecula parua* (ſcilicet Beata Mariæ) *quaſi veſtigium hominis* aſcendebat in Carmelo. Quæ ideo viſa fuit, quaſi veſtigium hominis, aſcendere in Carmelum: quia in hoc ſuo ſpiritali aſcenſu non fœminam, quam imitaretur, ſed hominem habuit in exemplum. Alioqui nunquam nubecula illa aſcenderet in Carmelum, ad quem aſcenderunt vtique Elias, & puer ſuus. *Aſcendit* (inquit) *Elias in verticem Carmeli*. Interpretatur autem Carmelus (ſcientia circunciſio-

ciſionis,) ad quam ſcientiam ille præcipuè aſcendit; qui ita ſcit præputium impudicitiæ à ſua carne, & mente circuncidere: vt non ſolum ſe ab illicito carnalis cogitationis cœno alienum per caſtitatem reddat: verùm etiam ab omni impudicæ voluptatis experimento ſe immunem per virginitatem cuſtodiat. Propterea quippe data fuit circunciſio in veteri lege: vt facta in virili membro, in quo libido ſolet dominari, caſtitatem mentis, & corporis ſeruandam, & pudicitiam reſtringendam indicaret. Nemo autem vnquam ad hanc aſcendit circunciſionis ſcientiam prius quam Elias, & puer ſuus, (id eſt, cætus filiorum Prophetarum, & diſcipulorum eius.) Ipſi namque primi virorum ſe ipſos Deo per virginitatem perpetuam ſponte dedicantes, caſtrauerunt prorſus venereis voluptatibus ſuas mentes: & propterea appellati ſunt Carmelitæ, quod eſt interpretatum (ſcientes circunciſionem.) Quia hoc, quod circunciſsio indicat, cæteris præcellentibus hominibus altius inchoātes, ſciuerunt perfectè in ſe adimplere. Ad montem quoque Carmeli, id eſt, ad hanc altam circunciſionis ſcientiam nubecula illa (ſcilicet Beata Maria) ideo quaſi veſtigium hominis aſcendebat: quia non fœmina, ſed homo (ſcilicet Elias) exemplum aſcēdendi ei præbebat: quem ipſa imitari ſatagebat. Nam ſicut Elias prius præputium impudicitiæ ſciuit à ſua carne, & mente prorſus circumcidere, dum primus inter homines ſtuduit virginitatem perpetuam ſponte inchoare: ita poſtea Beata Dei genitrix præputium impudicitiæ ſciuit exemplo Eliæ à ſe penitus circuncidere, dum (quaſi veſtigium hominis illius) elegit prima fœminarum propter Deum in virginitate perpetua viuere. Hinc eſt, quod ſponſus in Epitalamio illi dicit gratulabundus, *Caput tuum vt Carmelus*: vbi per caput intelligitur rectè animæ mens. Quia ſicut in corporis membris caput præeminet: ita in viribus animæ mēs eſt dignior. Et ſicut à capite membra: ita à mente cæteræ vires animæ reguntur. Carmelus vero, *Cognoſcens circunciſionem*, interpretatur. Rectè igitur ſponſus huic virgini congratulans ait, *Caput tuū*, id eſt, mens tua, ò Dei genitrix, *eſt vt Carmelus*, id eſt, vere cognoſcens circunciſionem. Quia prima fęminarum

per ſpontaneam voluntatem, & Virginitatem, ſciuiſti à te prorſus circuncidere omnem veneream voluptatem.

Cap. XXXV. Explicatur amplius prædicta viſio Eliæ.

TAndem demonſtratum eſt diſcipulis Eliæ in eadem viſione, quo ordine naſceretur Dei filius de hac Virgine. Nam mox vt puer Eliæ, (ſcilicet cœtus diſcipulorum eius) vidit nubeculam illam de mari, quaſi veſtigium hominis, in Carmelum aſcendere: dixit Elias puero ſuo, *Aſcende, & dic Achab, Iunge currum tuum, & deſcende, ne occupet te pluuia.* Signum quippe expreſſum imminentis incarnationis filij Dei fuit, ſcilicet, quod cœtus diſcipulorum Eliæ vidit nubeculam, & infantulam illam, quaſi veſtigium hominis, aſcendere per modum prædictum in Carmelum: hoc eſt, tantam habere circuncisionis lætitiam, & ſcientiam: vt ſeruare vellet continentiam. Vnde, cum cœtus profeſſorum huius Religionis audiſſet in Hieruſalem, iuuenculam illam vouiſſe Deo virginalem continentiam, confeſtim perpendit, quod aduentus filij Dei prope, & in ianuis erat. Et quemadmodum Elias præceperat, ita aſcendit tunc cœtus diſcipulorum eius per orationem ad Achab, qui *fraternitas paternitatis* interpretatur. Significat enim Dei Filium, inter quem, & genus humanum, antequam ipſe incarnaretur, erat fraternitas tantum paternitatis: quia à quo Patre fuit Dei Filius æternaliter genitus, ab eodē patre fuit creatum humanū genus, ita vt Dei filius non confundatur Patrē ſuum appellare Patrē eorū, dicens, *Aſcendo ad patrem meū & patrem veſtrum.* Sed quia inter genus humanum, & Dei filium, antequam ipſe incarnaretur, non erat fraternitas maternitatis; quoniam Dei filius nondū erat ex matre natus: ideo optās cœtus diſcipulorū Eliæ, vt hæc fraternitas inter eos fieret, aſcēdit per orationē ad Achab (id eſt ad Dei Filiū) & ſicut Elias præceperat, ita ſuppliciter Dei filio dicebat: *Iunge currum tuum.*

Currus

Currus quidem à currendo eſt dictus, eſt enim vehiculi rota circularis figuræ, & habilis ad portandum onus. Significat autem diuinam Filij Dei naturam, quæ eſt circularis, ideſt, æterna, & carens fine inſtar rotarum carri, quæ principio, & fine carent. Per quam naturam diuinam ipſe *exultauit vt Gigas ad currendam viam: portans*, (vt ait Apoſtolus) *omnia verbo virtutis ſuæ*. Dicebat ergo ſuppliciter tunc ille puer, (ideſt cœtus diſcipulorum) Eliæ, *Iunge* (naturæ ſcilicet noſtræ) *currum tuum*, ideſt, æternam naturam tuam, *& deſcende* ad nos, *ne te occupet*, ideſt, retardet, ſed magis prouocet *pluuia*, ſcilicet, quod deſcendes *ſicut* pluuia. Decet enim te, *ſicut pluuia in vellus*, deſcendere: quoniam vellus, pluuiam in ipſum ſine ſtrepitu deſcendentem accipiendo, vel reddēdo, non rumpitur, ſed integrum ſeruatur. Ita quoque te decet, taliter, & abſque ſtrepitu operationis humanę, in nubeculā (ideſt, in Virginem Mariam placido illapſu deſcendere, & currum tuum, ideſt, æternam naturam tuam humanæ naturæ in vtero virginis iungere: vt virgo, te Deum ſimul, & hominem concipiendo, deinde pariendo, non rumpatur, ſed integra in ſua virginitate conſeruetur. Fuerunt autem exauditi Eliæ diſcipuli in hac ſupplici eorum deprecatione, ſicut ſequitur in prædicta viſione: *Cumque* (inquit) *ſe verterent huc*, ſcilicet, ad contemplandam in adoleſcentula ſpontaneam virginitatem: *atque illuc*, ſcilicet, ad deprecandam pro deſcenſu Filij ſummam Deitatem, *Ecce, cœli contenebrati ſunt, & nubes, & ventus, & facta eſt pluuia grandis.* Per cœlos honor, virtus, & celſitudo Filij Dei intelligitur, cuius aduentum præſtolans Propheta dicebat, *Domine inclina cœlos tuos & deſcende*: per nubem virgo Maria, ſicut dictum eſt, deſignatur: per ventum vero Spiritus ſanctus indicatur, quemadmodum per Prophetam dicitur, *Flabit Spiritus eius, & fluent aquæ*. Ideo cœli, & nubes, & ventus fuerunt tunc cōtenebrati, quando virtus altiſsimi obumbrauit ei: *ideoquè & quod natum eſt* ex ea ſanctum, *vocabitur Filius Dei*. Et tūc facta eſt pluuia gratiæ grandis: quoniā *Verbū caro factum eſt, & habitauit in nobis: & vidimus gloriā eius, gloriā quaſi vnigeniti à patre, plenū gratiæ, & veritatis. De cuius plenitudine nos om*-

nes accepimus, & gratiam pro gratia, vt ait Ioannes Euangeliſta.

Cap. XXXVI. Cauſæ, ob quas Carmelitæ dicti ſint Fratres B. Virginis Mariæ: & de oratorio ab eis in monte Carmeli in laudem Virginis erecto.

REcenſentes ergo Religionis huius profeſſores, Deũ prædeceſſoribus eorũ per viſionẽ prædictã ſpecialiter reuelaſſe, infantulam quandã naſciturã, quæ ex vtero matris ſuę munda ab omni peccati ſorde egrederetur & inſtar eorũ, ſpontaneã virginitatem amplexaretur, de qua virgine Deus homo naſceretur: contemplantes etiam ipſi, hæc omnia poſtmodũ fuiſſe adimpleta, & genus humanũ per hanc virginem accepiſſe à Dei Filio deſideratum ab eis pluuiæ (ideſt gratiæ diuinæ) beneficiũ: curauerunt cũ deuotione aſsiduè deſeruire huic virgini, dudũ eorũ profeſſoribus reuelatæ, ac deſideratæ, & poſtea eis exhibitæ. Et ſtuduerunt hanc ſpecialiter virginem ideo ſibi ipſis in patronam eligere: quia nouerũt ipſam ſolã ſingulariter eis conformẽ in primitijs virginitatis ſpontaneæ. Quẽadmodum enim virginitas ſpontanea fuit primò per priſcos profeſſores huius Religionis inchoata, & in viris introducta: ita eadem virginitas fuit poſtmodum per Dei genitricem primò in fœminis introducta, & incepta, ſicut ſupra cõmemorauimus. Propter quod, ſicut Religioſi Carmelitæ ſunt primicerij virorũ virginum: ita B. Maria eſt fœminarũ virginũ voto primiceria. Quæ conformitas primiceriatus ſpontaneæ virginitatis, ſingulariter inter Dei genitricẽ, & religioſos Carmelitas dudũ prophetata, & poſtea adimpleta fuit: ita, quòd Religioſi Carmelitæ Virginem Mariam iam tempore Apoſtolorum dicebant ſororem ſuam, & propter dictam conformitatem, ſeipſos fratres Beatæ Mariæ

riæ Virginis appellabant. Non arbitror autem, quòd negare velis, quin, eadem Religione ſalua, profeſſores eius ex cauſis diuerſis poſsint in temporibus diſcretis deſignari varijs titulis: alioquin in illum incideres errorem, quòd Religio Chriſtiana non eſſet eadem in nobis, quæ fuit in Apoſtolis, & Chriſti diſcipulis. Quoniam Chriſtianæ Religionis profeſſores in exordio prædicationis Chriſti, & Apoſtolorum, non eodem deſignabantur cognomine, quo nunc deſignantur. Teſtante namque Beato Luca, cum Chriſtianitatis profeſſores prius dicerentur diſcipuli, poſtmodum verò Antiochiæ primò cognominati ſunt Chriſtiani. Nunquid autem quia prius alio, quàm nunc cognominabantur titulo, dices aliam fuiſſe in eis Religionem Chriſtianitatis, quàm ſit in nobis? Abſit. Hoc ergo etiam dices abſurdum, reputare, monachos nunc montem Carmeli inhabitantes eiuſdem non eſſe Religionis cum illis, qui in dicto monte conuerſabantur ante incarnationem Saluatoris: licet illi Prophetæ, & filij Prophetarum dicerentur: & iſti fratres Beatæ Mariæ cognominentur. Tunc enim, vt diximus, ipſi vocabantur Prophetæ, quando cum inſtrumentis muſicis & Canticis, & Pſalmis Deo pſallebant. Adueniente autem noua lege, ritus pſallendi Deo cum illis inſtrumentis muſicis ceſſauit, & fuit in alium immutatus, ſicut ait Apoſtolus, *Impleamini Spiritu Sancto, loquentes vobiſmetipſis in Pſalmis, & Hymnis & Canticis ſpiritualibus, canentes, & pſallentes in cordibus veſtris Deo*. Et quia ritus ille antiquus Deo pſallendi cum inſtrumentis muſicis nunc in veſtra Religione non obſeruatur: ideo eius profeſſores modò Prophetæ non appellantur. Tunc etiam ipſi rectè filij Prophetarum dicebantur, quando per Prophetas regebantur, vt prædiximus: nunc autem nequaquam per Prophetas reguntur: ideo nec filij Prophetarum vocantur. Sicut eos tũc appellatos fratres B. Mariæ Virginis nemo ſanæ mentis diceret, cũ virgo Maria nondũ eſſet nata. Sed, ſicut dictũ eſt, poſtquã tã expreſsã, & propriã primitiarũ ſpõtaneæ virginitatis cõformitatẽ interſe, & Deigenitricẽ cognouerũt ad impletam: ipſi ex tunc fratres B. Mariç virginis appellati fuerunt.

Eph. 3.

fuerunt. Et in memoriam viſionis de ortu huius virginis, præoſtenſæ Sancto Prophetæ Eliæ ſub ſpecie nubeculæ aſcendentis de mari in Carmelum, monachi prædicti anno incarnationis filij Dei octogeſimotertio diruentes eorum *Semnion* antiquum, ædificauerunt huic primæ virgini Deo dicatæ capellam quandam in monte Carmeli, iuxta fontẽ Eliæ, in ſitu illo, in quo Elias orans viderat nubeculam illam, quaſi veſtigium hominis, de mari aſcendere in Carmelum: vbi profeſſores prædicti ſeipſos huic virgini commendantes, ſingulis diebus, in ſeptem horis Canonicis ad effundendum dictæ virgini, & eius Filio ſedulas preces, & ſupplicationes atque laudes, etiam tunc ſemper conuenerunt: ibique de verbo diuino, culpiſque vitandis, & animarum ſalute procuranda humili colloquio adinuicem contulerunt. Et propterea cæteri, etiam ab eorum Religione externi, eos deinceps fratres Beatæ Mariæ Virginis de monte Carmeli ſemper appellauerunt.

Cap. XXXVII. De habitu monachorum Carmelitarum: & primò de zona, & de eius ſignificatione.

INueſtigato in præcedentibus, & aliquantulum deſcripto fundatorum, ac priſcorum profeſſorum noſtræ Religionis cultu interiori, à nobis imitando, ſupereſt, tibi breuiter exponere (ô dilecte Capraſi) exteriorem habitus ornatum, propoſitum vobis ad exemplum, per quem interioris diſpoſitionis illorum Patrum, à vobis imitandæ, non modicam ſenties notitiam. Teſte namque ſapiente, *Amictus hominis annuntiat de eo;* quemadmodum & fundator primus Religionis huius fuit à Rege Ochozia cognitus, expoſita Regi per nuntios qualitate veſtis. Sciſcitabatur namque Rex à ſuis nuntijs, *cuius figuræ, & habitus* eſſet vir, qui eis occurrerat, & loquutus fuerat: cui reſpondentes nuntij dixerunt, *Vir piloſus erat, & Zona pellicea accinctus renibus.* Ex quo habitu confeſtim perueniens Rex

4. Reg. 1.

in

in Prophetæ notitiam, *ait, Elias Thesbites eſt.* Zonæ quippe in dicio, & hirſuti, incultique corporis ſpecie virum Dei indubitāter cognouit: quoniam zona pellicea (velut quoddam ſpeciale ſignum impreſſum) ſuis renibus perpetuò cohærebat: qua accinctis lumbis, Elias dudum occurrerat à monte Carmeli vſque in Iezrael ante Regem Achab patrem Ochoziæ. Hoc ergo exemplo ſuo docuit Elias, monachum huius profeſsionis debere cinctis lumbis incedere. Nam & Ioannes Baptiſta, qui in ſpiritu, & virtute Eliæ venit, eum in accinctione lumborum imitatus fuit, de quo Euangeliſta ſic ait: *Erat Ioannes veſtitus pilis camelorum, & Zona pellicea circa lumbos eius.* Huius autem zonæ habitu non paruum eſt, quòd à monacho exigitur ſacramentum. Lumborum enim accinctio, & ambitus zonæ pelliceæ ſignificat, monachum debere mortificationem illorum membrorum circumferre, in quibus luxuriæ ſeminaria continentur. Vt ita, videlicet, ſint lumbi eius zona pellis emortuę exterius præcincti, quatenus interius inueniantur ſeminaria coitus in eo prorſus extincta: & decantet dignè cum Propheta: *Factus ſum ſicut vter in pruina,* quia, ſcilicet, præditus gelu continentiæ ita ſtringo in lumbis conſcientiæ concupiſcentiæ carnalis ardorem, ſicut pruina congelando perſtringit vtrem. Hinc in ſacra ſcriptura legimus, Eliam ideo primum omnium fuiſſe zona pellicea in lumbis cinctum: quia primus hominū hoc ſigno dedit monachis exemplum reſtringendi in lumbis, & mortificandi omnis luxurioſi motus incentiuum, per modum, de quo Apoſtolus ait. *Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram,* fornicationem, immunditiam, libidinem, & concupiſcentiam malam.

3. *Reg.* 18.

Mar. 1.

Cap. XXXVIII. De Melote, quæ à profeſſoribus huius Religionis olim geſtabatur: & de huius habitus ſignificatione.

MElotes quoque geſtaſſe fundatores primos huius Religionis, Eliam, ſcilicet, & eius diſcipulos filios Prophetarum, Apoſtolus de eis loquẽs aſſeuerat, dicẽs. *Circuierunt in melotis, & in pellibus caprinis, egentes, anguſtiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus: in ſolitudinibus errantes, in montibus, & ſpeluncis, & in cauernis terræ.* Dicitur enim Melota propriè à melo animali, quod etiã Taxus appellatur: de cuius pilis, vel pelle facta veſtis, quæ eſt valde hiſpida, Melota propriè vocatur. Quanquam quælibet veſtis de pilis animalium aſperis, aut de pellibus hiſpidis facta, Melota vulgariter dicatur: nã & indumẽtũ de Camelorũ pilis, vel de pilis caprinis, cõſueuit cõmuniter Melota dici à multis. Quo etiã habitu in noua lege Ioannẽ Baptiſtam fuiſſe indutum Euangeliſta teſtatur, qui ait. *Ipſe autem* *Matth. 3.* *Ioãnes habebat veſtimentum de pilis camelorum.* Huius autem Melotæ geſtatio, ſuccedentibus temporibus, deriſum potius, quàm ædificationem eam videntibus comparabat. Idcirco veſtem illam cilicinam deſpectam cunctis, & quę ex hoc ipſo nulla poterat ſpiritus emolumenta conferre, ſed elationis concipere natiuitatem, profeſſores huius Religionis cõcordi ſententia refutarunt. Loco autem eius, tunicam lanæ non pretioſæ, ſed mediocriter aſperæ, eiuſdem coloris, cuius exiſtebat melota, ſubtus ſcapulare geſtare aſſumpſerũt. Quoniam dictorum ſanctorũ Patrum noſtrorũ, tam veteris, quàm nouæ legis, exemplis oſtenditur: monacho huius profeſsionis conuenire, veſtem habere aſperam, & magis contrahentem corpus, quam fouentem: & illi repugnare, veſtem habere pretioſam, & delicatam, ſeu mollem, aut delectantem carnem. Si enim habitationi ſolitudinis cõueniret, indumentis mollibus veſtiri: conceſſiſſet vtique Dominus, hominem veſtimentis mollibus indutum ita in deſertis eſſe videndum, ſicut in domibus Regum. Hoc autem vigilanter abnuit, dicens. *Quid exiſtis in deſertum videre, hominem mollibus* *Matth. 11, Luc. 7.* *veſtimentis indutum?* Eccè, qui in veſte pretioſa ſunt, & in delicijs, *in domibus Regum ſunt.* Huius autem tam Melotæ, quàm veſtis aſperæ geſtatio ſignificat, Monachum, cuius officiũ eſt lugere ſe, & mundũ, debere Deo exhibere ſedulũ pœnitentiæ

tentiæ fructum: in aſperitate enim veſtis punctio peccatorum: in colore autem eius, quæ atramentario, vel nigro eſt infecta, puluis oſtenditur mortuorum. Et idcirco vtrũque horum debet Monachus adhibere ad pœnitentiam: vt in punctione aſperę veſtis recognoſcat, quid per culpam fecit, de quo pungatur, & doleat: & in colore veſtis atramẽtario, ſeu nigro, perpendat, quid per iudicium meruit: quia mortem non modò temporalem, ſed æternam quoque paueat. Quemadmodum Propheta ait. *Accingere cilicio, & cõſpergere: quaſi luctum vnigeniti fac tibi planctum amarum.* Hiere. 6.

Cap. XXXIX. De ſuperhumerali, ſiuè, vt alij vocant, Scapulari: & de eius ſignificatione.

SVperhumeralibus etiam priſci veſtræ Religionis profeſſores tempore legis veteris vtebantur. Præceperat enim Iudæis lex, in quatuor angulis ſuarum veſtium fimbrias, & infimbrijs funiculos facere. Quas fimbrias cum funiculis dicti profeſſores, iuxta legis præceptum, in quatuor inferioribus angulis ſuperhumeralium geſtabant. Erat autem ſuperhumerale veſtis ſine manicis, vſque ad renes deſcendens, in vtroque latere aperta, brachijs etiam ea nudatis, cuius poſterior pars in humeris copulabatur parti anteriori. Nouæ autem legis tempore huic veſti in apertura colli iunctum fuit caputium, tegens caput, & ſcapulas. Quam noſtræ Religionis profeſſores (fimbrijs, & funiculis ab ea reſecatis) vſque nunc ſumma cum diligentia diebus ac noctibus indeſinenter geſtabant. Per hoc autem, quod hæc veſtis capite, & ſcapulis ea onuſtis, & opertis, iugiter à Monacho portatur: denotatur, Monachũ debere ſemper iugũ obedientiæ ſuperſe humiliter ferre, & ſuperiori ſuo irrefragabiliter ſubiacere, Apoſtolo Paulo ita prædicante, *Obedite præpoſitis veſtris, & ſubiacete,* Hebr. 13.

illis

illis: ipſi enim peruigilãt, quaſi rationem pro animabus veſtris redditu ri: vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim non expedit vobis. Nam ſi eis non obediretis, Chriſtum, qui eos poluit ſuper capita veſtra, ſperneretis. In eo autem, quod hac veſte, brachia, & latera corporis nudantur, vt expeditiora reddantur ad opus: ſignificatur, quod monachus eam geſtans debet eſſe ſemper prõptus ad exercendum Dei opus: quemadmodũ Apoſtolus præcipit, dicens: *Itaq́, fratres mei dilectiſsi mi, ſtabiles eſtote, & immobiles, abundantes in omni opere, Deo ſemper ſeruientes, ſcientes, quod labor veſter non eſt inanis in Domino*. Et propterea omnem negligentiam ab opere Domini repellere debet Monachus: quoniam, ſicut Propheta ait, *Maledictus eſt, qui opera Dei facit negligenter.* 1. Cor. 15.

Cap. X L. De pallio albo ad imitationem Eliæ ferendo: & de illius ſignificatione.

PAllio quoque monaſtico indutum fuiſſe primum fundatorem huius Religionis, ſcilicet, Eliam Prophetam, ſacræ ſcripturæ authoritate monſtratur. Nempe hoc habitu operuit Elias vultum ſuum, cum in monte Oreb trãſiret Deus ante eum. Hoc quoque pallium miſit ipſe ſuper Eliſeum, quando accepit eum in diſcipulum. Pallium autem iſtud fuit veſtis rotunda, à collo vſque ad medias tibias totum corpus operiens, anterius aperta, ſed alibi vndique clauſa, ſuperius anguſta, inferius amplitudine expanſa. Hoc pallium Elias Propheta Eliſeo dimiſit, dum ab eo in paradiſum voluptatis aſcendit. Docuit autem per hoc Elias, monachos hanc Religionem profitentes debere pallio ſuperueſtiri albo, quemadmodũ eos albis indutos Dominus præoſtendit Sabachæ patri Eliæ. Ante, quippe, filij ſui Eliæ natiuitatem, vidit Sabacha in ſomnis viros candidatos, qui ipſum ſalutabant. Quæ viſio illi præſignauit, quales eius filius Elias imitatores ſuæ

vitæ

vitę monaſticæ habiturus eſſet. Cernēs nāque Sabacha viros candidos, vidit in ſpiritu Religioſos per Eliam inſtituēdos: quos ideo candidatos vidit, quia Eliam, velut monaſticæ viuendi exemplar, erant imitaturi in candore nedum mentali ſinceræ puritatis, ſed etiam corporalis habitus albi eos deſuper tegentis. Huius autem pallij geſtatio ſignificat, Monachos iſtius profeſsionis debere & puritatem mentis ſeruare, & etiam ſanctimoniam Carnis cuſtodire: quemadmodum Apoſtolus prædixit, dicens: *Mundemus nos ab omni inquinamento carnis, & ſpiritus, perficientes ſanctificationem in timore Domini: non enim vocauit nos Dominus in immunditiam, ſed in ſanctificationem.* Hinc Elias, qui primus vſum huius pallij albi in monachis introduxit, per hoc ſignificauit, monachū pallio albo opertum debere, exemplo eius, ſeruare ſanctimoniam, nedum in mente, ſed etiam in carne: quatenus veſtimenta illa, de quibus Beatus Iob Domino loquens, ait, *Pelle, & carnibus veſtiſti me,* ſeruet monachus per ſanctimoniam ſemper munda, ſicut ſcriptum eſt: *Omni tempore ſint veſtimenta tua candida.* 2. Cor. 7. Iob. 10. Eccli. 9.

Cap. XLI. De baculo & ſpirituali eius ſignificatione.

Baculum denique geſtaſſe primos huius Religionis profeſſores, Eliſeus, qui vnus fuit ex ipſis, docet. Mittens enim Giezi puerum ſuum ad ſuſcitandum mulieris Sunamitis filium, dixit ei. *Tolle baculum meum in manu tua, & vade, & pone baculum meum ſuper faciem pueri.* Quem vtique non dediſſet ei Propheta geſtandum, niſi cum manu ſua ſolitus eſſet portare. Hoc autem ſuo exemplo docuit Eliſeus, monachum huius profeſsionis debere baculum in manu ſua circunferre. Huius verò baculi geſtatio ſpiritualiter monet, Monachum nunquam debere inermem incedere inter tot oblatrantium concupiſcentiarum 4. Reg. 4.

& vitiorum canes, & inter tot inuiſibiles ſpiritualiũ nequi tiarũ beſtias, de quibus Propheta poſtulans per Deum liberari, ait: *Ne tradas,* Domine, *beſtijs animas confitentes tibi.* Debet enim monachus fide munitus reſiſtendo eas longius propulſare, Apoſtolo Iacobo ita dicente: *Reſiſtite Diabolo, & fugiet à vobis.* Aduerſum ſe etiam ſæuientes concupiſcentiarum, & vitiorum canes debet Monachus retundere, imitatione Dominicæ paſsionis, & eiuſdem mortificationis exẽplo, ita dicente Apoſtolo: *Qui Chriſti ſunt carnem ſuam crucifixerunt cum vitijs. & concupiſcentijs.* Vides ergo quia ſicut accinctio zonæ pelliceæ ſpecialiter denotat, Monachum debere omnẽ luxurioſum motũ extinguere in mẽbris, in quibus ſeminaria coitus cõtinentur, & caſtitate in mẽbris illis pollere: ita geſtatio pallij albi generaliter monſtrat, Monachũ debere omnem culpabilem immunditiam à carne, & à ſpiritu ſuo repellere, & in vtroque per virtuoſam puritatem fulgere. Et ſicut geſtatio ſcapularis ſignificat, debere Monachum ſuo Superiori propter Deum obedire, & opera Dei prompte exercere: ita baculi geſtatio deſignat, monachum nullis Diaboli, aut mundi, vel carnis tentationibus debere parere ſed longe à ſe eas propulſare. Melotæ autem, ſeu veſtis aſperæ geſtatio ſignificat, Monachum debere per dignam pœnitentiam emendare omne, quod ex ignorantia, vel ex infirmitate contigerit, cum circa præmiſſa peccare. Hæc de noſtræ Religionis habitu, & eius ſignificatione à nobis præſcripta, breuiter admonent huius profſsionis Monachum, vt reuerentiam ſui habitus in opere, in locutione, & in cogitatione ſua ſemper circunſpiciat: atque ea, quæ mundi ſunt, perfectè deſerat: & quod oſtendit humanis oculis habitu, hoc ante Dei oculos moribus prætendat, *amictus* ſemper *lumine* vitæ, *ſicut veſtimento,* ſicut ſcriptum eſt: *Beatus qui vigilat, & cuſtodit veſtimenta ſua, ne nudus ambulet, & videat turpitudinem eius.* Quod nobis præſtare dignetur Dominus noſter Ieſus Chriſtus Dei Filius, qui cum Patre, & Spiritu ſancto viuit, & regnat benedictus, & glorioſus, Per omnia ſæcula ſæculorum Amen.

Pſal. 73. *Iacob. 4.* *Galat. 5.* *Apoc. 16.*

Finis Regulæ Ioannis.

SVB hac igitur Ioannis exhortatione, ſiue Regula, Carmelitæ ad perfectionem, & finē vitæ ſolitariæ, ſecundum formam ibi præſcriptam, tendere conabantur. Deinde temporis ſucceſſu Aymericus Antiochenus Patriarcha, & ſedis Apoſtolicæ legatus Eremitas Eliæ ſucceſſores per Carmeli ſaltus, & ſpeluncas diſperſos in vnum coëgit, eoſque ſub obedientia Bertholdi, quem primum Priorem Generalem tunc agnouerunt, conſtituit. Et ob id Aymericus dicitur noſtrum ordinem reformaſſe, vt docet Onuphrius Pambinus in Cronico Eccleſiaſtico, circa annum 1141. vbi ait. *Ordo Carmelitarum reſtitutus, & reformatus ab Aymerico Malefayda Patriarcha Antiocheno, & Sedis Apoſtolicæ Legato.* Idem docet Guillelmus Tyrus libr. 5. continuationis, cap. 3. & alij, de quibus nos latius lib. 1. Antiquitatis noſtri ordinis, cap. 9. diximus. De tempore verò, quo Aymericus ordinem Carmelitarum reformauit, ſatis non conſtat apud autores. Nos tamen vt veriorem ſententiam loco citato amplexati ſumus eam, quæ tenet, id contigiſſe circa annum 1120. In quibus autem ordinem reformauerit, attigimus ſupra in præfatione ad Regulam Ioannis. *Onuf. Pābi.* *Guille. Tyr.*

Sed Aymerici labore non omnino ordo fuit reſtitutus. Nam cùm commune ſit Religionibus omnibus temporū diuturnitate ſeneſcere, tot ſæculis tranſactis non mirum, ſi Eliæ, & Prophetarum inſtitutum in dies à priori illa viuendi norma deuiaret: tùm, quia Regula Ioannis, etſi miras inſtitutiones contineret, eas tamen in vniuerſali monendo potius quam præcipiendo proponebat & prolixius, quàm ſtylus Regulæ poſcebat, Regulas tradebat: tum, quia cum iam Aymerici opera communiter vixiſſent, nouis conſtitutionibus nouo viuendi modo accommodatis indigebant. quæ in Regula Ioannis non inueniebatur. Quare tempori Brocardi, qui Bertholdo Priori generali ſucceſsit, ad Albertum Patriarcham Hieroſolymitanum, Regulam breuiorē clariorem, & ſuo viuendi modo magis accommodatam poſcentes confugerunt: quam Albertus (vt infra dicemus) compoſuit, eiſque tenore ſequenti obſeruandam tradidit.

Cap.

Cap. III. De Regula primitiua ab Alberto Carmelitis tradita.

ALbertus Hieroſolymitanæ Eccleſiæ Patriarcha, Eremitarum montis Carmeli ſuſpicatus incommoda, quæ ex Ioannis Regulæ obſeruatione illis contingere poterant, præcauēs in futurum, ſuis fratribus Carmelitis Regulam perfectione, diſcretione, breuitate, & claritate conſpicuam, partim ex Ioannis Regula, partim ab experimento noui ordinis ſtatus deſumptam confecit. Et quamuis hic proprius ſe offerat diſſerendi locus de autore huius Regulæ, de tempore, de confirmatione, & de alijs qualitatibus: maioris tamē claritatis gratia id prætermittimus, infra idem latius oſtenſuri. Illud ſolùm hic addendum fuit, Albertum his inſtitutionibus labentem iam Religionem ad priſtinum ſtatum reuocaſſe. Nam, vt Onuphrius Pambinus, in Chronicon eccleſiaſtico, circa annum Chriſti. 1205. ſcripſit, *Regula fratrum Carmelitarum ab Alberto Patriarcha Hieroſolymitano ſcribitur, ordo reſtituitur, & reformatur, &c.* Idem affirmat Burdegalenſis, lib. 2. Chronograph. circa annum. 1198 his verbis: *Sub Innocentio III. ordo Carmelitarum ab Alberto Patriarcha Hieroſolymitano inſtauratur.* Quibus ſubſcribunt Nauclerus tomo. 2. Chronicon, generatione 41. dicens: *Albertbus Hieroſolymorum Patriarcha labentem in Syria Religionem reſtituere conatus eſt. Carmeli montis incolas fratres diſciplina, & Regula coercuit: quæ Regula tunc Romæ probata eſt.* Hæc Nauclerus: & loquitur de tempore Innocentij III. Et Chronicon Chronicorum in. 6. ætate. fol. 207. *Ordo Carmelitarum in Syria apud Carmelum montē al Alberto Hieroſolymorum Patriarcha excitatur, atque idem Regulam ſuo iure confectam obſeruandam primo obtulit, & confirmauit.* Ex quibus colligere etſi obiter licet, primum, Albertum non inſtituiſſe, ſed potius inſtauraſſe, excitaſſe, ac renouaſſe Carmelitarum ordinem: ſecundum, ſua authoritate, quam tunc à iure habebat, tradidiſſe, & confirmaſſe. De qua nos quoque infra latiùs dicemus.

Onuphrius.
Burdegalen.
Nauclerus.
Chronicon Chronicorū.

Regula primitiua fratrum Beatæ Mariæ de monte Carmeli ab Alberto Hieroſolymitano Patriarcha eis tradita.

§. I.

ALbertus Dei gratia Hieroſolymitanæ Eccleſiæ vocatus Patriarcha, dilectis in Chriſto filijs Brocardo, & cæteris Eremitis, qui ſub eius obediētia iuxta fontem Eliæ, in monte Carmeli morantur, ſalutem in Domino, & ſancti Spiritus benedictionem. Multifariè, multiſque modis S. Patres inſtituerunt, qualiter quiſque in quocumque ordine fuerit, vel quecunque modum Religioſæ vitæ elegerit, in obſequio Ieſu Chriſti viuere debeat, & eidem fideliter de corde puro, & bona conſcientia deſeruire. Verū quia requiritis à nobis, vt iuxta propoſitū veſtrū tradamus vobis vitæ formulā, quam tenere in poſterū debeatis:

1 *Illud in primis ſtatuimus, vt vnum ex vobis habeatis Priorem, qui ex vnanimi omnium aſſenſu, vel maioris & ſanioris partis, ad hoc officium eligatur, cui obedientiam promittat quilibet aliorum, & promiſſam ſtudeat operis veritate ſeruare.*

2 *Præterea iuxta ſitum loci, quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrum ſingulas habeant cellulas ſe-*

I para-

paratas, ſicut per diſpoſitionem Prioris ipſius, & de aſſenſu aliorum fratrum, vel ſanioris partis, eadem cellula cuique fuerint aſsignatæ.

3 *Nec liceat alicui fratrum, niſi de licentia Prioris, qui pro tempore fuerit, deputatum ſibi locum mutare, vel cum alio permutare.*

4 *Cellula Prioris ſit iuxta introitum loci, vt venientibus ad eundem locum primus occurrat, & de arbitrio & diſpoſitione ipſius poſtmodum quæ agenda ſunt cuncta procedant.*

5 *Maneant ſinguli in cellulis ſuis vel iuxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes, niſi alijs iuſtis occaſionibus occupentur.*

6 *Hi, qui litteras nouerunt, & legere Pſalmos, per ſingulas horas eos dicant, qui ex inſtitutione ſanctorum Patrum, & Eccleſiæ approbata conſuetudine ad horas ſingulas ſunt deputati. Qui verò litteras non nouerunt, vigintiquinque vicibus dicant Pater noſter, in Nocturnis vigilijs, exceptis Dominicis & ſolemnibus diebus, in quorum vigilijs prædictum numerum ſtatuimus duplicari, vt dicatur Pater noſter vicibus quinquaquaginta. Septies autem eadem dicatur oratio in laudibus matutinis: in alijs quoque horis ſepties ſimiliter eadem ſigillatim dicatur oratio, præter officia veſpertina, in quibus ipſam quindecies dicere debeatis.*

7 *Nullus fratrum ſibi dicat aliquid eſſe proprium, ſed ſint vobis omnia communia. Et ex his quæ vobis*

Domi-

Dominus dederit, diſtribuatur vnicuique per manum Prioris, ideſt, per hominem ab eo ad idem officiũ deputatum, prout vnicuique opus fuerit, inſpectis ætatibus, & neceſsitatibus ſingulorum: ita tamen, vt ſicut præmiſsum eſt, in deputatis cellulis ſinguli maneant, & ex his, quæ ſibi diſtributa fuerint, ſingulariter viuant.

8 Oratorium, prout commoduis fieri poterit, conſtruatur in medio cellularum: vbi manè per ſingulos dies ad audienda miſſarum ſolemnia conuenire debeatis, vbi hoc commodè fieri poterit.

9 Dominicis quoque diebus vel alijs, vbi opus fuerit, de cuſtodia ordinis tractetis, vbi etiam exceſsus & culpæ fratrum, ſiqui de aliquo deprehenſi fuerint, charitate media corrigantur.

10 Ieiunium ſingulis diebus, exceptis Dominicis obſeruetis, à feſto exaltationis S. Crucis, vſque ad diem Dominicæ Reſurrectionis, niſi infirmitas vel debilitas corporis, aut alia iuſta cauſa ieiunium ſolui ſuadeat: quia neceſsitas non habet legem.

11 Ab eſu carniũ ſemper abſtineatis, niſi pro infirmitatis, aut nimiæ debilitatis remedio ſint ſumendæ.

Quia verò militia eſt vita hominis, & omnes, qui piè volunt viuere in Chriſto, perſecutionem patiuntur: Aduerſarius quoque veſter Diabolus, tanquam leo rugiens, circuit quærens quem deuoret, omni ſolicitudine ſtudeatis, indui armatura Dei: vt poſsitis ſtare aduerſus inſidias inimici. Accingendi ſunt

lumbi veſtri cingulo Caſtitatis. Muniendum eſt pectus cogitationibus ſanctis, ſcriptum eſt enim. Cogitatio ſancta ſeruabit te. Induenda eſt lorica iuſtitiæ, vt Dominum Deum veſtrum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota virtute diligatis, & proximum veſtrum tanquam vos metipſos. Sumendum eſt in omnibus ſcutum fidei, in quo poſſitis etiam tela nequiſſimi ignea extinguere. Sine fide enim impoſſibile eſt placere Deo, & hæc eſt victoria quæ vincit mundum, fides noſtra. Calea quoque ſalutis imponenda eſt capiti, vt de ſolo Saluatore ſperetis ſalutem, qui ſaluum facit populum ſuum à peccatis eorum. Gladius autem ſpiritus, quod eſt verbum Dei, abundanter habitet in ore & in cordibus veſtris. Et quæcunq; vobis agenda ſunt, in verbo Domini fiant. Faciendum eſt vobis aliquid operis, vt ſemper vos Diabolus inueniat occupatos, ne ex otioſitate veſtra aliquem intrandi aditum ad animas veſtras valeat inuenire. Habetis ad hoc beati Pauli magiſterium pariter & exemplum, in cuius ore Chriſtus loquebatur, qui poſitus eſt, & datus à Deo prædicator & doctor gentium in fide & veritate, quem ſi ſecuti fueritis, non poteritis aberrare. In labore (inquit) & fatigatione fuimus inter vos, nocte ac die operantes, ne quem veſtrum grauaremus: non quaſi nos non habeamus poteſtatem, ſed, vt nos metipſos formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam cum eſſemus apud vos, hæc denunciabamus vobis,

quonia

quoniam ſiquis non vult operari, non manducet. Audiuimus enim inter vos quoſdam ambulantes inquiete nihil operantes. His autem, qui eiuſmodi ſunt, denuntiamus, & obſecramus in Domino Ieſu Chriſto, vt cum ſilentio operantes ſuum panem manducent. Hæc via ſancta & bona: ambulate in ea. Commendat autẽ Apoſtolus ſilentium, cum in eo præcipit operandum: & quemadmodum Propheta teſtatur, Cultus iuſtitiæ ſilentium eſt, & rurſum, in ſilentio & ſpe erit fortitudo veſtra. Ideoque ſtatuimus, vt ab hora veſpertina vſque in horam tertiam ſequentis diei ſilentium teneatis, niſi fortè neceſſitas, vel cauſa rationabilis, aut licentia Prioris ſilentium interrumpat. Alio verò tempore licet ſilentij non habeatur obſeruatio tanta, diligẽtius tamẽ à multiloquio caueatur: quoniã ſicut ſcriptum eſt, & non minus experientia docet, in multiloquio peccatum non deerit. Et qui inconſideratus eſt ad loquendum, ſentiet mala. Item, qui multis vtitur verbis, lædit animam ſuam. Et Dominus in Euangelio: De omni verbo ocioſo, quod loquuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij. Faciat ergo vnuſquiſque ſtaterã verbis ſuis, & frænos rectos ori ſuo, ne fortè labatur, & cadat in lingua ſua, & inſanabilis ſit caſus eius ad mortem. Cuſtodiens cum Propheta vias ſuas, non delinquat in lingua ſua. Et ſilentium, in quo cultus iuſtitiæ eſt, diligenter & cautè ſtudeat obſeruare. Tu autem Brocarde, & quicumque poſt te inſtitu-

tus fuerit Prior, illud ſemper habeatis in mente, & ſeruetis in opere, quod Dominus ait in Euangelio. Quicūque voluerit inter vos maior eſſe frater, erit veſter miniſter, & quicunque voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſeruus. Vos quoque cæteri fratres Priorem veſtrum humiliter honorate, Chriſtum potius cogitantes, quàm ipſum, qui poſuit illum ſuper capita veſtra. Et eccleſiarum præpoſitis ait. Qui vos audit me audit, & qui vos ſpernit, me ſpernit: vt non veniatis in iudicium de contemptu, ſed de obedientia mereamini vitæ æternæ mercedem. Hæc breuiter ſcripſimus vobis, conuerſationis veſtrę formulam ſtatuentes, ſecundum quam viuere debeatis. Siquis autem ſupererogauerit; ipſe Dominus cum redierit, reddet ei. Vtatur tamen in omnibus diſcretione, quę virtutum eſt moderatrix. Ex Achon Idibus Ianuarij anno Domini. 1171.

Hæc regula prima à nobis dicitur: quia etſi alias fuiſſe regulas ante hāc nō dubitamus, tñ hæc meritò prima dicitur, quia aliæ, vel ſcriptæ olim nō erāt, ſed tātū illis vt traditionib⁹ maiores noſtri vtebātur, vel ſi ſcriptæ, per modū tñ exhortationis, aut inſtructionis cuiuſdā ferebantur: (ita enim regula à Ioanne Patriarcha Hieroſolymitano conſcripta, per modum cuiuſdam ideæ, ſiue exemplaris apparet.) Sed quia teſte Diuo Hieronymo, nulla eſt tan ſancta, tam iuſta, & diu prouiſa inſtitutio, quæ in futurū plurimos non patiatur defectus, & aliquando correctione nō indigeat: ideo non mirum alicui videri debet, ſi, quod prius maturè ab Alberto ſtatutum fuit, poſtea ex ſeniorum conſilio, ac experientia, id eſſe nociuum, teſtante, fuerit in aliquo immutatum. Nam & Eccleſia Sancta, cui diuinum Spiritus

Hieronym.

ſancti

ſancti lumen adeſſe ſemper fatemur, plerunque (vt habetur in cap. non debet de conſanguinitate, & affinitate) nonnulla rationabiliter præcipit, quæ, ſuadente ſubditorum vtilitate, poſt modum conſultius & rationabilius in melius commutat. Imò & ipſum Deum id feciſſe. 4. Regum. 18. cap. narrat hiſtoria, & refertur 63. diſtinctione cap. Quia ſancta Romana. §. verum: vbi exemplum Ezechię Regis adducitur, qui diſsipauit excelſa, & contriuit ſtatuas, & ſuccidit lucos, confregitque ſerpentem æneum, quē Moyſes iuſſu Dei conſtruxerat. Ideo autem deſtruxit ille, quod iubēte Deo fecerat iſte, quia populus iā ſerpēte æneo, eum colendo, & venerando, abuti cæperat. Sic multa à prædeceſſoribus & maioribus noſtris inſtituuntur, quæ illorum tempore optima, & proficua dignoſcebantur, poſtea vero iniuria temporum, ſiue alijs circunſtantijs denuo renaſcentibus, aut in ſuperſtitionem, aut in multorum perniciem vertuntur, fiuntque communitati nociua, quæ antea ſalubriter tenebantur. Hæc attendentes regulæ Alberti obſeruatores, cum in illa quædam ſtatuta grauia, quædam dubia conſpicerent, illam mitigari, ac declarari oportere, pro maiori ordinis bono decreuerunt. Quare duos fratres Brocardum, & Petrum anno domini 1248. ad ſedem Apoſtolicam, huiuſmodi mitigationem, ac declarationem poſtulaturos miſerunt. Innocentius igitur Quartus, tunc magnus Eccleſiæ Paſtor, fratrum ſupplicationibus annuens, hanc mitigationem, ac declarationem Hugoni Cardinali Sanctæ Sabinæ, & Guilſielmo Anteradenſi Epiſcopo, vice ipſius, faciendam commiſit, qui prædictam Regulam Alberti correctam, ac mitigatam Priori, & fratribus Carmelitis hoc tenore conſcriptam, ſeruandam tradiderunt.

Cap. non debet de cōſanguin, & affinit.

4. Reg. 18. Cap. Quia S. Romana §. verum 63 diſtin.

Regula Alberti Primitiua fratrum Beatæ Mariæ Virginis de monte Carmelo prout ab Innocentio IIII. fuit declarata.

§. II.

INnocentius Epiſcopus, ſeruus ſeruorũ Dei, dilectis filijs Priori & fratribus eremitis B. Mariæ de monte Carmeli ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Quæ honorem Conditoris omnium, & profectum continent animarum; roboris præſidio ſunt fulcienda perpetui: ſed illa præcipuè, ſuper quibus Apoſtolicæ ſedis authoritas ſalubris prouidentiæ ſtudium noſcitur habuiſſe. Cum itaque nos ad veſtræ ſupplicationis inſtãtiam, per dilectum filium Hugonem tituli ſanctæ Sabinæ præsbyterum Cardinalem, & venerabilem fratrem noſtrum Guillielmum Anteradenſem Epiſcopum, quædam veſtræ regulæ dubia declarari ac corrigi, ac etiam ipſius quędam grauia miſericorditer fecerimus mitigari, prout in litteris inde confectis plenius continetur: Nos, veſtris pijs deſiderijs annuentes, declarationem, ac mitigationem & correctionem huiuſmodi, authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Tenorẽ autem litterarum ipſarum de verbo ad verbum feci-

mus præſentibus annotari, qui talis eſt.

Frater Hugo Diuina miſeratione tituli S. Sabinæ preſbyter Cardinalis, & frater Guillielmus eadẽ miſeratione Antheradẽſis Epiſcopus chariſſimis in Chriſto Religioſis Priori Generali, & diffinitoribus capituli generalis ordinis fratrum B. Mariæ de monte Carmeli, ſalutem in omnium ſalutari. Accedentes ad Apoſtolicam ſedem fratres Clerici Reginaldus & Petrus Ordinis veſtri, ex parte veſtra à Domino Papa humiliter poſtularunt, vt quædam, quæ in priuilegio veſtro ac Regula olim vobis à Fœ. memoriæ Alberto Patriarcha Hieroſolymitano tradita continentur, dubia declarare, corrigere, ac etiam quædam ipſius grauia mitigare misericorditer dignaretur. Cum igitur Dominus Papa eorum deuotis ſupplicationibus annuendo, nobis commiſerit, vt declarationem, correctionem, & mitigationem huiuſmodi faceremus vice ipſius, ſecundum quod ſtatui bono ordinis, & fratrum ſaluti expediens videremus: Religioni veſtræ qua fungimur authoritate mandamus, quatenus Regulam à nobis correctam, declaratam, ac mitigatam (prout expedire vidimus) deuote recipientes, eam firmiter obſeruetis, & ad inſtar eiuſdem alias veſtras Regulas corrigatis: quam vobis per eoſdem Fratres mittimus in has forma.

TEXTVS REGVLÆ.

Albertus Dei gratia Hiroſolymitanæ eccleſiæ

vocatus Patriarcha, Dilectis in Christo filijs Brocardo, & cæteris fratribus eremitis, qui ſub eius obedientia iuxta fontem Eliæ in monte Carmeli morantur, in Domino ſalutem & Sancti Spiritus benedictionem.

Multifariê multiſque modis ſancti Patres instituerunt, qualiter quiſque in quocumque ordine fuerit, vel quemcunque modũ Religioſæ vitæ elegerit, in obſequio Ieſu Christi viuere debeat, & eidem fideliter de corde puro, & conſcientia bona deſeruire. Verùm quia requiritis à nobis, vt iuxta propoſitũ veſtrũ tradamus vobis vitæ formulam, quam tenere in poſterum debeatis.

DE PRIORE HABENDO, & tribus ſibi promittendis.

¶ *Illud in primis ſtatuimus, vt vnum ex vobis habeatis Priorẽ, qui ex vnanimi omniumque aſſenſu, vel maioris & ſanioris partis, ad hoc officium eligatur, cui obedientiam promittat quilibet aliorum, & promiſſam ſtudeat operis veritate ſeruare, cum caſtitate & abdicatione proprietatis.*

DE RECEPTIONE LOCORVM.

¶ *Loca autem habere poteritis in Eremis, vel vbi donata vobis fuerint, ad veſtræ Religionis obſeruantiam apta, & commoda, ſecundum quod Priori, & fratribus videbitur expedire.*

DE CELLIS FRATRVM, ET de communi menſa.

¶ *Præterea iuxta ſitum loci, quem inhabitare propoſue-*

poſueritis , ſinguli veſtrum ſingulas habeant cellulas ſeparatas, ſicut per diſpoſitionem Prioris ipſius & de aſſenſu aliorum fratrum eadem cellulæ cuique fuerint aſsignatæ.

¶ *Ita tamen, quòd in communi refectorio ea, quæ vobis erogata fuerint, communiter, aliquam lectionem ſacræ ſcripturæ audiendo (vbi cōmodè poterit obſeruari) ſumatis. Nec liceat alicui fratrum, niſi de licentia Prioris (qui pro tempore fuerit) deputatum ſibi mutare locū, vel cū alio permutare. Cellula Prioris ſit iuxta introitū loci, vt venientibus ad eundem locum primus occurrat, & de arbitrio, & diſpoſitione ipſius poſtmodū quæ agenda ſunt, cuncta procedant.*

DE IVGI ORATIONE, ET cellæ inhabitatione.

¶ *Maneant ſinguli in cellulis ſuis, vel iuxta eas die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes: niſi alijs iuſtis occaſionibus occupentur.*

DE HORIS CANONICIS.

¶ *Hi, qui horas Canonicas cum clericis dicere norunt, eas dicant ſecundum conſtitutionem Sanctorum Patrum, & conſuetudinem Eccleſiæ approbatam. Qui eas non nouerint, vigintiquinque vicibus Pater noſter dicant in nocturnis vigilijs: exceptis Dominicis, & ſolemnibus diebus, in quorum vigilijs prædictum numerum ſtatuimus duplicari,*

vt dicatur Pater noſter vicibus quinquaginta: ſepties autem eadem dicatur oratio in laudibus matutinis, in alijs quoque horis ſepties ſimiliter eadem dicatur oratio ſigillatim, præter officia veſpertina, in quibus ipſam quindecies dicere debeatis.

DE ABDICATIONE proprietatis.

¶ *Nullus fratrum ſibi aliquid proprium eſſe dicat, ſed ſint vobis omnia communia, & diſtribuantur vnicuique per manum Prioris, ideſt, per fratrem ab eodē ad idem officium diputatum, prout cuique opus fuerit, inſpectis ætatibus, & neceſſitatibus ſingulorum.*

DE ORATORIO, ET CVL. tu Diuino.

¶ *Oratorium (prout commodius fieri poterit) conſtruatur in medio cellularum: vbi manc per ſingulos dies, ad audienda miſſarum ſolemnia conuenire debeatis, vbi hoc commode fieri poterit.*

DE CAPITVLO ET CORrectione fratrum.

¶ *Dominicis quoque diebus, vel alijs, vbi opus fuerit, de cuſtodia ordinis & de animarum ſalute tractetis, vbi etiam exceſſus & culpæ fratrum (ſi quæ in aliquo deprehenſa fuerint) charitate media corrigantur.*

DE-

DE IEIVNIO.

¶ *Ieiunium ſingulis diebus (exceptis Dominicis) obſeruetis à feſto exaltationis ſanctæ crucis vſque ad diem Dominicæ Reſurrectionis, niſi infirmitas vel debilitas corporis, aut alia iuſta cauſa ieiunium ſolui ſuadeat: quia neceſsitas non habet legem.*

DE ABSTINENTIA carnium.

¶ *Ab eſu carnium abſtineatis, niſi pro infirmitatis, vel debilitatis remedio ſumantur. Et quia vos oportet frequentius mendicare itinerantes, (ne ſitis hoſpitibus oneroſi) extra domos veſtras ſumere poteritis pulmenta cocta cum carnibus, ſed & carnibus ſupra mare veſci licebit.*

DE SPIRITVALIBVS armis.

¶ *Quia verò tentatio eſt vita hominis ſuper terrã, & qui pie volunt viuere in Chriſto perſequutionem patiuntur, aduerſarius quoque veſter Diabolus, tanquam leo rugiens, circuit quærens quem deuoret, omni ſolicitudine ſtudeatis indui armatura Dei, vt poſsitis ſtare aduerſus inſidias inimici. Accingẽdi ſunt lumbi veſtri cingulo caſtitatis. Muniendum eſt pectus cogitationibus ſanctis, ſcriptũ eſt enim. Cogitatio ſancta ſeruabit*

te,

te. Induenda eſt lorica iuſtitiæ, vt Dominum Deum veſtrũ, ex toto corde, ex tota anima, & ex tota virtute diligatis, & proximum veſtrum tanquam vos ipſos. Sumẽdum eſt in omnibus ſcutum fidei, in quo poſsitis omnia tela nequiſsimi ignea extinguere: ſine fide enim impoſsibile eſt placere Deo, & hæc eſt victoria, quæ vicit mundum fides veſtra. Galea quoque ſalutis capiti imponenda eſt, vt de ſolo Saluatore ſperetis ſalutem, qui ſaluum facit populum ſuum à peccatis eorum. Gladius autem ſpiritus, quod eſt verbum Dei, abundanter habitet in ore, & in cordibus veſtris: & quæcunque vobis agenda ſunt, in verbo Domini fiant.

DE LABORE MANVVM.

¶ Faciendum eſt vobis aliquid operis, vt ſemper Diabolus inueniat vos occupatos, ne ex ocioſitate veſtra aliquem intrandi aditum ad animas veſtras valeat inuenire. Habetis in hoc beati Pauli Apoſtoli magiſterium, pariter & exemplum (in cuius ore Chriſtus loquebatur) qui poſitus eſt & datus à Deo prædicator, & doctor gentium in fide & veritate, quem ſi ſequuti fueritis non poteritis oberrare. In labore (inquit) & fatigatione fuimus inter vos nocte, & die operantes, ne quem veſtrum grauaremus: non quaſi nos non haberemus poteſtatem, ſed vt nos metipſos formam daremus vobis ad imitandũ nos: nã cũ eſſemus apud vos hoc denuntiabamus vobis. Quoniam ſiquis non vult operari, non manducet. Audiuimus enim inter vos quoſdã ambulan

bulantes inquietè, nihil operantes: ijs autem, qui huiuſmodi ſunt, denuntiamus & obſecramus in Domino Ieſu Chriſto, vt cum ſilentio operantes, panem ſuum manducent. Hæc vita ſancta eſt & bona, ambulate in ea.

DE SILENTIO.

¶ *Commendat autem Apoſtolus ſilentium, cum in eo præcipit operandum, & quemadmodum Propheta teſtatur. Cultus iuſtitiæ ſilentium eſt: & rurſus: in ſilentio & ſpe erit fortitudo veſtra. Ideoque ſtatuimus, vt dicto Completorio ſilentium teneatis, vſque ad Primam dictam ſequentis diei. Alio verò tempore licet ſilentij non habeatur obſeruatio tanta, diligentius tamē à multiloquio caueatur. Quoniam, ſicut ſcriptum eſt, & non minus experientia docet, in multiloquio peccatum non deerit, & qui inconſideratus eſt ad loquendum, ſentiet mala. Item, qui multis vtitur verbis, lædit animā ſuā. Et Dominus ait in Euāgelio. De quocunque verbo otioſo, quod loquuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij. Faciat ergo vnuſquiſque ſtateram verbis ſuis, & frænos rectos ori ſuo, (ne forte labatur, & cadat in lingua ſua, & inſanabilis ſit caſus eius ad mortem,) cuſtodiens cum Propheta vias ſuas, vt non delinquat in lingua ſua: & ſilentium, in quo cultus iuſtitiæ eſt, diligenter & cautè ſtudeat obſeruare.*

EXHOR-

EXHORTATIO AD Priorem.

¶ *Tu autem frater Brocarde , & quicumque poſt te inſtitutus fuerit Prior, illud ſemper habeatis in mente, & obſeruetis in opere, quod Dominus ait in Euangelio. Quicumque voluerit inter vos maior fieri, erit miniſter veſter, & quicumque voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſeruus.*

EXHORTATIO AD fratres.

¶ *Vos quoque cæteri fratres Priorem veſtrum honorate humiliter, Chriſtum potius cogitãtes, quã illũ, qui poſuit ipſum ſuper capita veſtra: & Eccleſiæ Præpoſitis ait. Qui vos audit, me audit, & qui vos ſpernit, me ſpernit: vt non veniatis in iudicium de contemptu, ſed de obedientia merεamini vitæ æternæ mercedem.*

CONCLVSIO REGVLÆ.

¶ *Hæc breuiter ſcripſimus vobis conuerſationis veſtræ formulam ſtatuentes, ſecundum quam viuere debeatis. Siquis autem ſupererogauerit, ipſe Dominus cum redierit reddet ei: vtatur tamen diſcretione, quæ virtutum eſt moderatrix. Ex Accon idibus Ianuarij anno Domini. 1171. Actum lugduni anno Domini Milleſimo Ducẽteſimo Quadrageſimo octauo Domini*

Papæ

Papæ Innocentij Quarti, anno quinto, Kalendis Septembris.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire: ſiquis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli ſe nouerit incurſurum. Dat. Lugduni Kalen. Decembris. Pontificatus noſtri anno quinto.

Ex his, quæ in hac regulæ correctione deſcripta ſunt, facile conſtare poterit, in quibus hæc regula mitigata ac declarata ſit. In primis cap. primum prioris Regulæ Alberti in hac noua correctione magis aperitur ac declaratur. Continebatur enim olim in illo, vt fratres obedientiam promitterent, ob quod dubitatum fuit, an ſimul tenerentur ex vi regulæ ad obſeruandā caſtitatem, & paupertatem. Ad extinguendos ergò ſimiles ſcrupulos, in hac poſteriori correctione additum fuit. *Cum caſtitate, & abdicatione proprietatis.* *Inoc. IIII.*

Præterea, quia inter fratres exorta fuit dubitatio, an illis Alberti verbis: *Nullus fratrum aliquid ſibi proprium eſſe dicat, ſed ſint vobis omnia communia, &c.* Interdiceretur proprium in particulari tantum, an vero etiam in communi: hanc dubitationem vt declaret & ſoluat Innocentius Quartus, in prædicto Regulæ capite addidit, non poſſe fratres aliquid aliud in communi poſsidere, præter aſinos, & mulos, ſiue aliquot animalium, ſiue volatilium ad nutrimentum: & ſic eos teneri ad paupertatem, tam in particulari, quàm in communi ſeruandam. Et ideo adiecit, *aſinos autem, ſiue mulos, &c.*

Deinde, cum multa incommoda in vita omnino eremitica, & ſingulari fratres experirentur: (ſecundum enim Regulam Alberti omnes in cellulis ſeparatis ſingulariter viuentes, communi refectorio, & menſa non vtebantur) de-

nuo Innocentius præcepit, vt communi cibo in communi refectorio veſcerentur ſimul. Hæc ſunt, quæ circa priorē Alberti reg. Innocentius. IIII. declarat, & auget.

Tandem in tota regula duo tantum eius præcepta mitigata reperiuntur. Primum eſt de eſu carnium. Nam in Alberti Regula ita erat ſcriptū. *Ab eſu carnium abſtineatis ſemper niſi ratione nimiæ debilitatis ſumantur*. In mitigatione verò dicitur. *Ab eſu carnium abſtineatis niſi pro infirmitatis vel debilitatis remedio ſumantur.* Secundum præceptum, quod lenitum, ac temperatum ab Innocentio accepimus circa ſilentium verſatur. In Regula enim Alberti olim præcipiebatur, vt ab hora veſpertina vſque in horam tertiam ſequentis diei ſilentium ſeruaretur: in hac vero, à Completorio vſque ad Primam dictam ſequentis diei ſilentium ſtatuitur. Hæc ſunt, & non alia, in quibus illa prior Alberti inſtitutio in hac Innocentij mitigatione temperata inuenitur. Quæ cum leuiſſima ſit moderatio, & de leuiſsimis etiam rebus: meritò vſque nunc Regula Innocentij primitiua à ſummis Pontificibus paſsim nūcupatur. Hæc vero Alberti Regula ſuceſſu temporis plures alias mitigationes, ac diſpenſationes paſſa eſt, (de quibus ſtatim dicemus.) In Hiſpania vero à fratribus diſcalceatis anno 1568. cæpit fœliciter obſeruari, & nūc pluribus alijs nouis cōſtitutionib⁹ firmata cuſtoditur.

Contigit autem hæc Regulæ mitigatio (vt ex ipſa conſtat) anno. 1248. anno quarto Pontificis Innocentij IIII. Floruitque in ordine huius Regulæ obſeruátio abſque vlla alia mitigatione per ſpatium annorum 173. vſque ad tempora Eugenij Quarti, quem, circa annum Domini 1431. exiſtente in ordine Magiſtro Ioanne Facco Priore Generali, fratres adeuntes, aliam Regulæ nouam mitigationem, ac moderationem humiliter ab eo poſtularunt: quam Eugenius in hac forma conceſsit:

(?)

Regula

Regula Alberti prout mitigata fuit ab Eugenio IIII. anno Domini. 1431.

§. III.

BVLLA EVGENII IIII. in qua mitigantur capitula de abſtinentia carnium, de ieiunio, & de manſione in cellulis: atque conceditur fratribus indulgentia plenaria in articulo mortis.

Eugenius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

ROmani Pontificis prouidentia circunſpecta nonnunquam ea, quæ ad propagationem Religionum quarumcunque, & in diuinis obſequijs mancipatarum perſonarum proſperum ſtatum conſeruandum, ac animarum ſalutem earũdem ſalubriter inſtituta fuerant, vt fructum afferãt exoptatum, reformat & moderatur: & vt Religiones ipſæ, præſertim à Sede Apoſtolica approbatæ in ſuo vigore perdurẽt, prout temporis pen- Eugen. IIII

dilectorum filiorum Ioannis Facci Magiſtri Generalis, ac prouincialium, & clauſtralium Priorum, & vniuerſorum fratrum ordinis Beatæ Mariæ de monte Carmeli nuper expoſitum, quòd in certis capitulis Regulæ, fratribus dicti ordinis per bonæ memoriæ Albertum Patriarcham Hieroſolymitanum traditæ, inter cætera cauetur expreſſè. Quod fratres prædicti ordinis ab eſu carnium abſtineant, niſi pro infirmitatis, vel debilitatis remedio ſumantur. Eiſdem etiam, quod ſingulis diebus (Dominicis duntaxat exceptis) à feſto exaltationis ſanctæ Crucis vſque ad feſtiuitatem Reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti, ieiunare teneantur: Quodque ſinguli eorum manere debeant in cellis ſuis die, ac nocte, in lege Domini meditantes & in orationibus vigilantes præcipitur. Et propterea nonnulli ipſius ordinis profeſſores propter arctitudinem, & rigoroſitatem Regulæ huiuſmodi, tam ex fragilitate humana, quam ex debilitate corporea nequeuntes eandem regulam obſeruare, diſpendium ſuæ ſalutis incurrant: quodque plures etiam aſperitatem huiuſmodi pertimeſcentes ab ingreſſu eiuſdem ordinis retrahantur. Nos verò qui plantare religionem ſacram, & plantatam modis omnibus fouere, intenſis deſiderijs affectamus, ſuper hoc quantum nobis eſt poſſibile prouidere ſalubriter cupientes, & rigorem huiuſmodi quadam temperie mitigantes, ac regulam ipſam moderantes, Apoſtolica authoritate tenore præſentium ſtatuimus, ordinamus, & concedimus quod dicti ordinis profeſſores, qui nunc ſunt, & pro tempore erunt, tribus duntaxat diebus ſingularum ſeptimanarum, etiam quibus (vt præfertur) ieiunare iuxta eandem regulam ſint adſtricti, præterquam in aduentu, & in Quadrageſima, & alijs generalibus prohibitis diebus, carnibus veſci, ac horis congruis in eorũ eccleſijs, & illorũ clauſtris ac per eorũ ambitus manere, & deambulare licitè & liberè valeãt.

Decer-

Decernentes, eos, & eorum ſingulos circa præmiſſa ad arctiorem obſeruãtiam, quàm ſupra præmittitur, occa ſione profeſſionis in dicto ordine emiſſa, vel in poſterum emittendæ minimè teneri. Et nihilominus fratribus eiſdem, qui regulam ipſam ita vt præmittitur moderatam obſeruauerint; quod eis proficiat in remiſſionem peccatorum. In omnibus & ſingulis priuilegijs, indulgẽtijs, immunitatibus, libertatibus, exẽptionibus, protectionibus & prærogatiuis eidẽ ordini per antea cõceſſis, vti & gaudere poſſint, eadẽ auctoritate cõcedimus per præſentes: constitutionibus Apoſtolicis, & ſtatutis, cõſuetudinibus etiã prædictis, & alijs ordinis, & Regulæ prædictis capitulis iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel alia quauis firmitate vallatis, cæteriſque contrarijs non obſtantibus quibuſcunque. Et vt ipſi fratres in humilitatis, & paupertatis ſpiritu, ac caſtimonia virtutum Domino famulantes ad huiuſmodi mitigatam regulam feruentius animentur: Omnibus, & ſingulis fratribus dicti ordinis præſentibus & futuris duntaxat, qui regulam iſtam ſicut præmittitur moderatam obſeruauerint, ſeu in obſeruantia ipſius vixerint, vt ſuperiores ipſorum dicti ordinis, vel alius quicunque idoneus eiuſdem ordinis ſacerdos omnium peccatorum ſuorum, de quibus corde contriti, & ore confeſſi fuerint, ſemel tantum in mortis articulo plenam remiſsionem in statu & ſinceritate S. Romanæ Eccleſiæ ac obedientia vel deuotione noſtra, vel ſucceſ-

ſorum noſtrorum Romanorum Pontificum canonicè intrantium, nec non obſeruantia prædicta perſiſtente, auctoritate Apoſtolica concedere valeant, deuotioni ipſorum tenore præſentium indulgemus. Sic tamen, quod ijdem ſuperiores, de quibus fuerit alteri ſatisfactio impendenda, eiſdem fratribus, ſi ſuperuixerint, vel per alios, ſi fortè tranſierint, & faciendam iniungant, quã ipſi fratres facere teneantur, vt præfertur. Et ne (quod abſit) propter huiuſmodi gratiã Fratres prædicti reddantur procliuiores ad illicita in poſterum committenda: volumus, quod ſi ex confidentia remiſſionis huiuſmodi, prædicti fratres aliquando fortè committerent, quod illa prædicta remiſſio nullatenus ſuffragetur. Et inſuper quòd per vnum annum, ex quo noſtra præſens conceſſio ad eorũdem fratrũ pro tempore exiſtẽtium notitiam peruenerit, computando, ſingulis ſextis ferijs, impedimẽto legitimo ceſſante, ieiunent. Quod ſi prædictis ſextis ferijs ex præcepto Eccleſiæ, regulari obſeruãtia, iniuncta pœnitentia, voto vel alias ieiunare teneantur, vna alia die ſingularum ſeptimanarum eiuſdem anni, qua ad ieiunandum nõ ſint aſtricti, ieiunent. Et ſi indicto anno, vel aliqua eius parte eſſent legitimè impediti, anno ſequenti, vel alias quam primùm potuerint modo ſimili, ſupplere ieiunium teneantur. Porrò, ſi alias forſan prælibatum ieiunium in toto, vel in parte adimplere commodè non potuerint, eo caſu ſuperiores ipſorũ ieiuniũ ipſum in alia pietatis opera, prout ſaluti anima-

rum

rum ipſorum viderint expedire, cõmutare valeant: quæ ipſi pari modo debeant adimplere. Alioquin noſtra præſens conceſſio quoad non obſeruantes duntaxat nullius eſſet roboris vel momenti. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtrorum ſtatuti, ordinationis, cõceſſionis, & voluntatis infringere, ſeu ei auſu temerario contraire. Siquis attentare præſumpſerit, indignationẽ omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis Domini Milleſimo, Quadringẽteſimo, Trigeſimo primo. Quinto decimo Kalendas Martij, Pontificatus noſtri anno primo.

Nec ſiſtit hic regulæ mitigatio, poſtea enim Magiſter Soreth totius ordinis Prior Generalis aliam regulæ mitigationem in ieiunjs feriarum tertiæ, & quintę poſt exaltationem ſanctæ Crucis à Pio II. anno Domini 1459. petijt, & obtinuit. *Pius. II.*

Ac tandẽ anno 1476. Sixtus Quartus circa Regulam ab Eugenio prædictis modis mitigatam conceſsit Priori generali, pro tempore exiſtenti, facultatem, vt quo ad ieiunia, & carnium abſtinentiam (temporum, locorum, ac perſonarũ qualitate pẽſata) cum dicti ordinis profeſſoribus iuxta ſuæ conſcientiæ arbitrium poſſet diſpenſare. Et ſic in capitulo generali Rupeculæ celebrato anno 1584. virtute huius Sixti Quarti conceſsionis ſancitum fuit vt Priores Prouinciales, & eorum vicarij cũ fratribus Prouinciarum, ſuper eſum carnium feria ſecunda poſſent leniter agere: feria autem quarta eſus carnium tam publicus, quàm priuatus, omnibus fuit interdictus. Et hæc de Regula Alberti cum ſuis mitigationibus. *Sixtus. IIII*

(?)

SECVNDA PARS DE TITVLO, ET ALIIS præfationibus Regulæ, nobis ab Alberto Patriarcha Hieroſolymitano traditæ.

Argumentum ſecundæ partis.

PRæmiſsis Regulis, alijſquè maiorum noſtrorum inſtitutionibus, antequam Alberti Regulam commētarijs exponamus: opere pretiū exiſtimaui, quædam alia in hac ſecunda parte prælibare, quæ ſunt, veluti præfationes eorum, quæ in hoc opere tractanda ſunt. Decreui igitur à titulo ſiue inſcriptione Regulæ initium ſumere. Titulus autem hic in initio Regulæ præfixus habetur.

Regula Fratrum Beatæ Mariæ Virginis de monte Carmeli. Sunt autem hæc verba non Regulæ pars, ſed potius ſuperſcriptio, ſiue rubrica eorum, quæ in regula continentur. Quare ſicut prudenter iuriſperiti, qui aliquem iuris titulū explanare aggrediuntur, prius rubricam, ſiue inſcriptionē, veluti primam ianuam ad cæterorum cognitionem aperire conſueuerunt: ita nos non abs re à regulæ titulo, & inſcriptione ordiemur: vt cæteris rebus, quæ in regula continentur,

tur, maiorem lucem, ac claritatem afferamus. Igitur circa hunc titulum tota hæc introductio verſabitur, & primò de etymologia huius nominis Regula, de authore, & tempore, deinde de titulo Beatæ Mariæ Virginis, quo inſignitur, de eius (ſupra alias regulas) perfectione, de ſcopo ſiue fine (quẽ logici obiectum appellant,) ac tandem de eius obligatione diſſeremus. Hæc enim ſunt, quæ circa noſtram regulam, antequam eius litteram exponamus, præcognoſci debent.

DVBIVM I.

De etymologia huius nominis Regula, & de diffinitione noſtræ Regulæ.

NOmen hoc quam latiſsimè patet, & varijs acceptionibus apud variarum artium profeſſores gaudere ſolet. Quare æquiuocum, & multiplex illud appellat Archidiaconus diſt. 3. cap. Regula. Omiſsis verò alijs ſignificationibus, de quibus latè tractant Iuris interpretes in l. 1. de reg. iur. & dict. cap. Regula, eas tantum hoc loco adducam, quæ in aliquo ſenſu adaptari poſſunt regulis Religionum. *Archidiaco.*

Primò igitur, vt Iſidorus libr. 6. etymologiarum cap. 16. & refertur diſt. 3. c. canon, & c. Regula, affirmat, id quod Latinè regula dicitur, Græcè canon nuncupatur. Eſt autem regula ab eo dicta, quod rectè ducit: neque aliquem aliorſum trahit. Alij verò, quorum Iſidorus ibidem meminit, regulam dictam exiſtimant, vel ab eo, quod regat, vel eo, quod formam bene viuendi præbeat: vel quòd diſtortum, prauũque corrigat. Hæc Iſidorus. *Iſidorus. Cap. canon, & c. Regul. d. 3.*

Sumitur prætereà regula pro breui, & compendioſa præceptione rerum, vt colligitur ex c. quæro. 11. q. 1. & ſentit Archidiaconus, vt ſupra: qua acceptione omnes artes proprijs funguntur regulis: habent enim Grammatici, Medici, Iuriſperiti, ac alij in ſuis facultatibus proprias regulas, qui- *Cap. quæro 11. q. 1.*

bus,veluti quibuſdam ſuæ artis dogmatibus, inſtruuntur, ac informantur.

Iuxta has Regulæ acceptiones non incommodè Religioſorum Regula vſurpari poteſt. Et vt à prima, qua Regula pro Canone ſumitur, incipiam, non eſt dubium, ob hanc Regulæ cum canone affinitatem, ſiue, vt proprius loquar, identitatem, olim Canonicos Regulares fuiſſe appellatos à canone ſiue Regula: quia communem quandam vitæ Regulam, inſtitutumque obſeruabant. Ideoque Canonici Regulares ſunt nuncupati: in quo etiam ſenſu canonicè viuere dicuntur à Gregorio cap. quoniam 12. quæſtione. 1. qui communem, & Regularem vitam profitentur. Cui etiam nominis appellationi adhæſit Iuſtinianus nouella 59. vbi quaſdam mulieres, quia communem vitã, & Regulam tenebant, Canonicas appellauit. Et quamuis Ludouicus Viues (teſte Nauarro cap. cui portio numero. 2.) in hac canonicorum Regularium nomenclatura Bapthologiam, (hoc eſt, inutilem eiuſdem nominis repetitionem) committi aſſerat: & ob Græci ſermonis imperitiam, hanc fuiſſe in vulgo introductam etymologiam contendat ignorante, vtriuſque nominis eandem eſſe ſignificationem, à qua ſententia non abhorret Duarenus de beneficijs libro. 1. cap. 18. quare ibi Canonicos potius fuiſſe dictos à Canone, hoc eſt, à penſione, ſiue annona, quę ipſis pro ſtipendio, & mercede diſtribuebatur, exiſtimat: Canonicam enim, ac certam, vt ipſe aſſerit, ordinariamque penſionem ij tantum in Eccleſia accipiebant, cum cæteris clericis non certa, ſed potius incerta portio ex incertis, & contingentibus oblationibus, quæ fiebant in Eccleſia, contingeret: quare illi Regulares Canonici ſunt dicti, hi verò minimè: tamen à communi ſententia, & recepta Canonicorum regularium etymologia non eſſe recedendum exiſtimo, prę ſertim cum œcumenica concilia, & ſummi Põtifices ſic paſsim eos appellent. Ea verò, quæ opponunt prędicti authores, non ſatis cautè fuiſſe obiecta grauiter demõſtrant Couarruuias, Ioannes de Miraualle, Ioãnes Trullo, & alij apud Nauarrum, vt ſupra. Qui facile eorum argumẽta diluunt. Primò, quia cenſendum non eſt, tot ac tantos viros tam eiuſdem, quã aliorũ ordinũ, Græcè ac Latinè peritiſsimos

Cap. quoniã 12. q. 1. *Iuſtinianus.* *Ludo. Viues* *Nauarrus.* *Duarenus.* *Couarruu.* *Ioã. Mirau.* *Ioan. Trull.*

tiſsimos ignoraſſe, canō Græcè idē eſſe, quod Latinè Regula. Quod quidē, vt Nauar. ait, auditor canonū anniculus nouit. Secūdò ſoluunt, quia quādo vocabula ſunt diuerſarum linguarū, aptè fieri ſolet eiuſdē verbi cōgeminatio, vt in illo Marci. 4. Abba Pater, & ad Rom. 8. Clamamus Abba Pater: imo in eadē lingua eiuſdē verbi repetitio non ſemper Baptologiā redolet, cū fiat nō rarò, vt excitetur affectus: vt illud Pſalm, Deus Deus meus: & quod Chriſtus in cruce clamauit, Heloi, Heloi Lamaſabathani. Quare in ꝓpoſito dupplicata forte fuit nomēclatura, vt Regularis Canonicus, dū audit, bis ſe regularē appellari, magis ſuæ Regulæ, & profeſſionis obligationē expēdat. Ac tandē vltimò, dicti ſunt Canonici Regulares ad diſtinctionē aliorū Canonicorū, qui et ſi ſimul, & Regulariter ſuo modo ex Eccleſiæ patrimonio viuant, regulares tamen propriè non ſunt: quia profeſsionē monaſticam non emittunt. Prædicti verò, Canonici Regulares propriè appellantur, quia ſtricti ſunt profeſsionis vinculo, vt optimè notat Nauarrus vt ſupra.

Nauarrus. *Marci. 4.* *Ad Rom. 8.* *Pſalm. 62.*

Cęterę verò acceptiones, quæ huic voci Regulę cōueniūt, optimè quoque Religionis regulis quadrant. Nā ſiue regula dicatur à rectitudine, qualis eſt illa, qua vtuntur ſcriptores, lignarij, vel cæmentarij, ſiue dicatur à regendo, quo ſenſu diximus vſurpari pro breui in qualibet arte traditione documentorum: in vtroque ſenſu; vt egregiè notauit Vmbertus in exordio ſuarum enarrationum in Regulam Diui Auguſtini c. 7. monachorum inſtitutū congrue Regula dicitur. *Primo, quia ſicut per regulam diſtorta diriguntur: ita etiam per hanc normam viuendi diſtorti mores diriguntur. Item, ſicut per illam Gibbi remouentur, vt patet in cæmentario: ſic per iſtam Gibbi ſuperbi, & ſuperfluitates complanātur. Item, per regulā res quadrātur, vt lapides redduntur quaterni opere quadro. Sic per Religionis regulā fiūt homines quadrati virtutibus Cardinalibus, vt ſint aptiores ædificio cœleſti. Itē, habilitātur res diuerſæ, vt fiant aptæ coniunctioni in vnum, vt patet in cæmentarijs. Sic per regulam monaſticam fiunt diuerſi vnum in Domino. Item, ſicut ſcriptor, qui de Regula non curat, frequenter diſtortè ſcribit: ſic diſcipuli propriā regulam negligentes diſtortè viuunt. Qui autem ſecundam eā, rectiſsimè viuunt. Et quēadmodū ex applicatione regulæ quādoq; rēs, quæ videbatur recta, apparet diſ*

Vmbertus.

torta

torta, vel gibboſa, quæ apparebat plana: ſic proculdubio ſi dili genter vita multorum ſub regula degentium ipſi regulæ com- paretur, apparebit diſtorta plus, quam antea credebatur. Se- cundo etiam modo poteſt dici Regula, quia, ſicut regula in ar tibus docet artem ſciendi: ſic iſta artẽ viuẽdi. Et ſicut per regu lã regit ſe quis in ſcientia: ita per hãc in vita. Hæc Vmbertus vt ſupra. Quibus aptè declarat etymologiam, & officium Regulæ Monaſticæ ex comparatione ad alias regulas.

Propriè tamen, & in rigore regula, de qua in præſenti præfari intendimus, definiri ſic rectè poſſet. Regula mona- ſtica eſt quædam Euangelica viuendi norma ab Eccleſia ap probata, quæ tradit viam tendendi ad perfectionem ſecun- dum tria ſubſtantialia vota, & alias obſeruantias propriæ Religionis. Hæc eſt propria diffinitio rei: alię verò ſuperius aſsignatæ potius ſunt deſcriptiones quædam ſecundum hu ius nominis, Regulæ, etymologiam, & variam eius acceptio nem. In ſpecie verò, adæquata noſtræ Regulæ diffinitio for tè ſic tradi poſſet. Religionis Carmelitarũ Regula eſt quæ dam norma viuendi ab Alberto Patriarcha Hieroſolymita no tradita, ab ipſo, & à ſede Apoſtolica approbata, dirigens ad charitatis perfectionem acquirendam, potiſsimum ora- tione, ac meditatione continua, quæ eſt veluti immediatus eius finis, deinde cellulæ clauſura, manuum labore, arctiſsi- ma abſtinentia, & ſilentio, tanquam medijs ad prædictum finem deſtinatis.

DVBIVM II.

Circa illa verba Fratrum Beatæ Mariæ de monte Carmelo: *vbi diſſeritur, qua- re religio Carmelitarum titulo Beatæ Mariæ Virginis inſigniatur.*

Religioſi

Eligioſi omnes Patronũ aliquẽ, ſui ſtatus, & regulæ propriũ authorem cognoſcunt. Alij enim Antoniũ, alij Baſiliũ, alij Benedictũ, alij Frãciſcũ, aut Dñicũ, vt inſtitutorem, & Patrem venerantur. Carmelitæ verò etſi Eliã magnũ Dei prophetã ſuæ regulæ authorẽ, proprijque inſtituti fundatorem habeãt (vt latius infra proſequemur:) præter hunc tamen Patronũ, illud habet religio hæc, vt ſpeciale priuilegium, vt ſit ſub patrocinio, & tutela beatiſsimæ Virginis Mariæ. Nã vt in magna domo, præter Patrem familias, matrem etiam aliquam eſſe neceſſe eſt, nõ ſolũ ad gignendos liberos, ſed ad eos deinde lactãdos, & alẽdos: quæ, ſi mulier ſit fortis, qualem depinxit ſapiens, ſæpè familiæ virũ excellit, & domeſtici, eius ope, & auxilio maiorem vtilitatem, ac ſolatiũ ſentire ſolent: ſic in hac noſtra Religionis domo, etſi primi Parentes Elias & Eliſeus fuerint, oportebat tñ, propriam & eſſe matrẽ, quæ ad ſpiritualem hanc Religioſorũ familiam efficiendã, & eandẽ nutriendã, & propagandã, ſuis virtutib⁹, officijs, ac meritis cõcurreret. Hæc autẽ eſt virgo glorioſiſsima, omniũ mulierũ, ac virorũ fortiſsima, quæ domeſticis ſuis vitã hanc efficere, & cõſeruare, omnẽq; eis lætitiã & opẽ impartiri ſolet. Et quãuis hæc mũdi Rigina in oẽs Eccleſię ſtat⁹, ac in Religiones ſpecialius lumẽ & auxiliũ ſuũ diffundat, verũ circa Carmeli incolas, eorũq; ſucceſſores potiſsimũ ſtudiũ, ac patrocimiũ, eos vbiq; defẽdẽdo, pprióq; ſuo nomine, & ti. honorãdo, demõſtrauit. Religio igitur noſtra ſub tãtæ virginis patrocinio, tanquam ſub amœniſsima vmbra, ac ſub præſidio tutiſsimo, Deo militat. Quomodo autem Beatiſsima virgo Religionem iſtam præcipuo amore, & ſingulari cura fuerit proſequuta, & ob quam rationem ſpecialis Patrona, & nutrix illius ſteterit, & quo titulo fratres Carmelitæ, Virginis Mariæ præ alijs nomen aſſumpſerint, iam pergimus explicare, ſi prius id omnibus notum ſit, nullam eſſe in Eccleſia Regulam, quæ titulo tam honorifico inſigniatur. Quia quamuis ſint ordines alij, qui ſimili inſcriptione gaudeant, eorum tamen regula non Virginis Mariæ, ſed ſub aliorum Patrum nomine traditur. Eſt enim peculiariter is titulus

noſtræ Religioni, & Regulæ à temporibus antiquis addi-
ctus: cumque Summi Pontifices iam diu confirmauerunt: ſi
mulque hunc ordinem à virgine editum tradiderunt. Sic
Sixtus IIII. in quodam diplomate nobis conceſſo id ſequẽ
tibus verbis teſtatur. *Dum attenta (inquit) meditatione pen-
ſamus, quòd virgo venuſtitiſsima, quæ florem ſpecioſiſsimum
Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum ineffabili ſancti Spiritus
cooperante virtute genuit, produxitque ſacrum ordinem Bea
tæ Mariæ de monte Carmelo à ſede Apoſtolicâ pluribuſque
Romanis Pontificibus approbatum, quem eiuſdem glorioſiſsi-
mæ Dei genitricis ſemperque Virginis Mariæ ſpeciali titulo
voluit inſigniri &c. Eodem fermè modo loquuntur* Pontifi-
ces Sixti IIII. ſucceſſores, & nouiſsime Gregorius XIII. in
bulla quæ incipit, vt laudes glorioſiſsimæ, eiſdem ferè, ac
Sixtus. IIII Sixtus IIII. vtitur verbis. Imo omnibus fidelibus ordinem
noſtrum ſub titulo B. Mariæ Virginis nominantibus Inno-
tentius IIII. decem dies indulgentiarum contulit: Vrbanus
vero VI. tres annos, & totidem quadragenas indulſit.

Sit igitur prima ratio, quare Carmelitæ meritò nuncupa
ri debeant fratres Beatæ Mariæ Virginis de monte Carme
Ioannes Patriarcha Hierosolymit. li. Deſumitur autem hæc ratio ex Ioanne Patriarcha Hie-
roſolymitano, in libro de inſtitut. monachorum in veteri
lege exortorum, & in noua perſeuerantium, qui habetur,
9. tom Bibliothecæ SS. vbi is, cap. 36. & ſequentibus aliquas
colligit rationes, ob quas hic ordo hoc B. Mariæ Virginis
titulo fuerit honoratus. Prima, propter primariam ordinis
Carmelitarum in laudem Virginis Mariæ inſtitutionem.
Nam Elias huius inſtituti monarcha in Carmeli monte ora
tioni incumbens, dum ſeptima vice de mari nubecula conſ-
cenderet (vt. 3. Regum. 18. narrat hiſtoria.) *ſeptima ætate
Virginem naſcituram, & filium Dei parituram præcognouit:
ex tunc, in virginitate perpetua ad honorem eiuſdem virginis
in Carmelo Religionem fundauit. Curaueruntque* (vt verbis
prædicti Ioannis vtar) *ex tunc ſucceſſores Eliæ cum deuotio-
ne aſsiduè huic virgini deſeruire, dudum eorum anteceſſoribus
reuelatæ, ac deſideratæ, & poſtea eis exhibitæ, & ſtuduerunt*

hanc

ãc ſpecialiter virginẽ ideo ſibi ipſis in Patronã eligere, quia ouerunt ipſam ſolam ſingulariter eis conformem in primitijs virginitatis ſpontaneæ. Quemadmodum enim virginitas ſpontanea fuit primò per priſcos profeſſores huius religionis inchoata, & in viris introducta: ita eadem virginitas fuit poſtmodum per Dei genitricem primò in fœminis introducta, & incepta. Propter dictam ergo conformitatem ſeipſos fratres Beatæ Mariæ Virginis appellarunt. Hæc Ioannes Patriarcha vt ſupra.

Secunda ratio, eaque potiſsima, quare fratres noſtri dicti ſint Virginis Mariæ, deſumitur ex varijs, & grauiſsimis authoribus. Nempe, quia fratres Carmelitæ fuerunt primi, qui in Eccleſia Dei templum, ſiuè ſacellum in honorem B. Mariæ Virginis erexerunt. Ita in primis teſtatur Ioannes Patriarcha, vt ſupra c. 36. qui in loco illius præclaræ viſionis, vbi Elias nubeculam aſcendentem vidit, in qua ſibi ortus virginis fuit præoſtenſus, aſſerit, monachos Carmelitas anno incarnationis filij Dei 83. ædificaſſe virgini capellam quandam in monte Carmeli iuxta fontem Eliæ: vbi profeſſores præfati ſeipſos huic virgini cõmendantes, ſingulis diebus in. 7. horis Canonicis ad effundendum dictæ virgini, & eius filio ſedulas preces ac laudes, etiam tunc ſemper conueniebant: & propter hanc cauſam cæteri, etiam eorum, qui à religione externi erant, eos deinceps fratres B. Marię Virginis de monte Carmeli appellauerunt. (Hæc Ioannes Hieroſolymitanus.) Cui authorum turba ſubſcribit. Et in primis (vt alios ex noſtris prætercam) Vvaldenſis de ſacramentalibus titul. 9. contra Vvitcleph, & in doctrinali fidei articulo. 3. docet ex teſtimonio Ioannis præfato, & ex Armachano Eccleſiæ Hiberniæ Præſule, Carmelitas ob hanc rationem, quia ſacellum virgini primi dicarunt, fratres Virginis Marię fuiſſe appellatos. Ait igitur Armachanus apud Vvandenſem in ſermone de conceptione B. Virginis Mariæ, quem prædicauit anno Domini 1342. in conuẽtu Carmelitarũ Auinione. *Quoniam vt dicunt fide dignæ hiſtoriæ, à tempore Eliæ & Eliſei, qui ſæpius morabantur in monte Carmelo*

Vvaldenſis.

Armachan.

melo, iuxta Nazareth ciuitatem Dominæ noſtræ ad tria millia ria, ſolebant homines deuoti ſecretius habitare vſque ad tempora Saluatoris. Et tunc illi Eremitæ,*prædicantibus Apoſtolis, inter cæteros ſunt conuerſi: et in vno latere montis ipſius primi Eccleſiam in honorem B.Virginis conſtruxerunt: & ob hoc nimirum inter Religioſos dominæ noſtræ primitus ſunt adſcripti, vt vocarentur fratres B.Mariæ de monte Carmelo.* Hæc Armachanus. Huius Armachani teſtimonij poſt *Nauarrus.* Vvaldenſem vt ſupra, meminit Nauarr.cap.21.numer.27. de horis Canonicis: vbi in huius veritatis comprobationē quædam carmina affert ex Mantuano, qui Parthenices Ma*Mantuanus* riæ lib.3.fol.88. ſic Mariæ Virginis circa Carmeli montis incolas amorem, viciſsimque eorum obſequium poſt eius mortem in erigendo ei oratorio, ſiue ſacello, aptè (vt ſolet) deſcribit his verſibus.

Huc igitur ſi quando quies, vacuumque negoci
Tempus erat, veniens curas lenibant, & ipſa
Maieſtate loci largè oblectata, redibat.
Propterea montana viri ſpelæa colentes
Audito illius fato, ſublime ſacellum
Apricis poſuere iugis primi, atque quotannis
Sacra inſtaurantes, Hymnos, & thura ferebant.
Namque ipſi ſeſe, mox, vt vulgata ſalutis
Fama fuit, Chriſti magnis iunxere miniſtris,
Fautores operis ſancti, ſocioſque laborum.
Propterea iſtorum longos ſeruata per annos
Poſteritas iungit Mariæ cum nomine, Montis
Nomina Carmeli, &c.

Idem cum Mantuano ſentit Nauarrus, vt ſupra. Comentator Vaddius, in huius veritatis comprobationem, adducit

Ioſephum

Ioſephum Anthiochenum vetuſtiſsimum hiſtoriographũ, *Ioſeph Ant.*
qui in ſpeculo perfectæ militię primitiuæ Eccleſiæ. c. 12. his verbis adſtipulatur prędictis. *Perfectorũ militũ (inquit) Chriſti coadiutores ſurrexerunt ſtrenuiſsimi viri ſolitarij contemplationi deditı, ſanctorum Prophetarum Eliæ, & Eliſei imitatores, qui de monte Carmeli deſcendẽtes per Galileã, Samariã, & Paleſtinã fidẽ Chriſti cõſtantiſsimẽ ſparſerunt: quique in virginis Mariæ honorẽ in Carmeli mõtis decliuio Oratoriũ fabricãtes, Saluatoris matri ſpecialiſsimè ſeruierũt*, Ecce quomodo Ioſephus, Carmelitas non ſolum oratorium virgini ſtruxiſſe, ſed ipſos ſpecialiſsimè, vt ipſe ait, virgini inſeruijſſe, teſtatur. Igitur. Quid mirũ ſi primi Carmelitæ Virginis Mariæ titulum ac patrocinium fuerint conſequuti?

Accedit etiã Ioannes Trithemius Abbas Sponhaymẽſis, *Trithemius.*
ſcholæque Haydelbergẽſis quondã clariſsimũ lumẽ, qui in libro de laudibus Carmelitarũ c. 7. ita ſcripſit. *Sicut ex veterũ lectione didicimus, titulũ B. Mariæ ſemper Virginis Carmelitis conuenire maxime ſcimus. Nam ij ab exordio ſuæ inſtitutionis, Dei genitricem ſemper maximo honore, & reuerentia ſunt proſequuti. Etenim non diu poſt Dñi paſsionẽ, fratres montis Carmeli capellã in eiuſdẽ montis latere in Dei genitricis honorẽ conſtruxerunt, eãque in ordinis ſui aduocatã ac patronã elegerunt, & fratres eius deinceps appellati ſunt. Sicut ergo à Carmelo Carmelitæ: ita à capella, quã ædificarũt, vſque in hodiernũ diẽ fratres Beatiſsimæ Dei genitricis, & virginis appellantur. Et digna quidem Carmelitis denominatio, vt qui Dei matrẽ ſpeciali ſemper amore venerãtur, etiã illius ſint tit. clariores.* Et infra, mutuũ erga Carmelitas virginis amorẽ his verbis demõſtrat: *Nec dubiũ mihi eſt, quin Dei parẽs Maria hũc ordinẽ ſpeciali fauore proſequatur, quem, & loco vicinũ, & tempore primum ſibi & filio in obſequium exortum recognoſcit. Digni profectò ſunt fratres Carmelitæ ſacratiſsimæ Virginis titulo inſigniri.* Prædicta Trithemius.

Ante omnes vero authores prædictos, docuit id hiſtoria,

quę Romana dicitur: in qua de tēplo à Carmelitis Virgini dicato ſic ſcriptū inuenies. *A tēpore (inquit) Eliæ & Eliſei Prophetarū, Religioſi de numero eorū, qui morabātur in mōte Carmelo, iuxta ciuitatē Dñæ noſtræ Nazareth, ſecretius ſolebant inhabitare vſque ad tēpora Saluatoris: qui tandē, prædicātibus Apoſtolis, in fide cōfirmati, in vno latere ipſius mōtis, primò Eccleſiā in honorē Virginis Mariæ cōſtruxerunt.* Meminit autē huius oratorij in obſequiū Virginis à Carmelitis cōſtructi Hieronymus Plato, de bono ſtatu Religionis lib. 2. c. 22. vbi nomē ab eo fatetur Carmelitas accepiſſe, quia prima omniū B. Virgini in terrarū orbe dicata Eccleſia, ab eis fuerit erecta. Tenuit etiā id noſtra ætate Paulus Morigia ordinis Ieſuatorū, qui in libro de origine Religionū lib. 1. c. 30. apertè fatetur, Carmelitas glorioſum Virginis nomē, & patrociniū prę cæteris, & meruiſſe, & accepiſſe, qa primi ſacellū, ſiue Eccleſiā in Virginis Mariæ honorē in Carmeli mōte fundauerunt. Si vero ad authores ordinis gradū facere liceret, innumerabilē ferè eorū multitudinem poſſemus adducere, qui vno ore, & ſentētia hāc veritatē, vt certā, vt firmiſsimā, & vt in ordine à vetuſtis tēporibus à maioribus traditā verè & piè fatētur. Opus tñ nō eſt proprios teſtes in mediū proferre, vbi tot extranei abūde ſuppetūt.

Hier. Plato. *Paul. Mor.*

Luculēter igitur ex præcedētibus cōſtat, præclarū Virginis Mariæ cognomē, ac titulū, ordinē Carmelitarū meritò ſibi præ cæteris ordinibus vendicaſſe: quia huius inſtituti profeſſores primi fuerūt, qui Virgini Marię in primo Eccleſiæ ſæculo oratoriū cōſtituerunt: primi etiā, qui eius obſequio, & amori inter cæteros Religioſos addicti ſunt: primi itidē, qui tantæ Virginis conuerſationē, & familiare colloquiū meruere. Nā (vt piè Mantuanus ſentit) Maria nō raro Carmeli incolas inuiſere ſolebat, eorūque colloquio, & familiaritate oblectari. Quod ex eo opinor maxime credibilę, quia, cū Nazareth (vt authores ſupra adducti affirmāt) trib⁹ milliaribus tm̄ diſtaret ab Eliæ fonte, ſiue Carmeli vertice: quid mirum, aut cur nō mirū, ſi ſanctiſsima virgo Eremitas Carmeli, cuius ſanctitas & religio totā Palęſtinā, & Alexandriā illuſtrauerat, non ſæpe adiret, eorūque colloquijs & neceſsitudine frueretur? Maximè cū poſt paſsionē Chriſti eos ad fidem, & Euangelij prædicationem conuerſos videret.

Mantuanus

Nec

Nec ignoro, quoſdã etiam hoc Eccleſiæ naſcentis tempo
ealia Virgini Mariæ templa cõſtructa referre. In primis Vinc. Velua.
nim Vincentius, Veluacenſis lib. 8. in ſpeculo hiſtoriali c.
.teſtatur, Marthæ, Mariæ ſororis hortatu, poſt quã in Gal
i ex Palæſtina mirabiliter (Lazaro, & Maximo comitata)
eruenit, poſt nouã Euangelicæ doctrinæ lucem Maſilien-
ous demonſtratã, demũ factum eſſe, vt duo tẽpla, alterum
hriſto Domino, alterũ vero eius genitrici conſtructa fue-
at. Nec me latet, memorię eſſe proditum, Apoſtolorum ſę
lo templũ aliud virgini fuiſſe dicatum. Scribit enim Ra-
ael Volaterranus lib. 11. Geographiæ, Antaradi (quæ & Volaterran.
nteradus dicitur, nunc autem Tortoſa appellatur, antiqua
egregia Phœniciæ vrbs in litore maris ſita, vt ex B. Hie- Hieronym.
nymo in Ezechielem c. 27. & ex Guillielmo Tyro. 7. belli Guilli. Tyr.
cri c. 15. colligitur) ſacellum ſtare, quod primus omniũ di
Genitrici Petrus Apoſtolorum princeps excitauerit: &
quo primum ipſe quoque ſacrificarit. Imo qui Hiſpaniã,
res geſtas illic à Iacobo Apoſtolo deſcribũt, cõſtanter af
mãt, ſanctiſsimã Virginẽ in ciuitate Cæſaraugusta eidẽ
poſtolo apparuiſſe, & poſt apparitionẽ, tẽplũ vel ſacellũ,
od nunc etiã eſt celeberrimũ, & vulgari Hiſpanico Nueſ
Señora del Pilar appellatur, eodẽ Apoſtolo authore ere
fuiſſe. Hanc verò primã in toto orbe Chriſtianorũ Ec-
ſiam varijs modis, tabulis, & teſtimonijs, perpetua gentis
agoniæ fama, ſimul & traditio clamãt. Qua de re etiam,
ſt Beutherium, meminit Ioannes Baſſeus in Chronico re Beutherius.
n Hiſpanicarũ. Vetuſtiſsimum autem, & omnibus prius Ioan. Baſſe'.
nplum à Carmelitis fuiſſe cõſtructum, grauiſsimorũ viro
n authoritas, quos ſupra retulimus, luculenter confir-
t. (Quidquid Vincentius, Volaterranus, Beutherius, aut
ſſeus, ſcribãt. Nã cum hiſtoriæ fides ex numero, & teſtiũ
uitate creſcat, tot ſunt pro noſtra ſententia teſtimonia,
ul cum antiquiſsima religionis traditione, vt minimè
ci, ac ſuperari ab authoritate paucor m, ac ſingula-
m teſtium queant. Alias inſuper rati nes in huius ti-
i confirmationem congeſſerunt Vualdenſis, Ioannes
riarcha Hieroſolymitanus, Paleonidorus, & alij, quibus Paleonidor.
itò, ac iure, nos fratres B. Virginis fuiſſe nuncupatos

 adnitun-

adnitũtur probare. Fas tamẽ breuitatis cauſa ad alia properãtes omittimus. Et hæc de tit. & ſuperſcriptione Regulæ.

D V B I V M III.

De Regulæ, quam primitiuam vocant, authore, tempore, & confirmatione.

APpello Regulam primitiuam, eam, quam Albertus Patriarcha fratribus ſuis Eremitis in Carmeli monte, & alijs Syriæ partibus degentibus tradidit. Non quia hæc fuerit omnino prima, ſed quia potiſsima ſit inter alias Regulas, quas noſtra Religio agnouerit. Fuerunt enim in Carmelitarum ordine à tempore Eliæ, familiæque Prophetarum variæ viuendi regulæ, variaque inſtituta, vt ſupra retulimus. Sed ea, quæ ab Alberto condita fuit, etſi tempore fuerit vltima, à nulla alia perfectione ſuperatur. Eius igitur in 2. p. huius operis authorẽ inquirimus ſimul & tẽpus, in quo cõdita, & maioribus noſtris tradita, ac tãdẽ quãdo, & à quibus Põtificibus fuerit cõfirmata.

Primo de authore ex ipſa Regulæ inſcriptione conſtat, in cuius limine habetur, *Albertus Dei gratia Hieroſolymitanæ Eccleſiæ vocatus Patriarcha dilectis filijs*. Num de hoc vnquam quis dubitauit? Is enim Patriarcha (vt nos ſupra probauimus) datas à Ioanne Patriarcha leges, & vtiliter admodum auxit, & eas ad commodiorem vitæ formulam redegit. Illud tamen apud omnes non conſtat, an Albertus hic, qui Regulam condidit, fuerit montis Carmeli incola, & Elianæ familiæ frater. Id verò mihi compertum videtur, quod in primis probo, ex Martyrologio Molani, qui octaua die Aprilis illũ inter noſtri ordinis ſanctos annumerat, & Erardus Carthuſianus in ſuo temporum faſciculo circa annum 1293. idem cenſet: olimque de eo in ordine eodẽ die celebrari cõſueuerat. Hoc ideo prænotaui, quia ex vtroque (nẽpe ex ſanctitate vitę, morũq; integritate, & ex pfeſſione vna cũ Carmelitis) magna Regulæ ab ipſo traditæ dignitas accreſcit. Nã ex hoc, qđ ipſe quid fratribus expediret, quid ve illis imperari oporteret, pri⁹ experimẽto didicerit.

Martyrol. Molan.
Erard. Car.

Regulam

regulam diſcretione conſpicuam condidit:ex vitę verò per ectione ſalutaria præcepta emanarunt. *Tritbemius.*

De tempore verò quo Albertus Regulam hanc fratribus uis Carmelitis dederit,non ſatis liquet apud authores. Tri hemius lib.delaudibus Carmelit.cap.4.exiſtimat, illam an o Domini. 1 122. ſub Henrico, & Calixto Papa II. fuiſſe *Polidorus.* criptam, Polydorus de inuentorbus rerum lib.6.c.3.circa *Sabellicus.* nnum Domini.1210. Sabellicus anno. 1220. Pontacus *Pōta. Burd.* Burdegalēſis 1198.Chronica mundi ſexta ætate fol.207.& *Chron.mūd.* upplementum hiſtoriarum lib. 13. anno. 1200. Rebardus *Suppl. Hiſt.* Florentinus in Chronica vniuerſali anno. 1205. Nos verò *Rebar. Flor.* omiſsis illorum ſententijs, certam & veram ſtatuamus, Al bertum Regulam dediſſe anno Domini. 1171. Id nobis aper è conſtat ex ipſa Regula in cuius fine dicitur. Dat. Accon nno Domini 1171.qui etiam numerus annorum deſigna- ur in eadem regula poſtea ab Innocentio IIII.declarata & orrecta: pro vt in litteris ſuperius ſcriptis licet videre.Ideo utem prædicti Hiſtoriographi variarūt, quia cum hæc Re gula à tempore,quo Carmelitæ in Europam peruenerunt, non fuerit obſeruata,non mirum, quod ſcriptores ipſos la- eret.

Quando hæc Regula Alberti, & à quibus Pontificibus uerit approbata,reſtat,vt aperiamus.In primis communis criptorum ſententia tenet,illam ab Honorio III. fuiſſe cō irmatam.Sic docuerunt Antoninus 3.parte hiſt. titul. 20. *Antoninus.* ap.5. Vincentius in hiſtoriali lib.31.capit. 123. Philippus *Vincentius.* Borgomen. in ſupplemento hiſtoriarum lib. 13. in enarra- *Philip. Ber.* ione anni Chriſti. 1200.Trithemius de laudibus Carmeli- *Thrithem.* arum.cap.4.Caſſaneus in Cathalogo glor.mund.4. parte, *Caſſaneus.* onſideratione 70.Paulus Morigia de origine religionum, *Paul. Mor.* ap.30. Imo inter authores ferè non eſt,qui ab hoc diſſen- iat.Quo vero annoHonorius. 3.id præſtiterit,aperire etiā portet. Inqua etiā re Philippus Bergomenſis, Chronica mundi,& Paulus Morigia vt ſupra, & inter iuniores Hiero *Hiero. Plat.* ymus Plato de bono ſtatu.lib.2.cap. 22. Garibay tomo.1. *Garibay.* b.1.cap.28.& frater Manuel Rodriguez in quæſtionibus *F. Manuel* egularibus quæſtione. 1 in articulo de origine Carmelita- *Rodriguez.* um,Carolus Tapia in authentica ingreſsi verbo monaſte- *Carol. Tap.*

rio c. 27. de antiquitate ordinis Carmelitarū, ac omnes, ordinis ſcriptores cēlent, Honorium III. anno. 1. ſui Pontificatus Regulam Alberti confirmaſſe. Idque expreſſe patet ex bulla Honorij III. cuius verba ſunt. *Honorius Epiſcopus: Dilectis filijs Priori, & fratribus Eremitis de monte Carmeli. Nos normam veſtram viuendi regulariter ab Alberto Patriarcha traditam, quam ante concilium generale vos dicitis humiliter ſuſcepiſſe, in poſterū vos, & ſucceſſores veſtri, quā tū cū Dei adiutorio poteritis, obſeruetis. Et in remiſſionē vobis iniūgimus peccatorū. Nulli ergo hominū liceat. Dat. Romæ ann. Dñi. 1216. 3. Kalē. Ianuarij, Pōtificatus noſtri an. primo:*

Greгor. IX. Poſtea Gregorius IX. referens hanc cōfirmationem Honorij III. denuo ipſe Alberti regulam approbauit, vt cōſtat ex bulla, quæ incipit. *Ex officio noſtri debita.* Hæc etiam eadem Alberti Regula ante Honorium III. fuit cōfirmata ab Innocentio III. Sic expreſſe aſſerit Nauclerus to. 2. Chronice, generatione. 41. vbi ſic habet. *Tempore Innocētij III. Albertus Patriarcha labentem in Syria religionem reſtituere conatus, Carmeli montis incolas fratres diſciplinæ regula coercuit. Quæ regula tunc Romæ probata eſt.* (Quibus docet, ſtatim noſtram Regulam tempore Innocentij III. fuiſſe Romæ approbatam. Sentit idem Trithemius de laudibus Carmelitarum cap. 4. His verbis. *Poſtquam fratres huius religionis in Europam venerunt, multi ſummi Pōtifices ordinem hūc confirmarunt: de quibus Alexander Papa III. poſtquem Innocentius III. idem fecit: amborumque veſtigijs inhærens Honorius III. multis adiunctis priuilegijs, qui regulam denuo cōprobauit.* (Hæc Trithemius) Illeſcas in hiſtoria, & vitis Pontificum, in vita Innocentij III. expreſſe affirmat, regulā noſtram confirmaſſe. Idem nouiſsime etiam tradit Carolus in commentarijs ad authēticam. Ingreſsi, verbo (monaſteria) vbi Religionum origines inueſtigans, noſtram ab Innocentio III. receptam, confirmatamque, aſſerit. Hanc Innocētij III. confirmationem fuiſſe factam in Concilio Lateranenſi, aſſerūt Romanus in noua, correctaq; editione Rerū publicarum

Margin notes: *Gregor. IX.* — *Innocē. III.* — *Nauclerus.* — *Trithemius.* — *Carol. Tap.*

um 3.p.lib.6.c.10.& Bernardinus Corius in hiſtoria Me Bern. Cori.
lanenſi.2.p.fol.339.illudque addit,approbationem hãc
B.Ioannis Euangeliſtæ contigiſſe.

Cæterũ ne his plus immoremur,illud nunc probare cõtẽ
n,ordinẽ noſtrũ (ſi nõ expreſſe,ſaltẽ tacitè) in prædicto
cilio Lateranenſi fuiſſe approbatũ. Verba prius Cõcilij Conc.Late.
erã,quæ habentur.c.13.vbi dicitur *Ne nimia Religioſorũ
erſitas grauẽ in Eccleſia Dei offenſionem inducat: firmiter
hibemus,nequis de cætero nouã religionẽ inueniat, ſed qui-
q; voluerit ad religionẽ cõuerti, vnã de approbatis ſumat. Si
liter qui voluerit domum de nouo fundare, regulam & in-
utionem accipiat de approbatis*, (Hactenus Concilium.)

Circa hoc decretũ cõſiderandũ eſt, ante ipſum Conciliũ
ere,ſaltẽ authoritate Epiſcopi, nouã Religionem inueni-
quod infra latius probabimus. Nunc verò ex deciſione
ncilij prædicta confirmatur. Quia Conciliũ hic non pro
et,nec prohibere debebat,nouum ordinem authoritate
oſtolica fundare: ſed tñ id authoritate propria,vel Epiſ
orũ prohibetur. Imo nec Cõciliũ Lugdunenſe,quod(vt
ra)diſtrictiori decreto rem hãc interdixit,quicquã de or
e authoritate Põtificis adinuẽto decreuit,aut cogitauit.

Præterea,quia,poſt ipſum Concilium Lateranenſe, inſti
æ fuerunt authoritate Apoſtolica beatorũ Franciſci, &
mini Religiones, & plures aliæ, de quibus mentio fit
c.ne nimia,de religioſis domibus in ſexto.

Quod verò ante ipſum Cõcilium liceret,ſaltim authori- *Cap. ne ni-*
e Epiſcoporũ,Religionem nouã adinuenire, hoc in pri- *mia, de reli-*
s patet ex principio in iure notiſsimo, quo cauetur, id, *gioſ.dom.in.*
od non eſt ſuperiori reſeruatum, nec inferiori ordinario *6.*
hibitum,præſumi à iure,inferiori eſſe conceſſum: vt pa-
ex cap.nuper de ſententia excommunic.cap.cum apud
ponſalibus. Quare cũ in toto iure hoc nõ inueniatur ex *Cap.Nuper*
eſſe nec tacitè Epiſcopis prohibitũ,ex cõſequenti illis cõ *de ſentẽ.ex-*
ſum fuiſſe videtur. Quod ſimiliter cõfirmat vſus praxiſ- *com.*
e in Eccleſia à tẽpore Apoſtolorũ receptiſsima, qua ob- *Cap.cũ apud*
uatũ legimus,Religiones ferè omnes,vel authoritate pro *de ſponſal.*
a fundatorũ fuiſſe erectas,vel ſolũ ab Epiſcopis cõfirma

 tas.

tas. Nã quis vnquã Põtifex (vt Trithemius cap. 5. de laudibus Carmelitarum ait) *Confirmauit veteres ordines Pachomij, Baſilij, Auguſtini, & Benedicti? Dic mihi detractor, legiſti ne Iudas veterum ordines approbantes? nuſquã inuenies hos ordines litteris confirmatos à principio.* Hæc Trithemius. Et quanuis Religiones olim fundatæ ſedis Apoſtolicæ probatione non indigerent, ab Epiſcopis tamen, ordinarijſque proprijs probabantur. Sic regulam Auguſtini olim confirmauit Valerius Epiſcopus, vt tradit Romanus centuria 1. anno Domini 329. Carthuſienſium verò inſtitutum Hugo Epiſcopus, vt Genebrardus docet libro. 4. circa annum 1070. Sygibertus in Chronica mũdi. Platina in Gregorij. VIII. Polidorus de inuẽtoribus rerum libro. 7. cap. 3. & Volaterranus libro. 21. & Diuũ Ambroſium propria authoritate monaſterium Mediolani erexiſſe, regulamque ei dediſſe fertur. Cuius meminit D. Auguſtinus libro. 8. confeſsionum: noſtrique ordinis regulam ab Alberto traditam, dum Hiſtoriographi referunt, addũt, illam ſuo iure obſeruandam Albertum tradidiſſe: quaſi dicant, propria authoritate, proprioque Patriarchatus fungens munere Regulam confecit. Ita loquuntur Æneas Syluius in Chronica mundi loco ſuperius adducto, Bergomenſis, & Garibay vt ſupra. Imo inter authores noſtri temporis grauiſsimos id docent. Bellarminius lib. de Monachis c. 4. tradit Baſilium, Auguſtinum, & Benedictum approbationem vllam à Pontifice non quæſiuiſſe, propterea quod nondum extaret tunc ius Eccleſiaſticum id præcipiens. Ratione etiam efficaci probatur: quia cum ante Lateranenſe Concilium non legatur, religiones expreſſe fuiſſe approbatas à Sede Apoſtolica, fieret religiones incepiſſe poſt Concil. Lateranenſ. quòd hæretici maxime concedunt, vt probent nouum eſſe adinuẽtum. Imo neque etiam ante Concilium Lateranenſe expreſſum in iure textum aliquem potui inuenire, quo decernatur, requiri ad erectionem noui ordinis, aut regulæ approbationem, Epiſcopi authoritatem: licet id colligi poſsit ex Concilio Calcedonenſi, cap. 4. Et refertur in cap. Quidam monachorum 18. quæſtio. 2. in quã tum ibi decernitur. Primũ, ne monachi monaſteria ſine authoritate Epiſcopi erigant. Secundum vt illi obediant: ex quibus

Trithemius. Romanus. Genebrard. Sygibertus. Platina. Polidorus. Volaterran. Auguſtinus Æneas Syl. Bergomenſ. Garibai. Bellarmin. Conc. Calc. cap. quidam monachorũ. 18. q. 2.

ibus conſequi videtur, nec religionem fundare ſine conſ
ntia, & authoritate Epiſcopi poſſe..
Edito hoc Lateranenſis Concilij decreto, cùm poſtea &
portuna aliquorum ſupplicatione, & aliorum præſump
ſa temeritate; diuerſorum ordinum mendicantium ef-
nata multitudo reſurgeret, repetita Lateranenſis Conci
onſtitutione, Lugdunenſe Concilium diſtrictius prohi- *Conc. Lug.*
t, primùm, ne deinceps aliquis nouum ordinem adinue-
(nempe ſine authoritate ſummi Pontificis:) deinde om
ordines mendicantes poſt dictum Lateranenſe Conci-
n adinuentos, eos ſcilicet, qui approbationem Apoſtoli-
edis non meruerint, de medio tollit, ac omnino reuo-
eos verò, qui per eandem ſedem fuerant cõfirmati, per-
tit ſubſiſtere, dummodò deinceps nullum ad eorum pro
onem admittant; nouumque locum non acquirant: vt
is refertur in capit. vnico de religioſis domibus in. 6.
c verò rigidiori Concilij decreto ea exceptio data eſt, *Cap. vnicũ, de Religioſis domibus in 6*
pe, vt ad Prædicatorum, minorum, & eremitarum
cti Auguſtini, nec non & Carmelitarum ordines deci-
æc non extēderetur; vt patet ex. §. ſane, vbi ſic dicitur.
*ad prædicatorum, & minorum ordines, propter eorum
entem Eccleſiæ vtilitatem, præſentem non patimur conſti
nem extendi. Cæterum eremitarum ſancti Auguſtini,
Carmelitarum ordines, quorum inſtitutio dictum generale
ilium præceſsit, in ſolido ſtatu volumus permanere.* (Ha-
us Concilium.) In quibus ſatis aperte indicat, ſupradi-
conſtitutionem ad Carmelitas non extendi, quia illo
inſtitutum dictum Concilium generale Lateranenſe
eſsit. Quare decernit, illorum ordinem in ſolido ſtatu
anere. Si verò Carmelitarum ordo ante prædictum
cilium Lateranenſe non fuiſſet approbatus: ſine dubio
dunenſis Concilij decreto extingueretur.. Nam ſi illo
giones etiam à ſede Apoſtolica poſt Concilium Latera
e approbatæ, reiectæ ſunt, nec vltra progredi permit-
ur, à fortiori, ſi noſtra ex approbatis non cenſeretur,
cilio Lugdunenſi perimeretur.. Quare cum hoc cen-
noſtrum ordinem fuiſſe Inſtitutum ante Concilium

Lateranenſe,illaſque Religiones,quæ illud præceſſere, cenſeat approbatas(maximè quia Epiſcoporum vel Patriàrcharum authoritate fulcirentur:) rectè ſequitur ex vi decreti Concilij Lateranenſis,noſtram Religionem in ipſo, & ante ipſum Lateranenſe fuiſſe confirmatam. Quod argumẽtum breuiter hac ratione firma fiet. Ait Concilium Lateranenſe. *Qui voluerit ad religionem conuerti,vnam de approbatis* (ante ipſum ſcilicet Cõcilium) *aſſumat*:& poſtea Concilium Lugdunenſe volens de medio tollere omnes religiones poſt lateranenſe ortas,declarat, Carmelitarum ordinem non eſſe extinguendum:quia eius inſtitutio Lateranenſe præceſsit. Igitur cum Concilium Lateranenſe ait, *Vnam ex approbatis aſſumat*,tacite cenſet,eſſe approbatam Carmelitarum familiam quam ipſum pręceſsiſſe,& antea legitime fuiſſe inſtitutam, declarauit poſtea Lugdunenſe.

Sed contra hæc obijciunt aliqui,in dicto. §.cæterum non eſſe legendum,*in ſolido ſtatu*,ſed potius,*in ſuo ſtatu manere cõcedimus,donec de ipſis aliter fuerit ordinatum , intendimus enim tam de ipſis,quam de alijs non mendicantibus prouidere , prout animarum ſaluti,& eorum ſtatui videbitur expedire* . Sic enim in Cõcilio Lugdunenſi olim legebatur. Vnde in dicto.§. Cæterum dicunt Bonifacium VIII.loco horum verborum,adiecisſe,illa,*in ſolido ſtatu*.Quare contendunt hi noſtrum ordinem neque in Lateranenſi , neque in Lugdunenſi Concilio fuiſſe approbatum.

Huic obiectioni reſpondeo verum eſſe, vt gloſſa in dicto. §.cæterum aſſerit, prædicta verba , *in ſolido ſtatu* , non haberi in Lugdunenſi Concilio , ſed tantum ea , quæ aduerſarij opponunt.Non tamen ex his ſequitur,noſtram Religionem non fuiſſe approbatam in prædictis Concilijs.Primo, quia clauſula illa (*donec de ipſis aliter fuerit ordinatum*) non aufert Carmelitis approbationem ſui ordinis:nam pari etiam ratione auferret à religionibus non mendicantibus confirmationem,quia de Carmelitis , & de alijs non mendicantibus intendebat Concilium aliter ordinare. Quare ſi illa verba tollerent à Carmelitis , & alijs non mendicantibus confirmationem:manifeſtè fieret,quod,ante ipſum Concilium Lateranenſe, nullus eſſet in Eccleſia Dei ordo approbatus:

quod

o'd eſt contra ipſum Concilium Lateranenſe,vt patet ex
rbis ſupra adductis. Tum etiam, quia multò ante Conci
m Lugdunenſe,quod ſub Gregorio X. fuit celebratum,
armelitarum Religio fuit approbata ab Honorio III. In-
centio III.vt ſupra mōſtrauimus.Quare dum Cōcilium,
ſtrum ordinem in ſuo ſtatu manere,permittit:certè non
ud intendit,quam vt ipſe (dum aliud Pontifici non pla-
erit)approbatus permaneat.Quare hoc non obſtat, quo
inus ante Concilium Lateranenſe CarmelitarumReligio
erit approbata,ſiue in ſolido,ſiue in ſolito,ſiue in ſuo ſta-
legatur.Et hæc de Innocentij III.LateranenſisConcilij
probatione.

Ex quibus ſequitur, Alberti Regulam ab anno 1171.in
o ab ipſo tradita fuit,approbatam fuiſſe, tum ob ratio-
s dictas(nempè,quia Epiſcopi ante Lateranenſe Conci-
m hac poteſtate religiones Confirmandi gaudebant : &
tiori iure Patriarchæ, quorū iuriſdictio,& authoritas ſu
rior maiorque eſt:)tum etiam(quod in hac re valde con-
erandum eſt)quia Albertus tunc non ſolum Patriarchæ
inere, ſed & legationis Apoſtolicæ ſedis officio fungeba *Guill. Tyr.*
r,vt expreſſe docet Guillielmus Tyrus libr.5. continua-
nis belli ſacri cap.3.his verbis. *Albertus poſtea Hieroſolymita*
ſub Innocentio III.Patriarcha,& legatus, certas obſeruationum *Sabellicus.*
ulas Carmelitis præcepit. Idem Sabbellicus vt ſupra.Et Chri *Chriſt. Maſ.*
anus Maſſeus author theatri vitæ humanę,volumine.21
13. Quare etſi ratione officij Patriarchatus (quod abūde
ficiebat) regulam propria authoritate confirmare non
ſſet:præſtare tamen id ſine dubio potuit ratione mune-
Legati,quo fungebatur.Imo ob hanc rationem cēſendū
,ab hoc tempore regulam fuiſſe à ſede Apoſtolica appro
tam,cum ex tunc fuerit ab eiuſdem ſedis Legato confir-
ata,ex regula iuris,quæ habet,ea noſtra fiunt,quibus au-
oritatem noſtram impertimur.

Ex his ſecundò colligo, antequam Albertus hanc regu-
m conderet, noſtrum ordinem à Sede Apoſtolica ob ra-
nem nuper adductam etiam fuiſſe approbatum. Cum
ymericus Patriarcha Antiochenus, & Sedis Apoſtolicæ
gatus circa annum Domini 1120. mōtis Carmeli Eremi
tas

Polidorus. Sabellicus. Guilli. Tyr. Genebrar. Onuf.Pābi. Theat. vitæ humanæ. Roman.

tas in vnum coëgerit,eiſque viuendi formulam more Latinorum monachorum tradiderit, vt teſtantur Polydorus, Sabellicus,atque GuillielmusTyrus,vt ſupra Genebrardus lib.4.Chronicæ circa annu 1180. Onuphrius Pambinus in Chronico Eccleſiaſtico circa annum. 1141. Theatrum vitæ humanæ vt ſupra & inter iuniores Frater Hieronymus Roman , qui vt ſupra ob hanc rationem antiquitatem noſtri ordinis ab Aymerico cenſet computandam.

Tertio infertur,ordinis approbationem vere iudicandã eſſe ab anno circiter 400.in quo Ioannes Patriarcha Hieroſolymitanus Carmelitis ſuo iure regulam confecit,vt ſupra 1.parte cap.2. latius adnotauimus. Quare ab illa ætate ordo Carmelitarum in Eccleſia Patriarcharum approbatione floret.Quod ſi eorum ſententiam amplectamur,qui exiſtimant, Carmelitas olim ſub B. Baſilij regula militaſſe,ab eoque viuẽdi monaſticè normam accepiſſe, (vt poſt Antoninum. 3.parte hiſtoriali titulo.20.cap.5. multi alij tradiderunt,de quibus nos,eorũque ſentẽtia infra iudicabimus)ab eodem quoque tempore, vel paulò antea ordinis confirmatio iudicanda erit . Et hæc de approbatione à Patriarchis facta.

Antoninus.

Si vero ad Apoſtolicam ſedem conuertamur, ante Innocentium.III.Regulam Alberti approbatam ab Alexandro III. facilè comperiemus, vt docent non contemnendi authores. Trithemius de laudibus Carmelitarum cap.5. ait. *Poſtquam fratres huius Religionis in Europam venerunt,multi ſummi Pontifices ordinem ipſum confirmantur: de quibus Alexander Papa III,vnus extitit.* Idem ſentit Buchinguerius in ſua Chronica, & Genebrardus in methodo ad Chronologiam,& hiſtoriã vniuerſam,noſtrique ordinis hiſtoriographi paſsim id clamant,præcipuè Petrus Reymundus.& Ioannes Groſsi ordinis noſtri quondam Præpoſiti Generales.

Alex.III. Trithemius. Buchingue. Petr.Reym. Ioan. Groſsi

Demum,cum ante Concilium Lateranenſe opus non eſſet Apoſtolicæ ſedis expreſſa approbatione , non video, quæ maior confirmatio alicui ordini tunc contingere poterat:quàm multorum Pontificum priuilegijs ornari. Cõſtat autem.Carmelitarum ordinem à tẽpore Leonis IIII.Adriani II. Stephani V.aliorumque Pontificum qui prope annum

r. 850. floruere varia priuilegia accepiſſe, de quibus mē
it in Bullis à Sixto IIII. conceſsis maximè in illa, quæ
nt: dum attērâ meditatione: & in Bulla Gregorij XIII
s initiū eſt: Vt laudes ſanctiſsimæ &c. in quibus cōme- Bul. Six. 4.
antur hi, & alij antiquiſsimi Pontifices, qui Carmelitis Bul. Gre. 13
nno 815. in terra ſancta oppreſſis varios fauores cōceſ-
nt. Quæ etiam priuilegia referuntur in compendio pri-
iorum, verbo indulgentia quoad ſæculares.

DVBIVM IIII.

ualis ſit finis, ſiue ſcopus huius Regulæ, ac ex conſequenti noſtræ Religionis.

O*Mnes artes, ac diſciplinæ* (vt Caſsianus loquitur collatione. 1.) *ſcopum quēdam, ideſt deſtinationem, & telos, hoc eſt, finem proprium habent, ad quem reſpiciens vniuſcuiuſque artis ſectator induſtrius cuncta ordinat, & diri oblatos labores, pericula, & diſpendia vniuerſa æqua- r, atque libenter tolerat, ſicut agricola finem habens, ſe opioſèque viuendi ex prouentu ſegetum fœcundarum, s (ideſt deſtinationem) gerit, agrum ſuum cunctis ſenti purgare, eumque vniuerſis infructuoſis vacuare grami ine quo ſe adepturum finem propoſitum non confidit. Si , qui certis quibuſque dignitatibus mundi huius cupiunt ri, cui ſe officio, vel ordini debeant mancipare, antea ant: vt per legitimum ſpei tramitem, finem quoque va ſideratæ dignitatis attingere.* Hæc & alia Caſsianus a. Noſtrę igitur profeſſionis ſiue Regulę finem opor e omnia huius Religionis athletis fixum hærere mē- umque proprium præ oculis habere; vt in ipſum to is, ac viribus iaculentur. Huius enim cognitio no- Caſsianus.

ſtræ

ſtræ directionis, ac vitæ caput eſt, atque principium. Nam cum in quauis arte, ac diſciplina, vt eam rectè exequamur, eius finis conſideratio maximè neceſſaria ſit: proculdubio in profeſsione monaſtica (quæ ars artium eſt) multò magis hæc cogitatio, & cura finem ſuum inquirendi ſuſcipienda eſt: vt & ſic viam deſtinare, eligere, ac parare media ad finis conſequutionem vnicuique in promptu ſit. *Ignoranti enim quem portum petat* (vt etiam teſte Seneca loquamur,) *Nullus ſuus proprius ventus eſt. Ac perinde errant conſilia noſtra, niſi ſciamus quo dirigantur.*

Seneca.

Eam obrem in hoc opere cum primis conſtituendum nobis eſt, quam ad metam, noſtræ Regulę, ſiue inſtituti curſus dirigatur, vt viæ, rationeſque omnes facilius ineantur, quibus eò perueniri poſsit: & vt cætera, quæ in Regula continentur, ex commenſuratione ad proprium finem melius percipiantur. Omnis igitur monaſtica diſciplina duplici fine gaudere ſolet. Primus finis eſt ille omnium Chriſtianorum, omniumque ordinum communiſsimus, nempe charitas, ſiue gloria Dei. Alter verò proprius eſt, qui telos, ſiue finis proximus appellari conſueuit. Qui quidem finis, ſi cum illo ſuperiori conferatur, medium potius ad illum perueniēdi exiſtimari poteſt. Nobis in præſenti conſilium vllum nō eſt, de priori illo fine differere, ſed de poſteriori tantum: in hoc enim fine vna quæque religio ſuæ directionis figit obtutū, ad hunc ſuos principaliter dirigit conatus, hunc ſi eius profeſſores attingant, votorum ſuorum ac inſtituti compotes euadēt: ſunt autem ij varij, pro varietate etiam, & diuerſitate Religionum: omnes tamen ad tria genera reducuntur, ſecundum quod ab omnibus Theologis, tria eſſe potiſsimè Religionum genera, traditur: quorum aliud eſt in agendo, aliud in contemplando verſatur, tertium verò tam actionem, quàm contemplationem complectitur. Quod adhuc in alia duo mēbra ſubdiuidi poteſt. Nā vel eſt mixtum ex æqualibus partibus, ita, vt æqualiter & actioni, & cōtēplationi vacet: vel plus habet de vno, quā de alio, verbi gratia, minus de cōtēplatione, & plᵒ de actione, vel è cōtra. Hoc ergo eſt, qđ nūc inueſtigamus, quis nā horū ſit huius Religionis ſcopus, ſiue finis verus, ꝓprius, legitimus, ac immediatᵒ?

Pro

ro cuius reſolutione primò (idque certo) ſtatuendũ eſt,
ximum, & potiſsimum noſtræ Religionis finem eſſe, cõ
plationi vacare. Quod & fuiſſe olim monachorum om-
n primæuam inſtitutionem conſtat ex his, quæ Caſsia-
Collatione. 9. ca. 1. luculenter docet. *Omnis inquit mona-*
inis, cordiſque perfectio ad iugem, atque indiruptam ora-
s perſeuerantiam tendit: & quantum humanæ fragilitati
ditur, ad immobilem tranquillitatem mentis, ac perpetuã
ur puritatem. Ob quam omnem, tam laborem corporis, quã
ritionem ſpiritus indefeſſè quærimus, & iugiter exerce-
& eſt inter alterutrum reciproca quædam, inſeparabiliſ
oniunctio (ita Caſsianus:) & hunc fuiſſe antiquum mo- *Caſsianus.*
orum morem, ac beatiſsimi Marci tempore, qui pri-
Alexandriæ Monachis normam dedit viuendi, obſer-
m, à Nicephoro Calixto lib. 2. c. 15. & à Sozomeno eo *Niceph. Ca*
lib. c. 17. & ſequentibus, & à Caſsiano lib. 2. de inſtitu- *lixtus.*
ountiantium c. 5. memoriæ proditum eſt: de quibus ip *Sozomenus*
ſcripſit. *In primordijs enim fidei, probatiſsimi illi Marci*
ttores, ac diſcipuli eo feruore ſcripturarum diuinarum le
bus, orationique, & operi manuum diebus, ac noctibus
umbebant, vt neque eſcarum quidem appetitus, vel me
; niſi alio, tertioue die corporis interpellaret inedia. Scri
item horum exercitia, ſtudia, atque Philoſophiam, inſti
, mores, vitam, rationemque conuerſationis omnem cele
ius Philo natione Iudæus, profeſsione verò Pithagoricus
ad colloquium Petri Romæ diuinum verbum concionan
na eſt, perueniſſe, vt Eccleſiaſtica narrat hiſtoria. Hæc
forſan alicui longe repetita videantur, cum tamen
prja noſtri inſtituti adduci meritò debeant. Fuerunt
Monachi illi ex Eſſenis, Eliæ ſucceſſoribus, vt ſup. p. 1
nius tradidimus. Quare hãc Ægyptiorũ monachorũ
nitiua Eccleſia viuẽdi normã, ac inſtituti puritatẽ Re
ra ꝓtrahere vſq; ad noſtra tẽpora, ac cõſeruare nitit.
pius verò ad Regulam noſtram accedentes, propoſi
ritatem efficaciter comprobemus? Ita primum ſit
non

Vvaldenſis. non leue argumentum; quia noſtræ Religionis dux, & author Elias totum ferè vitæ ſuæ tempus in oratione conſumpſit. Sic enim de eo Vvaldenſis tit. 1. de ſacramētalibus c. 6. n. 7. ſcripſit. *Lege (inquit) librum Regum. 3. & 4. ſi non noſter ſanctus Patriarcha Elias, non dico per plures vices, ſed penè totam vitam in orando conſumpſit.* Poſt Eliam verò filij

Hieronym.
Iſidorus.
Ioã. Hieroſ.
Prophetarum, qui in ſolitudine iuxta flumen Iordanis (vt authores ſunt Hieronymus ad Paulinum, & Iſidorus lib. 2. de officijs c. 16.) habitarunt, hi die ac nocte, Hymnis, & orationibus ſtudebant. De his enim ait Ioannes Hieroſolymitanus, in libro de inſtitutione monachorum, de filijs Prophetarum, eorũque ſucceſſoribus, inſtitutoque agẽs, quod *ad imitationem Eliæ, inceſſanter, & continuè penetrare vaſtos ſeceſſus ſolitudinis montis Carmeli, & aliorum Eremorũ terræ promiſſionis ſolebant: vbi cogitationibus ſanctis, & intentione, oratione, ac cæteris armis iuſtitiæ muniti, tanto conatu mentes ſuas ad exemplum Eliæ principis eorum ſurſum in Dei contemplationem eleuabant, vt cœleſtibus choris putarentur tranſlati, & reuelata facie gloriam Dei ſpeculari, perfruentes colloquio Dei, cui puris mentibus inhærebant.* Hæc Ioannes.

Deinde in Euangelica lege (vt nunc illos probatiſsimos monachos Marci diſcipulos prætercam, de quibus ſupra,) noſtri ordinis primæuos in lege noua cultores orationi maximè ſtuduiſſe reperiemus: Ioſephus enim Antiochenus, libro de perfecta militia primitiuæ Eccleſiæ cap. 11. inquit:

Ioſephus Antiochenus.

Perfectorum militum Chriſti Apoſtolorum coadiutores ſurrexerunt ſtrenuiſsimi viri ſolitarij, contemplationi dediti, ſanctorum Prophetarum Eliæ, & Eliſei ſequaces, qui de monte Carmeli deſcendentes, &c. Et Armachanus apud Vvaldenſem tit. 9. c. 89. in ſermone de conceptione Beatiſsimæ Virginis Mariæ inter alia ſic ait. *Vt dicunt fide dignæ hiſtoriæ, à tempore Eliæ & Eliſei, qui ſæpius morabantur in monte Carmeli, ſolebant homines contemplatiui ſecretius inhabitare, vſque ad tempora Saluatoris: & tunc illi Eremitæ, prædicanti-*

Armachan.

Apoſtolis, inter cæteros ſunt conuerſi. Et infra docet, eos
tres Beatiſsimæ Mariæ de monte Carmeli fuiſſe vocatos.
annes quoque de Vitriaco, in libro, qui dicitur memoria Ioã. de Vitr.
.22. inquit. *Quidam viri ſæculo renuntiantes, ad imitatio-
Sancti viri, & ſolitarij Eliæ, vitam ſolitariam agebant
lbearibus modicarum cellularum, tanquam apes Domini
cedinem mellificantes.* Et verè Ioannes. 44. Patriarcha
eroſolymitanus, qui primam nobis inſcriptis regulam Ioã. Hieroſ.
didit, ferè per totam, nos ad imitationem Eliæ, & vitæ ſo
riæ finem (aſsiduam nempe, contemplationem) dirigere
atur.

Secundo quia omni tempore, & ſæculo agnitum eſt, vt
prium noſtri ordinis Inſtitutum, aſsidua diuinæ legis
ditatio. Et in primis, de temporibus ante Chriſti aduen-
, & de his, quæ poſt eius aduentum immediate ſucceſſe
t, nec non de regula Beati Ioannis, iam dictum eſt. Po-
Religio, quæ ſub Regula Alberti militauit (vt nunc
m militat) idem agnouit intentum, vt conſtat ex cap. 6.
gulæ, vbi præcipit, die, ac nocte orare, & meditationi va-
. Et quia domeſtici teſtes in hac re certius reddunt teſti
nium: prodeat noſter Vualdenſis, de ſacramentalibus, Vualdenſis.
.c.84.n.7. vbi Religiones diſtinguens penes ordinem
proprios fines, noſtrum deſignat his verbis. *Veniat Bene
tus, & creſcat in aſsidua cuſtodia clauſtri: ſuccedat Alber
cum Carmelitis ſuis, & creſcat in ſilentio, & meditatio-
ontinua legis Dei, in ſecretis cellis, cum labore manuum, &
aria victus. Sic Dominicus ferueat in doctrina cæleſti, &
nciſcus in nuditate, & deſpectu mundi, &c.*

Tertio accedant aliquorum ſummorum Pontificum te
onia, quæ rem propoſitam claram, & indubitabilẽ red-
t. Gregorius IX. (vt habetur in regiſtro anni tertij ſui Greg. IX.
tificatus, & refertur in ſpeculo ordinis) fratribus in mõ
Carmeli commorantibus ita reſcripſit. *Dilectis filijs Prio
& fratribus Eremitis montis Carmeli ſalutẽ, &c. Ex offi-
oſtri circumſpectione, tenemur, ſolicitam adhibere caute-*

M lam

lã, ne hi, qui, aſcendentes in montẽ orare cũ Domino, pedes ſuos lauerunt, iterũ eos coinquinẽt à cõtẽplationis ſpecula deſcendẽdo & infra: Hinc eſt, quod cũ lotis pedibus ſpeculam Dñi aſcẽdatis, vacaturi contemplationibus cæleſtium, & aſſumpſeritis contra malignos luctamen, terrenis omnibus abdicatis, ideo, &c. Eiſdem quoque vtitur verbis Innocẽtius Papa IIII. qui anno Domini 1245. regulam noſtrã confirmauit: quibus ſubſcripſit Alexander IIII. (vt in ſpeculo ordinis refertur.) Imo ex bulla mitigationis ab Eugenio IIII. cõceſſa cõſtat, fratres, dũ mitigationẽ poſtularẽt, id potiſsimum pro cauſa mitigationis iuſta allegaſſe, valde ſcilicet oneroſum, ac difficile eſſe, noctu diuque in lege Domini meditari.

Innoc. IIII. *Alex. IIII.* *Eugen. IIII*

Quarto, quia ſemper noſtri ordinis fratres Eremos coluerunt, & Eremitæ à ſummis Pontificibus, (vt fere innumeris bullis, & priuilegijs patet) ſunt appellati. Imo hoc præforibus in ipſo regulæ titulo legitur. At proprius Eremitarum finis eſt, Deo, orationibus, ac meditationibus diuinis vacare: ergo iſte eſt noſtri muneris ſcopus. Neque contra hoc vrget, quod in ciuitatibus, aut villis nunc habitemus: quia conſultò noſtra regula addit, vt hæc loca nobis conceſſa in Eremis, vel alibi, non aliter recipiantur, niſi apta ſint ad noſtræ Religionis obſeruãtiã, vt explicuimus ſupra. c. 2.

Quintò, quia noſtra regula aliquem finem, & ſcopum habere debet: & tamen non habet pro fine vitam merè actiuã (vt conſtat,) neque mixtam ex contemplatione, & actione, nempe, cura proximorum: nam nullum nec minimum de hac actione in Regula verbum fit. Habet ergo pro ſcopo potiſsimo vitam contemplatiuam, hic enim verus eſt finis, qui in regula exprimitur, & ab ea potiſsimum intenditur.

Sextò, & efficaciſsimè probatur. Nam ille quidem eſt verus Religionis finis, ad quem cætera religionis exercitia reſpiciunt, & diriguntur: ſed omnia Regulæ exercitia ad orationem præcipue deſtinantur: hæc igitur finis erit. Maior huius argumẽtationis certa eſt ex ipſa natura finis. Minor verò probanda eſt, per ſingula regulæ mãdata, & exercitia diſcurrendo. Et (vt à principaliori incipiam,) cellæ ſtabilis cuſtodia, & obſeruantia ad hunc finem præcipuè deſtina

tur

tur, & à regula in id ipſum eligitur; probabimus enim infra c. 6. quantum cellæ aſsidua inhabitatio ad orationem, ac meditationem conducat: nec vlli dubium eſt, ad orationem ſecretum, & ſolitarium locum potiſsimum requiri, vt conſtat ex illo Matth. 6. *Tu autem cum oraueris, intra cubiculum tuũ, & clauſo oſtio, &c.* Hac ratione orauit noſter Eliſeus 4. Reg. 4. qui puerum à morte ſuſcitaturus, domum ingreditur, & clauſo oſtio orauit ad Dominum. Quibus adde, quòd non vtcunque in cellis manere regula præcipit: ſed ſingulos ſingulas, & ſeparatas cellulas habitare conſtituit, vt commodius diuinis meditationibus & orationibus, vacare ſine alterius offendiculo poſsimus: (quod latius proſequemur infra in expoſitione c. 2.) Præterea, cum hoc medium ad obtinendam puritatem, & indiſruptam orationem, & meditationem principalius ſit: ideo in regula tanquam fini proximius, & magis ei proportionatum, ſimul cum ipſo fine in 6. c. præcipitur. Et inſuper, ad huius medij firmitatem, & conſiſtentiã, aliud quoque mediũ a regula excogitatur, nẽpe, labor manuũ, qui, vt infra in capite de labore manuũ docebitur, ob id tantopere nobis commendatur, vt infra cellam occupati, manus in opere, & mẽtem in Deo fixam teneamus, & vtrique ſtudium pariter impendamus. Nam vt optimè Caſsianus libro. 10. inſtitut. c. 24. ob has duas cauſas inter alias, labor manuum exterior ab Ægyptijs monachis exercebatur. Primo, ne ab eis otij tempus admitteretur. Secundò, ne meditationi ſpirituali finis imponeretur; *vt ſic (ait) pariter exercentes corporis, animæque virtutes, exterioris hominis ſtipendia cum emolumentis interioris exequantur: & ſic lubricis motibus cordis, & fluctuationi cogitationum inſtabili, operum pondere, velut quandam tenacem, atque immobilẽ anchoram præfigentes: cui volubilitas ac peruagatio cordis innexa, intra cellæ clauſtra, veluti in portu fidiſsimo, valeat contineri: atq; ita ſpirituali meditationi, & cuſtodiæ cogitationũ intẽta, ab omni ſuperflua, & otioſa cogitatione, ſe cuſtodat: ita vt quid ex quo pẽdeat, haud facile poſſit à quoquã diſcerni id eſt vtrũ propter meditationẽ, ſpiritualẽ manuũ opus exerceat: an*

Matth. 6.
4. *Reg.* 4.
C*aſsianus.*

propter operis ingratatem tā præclarum ſpiritus profectū ſcientiæquè lumen acquirant. Hæc Caſsianus. Qui ibidem etiam docet, Paulum primum Eremi cultorem pro ſola purgatione cordis, & cogitationum ſoliditate, ac cellæ perſeuerantia, manuum laborem elegiſſe. Et denique idem Caſſianus libro. 2. inſtitutionum capite. 14. pulchrè (vt ſolet) docet; quantum ad orationem labor manuum conducat. Idem ſentit Bernardus in Epiſtola ad fratres de mōte Dei: vbi monet, intra cellam manibus aliquid operandum, ad nutriendum, & conſeruandam ſpiritum. Conſtat igitur ex dictis, tam cellæ aſsiduam commorationem, quam laboris manuum exercitium, ad orationem, & meditationem à Regula prudenter ordinari, ac præcipi.

Bernardus.

Oportet igitur, vt, ad reliqua capita Regulæ deſcendentes, idem de vnoquoque probemus. Poſt Regulæ articulum, qui de cellulæ habitatione tractat; ſequitur præcipuū de horis Canonicis, quæ mentē in Deum eleuant, & interiorem animæ deuotionem in eius honorē, & laudē excitant. Hæc verò non tā media ad orationem, quam ipſa oratio dici poſſunt. Traditur deinde caput de nō habendo propriū tam in particulari, quàm in communi. Hęc verò ſtrictiſsima paupertas (vt author eſt Gregorius IX. ibi adducendus) ideo à regula pręcipitur, quia maximè oportet, viros contēplationi addictos, nudos ab omnium terrenorum poſſeſsione pedes habere. Et (vt omittam alia Regulæ ſtatuta, quæ etiam huic fini deſeruiunt,) ad præcipua gradum faciam ad ea nimirum, quę de ieiunio, de carnium abſtinentiâ, & de ſilentio loquuntur. Et (vt à ieiunio incipiam) in primis ipſi Hæretici, ieiuniorum, & abſtinentiæ acerrimi hoſtes, quales ſunt noſtræ ætatis Lutherani, & Caluiniſtæ, etſi aliàs à ieiunio vtilitates omnes, & fructus ſecludant, hunc negare non ſunt auſi; nempe, ad orationem, & contemplationem maximè adiuuare: vt videre eſt apud Bellarminum lib. 2. de bonis operibus in particulari c. 11. in principio. Quod & nos his breuiter exemplo antiquorū Patriarcharū & Sāctorū Patrū comprobabimus. Hi enim ieiunio animā ad orationē, & cœleſtiū rerū contēplationē diſponebāt. Sic de Moyſe Exod. 34. qui quadraginta

Greg. IX.

Bellarmin.

Exod. 34.

nta dierũ ieiunio animã pręparauit, antequã ad Dei collo
uiũ auderet accedere. Sic ſanctus noſter Patriarcha Elias
er quadraginta dierum ſpacium ieiuniũ obſeruat: vt Deũ
monte Oreb ſub ſpecie aurę tenuis videre poſſet. Daniel
uoque trium hebdomadarum ieiunio diſponitur ad reue
tiones Domini ſuſcipiendas. Et ob eandẽ rationem Eccle
a Catholica in profeſtis magnarum ſolennitatum ieiunia
ecernit: vt his animi aptiores reddantur ad vacandum tali
elebritati: vt docet Diuus Bernardus in vigilia ſancti An- *Bernardus.*
reæ. Quare recte illud dictum eſt à Chryſoſtomo homil. 1. *Chryſoſtom.*
a Geneſim: *Ieiunium eſt animæ noſtræ alimentum, leues ei pennas*
roducit, vt in ſublime feratur, & ſumma contemplari queat. Baſi- *Baſilius.*
us quoque ſermone. 1. de ieiunio, *ieiunium* (inquit) *orationẽ*
d cælum tranſmittit inſtar alæ ipſi exiſtens ad profectionem ſurſum
erſus. Neque eſt, cur in hoc diutius immoremur, cum paſ-
m id patres apertiſsimè clament.

De carnium verò abſtinentia illud eſt certum, maximè
onducere ad corporis, & paſsionum eiuſdem mortificatio
em. Nam, cum carnes ſint quaſi quoddam ſeminarium li-
idinis (vt infra de eſu carnium probabimus,) paſsiones pa-
atiores redduntur per earum carentiam. Iis autem ſedatis,
nimus promptior eſt ad diuina ſpeculanda. Quare hæc car-
ium abſtinentia à regula commendatur, quaſi remouens
rohibens mortificationem paſsionum, ac proinde inducẽs
nentis eleuationem in Deum.

Denique de ſilentio non eſt, qui ignoret, quam fidus ſit
rationis comes: & ob eam cauſam tantopere à Patribus, &
noſtra Regula commendatur, & non vtcunque, vel ſimpli
i præcepto, ſicut & alia, ſed pluribus verbis, & varijs ſcrip-
uræ authoritatibus perſuadetur, & præcipitur.

Septimo, & vltimo, orationem, ac meditationem finem eſ
e Regulæ, non leuis coniectura ſuadet. Nam ſicut finis eſt
d, quod primò intendimus, & quod in animo ante omnia
lia præfigitur, ad cuius poſtea conſequutionem reliqua de
inantur: ita regula inter eas cõſtitutiones, quæ ad ſubdito
um directionem ſpectãt (vt in initio. 6. c. infra docebimus)
rimo loco telos, ſiue ſcopum ante oculos obijcit, vt ad illũ
eliqua, quę in Regula continẽtur, ordinemus. Hoc itaq; in

 mente

mente ſine propoſito, omnes actus noſtri ad eius conſequutionem dirigendi ſunt. Hic nobis principalis debet eſſe conatus: hæc immobilis deſtinatio cordibus noſtris firmanda eſt: vt diuinis rebus, ac Deo mens ſemper inhæreat. Pro hoc fine cellæ ſolitudo, & clauſura ſectanda eſt, ieiunia, vigiliæ, corporis nuditas, ſilentium, carnis abſtinentia, & reliquæ aſperitates ſuſcipiendæ ſunt. Et denique quidquid ab hoc diuerſum eſt, quamuis aliàs magnum videatur, importunum tamen, aut etiam infimum, ſeu noxium iudicandum eſt.

Patet igitur ex dictis, poſt orationem, & meditationem, in noſtra Regula & profeſsione ſecundum locum obtinere vitæ aſperitatem: in qua etiam potiſsima pars eſt, cellæ, ſiue monaſterij clauſura. Ita, ad hæc duo, nempe, ad vitæ aſperitatem, & clauſuram, veluti ad duos orationis pedes, & firmiſsimas noſtri inſtituti columnas cetera reducuntur. Quare, ſtudioſus quiſque noſtræ profeſsionis inſectator, poſt orationem, colat pœnitētiam, ſiue vitæ aſperitatem, & clauſuram.

Secundo exiſtimo, ſecundariò ſtudendum eſſe nobis animarum ſaluti, ſine detrimento tamē (quantum fieri poteſt) principalioris finis. Et (vt clarius loquar,) hac ſecunda aſſertione conſtituo, noſtræ religionis inſtitutum mixtum eſſe contemplatione, & actione, non tamen ex æquo, ſed principaliter ex contemplatione, ſecundariò autē, & minus principaliter ex actione. Hoc dictum duo continet probanda. Primum, quòd principale obiectum, & adæquatum noſtri ordinis ſit diuinæ legis contemplatio: quòd ſatis, ſuperque conſtat ex dictis. Secundum vero, ſcilicet, quòd ſecundariò actioni (nempe ſaluti proximorum) tanquam minus principali fini ſtudere debeat, ex eo apertè probatur. Quia Religio noſtra vna eſt de mendicantibus: at mendicantes datę ſunt Epiſcopis in eorum adiutorium, vt docet Concilium Meldenſe c. 3. & Rothomagenſe cit. apud Buchardum lib. 1. c. 88. & habetur in c. in nouo. 2 1. diſtinctione & c. inter cętera de officio ordin. vbi Turrecrem. Hoſtienſ. & Ioan. Andreas, & Syluester verbo Epiſcopus. §. 9. & optime S. Tho. contra impugnantes religiones c. 4. & D. Bonauentura in tractatu quare fratres minores prædicent. Cum igitur nobis

Conc. Meld. Cō. Rothom. Buchardus. Cap. in nouo 2 1. d. Capit. inter cætera, de offic. ordin. Turrecrem. Hoſtienſis. Ioan Andr. Syluester. S. Thom. Bonauent.

is pro hac parte munus hoc prædicandi, & confeſsiones adiendi conueniat, & hic non ſit principalis finis Regulæ: manifeſtè ſequitur, eſſe tantum principaliori annexum, & quaſi ſecundarium. Et confirmatur ex bullis ſummorum pontificum, qui hunc quaſi ſecundarium finem nobis proponunt. Ioannes XXII. in bulla de exemptione ab omnibus Prælatis ſic ait: *Sacer ordo veſter in agro Dominico diuina diſpoſitione plantatus &c, Cuius profeſſores, à ſe mundanis relegatis illebris, cæleſtium contemplationi vacantes inſiſtunt iugiter, & profecti is animarum.* Ecce primo loco iugem contemplationem, & annexam illi quaſi ſecundario animarum ſalutem. Eadem erè verba habentur in bulla exemptionis Clementis. VI. t videre eſt in ſpeculo ordinis. Illud tamen ſciendum eſt, rdines mendicantes, ex eo præciſe quod mendicãtes ſunt, on teneri animarum ſaluti operam dare: præcipue ſi proimorum cura illis non ſit præfixus, & principalis finis, ſed antum obligantur quando ſuperior, hoc eſt, ordinis Prælais id præcipit, vt rectè aduertit D. Thom. 2. 2. q. 188. art. 4. d. 2. & 3. Quia, etſi à iure coadiutores Epiſcoporum deſigentur, vt patet ex Clementina Dudum. §. Cæterum de ſeulturis, & extrauag. ſuper cathedram. §. finali de ſupultuis, iuncto cap. inter cætera de officio ordinarij: tamen hoc ntelligendum eſt, non ita, vt mendicantium munus, quod prædicando, & alijs exerceri ſolet, ex debito, aut obligaone aliqua præſtare ipſi teneantur, ſed tantum ſpontaneè liberè ſuum adiutorium Epiſcopis & fidelibus exhibeno, non alio iuſtitiæ vinculo, nec iure alio, quàm gratitudiis, pro eleemoſynarum ſibi à fidelibus beneficio exhibito ratiam ſpiritualibus bonis reddentes. Quare ſolum ad hoc enentur, quando Prælatus id præceperit. Quando verò rælatus teneatur id præcipere, crediderim, fortè non alio empore, quàm neceſsitatis, vt ſi ob penuriam Parochorũ vt contingere ſolet tempore peſtis) non eſſet, qui fidelibus ſacramenta poſſet miniſtrare. Alijs verò temoribus licet pium ſit & laudabile omnibus ordinibus nendicantibus, proximorum ſaluti attendere: in noſtra tamen Religione, oportebit, Prælatum in hac re non eſſe nimis ſolicitum, & anxium: ſed ea ratione hæc

Ioã. XXII. *Clemẽs VI.* *D. Thom.* *Clem. Dud. §. cæterũ, de ſepulturis. Extrau. ſuper cathedrã §. fin. de ſepulturis. Capit. inter cætera, de offic. ordinar.*

tur prædictas Regulas prima fuit Baſilij. Baſilius enim in Orientali Eccleſia normam, ac viuendi Regulam Monachis Syriæ conſtituit. Docet id Antoninus 2. parte. ſuæ hiſtoriæ tit. 15. c. 12. & eſſe hanc communem omnium ſcribentium ſententiam: retulit Caſſaneus in Cathal. glo. munc. 54. conſideratione. Baſilio ſucceſſiſſe Auguſtinum in Occidente, omnes etiam ſine controuerſia tradunt. Poſt hanc ſequitur Benedicti Regula, quæ tertium iure occupat locum. Vltimo Regula à B. Franciſco non ſine magna vtilitate Eccleſiæ edita eſt. Carthuſienſes tamen ſub Regula aliqua non militant: ſed propria habent ſtatuta, quæ mutari poſſunt per prælatos ſui ordinis, ac proinde non reducuntur ad aliquā ex prædictis Regulis, ſed proprio ordine, inter alioſque perfectiſsimo, & ſub conſtitutionibus inſtituto gaudent. De Regula verò fratrum Carmelitarum vel authores plurimi non meminere, vel ij, qui de ea ſermonem inſtituunt, appendicem eius, quæ D. Baſilij eſt, non verentur fateri: licet alij ex Paulino, & Baſilio: alij ex Ioanne Hieroſolymitano, & Baſilio extractam tradant. Prioris ſententiæ, nempe, quod Carmelitę ſub Regula Baſilij quondam in Occidentali Eccleſia militauerint, author eſt Antoninus 3. p. ſuæ ſummæ tit. 16. c. 1. §. 8. prope finem vbi ſic ait. *Sub Regula Baſilij (quæ 1. fuit) Fratres Carmelitæ aliquando fuerunt: quibus anno Domini 1247. Dominus Innocentius IIII. addidit quaſdā ordinationes per modum Regulæ, traditas eis à quodam Patriarcha Hieroſolymitano dicto Alberto, extractas à Regula Baſilij cum quibuſdam additis, &c.* Hæc antoninus: quem ſequuntur plures alij grauiſsimi ſcriptores, vt ſunt Caſſaneus, in Cath. gloriæ mū. 4. p. cōſideratione 70. qui de Carmelitis loquens, ita ait: *Carmelitæ præferendi ſunt fratribus Prædicatoribus, Sancti Auguſtini, & Minoribus: quia primò fuerunt inſtituti, cum fuerint ſub Regula B. Baſilij: quæ prius fuit, quam Regula Beati Auguſtini, ſub qua erant Prædicatores, & Regula B. Frāciſci, quæ fuit ſolum anno Domini 1218.* Sentit idem Syluester verbo (Religio. 1.) n. 2. & Armilla eodem verbo, & Antoninum ſequūtur, turba Canoniſtarum, & alio-

Antoninus. *Caſſaneus.* *Antoninus.* *Caſſaneus.* *Syluester.* *Armilla.*

& aliorum authorum: & præcipuè quantum ad id, quod aſſerit, Albertum dediſſe Regulam mutuatam ex Baſilio, cū eo ſentiunt Polidorus lib.7.c.3. de rerum inuentoribus, Sabellic. lib. 5, ænead. 9. & Platina: quorum etiam ſententiam probat author Theatri vitæ humanæ volumine. 21. lib. 3. folio. 41. 14. Alij verò alia via procedunt, aſſerentes, Carmelitas non immediatè ſub Regula D. Baſilij fuiſſe, ſed eam accepiſſe circa annum Domini 412. à Ioanne Patriarcha Hieroſolymitano, de quo ſupra mentionem fecimus. Hunc tradunt, Regulam Carmelitis dediſſe, extractam verò ex doctrina D. Baſilij. Ita affirmat noſter Vualdenſis de ſacramētalibus titulo. 9. cap. 89. Pro qua ſententia affert ibi Armacanum Hiberniæ Primatem. Cenſet idem Paleonidorus libro. 2. c. 5. Plato. de bo. ſta. Relig. lib. 2. cap. 22. Morigia lib. 1. de Origine Relig. c. 30. & denique interiuniores Frater Emanuel Rodriguez in quęſtionibus Regular. quæſt. 1. de Origine Religionum, art. 5. & alij ordinis Hiſtoriographi.

Polidorus. Sabellicus. Platina. Theatrū vitæ humanæ. Vualdenſis. Armachan. Paleonidor. Hie. Plato. Morigia. F. Emanuel Rodriguez.

Nobis verò in hac parte primum videtur, Carmelitas nunquam ſub Regula Baſilij militaſſe, & D. Antoninus ſine fundamento loquutus fuiſſe videtur. Nam in primis excogitari non poteſt vllum tempus, in quo Carmelitę ſub Regula Baſilij fuerint. Regula enim Ioannis Hieroſolymitani, (vt ſupra p. 1. docuimus) tradita fuit Carmelitis circa annum Domini. 412. & hæc perdurauit vſque ad Aymerici tempora: qui (vt ſupra etiam retulimus) inſtitutionem a Ioanne Hieroſolymitano Carmelitis datam, & idiomate Græco conſcriptam, Latinè verti, propter Latinos in monte Carmeli commorantes, iuſsit. Floruit autem Aymericus (vt prę cedenti dubio tradidimus) circa annum Domini 1150. Cui ferè immediate ſucceſſit Albertus, qui anno. 1171. Regulā nobis conceſsit. Quo ergo tempore ſub Baſilij Regula Carmelitæ viuere potuerunt? Et minus etiam probabile apparet id, quod idem Antoninus, & alij cenſent, Regulam Alberti extractam, ac deſumptam fuiſſe ex ea, quam Baſilius condidit. Cum potius, ſi noſtra Regula cum Baſilij, & aliorum Regulis conferatur, in nullo ferè eam, quæ Baſilij eſt, referre videatur: cùm cæteris verò frequenter concordet. Nam ſi per ſingula Regulæ noſtræ capita diſcurramus, nullum

nit Baſilius. Cap. verò decimum de capitulo & correctione fratrum agit, vbi autem in Baſilio capitulum, aut aliquid, quod illud ſapiat legitur? Et, vt omnia concludam, vbi Baſilius ieiunium ab exaltatione Sāctæ Crucis vſque ad Dominicam Reſurrectionis ſuis monachis commendauit? vbi abſtinentiā à carnibus decreuit? Certè nec de ieiunio in Regula Baſilij aliquod peculiare ſtatutū inuenio: & carniū eſum non ſolum non interdici, verùm & expreſſe concedi video, vt patet in Regulis fuſior. interrogatione 19. & 20. vbi Baſilius apertè monachis, ſe nolle carnium eſum negare, fatetur. De ſilentio quoque nocturno in Baſilij Regula ſermo nō fit. Quod ſi de de labore manuū in ea tractatur (qđ quidem non inficior) hoc tamen laborandi ſtudium ita fuit monachis Syriç & Ægypti cōmune, vt nullus ad eorum cōſortium admitteretur, qui alicuius artis mechanicæ munere nō fungeretur. Nec solū in orientalibus Religionibus id receptū cōperies, ſed in Occidentalibus apud Benedictū Auguſt. & Frācíſcū idē ſtatutū videbis. Quid ergo cōmercij, ſocietatis, aut ſimilitudinis Alberti Regulç, cū Baſilij inſtitutionibus? vt prædicti authores auſi ſint affirmare, noſtrā Regulā ex Baſilio extractam, eiuſquè appendicē eſſe? cū tam latè, longeque inter ſe diſtent. Et certè inter hæc duo dicta Antonini, nēpe, quòd Religio noſtra fuerit aliquādo ſub Regula B. Baſilij, & præterea, quod Regula Alberti ſit extracta ex inſtitutionib⁹ Baſilij, hoc ſecūdū magis cū ratione ac experiētia pugnat. Nā de priori nō miror, quod, cū Religio noſtra in remotis Syriæ partibus cōmoraretur, eius initia, ac progreſſus ab Antonino, & alijs Latinis ſcriptoribus ignorarentur, & ſic falli potuiſſent, exiſtimantes ſub Regula Baſilij, famulatum Deo præſtitiſſe.

Nō parū prædictis obſtare videtur noſtri ordinis authorū ſentētia. Nā Vvald. vt ſup. & Paleonidor. & Mātuan. in apologia de antiquitate ordinis affirmāt, Regulā noſtrā extractā fuiſſe ex Regulis Baſilij. Huic obiectioni reſpōdetur, qđ (vt ex Amphil. Yconiæ Epiſcopo, & ex alijs docet Paleon. li. 2. c. 5.) Euſebius Cæſareæ Epiſcopus, cū primū Baſiliū agnouit, admirās ꝓfundiſsimæ ſapiētiæ eius Pelagus, vocatis quibuſdam montis Carmeli fratribus, in monte Didimi eis *Vvaldenſis.* *Paleonidor.* *Mantuanus* *Amphilot.*

Monaſte-

Monaſterium conſtituit,cum quibus Baſilius omni humilitate conuerſando, poſt mortem Euſebij meruit proueh i ad ſummum Cæſareæ ſacerdotij gradum. Et inſuper addit Paleonidorus.Iſte eſt Baſilius, qui Monachorum inſtitutũ duplici ſub forma compoſuit:vnam per modum dialogi, & hanc eius confratres Carmelitæ in monte Didimi aſſumpſerũt:& eundẽ in Patronũ eligẽtes,de ordine S.Baſilij vocati ſunt:aliam per modum communis admonitionis, quam S.Ioannes.44.Hieroſolymorum Epiſcopus ſuo libro inſeruit, & Carmelitis tradidit. Sub hac Carmelitæ vixerunt quouſque ab Alberto compendioſam regulam acceperunt. Hęc Paleonidorus.Id mihi in hac re magis probatur(quod latius ſum proſecutus libro.1.cap.10.de ordinis antiquitate) D. Baſilium,præter regulas, quas monachis communiter in cœnobijs de gentibus compoſuit(quæ etiam inter ſua opera habentur)aliam regulam tradidiſſe his, qui ſolitariã vitam in Ponto Euxino agebant (quorum ipſe ſimul cum D. Gregorio Nazianzeno collega fuit,vt ſæpè tã ipſe, quã Nazianzenus Epiſtolis ſuis repetunt. Conſulendus de re hac Varonius,qui hæc & alia D.Baſili geſta tomo.4.circa annũ 362.563.plena oratione ſcripſit.)Et quantũ mihi fas eſt colligere, has inſtitutiones Baſilius ſimul cum Nazianzeno compoſuit: vt aperte ipſe Nazianzeno Epiſtola.9. demonſtrat. Ab his fortè regulis, Eremitis illis Euxinum colentibus, impoſitis Ioannes Hieroſolymitanus partem aliquam ſuarum inſtitutionũ eſt mutuatus: aquo Albertus Patriarcha(vt infra dicam) ſuam regulam accepit, & ideo Albertus dicitur ſuas inſtitutiones à Baſilio mẽdicaſſe.Quibus bene conſonant ea, quæ noſtri ordinis hiſtoriographi de Baſilio dicunt:nempe,Regulam Ioannis extractam fuiſſe ex Regula Baſilij,non ex his,quæ inter ſcripta Baſilij circumferuntur,ſed de alijs inſtitutionibus,quas ipſe Eremitis Ponti ſiuè voce,ſiuè ſcripto tradidit.Et ex hoc comunis authorum ſententia occaſionem aſſumpſit affirmandi, Carmelitas in occidenti ſub Regula Beati Baſilij militaſſe.

Sed certè(quod verius exiſtimo)horum authorum errãdi occaſio non alia fuit,quàm, quod cùm ipſi ſolùm in Europa quatuor prædictas Regulas agnouiſſent, & Carmelitas

tas neq; ſub Auguſtini, neq; Benedicti aut Franciſci regulis viderent, ſtatim ſuſpicati ſunt, ſub Regula Baſilij originem ſumpſiſſe. Maximè, cum eorum initia, vt pote in Syria, & alijs remotiſsimis Religionibus peracta ignorarent. Nec mirum eſt, quod hiſtoriographi Latini ea, quæ ita procul contigere, non cognouerint. Et hoc eſt in cauſa, vt tam variè, tam incertè, & frequenter tam longe à veritate de huius Religionis geſtis loquantur.

Ex prædictis igitur luculenter patet, Carmelitarum Regulam à Patriarcha Alberto eis traditam, non eſſe appendicem Regulæ Baſilij, neque ad aliquam aliam ex quatuor ſuperius allatis reduci. Quare cum omnino diuerſa ſit ab illis, non iam tantùm quatuor Regulę, ſed quinque inter approbatas erunt annumerandæ: præcipuè, cum Regula Alberti nec tempore (vt dictum eſt ſupra,) nec perfectione, vt iam pergimus explicare, alijs poſterior ſit. Patet etiam ſecūdò, Albertum in ſua regula nulla ferè inſeruiſſe, que antea in inſtitutionibus Ioannis Hieroſolymitani non eſſent appoſita. Quod facilè eſſet oſtendere, per ſingula Alberti capita diſcurrendo, vt probatur in Speculo ordinis libr. 8. capit. 4. vbi fuſiùs demonſtratur, prædictam Regulam ferè in omnibus, eam, quæ Ioannis eſt, æmulari: præcipuè verò legenti cap. 21. Ioannis Regulæ, conſtabit, ab eodem circa oratorium, cellarum ſeparationem, & ſilentium, idem quod ab Alberto fuiſſe ſtabilitum. Quare Albertus in ſua Regula id ſolum præſtitit, vt, quod Ioannes in dictis inſtitutionibus ſuadendo in generali dixerat: Albertus ſtatuendo in ſpeciali determinaret. Ita expreſſe ſentit Vualdenſis, de ſacramenta tit. 9. c. 89. dum ait, *Ordo Carmelitarum à Ioanne Patriarcha Hieroſolymitano regulam viuendi Græce conſcriptam accepit, quam pleniori poſt ſub Alberto Patriarcha forma digeſtam inſpexit.* Sentit ergo Vualdenſis in hac re nobiſcum.

Specul. ord.

Vvldenſis.

DVBIVM VI.

De perfectione Regulæ Alberti, noſtræque Religionis.

VAria ſunt in Eccleſia Religionum genera, quibus Deus varijs hominum conditionibus conſultum eſſe voluit. Nam cum diuerſa ſint hominum ingenia, variæ propenſiones, nec pares omnibus vires inſint, vnus enim diligit ſolitudinem, alius frequẽtia gaudet, alius libentiùs legit, alius operatur, vel orat: non ſine diuino conſilio, Religionum inſtitutum in multas profeſsiones, ſtudiaque diuiditur: &, vt rectè Neſtorius Abbas apud Caſsianum collatione. 14. loquitur, *Quidam ſummam intentionis ſuæ erga Eremi ſecreta, & cordis conſtituunt puritatẽ: vt in præteritis Eliã, & Eliſeum, noſtriſque temporibus Beatum Antonium familiariſsimè Deo per ſolitudinis ſilentium, cohæſiſſe cognoſcimus. Quidam erga inſtitutionem fratrum, & peruigile cœnobiorum curam, omnem ſtudij ſui ſolicitudinẽ dediderũt. Quoſdã Xenodochij, & ſuſceptionis piũ delectat obſequiũ. Quidã eligẽtes ægrotantiũ curã, alij interceſsionẽ, quæ pro miſeris, ac oppreſsis impẽditur, exequẽtes, aut doctrina inſtãtes aut eleemoſynas pauperibus largientes, inter magnos, ac ſummos viros viguerunt.* Hæc Neſtorius vt ſupra. Hoc autẽ ſingulis vniuſcuiuſque artis ac vitæ profeſſoribus innatum cernimus, vt illam omnibus alijs excellentiorem exiſtiment, ac varijs laudibus efferant: (quod multis exemplis in artium profeſſoribus relucet.) Laudant enim iuriſperiti ita ſuam artem, vt cum eorum diſciplina nihil putent conferẽdum: ab hac enim totius mundi adminiſtrationem ac practicam diſciplinam pendere putãt. Medici verò nihil humano generi eorum facultate vtilius eſſe cognoſcunt. Philoſophi hæc omnia, tanquam vilia & caduca, aſpernantur: nihilque ſublimiùs ea diſciplina exclamant, quæ à terrenis his

Neſtor. Ab.

rebus

rebus homines abductos, ad cœleſtium contemplationem conuertit. Theologi denique (vt alios interim omittam) tanquam cum Deo verſantes, eiuſque arcana penetrantes, ſciẽtiarum omnium famulatum Theologiæ deberi contendũt. Adeò enim vnicuique pulchrum, ac excellens ſuum inſtitutum videtur, vt omnibus alijs prçferendum meritò cenſeat. In quo, de propria facultate & inſtituto', â nobis lato iudicio neſcio quid proprietatis ac philaucię latet: nam, dum de profeſsione propria quis gloriatur, in ſui laudem ac commendationem, ſuæ artis gloriam retorquet.

Idem quoque in ſuſcipiendis religioſæ vitæ inſtitutis plerumque accidere videmus, vt quod ſibi quiſque magis accõmodatum videtur, id ſolum vt præſtantiſsimum iactet: cætera verò pro nihilo ducat. Ex quo variæ ſunt inter Religiones exortę quæſtiones, & controuerſię magnæ de excellentia, ac perfectione vniuſcuiuſque regulæ ſeu inſtituti: ita, vt ferè nulla ſit, quæ alijs etiam perfectiſsimis palmam concedere velit: cum tamen verè & abſque vlla dubitatione, multæ ſint alijs digniores, ac perfectiores. Ex quo autem hæc perfectio pẽſanda ſit, non eſt locus hic exactiùs examinãdi, cũ de hac materia latiùs in tractatione de profeſsione ſimus dicturi. Tñ, vt ad propoſiti dubij reſolutionẽ deſcendamus, aliqua circa hæc profari oportet: vt, præmiſsis his, noſtræ Regulæ, ac Religionis arctitudo, ac perfectio luculentiùs pateat. Cõſulto addidi (& Religionis:) nã ex ſola regula, Religionis perfectio mẽſuranda nõ eſt: cũ plures Religiones perfectione inęquales, ſæpè ſub eadẽ Regula militẽt. Quare ab alio principio, præter Regulã, penſanda eſt in Religionibus perfectio, ex vtroque tamen cõpletè: nẽpè, tã ex Regula, quã ex alijs Religionis ſtatutis, fine, & exercitijs, religioſi ſtatus perfectio cõſideratur. In hac dubitatione noſtræ intentionis non eſt, ſanctiſsimis aliarũ Religionũ inſtitutis quicquam derogare, ſed tantum noſtræ Regulæ, ac inſtituti perfectionem eius athletis, ac profeſſoribus oſtendere: vt ſic ad brauium ſuæ vocationis alacriùs, ac velocius ab omnibus expediti currãt, eiq; tenacius inhæreãt, nõ vt de altiſsima ꝓfeſsione gloriẽtur, ſed vt cũ timore, & tremore ſuã ſalutẽ operãtes, potius reddẽdã Deo rationẽ pertimeſcant:

Primum igitur ad reſolutionem huius difficultatis notãdum eſt, veram perfectionem Chriſtianam in charitate conſiſtere. Nam cum vniuſcuiuſque rei perfectio in eo ſita ſit, vt ſuo vltimo fini quam arctiſsimè coniungatur, & finis hominis ſit Deus, cum quo eum charitas ſiue dilectio maxime
Ioan.4. vnit, iuxta illud Ioan 4. *Qui manet in charitate, in Deo manet, &*
Coloſ.3. *Deus in eo:* & ad Colloſſ. 3. *Charitas eſt vinculum perfectionis*, id eſt, vinculum, quod ligans hominem cum Deo, illum reddit perfectum: fit ex conſequenti quòd in charitate, & dilectione Dei, omnis perfectionis Chriſtianæ ſumma ſita ſit.

Secundo notãdum eſt, quòd quamuis in charitate perfecta, eſſentialis perfectio cõſiſtat: eſt tamen, præter hanc, alia perfectio, quæ perfectio ſtatus, ſiue ſtatus perfectionis dici-
D.Thom. tur: de quo D.Th. 2.2.q.183.ar.1.& q.184.ar.4.& alibi ſæpè, & cõmuniter Theologi, qui diuidunt perfectionẽ in abſolutã, quæ in charitate conſiſtit, & in ſtatum perfectionis, qui eſt modus viuendi certis legibus & conſuetudinibus ob noxius, quibus perfectio adquiritur, vel exercetur. Qui perfectionis ſtatus adhuc ſubdiuidi ſolet, nempe in ſtatum perfectionis iã adeptæ, ſiue exercẽdæ, (qualis eſt ſtatus Prælatorũ vtpote Epiſcoporũ,) & in ſtatũ adipiſcendæ, ſiue acquirendæ perfectionis, qualis eſt ſtatus Relgioſorũ. Hoc enim intereſt inter Epiſcopos, & Religioſos, quod ij non tenẽtur cõtinuo eſſe perfecti, ſed tantum ad perfectionem aſpirare, verſantur enim in palæſtra, & exercitatione virtutum, & remotione impedimentorũ: illi verò tenentur eſſe perfecti, & in eo gradu charitatis inueniri, ad quẽ Religioſi per ſua vota, & exercitia tendunt. Quare Epiſcopi debent eſſe perfecti, ac perfectionis veluti Doctores, & Magiſtri, qui eã exercere, & docere tenẽtur. Religioſis verò tantũ conuenit diſcipulorũ perfectio, quibus expedit addiſcere, & profectũ in diſciplina curare. Tendũt igitur Religioſi ad perfectionem, & eorũ ſtatus eſt via charitatis, ſiue perfectionis acquirẽdę.

Tertio obſeruandũ eſt, in ſtatu Religioſorum, ad perfectionem parandam duplex eſſe inſtrumentorum genus: aliud eſt communiſsimum, qualia ſunt tria illa ſubſtantialia vota, obedientiæ, caſtitatis, & paupertatis: aliud verò ſolet eſſe proprium vniuſcuiuſque Religionis inſtrumẽtum,

qualis

qualis eſt finis, ſiue proprius ſcopus illius Religionis: ac deinde peculiares vniuſcuiuſque ordinis obſeruantiæ, vt vigiliæ, ieiunia, meditatio ſcripturarum, oratio, nuditas, ſolitudo, & ſimilia, quæ proprijs Religionum Regulis, ac conſtitutionibus decernunt. Inter hęc vero inſtrumenta, potiſſimum eſt, & omnino neceſſarium illud primum, quod tria ſubſtantialia vota complectitur, in quo ſubſtantia Religionis ſaluatur, ac ſine quo Religio perfecta eſſe non poteſt. Nam hæc ſunt, quę à Chriſto Domino, vt potiſsima ad perfectionem media, in Religione ſunt inſtituta: cum certè, vt quis perfectè Deum diligat, debeat & ſe totum Deo tradere, & omnia impedimenta remouere. Vtrumque vero conſequimur per virtutes obedientiæ, caſtitatis, & paupertatis. Tradimus enim Deo nos totos, quando tradimus animam, ſiue eius libertatem, corpus, & res externas. Nihil enim habemus aliud. Animus verò per obedientiam, corpus per cōtinentiam, res externæ per paupertatem à nobis in Religione Deo traduntur. Ac proinde hæ virtutes cum primis in Religione ſunt neceſſariæ ad perfectionem acquirendam. Nec ſolum ad hāc iuuāt prædicto modo, ſed inſuper illis remouentur omnia impedimenta diuini amoris. Nam cum radix omnium malorū ſit cupiditas, teſte Paulo ad Timoth. 6. ſic è contrario radix omnium bonorum eſt charitas, teſte D. Auguſt. ſermone. 12. de verbis Domini. Omnis verò mala cupiditas ad tria capita reducitur: ad luxuriam, auaritiam, & ſuperbiam, vt habetur 1. Ioan. 2. Quidquid eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia carnis, aut concupiſcentia oculorum, aut ſuperbia vitæ. Hos igitur tres impedimentorum fontes obruunt tres illæ prædictæ virtutes. Nam & cōcupiſcentiam carnis, continentia: ſuperbiam vitæ, obedientia: oculorum denique concupiſcentiam, ſiue auaritiam, vitæ paupertas deſtruit. De quibus latius D. Thom, 2. 2. quæſtione. 185. &. 186. & doctiſsimè inter iuniores Plato libr. 1 de bono ſtatu Religio. per plura capita, præcipuè à cap. 4. vſque ad. 11.

Ad Timot. 6
Auguſtinus.
1. Ioan. 2.
D. Thom.
Hiero. Plat.

Secundum genus inſtrumenti, quod in Religione reperitur ad parandam perfectionem, eſt duplex. Vel enim eſt finis particularis Religionis; vel ſunt exercitia,

quæ in tali Religione ſunt inſtituta. Hæc autem diſcrimen inter vtrumque verſatur. Primo quia finis ſemper debet eſſe aliquis actus virtutis: vel miſericordiæ, (teſte D.Thom. 2.2.q.188.art.1.& Caiet.ibi,)vt ſunt prædicare,docere,Xenodochijs inſeruire, &c: vel Religionis,vt eſt oratio,ſiue cõtemplatio. Exercitia verò non ſemper ſunt ex ſe actus virtutum,vt ſunt corporis maceratio,vigiliæ,cameuniæ,ſolitudo,&c.Quæ licet intrinſecè actus virtutum nõ ſint: ſi tamẽ debitè aſſumantur,ſunt actus virtutis,vt D.Tho.2.2.q.88 artic.2.ad.3.docet & perfectionis inſtrumenta, vt idem ipſe quæſt.188.artic.7.in corpore fatetur: imò & media non ſolum opportuna, verum (ſuppoſita communi hominum fragilitate)ferè omnino neceſſaria, vt experientia ipſa, & ſanctorum innumera exempla teſtantur ad perfectionem Chriſtianam acquirendam,& conſeruandam. De quo nos fortè alibi latius dicemus.Secundo differunt finis particularis,& exercitia Religionum, quòd hæc ſemper ordinantur ad maiorem obſeruantiam trium votorũ(vt docet D.Tho. 2.2.q.186.ar.9.)Itaque oẽs iſtę obſeruãtiæ habent pro ſcopo immediato perfectiorẽ triũ votorũ obſeruationẽ,mediatè verò ipſam charitatẽ:finis verò peculiaris nõ ſemper ordinatur,nec reſpicit maiorẽ,vel minorẽ votorũ obſeruãtiã, vt patet de fine prædicãdi, docẽdi,&c. Ex ſe enim nullã ordinationẽ habent cũ obedientia,caſtitate,& paupertate:ſed immediatè reſpiciunt charitatẽ ipſam, qui eſt vniuerſaliſsimus finis Chriſtianæ Religionis. Ac denique inter exercitia particularia, alia ordinantur ad obſeruantiam trium votorum,vt dictum eſt:alia ad conſequutionem finis particularis,vt ſtudium litterarum ad prædicandum.

D. Thom.
Caietanus.

Ex his clarè conſtat, in quo conueniant, & diſtinguantur Religiones: in duobus enim omnes conſentiunt, & in duobus alijs oẽs ferè diſtinguũtur. Cõueniunt enim in vniuerſaliſsimo,& potiſsimo fine,nempe, dilectione Dei,in cõmuniſsimis deindè inſtrumentis,& medijs, in tribus ſcilicet votis. Differunt verò frequenter in fine particulari, vel in exercitijs,aut inſtrumentis particularibus,tàm in ordinatis ad obſeruantiam trium votorum, quàm ad eſſequutionem illius finis particularis.

His

His præmiſsis breuiter, nunc conſtituo primum, quod excellentia vnius Religionis ſupra aliam poteſt attendi tripliciter, vt ex D.Thom.conſtat.2.2.q.188.articulo.1.& articulo. 6. Vno modo ex parte finis:& ſic illa dicitur perfectior Religio, quæ ordinatur ad perfectiorem finem. Secundo attenditur excellentia vnius Religionis ad aliam, ſecundum quod in eodem genere finis vna ordinatur ad altiorẽ actum, quàm altera: vt inter Religiones, quæ ordinantur ad contemplatiuam vitam perfectior erit illa, quæ ad contemplandum, quàm ea, quæ ad legendum ordinatur: & inter opera vitæ actiuæ, potior finis eſt, redimere captiuos, quàm recipere. Et ideo Religio, quæ ordinatur ad redimendum captiuos, erit excellentior, ea, quæ ad hoſpites ſuſcipiendos ordinatur, (cæteris paribus.) Attenditur etiam ex parte finis excellentia, quando ad plures fines vna, quam alia ordinatur: vt, quæ ordinatur ad cõtemplandum & prędicandũ, perfectior erit, ea, quæ ad vnum iſtorum tantum deſignatur. Tertio iudicatur de præeminentia vnius Religionis ad aliam, ex parte exercitij, non quidem quantum ad quantitatem, ſed quantum ad proportionem eius ad finem intentum. Hæc ſunt, quæ ex doctrina D.Thom. communiter obſeruant Theologi, qui perfectionem omnem ex fine particulari, & medijs, ſiue exercitijs ad illum aſſequendum proportionatis, deſumendam eſſe decernunt.

D.Thom.

Theologi.

Canoniſtæ verò, non ponderatis his ſubtilitatibus non à fine, ſed ab exercitijs potius, Religionis perfectionem iudicant. In quo ſolum conſiderare ſolent, in qua Religione ſit arctior, ſtrictior, durior, vel fortior viuendi modus: ſolumque attendunt in omnibus communiſsimum charitatis finem, non inſpectis alijs particularibus, ſed tantùm diſtrictiorem viuendi rationem. Quibus fauet Innocentius Papa in c. licet de Regular. vbi ſanctior vita dicitur arctior.

Canoniſt.

Cap. licet, de Regular.

Non eſt locus hic diſſerendi, quæ harum opinionum verior, ac magis iuri conſona ſit: parum enim ad propoſitum dubium ſpectat, an hanc, vel illam amplectamur. Et ideo huius controuerſiæ ad alium locum reiecto examine, ſecundũ vtramque opinionem placet nunc de excellentia, & perfectione noſtræ Regulæ, ac Religionis philoſophari: & prius

de Regula in comparatione ad alias Religionum Regulas: poſtea verò de Religione reſpectiuè ad alias dicemus.

Secũdo cõſtituo, quod noſtra Regula primitiua, tã ſecũdũ Theologorũ, quã Canoniſtarũ ſentẽtiam perfectior eſt quibuſcunq; alijs Religionũ Regulis. Primò ex ſentẽtia Patrũ, & Theologorũ probatur. Nã eremiticæ vitæ inſtitutũ eſt culmen, & faſtigiũ Religioſæ vitæ, ac proinde eremitica vita perfectior eſt omnibus alijs. *D. Thom.* Teſtatur id apertè D. Thom. 22. q. 188. articulo. 8. & nullus eſt, qui ab hac ſententia diſſentiat, *Omnes Pat.* in quam omnes ferè Patres conueniunt, dum docent, non debere quenquam tranſire ad vitam eremiticam, niſi prius diligenter in cœnobio ſe exercuerit, propterea quod hic modus viuendi non adferat perfectionem, ſed præſupponat, *Hieronym.* vt Hieronym. docet in Epiſtola ad Ruſticũ, *Caſsianus.* Caſsianus collatione 10. cap. 3. *Auguſtinus.* Auguſtinus libro. 1. de moribus Eccleſiæ cap. 3. *Benedictus.* Benedictus in Regula cap. 1. *Bernardus.* Bernardus ſermone. 3. de circuncifione, & ſic eremitica vita eſt perfectorum, ſimilis (ſuo modo) Epiſcoporum ſtatui. Sicut ergo (vt verbis D. Thom. vtar) id, quod iam perfectum eſt, præeminet ei, quod ad perfectionem exercetur, ita vita ſolitariorum præeminet vitæ ſociali. Et hæc eſt potiſsima cauſa, quare Pontifices, omnium aliarum Religionum monachis ad Carthuſienſes, vel Camaldulenſes, qui eremiticam vitam profitentur, tranſitum permittũt. Imò inter hos duos ordines, quia Camaldulenſes vitæ Eremiticæ inſtitutum perfectius exequuntur, vt potè qui ſingulariter in cellulis ſeparatis degunt, conceſſum eſt à Leone Decimo, vt Chartuſiẽſes licitè ad Camaldulenſium ordinem tranſire poſſint. Cum ergo in noſtra Regula, eremitica vita in rigore perfectiſsima inſtituta appareat, (vt patet ex cap. 2. 3. 4. & alijs Regulę capitibus, in quibus, vt ſinguli ſeparatim in cellulis diuiſis ac ſeparatis viuant, ſtatuitur; & ſolum præcipitur, vt Dominicis diebus in capitulo, & ſingulis alijs ad audiendum Miſſarum ſolennia conuenire debeant, vt patet ex his quæ in cap. 2. & 3. dicemus, cuius verba ſunt, *Prætereà iuxta ſitum loci, quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrum ſingulas habeant cellulas ſeparatas, ſicut per diſpoſitionem Prioris ipſius, & de aſſenſu aliorum fratrum eadem cellulæ vnique fuerint aſsigna-*

ſtæ, ita, vt quanuis Innocentius IIII. in mitigatione addiderit, vt in Refectorio quotidie omnes cōueniant, tamē nihil aliud circa rigorem, ac perfectionem Eremiticæ vitæ temperauerit: rectè fit) vt ex hac parte ſine vlla cōtrouerſia alijs omnium Religionum Regulis præemineat. Nam neque Baſilius, nec Benedictus, nec Auguſtinus, aut Franciſcus de vita eremitica in ſua Regula meminere. Nam etſi Auguſtinus fratribus eremitis Regulam dedit: tamen de eremitica viuēdi forma ac inſtituto nihil Auguſtini Regula tractat. Neq; ſufficit in eremo viuere, niſi ſolitariè, & ſeparatim viuatur, vt iure Eremitæ dici poſsint. De Chartuſienſium vero & Camaldulenſium Religionibus etiam cenſeo, cum noſtra Regula non eſſe eas conferendas: (eo tamen modo, quo hęc propoſitio inferius explicanda, & temperanda eſt.) Primò quia Chartuſienſes non ita ſtrictam vitæ eremiticæ formā, ſicut noſtra Regula præcipit, obſeruant, cum in clauſtris ſimultaneè degant. Et prætereà, cum id habeant ex conſtitutionibus, quæ quotidie mutari, ac deleri ſolent, non ſunt cōparandi cum eo eremiticæ vitæ inſtituto, quod in aliqua Regula conſtituitur. Camandulenſium verò Religio D. Benedicti Regulam obſeruat: & ſic, quamuis perfectior ſit alijs in ſolitudine, modus tamen eorum, & vitæ inſtitutio adhuc ſi cum eo, qui à noſtra Regula decernitur, conferatur, excellentior illo non eſt: imo ab eo in multis ſuperatur, potiſsimum verò in hoc, quod ille à Regula, hic verò à conſtitutionibus ſtatuitur.

Et fortè minus propriè vtrumque inſtitutum ac eremiticè viuendi modum comparamus: cum hic ſermo non ſit, nec controuerſia, niſi inter ea, quæ in Regulis Religionū conſtituuntur. Quare, cùm illi vel Regulam eremiticam nō habeant, (nempe Chartuſiani,) vel qui habent, vt Camandulenſes, in ea de eremitica vita nihil agant: manifeſtè fit, vt noſtra Regula non ſolum perfectior ſit ex hac parte omnibus alijs Religionum Regulis, ſed potius ſola ſit, & vnica ex Regulis ab Eccleſia approbatis, quæ eremiticam vitam decernat.

Tertiò dico, quod noſtra Regula ex parte exercitij, nō ſolum quantùm ad quantitatem, ſed quantum ad propor-

tionem, eſt perfectior alijs. Quod ex eo manifeſtè probatur: quia auſteritas & ſolitudo ſunt optima media, & magis proportionata ad finem eremiticæ vitæ. Nam finis auſteræ & ſolitariæ vitæ eſt contemplatio Dei, rerumque cœleſtiũ, vt patet ex Caſsiano collatione. 19. quæ eſt de fine vitæ eremiticæ: quia medium, ad contemplationem omnium optimum eſt, habere animum collectum, & intentum: cui rei valdè deſeruit ſolitudo, quæ omnem ſtrepitum rerum, quæ animum diſtrahere poſſunt, procul arcet. Idemquoque de ieiunio, & reliqua vitæ ſeueritate dici poteſt: & nos ſupra, dum de fine noſtræ Regulæ ageremus, diximus. Cum igitur in noſtra Regula cellas diſtinctas, ac omnino ſeparatas Albertus conſtituat, ac prætereà ieiunium, ſilentium, manuum laborem diſtrictè commendet, fit, vt ſimul cum eremitica vita, proportionata ac conuenientia media pro eius perfecta exequutione decernantur, ac proinde, quod, ex parte exercitij ad finem proportionati, perfectior ſit alijs Religionum regulis.

Caſsianus.

Imò, quamuis noſtra Regula vitam eremiticam non amplecteretur, adhuc ex parte finis perfectior eſt alijs Religionum Regulis. Nam, vt ex præcedentibus conſtat, finis, & ſcopus eius eſt oratio, ac meditatio continua: quod in nulla Religione ex vi Regulæ ſtatutum inuenitur. Legat, ac reuoluat Lector Baſilij, Benedicti, Auguſtini, aut Frãciſci normas, quas tradidere viuendi, & præceptum ſimile de mentali, ac iugi oratione non inueniet. Quod ſiquis dicat, in alijs Regulis actus docendi, aut prædicandi præcipi, qui cõtemplationi præſtant: reſpondeo, quòd adhuc noſtræ Regulæ perfectioni non derogat. Primò, quia in Auguſtini, Baſilij, aut Benedicti Regula vix de prædicatione mentio fit: ſolũ Franciſci Regulam prædicationis munus eius profeſſoribus iniunxiſſe inuenio. Quod tamen parum prædictis obeſt, quia tunc prædicationis munus præferendum eſt con-contemplationi, quando ſimul eſt cum illa, & ab ea deriuatur. Nam præciſè ſi contemplatio, & prędicatio ſumantur, contemplatio prædicationi præfertur, vt ex D. Thom. patet, vt ſupra articulo. 6. in corpore. Quare, licet finis Regulæ Beati Franciſci ſit prædicatio, quia tamen in illa non con-

D. Thom.

iungitur

iungitur cũ contẽplatione (nullum enim eſt in Regula Franciſci de contemplatione ſtatutũ) apertè ſequitur, finem noſtræ Regulæ præferendum eſſe ei, qui in Regula Franciſci præfigitur.

Dico quarto. Si vitæ perfectio ex arctiori viuendi modo (vt Canoniſtæ non immeritò volunt) penſetur: noſtra Regula perfectiſsima eſt inter alias, cum inter omnes ſit ſtrictiſsima. Probatur. Quia etſi ſola ea, quæ ex ſolitudine oritur, auſteritas ſufficeret, vt eam arctiorem redderet, habet prætereà continuã in cellis clauſuram, ſimul cum aſsidua, & iugi oratione. Deinde ab exaltatione ſanctæ Crucis vſque ad Dominicam Reſurrectionis prolóngata ieiunia. Quæ omnia (imo nec ſingula) apud vllam aliam Religionis Regulam præſcripta inueniuntur. Quibus ſi addas paupertatem in communi, à carnibus (niſi pro infirmitatibus) abſtinentiam, manuum labores, ac ita arctum ſilentium, vt in nulla Regula ei æquale proponatur: proculdubio hęc regula alijs omnibus ſeuerior, ac diſtrictior apparebit: & quamuis in ea aliud non eſſet, niſi vitæ eremiticæ inſtitutum, omnibus in vitæ ſeueritate præemineret.

Hæc dicta ſunt de noſtra Regula ſecundum ſe conſiderata. Quæ proculdubio, ſi, quantum ad eremiticæ vitæ formã attinet, in eo rigore, in quo condita eſt, ſeruaretur: nec Camandulenſium, nec Charthuſienſium inſtitutum ei eſſet cõferendum.

Nunc verò de noſtra Regula, prout à nobis ſeruatur, adiunctis alijs à Religione excogitatis ad maiorem obſeruantiam exercitijs, diſſeramus: & noſtram Religionẽ cum alijs tùm ex parte finis, tum ex parte exercitiorum comparemus. Loquor autem nunc de Religione, prout complectitur tam Regulam, quàm ſtatuta à capitulis generalibus cõdita: & ſuppono, noſtram regulam in omnibus ad vnguem ſeruari exceptis his, quæ de ſeparatis cellulis, & commoratione in eremis ſtatuit, vt videre eſt in noſtris conſtitutionibus.

Dico quinto. Religio B. Mariæ Virginis de mõte Carmeli, prout à fratribus diſcalceatis ſeruatur, alijs Religionibus in perfectione inferior non eſt. Loquor nunc de Religioni

bus illorum,qui eremiticam vitam non profitentur. Nam Chartuſiani,&Camandulenſes,nobis,& alijs cœnobiticam vitam degentibus, ratione vitę ſolitarię,in perfectione ſunt præſtantiores. Quare omnibus cœnobitis ad eorum conſortium tranſitus eſt permiſſus. Probatur id efficaciſsima ratione:quia ex duplici capite, vt ex dictis conſtat,attendi poteſt in Religione perfectio:primò ex parte finis, & conſtat inter omnes,finem mixtum ex contēplatione,& actione,ſiuè prædicatione perfectiorem eſſe alio quolibet. Præterea conſtare debet,inter mixtos fines, præferendum eſſe eum qui plus habet de contemplatione, illis, qui ex æquo vel ex contemplatione & actione,vel minus ex contemplatione,& magis ex actione conſtant, quia plus participat de contemplatione,quæ perfectior eſt alijs finibus:ſed noſtra religio,vt ex dictis patet:habet hunc finem mixtum,ita tamē,vt principaliter conſtet ex cōtemplatione, minus vero principaliter ex actione: ergo ex hac parte nulli Religioni poſterior eſt.

Secundo hæc perfectio conſiderari poteſt ex parte mediorum,& conſtat in Religione noſtra de medijs ad contēplationem ordinatis de quibus latè diximus difficultate tertia. Patet etiam de illis, quæ ad prædicationem conferunt, qualia ſunt ſtudia,& exercitia litterarum,quæ in noſtris cōſtitutionibus diſtrictè præcipiũtur. Ergo neque ex hac parte inferior eſt alijs. Quod ſi inſenſu Canoniſtarum de perfectione loquamur,qui eam tantum ex arctitudine vitæ cōijciunt, ſi hæc in noſtra Religione conſideretur, etiam non eſt minor alijs:nā tā ex Regula, quā ex cōſtitutionibus,vt videre eſt in vltimo dubio totius Regulæ, plures habet, & nō contemnendas aſperitates: in quibus à nulla ſuperatur.

Solet etiam vna Religio altera excellentior ac dignior dici ratione antiquitatis:quoniam,qui prior eſt tempore,potior eſt iure,vt patet ex cap. Antiqua de priuil.& Reg. Qui prior de Reg.iur. in.6. vt tradit Caſſaneus in Cathal.glo. mun.4.p.conſideratione.52.Præterea excellentia,& præeminentia conſiderantur ex parte inſtituentium,ita,vt ordines illi,qui à maiori,vel digniori ſunt inſtituti,præferantur ex parte hac eis,qui à minus digno originē habēt:vt patet

Cap. Antiqua,de priu. *Caſſaneus.*

ex

ex cap. quia ſæpè cap. ſi eum depreb. in 6. & tradit idē Caſſane. Vt ſupra vltimò conſideratur, quòd vna Religio ſit excellentior altera ex approbatione: & ita illa Religio dignior erit, quæ prius fuerit approbata, vt notatur in cap. finali de Religioſis domibus, & hæc tria potius ad dignitatem quam ad perfectionem ſubſtantialem pertinent. Adhuc tamen in his, quæ accidentalia ſunt, hæc Religio indignior non eſt: nam de antiquitate patet ex dictis: de dignitate, & excellentia inſtitutoris (nempe ſanctiſsimi prophetæ Eliæ) tacere potiùs, quam loqui par eſt: de approbatione verò ſuperius viſum eſt, noſtram Religionē ſaltem omnibus alijs, quæ mendicantes ſunt, prius fuiſſe approbatam: quod ex Genebrardo, & alijs grauiſsimis viris, & veritate ipſa confirmabamus. Hæc ſunt, quæ de noſtræ Regulę, ac inſtituti perfectione breuiter attigimus.

Cap. quia ſæpe c. ſi eum, de Præbend. in 6.

Cap. fi. de religioſ. domibus.

DVBIVM VII.

De obligatione Regulæ: an ſcilicet obliget ad Mortale an vero ad veniale peccatum, ſiue potius ad nullum.

HVius dubij reſolutio adeo grauis & difficilis authoribus viſa eſt, vt Caiet. 2. 2. q. 189. artic9. in fi. dubij magniſummum Pontificē adeundum pro eius declaratione putet. Angelus verbo (præceptum) eandem, circa D. Auguſtini regulam, declarationem deſiderat, Nauarr. verò, vir alias rebus moralibus aptiſsimus, hanc inueſtigationem cap. 13. n. 48. ita difficilem, & obſtruſam arbitratur, vt ibi aſſerat præoptaſſe ſe, vt à Concilio Tridentino diffiniretur. Quod & expectaſſe Henricum & Caietanum, ibidem aſſerit ille. Et tandem Syluester verbo (lex) nihil ſe potuiſſe in hac re exploratum, & certum habere, confitetur. Hæc enim eſt illa difficultas, quæ adeo olim fratres ordinis

Caietanus.

Angelus.

Nauarrus.

Syluester.

ordinis minorum vexauit, vt tunc Clemētem Eccleſiæ ſummum Paſtorem ſuis precibus coëgerint, illam celebrem Clementinam, *Exiuit de Paradiſo*, occaſione ſuæ regulæ in lucem edere. Et vtinam huius Ponticis, & aliorum circa ſuam regulam declarationibus poſtea factis, adhuc eorum conſcientiæ ſedarentur. Adeo arduum, & difficile eſt, inſtitutoris, ſiue legislatoris regulæ mentem dignoſcere, aut aperire. Sed quia pendet huius dubij ſolutio ex notione alterius æquè ignoti, ac difficilis, penes quid inquam conijci poſsit, quando lex in conſcientia obliget, & præceptiua ſit, quando verò directiua tantum, aut pœnalis ſolum: ideo præſens difficultas in duas ſecabitur partes. In prima de dignoſcenda legis obligatione, in ſecunda de huius regulæ obligatione diſſeremus.

PRIMA PARS

Penes quid dignoſci debeat, an lex ſit præceptiua, & obligans in conſcientia.

PRræmittendum eſt, præceptum dupliciter ſumi. Primo ſtrictè, & propriè, ſiue anthonomaſicè pro illo pręcepto, cuius tranſgreſſio eſt mortalis. Secundò ſumitur latius, prout ſolùm eius tranſgreſſores venialis culpæ reos conſtituit: in quo ſenſu ab aliquibus præceptum mandatum appellatur, vt ab Archid. poſt Hugonem 14. quæſtione 1. cap. Quiſquis: vbi affirmat, hac ratione ſumptum præceptum eſſe mandatum, medians inter præceptum obligans ad mortale, & conſilium, ſiue exhortationem: quia inter obligationem ad mortale, & libertatem ad opera conſiliorum, mediare debet hæc obligatio ad veniale, Quæ licet mandatum ſiue ſtatutum ab aliquibus appelletur. (in quo modò non moror: tamen tam hæc, quā illa obligatio ad mortale, cadit ſub nomine præcepti generice ſumpto, de cuius ratione eſt obligatio ad culpam, abſtrahendo à mortali, & veniali. Docent hoc Antoninus. 2. p. tit.

Archidiaco. Hugo.

Antoninus.

16.6.7. Gerſon a'phabeto.63. littera. G. Caiet. 2.2. quæſt. 186. ar. 9. & opuſc. 21. artic. 1. Nauarr. de pœnit. diſt. 5. capit. Negotium num. 7. Corduba in regulam Beati Franciſci c. 10. q. 3. puncto 1. Et ratio eſt manifeſta: quia peccatum veniale eſt etiam prohibitum, vt conſtat de mendacio aut verbo iocoſo: ergo eſt contra præceptum, quia prohibitio inter reliquos actus legis connumeratur à D. Thom. 1. 2. q. 90. artic. 2. Tenētque id Doctores in materia de peccato veniali, illud eſſe in hoc ſenſu contra præceptum. Igitur præceptū in generica & latiori ſui ſignificatione vtramque obligationem comprehendit. *Gerſon.* *Caietanus.* *Nauarrus.* *Corduba.* *D. Thom.*

Reſtat nunc, vt aliquibus concluſionibus, ſiue regulis aperiamus, quibus ſignis, aut coniecturis ſit inueſtigandū, quando lex, ſiue præceptum imponat venialem, quando vero læthalem obligationem. Oportet tamen prius de lege diſtinguere. Nam aut loqui poſſumus de lege ſecundum ſe, antequam vſu, & conſuetudine recipientium interpretetur, verbi gratia de lege nuperrimè edita, aut promulgata: vel poteſt eſſe ſermo de illa, prout iā vſu, & conſuetudine recepta eſt: multum enim intereſt, an hoc, vel illo modo loquamur. Nam in priori ſenſu ferendum eſt iudicium de lege ſecundum ſe inſpecta, antequam conſenſu populi eius vis minuatur, augeatur, obſcuretur, aut omnino extinguatur. Poſteriori verò compellimur, de lege conſuetudine declarata aliter ſentire: quia tanta eſt conſenſus recipiētium legem vis, ac poteſtas, vt variè eius obligationem immutare poſsit. In vtroque ſenſu aperienda eſt difficultas, & inueſtigāda ſunt certiora ſigna, ex quibus inſtitutoris, aut legiſlatoris mens obligandi hoc, vel illo modo intelligatur.

Prima Regula. Quoties legislator apertè ſuam intentionem obligandi declarat, per quæcumque verba, aut ſigna id faciat: tunc ſine dubio talis lex obligat ſecundum voluntatem, & intentionem legiſlatoris (dummodo qualitas materiæ id ferat.) Hæc regula certiſsima eſt. Nam ſi legiſlator poteſtatem habet obligandi ad culpam, tum maximè credendum eſt, eum obligare, quando ipſe ſuam intentionem obligandi apertis ſignis, aut verbis manifeſtat. Dixi, ſi materia id ferat, nam ſi hæc leuis, & parui momenti ſit, non

poteſt

poteſt (quantumuis legislator velit) grauem obligationem inferre, vt infra dicemus.

Soto. Ex qua regula colligo contra Soto lib. 1. de iuſtitia. q. 6. ar. 4. & alios, legislatorem, ſi legem abſolutè ferat, neque vllo verbo aut ſigno declaret ſuam intentionem obligandi ad mortale, minimè tunc ad id obligare, quamuis aliàs materia ſit grauis. Ita ſentit *Nauarr.* Nauar. c. 23. numero. 50. Imo etiam ſi addat verba præceptiua, ſentit, in dubio præſumendū eſſe de culpa veniali, non verò de mortali. Ratio eſt, quia in dubijs præſumēdum eſt de mente legislatoris, (maximè Eccleſiaſtici, & potiori iure de inſtitutoribus & patribus Religionū,) noluiſſe cōſcientias ſubditorū illaquecare: nec oneribus importabilibus filios ſuos grauare, vt rectè docet *D. Thom.* D. Tho. quodl. 1. q. 9. art. 4. ſi enim id voluiſſent, aliquo ſigno, ſiue nota ſuam expreſiſſent voluntatem. Pręterea, quia cū in Clemētina Exiuit, de verborū ſignificatione, diffiniat, obligationē legis ad culpā, colligendam eſſe ex verbis præceptiuis, aut ęquipollētibus, ſi hęc deficiāt, (niſi aliàs euidēter cōſtet de cōditoris volūtate) non eſt, cur, ſuſpicari ſimilē obligationē, teneamur, niſi quis velit (vt dicitur) nodum in ſcirpo quærere.

Secunda Regula: Quoties legiſlator inferendis legibus verbis præceptiuis vtitur. tunc ſignū eſt, eū voluiſſe ad culpam obligare: (loquimur autē in hac regula de culpa, prout abſtrahit à mortali, & veniali: nā de his ſtatim in ſpecie diſſeremus.) Verba autē præceptiua ſunt, præcipimus, mandamus, prohibemus, inhibemus, vetamus, interdicimus, iubemus, & ſimilia: & à fortiori, cū aliquid præcipitur diſtrictè, vel in virtute ſanctæ obediētiæ, ſub obteſtatione diuini iudicij, ſub indignatione Apoſtolorū Petri, & Pauli, vel alijs æquipollentibus verbis, quæ mādantis animū magis declarant. Hęc regula, vt magiſtralis & certa, traditur in dicta Clemētina Exiuit, vbi Pōtifex explicans B. Franciſci regulam, tunc docet illā ad culpā obligare, cū per ſimilia verba præceptiua aliquid decernit: & ex eius mente colligitur, eandē regulā obſeruari debere ad leges omnes eccleſiaſticas, imo & ciuiles dignoſcendas: præcipuè vero ad regulas aliarū religionū, quarū occaſione prędicta Clemētina edita eſt. Fatetur

tur hoc maxima Theologorũ & Canoniſtarũ pars, ſaltẽ loquendo de Eccleſiaſticis legibus: & conſtat, quod deciſio dictæ Clæmentinæ ſit etiam pro regula habenda, ad ciuiles leges interpretandas: quia ibi Pontifex ex generali principio, ſcilicet, quòd verba præceptiua habeant hanc obligandi vim, infert & concludit, id ſpecialiter eſſe ſeruandum in aperienda mente B. Franciſci. Ecce quomodo Clemens ibi tradat quaſi generale iuris principiũ, quod omnibus conſtitutionibus, tam Eccleſiaſticis, quã ciuilibus adaptari, & conuenire poteſt, & debet.

Propoſitam igitur regulam, vt vniuerſalem, & veram amplectuntur Ioannes de Medina. C. de ieiunio. q. 7. & Caſtro lib. 1. de lege pœn. c. 5. documento. 4. Sylueſter verbo (præceptum) q. 2. Armilla eodem tit. n. 7. Caiet. dicta. q. 186. ar. 9 dub. penul. Nau. vt ſup. n. 50. & ſequen. Couar. regula peccatum. 2. p. §. 5. n. 2. & 3. Sot. vbi ſup. Med. 1. 2. q. 94. ar. 4. & cõmuniter Canoniſtę, in dicta Clementina exiuit. &c. quod præcipitur. 14. q. 1. c. concupiſcentiam de conſtitutionibus. *Ioã. de Med. Caſtro. Syluester. Armilla. Caietanus. Nauarrus. Couarruu. Soto. Medina.*

Quamuis Syluester, & Armilla vt ſupra de verbo, mandamus, aſſerant, non denuntiare præceptũ, niſi dicatur, pręcipiendo mandamus: immeritò tamen. Nam licet aliquando extra conſtitutiones & leges hoc verbum poſitum non inducat præceptum, vt patet ex c. mãdaſtis. 2. q. 5. vbi Sixtus Papa quibuſdam Epiſcopis reſcribens, ſic at, *Mandaſtis, vt ſcriberem vobis:* nunquam tamen verbum (mando) in lege ponitur, quin vim præceptiuam præ ſe ferat: præ ſe ferat (inquã) ex propria natura, & ſignificatione, niſi alias, ob aliquam circunſtantiam aut aliam ſpecialem rationem, hæc præcipiendi vis impediatur. Et idem ſentiendum eſt de cæteris verbis præceptiuis. Quod eo argumento probari poteſt: quia ſimilia verba ex vi ſuæ ſignificationis connotant decretum voluntatis, alicuius Superioris, ſubditis intimatum & impoſitum, vt illud exequantur: quod pertinet ad virtutem obedientiæ, quæ pro obiecto habet præceptum ſuperioris. Quare, cũ talis intimatio fiat per præceptiua verba, conſequens eſt, vt quoties illa ponuntur in legibus, ſemper inducant obligationem obediendi. Loquimur autem nunc de obligatione, prout abſtrahit à mortali, & veniali. *Cap. mandaſtis. 2. q. 5.*

Idem

Idem, quod de verbis expreſſè præceptiuis dictum eſt, extendi debet, ex mente prædictæ Clementinæ & ferè omnium prædictorum authorum, ad verba præceptis æquipollentia, qualia ſunt, debeant, teneantur, neceſſe, aut neceſſarium, non licet, non poteſt. Et addit Ioannes Medina quem ſequitur Nauarr, num. 53. verbum (oportet) ſaltem quo ad leges eccleſiaſticas, ſignificare etiam obligationem præcepti. Et quamuis oppoſitũ verius exiſtimet Caſtro vt ſupra, aſſerens, verbum hoc ſolam decentiam & honeſtatem ſæpè ſignificare: opinio tamen Nauarri communior, & probabilior videtur. Cęterum, quicquid ſit de verbo (oportet,) illud ſine controuerſia eſt apud viros doctos, verba imperatiui modi eſſe præceptiua: vt manifeſtè traditur in dicta Clemẽtina. §. Nam etſi. Quem textum, vt mirabilem & ſingularem in hoc propoſito, commendat Abb. dicto. cap. Concupiſcentiam (& cum eo comuniter Canoniſtæ) de conſtitutiobus.

Ioan. Med. *Nauarrus.* *Caſtro.* *Abb. Panor.*

Ex hac regula primò obſeruandum eſt, quòd, cùm prædicta verba ex vi ſua habeant hãc vim obligandi, ſiue illa in lege ciuili ſiue in eccleſiaſtica reperiantur, eandem vim retinere neceſſe eſt. Et ſic eodem modo de lege ciuili, & de eccleſiaſtica iudicandum eſt. Quarè non rectè limitauit Nauarr. ea tantum deſeruire legibus Eccleſiaſticis: quia Pontifex in dicta clementina nihil declarat aut decernit circa ius canonicum, quòd non poſſit commodè iuri ciuili adaptari.

Secũdo colligo, per hæc verba, ordinamus, ſtabilimus, ſancimus, volumus, decernimus, ſi in legibus ponantur, nullam colligi poſſe obligationem ad mortalem culpam, quamuis materia aliàs grauis ſit. Affirmant Nauarro dicto capit. 23. num. 49. & præludio. 9. nume. 16. vbi hanc dicit eſſe communem cum Caietano dicta quęſtione. 186. ar. 9. & Caſtro vt ſupra, & videtur expreſſa ſententia D. Thom. quodlib. 1. quæſtione. 9. artic. 4. Ratio huius eſt, quia tunc, cum lex ſimili verborum tenore fertur, potius directiua, quam præceptiua videtur: &, vt rectè notat Nauarrus, illis verbis ſignificari videtur, quod legiſlator quamuis habuerit animum quod actus tranſgrediendi, qui antea erat indifferens, ſit deinceps vitioſus, & conſequenter voluerit obligare ad veniale,

Nauarr. *Caietan.* *Caſtro.* *D. Thom.*

niale, quia tamen non præcipit, neque prohibet, videtur no
luiſſe obligare ad mortale. Hucuſque de verbis, quæ obligã
tionem in conſcientia trangreſſoribus imponunt, dictum
eſt: nunc de qualitate huius obligationis diſſeramus.

Tertia Regula. Non ſufficiunt prędicta verba præcepti-
ua, vt lex ex ſe obliget ad mortale, ſed amplius requiritur,
vt materia præcepta ſit grauis, & alicuius momenti. Hanc
regulam ita certam, & verum exiſtimant authores, vt inter
eos nullus ſit ex his, quos ego viderim, qui eam neget: aut
iure negare poſsit. Nullus enim affirmare auſus eſt, in mate
ria leui legiſlatorem imponere poſſe culpam grauem, quan
tumuis verbis clarè præceptiuis vtatur. Quare ad dignoſcẽ
dum, quando lex grauem & lethalem imponit tranſgreſſo-
ribus cenſuram, præter præceptiua verba, ſpectanda eſt gra
uitas materiæ. Ratio huius ea eſt, quia, cùm ex dictis, verba
præceptiua abſtrahant ab obligatione veniali vel mortali,
fit, vt ex ſe non ſufficiant ad inducendam potius vnã, quã
alteram obligationem. Quare ea conijcienda eſt ex grauita
te materiæ. Tantæ enim conſiderationis eſt grauitas, aut le
uitas materiæ, vt nõ ſit in poteſtate legislatoris, circa leuio-
rẽ aut paruã materiã, grauẽ culpam indicere. Quod mihi ex
eo euidenter cõſtat. Primo, quia ferè omnia præcepta natu
ralia & diuina, aut ſaltẽ aliqua, tradũtur per verba clarè prę
ceptiua: quæ tñ in materia leui nõ obligãt trãſgreſſores ad
mortale peccatũ: quia cõtra naturã eſt, vt pro rei leuis trãſ-
greſsione æterno ſupplicio quis perimatur: ergo à fortiori
in lege poſitiua talis obligãdi vis ineſſe nõ poteſt. Cõfirma
tur: quia, vt legiſlatoris voluntas obliget, debet eſſe iuſta, &
rationabilis: nã ſi nulla, aut leuis eſt cauſa præcipiẽdi, & Prę
latus velit ſubditos grauibus onerare præceptis: quædã ſpe
cies tyrannidis eſt. Nã, ſicut quinto Eth. docuit Ariſt. non *Ariſtot.*
ſinimus Principẽ dominari, ſed rationẽ: quia cũ ſibi hoc a-
git, tyrannus efficitur: ergo Prælatus præcipiens ſine vtili
vel neceſſaria cauſa, (ſi grauiter trãſgreſſores punire velit,)
tyrannicè & iniuſtè ageret, & ſic eius lex non obligaret. Di
ces, in materia graui poteſt legiſlator leuem obligationem
indicere: ergo in materia leui poteſt imponere grauem, & le
thalem: quia non videtur vlla diſcriminis ratio.

Aliqui ex iunioribus Theologis cenſent, non eſſe in poteſtate legiſlatoris, (ſuppoſita materia graui) obligare ad culpam venialem, & leuem. Ita docent Bellarminus tom. 2. de laicis libr. 3. cap. 11. prope fin. Medina 1. 2. q. 96. artic. 4. & alij volunt, eſſe ſententiam Driedonis, vt ſupra. Qui eo nituntur fundamento: quia, quamuis in poteſtate legiſlatoris ſit, præcipere, vel non præcipere rem grauem, tamen non eſt in eius facultate, vt præcepto indicto in re graui, malum graue non ſit, ei non obedire: & ita exiſtimant in præcepto poſito in materia graui, quaſi ex opere operato, conſequi obligationem grauem.

Bellarmin. *Medina.* *Driedo.*

Contrarium tamen verius & probabilius videtur: nempe, quod poſſit legiſlator, ferens legem circa grauem materiam, ſuam intentionem non obligandi niſi, tantum ad culpam venialem declarare, ac proinde, quòd lex ab eo lata in eiuſdem tranſgreſſores tantum præſeferat hanc culpam. In primis id mihi ſentire videtur D. Thom. quodlibet. 1. quæſtione. 9. articulo. 4. vbi docet, quod neque ea, quæ traduntur in regula per modum ſtatuti ſiue ordinationis, nec ſimiliter Prælatus (qui eſt regula animata) obligat ſemper ad peccatum mortale in ſuis mandatis. Et ſupponere videtur Diuus Thom: id etiam contingere, ſuppoſita quacunque materia adhuc graui: nam loquitur de eſu carnium, & alijs obſeruantijs, quæ vtiles & graues in ordinibus reputantur: & in quibus ineſt capacitas & pondus, vt poſsint ſub graui præcepto imponi: imò & paſsim ſub tali onere præcipiuntur. Quod fieri non poſſet, niſi alias eſſet grauis materia. Imo expreſſè ipſe Diuus Thom. ait, eſum carnium non eſſe peccatum mortale, quia in regula Diui Benedicti non eſt ſub præcepto (nempe diſtrictè ſumpto:) & idem affirmat de fractione ſilentij. Sentit ergo, quod ſi hæc eſſent ſub præcepto, obligarent ad culpam mortalem: & tamen tradita per modum ſtatuti obligant ſolum ad veniale: ergo ſentit D. Thom. quod poteſt fieri ſtatutum in materia graui cum ſola obligatione culpæ venialis. Et in hoc ſenſu intelligit Nauar. c. 23. n. 49. hunc locum D. Thomę & communiter Canoniſtæ.

D. Thom. *Nauarro,*

D. Thom. Prætereà adhuc clarius fatetur id Diuus Thomas. 2. 2. quæſt.

quæſtione. 105. articulo. 2. vbi grauitatem præceptorum & eorum obligationem, docet, deſumendam eſſe ex voluntate præcipientium. Ex quo infert, aliter eſſe dignoſcendam grauitatem diuini præcepti, aliter verò humani. Nam illud quanto datur de meliori materia, tanto eius inobedientia & tranſgreſsio grauior eſt. Quia, cum voluntas legislatoris (nempe Dei) ſemper feratur ad bonum: quantò aliquid eſt melius, tanto magis Deus vult, illud impleri. Vnde, qui inobediens eſt præcepto de dilectione Dei, magis peccat, quâm qui tranſgreditur præceptum de non furando. Voluntas verò humani legiſlatoris non ſemper fertur in melius: & ideo vbi obligamur ex ſolo hominis præcepto, non eſt maius peccatum ex eo, quod maius bonum prætermittatur, ſed ex eo, quod pręteritur id, quod eſt magis de intentione præcipientis. Apparet ergo, Diuum Thomam grauitatem tranſgreſsionis humanæ legis non penſare ex grauitate materię ſolum, ſed etiam ex intentione præcipientis. Ex quo fit, ſecundum mentem D. Tho. poſſe ſubditum minus peccare, ſi pręceptum circa materiam grauiorem ab homine latũ prætermittat, dummodò ſibi conſtet, intentionem pręcipientis non fuiſſe in illo ita arctè obligandi, ac ſi tranſgrediatur aliud pręceptum ſibi impoſitum circa materiam minus grauem, dum conſtet in eo ſtrictiùs prę latum obligare voluiſſe. Si ergo ex mente D. Tho. omnis obligatio legis, tanquã ex principali & potiſsima radice, à voluntate legiſlatoris dimanat, ita, vt legiſlator poſsit in materia graui, vt octo, imponere obligationem grauem, vt vnum; cur etiam non erit in eius poteſtate (ſuppoſita materia graui) obligare tantum ad culpam leuem? cum par ſit vtriuſque ratio. Nec video, cur poſſit intra limites culpę mortalis, eius grauitatem, ſtante eadẽ materia, augere, aut diminuere, & nõ poſsit hanc grauẽ obligationem auferre, & ſolum leuem imponere; cum certe difficilius primum, quam ſecundum appareat.

Tenet præterea hanc ſententiam expreſſè D. Bernardus, qui lib. de pręcepto & diſpenſatione ſic ait. *Maiora, minoraque mandata dixerim ſecundum quod maius minus ve velle conſtiterit ipſum, qui præcipit, ſiue hominem, ſiue Deum.* Et infra loquens D. Bernard.

de præceptis poſitiuis in ſua regula traditis, & vt condiſtin guuntur contra præcepta naturalia,& contra alia præcepta poſitiua leuiora, (ex quo clarè conſtat loqui de illis in materia graui), ait: *Præceptum ſuperioris obnoxium facere ſubditum ſuo mandato, mandatumque peccato, non tamen magno, ſi contemptus defuerit*, & infra: *Hæc ergo generalis regula ſit vniuerſorum, quæ per ſe nec bona, nec mala ſunt: aut diuina inſtitutione, aut propria cuiuſcunque profeſsione fixa non ſunt: vt non iuſſa quidem, licitè vtrumlibet vel admittantur, vel omittantur: iuſſa verò, ſine culpa non negligantur, ſine crimine non contēnantur.* Hæc Bernardus. Intelligit tamē ibi nomine culpæ, nō mortalē, ſed venialem, vt diſtinguitur cōtra crimē lethale, vt ipſe ſæpius clarè innuit, & patet ex illis verbis antecedentibus, in quibus loquēs de riſu, vel ſilentio interdicto ait. *In peccatum reputantur, non tamen in crimen.* Vbi diſtinguit crimen, quaſi mortalem culpā, contra peccatum, quod accipitur ibi pro veniali culpa.

Prætereà huius ſententiæ fautores ſunt omnes illi, qui docent, poſſe fieri votū in materia graui, quod ſolū obliget ad venialē culpā: in quo expreſſe eā amplectuntur omnes Doctores, qui docent, ciuilē legē ſolùm obligare ſub veniali, vt Ricardus quodlib. 1. q. 19. Ang. verbo obediētia §. 1. & alij Canoniſtæ apud Syluest. verbo (lex.) §. 8. expreſsius tamen omnibus Nauar. d. c. 23, n. 49. abſolutè dicens, omnes leges, etiam canonicas, quæ non habent expreſſa verba præceptiua, ſed ſolùm cōſtitutiua, aut ordinatiua, nō obligare ad peccatū mortale, ſed tm̄ ad veniale dummodò ferantur de materia, quæ de ſe aliàs nō ſit præcepta, nec obliget ad peccatū mortale. Solū enim apponit hanc expoſitionem Nauarrus, quoniā loquitur ibi vniuerſaliter, etiā de his legibus, quæ in materia graui feruntur. Hancque, cenſet, fuiſſe D. Tho. ſententiā d. ar. 9. & cōmuniter approbatā à Panormitano & cæteris Canoniſtis in c. Nā cōcupiſcentiā de conſtitut. quā nouiſsimè amplexi ſunt Gutier. c. 7. n. 20 aſſerēs, quod lex humana iuſta, & de re graui obligat illi⁹ trāſgreſſorē ad culpā mortalē, aut venialē, iuxta variā legiſlatoris volūtatē: Heri

Richardus. *Angelus.* *Syluest. r.* *Nauarrus.* *D. Thom.* *Panormita.* *Gutierrez.*

quez

quez libro.4.cap.7.numer.1.& cap.8.numer.2.in.3.tomo ſuorum operum, qui licet publicè editus non ſit, cum tamē iam typis excuſſum Salmanticæ vidi. Inclinat apertè Caietanus d.quæſtione 186.articulo.9. dubio penultimo, & clarius colligi poteſt ex opuſculo.25.& probat Nau.vt ſupra. Primo, quia actus agentium non operantur vltra eorum intentionem. Secundò probatur, quia poteſt legislator in materia graui tranſgreſſoribus maiorem vel minorem pœnā infligere: ergo & culpam, quia maior eſt connexio pœnæ ad culpam, quam ſit obligatio culpæ mortalis cum materia graui præcepta: ſed poteſt legislator pœnam ſine culpa trāſgreſſoribus inferre, vel minorem pænam, quam ſit culpa, & cauſa in tranſgreſsione legis: ergo ſimiliter, ſuppoſita materia graui, poteſt imponere ſolum leuem, & venialem culpā. Antecedens probatur, quia pęna ſemper includit relationē ad culpam, ſaltem præſumptam: culpa vero grauis nullam habet connexionem cum materia graui, cum hæc præcipiatur ſæpius ſine impoſitione vllius culpæ. *Henriquez.* *Caietanus.* *Nauarr.*

Tertiò, quia ſi non eſt in poteſtate præcipientis, in materia graui tranſgreſſorem ſub leui culpa ligare, maximè, quia non eſt in eius poteſtate, vt tunc ſubditus graue mandatum prætermittens, grauiter non peccet, ei non obediendo (vt aſſertores contrariæ ſententię prædicant:) ſed tunc adhuc eſt in eius poteſtate, vt hæc grauis tranſgreſsio, inobedientia non ſit: ergo & vt ſub leui culpa ligare poſsit. Maior probatur: quia inobedientia formaliter ſumit ſpecificationem à tranſgreſsione rei præceptæ, in quantum procedit à voluntate ſuperioris: & ſic, cum tunc voluntas ſuperioris non ſit, grauiter ſubditum obligare, nec velit ſubditum ita arctè obedire, fit, vt in eius poteſtate ſit, vt inobedientia hæc grauis non ſit.

Vltimò, quia communis conſenſus tenet, multa iuris pręcepta, vt ſunt ea, quæ traduntur in cap. Cum ad monaſterium, de ſtatu monachorum, & in alijs iuribus, quæ diſponunt circa religioſorum veſtes, ſilentium, refectorium, & alia, tantum eſſe obligatoria ad veniale, de quo videndus eſt Antoninus.3.parte.titulo.16.§.7. Verè igitur affirmari poteſt, in materia graui poſſe ferri præceptum, quod tan- *Cap. Cum ad monaſterium, de ſtatu Monac.* *Antoninus.*

tum obliget ſub culpa leui. Quæ autem ſit materia grauis, vel leuis, non eſt huius loci determinare. Sufficiat ex alibi diſputandis ſupponere, materiam grauem non poſſe diffinitione aut regula certa comprehendi, ſed potius relinquendam eſſe prudentis arbitrio. Quando verò, vel quibus circunſtantijs conſideratis, prudens arbiter id penſare debeat, latius in materia de obedientia dicemus.

Ad obiectionem contrariæ ſententiæ dicēdum eſt, quod eo ipſo, quòd legislator declarat, ſuæ intentionis non eſſe, grauiter obligare, ex conſequenti aufert à ſubdito onus grauioris tranſgreſsionis, ſiue inobedientiæ.

Quarta Regula. Dum legiſlator explicat, ſuam voluntatem non eſſe obligandi ad culpam, etiam ſi verbis præceptiuis in materia graui vtatur, eius conſtitutio nullatenus etiā in materia graui ad culpam vllam obligat. Hęc regula conſtat clare ex communi omnium ferè Religionum conſenſu, in quibus conſtitutiones variæ verbis præceptiuis, & in materia graui traduntur: & tamen, quia ab eorum conditoribus declaratum eſt, ſuæ intentionis non eſſe, ſubditos ligare in conſcientia, fit, vt ab hac obligatione omninò liberi maneant.

Quinta Regula. Quando neque ex verbis præceptiuis, neque ex alio ſigno colligi poteſt obligatio legis, recurrendum eſt ad pœnam, quam legiſlator tranſgreſſoribus imponit: ex grauitate enim huius non incongruè legiſlatoris voluntatem conijcimus. Hæc regula, vt iacet, communis eſt, ſed quia à nobis pro nunc ad vnguem examinanda nō eſt, quia parum conducit ad præſens propoſitum: ideo ea, quę de lege pœnali tam temporali, quam ſpirituali pœnam infligente adduci hic poſſent, conſultò prætermittimus. Hactenus de Regulis ad inueſtigandam & dignoſcendam legis obligationē ſecūdū ſe ſumptę diſputauimus: reſtat vt iā de lege, prout vſu, & cōſuetudine recepta eſt, diſſeramus.

Ideo ſit vltima regula. Vera, & potiſsima interpretatio obligationis cuiuſlibet legis iam promulgatæ & receptę eſt communis populi conſenſus, communiſque vſus, & conſuetudo piorum, aut maioris partis communitatis. Nullus eſt enim alius legis fidior interpres, nec ſecurior, ac certior gloſ-

ſa, quàm conſenſus populi conſuetudine firmatus. Hanc regulam ita perſpicuam, & notam iudicat Caietanus, vt ſupra d. artic. 9. vt exiſtimet, nulla probatione indigere. Probari tamen poteſt ex cap. dilectus de conſuetudine, vbi Innocentius, *Conſuetudo (ait) eſt optima legum interpres*. Idem docet D. Thom. 1. 2. quæſtione. 97. art, 3. in corpore, & communiter Summiſtæ verbo (conſuetudo) & Canoniſtæ dicto cap. dilectus. Et ratione confirmatur: primò, quia ſi conſuetudo vim habet abrogandi legem, & auferendi ab ea omnem obligationem: cur non & interpretandi? Cõſuetudo autem in hoc propoſito dicitur communis conſenſus eorum, qui ſub tali lege viuunt. Nec in hac conſuetudine, ſicut in alijs, requiritur temporis diuturnitas, ſiue præſcriptio, ſicut eruditè docent Caſtrẽſis, Aretin, Socinus ſenior, & alij relati à Menochio, de arbitrarijs to. 1. libr. 2. cap. 199. n. 11. *Caietanus.* *Cap. dilect. de conſuet.* *Innocentius* *D. Thom.* *Summiſtæ.* *Canoniſtæ.* *Caſtrenſis.* *Aretinus.* *Soc. Senior.* *Menochius.*

Secundo probatur, quia in Regula D. Auguſtini, & Benedicti, multa anthonomaſicè præcipiuntur, & tamen neminem obligant ad mortale: cùm tamen profeſſores Regulæ B. Franciſci varijs implicentur præceptis. Cuius diuerſimodæ obligationis non inuenio aliam cauſam, niſi quod, conſuetudine interpretante, in ordine Minorum ab ipſo religionis primordio apud omnes eius proceres, & litteratos receptiſsimum ſemper fuerit, vniuerſa ſuæ regulæ mandata præuaricantes lethalis criminis fuiſſe participes: cuius contrarium in ordine D. Benedicti, Auguſtini, aut alijs contrario etiam conſenſu, & conſuetudine introductum eſt. Quare, cùm neque vtrobique deficiant præceptiua verba, & ſubſit materia grauis, fit, vt tota obligandi, vel non obligandi ratio à conſuetudine deriuata ſit.

A quo autem accipiat conſuetudo hanc interpretandi poteſtatem, primò affirmari poteſt, eam, ex vi legis naturæ, conſuetudini innatam eſſe: lex enim naturalis dictat, ſingulas communitatis partes debere obedire, & conformare ſe cum voluntate totius communitatis: ex quo fit, vt ſecurè ſequantur cõſenſum totius communitatis. Vel præterea alia ratio reddi poteſt non minus certa aut firma, nempe, legiſlatores tacitè velle obligare communitatem, ſicut ipſa pro maioris ſuæ partis conſenſu ſe voluerit obligare.

SECVNDA PARS

De obligatione noſtræ Regulæ.

HIS igitur præmiſsis, ad principalem quæſtionem accedamus, & noſtræ Regulæ obligandi vim ex dictis conijciamus: eſt enim hæc difficultas iam pridem inter nos ſimul cum reformatione exorta: & tàm inter noſtri ordinis profeſſores, quam inter alios extra ordinem authores pios, & doctos, ſæpe exagitata: quorum alij ridigiſsimam cenſuram, alij mitiorem, alij vero nullam de hac regula proferentes, in varios ſenſus, & opiniones diuiſi ſunt. Nam ex his authoribus plerique ad mortale, alij ad veniale peccatum, nonnulli verò neutro modo obligare cenſebant.

Priorũ ſententia, quod regula ad mortalẽ culpã obliget, ſequentibus rationibus probari poteſt. Prima, quia (vt author eſt D.Thom.2.2.quæſt.186.ar.9. communiter ab omnibus in hac parte receptus) in regula, præter tria vota, quodcumque aliud præceptum poſitum obligat ſub mortali, & res eſt euidens ex ſuperioribus dictis: ſed in noſtra regula omnia, quæ in ea continentur (exceptis his, quæ per modum monitionis, & exhortationis traduntur) cadũt ſub præcepto: ergo omnia in ea contenta cadunt ſub mortali. Minor huius rationis ex eo conſtat, quia quotieſcunque in aliqua conſtitutione ponũtur ſimilia verba, pręcipimus, mandamus, ſine dubio conſtitutio eſt præceptiua, maximè verò, ſi eis adiungantur alia verba, quæ horum vim augere ſolent, vt diſtrictè præcipimus, &c. (quod ſupra etiã latius oſtendimus). Cum ergo in noſtræ regulæ veſtibulo ſtabiliatur quoddam generale præceptum extendens ſe ad omnia, quæ in ea continentur, vt patet ex illis verbis, quibus vtitur Innocentius Pontifex, nempe, *Religioni veſtræ qua fungimur authoritate mandamus, vt eam firmiter obſeruetis:* imò & in fine eiuſdem regulæ ſimile huic apponatur vniuerſale præceptum totam regulam reſpiciens, illamque comprehendẽs

D.Thom.

illis

illis verbis, *Hæc breuiter ſcripſimus vobis, religioni veſtræ formulam ſtatuentes, ſecundum quam in poſterum viuere debeatis,* verbũ enim (debere) (præcipuè ſi de imperatiuo loquatur) inducit præceptum, vt ſupra oſtendimus: fit profectò manifeſte omnia, quæ in regula decernuntur, obligare ad mortale, cùm ea omnia ſub his duobus præceptis in initio & regulæ fine appoſitis includantur.

Nec valet, ſiquis vim argumenti conetur euadere, dicens, ſimile præceptum reperiri in Regula D. Benedicti. Is enim ſuam regulam ſic exorſus eſt, *Auſculta, ò fili, præcepta magiſtri, & efficaciter comple, &c.* & propterea D. quoque Auguſtinus in ſua regula ait, *Hæc ſunt, quæ vt obſeruetis præcipimus.* Et tamẽ, quamuis horum Patrum prædicta verba præceptum ſonare videantur, adhuc eorum Regulæ ſtatuta ex communi cõſenſu Doctorum (exceptis his, quæ de tribus votis ferũtur) non obligant ad mortale. *Reg. Bened.* *Reg. Aug.*

Nam contra hoc in primis militat, non eſſe ita certum, prædictas Auguſtini & Benedicti regulas non obligare ſub mortali. Nã in primis de Auguſtini Regula expreſſe id ſentiũt Hẽriquus de Gãdauo, & Ioannes de Neapoli, & alij, quorum meminere Vmbertus in expoſitione eiuſdem regulæ, & D. Antoninus. 3. par. tit. 16. §. 6. qui non multum ab hac ſententia diſſentire videtur. Præterea de regula D. Benedicti D. Bernardus in libro de diſpenſatione, & præcepto, ſic ait: *Omnia contenta in regula Diui Benedicti, non profitentibus (id eſt Nouitijs) monita, ſeu conſilia ſunt cenſenda, nec grauant non ſeruata: cùm tamen profitentibus præcepta, prævaricantibus in crimina fiant.* Inſuper, quia (quicquid ſit de verbis præceptiuis prædictorum Patrum regulis inſertis: & quamuis in eis fateamur, nõ ineſſe vim præceptiuam:) in noſtra tamen regula eſt omnino diuerſa ratio. Tum primò, quia in illis iam communi cõſenſu & recepta cõſuetudine eneruata eſt vis & robur obligandi horum verborum: in noſtra verò non conſtat de tali conſenſu. Tum ſecundo, quia verbis præcipiendi in noſtra regula addita ſunt alia, quæ eorum vim, & legiſlatoris intẽtionem fuiſſe obligandi, magis declarant, vt ſunt, *Qua fungimur auctoritate,* & illa, *Firmiter obſeruetis.* *Henriq. de Gandauo.* *Ioannes de Neapoli,* *Vmbertus.* *Antoninus.* *Bernardus.*

Secunda ratio. Olim, ante mitigationem ab Eugenio fa-

ctam;hæc eadem regula obligabat ſub mortali: quod ex eo maximè licet colligere,quia antiqui noſtri ordinis ſcriptores textum huius regulæ tradẽtes,& eius ſingula capita diſtinguentes,ea ſub præcepti tit.narrant.Sic Paleonydorus, qui,viginti nondum elapſis annis poſt mitigationem, ſcripſit,hanc noſtram regulam referens , ſingulis capitibus hoc ordine præcepta coniungit , vt primum cap. primum præceptum,& deinde ſecundum caput, ſecundum præceptum appellet,& ſic vſque ad.12.præcepta recenſeat.

Paleonyd.

Et confirmatur : quia priſtini ordinis profeſſores à ſummis Eccleſiæ Paſtoribus huius regulæ mitigationem inſtanter poſtularunt, quæ nõ mihi leuis coniectura eſt,ea ætate regulam,vt obligatoriam fuiſſe receptam;cum nulla regula in Eccleſia Dei à ſua primæua inſtitutione & rigore fuerit relaxata aut declarata,niſi illæ tantum,in quibus obligatio culpæ agnoſcebatur.Imo nullam aliam inuenio,niſi D.Fráciſci regulã , ob hãc eãdẽ cauſam à Clemẽte V.mitigatã,ſeu (vt proprius loquar) declaratam:& noſtram , quæ non ſemel,aut bis,ſed quater,aut quinquies correcta,declarata,ac mitigata eſt.Signum ergo eſt,profeſſores regulæ ad huiuſmodi mitigationem poſtulandam metu grauioris culpæ fuiſſe coactos.

Tertia ratio . Quia verba imperatiui modi , ſuppoſita aliàs materia graui,obligant ad culpam grauem,& præcepto ſtricto æquiualent, vt ex dicta Clementina Exiuit. §, nã etſi , ex mente Panormitani, & communis ſupra oſtenſum eſt. At in multis noſtræ regulæ articulis (imo ferè in omnibus vſque ad exhortationes) omnia ſub tenore verborum imperatiui modi traduntur : nec dubitari poteſt,materiam omnem his articulis comprehenſam vtilem,neceſſariam,& grauem,& cuiuslibet obligationis capacem eſſe:ergo prędicta omnia cadunt ſub præcepto lethalis culpæ. Quod verò in his materia ſit grauis,à poſteriori demonſtratur:quia ſimiles materiæ in alijs regulis,ſiue Eccleſiaſticis legibus , ac Religionum conſtitutionibus ſtrictè obligant , & non eſt, qui poſſit dubitare,ſupra quemlibet Regulæ articulum ferri poſſe à Prælatis præceptum ſtrictè obligans ad mortale: quod euidens ſignum eſt,materiam cuiuslibet eſſe grauem.

D.Clement. Exiuit. §. Nam etſi. Panormita.

Quarta

Quarta ratio. Quia hoc quaſi euidenter ipſius regulæ proceſſus demonſtrat. Quid enim aliud ſibi vult illa manifeſta diſtinctio, quæ in regula fit, in qua poſt tradita priora, & præceptiua eius capita, diſtinguuntur exhortationes, & ſeparatim ſub titulo exhortationum traduntur? niſi clarè & aperte ſecernere præcepta, & potiſsima mandata à conſilijs, & ab ijs, quæ præcepta non ſunt. Et confirmatur: quia ex ipſo etiam proceſſu literæ manifeſtè cognoſcitur, omnia, quæ in Regula ponuntur ante exhortationes, eſſe verè leges, & præcepta. Traduntur enim breuiter, ſuccinctè, ac per modum Canonis, ſiue regulæ, authoritatiuè ſtatuendo, ac imperando abſque vlla probatione, aut corroboratione. Poſtea verò cum ad exhortationes peruenitur: omnino ſtylus in alterum mutatur: qui magis accedit ad ſuadendum, vel diſſuadēdum, quàm ad ſtatuendum, vel imperandum.

Vltimo. Quia ſaltem ſi noſtra regula exactè conſideretur, & rationes, quæ pro hac, & alia parte vrgent, appendantur: certè reddunt dubiam propoſitam quæſtionem, & ſufficientem cauſam ſcrupuli præbent. Sed cum dubitatio oritur, an regula obliget, necne, tutior pars eſt amplectenda, ea nempe, quæ obligationem tuetur, ac docet: vt in ſimili ſpecie loquens de regula B. Franciſci, docuit Clemens. V. in dicta Clementina Exiuit. §. Item quia, & facit cap. conſilium, & ibi gloſſa de obſeruatione ieiunij, & c. iuuenis de ſponſalibus, cum ſimilibus, & latè probat Felinus in c. auditis penultimo de præſcriptio. & Caſtro libro. 1. de lege pœn. docu. 4. in fin. ergo ſaltem ob hanc rationem reputanda eſt regula vt obligatoria ad lethalem culpam.

Pro contraria verò parte, quod regula noſtra tam grauē (vt ſuperior tenet opinio) non præſeferat obligationē, eſt efficax argumentum. Quia ex acceptatione legis, & cōmuni conſuetudine eam recipientium, tanquam ex euidentiori ſigno, & certiori coniectura, penſanda, ac conijcienda eſt eius obligatio, vt ſupra ex communi omnium ſententia præſcripſimus. Vbi etiam docebamus, omnes alias coniecturas ac regulas, ad cognoſcendam legis obligationem, aliquando eſſe incertas, ac fallibiles: hanc verò, (nempe, recipientium

Clemens. V. Cap. conſil. & ibi glo. de obſeru. ieiunij: & ca. iuuenis de Spōſal. Felinus. Caſtro.

pientium conſenſum) ſolam vt magiſtralem, vt certam, vt infallibilem, ac vt ſuperiorem omni exceptione tradidimus. Quarè, cùm in noſtra Religione nunquam fuerit receptus talis Regulæ ſenſus, aut obligatio, nec à maiori, nec à minima eius parte, à primo limine approbatus: ſed potius contrarium religionem profitentibus prædicere, ac de noſtra regula commendare ſoleant Prælati pij, ac docti, nimirum nihil in ea, præter tria vota, tranſgreſſorem reum conſtituere culpæ mortalis: euidens ſignum eſt, regulæ mandata ſiue præcepta nullam ſimilem ſuis profeſſoribus obligationem imponere.

D. Thom. Pro certiori reſolutione recolendum eſt, ex D. Thom. 2. 2. quæſtione, 186. articulo. 9. ad primum, triplicem eſſe profitendi formam, ac modum. Primus eſt, quando quis abſolutè profitetur regulam: & tunc non tenetur ſub mortali ſeruare omnia, quæ ſunt in regula, ſed tantum vouet regularē vitam, quæ eſſentialiter conſiſtit in tribus votis. Secundus *D. Thom.* modus eſt quo (teſte D. Thom.) in aliquibus Religionibus cautius aliqui profitentur, non quidem regulam, ſed viuere ſecundum regulam, ideſt, tendere ad hoc, vt aliquis informet actus ſuos ſecundum regulam, ſicut ſecundum quoddam exemplar. Tertius eſt, quo adhuc in quibuſdam alijs Religionibus cautius emittitur profeſsio, dum Nouitij tantum profitentur obedientiam ſecundum regulam: & tunc profeſsioni non contrariantur niſi ea, quæ ſunt contra præceptum regulæ. Tranſgreſsio verò vel omiſsio aliorum ſolum obligat ad peccatum veniale. In hoc vero triplici profitendi modo, quantum ad obligationem maiorem, vel minorem, nullum eſt diſcrimen: & idem cenſeo de alijs profitendi formulis, quibus hodiè variæ Religiones vtūtur, (de quibus in tractatu de profeſsione dicemus.) Omnes igitur, qui prædictis modis profitētur, nō tenentur ex vi profeſsionis ſeruare ſub mortali omnia, quæ in regula continētur: quia cū iſti tm̄ profiteātur ſeruare regulā, vt ipſa proponitur ſeruanda, nimirum præcepta vt præcepta, & conſilia, vt conſilia: non eſt cur ad omnia ſub mortali obligari dicantur, vt *D. Clement. Exinit.* expreſſè decernitur in dicta Clementina Exiuit. Et ex eo aperte probari poteſt. Nam qui profiteretur ſeruare legem

Euange-

Euangelicam, certum eſt, non intendere ſe velle in omnibus æqualiter obligari, ſed potius pro qualitate rerum, & diuerſorum præceptorum, & conſiliorum. Quarè, cum Populus Iſraeliticus Exod. 24. & Ioſue vltimo, iuramento & anathemate ſe obligaret ad præſtanda ea, quæ Dominus fuerat loquutus: non eſt credendum, obligaſſe ſe ad omnia legis ſeruanda ſub mortal: aliàs iuramentum eſſet valdè temerarium. Idem igitur cenſendum eſt de eo, qui profitetur ſeruare totam Regulam. *Exod. 24. Ioſue, vltim.*

An vero is, qui profitetur ſeruare regulam, tranſgrediēs præcepta Regulæ, ſit reus voti ſolennis, acſi eſſent vota Regulæ præcepta, an verò tantùm dicendus ſit præcepti præuaricator, latius, dum de voto obedientiæ tractaremus, à nobis elucidatum eſt.

Prima cōcluſio. Si noſtra regula in ſe cōſideretur, omnino pręceptiua (etiā ſub reatu culpę grauis) videtur: de facto tamen ad mortale nullatenus obligat. Prima pars huius cōcluſionis ſufficienter confirmatur argumentis ac fundamē-tis ſuperius pro contraria parte adductis. Secunda etiam ex dictis conſtat: quia cum hæc regula non ſit recepta, vt obligatoria ad mortale, non eſt dubium, de facto ad talem culpā non ligare: eſt enim conſenſus, & conſuetudo recipientium legem, tantæ vis, ac roboris, vt ab ea omnis poteſtas obligandi in lege dependeat. Neque alia efficax ratio reddi poteſt, quare Regulæ Benedicti, Baſilij, & Auguſtini, aliorumque Patrum ſuos profeſſores ſtrictè non obligent, D. vero Frāciſci ita arctè grauet, niſi quia illæ vſu & moribus eas profitentium ſub graui obligatione non ſunt receptæ, iſta verò à principio apud omnes eius familiæ fratres, vt præſeferens contra tranſgreſſores lethalem culpam habita eſt.

Secunda concluſio. Omnia, quæ ſunt in noſtra Regula per modum præcepti expoſita, ad minus obligant ad peccatum veniale. Hæc concluſio eſt D. Thom. vt ſupra qui in ſolutione ad primum ait, quod omnia, quæ ſunt contra præcepta regulæ, (nempe contra præcepta ſtrictè ſumpta) obligant ad mortale: tranſgreſsio verò aliorum ad veniale tantum. Et probat D. Thom. quia omnia alia, præter tria vota, *D. Thom.*

ſunt

ſunt diſpoſitiones ad principalia vota ſeruanda, tanquã media ad finem, & cum peccatum veniale tantum ſit diſpoſitio ad mortale, & de ſe non tollat finem, ſed impediat aliquo modo, ideo tranſgreſsio eorum, quæ ſunt in regula, de ſe obligat ad veniale. Secundo probatur ex eodem D. Thoma quodlib. 1. articulo. 20. vbi expreſſe innuit hanc eandẽ ſententiam, nimirum, omnia, quæ ſunt in Regula, adminus obligare ad culpam venialem. Et clarè ibi docet D. Thom. quòd, præter preceptaRegulæ, ea omnia, quæ traduntur in ea per modum cuiuſdam ordinationis ac ſtatuti, obligãt ad culpam venialem. Igitur à fortiori obligare debent ea, quæ per modum præcepti ſtatuuntur, vt in noſtra Regula fit. Præterea de regula Diui Auguſtini, quòd ſaltem ex ſe obliget ad culpam venialem, docet idem D. Thom. dicta quæſt. 186. articulo. 9. ad primum, in his verbis, *In aliqua tamen Religione (ſcilicet ordinis Prædicatorum) talis regulæ tranſgreſſio non obligat neque ad culpam venialem, ſed ſolum ad pœnam taxatam ſuſtinendam: quia per hunc modum profeſſores huius Regulæ ad eam obſeruandam obligantur.* Sentit ergo D. Thom. regulam D. Auguſtini in alijs Religionibus ex ſe ſaltem obligare ad venialem culpam, quanuis in ordine Prædicatorum per accidens (quia profeſſores non intenderunt ſe ad culpam, ſed tantum ad pœnam obligare) non obliget. Sicut poſſet quis in voto, quod aliàs de ſe obligat in conſcientia, obligari tantum ad pœnam à ſe conſtitutam. Et idem de Regula D. Auguſtini, quòd obliget ſaltẽ ad veniale, fatetur Caietanus to. 1. opuſc. 25. articulo 1. & non minus expreſſè in dicto articulo 9. circa reſponſionem ad ſecundum prope fi. Imo & D. Antoninus vt ſupra. §. 6. affirmat, eſſe aliqua præcepta, præter tria vota: licet non explicet in ſpecie, an præcipiatur ſub veniali, vel mortali. Et idem videtur ſentire, Vmbertus, & Ioãnes Dominicus in expoſitione eiuſdem regulæ apud eundem Antonin. §. 5. & 6. (Loquuntur tamen hi de regula ſecundũ ſe.) De regula quoque D. Benedicti non obſcurè affirmat idem. D. Thom. dicto quodlib. 1. fuſius tamen & clarius D. Bernardus, de præcepto & diſpenſatione, ferè per totum: vbi,

D. Thom. *Caietanus.* *Antoninus.* *Vmbertus.* *Ioã. Domin.* *D. Thom.* *Bernardus.*

vbi, ſi attentè legatur, in regula D. Benedicti, ſecluſo contẽptu, tantum obligationem ad veniale docet & probat. Idem ſentit Turrecremata, in expoſitione eius regulæ, circa principium: & illum ſequitur D. Antoninus vbi ſupra. §. 7. Qui in regula D. Benedicti, præter tria vota, & ea, quæ aliàs lege Dei ſunt præcepta, tantum in cæteris ſtatutis & ordinationibus prædictæ regulæ, agnoſcunt obligationem ad venialem culpam. De noſtra vero regula in ſpecie, quod obliget ſolum ad veniale, videtur colligi ex eodem Antonino vt ſupra. §. 8. prope fin, dum docet, eſſe ordinationes quaſdam per modum regulæ traditas. Appellat autem conſultò eas ordinationes, potius, quàm præcepta. Quare æquo pede, ac in alijs, fatendum eſt, in noſtra regula hanc ſolum venialis offenſæ obligationem latere. *Turrecrem.* *Antoninus.*

5 Hanc D. Thomæ ſententiam, qua docet, omnia, quæ ſunt in regula, ad minus continere contra tranſgreſſores culpam venialem, communiter ſequuntur Canoniſtæ, vt videre eſt apud Abbatem c. relatum, Ne clerici vel monachi, Archid. cap. 1. 27. quæſtione. 1. Immolam, & Felin. in cap. Nam concupiſcẽtiam de conſtitution. Tenet idem Antoninus 3. parte. titul. 16. §. 5. & communiter Summiſtæ, qui omnes cum D. Thom. ſentiunt, omnia quæ traduntur in Regula, quæ conſilia non ſunt, obligare ad minus ad veniale. *Abb. Panor.* *Archidiacb.* *Immola.* *Felinus.*

Probatur deinde ratione. Quia in noſtra Regula ſatis apertè conſtat, multa tradi ſub forma præceptiua, vt 1. & 3 argumento pro cõtraria parte adductis probatum eſt. Præceptum autem ex ſe vel obligat ad mortale (ſi ſtrictè feratur, & contraria conſuetudine nõ temperetur, & hoc in noſtra regula locum non habet ob rationem dictam,) vel obligat ad veniale: de ſe enim præceptum ſaltem hanc obligationem præferre debet maxime ſi contraria conſuetudine non abrogetur: ergo in noſtra Religione, ea, quæ in Regula tradũtur, obligant ad venialem culpam. Nec poteſt quis verè affirmare, communi cõſenſu hanc vim obligandi etiã ad veniale eſſe extinctam: quia potius ferè omnium religioſorum noſtrorum conſenſus & ſententia in hanc partẽ ſemper inclinauit: & ita hodie paſsim tam Prælati, quam ſubditi, tam docti, quam indocti, vna mente, & ore fatentur.

Quod

Quod ſi aliqui contrarium aliquando conati ſunt perſua dere,hi vel pauci,vel minus periti,aut docti fuerunt. Imò ſi idem aliqua magna pars communitatis ſentiret, parum certè obſtaret. Tum primo, quia cōtrariū maiori parti ſem per,vt verius,& probabilius placuit,& modò omnibus ferè placet. Tum ſecundo,quia poſito, quòd religio in ſtudia contraria diuideretur, tunc ſentiendum eſſet de regula ſecundum ſe,& non prout eſt conſenſu recipientium declara ta:& ſic manerent regula & eius pręcepta in ſua vi,& ad mi nus obligarent ad veniale. Et fortè, ſi conſenſum recipientium excludamus,timeri poteſt de lethali obligatione.

Tertio probatur. Quia vel loquimur de regula ſecūdum ſe,aut de illa vt eſt iam vſu,& conſuetudine declarata:vtrò que autem modo obligat ad veniale: nam de ſecundo certū eſt ex dictis,de primo verò probant prędicta teſtimonia D.Thom.& rationes nuper adductæ: conſtat enim manife ſte,D.Thom,loqui de regula ſecundum ſe.

Dixi ad minus obligare ad veniale,quia ad mortale mini mè obligat,tùm ob rationem in prima cōcluſione allatam, tum etiam,quia,dum apertiſsime non conſtat de mente inſtitutoris Religionis,voluiſſe,ſcilicet,lethalem obligationē ſubditis imponere,non eſt præſumendum de tali obligatio ne.Quia Sancti patres(vt rectè D.Thom.dicto quodlibeto ait,)qui religiones inſtituerunt,noluerunt hominibus inijcere damnationis laqueum, ſed potius viam ſalutis aperire. Quia alias fortè maius periculum eſſet in Religione, quam in ſæculo. Ac proinde cenſendum eſt,omnes alias obſeruātias,(præter tria vota,) niſi alias euidentiſsimè conſtet de mente legiſlatoris,tantum ad venialem culpam, minime ad lethalem obligare.

D.Thom.

Obſeruandum tamen eſt, regulæ tranſgreſsionem, licet non pertingat vſque ad lethale crimen, intra limites verò venialis offenſæ, eſſe certe grauiſsimam inobedientiam. Quæ grauitas primo ſumitur ex parte præcipientis, quia grauior inobedientia eſt,prætermittere præceptum Superioris,quam inferioris Prælati:& ſic grauius eſt,regulæ,quā conſtitutionum ac aliorum prælatorum, mādata frangere. Tum etiam, quia tunc grauior eſt tranſgreſsio, quando præſumi

præſumitur id, quod eſt magis de voluntate legiſlatoris; vt ſupra ex Diuo Thom. docebamus. Conſtat autem, omnia, quæ in Regula conſtituuntur, eſſe magis à legiſlatore volita. Nam cum poſſet (exceptis votis) alia contulendo, aut ordinando, & ſtabiliendo tradere: his non contentus, ſuam obligandi voluntatem verbis præceptiuis; non vtcumque ſed alijs, quæ eis firmitatem & vim adferrent, adiunctis, vt ſunt, *Quæ ſanciuntur authoritate, Firmiter, &c.* & non ſolum præceptis generalibus, ſed ſpecialibus, manifeſtauit.

Iam argumenta in contrarium facta facilè ex dictis ſoluuntur. Nam primum tantum probat, in regula reperiri aliquot præcepta, & ea fortè, (ſi ſecundum ſe ſpectentur) obligare ad mortale: quia tamen non ſub hac obligatione, ſed tantum ſub veniali recepta ſunt, ideo eorum tranſgreſſores excuſantur à mortali culpa.

Ad replicam reſpondeo, regulam Auguſtini & Benedicti tantum obligare ad veniale, vt ſupra probatum eſt: & illud teſtimonium Bernardi exponunt Diuus Antoninus, Antoninus. & Turrecremata dicto §.6. dicentes, ibi Beatum Bernardum non accipere præceptũ propriè & ſtrictè, ſed large pro Turrecrema. quacunque iuſſione, vel ordinatione: quæ, licet non conſtituat tranſgreſſorem reum lethalis culpæ; conſtituit tamen præuaricatorem cum ſola veniali offenſa.

Mihi vero hæc expoſitio non placet: grauiorem enim culpam, quam venialem, ſonare videntur illa verba, *Cùm tamen profitentibus præcepta, præuaricantibus in crimina fiant.* Quare dicendum eſt, Diuum Bernardum loqui ibi indiffinitè de aliquibus præceptis, quæ tangunt tria ſubſtantialia vota, que obligant ſub grauiori culpa, de reliquis verò in regula contentis aperte tradit Diuus Bernardus in dicto libro, ſolùm ligare ad veniale. Cæterùm, quicquid ſit de Regula Auguſtini, aut Benedicti: de noſtra indubitatè tenendum eſt, ſub tanto onere, (nempe lethalis offenſæ) non grauare eius tranſgreſſores, propter rationes ibi adductas.

Ad ſecundam rationem reſponderi poteſt, quòd, licet ab antiquis ordinis ſcriptoribus regula tradatur ſub forma

præceptiua, non ideo ſequitur, quòd imponat nunc tranſgreſſoribus culpam mortalem: tum quia præceptum (vt ſuperius annotauimus) communem rationem obligandi, tam ad veniale, quam ad mortale, includit: tum etiam, quia etſi ſolùm ad mortale obligaret, non ſufficeret hoc, niſi nunc inter nos communi conſenſu ita eſſet approbatum: tum tertio quia, etſi fortè apud primos Regulæ profeſſores maior obligatio, quàm nunc eſt in Regula, agnita ſit, apud poſteros verò potuit contraria conſuetudine prædicta obligatio extingui, aut mitigari.

Ad confirmationem, fateor libenter, eos vel agnouiſſe in Regula maiorem, quam nunc eſt, obligationem, (quod parum obſtat ex dictis,) aut ſi eam non agnouerunt, ſatis fuiſſe arduum viris alias timoratis, venialem offenſam ſuſpicari, vt hoc ſcrupulo compellerentur ad moderationem & mitigationem Regulæ petendam.

Tertia ratio, imo & quarta eodem modo ac prima ſoluuntur.

Ad vltimam verò, quicquid ſit de maiore argumenti, adhuc tamen nihil infertur contra noſtram ſententiam, cum apud nos nemo rationabiliter dubitare poſsit, loquendo in rigore de dubitatione, an regula obliget ad mortale, necne: cum ſatis iam in ordine compertum ſit, minimè ad mortale obligare.

(§)

Finis ſecundæ partis.

SEQVITVR TERTIA PARS,

Quæ continet explicationem omnium capitum Regulæ Alberti vſque ad exhortationes.

Cap. I. De electione Prioris.

TEXTVS.

ILlud in primis ſtatuimus, vt vnũ ex vobis habeatis Priorem, qui ex vnanimi omniũque aſſenſu, vel maioris & ſanioris partis, ad hoc officium eligatur: cui obedientiam promittat quilibet aliorum, & promiſſam ſtudeat operis veritate ſeruare, cum caſtitate, & abdicatione proprietatis.

Gloſſa. I.

CAput hoc duas cõtinet partes: prima de Priore habẽdo, & de modo in eius electione ſeruando: ſecunda vero de obedientia ei promittenda, & de alijs votis, ex quibus profeſsio regularis conſtat, breuiter tractat.

Circa primam huius c. partẽ in primis annotare oportet, olim apud noſtri ordinis profeſſores Anachoreticum inſtitutum multorum annorum ſpacio vſque ad Aymerici Antiocheni Patriarchæ tẽpora floruiſſe: vt conſtat ex ijs, quæ ſuperius de antiquitate ordinis tractauimus. Cũ vero Hieroſolymis prædictus Aymericus Apoſtolicæ ſedis legatione fungeretur, & noſtrorũ fratrũ tũc verè Anachoretarũ, iuxta Eliæ fontẽ in latere Carmeli cõmorantiũ, laudabilẽ vitã

De electiou. Prioris 2. p. ſtatutorum Carthuſ. c. 2. De elect. Generalis & obedientia ei præſtanda ac de profeſsione triũ votorũ agit Reg. B. Franciſ. c. 1. & 8. De obed. & & paupert. Reg. Societ. Ieſu. p. 3. cõſtitutionũ c. 1. De obed. itẽ, caſtitate & pauper. Reg. monachorũ ex ſcriptis D. Hiero. extracta. c. 1. 3. & 4. & Regul. Monacharũ Diuo Hierony. adſcripta c. 2. & 3. & 6.

ac conuerſationē conſpiceret: eos ſpeciali fauore, & dilectione fuit proſequutus. Quare deinceps ordinis profectui, ac vtilitati conſulere volēs, eos decreuit ab illo arcto & ſtrictiſſimo viuendi ritu ad cōmunem vitā ac cœnobialē reducere. Nā licet ſolitariæ vitæ inſtitutū ſublimioris ſit perfectionis

D. Baſilius. *D. Nazianzenus* *D. Chryſoſ.* *D. Hierony.* *S. Epiphan.* *Caſsianus.*

(quā eam merito Baſilius in epiſtola ad Quilonē martyrio cōparat, Nazianzenus, in Apologia pro fuga ſua, cœleſtem vitā, Chryſoſtomus vero Homil. 8. in Matth. paradiſo digniorē, & Angelicis choris comparandā prædicāt, Hierony. vero ad Heliodorū, & ad Euſtochiū, non ſolitudinē, ſed Paradiſum eā vocat, & alij Patres, vt Epiphanius in Cōpendiaria doctrina, & Caſsianus in collationibus, multa de huius vitæ dignitate, auſteritate, & perfectione tradiderunt:) nouerat tamen vir ille eſſe hāc altiſsimā profeſsionē paucorū, cū ſit periculis ac laboribus plena vt paſsim prædicti Patres, & alij teſtātur: ecōtra vero communē vitā ac ſocialem magna emolumenta ac commoda eius Athletis præſeferre. Cōplures huius vitæ vtilitates, ac Anachoreticæ incōmoda &

D. Baſilius.

pericula D. Baſilius regulis fuſ. q. 7. enumerauit. Quæ in re vtriuſq; vitæ oculatū teſte Abbatem illū Ioānē producamus,

Caſsianus.

quē Caſsian. coll. 19. ca. 3. triginta annos in cœnobij cōgregatione, deinde alios viginti in ſolitudine egiſſe, vtroſque vero ſumma ſanctitate ac perfectione: ac demū in illa ætate prouecta ad priorē vitæ cōmunitatē ſe ſponte rediſſe commemorat. Et, vt omittā alia, quæ Baſilius vt ſup. & hic Ioānes apud Caſsianū de ſolitariæ vitæ periculis docēt, hoc vnū adijciā: quod in hac aſsidua noſtræ vitæ ſuper terram militia, ac inceſſabili pugna, & quidē de tanta re, quanta eſt vita æterna, nihil periculoſius eſſe poteſt (vt Bernardus ſerm. 3. circūciſio-

Bernardus.

nis ait) quā ſoli ſtare velle, nihil vero tutius, quàm multorū vna pugnantiū manibus adiuuari. Confirmant hoc multorum [illegible] rerum expertos ex ijs qui cū multos annos in ſolitudine, aut viginti, ac ſummo vitæ rigore peregiſſent, tandem callido, & verſuto hoſte decepti, miſere perierunt. Nec opus eſt hic amplius in deſcribēdis cœnobialis vitæ emolumentis, & ſolitariæ periculis detegendis immorari, quia de hoc (tamen [illegible] Deo) in tractatu de profeſsione monaſtica latiorē ſermonē proferemus. Sufficiat nūc lectori, præ-

cognouiſſe

cognouiſſe, ſolitariam vitam ſociali in perfectione, ac puritate eminere: hanc verò ſecuritate, iucunditate, facilitate, ac alijs perfectionis fructibus ſolitariam vincere.

Aymericus igitur his, & alijs vitæ communis vtilitatibus accenſus, fratres noſtros ex Anachoretarum viuendi norma ad cœnobiale inſtitutum redegit. Ita tamen, quod Eremiticam vitam ad formam communem redactam, (vt nunc eſt apud Camandulenſes, ſtrictiorem tamen, quàm apud Chartuſianos) ſeruarent. Et ſic ab eo prudenter illa ſtrictiſſima noſtrorum Anachoreſis fuit temperata, & ad mitiorem, vereque commodiorem Eremitarum vitam, vt in regula Alberti depingitur, reuocata.

Hoc igitur tempore, poſtquam Aymericus Carmeli Anachoretas ſub prædicto viuendi modo coëgit, ſtatim Bertholdũ eiuſdẽ Aymerici cõſanguineũ eis præpoſuit, & Latinorum more Priorẽ nuncupauit. Olim nãque etſi omnibus fratribus vnus præeſſet, qui Abba Syriaca lingua, & Latina Pater dicebatur, voluit tamen, fratres noſtros, qui iam more Latinæ Eccleſiæ monachorum in communitate degebãt, etiã hãc Latinæ Eccleſiæ cõſuetudinem tenentes, Prælatos Priorum nomine nuncupatos habere. Quare Bertholdum hunc ob prædictam rationem primum Priorem Generalem ordinis monumenta recenſent.

Ex quo factum fuit, quod, cum Fratres nouum viuendi modum ab Aymerico traditum libenter aſſumerent, nouam ſibi viuendi regulam fore neceſſariam conſpicientes, (neque enim regula Ioannis Patriarchæ ab eis iampridem ſuſcepta tunc eis ſufficere poterat, cum anachoreticæ vitæ inſtitutum, de quo ipſa ferebatur, iã eſſet extinctũ,) Albertum Patriarcam adierunt, vt ſibi iuxta nouum vitæ propoſitum nouam viuendi normam traderet. Quod ſatis indicat illa priora Alberti in Regula verba. *Multifariam multiſque modis Sancti Patres inſtituerunt, qualiter quiſque in quocunque ordine ſit, &c. viuere debeat. Verum quia requiritis à nobis, vt, iuxta propoſitum veſtrum, tradamus vobis vitæ formulam, quam tenere in poſterum debeatis, &c.* Propoſitum igitur, de quo fit hic mentio, nõ eſt aliud, quam illud, quod

maiores noſtri habuerunt viuendi in communitate ſecundum formulā ab Aymerico deſcriptam: & iuxta hoc ſibi dari regulam poſtularunt, quam Albertus tunc Hieroſolymitanæ Eccleſiæ Patriarcha ſuo iure & poteſtate tradidit: in qua inter cætera ſtatuta caput primum & potiſsimum fuit de electione Prioris, & de modo in profeſsione ſeruando. Et ideo ab electione Prioris Albertus ſuæ Regulæ dedit initium dicens. *Illud in primis ſtatuimus, vt vnum ex vobis habeatis Priorem, qui ex vnanimi omniumque aſſenſu, vel maioris & ſanioris partis, ad hoc officium eligatur.*

Circa illa verò priora verba, *vnum ex vobis habeatis Priorem,* forſan aliquis hic hæſitare poterit, de quo Priore, an de Generali, vel conuentuali illa accipienda ſint? Cuius dubitationis ſolutio facilis eſt ex his, quæ ordinis hiſtoriæ repetunt. Omnes enim affirmant (vt videre eſt apud Paleonidorum, libro. 3. cap. 1. & in Speculo ordinis, & nos nuper attingebamus) Bertholdum fuiſſe primum Præpoſitum, ſiue Priorem Generalem, cui Brocardus in Generalis miniſterio ſucceſsit. Hic ab Alberto regulam hanc popoſcit: & hunc in regulæ initio & fine Albertus alloquitur, & Priorem appellat. Quare cū hic tūc eſſet Generalis Prior, & regula mentionem faciat de Priore eligendo, fit, vt de Generali ſit intelligenda. Quod ex eo confirmari poteſt, quia tunc licet plura eſſent in Syria & forte per totam Ægyptum diſperſa monaſteria, Prior tamen conuentualis montis Carmeli ſimul erat omnium Generalis, ſicut nunc contingit in pluribus monachalibus, vbi Prior certæ ac peculiaris domus ſimul vt Generalis toti ordini præſidet: quamuis non incongruè ſecundò interpretari poſſumus prædicta verba, tam de electione Prioris Generalis, quàm conuentualis, cū vtrique poſsint commodè adaptari.

Paleonidor. Specul. ordi.

Ex quo fit, ea omnia, quæ in regula noſtra de Priore abſolutè proferuntur, tam ad Priorem Generalem, quàm ad conuentualem ſpectare, dummodò ſingula ſingulis debitè accommodentur: ita, vt ea, quæ ad monaſterij adminiſtrationē reducūtur, ad Priorē cōuentualē referātur: illa verò, quæ ad totius ordinis regimē ſpectāt, vt ſunt domos recipere, & ſimilia, Generali Priori cōuenire omnino aſſerēdū ſit.

Secundo circa illud verbum, *Vnum ex vobis, &c.* locus erat examinandi, qualis regendi forma in Religionibus commodior ſit, anne Monarchiæ, quæ ad vnius principatum & dominationem reducitur, ſolaque vnius nititur voluntate & imperio: an Ariſtocratiæ, in qua ſceptrum optimates tenent: vel forſan Democratiæ, quæ à totius populi, ſiue communitatis ſuffragijs, tanquam á potiſsimo principio dimanat? At quia nos breuiter his commentarijs ea, quæ vtiliora, & ſelectiora ſunt, tradere feſtinamus: omiſsis alijs, quæ hinc inde adducta longiorem hanc tractationem redderet: id primum in hoc dubio abſque controuerſia ex omnium fere Philoſophorum ſententia conſtituo: ex natura rei, ſecluſis alijs circunſtantijs (de quibus infra,) Monarchiam omnes alias regēdi ſpecies antecellere. Probat id inter alios doctiſsime Angelicus Doctor opuſculo de regimine Principum lib. 1. c. 3. *D. Thom.*

Secundum eſt, (idque vt certum multi grauiſsimi authores tradidere) quod hominum fragilitate inſpecta (ſumus enim omnes natura noſtra in vitia proni, eſtq; humana cōditio maioribus quotidie corruptelis infeſta,) vtilius eſt & conueniētius imperium ex Monarchia & Ariſtocratia mixtum: ita Diuus Thom. 1. 2. quæſtione 95. ar. 4. & ibi omnes eius expoſitores ſcripſerunt. Tradit quoque ex ſua & aliorum ſententia Bellarminius, tomo. 1. tractatu de Romano Pontifice, ſtatim poſt initium. Hæc autem mixta regendi forma tunc conſurgit, cum vnus qui aliorum exiſtit Princeps, ſiue Prælatus, de eorum conſilio deciſiuo vniuerſa moderatur. Dixi, deciſiuo. Nam ſi aliorum ſuffragia tantū ſint conſultiua, potius Monarchiæ, quam Ariſtocratiæ vires retinet: vtuntur enim omnes Principes, qui Monarchiæ imperio fruuntur, multorum conſilio, & prudentia. Et quia iſtorum conſenſus neceſſario non eſt requiſitus, ideo abſoluti Princepes & Monarchæ dicuntur. Noſtræ verò Religionis gubernandi forma magis ad Ariſtocratiam accedit, ſiue (vt verius dicam) ad Monarchiam mixtam. In ea enim Generalis, ex ſententia & conſenſu Diffinitorum, omnia grauiora diſponit, gubernat, & præcipit: quamuis hodie Generalis authoritas non ſine rationabili cauſa fuerit amplius *D. Thom.* *Bellarmin.*

excenſa, Definitorúmque contrectata: ita, vt non niſi in grauiſſimis rationibuſque caſibus, eorum conſenſus requiratur. Huiuſmodi autem regendi formulam, noſtris temporibus, Religionibus bene inſtitutis maximè conuenire pulchrè oſtendit Nauarrus, in c. Nullam 18. quæſtione. 2. numero, 10. & præcipuè numero 15. cuius verba libuit hic referre. *Concedimus* (inquit) *abſolutè quidem & ſimpliciter optimam regendi ſpeciem eſſe Monarchiam, qua Reges viuntur, in qua vnus ſolus gubernat, ſecundum Ariſtotelem receptum à D. Thom. libro 1. de regimine Principum capitulo 3. 4. & 5. licet ſoleat in Tyrannidem degenerare, quæ eſt peſſima ſpecies mali regiminis ſecundum eoſdem. Concedimus item, Patrem noſtrum Auguſtinum per ſuam Regulam ſignificaſſe, quod potius Monarchia, quam Ariſtocratia, vel Democratia in ſuo ordine ſeruaretur, veriuſque eſſe id, quod antea diximus, nempè, ſanctius commodiuſque monaſteria gubernari per vnum, quam per multos; ſi Prælati eſſent Auguſtini, & ſubditi Poſſidonij. At quia Prælati longe ab Auguſtino, & ſubditi à Poſſidonio degenerauerunt: & Monarchia abſoluta omnium ferè non mendicantium in Tyrannidem degenerauerunt: ideo in quam plurimis Religionibus loco Monarchiæ inſtituta eſt Ariſtocratia, aut certè Monarchia ſtricta, qua vnus de conſenſu multorum ad idem deſignatorum gubernat.* Hæc Nauarrus vt ſupra.

Nauarrus.

Præterea huius regimminis, quod nunc in noſtra floret Religione, veſtigia quædam, etſi non valde expreſſa, adumbrata tamen in noſtra Regula traduntur. Nam cap. 2. & 3. ſtatuitur, vt in domorum receptione, & cellarum aſſignatione Prior fratrum conſenſum requirat, & ſpectet. Quæ verba de Priore Generali intelligi, iam ſupra à nobis probatum manet.

Tertio circa prædicta verba, *Vnũ ex vobis habeatis Priorẽ*, obſeruandum eſt, noſtræ Regulæ mentem fuiſſe, vt ille, qui in Priorem eligendus fuerit, ſit ex noſtris, & primitiuæ

Regulæ

Regulæ profeſſor, vt conſtat ex illis verbis, *Ex vobis*. Quod etiam iure Canonico cautum eſſe video; vt conſtat ex cap. nullus de electione in 6. vbi decernitur, in Abbatem non debere eligi, niſi illum, qui expreſſe profeſſus ſit Regulam eorum, quibus præeſſe debet. Quod nouiſsime ſeſsione 25. c. 22. de reformatione regular. Concil. Tridentinum approbauit. *Confidimus* (inquit) *Romanum Pontificem curaturum, vt his, qui ſuos conuentus habent, Regulares perſonæ eiuſdem ordinis expreſſè profeſſæ præficiantur*. Quibus motibus adducti Romani Pontifices, Gregorius XIII. Sixtus V. & Clemens VIII. à Prælatis fratrum noſtrorum, qui Regulam mitigatam obſeruant; & eorum iuriſdictione omnino nos ſeparari, & ex ipſis Diſcalceatis ac Regulæ primitiuæ profeſſoribus Generalem in noua hac reformatione aſſumi, ſanxerunt.

Qui ex vnanimi, omniumque aſſenſu, vel maioris & ſanioris partis, ad hoc officium eligatur. His verbis breuis formula in electione Prioris Generalis ſeruanda, à Regula, deſcribitur, ſtatuendo, electionem fieri debere ex conſenſu omnium fratrum, vel maioris, & ſanioris partis. Circa hoc, illud ſcire oportet, capitulum generale, quod nũc in vſu eſt apud omnes ferè Religiones, olim non viguiſſe: ſed mortuo Priore Generali, qui per totius vitæ ſpaciũ perdurabat, alter à maiori parte omnium Religioſorum eligebatur. Nunc tamen, ſicut in alijs Religioſorum congregationibus, à maiori parte capituli Generalis, vt iura & canonicæ ſanctiones diſponunt, nominatur, qui tantummodo per ſexennium durat, vt in Bulla Sanctiſsimi Domini noſtri Clementis Papæ VIII. decernitur. De forma autem huius electionis (iuxta Concilij Trident. decretum) ſeruanda, non eſt hic diſſerendi proprius locus: videndi ſunt Summiſtæ verbo, electio.

Cap. Nullus de electione in. 6.

Conc. Trid.

Bulla Clem. VIII.

Cui obedientiam promittat quilibet aliorum, & promiſſam ſtudeat operis veritate ſeruare, cum caſtitate & abdicatione proprietatis.

Hæc eſt ſecunda huius c. pars, in qua de profeſsione & eius forma agitur, ſtatuendo, vt omnes, dum profitentur, Priori Generali obedientiam cum caſtitate, & abdicatione proprietatis expreſſe promittant. Et quamuis ad ſtabilitatẽ profeſsionis ſufficiat, vt quis tantum obedientiam promittat, aut conuerſionem vitæ, aut Regulam abſolutè; nec

requiratur ad eius ſolemnitatem, quod exprimatur paupertas, vel caſtitas: imo nec obedientia, vt latius in tractatu de profeſsione dicemus: olim tamen hæc veritas non erat ita conſtans, & recepta, vt nunc eſt apud authores. Quare Maiores noſtri, cum in regula Alberti nulla mentio fieret de paupertate & caſtitate, apud Innocentium IIII. qui prædictam regulam declarauit & mitigauit, dubitare cæperunt an ad obſeruantiam paupertatis & caſtitatis ex vi Regulæ tenerêtur? ſeu potius, (vt proprius, & verius loquar,) ad tollendas ſcrupulorum occaſiones, ab ipſo poſtularunt, vt caſtitatis, & paupertatis expreſſa mentio in hoc cap. traderetur: & ſic Innocentius IIII. in hoc cap. illa verba adiecit, *cum caſtitate, & abdicatione proprietatis.* Quæ olim in regula Alberti non conſtabant. Circa hanc igitur huius cap. partem, vtilis valde & omnino neceſſaria tractatio de profeſsione, & tribus votis, quæ fundamenta ſunt, in quibus totius Religionis ædificium ſuperſtruitur, ſuſcipienda à nobis eſſet, niſi de his nos alibi longam, & peculiarem diſputationem ſuſcepturos ſperaremus.

Cap. II. De Receptione locorum.

Textus.

De conſil. à Fratribus expectando Baſilius in breuior Reg. 48 & optime Bened. c. 3. ſuæ Regulæ, ſtatuta Carthuſi. 2. p. ca. 4. & regula Monacharũ c. 7.

LOca autem habere poteritis in eremis, vel vbi donata vobis fuerint, ad veſtræ Religionis obſeruantiam apta, & commoda, ſecundum quod Priori, & fratribus videbitur expedire.

Gloſſa. II.

CVM Carmeli grex & deuota virginis familia in dies magis augeretur: tum ob loci anguſtiam, tum etiam vt Carmeli vinea verſus omnes terræ partes ſuas mitteret radices, ac palmites extenderet, alias adire regiones, & noua experiri loca, fratres ad id vſque temporis in Prouin-

Prouincia Syriæ commorantes decreuerunt. Quare ab Innocentio IIII. diſpenſationem petierunt, vt ſibi liceret vbique terrarum monaſteria erigere: nam ex vi Regulæ Alberti tantum in eremis hoc eis videbatur permiſſum. Vnde totum hoc. cap. 2. additum eſt ab Innocentio. IIII. in quo duo potiſsimum ſtatuit. Primum, habitationem noſtram in ſolitudine, vel eremo; vel in alijs locis ad noſtræ profeſsionis obſeruantiam aptis eſſe debere. Secundum, quod prædicta loca arbitrio Prioris, & aliorum fratrum ad noſtrum propoſitum, ſiue inſtitutum iudicentur idonea.

Ex hoc igitur cap. tria licet manifeſtè deducere. Primũ, non ſolum in eremis, ſed alijs quoque locis noſtras domos cõſtrui poſſe. Secũdũ: nõ quælibet loca ad noſtrarũ domorũ cõſtructionẽ admitti poſſe, ſed ea tantũ, quæ ad Regulæ obſeruantiam viſa fuerint conuenire. Tertium, nullum locum recipi poſſe, nec debere, niſi ex arbitrio Prioris Generalis, & aliorum fratrum (nempe Diffinitorum.)

Circa primum horum, illud ſe offert animaduerſione dignum, quod hic prætereundum non eſt, quantum (ſcilicet) noſtræ Regulæ & profeſsioni ſolitudo & eremus conueniant. Id enim eſt proprium, & potiſsimum, quod Regula intendit dum ait, *Loca autem habere poteritis in Eremis.* Imo, quod alibi licitè erigant, id potius extenſio quædam, ſiue regulę indulgentia videtur. Nec mirum eſt, quod fratribus, quos Eremitas Regula appellat, eremi habitatio magis, quã vrbium quadret.

Circa ſecundum verò, ſtatim obuia eſt dubitatio, quæ (ſcilicet) loca poſsint dici ad noſtræ Religionis obſeruantiam apta, & commoda? Cuius ſolutio ex Regula patet: nẽpe, ea eſſe, quæ Prior Generalis & alij fratres apta & conuenientia iudicauerint. Sed quæ ſint cirunſtantiæ & conditiones, quæ debeant concurrere, vt Prior Generalis & cæteri fratres debitè id arbitrentur, & ſine periculo ordinis diſcernant, id non facile erit vnicuique explicare.

Pro cuius declaratione primò certũ eſt, hoc arbitrium ſiue iudicium penſandum eſſe ex commoditate loci recipiendi. Quæ autem dici poſsint, & verè ſint commoditates loci ad noſtræ Regulæ obſeruantiam? Hę ſine dubio regulandę,

& de-

& deſumendæ ſunt ex fine, & ſpeciali noſtri ordinis ſcopo, ſiue inſtituto. Ex fine enim, & non aliunde, mediorum proportio maior vel minor menſuratur. Quare, cum finis ſpecialis, & primarius noſtræ Religionis ſit (vt ex dictis in Regulæ præfationibus conſtat) aſsidua diuinæ legis meditatio, ſiue frequens & ſine intermiſsione ad Deum oratio (hic enim ante omnes alios ſcopus eſt, in quem omnia noſtræ militiæ tela diriguntur) ſecundarius vero & veluti minus intentus ſit verbi diuini prædicatio, & ſalutis proximorum cura (vt ſuperiori loco dicebamus:) fit, ea loca à Prælatis, vt aptiora præ alijs eligenda eſſe, quæ ad hos conſequendos fines, ſeruata vniuſcuiuſque dignitate, & principalitate, magis proportionata iudicauerint. Ea nimirum, quæ ad contẽplationis quietem & aliqualem proximorum curam vtiliora repererint. Ita tamen, vt licet potiſsimum illud attendatur, hoc tamen nequaquam prætermittatur.

Greg. Naz. Similia loca ad ſuorum monaſteriorum conſtructionem D. Baſiliũ elegiſſe, ex Nazianzeno in eius vita accepimus. *Cum enim (inquit Nazianzenus) animaduertiſſet, eos, qui in communi vita (idest monachos qui degunt inter ſæculares) monaſticam licet abſtinentiam ſeruent, alijs quidem vtiles, ſibi vero nequaquam exiſtere, cum multis eos neceſſe ſit verſari malis, quæ vitæ perfectæ, ac planè quieti contraria videntur: eos vero, qui in ſolitudine procul ab his agũt, firmiores quidem propoſito, magiſque Deo coniunctos, quam ſupradictos vidit, tamen ſibi tantum vtiles: vtrumque vitæ genus coniungere conatus eſt. Quamobrem Monachorum cœnobia haud procul ab his, qui in hominum ſocietate viuunt, ædificari iuſſit, nec omnino ſeparauit, vt & propinquitate, cum opus charitatis ex poſceret, adeſſe poſſent: diſtantes alioqui proprijs terminis; ne quies eorum, aut pax interrumpi per multitudinem poſſet: vt & ſic nec ipſi Monachi actionis merito, quod ex impendenda alijs pietate eſſet, priuarentur, neque rurſum eorũ actio per tumultus inutilis efficeretur.* Hæc Gregorius vt ſupra.

Ex

Ex quibus colligere licet, duo potiſsimum in domorum noſtrarum erectione eſſe conſideranda. Primum, vt earum ſitus contemplationi aptus, & congruus ſit: & ita à ſæcularium conuerſatione & cohabitatione aliquantulum diſtet. Nam, vt optimè Bernardus epiſt. 78. ad Suggerium Abbatem, reſcripſit, *Iuge ſilentium & ab omni ſtrepitu ſæcularium perpetua quies cogit cœleſtia meditari. Nam multum quidem (vt aiebat Gregorius) deorſum ducimur, dum loquutione continua ſæcularibus admiſcemur.* Confirmat hoc Caſsianus collatione 19. vbi per totam ſolitariæ vitæ finem eſſe contemplationem, & illam ad hanc medium eſſe aptiſsimum demonſtrat. Nam cum medium optimum ad contemplationem ſit, habere animum collectum, & à rebus omnibus abſtractum: huic rei mirum in modum ſolitudo deſeruit, quę omnem ſtrepitum rerum, quæ mentem diſtrahere poſſunt, procul arcet. Quod adeo eſſe verum ſcribit D. Hieronymus, libro. 2. contra Iouinianum, vt etiam multi Philoſophi ſolo naturę ductu in deſertis habitauerint, imo & quidam ſibi oculos eruerint, vt ſine diſtractione contemplari poſſent.

D. Bernard.

D. Gregor.

Caſsian.

D. Hierony.

Secũdũ eſt, vt conſtruenda monaſteria ab hominũ cõuictu & vicinitate procul nõ erigantur: tũ propter opera charitatis, prędicationibus, & cõfeſsionibus à nobis cõciuibus exercẽda: tũ etiã propter eleemoſynarum retributionem, quã nos pauperes & mendici à ſæcularibus ad noſtrum quotidianum victum expectamus: necnon ob alias varias neceſsitates, quibus pauperes frequentius vrgeri ſolent. Quare, ſicut mendicus homo, qui aliorum miſericordia viueret, ab hominum omnino ſeparari conſortio nõ poſſet, aliàs magna pateretur incommoda: ita nec pauperum conuentus longe ab vrbibus conſtrui, nec oportet, nec debent: ſin minus maiora incommoda ſentient. Medium igitur inter duo extrema ſumendum eſt, ita, vt nec in medijs vrbibus, nec procul ab eis, loca ad monaſteriorum fabricam recipiantur: vt ſic vtrumque finem, ſcilicet, orationi vacare, & proximorũ ſaluti ſtudere, poſsimus amplecti. Hunc verò eſſe opportuniorem noſtris domibus ſitum, experientia ipſa (optima rerum magiſtra) edocemur. In illis enim domibus, quæ ſimili ſitu & diſtantia gaudent, vt ſunt oppidorum Paſtranæ, Granatæ,

natæ,& Vallifoleti,Religioſos maiori perfrui quiete,feruẽtiori oratione, & ſpiritu ambulare compertum eſt. Et vtinam,ſi id fieri commode poſſet,in ſecretioribus remotioribuſque locis monaſteria noſtra erigerentur: vbi Deo tantùm vacandi eiuſque conſortio fruendi locus eſſet.

At dicet quis. Proximorum ſaluti commodiùs conſulitur,ſi in vrbibus noſtræ domus erigantur. Nam cum ibi ſæcularium ſit maior frequentia, & concurſus, plus noſtro exemplo ædificabuntur,& confeſsionibus noſtris, ac prædicationibus proficient.Hæc tamen euaſio forte Dæmonis eſt verſutia,qui ſub ſpecie recti,à noſtro inſtituto & propoſito nos reuocare nititur:vt ex æquo vtrumque finem amplecti cupientes,vtriuſque fructu priuemur,& neutrum cõſequamur.Nam cum finis noſter ſitus non ſit in proximorum cura,ſed in aſsidua oratione,vel meditatione:quæ lex quodue conſilium poſtulat, vt prætermiſſo principaliori ſcopo,vel eo ſaltem nimium periclitante, minus principalẽ ſummo ſtudio,& diligentia curemus? Vbi quæſo in noſtra Regula de proximorum ſalute perquirenda, aut de concionibus ad populum habendis mentio fit? Vbi confeſsionum aut prædicationum miniſterium præcipitur, conſulitur, aut ſaltem indicatur? At,vt intra cellulas noſtras manentes frequenter oremus,& noctu diuque legem diuinam meditemur,id noſtræ regulæ centrum,& fundamentum eſt. Oportet igitur,illud ita facere & præſtare,vt hæc,quæ potiſsima ſunt,nequaquam aut pereant, aut in aliquo minuantur.

Secundo ex dictis infero, quantum in hac parte circunſpectos eſſe oporteat Ordinis prælatos,curãtes, extra vrbes & hominum frequentiam conuentus erigere. Nam aliàs ordinis puritatem & primitiuum rigorem magno (ſine dubio)relaxationis periculo exponunt. Quia, quantum in ſe eſt,occaſionem præbent, vt in his domibus Religioſi nunc vel ſucceſu temporis ſæcularibus negotijs occupati, varijs diſtrahantur curis, hiſque implicati deuotionis ſpiritum amittant,orationis feruorem extinguãt, & denique omnia alia ſpiritualia illis in nauſeam & tædium vertantur.

Tertio adhuc licet inferre,noſtræ intentionis nõ eſſe hic damnare eremi domos,quas longè ab hominum conſpectu

ſecretiſ-

ſecretiſsimis in locis in vnaquaque Prouincia conſtrui, à noſtro admodum Religioſo Patre Generali Elia à ſancto Martino, ſimul cum Capitulo Generali, nuper ſancitum eſt. Hoc enim potius laudandum, ac vijs omnibus commendandum eſt: cum monaſteria hęc columen ſint, ac ordinis decus, ac Regularis obſeruantiæ fundamentum: & denique veluti oſſa ac nerui, quibus hoc ſpirituale Religionis ædificium ſuſtentari debet. Loquor igitur nunc non de his eremitorijs, in quibus eremiticæ vitæ puritas ac perfectio omnino ſeruatur: ſed de illis tantum Monaſterijs, quæ frequentius in ordine eriguntur, in quorum fundatione prædictum modum obſeruandum dixi. Quia per illum Regulæ menti, & ordinis vtilitati, ac Religioſorum profectui ſatis conſulitur.

Circa tertium, quod Regula præcipit, nempè loca recipi debere de arbitrio & diſpoſitione Prioris, & de aſſenſu aliorum fratrum, ſuppoſito, quod hic Regula de Priore Generali loquatur, vt ſupra cap. pręcedenti ſtatuimus, reſtat nũc examinandum, quo iure Prior Generalis authoritatem habeat ad nouas domos in ordine fundandas, vel ad deſſerendum iam ante fundatas.

Pro cuius reſolutione primò conſtituendum eſt, ordinis Prælatos, etiam ſi de Generali loquamur, ex vi iuris communis non poſſe ſine authoritate Apoſtolica conuentum aliquem erigere: quia hoc expreſſè cauetur. c. vnico de exceſsibus Prælatorum in ſexto. Imò, & pręter authoritatem Pontificis prædictam, requiritur Epiſcopi diœceſani licentia, vt decretum fuit à Tridentino ſeſsione 25. de reformat. regul cap. 3. in fi. in quo ſtatuitur, vt prædicta loca minimè erigantur ſine authoritate Epiſcopi diœceſis, &c. in qua erigenda ſunt. Quare vtraque & Summi Pontificis & Epiſcopi facultas ad noua monaſteria conſtruenda præcedere debet. Nec decipiatur quis exiſtimans, nunc, poſt editum Cõcilium, authoritatem Apoſtolicam de iure non prærequiri, cum de illa Tridentinum non meminerit: nam ab Illuſtriſsima Cardinalium congregatione declaratum fuit, adhuc poſt concilium, authoritatem Apoſtolicam eſſe neceſſariam, per hæc verba. *Monachi non poſſunt ædificare monaſteriũ*

Cap. vnico, de Exceſsib. Prælat. in. 6

Conc. Trid.

in

in Parrochia, in qua id non habent, ſine cognitione, & licentia Papæ.
Quæ declaratio maximè videtur iuri conſentanea: nam in
prædicto Tridentini decreto minimè abrogatur diſpoſitio
iuris communis antiqui, ſecundum quam licentia Papæ præ
requirebatur, vt patet in dicto cap. vnico de exceſsibus Præ
latorum libro. 6.

Dict. c. vnic. de exceſsib. Prælator.

Quæri tamen merito poteſt, poſt prædictam Cardinalium
declarationem, quæ licentia Papæ prærequiratur, & an
vti liceat religionibus ſuis priuilegijs, quibus eis indulge-
tur, vt poſsint ſine noua Papæ licentia monaſteria erigere?
Quod conceſſum fuit ordini noſtro à Sixto IIII. & nouiſsi
me à Sixto V. & idem Minoribus Iulius II. & Vrbanus
IIII. conceſſerunt, vt in compendio Mendicantiũ habetur
verbo (ædificare.) Reſpõdetur huiuſmodi priuilegia nõ eſſe
abrogata, neque à Tridentino, cum nihil contrarium eius
decretis contineant ſimilia priuilegia, neque à congregatio
ne Cardinalium, quia hæc tantum declarauit mentem con-
cilij, attento communis iuris rigore; vnde, licet ex vi iuris ſi
ne licentia Papæ non poſsint Religionum Prælati noua re-
cipere monaſteria, poſſunt tamen ex vi priuilegij illis con-
ceſsi, vel ab alijs ordinibus participati.

Compendiũ, Mendicant.

Extendenda tamen aliqui ex iunioribus volunt hacte-
nus de fundatione nouorum monaſteriorum dicta ad tranſ
lationem monaſterij de vno ad alium locum, etiam intra eã
dem diœceſim vel ciuitatem in quo requiri, præter Papæ li
centiam, etiam Epiſcopi fatentur. Quia (vt ipſi aiunt) non
videtur maior ratio de vno, quàm de alio: & iam hoc vſu re
ligionum videtur fuiſſe receptum: tenetque Frater Ema-
nuel Rodriguez. in Summa verbo (prælados) ca. 29. conclu
ſio. 10. & ſic, iſti cenſent, ex vi Concilij Tridentini, Epiſco-
pi licentiã eſſe neceſſariã. In hac re illud mihi videtur cer
tũ, ex vi iuris non requiri licentiam, neque Põtificis, neque
Epiſcopi, ad transferenda Monaſteria de vno loco ad aliũ,
(loquor nunc de illis monaſterijs, quæ poſt decretum Boni
facij VIII. in dicto cap. vnico de exceſsibus prælatorum,
ſunt erecta. Probatur apertè: quia ſi id in aliqua iuris parte
eſſet ſtabilitum, maximè vel in cap. vnico de Religioſis do-
mibus, vel dicto capite etiam vnico de exceſsibus Prælat.

F. Emanuel Rodriguez.

Cap. vnico de religioſ. domibus.

Cap. vnic. de exceſsibus Prælatorũ.

Nullibi

Nullibi enim niſi his locis ſit mentio de hoc. Sed in primis id nulla ratione colligitur ex capitulo vnico de Religioſis domibus. Nam quamuis ibi, in .§.(confirmatos,)Religioſis Mendicantibus interdicatur, nouam domum adquirere vel antiquam mutare:tamen ibi loquitur de illis ordinibus Mendicantibus, qui propter decretum Concilij Lugdunenſis extincti ſunt. Et expreſſè ab hac deciſione ibi excipiuntur ſacri Carmelitarum, Eremitarum ſancti Auguſtini, Dominicanorum, ac Franciſcanorum Ordines. Quare textus ille nullatenus comprehendit has religiones, nec vllas alias Mendicantes, quę poſt dictum Concilium approbationem à ſede Apoſtolica meruere.

Præterea in d.c. vnico de exceſsibus Prælatorum, quamuis ibi expreſſè caueatur, ne Religioſi ordinum Mendicantium denuò ad habitandum domos recipiāt, vel eas abſque ſedis Apoſtolicæ licentia mutare præſumant:adhuc tamen hæc deciſio non extenditur ad domos, quæ poſt illam editam fundatæ ſunt. Nam quamuis quantum ad hoc, quod eſt, nouum erigere monaſterium, ſemper requiratur ex vi illius iuris, ſummi Pontificis authoritas, quia id ſine vlla limitatione, prædicto c. ſtatuitur, quantum verò ad illud, quod decernitur de transferendis aut mutandis domibus iam receptis, expreſſè in d.c. declaratur, intelligendū eſſe tantū de domibus ante prædictum decretum receptis, non vero de recipiendis, vt ibi expreſſè obſeruat Gloſſa ferè in principio: imo id conceſſum eſt ad maiorem firmitatem ordinibus Mendicantibus, vt patet in compendio verbo(ædificare,)vbi Leo. 10. id conceſsit monialibus ſanctæ Clarę:& ex conſequenti per communicationem omnibus alijs. *Gloſſa.*

Porrò ſuppoſito, quod Religioſi habeant à Sede Apoſtolica hanc transferendi ſua monaſteria ad alia loca facultatē non video, quo iure teneantur Epiſcopi licentiam expectare. Nam certè Tridentini deciſio, loquens de noua monaſteriorum fundatione, non eſt, cur extendi debeat ad tranſlationem intra eandem diœceſim. Primò, quia cùm iſta conſtitutio ſit odioſa, ac iuris communis correctoria, minimè extendi debet ad caſum in ipſa non comprehenſum. Imo limitari debet eius deciſio, per tex. in d.c. vnico de exceſsibus

Prælatorum. Nam leges generales, etiam poſteriores, intelliguntur & limitātur per leges ſpeciales priores. Cuius exemplum quotidianum eſt in lege ſciendum.ff. qui ſatiſdare cogantur, & in authent. offeratur. C. de litis cõteſtat. Vbi gloſſæ communiter receptę idem aſſerunt. Ex quibus fit, mentem Concilij exponendam, & intelligendam eſſe iuxta dictum cap. ita, vt non extendatur ad tranſlationem: ſed tantum ad nouam Conuentus erectionem. Tum ſecundo, quia minimè in iure idem ſunt, fundare, & trãsferre monaſteriũ, vt patet expreſſè ex d.c. vnico. de exc. præl. vbi Bonifacius prohibet nõ ſolum nouam loci erectionem ſine Põtificis licentia, verum & quamcunque eiuſdem mutationem: vbi annotauit Gloſſa, minimè vnum comprehendi ſub alio, & expreſſè in caſu, de quo loquimur, nobiſcum ſentit. Tum tertio, quia cùm Patres Concilij non ignorarent prædicta iura, quæ Religioſis Mendicantibus interdicunt erectionem nouam, vel tranſlationem, ſiue aliam quamcunque mutationem ſuorum monaſteriorum, mirum eſt, ipſorum mentem fuiſſe (vt contrarij aſſerunt) comprehendere etiam domorũ tranſlationem, & id non expreſsiſſe, cum id in ſimili caſu exprimere, antea neſſarium viſum ſit & Concilio Lugdunenſi, & Bonifacio Pontifici, vt refertur iuribus ſupra adductis. Tum etiam quarto, quòd authores contrariæ ſententiæ affirmant, non requiri Epiſcopi licentiam ad deſertionem monaſteriorum: & certè, ſi res attentè perpendatur, magis includitur ſub mente Concilij Tridentį. deſertio, quam tranſlatio: quia res per eaſdem cauſas naſci, & diſſolui debet: ac proinde eadem videbatur vtriuſque ratio. Vnde nõ video, qua ratione ducti fateantur, requiri Epiſcopi licentiam ad translationem, minimè verò ad deſertionem.

in l. ſciendum. ff. Qui ſatiſdare cogan. & in Authen. offeratur, C. de litis conteſt.

Gloſſa.

Ex his ergo conſtat, Religionis Prælatos, licet ex vi iuris ad erectionẽ nouæ domus habere debeãt tam Papæ, quam epiſcopi licentiam: tamen ex vi priuilegiorum ſuorum nũc tantum obtinere debere Epiſcopi licentiam, quam, fatemur ex vi Tridentini ad fundationem nouam eſſe neceſſariam, non verò ad translationem domus iam conſtructæ, quãdo intra eandem diœceſim hæc translatio fit.

Secundo & principaliter ſtatuo, quod quãuis ex vi iuris

commu-

cõmunis non ſit ſpecialiter decretũ, ad quẽ facultas hæc recipiẽdi nouos cõuentus pertineat, an ad Generalẽ, an verò ad Prouincialẽ, ac proinde ad vtrumque ſpectare videatur: tamen ex vi noſtræ Regulæ, imò & noſtrarum conſtitutionũ, in noſtro ordine ad Generalem ſpectat, non vtcumque, ſed ſimul cũ conſilio Definitorũ: vt ſic hoc Regulæ mandatũ melius adimpleatur, in quo præcipitur, vt noua loca ab ordine nõ aliter recipiantur, quã ſi Priori Generali, & alijs fratribus viſa ſint profeſsioni noſtræ expedire. Quod & nouiſsimè authoritate Sixti V. in Bulla, quæ incipit, *Cum de ſtatu, ac bono regimine*, fuit confirmatũ: vbi ſic dicitur. *Ita tamen, vt Priores Prouinciales, aut alij fratres nouas domos aut monaſteria recipere, erigere, aut conſtruere minimè audeant.*

Tertio conſtituo, quod licet ad nouos erigendos conuentus ſufficiat ex vi iuris, Generalis, vel Prouincialis authoritas, tamẽ nouam Prouinciam erigere, & fundare, vel erectã diuidere, aut vnam Prouinciam alteri ſubijcere, ſine licentia Papæ, Prælati Regulares non poſſunt. Ratio huius eſt, quia cum de ſimilibus idem ſeruandum ſit ius, fit, quòd prohibitio, quæ facta eſt à iure, ne fiat noua conſtitutio ſedis Epiſcopalis, nec eius diuiſio, nec ſubiectio abſque facultate Papæ, vt patet ex c. fœlix. 16. q. 1. & c. locorum de conſecratione d. 1. & tradit Syluеſt, verbo (caſus) caſu. 9. &. 10. accõmodari debeat & extẽdi ad erectionem, diuiſionem, & vnionem Prouinciarum Religioſorum. In qua re conſulẽda ſunt propria vniuſcuiuſque ordinis priuilegia. *Cap. fœlix. 16. q. 1. cap. locorũ de cõſecrat. di. 1. Syluеſter.*

Quarto & vltimo circa deſertionem monaſteriorum dicendum eſt, attento iuris rigore, non poſſe Prælatos ordinum Mendicantium deſerere conuentus iam in ſuo ordine erectos ſine licentia Papæ. Ita expreſſè habetur dicto c. vnico de exceſsibus prælatorum in. 6. Habent tamen Mendicantes à ſummis Pontificibus impetrata priuilegia, vt, abſque noua licentia ſedis Apoſtolicæ, poſsint proprias domos, cúm expedire viderint, derelinquere. Sic Sixtus IIII. conceſsit Generali Minorum, vt habetur in compendio verbo (ædificare,) & Sixtus V. noſtræ reformationi, vt ea loca, quæ fratribus ſuis minus commoda eſſe cognouerit, poſsit dimittere in manibus Ordinariorum, illa licitè de

ſerendo, prout eis viſum fuerit expedire.

Vbi nota, Prouincialem, imo nec totam Prouinciam ſine licentia prædicti Generalis id poſſe facere, aliàs incurreret excommunicationem contra religioſos propriorum locorum deſertores latam, cuius meminit Syluester verbo (caſus] caſu. 8. & verbo (excommunicatio) 8. §. 20. Et hęc de deſertione, translatione, ac erectione locorum dicta ſufficiant.

Syluester.

Cap. III. De cellis Fratrum.

TEXTVS.

Camandulē. Conſtit. & Carthuſ. ca. 14. reg. Monachor. c. 2. In nulla Relig. reg. ſimile ſtatutum de eremitica vita reperitur.

PRæterea iuxta ſitum loci, quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrum ſingulas habeant cellulas ſeparatas, ſicut per diſpoſitionem Prioris ipſius, & de aſſenſu aliorum fratrum, eædem cellulæ cuique fuerint aſsignatæ.

Gloſſa. III.

De aſſenſu fratrū requirendo Baſil. & Bened. vt in c. præced.

PRæcedenti capite poſtquam à Regula de ſitu loci recipiendi dictum eſt, iam ab hoc c. de diſpoſitione, & forma conuentus incipit agere. Circa quod duo in illo connotantur, ſiue præcipiuntur. Altertum eſt, vt eremitarum cellulæ adinuicem ſeparentur, & vnuſquiſque ſibi deſignatam ſingulariter habitet: alterum verò, vt hæc cellula vnicuique de Prioris, & aliorum fratrum conſenſu deſignetur.

Circa primam huius. c. partem recolendū eſt, quòd olim, vt ex ijs, quę in regulę introductione adducebamus cōſtat, Religioſorum habitacula potius eremiticam, quam cœnobiticam conuerſationem, imitabantur: & ſic ad illius vitæ & conuerſationis normam fratrum tabernacula ædificabantur. Quare tunc nō intra cœnobij clauſtra Religioſi

 contine-

continebantur, ſed intra alicuius magni ſpatij terminos, diſiunctas, ac ſeparatas cellulas ſub vnius tamē Prioris obedientia incolebant. Et ſic ſenſus prioris partis huius capitis patet, dum inquit, Præterea iuxta ſitum loci, quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrum ſingulas habeant cellulas ſeparatas. Hoc eſt vt ſecundum capacitatem loci cellulæ diſtent interſe. Vel ſenſus ſit: iuxta ſitum loci, ideſt, prope locum, quem inhabitare propoſueritis, & non longe ab eo, vt antea fieri ſolebat,) cellulæ adinuicem ſeparentur, & ſolitariè, ſiue ſigillatim ab vno quoque habitentur. Notandum præterea eſt, quòd non ſolum præcipit regula, ſingulos ſingulas habere cellulas, ſicut nunc inter nos, & ferè multis alijs Religionibus ſeruatur: ſed addit, ſeparatas, ita, vt & vnuſquiſque ſolus in cellula viuat, & in ſuper cellula quæque aliqua diſtantia loci ab altera ſeparetur, vt nunc in noſtris eremi domibus, & apud Camandulenſes conſuetudine, & vſu receptum eſt.

Huius igitur ſtatuti eam rationem veràm & fundamentalem reddimus, quia, cum ferè omnis noſtra inſtitutio ad cōtemplationem dirigatur, & tendat: ea media, quæ ad hoc propoſitum magis conferunt, à Regula commendantur. Medium autem potiſsimum eſt ſolitudinis quies, quæ in nullo alio, quàm in ſeparatione ab aliorum cohabitatione, & conſortio ſita eſt. Et præterquam quòd ratio id manifeſtat, & ex his, quæ in ſuperioribus tradidimus conuincitur, id expreſſè de noſtra regula tractans tradit noſter Vualdenſis de ſacramentalibus titulo. 9. capitulo. 76. *In Carmelitarum* (inquit) *Regula ſinguli habent cellulas ſeparatas. Hoc autem ordinatum eſt propter orationes clandeſtinas. Vnde in Epiſtola ad Euſtochium, de monachorum conuerſatione loquens Hieronymus, ſic ait. Et quia nocte, extra orationes publicas, in ſuo cubili vnuſquiſque vigilat, circumeunt cellulas ſingulorum, & aure poſita, quid faciant diligenter explorant. Antiquior igitur vſus hoc habet in vſu, quod habet modo, iuxta quem habuit Chriſtus in vſu ſolus orare, vt ex illo Matthæi conſtat, vbi dimiſsis diſcipulis ſeceſsit ſolus orare. In quē* *Vualdenſis.*

 locum

locum Chryſoſtomus Homil. 83. ad populum. Hoc enim (ait) faciebat, erudiens nos in orationibus quietem conſtruere nobis metipſis in ſolitudine multa. Hucuſque V valdenſis.

Ex hac igitur prima capitis parte duo inferenda ſunt: alterum, vt omnes ſolitariè abſque vlla ſocietate in deſignata ſibi cellula habitent: alterum vero, cellulas adinuicem ſeparatas, & loco diſtantes conſtruendas eſſe: ita, vt cellulæ quoque ſolitariæ, & ſingulares ſint ad eam normam, & modum, quem Camandulenſes ſeruare diximus.

Quæret tamen aliquis, quæ ſit cauſa, cur nos hunc Regulæ articulum ad vnguem non ſeruemus? Reſpondetur, id ita fortè contingere, quia forſan in hac parte (imo & id valde probabiliter apparet) antiquitus correcta regula fuit. Et licet id nobis expreſſo teſtimonio non conſtet: ex eo tamen conijci poteſt, quòd quando ab Eugenio IIII. Hæc Regula fuit mitigata, inter alia, quæ ſummus Eccleſiæ Paſtor tunc temperauit, illud potiſsimum fuit, vt fratres extra ſuas cellulas per monaſterij clauſtra deābulare liberè poſſent. Ex quo non obſcurè infertur, iam tunc antiquam illam Eremitarum viuendi normam ad communem cœnobiticam ſiue clauſtralem vitam redactam fuiſſe.

Circa ſecundam verò huius capitis partem, nempè, quòd Prior de aliorum fratrum aſſenſu vnicuique ſuam cellulam deſignet; maximè expendendum eſt, quanta cura & ſtudio Maiores noſtri ea, quæ ſpiritualem fratrum & Religionis profectum concernebant ſoliti ſint examinare, vt in vna cellula aſsignanda, non ſolum Prioris, ſed & aliorum fratrū aſſenſus expectaretur. Quod non ſine admirabili & diuino illorum ſeniorum conſilio factum eſſe exiſtimemus. Sciebantur enim ipſi, quantum ex ſiniſtra vicinitate aut conſortio detrimenti vnicuique, etiam optimo Athletæ, prouenire poterat. Et ideo, inſpecta vniuſcuiuſque complexione, ac ſpirituali profectu, alijſque penſatis circunſtantijs, (quod maturiùs fit multorum, quam vnius conſilio,) cuique cellula propria arbitrio tàm Prioris, quam fratrum deſignabat. Et inſuper hoc ea cauſa fuiſſe ſancitum credamus: vt inſpectis ætatibus & neceſsitatibus, ſenioribus & infirmioribus

bus commodior cellula concederetur. Obiter tamen ſciendum eſt, quòd, cùm iam hic ſeparatim viuendi modus ceſſauerit, etiam ceſſat hoc regulæ decretum, ſaltem quantùm ad illam partem, quòd Prior in concedendis cellulis teneatur aliorum conſenſum requirere.

Vltimo tandem circa hoc cap. illud occurrit addendum, in regula noſtra tam in hoc cap. quam in alijs, dum habitationis fratrum mentio fit, eam cellularum potius, quam cellarum nomine appellari: vt inſinuetur, habitacula arcta & ſtricta, parū exculta & expolita, & ex conſequenti pauperrima ac ſimplicisſima fuiſſe, & demum talis conditionis, vt non cellæ nomen, ſed cellulæ tantùm ſibi poſſent vendicare. Huius enim altisſimæ Regulæ profeſſoribus non congruere ſumptuoſa, aut magnifica domorum, aut cellularum conſtructio, noſtroque paupertatis, humilitatis, ac ſimplicicitatis inſtituto minimè conuenire dignoſcitur. Nam ædificiorum ſuperfluitatem nobis reprehēdit Bernardus, in Epiſtola ad fratres de monte Dei (ſi verum eſt id, quod Paleonidorus noſter docuit, epiſtolam illam Diui Bernardi ad fratres de monte Dei, fuiſſe ad Carmelitas, qui tunc eo in monte degebant, reſcriptam: quamuis contrarium verius exiſtimem: conſtat enim ex ipſo epiſtolæ contextu, eam ad Charthuſienſes, quibus tunc familiariter vtebatur Bernardus, fuiſſe miſſam.) Siue ergo noſtri ordinis fratribus, ſiue alijs quibuſuis miſſa ſit: eius tamen doctrina Religioſis omnibus quadrat. *Iam* (inquit ille) *de ære alieno ſubintrauit ſumptuoſa, & quantùm pudor ſinit, ambitioſa cellularum ædificatio: & abiecta ſancta ſimplicitate, & ruſticitate, quaſi religioſas quaſdam nobis creamus habitationum honeſtates, dimiſſam nobis à Patribus noſtris iure hæreditario formam paupertatis, & ſanctæ ſimplicitatis ſpeciem, & verum decorem Dei alienantes â nobis &c.* Et paucis interiectis, vbi admonet, vt vnuſquiſque ſibi propriam cellulam ædificet, addit: *Ergo obſecro in peregrinatione huius ſæculi, in militia hac ſuper terram, ædificemus nobis non domos ad habitandum, ſed tabernacula ad deſerendum, vt poteſt citò inde vocandi & migraturi in patriam.*

Paleonidor.

D. Bernard.

triam. Et infrà. *Credite fratres, quia pulchritudines iſtæ, & forenſes honeſtates cito virile propoſitum eneruant, & maſculinum animum effœminant. Idcirco Patres noſtri in Ægypto & Thebaida, ſanctæ huius vitæ ardentiſsimi æmulatores, in ſolitudinibus degentes, ſibi cellulas ædificabant, in quibus tecti tantummodo & circũſepti à turbine & à pluuia tutabantur.* Hæc Bernardus. Quibus antiquorum monachorum habitacula, cellulas appellat, & eorum paupertatem demonſtrat. Plura alia his adduci poſſent, quę nos latius in tractatu paupertatis addidimus.

De cõmu. Refect. Aug. c. 8. Reg. Bened. c. 39. 40 & 41. Pachom. in Regul. ſibi ab Angelis tradita nu. 11. vſque ad. 18 & Reg ſociet. 3. p. conſtit. c. 1. n. 5. Regul. monacho. c. 2. Monachar. c. 35. ſtatut. Carthuſ. *c. 9.*

Cap. IIII. De communi refectione.

TEXTVS.

ITa tamen, quod in communi Refectorio ea, quæ vobis erogata fuerint, communiter aliquam lectionem ſacræ ſcripturę audiẽdo, vbi commodè poterit obſeruari,) ſumatis. Nec liceat alicui fratrum (niſi de licentia Prioris, qui pro tempore fuerit) deputatum ſibi locum mutare, vel cum alio permutare.

Delectio. in menſa cõcordat Aug. c. 8. & Bened. c. 38. Baſil. in breuior. Reg. 180. & Reg. ſociet. vt ſup. ſtatuta Carthuſ, *cap. 9. Reg. Monacharũ c. 37.*

Gloſſa. IIII.

HÆc regulæ pars, ſiue articulus vno cõtextu cum præcedenti legendus eſt, illi enim annectitur, & iũgitur: & ita eius interpretatio ex anteriori cap. deſumenda eſt. In capite igitur antecedẽti, vt vidimus, ſingulos fratres ſingulas habere cellulas præceptum erat: hæc tamen diſtincta cellularum habitatio ita ſtatuitur, vt ad commune Refectorium

ctorium omnes ſimul conuenire teneantur. Vnde verba poſita in initio huius capitis, ſcilicet, *Ita tamen, quod in communi Refectorio*, vſque, *ſumatis*, legenda ſunt per modum Parēteſis: & ſubſequentia verba, nempè, *Nec liceat alicui Fratrum, &c.* continuanda ſunt cum vltimis verbis præteriti capitis. Et ſic ſenſus vtriuſque capitis erit, quod Religioſi, ſicut per aſſenſum Prioris eis fuerint cellulæ aſsignatæ, ſingulariter ſeparatas inhabitent cellulas: (ita tamen, quod in communi refectorio omnes iungantur:) nec alicui liceat (ſine eiuſdem Prioris placito) deputatā ſibi mutare vel permutare māſionem. Quo præmiſſo fundamento, ad maiorem huius. c. explanationem accedamus.

Ita tamen, quòd in communi Refectorio, ea, quæ vobis erogata fuerint, communiter ſumatis. Olim in Regula Alberti communis menſa Anachoretis noſtris omnino erat interdicta, vt patet ex illis verbis: *Ita tamen, vt in deputatis cellulis ſinguli maneant, & ex his, quæ ſibi diſtributa fuerint, ſingulariter viuant.* Innocentius vero præcauens incommoda, quę in futurum ex hac tam ſingulari vita poſſent oriri, vel forte quia iam fratres tam arctam vitæ eremiticæ ſemitam, tepeſcentę ſpiritus feruore, perficere non ſufficiebant, prædictis verbis cōmune refectorium indixit. Quibus tria præcipuè commendantur. Primum, nequis aliquid extra Refectorium comedat: ſed id tantum fiat in Refectorio communi Monaſterij omnibus ad id deputato. Secundum, quòd omnes ſimul tēpore comeſtionis conueniant: id enim exprimitur illo verbo (*communiter*.) Nam non ſolum dicit, vt in communi Refectorio cibaria ſumantur, ſed inſuper conſultò additur (*communiter*,) vt denotetur communis omnium & ſimultanea menſa. Tertium, quòd in Refectorio peculiaris cibus extra id, quod communiter omnibus erogatur, à nemine vel ſumatur vel poſtuletur: quod colligitur ex illis verbis, *Ea, quæ vobis erogata fuerint, communiter ſumatis.* Quæ tria communem menſam conſtituunt: ad quam maximè ſpectat, vt omnes ſimul illic aſsiſtant, & eiſdem & communibus reficiantur cibis. Quæ omnia, quia non parum ad communem vitam, & ex conſequenti ad perfectam Religionis obſeruantiam conducunt, Patrum teſtimonijs, & ratione

ipſa confirmanda , & ornanda erunt.

Primum, ne quis Religioſorum aliquid extra Refectoriũ comedat, præcipitur in quodam decreto Oxonenſis Concilij numero 45. vbi ſic decernitur, *Quoniam inter alia vitia, impetus gulæ viros Religioſos præcipuè non mediocriter infeſtat: decernimus, vt nec Monachi, nec Canonici Regulares, niſi ſtatutis locis (ſcilicet in Refectorio) & horis comedant aut bibant.* Et inſuper addit. *Siquis verò ſitiuerit, impetrata licentia, Refectoriũ regulariter intret: vt ſic neceſsitati ſubueniat.*

Synod. Oxonenſis.

Caſsianus.

Idem docet Caſsianus libro 4. inſtitut. cap. 18. ſumma diligentia ſeruari apud Ægypti Monachos. *Antequã* (inquit) *vel poſtquam legitimam refectionem percipiant, ſumma cautione ſeruatur, ne extra menſam quicquam cibi penitus ori ſuo quiſquam indulgere præſumat: vt incedentibus per hortos & pomaria, cum paſsim blandeque per arbores poma pendentia, non ſolum ſe obijciant pectoribus tranſeuntium, verum etiam ſtrata per terram conculcanda pedibus ſe offerant, ſacrilegiũ ducatur, non ſolum quicquam ex eis deguſtare, verum etiam manu contingere, abſque eo, quod palam cunctis in communi ſe reficientibus exhibetur.* Idem quoque Caſsianus cap. 16. eiuſdem libri inter monachos illos, extraordinariam ac furtiuam cibi refectionem plagis emendari, & purgari teſtatur. Vnde inter alia, quæ monachus ad perfectionem feſtinans, obſeruare debet, illud potiſsimum hic ſanctus commendat, vt non potus quicquàm, non eſus vlla voluptate deuictus, ante ſtationem legitimam communemque refectionis horam, extra menſam percipere ſibimet prorſus indulgeat. Sed, nec refectione tranſacta, ex his præſumere ſibi quantumcumque permittat. Huic obſeruationi Sanctus etiam Benedictus in ſua regula cap. 43. ſubſcripſit, dum præcipit, nequiſquam præſumat, ante ſtatutam horam vel poſtea quicquam cibi vel potus percipere. Rectè igitur noſtra Regula, Patrum ſanctionibus adhærẽs, ſtatuit, vt in communi refectorio ea, quæ religioſis erogata fuerint, ſumãtur. Quod inſuper & conſtitutionibus ordinis roboratum, & confirmatum, in prima earum parte c. 5. reperies.

D. Benedic.

Secundum

Secundum vero, quod omnes tempore comeſtionis con
niant, ita, vt nullus à communi menſa, & refectione defi-
t: & inſuper, quod peculiaris portio, ſiue pictantia, præ-
id, quod omnibus erogatur, nemini ſit conferenda, ratio
æ communis id maxime poſtulare videtur. Nam vitæ cõ
nis æqualitas potiſsimum in communi menſa relucet,
æ minimè ſeruari poterit, ſi plures diuerſis locis ſternan-
menſæ, ac proinde non ſimul eodẽq; loco religioſi refi-
ntur. Quare magna eſt in monaſterijs abuſio, grauiſque
non contemnenda tranſgreſsio, ſi plures partiales men
parentur, aut alijs, quàm communibus, in eadem cibis
is reficiatur. Per hęc enim deſtruitur & corruit, aut certè
gna ex parte debilitatur præcipuum Religionis funda-
ntum, in communi vita conſiſtens. Et ideo hanc commu
n, & æqualem vitam, omnes Religionum fundatores paſ
clamant, dicentes, *Sint vobis omnia communia.* Communia
em eſſe non poſſunt, quæ diuiſa, & propria facta ſunt, ac
æquè omnibus impertiuntur. Ex quo & innumera ma
lus quàm dici queat, in Religionibus reſultant: In pri-
enim, ex eo, quod non omnes ſimul conueniant, magna
ebetur Religioſis occaſio, vt alijs à communitate vtan-
ferculis, & ea auidè procurantes, proprietarij tandem
dant. Similiter monaſteriorũ miniſtri his partialibus ac
inctis menſis valdè grauantur. Fit etiam, & non raro, vt
tinentiæ quoque termini facilè contemnantur, ac ſilen-
n in Refectorio, & aliæ Religionum à Maioribus indu-
conſuetudines relaxentur: & denique ex priuatis & ſe-
atis Religioſorum refectionibus multa, & magna ac pe-
loſa vitia oriantur, vt recte annotauit Carthuſianus *Dion. Cart.*
eformatione clauſtr. articulo. 18. his verbis: *Ingurgita-
ſiuè loquacitas, diſſolutio, ſaturitas, delectatio ſenſualis,
olatio carnalis, ex quibus ſequitur concupiſcentia, & in-
mmatio corporis, faſtidium diuinorum, ſomnolentia, ſcurri-
, leuitas, perditio temporis, infructuoſa atque indeuota &
igens diuini operis perſolutio.*

Ob dicta incommoda (etſi quæ ſunt alia, & erunt non
ca) tam ſacra concilia, quàm religionum Patres has pe-
culiares

culiares menſas,& priuilegiatas ac ſingulares portiones in ſuis monaſterijs deteſtantur, & communem refectionem diſtrictè præcipiunt. In primis, vetus quoddam Concilium Colonienſe, titulo de monachis, & eorum conuerſione

Conc.Colo. & vita, ſic ait: *Statuimus, quod omnes monachi in cõmuni refectorio comedant, niſi infirmitas vel alia legitima cauſa excu-*

Conc.Mag. *ſet.* Idem habetur in Concilio Maguntino, anno Domini 813. celebrato. cap. 9. cuius titul. eſt, *De regulari obſeruantia Canonicorum. Simul* (inquit) *manducent & dormiant: vbi*

Conc. Oxo. *his id faciendi facultas ſuppetit.* Et Concilium Oxonenſe numero. 48. circa Canonicorum Regularium Refectorium cõmune ſic ſtatuit. *Et in vno Refectorio ſimul edent: nec perſe cuilibet, ſed communiter omnibus victualia præparentur.* & numero. 42. prædixerat. *Omnem ſingularitatem interdicimus in refectorio, vt cibus aliter vni, quâm alteri præparetur: ſed qui præeſt videat, vt, ſcilicet, interdum alia præparentur de quibus aliorum debilitas vel infirmitas valeat releuari.*

Cõc. Camer. Hoc etiã admonet Conc. Cameracẽſe, titulo de monaſterijs c. 3. &. 4. his verbis. *Quia menſæ communio Charitatis vnionem deſignat, & à patribus antiquis ſtatutũ obſeruatumque fuerit in bene moratis cœnobijs, vt omnes eodem loco cibum ſimul caperent, ſtatuit ſancta Synodus, vt ſuperiores ſeuerè prohibeant priuatas menſas, coganturque omnes, qui legitimè non fuerint impediti, ad vnum conuenire Refectorium, communis*

Synod.Hid. *Refectionis gratia.* Et denique Synodus Prouincialis Hidrũtina, titulo de monaſterijs capitulo. 4. id quoque decernit. *Priuatæ inquit menſæ prohibeantur cogantque ſuperiores, omnes, qui legitimè non fuerint impediti, ad vnum conuenire Refectorium, in eodem loco, eademque menſa cibum capere: cum menſæ communio charitatis vnionem deſignet.*

Chryſoſtom. Præterea S. Ioannes Chryſoſtomus, homilia. 58. ad populum, ſui temporis monachos his & alijs verbis commendat. *Vna* (inquit) *menſa & miniſterium ſuſcipientibus, & exhibentibus, eadem fercula, eadem indumenta, habitacula eadẽ,*

eadem

eidem vitæ, &c. Hanc vero communem menſam in ſuis monaſterijs ſeruandam ſupponit Diuus Auguſtinus, cum in ſua Regula, cap. 8. ait. *Dum acceditis ad menſam, &c.* Idem euidenter colligitur ex Caſsiano libro. 4. capit. 18. ſuperius relato. *Caſsianus.* Baſilius quoque in regulis breuioribus, interrogatione. 136 *Baſilius.* maximo rigore præcipit communem refectionem. Inquirit enim prædicta interrogatione hoc modo, *Num neceſſe eſt omnes hora prandij congregari? & eum, qui reliquerit, ac poſt prandium venerit, quomodo tractabimus?* Reſpondet idem Baſilius, *Si, cum venire potuiſſet, non feſtinauit, veluti qui negligentiæ crimen incurrit, impranſus maneat vſque ad horam conſtitutam ſequentis diei.* Hæc Baſilius. Qui etiam interrogatione. 131. valde eos reprehendit, qui cibos communitatis, quibus cæteri monachi refici ſolent, ſtomachantur, ac faſtidiunt, & alios delicatiores quærunt. Accedat denique Archipater Monachorum Benedictus, qui cap. 43. ſuæ *D. Benedic.* Regulæ ita circa commune refectorium ſcriptum reliquit: *Ad horam verò refectionis qui ante verſum non occurrerit, vt ſimul omnes dicant verſum, & orent, & ſub vno omnes accedant ad menſam: qui per negligentiam ſuam aut vitium non occurrerit vſque ad ſecundam vicem, pro hoc corripiatur: ſi denuò non emendauerit, non admittatur ad menſæ communis participationem: ſed ſequeſtratus à conſortio cæterorum, reficiatur ſolus, ſublata ei portione vini vſque ad emendationem.* Idem etiam ſupplicium contra diſcedentes à communi menſa ante gratiarum actionem eodem capite decernit.

In hac tamen communis refectionis regula nolumus legitimè impeditos, aut infirmitate oppreſſos comprehendere: nam & illi occupatione legitima à communi refectionis hora excuſantur, his verò propter ægritudinem, neque ad communem menſam accedere, neque eiſdem cum alijs vti cibis permiſſum eſt. De his nec Concilia, nec Patres loquuntur: imo expreſſè eos à prædicta generali regula excipiunt. Vnde Baſilius dicta interrogatione. 136. *Eos* (ait) *D. Baſilius.* *qui, ob ægritudinem aliquam, vel aliam neceſsitatem, alijs cibis*

bis vtuntur, & ſcriptura ſacra, in qua legimus Act. 4. diſtribuebatur vnicuique prout opus habebat, ſaluat. Videndi etiam erunt idem Baſilius dicta interrogatione 131. Benedictus cap. 34. & 37. ſuæ Regulæ, Auguſtinus cap. 8. ſuæ regulæ. Qui omnes nuper adducto ſcripturæ teſtimonio, ita volunt in ſuis monaſterijs omnia eſſe communia, vt tamen vnicuique, iuxta propriam neceſsitatem & indigentiam, diſtributio fiat: quod & in noſtra Regula, eadem cautione, infra c. de non habendo proprium, commendatur.

Benedictus. *Auguſtinus*

Vnde eos tantum communis menſæ obſeruatores eſſe Patres voluerunt, qui nec obedientia tunc ſint occupati, nec morbo aliquo grauati. Cōtra hos enim, qui optima corporis valetudine præſtant, ſi alia, præter communia condimenta, requirant: aut communia, quia vilia vel fortè ſuo palato inſipida, reijciant: aut ob aliam rationem de appoſitis cibis murmurent aut contriſtentur, acriter ſancto Religionis zelo & feruore præfati Patres inſurgunt. Diuus Baſilius, vt ſupra interrogatione 132. *Qui dicit* (ait) *nocet mihi hoc, & contriſtatur, ſi aliud datum non fuerit, quid eſt? Reſpōſio apparet, quod non nouit dilectionem eius, cui omnium, & ipſius cura concredita eſt. In ſumma autem, neque de nocente, neque de adiuuante cibo aliquis ſibi ipſi probationem permittere debet, ſed prælato ad probandum quod vnicuique vtile eſt, qui principaliter vtilitatem animæ requirit: atque ita ſecundaria ratione, ea, quæ ad corporis vſum neceſſarium pertinent, diſpenſat.* Et immediatè interrogatione. 133. addit. *Si verò murmurauerit propter cibum?* Reſpondeo. *Iudicium eorum, qui in deſerto murmurauerunt habet. Dicit enim Apoſtolus. Nolite murmurare, quemadmodum quidam illorum murmurauerunt, & interempti ſunt ab exterminatore.* Quibus accedit Bernardus, qui ſerm. 30. in Cantica prope fin. molles ac delicatos monachos his verbis carpit. *Qui voluerit* (inquit) *animam ſuam ſaluam facere, perdet eam. Quid hic vos dicitis, obſeruatores ciborum, morum neglectores? Hippocrates & ſequaces eius docent, animas ſuas ſaluas facere in hoc mundo:*

Baſili.

Bernardus.

do: Chriſtus & eius diſcipuli, perdere, Quem nam vos è duobus ſequi magiſtrum eligitis? At manifeſtum ſe facit, qui ſic diſputat: hoc oculis, hoc capiti, & illud pectori, vel ſtomacho nocet. Profectò quòd vnuſquiſque à ſuo Magiſtro didicit, hoc in medium profert. Caro & ſanguis reuelauit tibi hanc ſapientiam, non ſpiritus Patris. Et infra. Epicurus atque Hippocrates, corporis alter voluptatem, alter bonam habitudinem profert: meus magiſter (nempè Chriſtus) vtriuſque rei contemptũ prædicat. Et paucis interiectis, addit. Quid vero prodeſt tẽperare à voluptatibus, & inueſtigandis diuerſitatibus complexionum, ciborumque varietatibus exquirendis quotidianam expendere curam? Legumina (inquit) ventoſa ſunt: Caſeus ſtomachum grauat: lac capiti nocet: potum aquæ non ſuſtinet pectus: caules nutriunt melãcoliam, choleram porri accẽdunt: piſces de ſtagno aut de lutoſa aqua meæ penitus complexioni non congruunt. Quale eſt hoc, vt in totis fluuijs, agris, hortis, cellarijſue reperiri vix poſſit, quod comedas? Puta te, quæſo, monachum eſſe, non medicum: nec de complexione iudicãdum, ſed de profeſſione: parce obſecro primùm quieti tuæ: parce dein de labori miniſtrantium: parce grauamini Domus, ſcandalizatur enim in tua ſingularitate frater, iudicãs te ſuperſtitioſum, tanquam ſuperflua quærentem, aut certè me durum cauſans, qui non perquiram victui tuo neceſſaria. Fruſtra ſibi quidam blandiuntur de exemplo Pauli hortantis diſcipulum non bibere aquam, ſed modico vti vino, propter ſtomachum, & frequẽtes ſuas infirmitates. Qui attendere debent primum quidẽ, Apoſtolum minimè ſibi ipſi rẽ iſtius modi ſuadere: ſed nec diſcipulum æquè expoſcere ſibi. Deinde non Monacho hoc intimari, ſed Epiſcopo, cuius vita teneræ adhuc & pernaſcenti Eccleſiæ perneceſſaria erat. Da mihi alterum Timotheum, & ego cibabo eum (ſi vis) etiam auro, & potabo balſamo. Cæterum tu tibi metipſi diſpenſas, miſertus tui: ſuſpecta eſt mihi, frater,

tui ipſius in te diſpenſatio, *& vereor tibi illudi,ſub tegmine & nomine diſcretionis,à carnis prudentia.* Quibus Bernardus optimè,vt ſolet,monachorum delicatorum mores depinxit. Sed quod in maiorem me admirationem trahit illud eſt,quod Patres tantam voluerint huius communis mẽſæ in ſuis monaſterijs haberi rationem,vt non obſcurè indicauerint, ad infirmos & valetudinarios fratres, ſuo modo, extendendam fore,ſaltem in eo ſenſu,vt ipſi nihil de cibis ſibi neceſſarijs ſoliciti ſint,neque extraordinaria condimenta plùs, quàm ſtatus paupertatis exigit, anxiè ſibi procurent. Quod clarè colligitur ex Diuo Bernardo, ex vltimis verbis nuper adductis:clarius tamen monet id epiſtola. 321. ad fratres de Sancto Anaſtaſio. Quod ex Baſilio & alijs infra à nobis adducendis in capitulo. 12. manifeſtius fiet.

Et denique his omnibus de communi menſa allatis tandem accedat, prædicta omnia de communi menſa diſtrictè in noſtris conſtitutionibus præcipi, & diſtrictius forſan à Prelatis & ſubditis cum Dei adiutorio obſeruari. Quod omnes ad Refectorium ſimul accedant,libro.1.cap.5. Conſtitutionum cauetur. Alterum verò,quòd aliqua ſingularis pitantia nemini (etiam Generali) apponatur,eodem cap.numero 1.& 3.ſummo rigore decernitur. Et denique,quod extra Refectorium nihil cibi vel potus aſſumatur,eodem quoque cap.admonemur.

Benedict. in Reg.ca. 38. Aug.c.8. Baſil.in breuiorib. reg. 180.& alij vt ſupr.de cõmun.Refect. Caſsianus.

Aliquam lectionem ſacræ ſcripturæ audiendo. Antiquiſsimus eſt Religionum mos reficientibus ſe fratribus ſacras aliquas aut deuotas lectiones in Refectorijs recitari: quem morem non de Ægyptiorum typo,ſed ex Capadocum Monachorum inſtituto dimanaſſe,docet Caſsianus libro 4.inſtitutionum cap.17. Hanc verò lectionem,tum ob ſpiritualem animæ refectionem,tum (idque præcipuè) ob compeſcendam ſuperfluam, otioſamque inter edendum confabulationem, à Patribus fuiſſe ſtatutam,ibidem Caſsianus ait. Quod autem ob duos prædictos fines ſit lectionis inter edendum introductus vſus,ex Concilijs,&Patribus cõprobabimus.

Hydrũ.Syn.

Primò ſynodus Hydruntina titulo de monaſterijs capitulo.4.

Seruato

Seruato (inquit) *ſilentio, in communi menſa ſacra lectio adhibeatur, vt vna cum corpore ſumat quoque mens cibum.* Et infra. *Nulli ſermones irreligioſi immiſceantur, &c.* B. Benedictus in Regul. c. 38. *Menſis* (ait) *fratrum edentium lectio deeſſe non debet. Summum ſilentium fiat ad menſam, vt nullius muſſitatio vel vox, niſi ſolius legētis, ibi audiatur.* Hieronymus, de virginitate ſeruanda, *Vnaquæque* (ait) *Monachorum decuria cum ſuo parente pergit ad menſam: nullus ibi in cibo ſtrepitus eſt, nemo comedens loquitur.* Et D. Auguſtinus in ſua Regula. cap. 8. *Cum acceditis ad menſam, donec inde ſurgatis, quod vobis ſecundum conſuetudinem legitur, ſine tumultu, & contentionibus audite: ne ſolæ vobis fauces cibum ſumant, ſed & aures eſuriant verbū Dei.* Caſsianus, vt ſupra, *Apud Aegyptios* (ait) *tantum ſilentium exhibetur, vt cum in vnum tanta numeroſitas fratrum refectionis obtentu conſederit, nullus nec mutire quidē audeat, præter eū, qui ſuæ Decaniæ præeſt. Tantaque ſilentij huius diſciplina ſeruatur, vt, cucullis vltra oculorum palpebras demiſsis, nihil amplius intueantur, quàm menſam & appoſitos cibos: ita, vt quemadmodum vel quantum ſe reficiat alius, nullus inuicem notet.* Ob quæ Innocentius III. cap. cum ad monaſterium de ſtatu Monachorum præcipit, in Refectorio ſemper ſilentium obſeruari. Silentij etiam apud Ethnicos tanta obſeruantia fuit, vt Perſarum, ac Medorum, atque Chaldęorum Regna (vt Origenes refert libro. 3. in Iob. tomo. 2.) & gentes omnes, pariter puſilli & magni, cùm manducauerint, non loquantur: cum biberint, non ſermocinentur, maximam notam irrationabilitatis hāc eſſe æſtimātes, ſi manducans quis loquatur, vel bibens concionetur. Idcirco ineſcis ac potibus os non aperiunt ad loquendum, neque qui miniſtrant, neque quibus miniſtratur: ſed nutibus omnibus miniſtrantibus præcipiunt, hanc conſuetudinem pro mandato à prioribus accipientes, & velut legem hanc cum ſolicitudine obſeruantes: & qui hanc violauerit, tanquam maxima tranſgrediens iura torquetur. Huius præterea in menſa lectionis D. Baſilius

D. Benedic. *D. Hierony.* *D. Auguſt.* *Caſsianus.* *Innoc. III.* *Origenes.*

lius in Regulis breuioribus meminit, dũ interrogatione 180 quærit, *Qua animi attentione, & affectione ea debeamus audire, quæ ad mẽſam accubantibus nobis leguntur.* onReſpdet- *Maiori multò cum delectatione quàm cum quãta aut edimus, aut bibimus. Idq;, vt appareat, mẽtẽ nequaquã diſtrahi ad corporis voluptatẽ, ſed maiorẽ ſe in modũ in verbis Dñi oblectare. Quod ille faciebat, qui dixit, Dulciora ſuper mel & fauũ.* Quibus omnibus Conc. Tolet. tertiũ, vt refertur d. 44. c. pro reuerẽtia, meritò adiungi poteſt: vbi de ſacerdotali conuiuio agens, ſic ait. *In conuiuio ſacerdotali, diuinarũ ſcripturarũ lectio ſemper habeatur: primò, vt non ſolùm homo exterior, ſed etiã interior, Dei verbo paſcatur. Secũdo vt anima diuinæ lectioni intenta à delectatione ciborũ vtcũque trahatur. Tertio, vu nociua verba & contentioſa, quæ in conuiuijs oriri ſolent, euitentur.* Quibus Conciliũ breuiter explicuit rationes, ob quas à Patribus inter edendum lectio ſacra eſt introducta.

Conc. Tolet. c. pro reuerẽtia d. 44.

Sed antequã ab hac cõmuni menſa diſcedamus, non erit abs re, noſtri ordinis laudabilem, ne dicam neceſſariam conſuetudinem, referre ac commendare ſimul. Præcipitur enim 1. p. conſt. c. 5. in fi. vt poſt prãdium, cœnamve, aut collationem, omnes fratres in aliquem communẽ locum conueniẽtes ibi per vnam horam de rebus ſpiritualibus ſiue honeſtis confabulentur. Hæc autem confabulatio, ſiue animi quies, aut recreatio, vt facilius diuturni ordinis labores ſufferantur, ab initio reformationis ſtatuta eſt. Nã ſicut homo corporali quiete ad corporis ſuſtentationem indiget (cõtinuè enim laborare nemo poteſt:) ita etiam (vt eleganter monet D. Tho. 2. 2. q. 186. ar. 2.) ex parte animæ, cuius operationes etiam laborioſæ ſunt (præcipuè ſi contẽplationi vacet) aliqua requie vti neceſſe eſt. Adducitque D. Tho. in huius confirmationem illud, quod in collationibus Patrũ legitur de B. Ioanne Euangeliſta, qui, cũ quidam ſcandalizarentur, videntes, eum cum diſcipulis ludere, mandaſſe fertur vni eorum, qui arcum ferebat, vt ſagittam mitteret, quod cùm pluries feciſſet, quæſiuit vtrũ hoc continuè facere poſſet. Reſpondit, quod ſi hoc cõtinuè faceret, arcus frangeretur. Cui

D. Thom.

Beatus

B. Ioannes ſubintulit, ſimiliter anima hominis frãgitur, ſi nũquam à ſua intẽtione relaxetur. Hæc autẽ animi relaxatio dicitur iucũditas, ſiue Euthropelia, quę eſt virtus cõſiſtẽs in dictis vel factis ludricis, in quibus tantũ quęritur delectatio animalis, eo tñ fine & intentione, vt poſtmodũ ſtrenuè & viriliter ad ſpiritualia rediri pòſsit. Hũc etiã eſſe antiquorum monachorũ morẽ, facilè in primis ex D. Hieron. ad Euſtochiũ colliges: vbi de monachis ſui tẽporis, poſtquam de eorũ prandendi modo ſcripſit, ſic ait. *Hinc conſurgunt*, (nẽpè à menſa) *pariter, & hymno dicto, ad præſepia redeunt: ibi vſque ad veſperã cũ ſuis vnuſquiſque loquitur, & dicũt. Vidiſtis illũ & illũ, quãta in ipſo ſit gratia? quantũ ſilentiũ? quã moderatus inceſſus? Si infirmũ viderint, conſolantur: ſi in Dei amore feruentẽ, cohortantur ad ſtudiũ, &c.* Præterea Caſsianus collat. 24. c. 20. loquens de remiſsione in abſtinentia, & ieiunijs quã Eremitæ in hoſpitũ aduentu charitatis cauſa ſeruare conſueuerãt, ſic inquit. *Licet moleſta vobis, ac fugiẽda hæc remiſsio videatur: tñ quã ſit vtilis ac ſalubris, tã corpori, quã ſpiritui veſtro patienter attendite. Sæpè accidit, (non dicã Nouitijs, & infirmis, ſed etiam expertiſsimis atque perfectis,) vt niſi mẽtis eorũ directio atque cenſura quibuſdã mollita fuerit viciſsitudinũ laxamentis: aut in teporem ſpiritus, aut certe in pernicioſam corporis valetudinẽ collabatur.* Et infra, huius interdũ neceſſariæ remiſsionis cauſam reddit. *Primũ* (ait,) *quia prouocat nos auidius ſemper ſolitudinis deſiderare ſecreta: ità quodammodo curſum noſtrũ dũ interpollare creditur: Inſatigabilẽ, ingẽque conſeruat. Qui, ſi nullo interdũ obice tardaretur, vſque ad finẽ cõtẽdere indefeſſa pernicitate nõ poſſet.* Hæc Caſsianus. Cuius ſententiæ fundamentũ maximè penſandũ eſt: ex eo enim clarè colligitur, noſtras interdũ remiſſiones, ſi debitè aſſumãtur, ad ſpiritus ꝓfectũ maximè cõducere. Nã, vt optimè Seneca li. 1. de trãquillitate ꝓpe finẽ, *Nec in eadẽ intentione æqualiter retinenda mens eſt.* Et infra. *Danda eſt remiſsio animis: meliores acrioreſque requieti ſurgent:*

D. Hierony.

Caſsianus.

Seneca.

Vt fertilibus agris non eſt ſemper imperandũ, cito enim exhauriet illos nunquã intermiſſa fœcunditas: ita animorũ impetus aſſiduus labor frangit: vires recipient paululũ reſoluti, & remiſſi. Naſcitur ex aſſiduitate laborũ, animorũ hebetatio quædam & languor. Legũ conditores feſtos instituerunt dies, vt ad hilaritatẽ homines publice cogerẽtur: tãquã neceſſariũ laboribus interponẽtes tẽperamẽtũ. Et inf. *Indulgẽdũ eſt animo, dãdũque ſubinde otiũ, quod alimẽti ac viriũ loco ſit.* Hactenus Seneca. Hæc tñ hic ideò adducta ſũt, quia aliqui, forte ſãcto & laudabili Religionis zelo, hãc animi poſt cõmunẽ mẽſã relaxationẽ, quã nos Recreationẽ vocamus, è medo tollere, tãquã omnino ſpiritũ extinguẽtẽ, nõ parũ conati ſunt. Quorũ in hac re iudiciũ nõ alienum à veritate videretur, ſi in his recreationibus notabilis aliquis exceſſus, vt puta, ſi verba nociua, ſi rixæ, nugæ, cõtẽtiones, vel ſaltẽ verba omnino otioſa interuenirẽt: aut ſi aliàs animi grauitas vel religioſa modeſtia totaliter reſoluerẽtur: vel ſaltẽ, ſi ſecũdũ decẽtiã nr̃æ profeſsionis & ſtatus, aliæ circũſtãtiæ vel tẽporis vel loci nõ adeſſẽt. Ob quæ S. Tho. vt ſup. virtutẽ iucũditatis ſiue Euthropeliæ, in vitiũ verti merito affirmat. In hoc enim caſu ſimilis animi remiſsio nõ parũ eſſet Religioni nociua. Nã, vt refert Taulerus in lib. inſtitut. inter alia, de quibus Chr̃s Dñs apud quendã virũ perfectũ de ſuis amicis querebatur illud etiam erat, ꝙ ſimul cõgregati de rebus vanis vaniſsimè loquerẽtur, nec de ſuo nomine vllã mẽtionem facerẽt. Quare Chriſtus Dñs (Teſte Ludou. Bloſ. in ſpirituali monili. c. 8.) præſcribens B. Brigittæ ac familiæ eius quaſi regularẽ quẽdã viuẽdi modũ cõcedit, vt poſt horas ſilẽtio, orationi, & alijs ſpiritualibus exercitijs deputatas, liberiùs inter ſe colloquãtur, de honeſtis tñ, minimeq; Deo cõtrarijs rebus. Imo eidem Brigittæ S. Beatiſsima virgo Maria in ſpiritu dixit, Amicos Dei poſſe quãdoq; ſeu certo diei tẽpore. cõſolationẽ externã recipere verba tñ ædificatoria proferẽdo, & honeſtè moderateq; ſe recreãdo, ad honorẽ, & laudẽ Dei. Si enim pugnus ſemper tenetur clauſus, cõtrahũtur nerui, & man⁹ debilitatur. Idcirco moderata lætitia propter carnis infirmitatẽ placet Deo. *Vbi cõmodè poterit obſeruari.* Hęc verba nõ ad lectionẽ ſcripturę refe-

S. Thom.

Taulerus.

Ludo. Bloſ.

referenda ſunt: ſed potius ad id, quod iam dictum eſt, nempe, quod in communi Refectorio omnes conueniant (vbi commodè id poterit obſeruari.) Quod ideo additum eſt, quia, cum cellulæ aliquæ à communi Refectorio diſtarent, fortè ob temporis importunitatem & iniuriam, aut ob alias iuſtas cauſas, non ita facilis fratribus hora ſolita ad Refectionem acceſſus contingeret: & ideo ponitur, (*vbi commodè poterit obſeruari.*) Similia verba inuenies, quoties regula præcipit vt omnes ſimul conueniant.

Nec liceat alicui fratrum, niſi de licentia Prioris. &c. Hoc intelligendum non eſt de loco Refectorij, ſed potius de cellula vnicuique deſignata: vt in principio huius capitis adnotauimus. Nam cum ex cap. præcedenti conſtet, Priorem vnicuique propriã cellulam aſsignare debere: hoc caput, quod præcedenti annectitur, de hac loci ſeu cellulæ mutatione apertiſsimè loquitur proculdubiò.

Cap. V. De ſitu cellulæ Prioris, & de eius gubernatione circa res Monaſterij.

TEXTVS.

CEllula Prioris ſit iuxta introitum loci, vt venientibus ad eundem locum primus occurrat: & de arbitrio, & diſpoſitione ipſius poſtmodum quæ agenda ſunt, cuncta procedant.

De arbit, & cũ obediẽtia Prælati omnia in Monaſterio peragẽda eſſe, Benedict. c. 49. & 67. ſuæ Reg. & concor. c. Nullam. 18. q. 2

Gloſſa. V.

IN duobus capitibus præcedentibus actum eſt in regula de ſitu & forma monaſterij, de cellis fratrum, & qualiter vnicui-

vnicuique aſsignanda ſit: in hoc cap. in prima eius parte de cellula Prioris Regula tractat, & decernit, eam iuxtà veſtibulum Moneſterij conſtituendam eſſe. In ſecũda verò parte, quaſi conſtituto, & diuiſo iam Monaſterio, & cellulis ad habitationem, tam Priori, quàm fratribus deputatis: incipit iam de regimine monaſterij, & de ijs, quæ in eo obſeruanda ſunt, determinare: vt patet ex illis verbis, *De arbitrio & diſpoſitione ipſius, quæ agenda ſunt, cuncta procedant.*

Cellula Prioris ſit iuxta introitum loci. &c. Circa hanc primã capitis partem duo ſe offerunt potiſsimùm conſideranda. Primum eſt, cellulam Prioris iuxta introitum loci eo fine præcipuè erigendam decerni, vt Prior ſæcularibus ad eremi domus accedentibus primus occurrat: & ipſe ſolus cum illis res & negotia tractet: ne cuilibet aduenienti facilis ad fratres pateat acceſſus, præcauens in hoc, ne fratres à contemplationis quiete, & à dulci orationis ſomno turbentur. Solent enim ſæpiſsimè aduenientes hoſpites rumores varios & nouitates perferre: & ſic mũdum ipſum in monaſterium vtcumque inducunt: Religioſoſque cogunt, aut certè inuitant, vt rerum mundanarum, quas obliuioni tradiderant, denuo recordentur, & eorum menti imprimantur, quibus ſpeciebus eorum animi depicti & informati, orationis feruorem deuotionemque facilè remittunt. Quare ſanctus Benedictus in ſua Regula cautè præcipit, ne hoſpites nouarũ rerum nuntia in monaſterium referant. ca. enim 67. ſuæ regulæ ſic ait. *Nec præſumat quiſque alijs referre quæcumque foris monaſterium viderit, aut audierit: quia plurima deſtructio eſt, quod ſi quis præſũpſerit, vindictæ Regulari ſubiaceat.* Quod & in veteri Pachomij Regula, ei ab Angelo tradita. n. 48. decernitur. *Cauendum eſt autem, ne quis de domo in alteram domum verba trãsferat, nec de monaſterio in agrum, nec de monaſterio in monaſterium.* Et. n. 49. *Siquis ambulauerit in vias, vel nauigauerit, non loquatur in monaſterio, quæ ibi geri viderit.* Hæc Pachomius, ſiue potius Angelus Pachomio tradidit. Et forte ob hanc rationem, in admittendis his extraneorum ſiue ſæcularium hominum congreſsibus aut cõfabulationibus, magnam adhiberi à monachis cautionem,

D. Benedict.

Pachomius.

Baſil.

Baſilius voluit, vt late proſequitur ipſe in conſtitutionibus monaſticis, c. 6. *Baſilius.*

Secundò certum eſt, Prælatum non conſtitui à Regula domus ianitorem tantùm enim præcipit, quod eius cellula ſit iuxta introitum eremi. Et fortè ideo non dixit iuxta ianuam Monaſterij, quia tunc, cum religioſorum habitacula per eremum diſperſa eſſent, non erat aliqua ſepe circumcluſa: ſicut & modo contingit in Camandulenſiũ eremo. Quare facilè ſæculares illas cellulas, quæ iuxta primum introitum erectæ erant, adire poterant: & ob id decernit Regula, vt ea, quæ Prioris eſt, in primo loco conſtruatur. Exquo etiam inferre licet cùm noſtrarum domorum iam nunc diſtincta ſit forma & diſpoſitio, non teneri Priorẽ ſuam habitationem iuxta Monaſterij cardinem habere. *Et de arbitrio, & diſpoſitione ipſius poſtmodum, quæ agenda ſunt, cuncta procedant.* Satuit iam ab hoc loco de Prioris poteſtate, præcipitque, vt omnis Monaſterij diſpoſitio & gubernatio ad Priorem deuoluatur, ita, vt omnia eius voluntate & indicio menſurentur & fiant.

Circa hanc Regulæ partem oportet examinare, an omnia monaſterij negotia tantùm Prioris arbitrio & conſenſu peragenda ſint, an verò in aliquibus ſpectandus ſit aliorum fratrum, vel ſaltem maioris partis capituli conſenſus? In qua dubitatione pro parte affirmatiua, nempe, voluntatem Prioris ſolam ſufficere, expreſſè militant Regulæ verba nuper adducta. Authoritas igitur Prioris ſola ſufficit. Nec difficultatem euadet, ſiquis dicat, in noſtra Religione prædictam Prioris poteſtatem conſtitutionibus noſtris reſtrictã ac limitatam eſſe, cauetur enim in 2. parte earum cap. 5. & 8. ne Prior circa bona conuentus, neque circa alia maioris ponderis, diſponat abſque interuentu & voto trium Clauariorum, aut in defectu vel diſcordia iſtorum, ſine maioris partis capituli aſſenſu. Nam nulla conſtitutio fieri poteſt Regulæ contraria: vt præcipitur in Bullis Gregorij XIII. Sixti V. & Clementis VIII. Non igitur obſtant conſtitutiones, quominus Prior conuentualis plenaria poteſtate fungantur.

Secundò, quia de iure communi tota poteſtas gubernan-

di monaſterium, tàm quo ad temporalia, quàm quo ad ſpiritualia, ad Priorem ſiue alium quemcumque immediatum Prælatum ſpectat. Ita expreſſè docetur in cap. nullam 18. quæſtione. 2, vbi Pelagius Papa ſcriptum reliquit, *De cætero vniuerſa, quæ vel ad diuini cultus reuerentiam, vel vtilitatem eiuſdem Monaſterij pertinent, Abbatis ſolicitudo (ad quem poteſtas tota pertinere conuenit) debeat adimplere.* Ex quo loco hanc partem efficaciter probari, docet Nauarrus d.c. nullam n. 4. & conſilio 76. de Regularibus: à quo nullus Canoniſtarum diſſentit.

Cap. Nullā 18. q. 2.

Nauar.

In hac dubitatione primò certum eſt, iure communi attento probabilius eſſe, Abbatem ſiue Priorem Monaſterij per ſe ſolum hanc poteſtatem habere, & exercere poſſe: ita, vt ipſe ſolus omnia ferè, tam quæ ad perſonas, quàm quæ ad res monaſterij ſpectant, gubernart, & ordinet. Ita expreſſè habetur in dicto cap. nullam. Dixi (fere omnia) nam aliqua ſunt, quæ, vt pote nimis ardua, ſolus Prælatus abſque conſilio & conſenſu conuentus expedire non poteſt: qualis eſt alienatio bonorum Monaſterij, quæ capituli conſenſum prærequirit: alia verò ſunt, quæ licet nō cōſenſum capituli, eius tamen conſilium deſiderant, vt optimè adnotauit Nauarrus in d. c. nullam nu. 11. pro cuius confirmatione adducit cap. ſine ceſſatione. 12. quæſt. 2. cap. Nulli de rebus eccleſ. non alienan. cap. Nouit, & cap. Quāto, & cap. Ea noſcitur, de his, qui fiunt à Prælato.

Dict. c. Nullam.

Nauarrus.

Cap ſine ceſſat. 12. q. 2. ca. Nulli, de rebus eccleſ. non alien. c. Nouit. & c. Quanto, & c. Ea noſcitur, de his, quæ fiunt à Præl.

Secundo certum eſt iure nouiori, ſeu (vt clarius loquar) communi omnium ferè Religionum conſuetudine, teſte Nauarro dict. conſ. 76. numero 11. hanc Prælatorum poteſtatē maxima ex parte fuiſſe reſtrictam, ita, vt bonam partem eorum, quæ ad conuentus regimen ſpectant, teneantur facere Capituli, aut Conſiliariorum, vel Diſcretorum conſilio, ſiue conſenſu. Idque expreſſè in noſtris conſtitutionibus dicta 2. parte cap. 5. notatur. Cauetur enim ibi, vt Prior ex conſenſu trium Conſiliariorum, quos nos Clauarios vocamus, ea, quæ ad regimen conuentus ſpectant (præcipuè circa bonorum cuſtodiam) expediat: & in caſu, quo prædicti Clauarij diſſentiant, teneatur Capitulum conuocare, & maiorem

& ſaniorem partem ſequi. Imo & ea, quæ ardua & maioris ponderis ſunt, cùm ſolis Clauarijs determinare non poteſt: ſed conuocare tenetur omnes Patres, vel ſaniorem partem conuentus conſulere, vt ibidem præcipitur. Quarè magni illi monachorum Patres Baſilius ac Benedictus in ſuis monaſterijs, Abbatibus, vt aliorum fratrum requirant conſilia, commendarunt. Baſilius enim in breuioribus quæſtion. 48. præcipit, vt Abbas ſeniores monaſterij ad conſilium ac conſiderationem de rebus communibus neceſſariò adhibeat, perſuaſus ab admonitione eius, qui dixit, *Cum conſilijs omnia facito*. Hæc Baſilius. Et Benedictus capit. 3. ſuæ Regulæ, *Quoties aliqua* (ait) *præcipua agenda ſunt in monaſterio, conuocet Abbas omnem congregationem, & audiens conſilium fratrum, tractet apud ſe prudenter, & quod vtilius iudicauerit, faciat. Ideò autem omnes ad conſilium vocari diximus: quia ſæpè iuniori Deus reuelat, quod melius eſt.* Et infra. *Si quæ verò minora agenda ſunt; ſeniorum tantùm vtatur conſilio: ſicut ſcriptum eſt, omnia fac cum conſilio, & poſt factum non pœnitebis.* Et hoc eſt quod in noſtra Regula bis aut ter repetitur, quod Prior de aſſenſu aliorum fratrum aliqua expediat. Nec eſt cur immoremur in inueſtigandis vtilitatibus, quę ex multorum adhibito conſilio ſequuntur.

D. Baſilius.

Benedictus.

Tertio conſtat, Prioris poteſtatem, etiam quantum ad electionem aliquorum officiorum monaſterij, in noſtra Religione eſſe coarctatam: nã Prior ſolus Suppriorẽ & Clauarios conſtituere non poteſt: ſed eorum electio vel ad Prouincialem ſimul cum ipſo, vel ad Conuentum ſpectat. Alios vero Monaſterij officiales ad nutum creare, & amouere poteſt: in hoc enim eius iuriſdictio diminuta non eſt. Pertinet etiã ad ipſum vt poté quod ad regimẽ Cõuẽtus ſpectat ordinare ea officia deſignare, quæ adminiſtrationi, tam domus, quam Chori deſeruiunt. Et quamuis id Suppriori (ne Prior multis grauetur) commiſſum ſit: proprium tamen munus & iuriſdictio Prioris eſt. De cuius arbitrio & diſpoſitione, quæ ad optimam Monaſterij adminiſtrationem conducũt, gerenda ſunt. Officia verò minora hebdomadibus ſingulis

denuo religioſis iniunguntur, vel iniuncta confirmãtur: & ſic quolibet Sabbato Tabula communis legitur, qua vnicuique illius hebdomadæ exercendum munus denũciatur. Quæ maiori ex parte tantùm per ſeptimanam in noſtra Religione perdurant, vt nemo ab eis excuſari vllo modo poſſit: idque valde vſitatum fuit apud antiquos monachos. Nam vt author eſt Caſsianus libro. 4. inſtitut. capitulo. 19. *Per cunctam Palæſtinam, & Meſſopotamiam, & Cappadociam, ac totum orientem ſingulis hebdomadibus vicìſsim fratres ad hæc officia ſibi reddenda ſuccedunt, ita, vt, ſecundum Cœnobij multitudinem, miniſtrorum quoque numerus deputetur.* Et Hieronymus in Epiſtola de cuſtodia virginitatis, de monachis ſui temporis loquens, *Per ſingulas* (inquit) *hebdomadas vicìſsim miniſtrant.* IdqueD. Benedictus ſæpiſſimè in ſua Regula monet: præcipue c. 37. *Fratres* (ait) *ſibi inuicem ſeruiant:* & loquitur, vt ex ſequentibus patet, de obſequio per ſeptimanam durante. Huius miniſterij, per ſeptimanas vicìſsim inter Monachos impenſi, rationem reddit D. Baſilius ſerm. 4. vbi poſtquàm docuit, huiuſmodi munera & obſequia debere ab omnibus per hebdomadarum circuitum exerceri, rationem aſsignans, inquit, *Vt humilitatis merces communis ſit, & non liceat alicui, ne in bono quidem ſuperare congregationem, & requies ex æquo omnibus contingat: nam partim defatigari partim verò quieſcere inſenſibilem laborem facit.*

Caſsianus. *D. Hierony.* *D. Benedic.* *Baſilius.*

Denique attenta noſtra Regula, clarè etiam colligitur, Prioris poteſtatem eſſe reſtrictam, & limitatam, ita, vt ea, quæ grauiora videntur, ex aliorum fratrum conſenſu diſponat. Idque ex eo præcipuè probatur, quia in duobus antecedentibus capitulis (nempe in ſecundo de receptione locorum, & in alio de cellis fratrum,) Prioris facultas non extenditur ſine fratrum aſſenſu, neque ad recipiendas domos, neque ad cellulas deputandas. Qua ergo ratione credi poteſt, in hoc cap. ita amplam ei concedi facultatem, vt omnia ipſe ſolus gubernet, ſolus tractet, aut ſolus perficiat. Certè limitanda ſunt huius cap. verba per ea, quæ ſuperiùs dicta

ctâ ſunt, nempe vt omnia, præcipuè ſi grauia ſint, cum fratrum conſilio diſponat: & monaſterij regimen exerceat, vt in noſtris conſtitutionibus decernitur. In qua re etiam ſi Regula obſtaret, ſufficeret noſtræ, & aliarum Religionū in contrarium communis, & recepta conſuetudo, authoritate Pontificum comprobata.

Neque obſtât in contrarium adducta. Nàm prioris argumenti ſolùtio facilis eſt, ſi attendàs, tum communi conſuetudine, tum noſtris conſtitutionibus à Summis Pontificibus confirmatis, in hac parte regulæ derogari: imo (vt melius dicam) illam exponi & declarari.

Ad ſecundum ſimillima eſt reſponſio: iuri communi derogari contraria Religionum conſuetudine rationabili, & vſu recepta.

Ex prædictis autem Regulæ verbis aliud vltimum conſectarium elicitur, quod ſine Prioris obedientia, & voluntate, nihil ſiue magnum ſiue paruum in monaſterio agere liceat: id enim clariſsimè ſonant illa verba, *Et de arbitrio & diſpoſitione ipſius poſtmodum, quæ agenda ſunt, cuncta procedant.* Et quidem in monaſterio tam in ſpiritualibus, quàm in corporalibus, tam in internis, quàm in externis operationibus nihil eſſe aggrediendum ſine præuia Prælati authoritate ac obedientia, vbique Patres docent. Iſidorus enim libro. 2. de officijs cap. 15. Laudans Religioſorum vitam, inter alia ſic ait. *Neque aliquid ab eis ſine nutu Paternæ iuriſdictionis aſſumitur*, & Diuus Benedictus in Regula cap. 49. *Ergo cum voluntate Abbatis omnia agenda ſunt*, & cap. 67. ait. *Similiter correctioni Regulari ſubiaceat, qui aliquid quamuis paruum ſine iuſsione Abbatis facere præſumpſerit.* Plura de hoc, eaque huic propoſito aptiſsima, infra in Epilogo Regulæ, dubitatione ſecunda, à nobis adducentur.

D. Iſidorus.

D. Benedic.

Cap.

Cap. VI. De manſione in cellulis, & de iugi, ac continua oratione.

TEXTVS.

De mãſione in cellula 2. p. ſtatutorũ Carthuſ. c. 14. n. 1. Simile præceptũ de iugi & cõtinua orat. apud vllam Reg. nõ inuenies: cõſulit tamen B. Franc. ca. 10, & Aug. c. 6. & Hieron. in. Reg. Monacha. c. 26. & habetur in Reg. Monachorũ c. 14.

MAneant ſinguli in cellulis ſuis, vel iuxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes: niſi alijs iuſtis occaſionibus occupentur.

Gloſſa. VI.

HVcuſque in noſtra Regula tantùm vel ſaltem præcipuè actũ eſt de Eremi loco, & ſitu, ac de poteſtate Prælati, & diſpoſitione monaſterij: iam ab hoc. c. ſubditorum obligationes, & noſtrum inſtitutum, ſiue ſcopum incipit aperire. In primis igitur hoc capite præcipitur, vt ſinguli die ac nocte in noſtris cellulis maneamus, niſi aliàs ab eis aliqua iuſta cauſa cogamur recedere. Præterea, quòd in eiſdem cellulis, die ac nocte, diuinę legis meditationi & aſsiduæ orationi ſtudeamus. Iuxta hæc igitur duo præcepta, huius capitis commentaria in duas diuidemus partes. In quarum prima de manſione in cella: in ſecunda de meditatione & oratione, Deo dante, dicemus:

Maneant ſinguli in cellulis ſuis, vel iuxta eas, die ac nocte, &c.

Ex his primum collige, non vtcunque præcipi à Regula in cellis manere, ſed & præterea conſultò addi (ſinguli) vt denotetur, vnumquemque ſingulariter & ſolum in propria cellula habitaturum, vt aptius orationi vacet, iuxta ea, quæ ſuperius c. 3. adnotauimus.

Secundo collige, prædictis verbis denotari & præcipi, omni tempore in cellula reſidere: quod ſignificant illa verba (*die ac nocte:*) idque niſi alijs iuſtis occupationibus ab eis compella-

compellamur exire. Ex quo obiter nota, non quamlibet oc caſionem ſiue cauſam ſufficere, ſed eam tantùm, quam iuſtam vel obedientia, vel neceſsitas, aut alia rationabilis cauſa reddant.

DVBIVM I.

DVbitabit tamen aliquis primò, an illa verba (*die ac nocte*) referenda ſint ad anteriorem capitis partem, ſcilicet, ad manſionem in cellula, an forte ad ſecundam, hoc eſt, ad meditationem, & orationem aſsiduam? Reſpondetur, ſine dubio prædicta verba ad vtramque capitis partem referri debere: vtrãque enim apertè copulant, & cõnectunt: & ita ad vtramque relata optimum reddunt ſenſum nempè, *Maneant die ac nocte in cellulis meditantes in lege Domini*, ita, vt *die ac nocte* tam ad vnum, quam ad aliud referatur. Et hoc primo conſtat ex cõmuni conſenſu & interpretatione Ordinis. Ita enim ab initio ab omnibus receptum eſt, non ſolùm ad continuam orationem, ſed etiam ad perpetuam cellæ obſeruationem omnes ex inſtituto noſtro teneri. Præterea, ex ipſo Regulæ contextu non obſcurè decerpitur: nam his verbis, *Maneant ſinguli in cellulis ſuis die ac nocte*, quæ eſt prima huius cap. pars, rectè iunguntur, & correſpondẽt ſequentia verba, *In lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes*: ita, vt *die* meditẽtur, *nocte* verò, in qua vigilię præcipuè exercẽtur in orationibus vigilẽt. Tũ etiã quia prioribus capitis verbis quaſi ipſa materialis clauſura præcipit: poſterioribus verò modus, quo in cellis manere & exerceri debeãt, deſcribitur, nẽpe *meditãdo, &c.* Vnde illa determinatio, *die ac nocte*, pariformiter vtrũque reſpicit, & determinat. Nam in iure receptum eſt, quod vna determinatio reſpiciens plura determinabilia, pariformiter ea debeat determinare. Præterea tertio, quia quando hæc regula mitigata fuit, inter cauſas mitigationis ea præcipuè fuit Eugegio IIII. ob oculos poſita, quod fratres tenebantur ad orationẽ, & meditationem cõtinuam: & inſuper ad incluſionẽ cellularũ perpetuã, vt patet ex Bulla mitigationis in præfationibus adducta.

DV-

DVBIVM II.

CIrca illa verba, *iuxta eas*, multos dubitaſſe vidi, an Religioſus abſque ſuperioris permiſſu & licentia poſsit extra ſuam cellulam, prope eam tamen, manere. Cuius dubij negatiuam partem non parum vrget mitigationis Bulla, in qua indulgetur, vt poſsint fratres liberè & licite exire ad clauſtra. Ergo id non erat antea ex vi Regulæ permiſſum: & ex conſequenti neque hoc tempore, quo nos regulæ puritatem, & primitiuum rigorē in hoc obſeruamus.

Secundo pro hac eadem parte facit: quia cum olim diuerſa eſſet Monaſteriorum diſpoſitio & ſitus, vt conſtat ex. c. 2. & 3. ita, vt cellulæ adinuicē diſtantes, & ſeparatæ eſſent; oportebat tunc, vt fratres extra proprias cellulas per aliquod ſpacium, parùm ab eis diſtans, poſſent exire & deambulare. Hoc enim maximè ad orationem & contemplationem illos ſæpè iuuaret. At nunc alia eſt Monaſterij forma, & diſpoſitio, cùm omnes cellæ ſimul in vno dormitorio iungantur, & ſic qui antea Eremum, nunc cœnobium colant. Quare, cum immutata ſit Monaſterij forma, non mirum, imo neceſſe eſt, vt & ius & regula in hoc etiam immutetur. Ita enim ſuperius ſumus Philoſophati de cellula Prioris. Et confirmatur, quia hæc licentia propè cellulas exeundi, modò, ſuppoſita cœnobiali diſciplina, contra regulæ intentionem pugnare videtur, nam certe ſi vnicuique liberè licet iuxta cellulam manere, facilè inutilibus confabulationibus anſam alijs præbebit: & ſic finis Regulæ aut extinguetur, aut valdè imminuetur, cum ferme impoſsibile ſit in multiloquio orationem conſeruari.

Confirmatur ſecundo, quia ferè omnes Prælati, præcipuè timorati, ſubditos cū extra cellulam vagantes conſpiciunt, eos increpare ſolent, & ad cellas redire præcipiunt: neque in hoc Prælati animaduertunt, an ſubditi prope an longe ſint à cellulis, neque vnquam ſubditi ibi neque alibi excuſantur: quæ à poſteriori magna eſt coniectura, prædictam

Regulæ

Regulæ exceptionem ſiue indulgentiam iam inter nos ex communi interpretatione ceſſaſſe.

Vltimò, ſi Religioſi poſſent prope cellulam exiſtere, & omnibus hoc permiſſum foret, & ita de facto fieret, vt omnes in dormitorio extra cellulas manerent, aut per alia monaſterij loca deambularent: quid in Religione noſtra abſurdius fingi aut excogitari poſſet? Manifeſtò ergò conſtat, dictam limitationem nunc, ſine magna Religionis deformitate, & relaxationis periculo, locum habere non poſſe.

Pro parte vero affirmatiua in primis vrgent ipſius Regulæ clara & indubitabilia verba, à quibus minime licet recedere. Secundo, quia etiam aliqui Prælati, viri pij, & prudentes, non multum in hoc exiſtunt ſcrupuloſi. Tertiò, quia in 1. par. conſtitut. cap. 7. ita dicitur: *Vt meliùs ſeruetur regula noſtra, quæ præcipit, fratres noſtros manere in cellulis vel iuxta eas, præcipimus, &c.* Ergo Capitulum Generale, in quo ea conſtitutio edita fuit, eam Regulæ limitationem admittit & approbat.

In hac dubitatione, quæ non parui ponderis videtur, illud in primis conſtituo; Religioſos non poſſe abſque neceſsitate ad clauſtra pergere, aut per ea deambulare. Ita euidenter colligitur ex prima ratione pro contraria parte adducta, aliàs enim nos Regulā in hac parte mitigatam ſeruaremus. Nam ſi ambulare per clauſtra relaxatio Regulæ eſt, non poteſt id nobis ſine relaxatione licere. Et idem ſentiendū eſt de deambulatione & progreſſu ad monaſterij hortos: id enim ſine ſuperioris licentia minime fieri poteſt, quia hoc non eſt iuxtà cellulam, ſed longe ab illa diſcedere. Præterea, quia ſi nobis licet libere hortos adire, cur etiam non licat ad quæcumque alia Monaſterij loca pergere, & per omnia vagari? cum frequenter horti magis à cellulā, quàm alia loca, diſtent. Vnde ad omnia, quæ intra Monaſterij ambitum continentur, acceſſus non prohibebitur. Quid igitur eſt quod Regula præcipit? an, ne exeamus per plateas & vicos ſine licentia? Optima certe erit cellulæ clauſura, ſi per totum monaſterium; aut per maiorem eius partem licet diſcurrere. Quare, aut dicendum eſt, nos non teneri aliqua ſtrictiori obligatione ad manendum in cellulis, quàm

cæteris

cæteros Religioſos, aut reſtringenda eſt hæc facultas à cellu la exeundi eo modo quo dixi, nempe, vt non liceat clauſtra hortos, aut alia Monaſterij loca adire, nec per ea ſine licentia diſcurrere.

Secundo, mihi valde probabile videtur, poſſe nos aliquā do iuxtà cellulæ ianuam exire, & prope eam manere, dummodò alia incommoda non ſequantur, quale erit, ſi omnes cellulæ ſimul eſſent in vno dormitorio: nam tunc turpe eſſet & valde irreligioſum, ſi omnes vel aliqui iuxta proprias cellulas conſiderent. Vbi verò prædictum inconueniens ceſſat, vel aliud ſimile, (ſcilicet, quando Prælatus ob alias iuſtas rationes iuxta cellulas eſſe prohiberet,) poſſunt licite Religioſi in mediocri diſtantia extra cellam, vel ad fruendum ſole, vel ad commodiùs ſtudendum, vel ob aliam ratio nabilem cauſam egredi.

Neque contra hanc reſolutionem vtriuſque partis argumenta obſtant. Nam ad primum proparte negatiua nos libere fatemur, non eſſe licitum ambulare per clauſtra, vel ad alia loca ſimilia exire. Ad ſecundum Reſpondetur, quòd etſi mutata ſit domorum diſpoſitio, ſeruari tamen debet Regula in eo, quod commode poteſt, præcipue quando nullum incommodum ſequitur.

Ad confirmationem Reſpondetur, quod in caſu, quo Regularis diſciplina & ſilentij cuſtodia periclitetur, tunc iuſta eſt cauſa, vt Prælatus poſſit & debeat huiuſmodi egreſſus impedire.

Ad ſecundam confirmationem reſpondetur, Prælatos iuſtè præcipere id, quando prædicta experiantur incommoda.

Ad vltimum iam dictum eſt, quod (licet in dormitorio conſidere inconueniens ſit) tamen quando cellula non eſt in dormitorio, tunc prædictum inconueniens ceſſat: imò quando dormitorium eſſet prope aliquod ſolarium, recte poſſent eo accedere, ſi non eſſet periculum confabulandi, aut alias commiſcendi inutiles contentiones.

Ad ea verò, quæ pro parte affirmatiua obijciuntur, Reſpondeo ad primum, quòd Regula intelligenda eſt quando nullum ſequitur inconueniens: & ſic pij Prælati id abſque

ſcrupulo

ſcrupulo permittunt. Et ſic patet ad ſecundum, & tertium, quod conſtitutio ordinis non eſt contra noſtram ſententiam. Nam nos etiam concedimus, eam indulgentiam non eſſe ablatam, ſed potiùs nunc permanere, ea tamen moderatione, qua ſupra dicto. c. 1. & 2. explicata eſt.

Ex his infertur verus intellectus, & genuina & litteralis expoſitio prioris partis huius capitis. Vltra vero progredi & inquirere libet cauſam, ob quam à Regula tam ſtricta cellulę clauſura præcipiatur. Et ideo ſit tertium dubium.

DVBIVM III.

Quæ ſit ratio, cur in noſtra Regula ita ſtrictè cellulæ cuſtodia præcipiatur.

IN hoc dubio præmittenda ſunt ea, quæ de iugi cellulę habitatione Patres docent, vt ex his clauſuræ fructus vnicuique pateat: ſimulque animaduertendum, quantum & noſtra inſtitutio, antiquorum Monachorum, ſeû (vt verè loquamur) Maiorum noſtrorum viuendi ritui ſimilis ſit. Deinde in ſecunda huius dubij parte rationem & cauſas colligemus, ob quas nobis tantoperè cellæ cuſtodia commendetur.

Quantũ ad primũ Ægyptijs Monachis (quos nos non immeritò vt Patres, & maiores colimus) ex Caſsiano, qui eorũ *Caſsianus.* inſtituta expertus, ea optimè nouit, conſtat, magnam die ac nocte in ſuis cellulis immobiliter perſeuerãdi fuiſſe curam. Nã, vt hic li. 2. inſt. c. 15. ſcribit, *Nullus audet & quidẽ per totũ diei ſpacium è cella ſua progredi, aut deſerere opus in ea ſolitus exercere: Niſi fortè cum fuerint ad officiũ neceſſarij cuiuſcũque operis euocati.* Et lib. 4. c. 10. docet, eos ſine licentia minimè è cella progredi audere. Et inſuper. 16. c. eiuſdẽ lib. ſic inquit. *Si finita Synaxi non reuertebatur quis ſtatim ad ſuam cellam, puniebatur.* Plura alia de hac continua cellæ habitatione paſsim idem tradit Caſsianus, præſertim libr. 2. 3. 4. & 10. & alijs etiam locis infra citandis. Hæc igitur Maiorum noſtrorum ſeruandi cel-

lulam cura, ad vnguem, vt ab ipſis cuſtodiebatur, à noſtra regula commendatur.

D. Baſilius. Baſilius etiam hanc cellulæ manſionem, ſermone ſecundo exercitationis, talibus verbis commendat. *Si itaque contigerit, te iuxta circunſtantiam negotiorum aliquam, è cella proficiſci, armatus pectore timore Dei, & inſerta in manu charitate Chriſti, deuictiſque per omnem continentiam voluptatū incurſibus, ſtatim neceſſitate expleta reſili, ne immoreris: ſeù velocibus alis vtere ad reditum, velut innocens quædā colūba ad arcā, quæ te emiſit, transfugiens, ſicque perſuadēs tuis cogitatibus cōtingere tibi nō poſſe in vllo alio loco ſalutarē requiē.* Et in fine eiuſdem ſermonis, *Perſeuera* (inquit) *in cellā, non dies neq; menſes, ſed multorum annorū circuitus, Hymnis cæleſtibus Dn̄m celebrās in nocte, & in die, imitās opera cherubim.* Recolendus eſt idem Baſilius in conſtit. Monaſt. ca. 7. & . 8. vbi ſtabilitatem cellæ monacho amplectendam, vagationeſque ſine iuſta cauſa fugiendas præcipit.

Bernard. Mirū etiā eſt, quā frequens ſit D. Bernar. in hoc propoſito cōſulēdo, hic enim ad fratres de monte Dei (nēpè ad Carthuſiēſes, ſiue (vt alij volūt) ad noſtri ordinis fratres) ſcribēs, ſic monet. *Propter hoc, ſecundū formā propoſiti veſtri habitātes in cœlis, potiuſquā in cellis, excluſo à vobis toto ſæculo, totos vos incluſiſtis cū Deo.* Et infra. *Omniū bonorū officina eſt cella, & ſtabilis perſeuerantia in ea.* Et paucis interiectis. *Regat ſanctæ obedientiæ Regula bonā voluntatē, illa vero corpus, & doceat illud poſſe conſiſtere in loco, cellā pati, ſecūque morari. Impoſſibile eſt, hominē fideliter figere in vno animum ſuū, qui nō prius alicui loco perſeuerāter affixerit corpus ſuū.* Et deniq; inf. addit. *Alia cella tua exterior, alia interior: exterior eſt, dom⁹, in qua anima tua cū corpore tuo habitāt: interior eſt cōſciētia tua. quā inhabitare debet omniū interiorū tuorū interior Deus cū ſpiritu tuo: dilige ergo interiorē cellā tuā, dilige exteriorē, & vnicuique ſuū impende cultū.* Hæc Bernardus.

Qua vero de cauſa, cellæ cōmoratio tam arcta & aſsidua antiquis

antiquis Monachis fuerit iniuncta, varijs in locis explicat Caſsianus, præcipuè tamē lib. 3. 4. & 10. inſtitutionum. c. 3. vbi hanc oſtendit: quia *Spiritus accidiæ maximè ſolet Monachos infeſtare, vt paulatim protracti è cella, actus ſuæ profeſſionis incipiant obliuiſci, qui non eſt aliud, quàm intuitus & cōtemplatio diuinæ puritatis: quæ non alibi poteſt, niſi in ſilentio, & iugi cellæ perſeuerantia, ac meditatione cōquiri.* Quo quid aptius noſtro propoſito dici poſſet? tū, vt cellæ vtilitas appareat: tū, vt cōſtet, noſtrum inſtitutū, & profeſsionē ab antiquis illis Ægypti, & Palæſtinæ monachis deducta fuiſſe. *Gaſsianus.*

Præterea idem Caſsianus, collatione. 24. ca. 3. latè docet, ad interiorem hominis puritatē, peruigilem cellæ ſolitudinem maximè conducere. *Nam variæ ac effuſæ cogitationes à nemine prorſus, quamuis ſolicito ac vigilanti, vel caueri poterunt, vel videri, niſi qui corpus atque animū iugiter intra parietum ſepta concluſerit: vt ita quis velut piſcator egregius victū ſibi Apoſtolica arte proſpiciens, in trāquilliſsimo cordis ſui profundo agmina cogitationū natantia, intentus, atque immobilis caperet: & tanquā prominenti ſcopulo curioſè profunda proſpectans, quas ad ſe hamo trahere debeat ſalutari, quas verò tanquā malos ac noxios piſces negligat, ac refutet, ſagaci diſcretione dijudicet.* Et. c. 5. proſequitur. *In hac ergo vnuſquiſque cuſtodia perſeuerās efficaciter illud implebit, quod per Habacuch Prophetam ſatis euidenter exprimitur. Super cuſtodiā meā ſtabo & aſcendā ſuper petram, & ſpeculaber, vt videā, quid loquatur in me, & quid reſpondeā ad arguētē me.* Huculque Caſsianus. *Idem.*

D. Bernardus hanc cellæ commoditatem ad cordis puritatem & orationem, latè proſequitur, vt ſup. *Cellæ inquit, & cœli habitatio cognatæ ſunt: quia ſicut cœlū & cella ad inuicē videntur aliquā habere cognationem nominis, ſic & pietatis. Nā à celando cœlū & cella nomen habere videntur: & quod celatur in cœlis, hoc & in cellis: quod geritur in cælis: hoc & in cellis. Quid nā eſt hoc? Vacare Deo, frui Deo. A cella enim* *Bernardus.*

 in

in cælũ ſæpè aſcẽditur: vix autẽ vnquã à cella in infernũ deſcẽditur, niſi ſicut dixit Pſalmiſta, Deſcẽdant in infernũ viuẽtes: videlicet, ne deſcendãt morientes. Moriẽs autẽ vix aut nũquã aliquis à cella in infernũ deſcẽdit: quia vix vnquã niſi cælo prædeſtinatus in ea vſque ad mortẽ perſiſtit. Et infra. *Cella, terra ſancta eſt, & locus ſanctus, in qua Dñs & ſeruus eius ſæpe colloquuntur, ſicut vir ad amicũ ſuũ: in qua crebro fidelis anima verbo Dei coniungitur, ſpõſa ſpõſo ſociatur, terrenis cæleſtia, humana diuinis vniuntur. Siquidẽ ſicut templũ ſanctũ eſt Dei, ſic cella eſt ſerui Dei: & in tẽplo, & in cella diuina tractãtur ſed crebrius in cella.* Et aliquibus interpoſitis addit. *Otioſum non eſt vacare Deo, imo negotiũ negotiorũ hoc eſt quod quicũque in cella nõ agit fideliter & feruenter quodcũque agit quod propter hoc nõ agit, ſcilicet, vt Deo ſeruiatur, in eo quod agit otiatur.* Hæc & plura alia ibidẽ, vt optime ſolet, tractat Bernardus. Ac denique Baſilius. c. 7. ſuarũ conſtitutionum, cellæ quietem, ac diuturnam cohabitationem ad mentis puritatem obtinendam obtinenda ordinari, teſtatur.

Baſilij.

Neque hanc ſolam in cella vtilitatẽ Patres adinuenerũt, ſed & plures alias: eam tamen inter omnes commemorabimus, quòd in ea à multis periculis liberamur. Nã vt Baſil. dicto ſerm. 2. ait, *Egreſſus es è cella tua: reliquiſti cõtinentiã, oculos trãſmiſiſti in mũdũ.* Quare admonet (vt ſupr. retulimus) vt exeat quis, quando neceſſe fuerit, de cella Dei timore armatus, & ad eã quãcitiſsimè redeat. Vnde Syrenus Abbas apud Caſsianũ collt. 6. ca. 15. hoc ipſum monet. *Iugis cellæ cõmoratio retinẽda eſt. Toties enim etiã reuerſus quis, velut nouus in ea & incipiẽs habitator titubabit, atq; turbabitur, quoties ab eadẽ fuerit euagat⁹. Illã nãq;, quã in cella reſidẽs acquiſierat intẽtionẽ animi, ſi fuerit relaxata, recuperare rurſus non ſine labore poterit, ac dolore. Et per hoc reductus retrò, non de amiſſo cogitabit profectu, quem ſuperadijcere potuit, ſi cella non fuiſſet excuſſus: ſed gaudebit potius, ſi illũ ſtatũ, de quo recidit, ſemetipſum ſenſerit recepiſſe.* Quod & ipſa experiẽtia cõpertum eſt: hoc ipſum ſcilicet quod Syrenus docet, varias enim perturbationes, cõtentiones, iudicia, inumeraſq; alias labendi occaſiones cellę incluſione vitamus.

Syren. Ab.

Ex

Ex his iam patet propoſitæ dubitationis reſolutio, quare (ſcilicet) in noſtra regula in cellula, nocte dieque, perſiſtere moneamur. Nam cũ noſtræ Regulæ peculiaris finis, aſſidua ſit diuinæ legis nocte dieque meditatio: nullum aliud medium efficacius, & ad huius finis conſequutionem conuenientius, ac proximius excogitari potuit, quàm diuturna, & ſtabilis cellæ commoratio: vt ita, intrantes cubiculum noſtrum, vt Dominus docuit Matth. 6. c. clauſó oſtio, ad cœleſtem Patrem orationes fundamus. Ibi enim, cùm omnium cogitationum ſiue ſolicitudinum ſtrepitu cor noſtrum careat, purè & familiariter Deo colloquimur. Vndè non incõ mode cella, domus orationis dici poteſt: tùm, quia iuge orãdi ſtudium exigit: tùm etiam, quia commoditatem tribuit id optimè exequendi: cùm curas omnes tam internas, quã externas remoueat. Quæ cum ita ſint, ſine dubio cellæ habitatio ad continuam meditationem maximè confert. *Matth. 6. 6.*

Hãc verò cellæ indefatigabilem cuſtodiam vt rectius ſeruaremus, noſtra Regula potiſsimum medium adinuenit laborem manuum, qui ad hoc propoſitum maximè cõducit vt laté Caſsianus libr. 10. inſtitut. per totum, ac varijs alijs in locis: de quo nos quoque infra latiſsimè dicemus. *Caſsianus.*

Die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes. Hæc eſt huius cap. ſecunda pars, in qua continua diuinæ legis meditatio nobis imponitur. Hic eſt potiſsimus noſtrę Regulæ ſcopus, vt ſupra latius ſumus proſequuti: quem noſtræ militiæ tela veluti ſcopum reſpiciunt. Quæri tamen hic poteſt, quare noſtra Religio inter alias, hunc finem à nulla alia Regula intentum ita arctè profiteatur? Reſpondetur, eam potiſsimum fuiſſe cauſam, quia cum in noſtra Regula vita eremitica, ac ſuo modo ſolitaria inſtituatur, & hęc reſpiciat veluti finem, Dei & cœleſtium rerum contemplation (vt ex Caſsiano patet collation. 19, idẽ quæ eſt de fine vitæ Eremiticæ) fit, vt auſteræ & ſolitariæ vitæ, quæ in Regula decernitur, nullus alius finis congruentior eſſe poſsit. Quare ad hunc finem, (vt ſupra dicebamus,) noſter principalis debet tendere conatus: & quidquid ab hoc diuerſum eſt, quamuis aliàs magnum, importunum tamen aut certé noxium iudicandum eſt. Omiſsis igitur alijs, quæ de hoc fi- *Caſsianus.*

ne, nempe de oratione, ac meditatione, ac de eius vtilitate & fructibus, à Patribus & varijs alijs authoribus ſcripta ſunt, (nam hæc, & ſimilia; quæ directè ad noſtræ Regulæ expoſitionem non conduxerint, prætermittenda decreuimus:) tria in hoc capite erunt inueſtiganda. Primum, quid intelligatur nomine orationis, & meditationis. Secundum, an ſit homini poſsibile, die ac nocte in lege Domini meditari, & orationi aſsiduæ vacare. Tertium, quæ ſint, quæ facere quis tenetur, vt huic noſtro fini, & ſcopo ſatisfaciat: & an fortè quis ob aliquam iuſtam cauſam ab eius adimpletione excuſetur.

DVBIVM I.

Quid ſignificetur his verbis, in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes.

CVm duo in noſtra Regula diſtinctè præcipiantur, meditari ſcilicet in lege Domini, & in orationibus vigilare: oportet primo loco, quid oratio & quid meditatio ſit, explicare: vt ſic Regulæ mens clarius ab omnibus percipiatur. Et, vt ab oratione incipiã, licet oratio multas habeat acceptiones, propriè tamen & in rigore accipitur pro deprecatione ſiue petitione. Qua ratione ex mente Damaſceni eam definit S. Tho. 2. 2. q. 83 artic. 1. dicens, *Oratio eſt petitio decentium à Deo.* Cui conſonat D. Baſilius, oratione in Iulitam. *Oratio* (inquit) *eſt boni cuiuſdam petitio, quæ à pijs ad Deum effunditur.* Gregorius Niſſenus oratione ſecunda de oratione Dominica, *Oratio eſt petitio bonorum, quæ Deo cum ſupplicatione offertur,* & Diuus Auguſtinus, *Oratio* (ait) *quædam petitio eſt.* In prædicta igitur Damaſceni diffinitione *petitio* ponitur loco generis, *Decentium* verò loco differentiæ: vt excludantur petitiones inutiles à ratione veræ orationis.

D. Damaſc.
S. Thom.
D. Baſil.
Niſſenus.
Auguſtinus.

Vnde

Vnde oratio in hac acceptione vſurpata pertinet ad intellectum practicum, eſtque illius actus & operatio; quod & teſtatur idem S. Thom. vt ſup. Nam orare nihil aliud eſt, quàm exprimere mentem noſtram, illamque Deo dicere ac manifeſtare, & ab eo aliquid petere ſiue poſtulare. Petitio autem, cùm ſit intimatio ac loquutio, ad orationem neceſſario pertinet. Nam cum intellectus & voluntas ad orandum ſimul concurrant: voluntas concurrit deſiderando id bonū quo caret, intellectus vero illud deſiderium explicando, & proponendo, eiuſque adimpletionem poſtulando: & in hoc cōſiſtit formaliter oratio: quemadmodum in rebus corporalibus, cùm re aliqua indigemus, per appetitum prius rem illam deſideramus, per linguam verò, (quæ eſt appetitus interpres) neceſsitatem alteri aperimus, & rem illam ab eo efflagitamus: & in hoc ſecundo conſiſtit petitio. *S. Thom.*

Præterea oratio, quantum ad præſens attinet, alia eſt mētalis tantum, quæ mente tantum concipitur: alia vero vocalis, quæ vltrà hanc mentis conceptionem, vocem addit. Mētalis vtiliſsima eſt, præcipuè cum quis priuatim orat: quia tunc feruentior ſolet eſſe, quàm ſi vox corporalis addatur, vt Concilium prouinciale Mediolanenſe parte. 3. cap. de diuinis officijs docuit: vbi ſic ſcripſit: *Quia mentis oratio tantò praſtantior eſt ea, quæ ſolum ore exprimitur, quanto animus eſt excellentior corpore: pijs incredibile ſolatium affert, & fructum.* Huius autem excellentiæ ſupra vocalem ea eſt ratio: quia per mentalem nos ſæpe toto cordis ictu Dei aures melius attingimus, cùm ab omni ſtrepitu corporali vacamus, quàm ſi voce ſimul & corde orare velimus. Quamuis interdum vocalis etiam vtiliſsima ſit, idque pluribus de cauſis, quas adducit S. Tho. vt ſup. ar. 12. *Conc. Med.*

De oratione igitur tam mentali, quàm vocali, Regula accipienda eſt, cum vniuerſaliter loquatur: ita, vt huic præcepto fiat ſatis ſiue vocaliter ſiue mentaliter oretur. Et hæc de oratione.

Eſt autem Meditatio, authore S. Thoma 2. 2. quæſtione 180. artic. 3. proceſſus ſiue diſcurſus intellectus, in veritatis inquiſitione occupati: & idem eſt (ſecundum Diuum Bernardum in libro de conſideratione) ac conſideratio. Imo *S. Thom.* *D. Bernard.*

 (ſecun-

Ariſtoteles. (ſecundum Ariſtotelem) omnis actus intellectus, conſideratio dicitur. Et in hoc ſenſu loquimur etiam nos de meditatione, prout comprehendit quemcunque actum intellectus ſpeculatiui, circa inquiſitionem & indagationem veritatis.

Quo ſuppoſito, meditatio differt ab oratione: primo, quia meditatio eſt alicuius veritatis conſideratio: oratio vero eſt petitio à Deo: præterea meditatio eſt actus intellectus ſpeculatiui, oratio veró eſt actus intellectus practici.

Meditatio eſt duplex. Alia eſt generalis, quæ eſt circa quamlibet veritatem conſideratio: & ſic Philoſophi naturales meditari dicuntur: & omnis, qui aliquam veritatem proprio labore cupit adipiſci, circà illam meditari dicitur. Alia eſt ſpecialis, quæ tantum eſt circa diuinam legem; ſecundũ

Pſa. 1. illud Pſal. 1. *Beatus vir, qui in lege Domini meditatur: &* illud: *In lege eius meditabitur die ac nocte.*

Quibus prænotatis, primò conſtituendum eſt, Regulam noſtram illis verbis, *die ac nocte in lege Domini meditantes,* præcipere ac velle, mentem noſtram debere eſſe occupatam ferè ſemper in diuinæ legis conſideratione. Per diuinam autem legem duo intelligi poſſunt. Primum, quæcumque ad Deum & diuina beneficia pertinent, vt ſunt bonitas, charitas, miſericordia cæteraque Dei attributa, & præterea eius erga homines beneficia, vt ſunt creationis, Redemptionis, Fidei, inſpirationum, vocationum per ſe vel per alios, expectationis ad pœnitentiam, præſeruationis à tot periculis animæ & corporis: & denique plura alia vnicuique propria & maxima beneficia. Secundum defectuum & culpæ propriæ conſideratio: ad quod etiam pertinet labilitas ad peccandum, diſsipatio propriꝫ ſubſtantiæ, nuditas à virtutibus, vulnera ignorantiæ, malitiæ, infirmitatis, & concupiſ-

Caietan. centiæ, & alia, quæ exactè licet breuiter proſequitur Caietanus, 2. 2. quæſtione 82. articulo. 2. Quæ omnia conſiderans, ideo dicitur in lege Dei meditari, quia illa per legem diuinam & ſacras ſcripturas nobis innoteſcunt, & ex earum meditatione, veluti ex intrinſeca cauſa, in nobis gignitur vera deuotio, quæ reddit promptam voluntatem ad diuinum

S. Thom. obſequium, vt docet S. Tho. dicto art. 2.

Præterea, ad meditationem diuinæ legis reduci poteſt quodcumque Theologiæ & ſcripturæ ſacræ ſtudium, imò & Logicæ ac Philoſophiæ, ſi eo fine talibus ſcientijs vacemus, vt melius diuinas ſcripturas & legem Dei cognoſcamus.

Secundo exiſtimo, quòd nomine orationis in regula poſito intelligantur poſtulationes, ſiue obſecrationes, aut gratiarum actiones, hę enim ſunt partes orationis, vt cõſtat ex Apoſtolo. 1. ad Timoth. 2. vbi quatuor conſtituit quaſi ſpecies ſiue partes orationis, cum ait, *Obſecro igitur primùm omniũ fieri obſecrationes, orationes & poſtulationes, gratiarũ actiones pro omnibus hominibus.* Per obſecrationes enim Theodor. in cõmentarijs huius loci, & Auguſtinus Epiſt. 59. ad Paulinum quęſtione. 5. intelligi dicunt deprecationem malorum, nempe, remiſsionis peccatorum: per orationem verò exponunt petitiones bonorum, vt gratiæ, & gloriæ: at per poſtulationes (teſte Auguſtino ibidem) quæcunque poſtulatio ſignificatur: & denique per gratiarum actiones, id quod ſonat: ita vt ſenſus Diui Pauli ſit, orandum eſſe Deum pro malis auertendis, & bonis accipiendis: & quidem vtraque poſtulanda eſſe in futurum, & pro iam impetratis gratias eſſe exhibendas. Quicũque igitur hoc vel illo modo orauerit, in orationibus vigilabit, & Regulam adimplebit.

1. Ad Thi. 2

D. Theodor.

Auguſtinus

Tertio certum exiſtimo, ex vi Regulæ omnes nos teneri nõ ſolum ad meditandũ, ſed etiam ad orandum die ac nocte in ſenſu, quo in ſequenti dubio declarabimus. Hoc dictum probatur: quia id expreſſe in regula cauetur illis verbis, *In lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes.* Non ergo vnum aut alterum ſufficit, ſed vtrumque ad perfectam adimpletionem requiritur: præcipuè cum ex dictis conſtet, aliud eſſe meditari in lege Domini, aliud vero in oratione perſiſtere, ac vigilare.

DVBIVM II.

An ſit poſsibile id, quod Regula præcipit, vt die ac nocte in lege Domini meditemur, ac in orationibus vigilemus.

PRo parte negatiua huius dubij in primis apparet, de hac frequenti ac iugi oratione minimè poſſe ferri præceptũ. Primo, quia hoc eſt impoſsibile. Nam, vt Caſsianus loquitur collatione 1. capit. 3. *Inhærere quidẽ Deo iugiter, & contemplationi eius inſeparabiliter copulari, impoſsibile eſt homini, iſta carnis fragilitate circũdato. Nam quis vnquam* (vt eiuſdem Caſsiani collatione 23. cap. 5. verbis vtar) *quamuis præcipuus omnium iuſtorũ atque ſanctorum, huius corporis vinculis colligatus, ſummum hoc bonum ita poſsidere potuiſſe credendus eſt, vt nunquam à diuina contemplatione diſcedens, nec paruo quidem tempore ab eo, qui ſolus bonus eſt, terrenis cogitationibus putetur abſtractus?* Et infra. *Ipſum illum Apoſtolum Paulum, qui omnium ſanctorum laborem, paſsionum numeroſitate tranſcenderat, nequaquàm hoc implere potuiſſe cõfidenter adſtruimus.* Hæc Caſsianus. Qua ergo ratione credi poteſt, Regulam nos ad hanc pluſquam humanam contemplationem voluiſſe ligarè? Præcipuè cùm hoc ſanctiſsimis viris fuerit inobſeruabile, & impoſsibile.

Caſsian.

Secundo, quia Regula non poteſt ferre præceptum de re purè interiori, cùm neque eccleſia, ſecundum receptam omnium ſententiam, id poſsit. Sed oratio & meditatio, de quibus hic loquimur, actiones ſunt immanentes, & operationes animæ omnino interiores, ergo hoc non eſt Regulæ pręceptũ: ſed potius putãdũ eſt cõſiliũ, ſiue directio quędã.

Tertio & vltimo: quia in nulla Religionis Regula ſimile præceptum inuenies. Quare ſignum eſt, rem adeo neceſſariã à Patribus prætermiſſam ideo fuiſſe: quia de ea in ſuis Regulis præcepta edere non poterant.

In hac difficultate; quæ circa diuturnitatem orationis potiſsimum verſatur; in primis ex iure diuino tanquam certum ſupponimus, nobis non eſſe aliquod determinatum tẽpus ad orandum. Ita docet S. Thom. in. 4. diſt. 15. quæſtion. 4. ar. 1. quæſtiuncula. 3. & communiter alij. Quamuis autem nullus certo & præfixo tempore teneatur orare, omnes tamen, quando ad vſum rationis peruenerint, præcepto naturali & diuino obligantur, aliquo tempore orare. Ita ſentire videtur S. Tho. vt ſupra: quia oratio medium quoddam eſt præcipuum ad obtinendam ſpiritualem ſalutem, quam tenentur omnes procurare: quamuis difficile ſit, vt ex Paludano docuit Nauarrus cap. 3. de oratione nu. 9. determinare, quando quis peccet mortaliter non orando, ſiſtendo ſolùm in prædicto iure naturali, & diuino. *S. Thom.* *Nauarr.*

Secundo ſuppono, nos per Spiritum Sanctum ſæpè ad iugem, & continuam orationem vocari: quod Dominus verbis & parabolis ſæpè perſuadere ſtuduit. Nam Luc. 11. parabolam narrat illius, qui, ob importunitatem aſsiduè petendi, impetrauit quod voluit. & Luc. 18. expreſsis verbis ait, *Oportet ſemper orare & nunquam deficere.* Et continuò adiecit parabolam viduę, quæ ſola precum perſeuerantia, à iudice ferè inexorabili ſententiam, iudiciumque extorſit. Et Luc. 21. *Vigilate vtique omni tempore orantes.* Quam doctrinam apud Eccleſiaſt. legimus capit. 8. *Ne impediaris orare ſemper:* & apud Apoſtolũ primæ ad Theſſalonicen. vltimo. *Sine intermiſsione orate.* *Luc. 11.* *Luc. 18.* *Luc. 21.* *Eccleſ. 8.* *1. Ad Theſal. vlt.*

His præmiſsis, huius dubitationis nodus in eo conſiſtit, quid velit ſcriptura, quãdo nos ſemper vel ſine intermiſsione excitat adorãdũ: ex huius enim ſolutione facile erit perſpicere, quid etiam noſtra regula illis verbis ſignificet, *Die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes.*

Prima eſt aliquorum ſententia, qui ſentiunt eos ſemper orare, qui ſemper bene operantur & viuunt: & videtur eſſe de mente Gloſſæ, & Caietani ibidem, & Nauarri, vt ſupra *Gloſſa.* *Caietan.* *Nauarr.*

num.

numero. 7. At quamuis aliqua ratione, opera bona genus quoddam orationis dici poſsint, his enim à Deo ſæpe miſericordiam impetramus: tamen ſi proprie & in rigore loquamur, hic ſenſus longè diſtat à vero & litterali ſenſu illorum Chriſti verborum, *Oportet ſemper orare, & nunquam deficere.* Nã ex adiunctis parabolis de vidua, & de iudice euidenter colligitur, ibi ſermonem eſſe de oratione, prout petitio quædam eſt.

Alij verò exponunt, vt ſemper orare nihil aliud ſit, quã mentem cum Deo per amorem, & deſiderium aſsiduè coniungere. Huius ſententiæ in primis eſt Diuus Auguſtinus epiſtola. 121. ad Probam, capit. 9. & in Pſal. 37. in illa verba *Domine ante te omne deſideriũ meum:* vbi ſic ait. *Ipſum deſiderium tuum oratio tua eſt, & ſit continuum deſiderium continua oratio: non enim dicit fruſtra Apoſtolus, Sine intermiſſione orantes. Nunquid ſine intermiſsione genuflectimus, aut manus leuamus? Orare hoc pacto ſine intermiſsione non poſſumus facere. Eſt alia interior oratio ſine intermiſsione, oratio, quæ eſt deſiderium. Si non vis intermittere orare, noli intermittere deſiderare. Continuum deſiderium tuum, continua vox eſt. Tacebis, ſi amare deſiſtas. Flagrantia charitatis, clamor cordis eſt: ſi ſemper manet charitas, ſemper clamas: ſi ſemper clamas, ſemper deſideras.* Hæc Auguſtinus. In quem locum noſter Vualdenſis, de ſacramentalibus titulo. 1. cap. 2. intelligit per hoc deſiderium continuum, orationem mentalem, & continuum affectum placendi Deo. A quibus nec diſſentire videtur magnus Baſilius in oratione ad Iulitam, quo loco probat, non eſſe impoſsibile præceptum, ſemper orandi. *quia non eſt* (inquit) *impoſſibile, rem vehementer dilectam ſemper deſiderare. Nam amatores huius ſæculi, ſiue comedant ſiue bibant, rem amatam cum deſiderio cogitant; & etiam inter dormiendum cum ea ſomniando verſantur.* Et in hanc quoque ſententiam inclinat S. Tho. 2. 2. q. 83. art. 14.

D. Auguſt. *Vualdenſ.* *D. Baſil.* *D. Thom.*

Sed certè, quamuis hæc vtilis & congrua ſit expoſitio, adhuc tamen non videtur propriè ſenſum litteralem explicare

plicare eius, quod ad litterã Chriſtus Dominus ſignificare voluit. Parabolæ enim ab ipſo adductæ, propriè ſumptæ orationi adaptantur: qua ratione oratio non eſt ſimplex deſiderium, ſed potius expreſsio, & manifeſtatio deſiderij per verba interiora vel exteriora.

Tertia expoſitio commodior, & verior alijs videtur, quam ſequuntur Chryſoſtomus, & Theophilatus in illa verba Pauli, *Sine intermiſsione orate*, & Caſsianus collatione. 9. & collatione 23. docentes, illis ſcripturæ ſententijs, quibus edocemur, vel ſemper vel ſine intermiſsione orandum, nihil aliud commendari niſi perſeuerantiam, & aſsiduitatem orandi quàm maximam habere poſsimus. Id enim propriè declarant Parabolæ de vidua apud iudicem inſtante, & de amico tres panes importunè poſtulaate. Quorum exemplo, non ſolum certis horis, ſed omni tempore, oblata occaſione, tum noctu, tum interdiù orationi vacare debemus. Et fortè D. Auguſtinus & Baſilius hoc ipſum volunt, per continuum deſiderium. Nam quantum ex ipſis colligi poteſt, non loquũtur de deſiderio ita metaphyſicè, & ſtrictè, vt excludant loquutionem, ſiue clamorem, & petitionem. Et ſic Auguſtin. intelligit per deſiderium, continuam orationem mentalem. De quo omnino videndus, & attentè legendus Vvaldenſis, vt ſupra.

D. Chryſoſ.
Theophilat.
Caſsianus.

Iam ex dictis ſit prima propoſitio. Non eſt impoſsibile in lege Domini meditari, & die ac nocte ſemper orare, dummodo hoc intelligatur ſecundo aut tertio modo ex dictis. Hęc concluſio conſtat ex authoritate & teſtimonio Patrũ, & præcipue eorum, quos nuper citauimus. Et maximè confirmatur: quia Regula noſtra non ita ſtrictè loquitur, ac ſcriptura ſacra: nã hęc tm̃ de oratione, regula vero de oratione & meditatione viciſsim faciẽda loquitur: multò autẽ facilius eſt, aliquãdo meditari & aliquando orare, quã ſemper orare cũ meditatio ſit quædã ſpeculatiua cõſideratio, quæ in nobis plus perdurare & facilius exerceri poteſt, quam oratio, quæ eſt quædam petitio. Igitur ſi ſcripturæ & Chriſti Domini conſilium ſiue præceptum de oratione non eſt impoſſibile in eo ſenſu, quo prędicti Patres exponũt, multò minus credendum eſt, impoſsibilem eſſe iugem meditationem vel oratio-

Caſsianus. orationem: quamuis, ſi mathematicè loquamur, neutrum ſemper exerceri poſsit. Nam, vt rectè Caſsianus dicta collatione. 23. c. 5. *Quis vnquam inuentus eſt, qui nunquam vllam cibi, vllam indumenti, aliarumve rerum carnalium geſſerit curam? nunquam de fratrum ſuſceptione, de loci commutatione, de cellulæ extructione ſolicitus, opem aliquam humani concupierit adiumenti?* Et in hoc ſenſu loquitur primum argumentum, quo probatur, impoſsibile eſſe nobis hac corporis fragilitate circundatis, ab hac cæleſti theoria ſiue contemplatione aliquando non diuelli.

Secunda propoſitio. Id, quod Regula præcipit de meditatione & oratione continua, intelligendum eſt de continuatione & perpetuitate morali, in eo ſenſu, quo loquuntur Chryſoſtomus, Caſsianus, & Theophilatus, non verò de mathematica & phyſica continuatione. Ita expreſſè hūc Regulæ noſtræ articulum interpretatur noſter Vvaldenſ. de ſacramentalibus, titulo. 9. c. 76. numero. 3. Et patet primo: quia cum Regula ſemper præcipiat orare, neque vllum tempus ſpeciale deſignet, manifeſtè pro omni tempore, tā diurno, quam nocturno, nos ad orationem hortatur. Secundo quia Ægyptij Monachi, ex quorum inſtituto noſtram Regulam promanaſſe nō dubito, (vt ex Caſsiano pluribus locis conſtat) omni tempore orationi vacabant. Tertio quia in hoc ſenſu noſtra Regula ante mitigationem, (vt ex Vvaldenſe conſtat) fuit intellecta, & poſt reformationem (vt omnes nos teſtes ſumus) in eodē ſenſu ſemper recepta eſt. Et deniq; ex medijs, quæ in Regula apponūtur, præcipue verò ex cōtinua & iugi cellulæ cuſtodia, quā ad aſsiduā quoque orationem præcedēti dubio ordinari probauimus, aperte colligitur, mentem ipſam Regulę fuiſſe, ſine intermiſſione eo modo quo poſsibile eſt, ad orationem & meditationem nos excitare.

Vvaldenſ.

Ad Primum in oppoſitū Reſpōdetur, id non eſſe impoſſibile, ſi intelligatur de aſsiduitate morali: Patres vero, quādo cenſent eſſe impoſsibile ſemper orare, loquuntur de continuatione mathematica, qua ratione præceptum eſt omnino impoſsibile: non vero primo modo, quia ſic poſsibile

bile eſt, varijs modis adimpleri, vel meditando, vel orando, aut diuinæ ſcripturæ, vel alijs ſcientijs ei deſeruientibus ſtudendo. Modus tamen aptior & compendioſior, quo Patres vtebantur, vt huic præcepto ſatisfacerent, erat frequens, & creberrimus breuium orationum, quæ iaculatoriæ vocantur, vſus. Huncque fuiſſe morem antiquorum Monachorum D. Auguſtinus dicta Epiſtol. ad Probam, & Caſsianus lib. 2. inſtitutionum c. 20. docent. *Quam ob rem*, ait Caſsianus *Vtilius cenſent; breues quidem ſed creberrimas orationes fieri. Hoc quidem, vt frequentius Dominum deprecantes, iugiter ei cohærere poſsimus. Illud vero, vt inſidiantis iacula, quæ infligere nobis tunc præcipuê cum oramus inſiſtit, ſuccincta breuitate vitemus.* In quem Caſsiani locum Vvaldenſis de Sacramental. titulo 1. cap. 12. num. 5. aduertit, omnes iſtas orationes, non obſtante intermiſsione iſta frequenti, poſſe vnā conſtituere orationem per ſe: quemadmodum ponunt Logici vnā ſpeciem quantitatis diſcretæ ſimpliciter per ſe vnā. *D. Auguſt.* *Caſsian.* *Vvaldenſ.*

¶ Ad Secundum argumentum ſufficiebat Eccleſię & tot ſummorum Pōtificum autoritas, qui noſtram Regulam cōfirmarunt. Sed, vt omnis ſcrupulus auferatur, facilius illud ſoluamus, dicentes, quod quamuis actus interiores non poſſint nobis abſolutè præcipi, neque aliqua lege mandari: poſſumus tamen nos libere aliquo voto ad eos obligari, & aliquam legem amplectī, vbi hi præcipiantur: & vtrumque horum contingit in profeſsione noſtræ Regulæ, in qua ex duplici capite ad ea, quæ in ipſa præcipiuntur, ſiue interiora ſiue exteriora ſint, obligamur. Primo quia profitemur obedientiam ſecundum Regulam. Ex hoc cap. tenemur ad omnia Regulæ præcepta, vt communiter Doctores docent. Secundo quia etiam ſi votum non interfuiſſet, nos liberè ſub hac lege & Regula cūm viuere decreuimus, ex conſequenti etiam voluimus, omnes eius leges & mandata in ſuo robore, & vt, vt in ipſa iacent, acceptare.

¶ Ad Tertium dicimus, nouum non eſſe inter monachos inſtitutum ſemper orandi ſimo, Caſsiano teſte collatione. 9. cap. 1. *Omnis Monachi finis cordiſque perfectio ad iugem atque indiſruptam orationis perſeuerantiam tendit: &, quantum* *Caſsian.*

humanæ

humanæ fragilitati conceditur, ad immobilem tranquillitatem mentis, ac perpetuam nititur puritatem. Vnde Chryſoſtomus
Chriſoſt. opere perfecto in Matth. Homil: 8. *Non eſt ita* (inquit) *fulgidum cœlum vario ſtellarum choro, vt Eremus.* Et infra loquens de aſsidua illorum Monachorum oratione ait. *Neque enim quando ieiunant & vigilant, vacare poſt diem dignum exiſtimant, ſed noctes quoque ſacris Hymnis & Vigilijs, dies autem in orationibus & manuum operationibus conſumunt.*
Greg. Naz. Et Gregorius Nazianzenus lib. 7. de reconciliatione, *Deſiderabam* (inquit) *videre Sanctum illum pſallentium chorum, gloriam offerentium Deo in Eccleſia, cupiens aſpicere illos, qui in lege Domini meditantur die ac nocte, & exultationes Dei ſunt in gutture eorum, qui ad exemplum, & communionem melioris vitæ cæteris omnibus viuunt, legis Dei, atque Euangelij Chriſti taciti prædicatores.* Ex quibus fit, curam hanc peruigilemque ſolicitudinẽ Diuinis orationibus, meditationibusque vacandi, nouiter à noſtra regula non fuiſſe excogitatã, ſed olim fuiſſe adinuentam, ſimulque cum monaſtico inſtituto ortam: quamuis libenter fatear, nullibi niſi in ordine noſtro (ſaltem cum rigore & per modum præcepti) permãſiſſe.

DVBIVM III.

Quæ ſint, ad quæ quis teneatur, Vt huic Regulæ præcepto ſatisfaciat.

CVM ex dictis conſtet, orationem ac meditationem potiſsimum eſſe noſtræ Regulæ finem, non eſt dubium, quin ad eius obſeruantiam maiori obligatione, quàm ad alia media vel præcepta Regulæ, teneamur: & ſic maiori conatu ad illum nitendum eſt diligenter, quantum fuerit ex parte noſtra curantes, ne incapaces

paces & inhabiles reddamur ad huius finis aſſequutionem. Vnde pręſẽs dubiũ inquirit, quę, & quãta erit hęc obligatio.

Pro parte negatiua in primis vrget commune illud Theologorum axioma, quòd finis præcepti non cadit ſub præcepto, ac proinde videtur, quod finis Regulæ non cadat ſub illa, neque ſub aliqua alia obligatione.

Pro huius reſolutione ſciendum eſt, finem alicuius pręcepti duplicem eſſe, alium ſpecialẽ, alium vero generalẽ, qui cõmunis eſt omnibus præceptis, qualis eſt charitas. Et quidem finis hic poſterior non continetur ſub præcepto quolibet, quamuis omnium ſit finis: quia licet actus omniũ virtutũ ordinentur ad charitatem, hic tamen finis non cõprehenditur in quolibet ſpeciali præcepto nec legis diuinę nec humanæ. Etenim neque ab hominę, nec à Deo punitur, tanquã præcepti tranſgreſſor, qui parentibus debitũ honorem impendit, licet hoc faciat abſque charitate, & Dei dilectione, vt notauit D. Tho. præcipuè 1.2.q.100.art.9. Finis verò præcepti ſpecialis ſub præcepto continetur, vt in præcepto peculiari & ſpeciali diligendi Deum, explicat idem D. Tho. in dicta quæſt. 100, art. 10. Et hoc eſt, quod communiter dicitur, præceptum continere finem proximum, non tamen remotum, vt ex D. Tho. manifeſtè deducitur, & præcipuè probatur ex q. 44. art. 4. ad primum 2.2. vbi ita ſcribit. *Sub præcepto, quod datur de actu alicuius virtutis, nõ cadit modus, quẽ habet ille actus ex alia ſuperiori voluntate: cadit tamen ſub præcepto modus ille, qui pertinet ad rem propriæ virtutis.* Ibi D. Tho. per modum actus intelligit eius circunſtantias, quarum præcipua eſt circũſtãtia finis ſiue obiecti, quæ in moralibus coincidũt & in ſpecie, quòd finis proximus Religionis ſiuè Regulę, etiã ſi neque Regula ipſa, neque ſtatuta Religionis obligẽt ad culpam mortalẽ, cadat ſub graui obligatione, docuerunt Antoninus 3, p. Summæ ti. 16. §. 7. Turrecrem. in proœmio Regulæ D. Benedicti & D. Tho. non obſcurè ſignificat. 2. 2 q. 147. art. 3. ad ſecundum, & manifeſte ibi Caietanus: & inter iuniores, doctiſsimus Bañez 2.2. quæſt. 33. art. 3. dubio 3. docet, in ſuo ordine eum Religioſum peccare mortaliter, qui ſit incapax vel non conatur, cũ poſsit, ad prædicandũ: quia hic eſt ſuæ Religionis finis. Si hæc igitur vera ſunt,

S. Thom. D. Antoni. Turre crem. D. Thom. Cayetan. Bañez.

T aper-

aperte colligitur, non eſſe tutum in conſcientia, qui in noſtro ordine non contenderit ſe expeditum & habilem reddere ad meditationem & orationem.

Sedquia hæc prima facie, & ſcrupuloſius dicta videntur oportet, ad ſedandas conſcientias, ea nos amplius explicare, docentes, qua ratione facienda ſit hæc expeditio. Tunc igitur nos habiles & expeditos reddidiſſe dicemur, quãdo, quantum in nobis fuerit, ea impedimenta tollamus, quæ nos ab oratione & meditatione præpediunt: ea (inquam) quibus ſpontaneè non bis aut iterum, ſed iam quaſi innata conſuetudine retinemur. Nam de illis, quæ ex obedientia contingũt, impedimentis non eſt multum curandum (vt infra dicam.) Præterea, etiam quis, (quantum ad pręſens attinet) ad orationem habilis dicetur ſi prædictis adhuc ligatus vinculis ſiue impedimentis, ad meditationẽ & orationem quoquo modo aſpiret, eam (ſcilicet) deſiderando, & aliqua ex ſua parte adhibendo media vt eſt lectioni deuotè vacare, aut horas â cõſtitutionibus orationi deputatas non intermittere. Ex quo infero, eũ, qui ab aliqua paſsione ita ſe vinci & ſuperari permittit, vt deinceps animũ demittat meditandi & orandi, ſaltem eo modo, quo nunc dixi, in periculo ſo ſtatu verſari: quia, quantum eſt ex ſua parte, deſiſtit ab intentione conſequendi proprium finem.

Sed quæret aliquis, an ſatisfaciat quis huic obligationi, ſi tempora ad mentalem orationem determinata cum alijs adimpleat, alijs vero temporibus nullam de meditatione rationem, aut curam gerat?

Auguſtinus. *Beda.* *Anſelmus.* D. Auguſt. in lib. de hæreſibus. c. 57. & Beda in cõmẽtarijs in c. 18. Luc. D. Anſelmus, & alij in c. 5. 1. ad Teſſalonicẽs docẽt, eũ ſemper orare iuxta Chriſti & Apoſtoli præceptũ qui ſtatutas, & certas orãdi horas nõ prætermittit: & ita exponunt illud, *Oportet ſemper orare.* Sed certè hęc expoſitio nõ multũ litterę quadrat. Nã (vt dubio 2. prob auim* Chrs Dñs illis parabolis, quibus cõfirmauit hoc dictũ, nẽpe, de vidua inſtãte apud Iudicẽ, & de amico media nocte petẽte tres panes, non ſolũ certis horis, verũ etiã omni oblata occaſione die ac noctę orationi vacãdũ eſſe oſtendit. Deinde quia noſtra Regula nõ certas determinat horas, cũ id facile poſſęt: ſed indiſcriminatim die ac nocte præcipit orare. Præterea,

etiam

etiã quia prædicti patres loquuntur de oratione vocali, quę non poteſt eſſe perpetua: nõ verò de mẽtali: vt recte adnotauit Vvaldẽſis de ſacramentalibus tit. 1. c. 3. Nam mentalẽ poſſe eſſe continuam docuerunt Auguſtinus, & alij patres, vt ſupra. Nos verò hic loquimur de mentali. *Vvaldenſ.* *Auguſtinus.*

Quare aliter, & melius dicendũ eſt, cũ, qui horis deſignatis orationi cũ cæteris aſsiſtit animo, & intentione orandi, etiam ſi alijs temporibus orationis vel meditationis nõ recordetur, noſtro Regulæ ſcopo & fini quoquo modo, licet non plenè ſatisfacere: quia hic nõ ſe reddit inhabilem ad regulæ finem conſequendum, licet ad eum non tendat perfectiori modo, quo poteſt. Sicut cui ex proprio inſtituto cõpetit prędicare, ſi ille intentionẽ habeat prędicãdi, & aliqualiter ſe inſtruendi, licet non ita vt poſſet, vel vt alij ſtudẽt, literis vacet: non ideo ſe reddit inhabilẽ, ſed potius aliqua ratione fit aptus & capax. Ita in noſtro propoſito dicẽdũ eſt de eo, qui intẽtionẽ habet, ſi poſſet, ſemper orãdi, & aliquãdo orat Notandũ eſt tamẽ, quod hic, licet nõ eſſet trãſgreſſor finis Regulæ, quia ad eius adimpletionẽ ſufficit intentio exequendi illũ, ſine dubio peccaret venialiter, In quãtũ trãſgreditur Regulæ præceptũ, quo ſtatuitur, vt omni tempore Orationi, & mediationi vacemus. ¶ Dico ſecũdo, probabile eſſe fratres laicos nõ ita ſtrictè ad orationẽ cõtinuã teneri, ſicut & clericos & choriſtas. Ratio eſt: quia officiũ laicorũ & eorũ deſtinatio poti⁹ eſt, laborib⁹ manuũ vel alijs exercitijs corporalibus deſeruire, quã orare aut cõtẽplari: & hoc omniũ Religionũ cõſuetudine ſeruatur, vt hi ad miniſteria vitæ actiuæ præcipue recipiãtur. Et ob hãc rationẽ alibi nos docebimus, nõ poſſe ad arctiorẽ religionẽ intuitu maioris perfectionis trãſire: quia in vnaquaque Religione eũdẽ ſcopũ habere debẽt, ſcilicet, opera vitæ actiuæ quæ eorũ eſt finis principalis. Et ob id docuit Sylueſt. verbo (Hora) fratres laicos peccare mortaliter, ſi in miniſterijs vitæ actiuæ negligẽter ſe gerãt. ¶ Verũ (quicquid ſit de hac re & opinione Syluestri) adhuc probabilius exiſtimo, eos ex vi noſtræ Regulæ æque ac cæteros choriſtas ad orationẽ teneri. Tũ quia in regula æque omnibus indicitur labor manuũ, & Oratio mentalis. Tũ etiã, quia inter nos cõmuni interpretatione receptũ eſt, eos ęque ac reliquos ad orationẽ obligari. *Sylueſter.*

T 2 Vnde

Vnde ad rationem in oppoſitum adductam reſpondetur, eam pocedere de fine mediato, & remoto, non verò de proximo ac immediato. Tum etiam argumentum non vrget: quia illud Theologorum Axioma intelligendum eſt de fine actuum moralium. Nos vero hic non loquimur de fine actuum, ſed de fine ſtatus ac profeſsionis monaſticæ: de quo noſter ſermo procedit.

Cap. VII. De horis Canonicis.

TEXTVS.

De offi. diu. Aug. Reg. c. 6. Bene. à c. 8. ſuæ Reg. vſque ad. 20 Frã. c. 30. & 2. par. ſt at. Carthuſ. c. 1 reg. Monachar. ca. 23. 724. B. Franc. c. 3. Reg. agit de of. laicorũ

HI, Qui horas Canonicas cum clericis dicere norunt, eas dicant ſecundum conſtitutionem Sanctorum Patrum, & conſuetudinem Eccleſiæ approbatam. Qui eas non nouerint X X V. vicibus Pater noſter dicant in nocturnis vigijs, exceptis Dominicis & Solemnibus, diebus in quorũ vigilijs prædictũ numerũ ſtatuimus duplicati: vt dicatur P. N. vicibus. L. ſepties autem eadem dicatur oratio in laudibus Matutinis: in alijs quoque Horis ſepties ſimiliter eadem dicatur oratio ſigillatim, præter officia veſpertina, in quibus eã quindecies dicere debeatis.

Gloſſa. VII.

D. Auguſti.

POſt orationem mentalem, de vocali ſermone Regula inſtituit, vt pote de re maxime ad illam conducente. Nã, vt author eſt D. Auguſtinus in epiſtola ad Probã, *Ne deſiderium tepeſcat*, *inſtammandum eſt crebro, aliquibus certis verbis.* Et in eadem Epiſtola ca. 9. ait. *Interdum voce nos ipſos*

ad deuotionem acrius excitamus. Et ob id docuit etiam Caſsianus, (vt. c. præcedenti adnotauimus,) fuiſſe morem antiquorum monachorum, breues quidem & crebrerrimas orationes iaculatorias fundere: nam non ſolum interiori mente, ſed etiam corpore, & lingua debitæ ſeruitutis obſequium Deo reddendum eſt. Quare oratio vocalis valdè vtilis ad exercitium mentalis, imo & neceſſaria & obligatoria eſt, quando ex præcepto Eccleſiæ vel aliorũ Superiorũ, certas preces recitare iubemur, vt in præſenti. c. Regulæ præcipit. *Caſsianus.*

Ex hoc c. tria eliciuntur. Primũ, quod tã clerici, quã reliqui, qui horarũ officiũ nouerunt, ad eius recitationẽ tenentur. Secundũ, quod officiũ diuinũ in ordine recitandũ eſt ſecũdũ conſtitutionẽ ſanctorũ Patrum. Tertiũ, quod Fratres Laici, vel hi, qui horas Canonicas nondum recitare nouerunt, tenentur earum loco certas orationes vocales in hoc cap. annumeratas dicere.

Hi, qui horas Canonicas cum clericis dicere norunt. Circa priora verba, nempe, *Horas Canonicas*, notandum eſt. Primo, certas preces, quæ in ſeptem partes principales diuidi ſolent, nempè in Nocturnas, & laudes, Primã, Tertiã, ſextã, & Nonã, veſperas, & Cõpletorium, appellari & Horas Canonicas, & diuinũ officiũ. Ideo autẽ horæ Canonicæ dicuntur, quia certis horis iuxta Canonũ ſanctiones recitandæ ſunt. Dicitur prætereà officiũ, Diuinũ quoniã proprium eſt munus clericorũ & Monachorũ, ad Deũ per certa & ſtatuta tẽpora orare: & quia in ipſo continetur id, quod facere erga Deũ debemus, ob id appellatur officiũ: & inſuper additur, Diuinum, quia in eo diuinæ laudes continentur. Et hoc eſt, quod Regula intelligit per horas Canonicas.

Secundo in illis verbis, *cum clericis dicere norunt*, Dubium ſe offert circa eorum ſenſum litteralem. Videtur enim ex his verbis colligi, quòd qui officium diuinum recitare nouerit, ſiue clericus ſiue laicus, ad illud teneatur. Nã abſolutè Regula inquit, *Qui nouerit.* Ergo ſi Laic⁹ nouerit, obligabitur. Reſpondetur olim, in noſtro ordine, neq; in alijs Religionibus (loquor nũc de illis, quæ à multis retrò ſeculis floruerũt) nõ fuiſſe inter Monachos, laicorũ & Choriſtarũ (vt nũc) adinuẽtã diſtinctionẽ. Neque enim aliquis ex antiquis rerũ Mona

chalium ſcriptor, huius rei mentionem aliquam facit: ſed omnes indifferēter ad Religionem admittebantur. Et inter hos, qui legere aut intelligere horas nouerat, ad earum recitationem tenebatur: qui vero literas neſciebāt, excuſabātur & ita credi poteſt, quod ſi quis litterarum ignarus admittebatur, & is poſtea temporis diſcurſu litteras didiciſſet: licet eo tempore, quo eas ignorabat, ab officij perſolutione excuſaretur, poſtea verò officio diuino cognito, ex vi Regulæ ad illud tenebatur. Iam verò in religionibus omnibus inducta eſt conſuetudo, ab admiſsione & tempore probationis monachorum, alios choro, (& hi choriſtæ ſiue clerici) alios verò monaſterij obſequijs corporalibus (& hi laici nuncupantur) deputari. Illi ad Horarum perſolutionē, hi vero ad certas vocales preces earum loco tantum adſtricti ſunt. Secundum ergo hunc Religionum morem interpretanda, & obſeruanda Regula eſt.

De Horis canonicis plura à nobis dici poſſent: ſed quia tātum quæ ad noſtrum propoſitum neceſſaria ſunt, in hac tractatione edere curamus: ideo his prætermiſsis, ad ea, quę potiſsimum Regulæ expoſitioni conducunt, deueniamus.

D V B I V M I.

Qualiter à Regula fratres profeſsi obligentur ad officium Diuinum.

PRIMO certum eſt, maximè fuiſſe rationi conſentaneum, & ad Eccleſiæ ſacram politiam conducens, aliquas inſtituere & deſignare perſonas, quibus proprio munere incūberet, vt quotidie Deo totius populi nomine pſalmos, & laudes, orationeſque offerrēt. Nam ſi reſpublica temporalis homines habet militiæ mancipatos, qui noctu diuque ad ciuitatis cuſtodiā excubant: cur etiam Eccleſia, quæ ſpiritualis Reſpublica eſt, non habebit

bit ſuos milites deputatos, qui eadem ratione vigilent contra ſpirituales inimicos, eoſque clamando ab Eccleſiæ finibus arceant? ſecundum illud Eſai. 26. *Super muros tuos Hieruſalem conſtitui cuſtodes: tota die & nocte in perpetuum nõ tacebunt.* Qui locus eo modo, quo Hieronymus intelligit, applicari etiam poteſt Eccleſiæ militibus, qui nec diebus nec noctibus tacere debẽt, ſed ſemper Domini clementiã deprecari. *Iſai. 26.* *Hieronymus*

Secundo Certum eſt, has perſonas deputatas, ſiue hos ſtrenuos milites & cuſtodes eſſe tam clericos (ſiue dicantur clerici ratione ordinis ſacri, ſiue ratione beneficij Eccleſiaſtici) quàm Monachos. Et primo quòd ad clericos pertineat officij diuini recitatio, plura extant, tam Conciliorũ, quàm ſacrorum canonum teſtimonia: de quibus videndi ſunt Doctores ſcholaſtici. Ad Monachos verò quando, & qua ratione hæc obligatio fuerit deriuata, non ſatis conſtat. Caietan. enim in Summa verbo (Horæ canonicæ) fatetur, ſe nullo modo videre, qua ratione ad hæc Religioſi teneantur niſi ex cõſuetudine, de qua vtrùm obliget necne, multum ſe dubitare ait. Medina C. de oratione, c. de neceſsitate vocaliter orandi oratione publica, abſolutè negat, eos teneri. Loquuntur autem hi authores, & nos etiam nunc loquimur de obligatione ex vi profeſsionis: nam ſi alias per ſuam Regulam & ſtatuta Monachi obligentur, nulla tunc erit controuerſia. *Cayetanus.* *Medina.*

Cõmunis ſentẽtia eſt affirmatiua, quæ docet, Monachos omnes teneri ex præcepto Eccleſiaſtico ad diuinũ officium Ita ferè omnes ſentiunt tã Theologi, quàm Canoniſtæ, vt videre eſt apud Sylueſtrũ verbo (Hora) & alios Summiſtas. docet D. Antoninus 3. par. tit. 13. c. 4. Soto lib. 10. de Iuſtitia q. 5. art. 3. Quorum, & aliorũ teſtimonia adducit, & amplificat Nauar. in Enchirid. c. 7. n. 4. & c. 21. n. 19. Cuius ſententiæ fundamentum eſt: quia communi, & generali Eccleſiæ conſuetudine, quæ legis habet vim, ita eſt declaratũ. Sed præcipuè, teſte D. Antonino 3. par. vt ſupra, ad officium diuinum tenentur Religioſi, quorũ inſtitutũ eſt vita cõtẽplatiua: quia huiuſmodi (inquit) Religiones nõ ſolũ inſtitutæ ſunt ad orãdũ pro ſe, ſed etiã pro vniuerſali vtilitate fideliũ. Ad huiuſmodi aũt faciẽdã orationẽ in perſona totius populi Chriſtiani, ſunt inſtitutæ Horæ canonicæ ſpecialiter. *Sylueſter.* *Antoninus.* *Soto.* *Nauarrus.*

Sed certè, quamuis hæc ſententia quantum ad monachos ſacris non initiatos vera ſit, horum enim obligatio ſola conſuetudine nititur: tamen quantum ad Monachos aim ſacris initiatos, vt certius iudico, eorum obligationem in iure Eccleſiaſtico fundari. Nam cùm Monachorum, qui olim maiori ex parte laici erant (vt colligitur ex S. Thom. 2.2. quæſtione 199. ar. 8. ad. 2:) temporum ſucceſſu ſors fuerit immutata, & eorum maior numerus Clerici eſſent, & olim eſſet à iure determinatum, vt clerici ſacris initiati in Eccleſia publicis vigilijs, & precationibus adeſſent, vt patet ex cap. Clericos, & duobus ſequentibus. 91. diſtinctione, fiebat, quòd cum clerici monachi commodè Eccleſias ſæcularium non poſſent adire, neceſſum eſſet, vt ipſi monachi in ſuis monaſterijs publicè diuinum officium peragerent. Et ob hanc cauſam in ſingulis monaſterijs propriæ erectæ ſunt Eccleſiæ: & ex tunc Monaſteria in duo Monachorum genera diuidi cæperunt: alterum eorum, qui choro, & diuinis laudibus vacarent, quod ex illis Monachis conſtabat, qui ſacris erant initiati: alterum vero eorum, qui (vt dictũ eſt) alijs obſequijs deputabantur, qui laici ſunt appellati.

S. Thom.

Cap. Cle. & duo ſeqq. 91 diſt.

Dico primò, ſiue ratione conſuetudinis, ſiue ob fundamẽtum nuper adductum, Religioſi omnes choriſtæ, ſiue ſacris initiati ſint, ſiue non, ad officium diuinum tenentur: inter hos autem ſtrictiori vinculo tenentur, qui iam ſunt ſacris initiati, quàm reliqui choriſtæ, qui ad ſacros ordines nondum promoti ſunt. Quia illi & conſuetudine, & lege Eccleſiæ obligantur: hi verò tantùm conſuetudine, quæ non ſemper obligat ad mortale. Imo non deficiunt docti Neothericì, qui meros choriſtas ſemel aut iterum diuinum officium omittentes à culpa mortali excuſent. Et eorum fundamentum eſt: quia valde durum videtur, & à pietate Chriſtiana alienum, mittere aliquem in infernum ſine euidenti ac certa ratione. Quare, cùm non conſtet certò de obligatione talis conſuetudinis, impium videtur eos ita facile condemnare. Pro hac ſententia, cuius modò examinandæ non eſt locus, videndus eſt Arag. 2.2. q. 83. art. 12. dub. 4. con. 3. cui maximè fauet Soto lib. 10. de iuſtit. q. 5. ar. 3. Pro ipſius tamen quaſi confirmatione addiderim, choriſtas iam profeſ-

Aragon.
Soto.

ſos nondum promotos, qui in Monaſteriorum officijs occu pantur, ideoque Choro intereſſe non poſſunt, aut qui alias non docti ſunt, aut minus experti, vt officium diuinum cõmodè dicere poſsint, ex priuilegio ſummorum Pontificum ad perſoluendum integrè prædictum officium non teneri: ſed Prælati habita conſideratione ſubditorum, vltra officiũ B. Virginis, ad quod obligatos remanſiſſe Pontifex voluit, aliquid aliud dicendum illis imponere poſſunt. Ita conceſſerunt Eugenius IIII. Congregationi Sanctæ Iuſtinæ, & Iulius II. Congregationi Montis oliueti: & Leo X. ordini Camandulenſium. Imo & prædictis Religioſis ob aliquam vtilem, & honeſtam cauſam, officium præfatum omittentibus poſſe Prælatum aliquas orationes iniungere, quibus ſatisfaciant, indulſit Eugenius Quartus Congregationi Sancti Benedicti Hiſpaniæ, vt habetur in compendio priuilegiorum dicti ordinis num. 55. vbi nullam eis imponit obligationem neque ad officium Beatiſsimę Virginis. Ex quo colligi poteſt, quòd, cùm tam facile in hac re diſpenſent Pontifices, non eſt credendum, ita arctam & ſtrictam eſſe hanc obligationem. Cæterum (quicquid de hoc ſit) illud inter omnes cõſtat, eos, licet ſemel aut iterum excuſari poſsint, ratione tamen conſuetudinis in vniuerſum omnes obligari. *Compendiũ.*

Dico Secundo, Noſtri ordinis Religioſi ex vi Regulæ tenentur ad perſoluendum diuinum officium. Ita conſtat, & decernitur expreſſe in hoc cap. dum dicitur, *Hi qui horas canonicas cum clericis dicere norunt, eas dicant.*

Sed dices, An choro deputati nondum ſacris initiati, qui ex vi noſtræ Regulæ ad perſolutionem diuini officij tenentur, obligentur ad illud ſub reatu mortali? Et ratio dubij eſt: quia Regula ex ſe tantum obligat ad culpam venialem, neque aliunde obligantur. Nam conſuetudo, quæ in alijs Religionibus obligat, inter nos locũ habere nõ poteſt. Quoniã nunquam noſtri Religioſi, ſic vt alij, ratione conſuetudinis compulſi ſunt diuinum officium recitare. Quare tantum hæc obligatio orta eſt in Religione ex hoc Regulæ præcepto.

Reſpõdeo, Mihi probabile videtur ob prædictam rationẽ, eos, qui choro deputãtur, ſolũ teneri ſub culpa veniali horas

ras canonicas recitare, quamuis probabilius & certius credam, adhuc eos; ſicut & reliquos Religionum choriſtas, ſub culpa mortali teneri. Nam quamuis in Regula primum fun data ſit hæc obligatio: tamen eius qualitas & modus obligãdi, etiam in noſtra Religione, ortum habuit à conſuetudine qua communiter apud omnes inductum eſt, choriſtas, etiã ſacris non initiatos, Horas prætermittentes peccare mortaliter. Et hic cõmunis omniũ cõſenſus vim habet cõſuetudinis. Ac proinde certiſsimũ iudico, noſtros Religioſos adhuc ſub mortali obligari. Dico tertio Religioſos laicos, neq; iure aliquo cõmuni neq; cõſuetudine aliqua teneri diuinũ officiũ recitare. Hæc eſt tũ cõmunis Religionũ conſuetudo, quæ eos ab hoc onere liberat, tum etiam eſt communis Doctorum ſententia, (quicquid Paludanus, & Auguſtinus de Anchona relati ab Antonino vt ſupra in contrarium dicant eo fundamento adducti, quia eo ipſo, quod applicati ſunt ad cultum diuinum, habent quaſi beneficium Eccleſiaſticum interpretatiuum, ſcilicet, viuendi ex eleemoſinis vel redditibus Monaſterij, qui Monachis conceduntur ratione applicationis ad cultum diuinum; & ex conſequenti cenſent, eos teneri ad Horas ſicut & cæteros Choriſtas.)

Paludanus. Auguſtin. de Anchona. Antoninus.

Contrariam tamen ſententiam, vt communem, omnes amplectuntur. Cuius potiſsimum fundamentum eſt: quia laici in Monaſterijs, corporalibus exercitijs, & in obſequium Choriſtarum, vt ij liberius Deo vacent, mancipantur, & ſic eorum principale inſtitutum eſt, actiuam vitam exercere. Et quem admodum poſſent in Eccleſia inſtitui Religiones abſque choro ad vitam actiuam tantum ordinatæ, vt teſtatur Sanctus Thomas ſecunda ſecundæ quæſtione 188. articul. 2. ita intra eaſdem Religiones potuit, & debuit duplex monachorum genus inſtitui: quorum vnum contemplationi tantum, vel contemplationi & actioni ſimul: alterum verò vitæ actiuæ tantum, vel ſaltem principaliter aſtringeretur. Præterea, quia loco diuini & Canonici officij, in omnibus ferè Religionibus, laicis imponitur certus orationum numerus, quem explere tenentur, & quod ſuo modo diuinum officium dici poteſt: quod ſolet breuius & facilius

S. Thomas.

eſſe,

eſſe, vt illi non impediantur à debitis obſequijs Monaſte rio exhibendis, ad hoc tamen officium perſoluendum non eſt cur mortaliter obligentur, cum neque ex conſuetudine, neque ex iure, neque aliqua alia lege eos mortaliter obligari, conſtet.

Neque in contrarium adducta ratio pro Paludano & Ancona vrget, Quia etſi fratres laici ex eleemoſynis viuant: ſuo tamen modo pro populo Chriſtiano orare cẽſentur, in quãtum alios orantes adiuuant, eos à curis alijs, & ſolicitudinibus excuſando, vt rectius, & attentius Deo vacent: Quod ſufficit, etiam ſi aliàs ipſi non orarent, vt iuſtè monaſterij eleemoſynis ſiue redditibus viuant. Tenentur tamen fratres laici ad officium diuinum à Regula taxatum ſub veniali tantum: nàm non eſt aliundè, à quo obligentur, niſi à Regula. hæc autem tantum obligat ſub veniali.

Dico Quarto Religioſos teneri ad officium diuinum publicè & in communi in ſuis monaſterijs peragendum. Hãc *Soto.* concluſionem docet Soto de Iuſtitia & Iure art. 4. vt ſupra *Nauar.* Nauarrus de oratione cap. 5. num. 11. Syluest. verbo (Hora) *Syluester.* num. 10. & colligitur ex Clementina prima §. ne igitur, de *Cle. 1. §. Ne* celebratione miſſarum, & ex cap. 1. ad iuncta gloſſa verbo *igitur de ce* (perſoluat) eodem titulo: vbi decernitur, Horas canonicas *lebra. Miſſ.* publicè in Eccleſia dici debere, Et ratione etiã conſtat: quia *& c. 1. ediũ* Monachi magna ex parte ſunt ſacris initiati ſed nõ eſt licitũ *& a glo. eod.* ſecundũ iura (vt conſtat ex d. c. clericos & duobus ſequentibus) vt clericorum conuentus expers ſit diuini officij, ergo *titul.* tenentur in communi Monaſteria diuinum officiũ recitare.

Ex quo infertur, Prælatos Religionum teneri ſub reatu mortali (Si opportunitas adſit) diuinum officium in ſuis monaſterijs publicè & in communi perſolui curare. Dixi, Prælatos ad hoc teneri, quia hæc obligatio ad ſubditos non pertinet: imo neque vt horis publicè interſint, niſi alias ex aliquo alio ſtatuto ſub reatu mortali obligentur. Quamuis Syluester (vt ſupra) quem ſequutus eſt Angelus verbo *Syluester.* (Hora) exiſtimet, eum, qui in conſuetudinem duxerit Horis *Angelus.* canonicis nõ adeſſe, Vel ſi ob ei⁹ abſentiã quãdo eſt ſine rationabili cauſa, Eccleſia in celebratione diuini officij magnã iacturã patitur, [illegible] poſſe [illegible]

com

competenter celebrare, peccare mortaliter. Cuius in hac re opinio quantum ad primum membrum, nempè, quantum ad eum, qui ex conſuetudine abeſt, mihi nō probatur: quia conſuetudo abſque contemptu non inducit culpam mortalem, vt alibi latius diximus: licet de illis, ob quorum abſentiam Chorus magnum & notable patitur detrimentum, Syl-

Cayetanus. ueſtri ſententia probabilis appareat, quā ſequutus eſt Caie. verbo (Hora.) Nam quamuis ſubditi, aliqua lege eos grauiter obligante, adeſſe Horis non teneantur, tamen ex vi legalis iuſtitiæ eorum abſentia erit peccatum mortale: quia ex eorum negligentia Monaſterium, notabile, & magnum ſubit detrimentum, quando in ipſo publicè diuinum officium non recitatur, aut cum notabili irreuerentia perſoluitur. Illud tamen eſt certum, Religioſum legitimè non occupatum, ſi choro non interſit, peccare venialiter: tum primò, quia hæc eſt peculiaris Choriſtarum profeſsio: tum ſecundo, quia ex vi iuris & conſuetudinis omnes tenentur publicè Horas perſoluere: tum tertio & vrgentius, quia id noſtra Regula præcipit in illis verbis, *Eas dicant ſecundum conſtitutionem ſanctorum Patrum, & conſuetudinem Eccleſiæ approbatam*. Cōſuetudo autem Eccleſiæ eſt, vt publicè omnes in Choro cōueniant: ergo ad minus ad veniale ex hac cōſuetudine obligantur: tùm vltimò, quia non caret culpa graui, aliquem eſſe alicui muneri vel miniſterio deputatum, & tale miniſterium non adimplere.

Sed circa prædicta quæret aliquis, quæ opportunitas ad eſſe debeat, vt Prælat⁹ id curare teneatur? Reſpōdeo, de hoc ſatis apud authores non conſtare, colligi tamē poſſe hanc opportunitatē, & iudicandū fore de ea arbitrio boni viri ex pluribus circunſtantijs, exiſtimo: nempe, ex numero Religioſorum, ex temporis opportunitate, ex loci commoditate, ex populi ſcandalo, & alijs occaſionibus. Quibus penſatis, prudens Prælatus arbitrabitur, an expediat necne pro tunc diuinum officium ſoluere. Sed quia pręcipua pars chori ex Religioſorum numero conſtat: meritò quis dubitabit, qualis numerus ſufficiat, vt Prælatus teneatur cùm eis perſoluere? Reſpōdeo, difficile eſſe etiam in hoc certam menſuram aut Regulam tradere, cùm pendeat ex varia in Religionibus

nibus Chori qualitate. Vnde numerus, qui in vna ſufficeret in alia eſſet minimè conueniens. Cæterum quamuis exiſtimem, certam regulam conſtitui non poſſe omnibus Religionibus communem: hoc tamen intelligo procedere in perſolutione diuini officij, quando cū cantu celebratur: ſic enim in Religionibus taxari ſolet numerus eorum, qui ad minus adeſſe debent in choro, vt diuinæ laudes cum cantu perſoluantur. Tamen vt ſaltem recitentur publicè & in communi ſufficit duorum numerus, qui chorum componunt, & tantùm ipſis aſsiſtentibus, chorus proprie dici poteſt. Teſtatur enim Diuus Iſidorus chorum, in lege noua certo ac determinato numero non conſtare: ait enim lib. 1. de. Choris cap. 3. *Chorus proprie multitudo canētiū eſt, quiq; apud Iudæos nō minus à decē cōſtat canētibus: apud nos autē incerto numero à paucioribus pluribus ve, ſine vllo diſcrimine cōſtat.* Hæc Iſidorus. *Iſydorus.*

Dico Quinto Non ſolum tenentur Prælati, vt publica officij diuini in ſuis monaſterijs recitatio fiat: verum etiam, vt diuinum officium debitis horis, & ſtatutis temporibus perſoluatur: ita, vt mortaliter peccent, ſi extra ſtatuta tempora recitentur. Ita docent Caiet. Verbo (Hora) §. 4. Syueſt. §. 9. Medin. C. de oratione queſtione de Horis Canonicis recitādis dubio. 1. Nauar. lib. de oratione cap. 3. num. 49. 56. & 78 Quod ita intelligendum eſt, non quod vno aut altero die tempus non obſeruetur: ſed quòd ſæpe mutetur, vel taliter mutetur, vt grauis peruerſitas in recitandis Horis contingat. Hæc autem cōcluſio colligi videtur ex clementina prima de celebratione miſſarū: vbi Concilium Vienenſ. ſic ait. *Ne igitur tranſgreſsiones inualeſcant huiuſmodi, alijſque veniant in exemplum: ſancimus, vt illi, ad quos id pertinet, omni negligentia vel iniuria penitus relegata, circa reformanda præmiſſa, & eorum ſingula corrigenda, nec non vt Cathedralibus, & Regularibus, & Collegiatis Eccleſijs horis debitis perſoluatur, ſolicite curent diligentiam adhibere.* Hactenus Concilium. Quæ autem ſint horæ debitæ, agunt Summiſtæ: verbo (Horæ) & inter iuniores docte Bellarmin. to. 3. lib. 1. de bonis operibus cap. 1.

Cayetanus. Sylueſter. Medina. Nauarrus. Clem. 1. de celeb. Miſſ. Con. Vienē. Bellarmi.

Vlti-

Vltimo dico. Ex vi noſtræ Regulæ tenentur Religioſi chorum pro diuino officio recitando adire. Id in primis colligo ex illis Regulæ verbis, *Hi qui horas Canonicas cum Clericis dicere norunt*. Quę verba ſignificant, ſimul cum clericis alios etiam Horas Canonicas perſoluere, ac proinde omnes ſimul recitare. Secũdo colligo ex ca. de ſilentio, vbi dicitur, *Statuimus, vt dicto Completorio ſilentium teneatis, vſque ad Primam dictam ſequentis diei:* Conſtat autem hoc non eſſe intelligendum de Completorio nec de Prima ſingulariter dictis: nam ſic poſſet quiſquã Completoriũ vſque ad vndecimam horam differre, & Primam ſimili modo. Quare ſupponit Regula, tam Completorium, quàm Primam communiter ab omnibus recitari: & idem cẽſendum eſt de alijs Horis. Tertio quia etſi expreſsè in Regula nõ caueretur, vt horæ canonicæ perſoluerentur ab omnibus ſimul: tamen, etiã ſi olim ad omnes Horas non conuenirent, nunc verò tenentur ex vi illorum verborum, *Eas dicant ſecundum constitutionem Sanctorum Patrum, & conſuetudinẽ Eccleſiæ approbatã.* Quam ſupra eſſe diximus, vt in Choro publicè diuinum officium certis horis ab omnibus recitetur.

Tex. *Eas dicant ſecundum conſtitutionem Sanctorum Patrum, & conſuetudinem Eccleſiæ approbatam &c.*

DVBIVM II.

Quid intelligat Regula per Conſtitutionem Sanctorum Patrum, & conſuetudinem Eccleſiæ approbatam?

VT aperiamus Regulæ ſenſum, ſciendum eſt, olim inter Monachos maximum diſsidium fuiſſe circa modum Canonicis Orationibus ſtatuendum, vt patet ex Caſsiano, præcipuè ex cap. 2. lib. 2. inſtitutionum. Per vniuerſam enim Ægyptum & Thebaydam certus & legitimis orationum modus ex Maiorum conſti-

Caſsianus.

tutionibus (eodem teſte Caſsiano ca. 3. vt ſuprà) obſeruabatur. De hac ergo circa diuinum officium Sanctorum Patrũ conſtitutione fortè Regula loquitur, vel certè de ea, quæ apud Paleſtinæ & Syriæ cœnobia receptiſsima erat, (de qua idem Caſsian. libr. 3. ferè per totum loquitur.) Et hoc mihi magis probatur. Nam cùm Maiores noſtri per multa ſæcula in Paleſtinæ cœnobijs habitaſſent: credendum eſt, eos à Paleſtinis & non ab Ægyptijs monachis conſtitutionem hanc accepiſſe. Qualis autem fuerit Paleſtinorum in orando mos ſiue conſtitutio, latius tractat idem Caſsianus lib. 3 per totum. *Caſsianus.*

Secundo oportet etiam declarare, quid ſignificet Regula illis verbis: *Conſuetudinem Eccleſiæ approbatam.* Cuius reſolutio facilis eſt, ſi aduertas id, quod nuper dicebamus: ordinem noſtrum initium in Paleſtinæ partibus ſumpſiſſe. Vnde maiores noſtri ſemper Patriarchas Hieroſolymitanos coluerunt, & Eccleſiam Hieroſolymitanam, eiuſque inſtituta, & præcepta in eo, in quo tenebantur, amplexi ſunt. Quare etſi in recitandis Horis antiquam Patrum conſtitutionem amplecterentur: eam tamen ſecundum conſuetudinem & formam Hieroſolymitanæ Eccleſiæ obſeruabant. Vnde vſque ad noſtra tempora, nempe, vſque ad annum 1586. in quo Sixtus Quintus nobis Breuiarium Romanum indulſit; perdurauit. Regula igitur, cùm præcipit dicere diuinum officium ſecundum conſuetudinem Eccleſiæ approbatam, ſine dubio de conſuetudine Hieroſolymitanæ Eccleſiæ eſt accipienda.

Sed cùm iam prædictum Breuiarium Hieroſolymitanum non ſit apud nos in vſu: non eſt cur modò immoremur amplius in inueſtigandis illis Patrum conſtitutionibus, & Hieroſolymitanæ Eccleſiæ vſu, & orandi conſuetudine: cùm iam, loco illorum, conſtitutiones Romanæ Eccleſiæ, eiuſque ritus in recitandis Horis Canonicis ſequi teneamur. Qui verò ſint huiuſmodi ritus, & conſtitutiones, non eſt noſtrum in hoc loco latius explicare: ſufficiet tamen, ſi breuiter aliqua attingamus de his, quæ requiruntur ad officium diuinum debitè perſoluendum.

Ea,

Ea,quæ ad officium diuinum,ſecundum Eccleſiæ Romanæ canones,neceſſaria ſunt,ad ſeptẽ capita reduci poſſunt: nempe,ad integritatem,ordinem,qualitatem,locum, tempus,attentionem & deuotionem:de quibus latè Summiſtę. Primo ad integritatem diuini officij ſpectat, vt nulla prætermittatur ex principalibus Horis,tam illarum quæ ad diurnum,quam earum quæ ad nocturnum ſpectãt, officiũ. Præterea ad hanc reducitur, vt nulla ex minoribus partibus,ex quibus Horæ componũtur,prætermittatur:vt ſunt Pſalmi,Hymni, Lectiones, Orationes &c. nec non,& aliæ minimæ partes,ex quibus hæ minores partes coaleſcunt, vt ſunt verſus,vel verba:in quibus omnibus,ſecundum maiorem vel minorem quantitatem materiæ,magis aut minus delinquitur.Secundo, vt recte officium perſoluatur, ordo requiritur,qui in eo conſiſtit, vt ſingula proprijs & debitis locis recitentur,ita,vt officia priorum Horarũ prius, & poſteriorũ poſterius perſoluãtur. Si autẽ hic ordo ab aliquo in particulari prætermittatur,non erit niſi veniale,) ſi aliàs iuſta cauſa non adſit: nam ſi ob rationabilẽ cauſam fiat,nullũ erit peccatũ.Si verò à Cõmunitate hic ordo nõ ſeruetur, graue erit peccatũ,niſi id aliqua vrgẽs cauſa poſtulauerit.

Tertio,de loco,in quo diuinæ laudes recitandæ ſunt, diximus dubio præcedenti,dũ loqueremur de Horis publicè perſoluendis.Priuatim verò peragenti officium non eſt certus deſignatus locus,vbique enim id perfici poteſt: quãuis vt loca turpia vitemus,conſilium ſit D.Ambroſij in illa verba. 1. ad Timoth. 2. *Volo vos orare omni loco.* *Ambroſ.*

De tempore vero officia diuina perſoluendi,cum diſtinctione loquendum eſt.Nã ſi loquimur de his,qui publicè officium dicunt,vt debitè abſque vllo peccato ſuo muneri ſatisfaciant,debẽt officia ſiue partes totius officij ſtatutis horis celebrare,de quibus diximus difficultate pręcedẽti.Orãtes autem priuatim,ſi ſine iuſta cauſa tempora debita omittant,ſolùm venialiter peccant.

Notandum eſt tamen,ex priuilegio poſſe Generalem ordinis cum capitulo,vel ſaltem cum ſeniorum conſilio, circà recitationem officij ſtatutas horas determinare.Sic conceſſit Eugenius IIII.Ordini B.Bernardi,vt in compendio eorũ habetur *Compendiũ*

habetur verbo (diuinum officium) §. 1. & Martinus. V. cap. Generali ordinis B. Hieronymi, vt habetur in eorũ compẽdio verbo (officium diuinum) §. 3.

Quinto requiritur attentio, quæ ab authoribus triplex diſtinguitur: alia ad verba: alia ad ſententiam: tertia ad ipſum Deum, qui oratur; de quibus latè Summiſtæ vt ſupra. *Con. Later.*

Sexto Concilium Generale Lateranenſe requirit deuotionẽ, vt diuinũ officiũ recte perſoluatur: vt patet ex c. dolẽtes de celebratione Miſſarũ. Nomine autẽ (deuotionis) intelligitur & interna mentis prõptitudo ad Deũ laudandũ, & externa promptitudo ad exteriores actus Religionis exercẽdos: vt ad genu flectẽdũ, inclinãdũ, proſtrãdũve corpus. Hęc tamẽ deuotio nõ cadit ſub præcepto mortalis peccati.

Ad deuotionem externam reuocari poteſt, vt cũ cantu diuinum officiũ celebretur: hoc enim infirmorũ animi excitãtur ad laudes Dei, & tædiũ expellendũ, quod ex prolixitate officij non raro oriri ſolet. Eſt autẽ cãtus in Eccleſia vtiliſsimus, vt latius contra hæreticos probat noſter Vvalden. tom. 3. de ſacramẽtalibus tit. 2. & latiſsimè ferè omnes noſtri temporis controuerſiarij. Aduertit tamen Vvaldenſis c. 18. vt ſupra, quod, quamuis communi populo proſit cantus, perfectis tamẽ viris interdũ magis prodeſſe poteſt vox ſummiſſa, quàm alta, vt ipſe Auguſtinus lib. 10. confeſsionũ c. 34. de ipſo fatetur: vbi ait. *Tutius mihi videtur quod Alexandrino epiſcopo Athanaſio ſæpe mihi dictum commemini, qui tam modico flexu vocis faciebat ſonare lectorem pſalmi, vt pronuntianti vicinior eſſet, quàm Canenti &c.* Vnde D. Iſidorus li. 1. de officijs cap. primo Primitiua (inquit) Eccleſia ita pſallebat, vt modico flexu vocis faceret reſonare pſallentem, ita, vt pronuntiãti vicinior eſſet, quàm canenti. Propter carnales in Eccleſia, non propter ſpirituales conſuetudo cantandi inſtituta eſt, vt, quia verbis non compungitur, ſuauitate modulaminis moueatur. *Vvaldenſ.* *Auguſtinus.* *Iſydorus.*

Vltimo, qualitas quoque officij obſeruanda eſt, ita, vt clerici formam Breuiarij Romani ſequantur: aliæ verò Religiones ſiue congregationes, quæ ex ſpeciali priuilegio ſpecialem habent modum recitandi, illum ſequantur. Ita enim ca-

uetur in Bulla Pij Quinti ininitio Breuiarij poſita. Et ad hoc reducitur, vt feſtiuitates propriæ alicuius loci, congregationis, aut Religionis, etiã ſi in Kalẽdario Romano nõ ſint appoſitæ, dũmodo alias in prædictis cõgregationibus vel Religionibus cõſuetudo fuerit, eas ſolenniter celebrãdi, debeãt iuxta formã & tenorẽ Breuiarij Romani recitari, vt habetur in principio Rubricarũ Breuiarij Romani. Sed quia nos nouiter Romanũ officiũ, Carmelitano relicto, ſuſcepimus: congruũerit examinare hanc nouam in ordine ſubortã difficultatẽ de ſanctis, ac ſolẽnitatibus olim in Carmelitano receptis, & ex conſuetudine antiqua recitatis, an poſsint nunc etiam ſine Breuiarij Romani præiudicio recitari.

Etiam ſi in Kalend.

DVBIVM III.

An feſta omnia Sanctorum, ac aliæ ſolennitates, quæ olim in Breuiario Carmelitano recitabantur, debeant etiam in Romano recitari.

SVppono primo in ordine noſtro proprium fuiſſe orandi modũ ac Breuiariũ: quod etiã adhuc inter mitigationis fratres perdurat. Nam cũ Pius V. in Bulla, quã de receptione Breuiarij Romani edidit, exceperit à Romani Breuiarij vſu omnes illas congregationes, quarũ inſtitutio dictum Breuiariũ ducentos annos anteceſſerat, dummodo conſtaret, illas alijs certis Breuiarijs vſas fuiſſe: factũ eſt, vt Carmelitarum ordo propriũ & antiquũ Breuiariũ (etiã poſt editionẽ Romani) retinuerit: quod apud nos in reformatione etiã in vſu fuit vſque ad annũ 1586. in quo à Sixto V, Romanũ impetrauimus. Secũdò prçmittẽdũ eſt, facultatẽ eſſe cuicũque cõgregationi a Pio V. in dicta Bulla cõceſſam propriũ omittẽdi Breuiarium, & ad Romanum tranſeundi. Nam liberum eſt vnicuique, proprio fauori ac priuilegio renunciare, & ius commune ac vniuerſale amplecti. Hoc tamẽ

in

in Religione fieri debet, vt ibi præſcribit Pius V. de conſenſu capituli generalis, quod cum tunc habere non poſſent fratres Diſcalciati, nec poſsibile eſſet talem facultatem a totius ordinis cap. obtinere : à ſummo Pontifice ſimilis facultas vtendi Breuiario Romano impetrata eſt.

Hac igitur facultate conſequuta, ſtatim exortum eſt in ordine dubium, an feſta Sanctorum ac aliæ ſolēnitates, quæ in Carmelitano celebrabantur, quæ tamen non erant in Kalendario Breuiarij Romani, deberent in Romano Kalendario inſeri, & ſecundum eius modum ac formam recitari.

Cuius quidem dubij ſolutio ſatis perſpicua ac nota videtur. Nā præ foribus ipſius Romani Breuiarij in Rubrica prima qua declarat Pontifex, de quibus feſtiuitatibus in Breuiario Romano officium fieri debeat, habetur, *Officium fit duplex in feſtis, in quibus in Kalendario apponitur vox (duplex) & in feſtis Sanctorum, qui apud quaſdam* Religiones *conſueuerunt ſolenniter celebrari cum eorum octauis conſuetis, & officijs proprijs à ſede Apoſtolica approbatis, aut ex eiuſdem ſedis autoritate receptis, aut recipiendis, ſeruata tamen forma huius Breuiarij : alioquin de communi, etiam ſi prædicta feſta in Kalendario Romano non ſint appoſita.* Eadem etiam verba repetit infra Rubrica ſecunda de officio ſemiduplici. Hæc Breuiarium Rom. vt ſupra.

Quibus verbis quinque clare & manifeſte indicantur. Primum eſt, Eccleſiam non ſolum præbere facultatem prædictis congregationibus, propria ſanctorum feſta celebrandi: verum & id præcipere. Patet hoc ex ipſis Rubricæ verbis, in qua eodem tenore præcipitur, feſta in Kalendario appoſita ac propria cuiuſcunque congregationis recitare. *Officiū enim (inquit) fit duplex in feſtis, in quibus in Kalendario ponitur vox (duplex) & in feſtis Sanctorum, qui apud quaſdam religiones conſueuerunt ſolemniter celebrari &c.*

Secūdo ex ſupra dictis verbis dicēdū eſt poſſe in Religionib' recitari officia propria de his ſanctis, etiāſi hæc officia à ſede Apoſt. nō ſint approbata: dūmodo digna ſint officia, vt approbētur, vel Religio eis vtatur animo à ſede Apoſtolica cōfir

mationem impetrandi: quod patet ex illis verbis, *Cum eorũ officijs proprijs ſedis autoritate receptis, aut recipiẽdis.* Quod ſi iſta feſta proprijs officijs non gaudeant, recitanda ſunt ſecundum commune, vt conſtat ex illis verbis, *Alioqui de cõmuni.* Quare exiſtimo, ſi de communi officium fiat, non requiri aliam apoſtolicæ ſedis approbationẽ, cũ iam ſit approbatum. Tertio licet colligere, tàm in officio proprio, quam in alijs ſeruandam eſſe formam à Breuiario Romano præſcriptam: quod indicant illa verba, *Seruata tamen forma huius Breuiarij Romani.* Forma autem Breuiarij Romani nihil aliud eſt quàm quod ſeruetur modus in diuino officio celebrãdo in Rubricis aſsignatus: nempe, vt ſi feſtum ſit duplex, officium verbi gratia, Matutinum nouem habet lectiones, & poſt quãlibet Reſponſoria apponantur: Antiphonæ ante pſalmos, & poſt illos integræ repetãtur: & alia quæ indictis Rubricis præcipiuntur. ¶ Quarto in his verbis cõſiderãdũ eſt, illa procedere de feſtis proprijs cuiuſque cõgregationis, quæ apud illas cõſueuerũt celebrari, etiã ſi in Kalendario Breuiarij Romani apoſita nõ ſint, vt ex ipſo verborũ cõtextu pluſquam manifeſtè patet. ¶ Ex quibus vltimo fit, quod quãuis eccleſiá nõ velit laudabilẽ Religionũ propria ſanctorũ officia recitandi cõſuetudinẽ de medio tollere: vult tamen, omnes cõgregationes formã ac modũ Breuiarij Romani in recitandis officijs ſeruare. Ex quo etiã infertur (quod eſt maximè in noſtro propoſito cõſiderandũ) aliud eſſe in recitatione officij numerũ ſanctorũ, de quibus officium fieri debet, aliud vero formam, quę in tali perſoluẽdo officio ſeruanda eſt. Quare liberũ erat ordinis Prælatis, (imo & neceſſariũ, vt infra demõſtrabimus) poſt facultatem à Sixto V. recitãdi Romanũ cõceſſam, proprias ordinis feſtiuitates, ſicut & antea (ſeruata tamen forma huius Breuiarij) cum officio proprio vel cõmuni celebrare. At quia tutius viſum fuit, Apoſtolicã ſedẽ de re tam graui conſulere, à Sixto V. poſtularunt, vt hanc ſibi aliàs a iure conceſſam facultatẽ cõfirmare dignaretur. Sæpe enim contingere ſolet, rem aliquam aliàs communi iure conceſſam in ſpecie à ſede Apoſtolica impetrari, vt patet ex c. 1. de reſcript. & ca. quamquam 23. diſtinctione cum ſimilibus. Et certe ſi quid aliud petitũ fuit, hoc præcipuũ eſſe vide-

Ca. 1. de reſcrip. c. quã quã 23. diſt.

Videbatur, vt officia Sanctorum propria autoritate Pontificia approbarentur; quod diximus ſuprà prærequiri in officijs proprijs Sãctorum, quæ in Kalẽdario Romano non apponuntur. Quod autem hoc contineret ordinis petitio apud Romanum Pontificem facta, patet ex Bulla eiuſdem Sixti Quinti in initio Quinterni Sanctorum ordinis poſita: vbi ſic inquit.

Sed quia iam diu vetus viget in veſtro ordine laudabilis conſuetudo, dies feſtos in honorem Beatæ Mariæ, & quorundam Sanctorum ſolenniter celebrandi: ideo nobis humiliter ſupplicari feciſti, vt Religioſum iſtud inſtitutum auctoritate Apoſtolica comprobare dignaremur. Ex quibus conſtat, à ſede Apoſtolica non fuiſſe poſtulatum, vt aliquid de nouo concederet, ſed potius vt comprobaret, id eſt, approbaret ſiue confirmaret id, quod antea iure communi cõceſſum erat Conceſsit igitur, & approbauit Sixtus Quintus antiquam ordinis recitandi de proprijs feſtis conſuetudinem: vt patet ex prædicta Bulla; & inſuper adiecit: *Dummodò tàm in Miſſa, quàm in recitandis Horis canonicis diurnis ac nocturnis, modum ac formam deſcriptam in Quinterno ſeu libello per dilectos filios noſtros Antonium Sanctorum Ioannis, & Pauli, Gariſſim., & Vincentium, Sanctæ Mariæ in via, titulorum Præſbyteros Cardinales Montis Regalis nuncupatos, de mandato noſtro reuiſſo, correcto, & approbato in hoc ſeruetis, & nihil penitus addatis vel minuatis &c.* Prædicti igitur Cardinales in dicto libello ſeu Quinterno Beatæ Mariæ Virgini ac quibuſdam alijs, pauciſsimis tamen Ordinis feſtiuitatibus officia propria deſignarunt: & plures alias ab ordine conſuetudine receptas omittentes, vllam de eis mentionem non facere.

Modò igitur præſens difficultas in eo ſita eſt, an præter dictas feſtiuitates in Quinterno à Cardinalibus deſignatas liceat in ordine de alijs, quæ olim conſuetudine erant receptæ, in Quinterno verò nouo non ſunt appoſitę, propria aut communia officia celebrare.

Pro parte negatiua in primis vrget verba illa in prædicta Bulla appoſita, *Modũ ac formã deſcriptã per dilectos filios Cardinales &c. obſeruetis, & nihil penitus addatis aut diminuatis.* Quare cũ prędicti Cardinales numerũ ac formã Sãctorũ deſignauerint, minime licere videt, eis qdquã penit' adere vel detraere.

Secũdo, quia tẽpore Gregorij XIII. Romani Põtificis, dũ tota Religio reformaret Carmelitanũ officiũ, ab eo petijt, vt aliquas feſtiuitates, de quibus fieri officiũ in ordine cõſueuerat, ſimul cũ nouo Carmelitano Breuiario approbaret. Et quãuis Põtifex prædictũ Breuiariũ cõfirmauit, feſtiuitates vero alias, præter illas, quæ in illius kalendario cõtinẽtur, cõprobare noluit. Igitur cũ recitãdi de his expreſſe ſit a ſede Apoſt. de negata licẽtia nõ videt id nũc quoquo modo licere.

Tertio, quia ordinis Generalis procurator fatetur, ſe alias feſtiuitates, pręter eas, quæ in Quinterno cõtinẽtur, inniχe procuraſſe, & obtinere à prędictis Cardinalibus nõ potuiſſe.

Quarto, quia olim celebrabantur feſtiuitates plurimorũ Sanctorum, qui nondum ab Eccleſia erant canonicati: quod ſecundum formam Breuiarij Romani nunquam fit.

Quinto, quia illa ordinis conſuetudo fundamẽto vllo nõ innitebatur, ac ideo potius corruptela dicenda eſt.

Vltimo, quia forte ſi de omnibus, de quibus olim erat cõſuetum, officium fieret, non eſſet locus ferias vllas recitandi: atque adeo non ſeruaretur forma Breuiarij Romani.

Prima cõcluſio. In ordine licitè fieri officium poteſt de illis feſtiuitatibus, de quibus anteà in ea officiũ fieri cõſueuerat. Primò probatur ex iure cõmuni Rubricarũ: nã hoc in Rubrica prima & ſecũda (vt initio huius difficultatis diceba mus) clariſsime decernitur: nec tergiuerſari vllo modo illa verba poſſunt: nec credẽdũ eſt Sixtũ V. in Bulla prædicta eis vllo modo cõtradicere voluiſſe: nec iuris cõmunis deciſio abrogatur, niſi ei fuerit ſpecialiter derogatũ. At Sixtus V. in relata Bulla nõ ſolũ nõ derogauit cõmunibus Eccleſię rubricis: verũ eas expreſſe cõfirmauit. Nã poſtquã retulit ordinis ſibi factã ſupplicationẽ, vt laudabilẽ cõſuetudinẽ, dies feſtos Beatæ Mariæ & quorũdã Sãctorũ ſolẽniter celebrandi, cõprobaret, poſtea ait: *Nos itaque veſtris inclinati ſupplicationibus &c. officiũ prædictorũ feſtorũ vbique recitare libere & licite poſsitis*

tis, auctoritate Apoſtolicâ indulgemus. Vbi illa verba, *Prædictorũ ſe ctorum*, referenda ſunt ad illa, quę in ſupplicatione cõtinebã tur, nempe, *Sed quia iã diu vetus viget in veſtro ordine laudabilis cõ ſuetudo, dies Beatæ Mariæ & quorũdã ſanctorũ ſolẽniter celebrãdi &c.* Quare cũ in hac ordinis petitione nõ fuerit Sãctorũnumerus reſtrictus, nec limitatus: ſed eorũ omniũ, de quibus cõſue uerãt officia celebrari, mẽtio fiat: manifeſtè colligitur, quod illa verba, *Prædictorũ ſanctorũ*, quæ de his relationẽ faciũt, nõ ſint limitãda, ſed potius referẽda ad omnes illas feſtiuitates de quibus in ordine cõſuetudo erat, diuina officia recitãdi. Et ſic ſummus Pontifex in hac Bulla approbat conſuetudinem ordinis abſque vlla reſtrictione.

Secundo, quia reſcripta Pontificum exponi debent iuxta iuris communis regulas, vt conſtat ex c. cum cauſam, de reſcript. c. licet de pręb. vbi communiter Doctores. Quare hæc Bulla interpretari debet iuxta communes Rubricarum Eccleſiæ vniuerſalis regulas. Præcipuè, quia ferè ſemper vitari debet iuris communis correctio, niſi hoc expreſſe intendatur. c. cum expediat de electione. Quare in noſtro caſu, abſque dubio Sixti Quinti Bulla iuxtà communes Rubricas intelligenda, atque interpretanda eſt.

Cap. cũ cauſam de Reſcri. c. licet de Præben.
Cap. cum expediat de Electione.

Tertio, quia ſecundum receptam iuris regulam, Quod in gratiam alicuius conceditur, non debet in eius odium retorqueri cap. quod in gratiam de reg. iur. libr. 6. iuncta lege Quod in fauorem. C. de legibus. Ergo ſi ſummus Pontifex hanc Bullam, quantum ad officia Sanctorum, in fauorem & priuilegium Religionis edidit, vt patet ex illis Bullæ verbis, *Auctoritate Apoſtolica indulgemus*, quæ gratiam ac priuilegium ſonant c. cum ordinem de reſcript. cap. in his cap. dudum de priuilegijs, tradideruntque Abb. Innocen. Hoſtien. Felin. & Decius ca. primo de reſcriptis, cum alijs relatis à Menochio cõſ. 39. volumine primo: nõ eſt cur quis credere debeat, ab ordine nũc per hãc Bullã fuiſſe ablatã facultatẽ, quæ antea illi iure cõmuni Rubricarũ cõpetebat: quia iã nõ hoc priuilegiũ, ſed potius odiũ & Religionis dãnũ videretur: cũ nõ ſolũ fauorẽ aliquẽ ſpecialẽ nõ prę ſeferat, verũ & id, quod alias iure erat cõceſſũ, de medio tollat, ac perimat: ꝙ minime in ſimili caſu ſecũdũ iuris regulas præſumendũ eſt.

Cap. Quod in gratia de Reg. iuris li. 6. iuncta lege, Quod in fauorẽ C. de legibus.
Cap. cum ordinem de reſcript. cap. in his cap. dudũ de priuil.
Abbas.
Innocentius
Hoſtienſ.
Felinus.
Decius.
Menochius.

Vltimo: quia ſi ob aliquam rationem nunc non liceret hæc facta recitare, maxime ob illa verba Bullæ, nempe, *Modum ac formam deſcriptam in hoc Quinterno obſeruetis, & nihilpenitus addatis vel minuatis.* Sed certe ſi prædicta Bulla, & omnia eius verba attente conſiderentur, expreſſe in ea nihil aliud cauetur, quàm vt officium fiat de omnibus Sanctis, de quibus antea erat in ordine conſuetum ſeruata forma à Cardinalibus præſcripta. Et ita potius videtur quædam declaratio ſiue confirmatio primæ rubricæ Breuiarij Romani, in qua decernitur, vt ea officia celebrentur etiam nunc poſt receptum Romanum, quæ conſueuerunt in Religionibus celebrari, ſeruata tamen forma Breuiarij Romani (in ſenſu, quo ſupra hoc nomen (forma) expoſuimus.) Et vt hoc rectius & tutius fiat, in dicta Rubrica præcipitur, vt officia Sanctorum propria à ſede Apoſtolica approbētur. Hoc igitur omnino eſt & non aliud, quod Sixtus Quintus in hac Bulla decernit: in qua primo quidem approbat conſuetudinem ordinis antiquam, deinde tamen vult, vt in earum feſtiuitatum forma aſsignanda, ſiue in officio proprio (quod idem eſt,) ſeruemus modum à dictis Cardinalibus auctoritate Pontificia præceptum. Modum (inquam) ac formam, non numerum feſtiuitatum. Nam hæ ſaltem, quæ in conſuetudine erant, iam erant approbatæ, tum à Sixto Quinto in dicta Bulla, tum à generalibus rubricis. Solum igitur vult, ſeruari formam ac modum recitandi à Cardinalibus deſignatum.

Et Confirmatur, ſeu potius amplius declaratur. Nam hæc ſunt verba generalis Rubricæ, *Officium fit duplex in feſtis Sanctorum, qui apud quaſdam Religiones conſueuerunt ſolenniter celebrari cum eorum officijs proprijs à ſede Apoſtolica receptis aut recipiendis: ſeruata tamen forma huius Breuiarij, alioqui de communi &c.* Ecce, quo modo etiam ſi conſuetudinem Religionum proprias feſtiuitates celebrandi approbet, reſeruat tamen ſoli ſedi Apoſtolicæ poteſtatem officia propria & eorum formam examinandi. Quid ergo eſt aliud quod hic Sixtus Quintus ſtatuit, qui in primis noſtri ordinis conſuetudinem confirmat, & poſt ea formam in of-

ficijs

officijs proprijs Sanctorum ſeruandam, Cardinalibus prædictis examinandam ac conſtituendam reſeruat: cui neque addendum, neque diminuendum, præcipit.

Secunda concluſio. Prædicti Cardinales à Sixto V. deſignati, nulla ratione limitarunt feſtiuitates olim in ordine conſuetas celebrari. Patet primo, quia in toto illo libello ſiue Quinterno talis limitatio, aut reſtrictio non inuenitur. Neque eſt argumentum ſufficiens, imò neque apparens, illas feſtiuitates tantum deſignaſſe & non alias: quia illic tantum egerunt de illis feſtiuitatibus, quæ officium proprium habebant, cæteras verò prætermiſerunt, vt de illis fieri poſsit in ordine officium de communi, iuxtà prædictam Rubricam in illis Verbis: *Alioqui officium de communi fiat.* Et confirmatur, quia quando in aliqua diſpoſitione ſeu conſtitutione aliquis caſus omittitur, de eo iudicandum eſt ſecundùm regulas iuris communis, (vt tritum iuris peritorum prouerbium habet.) Quare, cùm iſte caſus prætermiſſus ſit à Cardinalibus, de eo ferendum eſt iudicium ſecundùm communes Rubricarũ Regulas: ac proinde, licet de his feſtiuitatibus propria officia non dentur, communia verò eis minimè debent denegari.

Secundo, Quia, etſi Cardinales vellent, fortè non poſſent ſine ſpeciali à Summo Pontifice ad hoc eis conceſſa facultate, conſuetas in ordine olim feſtiuitates limitare: quia Summus Pontifex eas in initio Bullæ confirmat, & tantũ Cardinalibus relinquit ac delegat modum ac formam, proprium officium examinandi: quod valdè diuerſum eſt, vt ex ſuperioribus patet, ab hoc quod eſt, denuò feſtiuitates aliquas concedere, aut ex conceſsis detrahere. Quare ipſi non poſſent, vltra hanc facultatem ſibi conceſſam, quicquã prædictarum feſtiuitatum numero addere, vel minuere. Et confirmatur: quia Cardinales à ſede Apoſtolica nõ habuere facultatem addendi aliquas feſtiuitates, præter eas, quæ in ordine erant in vſu: ergo nec poteſtatem acceperunt aliquam auferendi. Antecedens ex Bulla patet, ac proinde & conſequens.

Tertia Concluſio. Non ſolùm in ordine nunc eſt facultas, conſueta olim officia celebrandi, verùm ad id tenemur

eo modo, quo obligamur celebrare cæteras feſtiuitates in Kalẽdario Romano annumeratas. Hæc cõcluſio patet ex Rubrica prima, in qua vtrumque eodem verborum tenore præcipitur, vt patet ex his, quæ ſuperius diximus.

Hæc tria à nobis dicta, cum alijs, quæ de proprijs ordinis feſtiuitatibus ſupra retulimus, in Academia Complutẽſi, communi Doctorũ calculo ac ſubſcriptione propria, vt vera & certa anno. 1592. confirmata ſunt. Subſcripſerunt enim huic noſtræ ſentẽtiæ ex Theologis Doctor Frãciſcus Martinez, Primarius Cathedræ Theologiæ, & nũc meritiſſimus Canariẽſis Epiſcopus, ac doctiſsimus Pater Vazquez ſocietatis Ieſu, & ex Canoniſtis Doctor Salzedo, in priori Canonum Cathedra Regens, ac Fœlicianus, Cathedraticus Decreti, & alij inferioris notæ.

D. Franciſcus Martinez, Pater Vazquez, Doctor Salzedo. Felicianus.

Quarta Concluſio. Hæc feſta, de quibus ſuperioribus cõcluſionibus actũ eſt, nõ eſt neceſſariũ, quòd ſint propria, ideſt, de Sãctis proprijs alicuius religionis: ſed ſufficit, quòd de eis in tali Religione conſueuerit officiũ recitari. Hæc cõcluſio patet ex verbis tã Rubricæ primæ quã Bullæ Sixti V. Vbi tãtũ præcipitur, vt ſint feſtiuitates cõſuetæ in Religione aliqua celebrari. Quare non eſt opus, amplius in huius concluſionis confirmatione immorari.

Ad argumẽta in contrariũ poſita Reſpõdetur. Ad primũ euidẽter patet ſolutio ex dictis, nẽpè, quòd formę à Cardinalibus præſcriptæ nihil addatur vel minuatur. Ex hoc tamẽ nõ ſequitur, (vt ſæpius iam adnotauimus) non poſſe fieri officium de alijs feſtiuitatibus in Quinterno à Cardinalibus prætermiſsis, dummodo fiat de communi.

Secũdũ Argumentũ no vrget. 1. Quia id, quod Gregorius obſeruãtiæ fratribus Breuiariũ Carmelitanũ obſeruãtibus negauit, potuit cõcedere, imo debuit Sixtus. V. nouę Diſcalceatorũ reformationi: quia in ea receptus iàm erat vſus Breuiarij Romani, in quo cauetur, vt religiones eo vtentes recitent feſtiuitates proprias, ſecundũ conſuetudines receptas.

Ad tertiũ dico, qđ dictũ vel cõfeſsio Procuratoris Generalis nihil obeſt: tũ primo, quia ſtandũ eſt iuri ſcripto, ex quo cõſtat, nobis cõceſſam fuiſſe hãc facultatẽ: tũ ſecundo, quia potuit Procurator in hoc decipi, & fortè nõ percipere men

tem Bullæ, nec Summi Pontificis. Quod viris ſapientibus etiam, plerumque contingere ſolet.

Ad Quartũ Reſpõdetur, parũ intereſſe, quòd in ordine eſſet vſus receptus recitãdi officia aliquorũ Sanctorũ, qui nõdũ erãt canonicati: quia hoc quotidie fit, & cõceditur ab Eccleſia aliquibus cõgregationibus: imò & olim antequã Sanctorũ Canonicatio eſſet introducta, omnia officia fiebãt de ſanctis nõ Canonicatis. ¶ Ad quintum Reſpondetur, iudicandum eſſe pro Religione quãtũ ad hoc, quod maximum habuerit fundamentũ recipiẽdi plura Sãctorũ officia. Nam cũ olim ordinum Prælati poteſtatẽ haberent in ſuo ordine propriũ cõdẽdi Breuiarium; non mirũ eſt, ſi pij ſanctorum cultores proprijs officij eos voluiſſent venerari: maximè quia cũ Religio noſtra, tum in Eccleſia Hieroſolymitana, tum, in Romana, pluribus annis floruiſſet, neceſsè erat, ex vtraque plures Sanctorum feſtiuitates recepiſſe. Et vt appareat hæc antiquiſsima Ordinis cõſuetudo aliquorum Sanctorũ ſolemnitates recitandi, infra narrabimus, à quo tempore hæ feſtiuitates in Ordine conſueuerint celebrari.

Ad vltimũ Reſpõdetur. Adhuc, etiã ſi prędictę feſtiuitates recitẽtur, locũ ferijs relinqui. Imò etſi nõ relinquatur, parũ intereſt, dummodò ſeruetur forma Breuiarij Romani. Imò hæc eſt mens ipſius Breuiarij, vt dum officiũ duplex vel ſemiduplex occurrerit, de feria minime fiat. Sed oportet, in hoc modũ aliquẽ in ordine ſeruari, & nõ ita amplè, vt fieri poteſt, hac vti facultate. Quare hic annumerare decreui, quę ſint feſtiuitates, quę potiſsimũ (eo modo quo antea) debeãt obſeruari: & ſimiliter tẽpora receſſere, ex quibus in ordine recitãtur. ¶ Quamuis de omnibus ferè feſtiuitatibus, de quibus olim cõſuetũ erat, nũc liceat officia celebrare: tamẽ oportet, in hoc modum præfigere. Quia, etſi vt in plurimũ vera ſint quæ ſuperius probauimus: fateri tamen compellimur, amplã olim in ordine fuiſſe licentiã, (ne dicã abuſum) pro libito feſta aliqua celebrandi. Quare oportet hic inter feſtiuitates diſcernere, & eas, quæ mature, & habito in capitulis Generalibus conſilio olim fiebant, proponere, quibus abſque vlla hæſitatione aut ſcrupulo nunc vti liceat.

In primis, feſtiuitates omnes, quæ ad Virginẽ Mariã ſpectãt, illis diebus & ſolemnitatibus, cum eorum octauis, quibus

bus antea recitabuntur, etiam modò recitandæ ſunt. Nam cùm ſub ſanctiſsimæ Virginis huius tutela Religio noſtra militet; eam ſemper ſpeciali deuotione, & honore eſt proſequuta. Quoniam, vt rectè Germanus Patriarcha Conſtantinopolitanus, antiquus & grauis author, in oratione Virginis Dei paræ ſcripſit, *Quemadmodũ continua reſpiratio nõ ſolum eſt ſignum vitæ, ſed etiam cauſa: ſic ſanctiſsimum Mariæ nomen, quod in Dei ſeruorum ore aſiduè verſatur, ſimul eſt argumentum, quòd vera vita viuant.* Hæc ille. Quare huius Virginis laudes ſemper in ore fratrum noſtrorum tam publicè quàm priuatim verſabantur. Et, vt nunc alia ordinis ſtatuta omittam, illud notare par eſt cũ Paleonydoro lib. 3.c.10. ab hinc annis fere trecentis feſtum Conceptionis in ordine ſolemniter celebrari, Narbonæ Anno. 1306. ſtatutum fuiſſe. Deinde aliæ etiam feſtiuitates Virginis ſemper fuerunt in vſu, & debent nunc obſeruari: de quibus in Breuiario antiquo Carmelitano conſtat. Solùm reſtat aperire, quando officium, quod ſemel in hebdomada de Domina noſtra fieri ſolet, in ordine fuerit introductum. Pro quo ſciendum eſt, quod in Capitulo Generali in monte Peſulano anno Domini. 1369. celebrato ordinatum fuit, (teſte Paleonydoro vt ſupra. c. 12.) vt in Aduẽtu ſemel in hebdomada fiat officium plenum de Beata Virgine: in quo capitulo fuit etiam deſignata forma officij. Idemque officium fieri in Quadrageſsima, ſtatutum fuit in Capitulo Generali Podienſi, anno Domini. 1375. præterquàm in vltima hebdomada Quadrageſimæ, vt idem author. c. 12. narrat. Quando verò hæc immemorialis, & laudabilis ordinis conſuetudo, vt per totum annum ſemel qualibet hebdomada fiat officium Deiparæ, originem ſumpſerit, certè ſcriptum non inuenio: fortè ita vetus eſt conſuetudo, vt potius antiqua traditione, quam ſcriptura aliqua nitatur.

Germanus Patriarch. Conſtantino pol.

Paleonydor.

Paleonydor.

Prætereà anno Domini. 1342. in Capitulo Generali Lugduni celebrato decretum fuit, vt octaua fieret de Sancto Michaele. Paleonyd. lib. 3. c. 11.

Anno. 1321. in die Pentechoſtes, celebrato capitulo in monte Peſulano, ſtatuerunt ordinis Patres, fieri officium

Nouem

nouem lectionum de ſanctis quorum nomina habentur in Canone Miſſæ, ac de ſanctis Apollonia, & Barbara; Paleonydorus vt ſupra.

Anno Domini. 1339 in conuentu Lemouicenſi, Capitulo Generali habito, decretum fuit, vt de ſancto Martiali, & Timotheo fieret feſtum duplex, ſicut de vno Apoſtolo; & duplex feſtum etiam de ſancta Vrſula: Inſuper & Nouem lectionũ de Sancto Mauro, & Saturnino. Paleonyd. vt ſupra.

Anno Domini. 1456. in Capitulo Generali Pariſijs celebrato ſancitum fuit, quod de Sancto Lazaro fieret officiũ, ſicut de vno Martyre & Pontifice. Paleonydorus libr. 3. cap. 14. *Paleonydorus.*

Anno. 1478. in conuentu Griſienſi ſtatutũ fuit; quod fieret feſtum duplex vel totum duplex de omnibus illis ſanctis, & octauis, in quibus diebus & octauis conceſſa eſt indulgentia In Sixtima, hoc eſt, in Bulla Sixti. IIII. Et in ſuper quod fieret feſtum. 9. lectionum de Sancto Fauſtino & Iouita: de Sancto Honorato Epiſcopo & Confeſſore. 24. Aprilis: de Sancto Eraſmo epiſcopo & Martyre. 3. die Iunij. Paleonydorus. c. 14.

Præterea anno. 1482. in Capitulo Generali Auinione habito ordinatum fuit, vt feſtum decem millium Martyrum eſſet duplex Paleonyd. lib. 3. c. 14.

Hęc feſta ſunt, quæ vſque ad ſua tempora Paleonydorus ſcripſit. In quo quidem neſcio cui poſsit eſſe ambigendi locus, an poſsint nunc, ſicut & anteà, ſecundum formam Breuiarij Romani de eis fieri officia: cum per tot annorum ſpatia in Religione horum Sanctorum feſtiuitates receptæ ſint. Tum etiam omnes ferè in Kalendario Romano annumerantur, licet non eiſdem ſolemnitatibus, ac in ordine, celebrentur.

Præterea in ſecundo loco & gradu certitudinis recenſere licet proprias Sanctorum Ordinis ſolemnitates, de quibus abſque vlla hęſitatione, etiam ſi canonicati non ſint, dũmodò in ordine iam pridem ſint recepti, eorumque feſtiuitates celebrandi viguerit conſuetudo, officium fieri poteſt.

In tertio loco apponi debent omnes aliæ feſtiuitates Sanctorum, qui ab Eccleſia approbati ſeu canonicati ſunt, quamuis

quamuis in Kalendario Romano non numerentur, dũmodò eorum officia conſueuerint celebrari. Quæ autem ſint hæ feſtiuitates in ordine, & quando inſtitutæ, videndi ſunt Ordinis Hiſtoriograhi, qui à tempore Paleonydori acta & geſta in Capitulis Generalibus recenſuerũt: quos ego neq; inuenire neque videre potui. Poſſunt tamen hæ feſtiuitates elici ex Kalendario antiquo Carmelitano. Præter has feſtiuitates, licet in rigore iuris aliæ poſſent recitari, omittendæ tamen merito ſunt: tùm, quia ad eorum officia peragenda nõ eſt ita certum fundamentum, ac in feſtiuitatibus prædictis: tûm, quia nullus relinqueretur locus officium paruũ B. Mariæ recitandi: quod certè alienũ à ratione, & indecorũ Religioni, quæ ſub patrocinio Virginis militat, videtur.

DVBIVM IIII.

An poſt Breuiarij Romani vſum, in Ordine dici debeat Officium Beatæ Virginis, ſicut in Carmelitano conſueuerat.

HÆc difficultas expeditam ac facilem habet ſolutionem. Nam Pius. V. in Bulla, quam circa Breuiarij Romani officium edidit, in primis licet ademerit omnibus recipientibus Breuiarium Romanum obligationem recitandi in particulari officium Beatæ Virginis: hoc tamen ita fieri voluit, vt in illis congregationibus, in quibus antea in choro prædictum officium perſoluebatur, adhuc hæc laudabilis conſuetudo permaneret, vt patet ex illis verbis, *Hoc autem concedimus ſine præiudicio ſanctæ cõſuetudinis illarum Eccleſiarum, in quibus officium Beatæ Mariæ Virginis in Choro dici conſueuerat; ita, vt in ipſis ſeruetur ipſa laudabilis conſuetudo celebrandi more ſolito.*

Hæc

Hæc Pius. V. ſatiſque colligitur ex prædictis verbis contra Nauarrum, qui Miſcellan. 70. de oratione cenſet, olim fuiſſe iuris communis præceptum recitandi officium B. Mariæ: nam Pius. V. ſolum hanc conſuetudinem vocat, ac proinde in iure de tali præcepto non conſtat, licet iure particulari Religionum aut congregationum eſſet de hoc præceptũ. Et certè in noſtra Religione dum Carmelitanum retineremus, officium Beatæ Virginis non aliter, ac modò officium Romanum, Religioſos omnes tàm in particulari, quâm in communi obligabat. *Nauar. 3.*

Poſt hanc igitur Bullam Pij. V. ſuppoſito, quòd in noſtra Religione eſſet præceptum ſiue conſuetudo in choro officium Beatæ Virginis recitandi, non eſt dubium, quin modò eadem maneat obligatio: quamuis ab illa in particulari & extrà chorum omnes excepti ſint. Difficultas ergò ſupereſt, quem comprehendat, ſiuè aſtringat hęc obligatio in choro recitandi: & an ad omnes in particulari, an verò ad Communitatem, ſine hoc quod ad ſingulos deriuetur, vel denique ad Prælatum ſolum extendatur?

Primus dicendi modus eſt aliquorum, qui exiſtimant, omnes exiſtentes in choro dum officium Beatæ Mariæ perſoluitur, obligari ſub mortali ad attentionem, & ad cæteras circunſtantias, quæ in officio diuino maiori obligant. Quæ ſententia his argumentis niti poteſt.

Primo, Quia cùm obliget chorum, ex conſequenti manifeſtũ videtur, quam omnes etiam exiſtentes in choro obligare debeat. Nam cùm certum ſit, quòd non obliget chorum in abſtracto & vniuerſali: fatendum erit, obligare membra & partes chori, quales ſunt ibi exiſtentes.

Secundo, Quia ſi non obligaret ſingulos, ſæpe contingeret, vt officium diuinum in choro abſque attentione & intentione celebraretur: & ſic idem eſſet ac ſi non perſoluerentur. Antec. patet. Quia ea eſt hominũ conditio, vt in his, in quibus arctè non obligantur, facilè deficiant: & ſic fieri poſſet, omnes non attendere. Tertio, videtur pro hac parte pugnare etiam communis Religionis conſenſus.

Hic tamẽ modus dicẽdi in primis nõ placet. Quia cũ oẽs in particulari ab hac cõditione à ſede Apoſtolica excepti

ſint,

ſint;durum videtur, eo ipſo quòd choro aſsiſtant, eos tam ſtrictè & arctè obligare:quia iam eſſent melioris conditionis non aſsiſtentes Choro,neque officium Virginis recitantes,cùm ab his periculis & laqueis liberentur.

Secundo.Quia per hanc ſententiam à choro viri timorati,& præcipuè, ſcrupuloſi arcerentur. Et præterea lequei conſcientijs inijciendi non ſunt, dùm ſalua veritate ac Dei honore fieri poteſt.

Secundus modus dicendi circa hanc difficultatem eſſe poteſt, officium Beatæ Virginis obligare in choro totam Communitatem,neminem vero in particulari: ſicut in ſimili caſu,de illo præcepto Geneſ. 1. *Creſcite, & multiplicamini*, Diuus Tho. 22.q.152.art.2. ad primum cenſet. Qui aſſerit,hoc præceptum Domini non obligaſſe omnes, & ſingulos homines:ſed tantum ipſam multitudinem. Vbi diſtinguit inter debitum,& obligationem præceptorum: quòd aliud eſt debitum non à ſingulis, ſed à tota multitudine adimplendum, & tunc non quilibet de multitudine tenetur:aliud vero,quod à ſingulis impleri debet.Eodem modo videtur philoſophandum eſſe in præſenti,nempe, quòd illud præceptum,vt officium in choro perſoluatur, non obligat ſingulos, ſed tantum totam communitatem)neminem verò in particulari.

D.Thomas.

Sed obijcies: quia prædictum præceptum, *Cræſcite,&c.* licet neminem determinatè obliget, obligat tamen indeterminatè omnes,ita, vt tempore neceſsitatis tenerentur illud homines adimplere.Igitur ſimili modo, ſaltem tempore,quo pauci choro aſsiſtunt,omnes ad attentionem tenebuntur:alias periculum eſſet,vt officium diuinum in choro ſine attentione celebraretur.

Reſpōdeo,Quòd licet verū ſit,illud præceptum obligare ſingulos tempore neceſsitatis,vt bona,& maior pars Theologorum fatetur,quia illud omnes ex vi ſua, licet non determinatè,obligat tamen indeterminatè: tamen præceptū recitandi officium Beatæ Mariæ neminem,neque determinatè,neque indeterminatè,in particulari obligat ſub mortali:imò expreſſè voluit Pius.V.ſingulos ab hac obligatione eximere:& ideò tempore etiam neceſsitatis non obligātur

tur ſub mortali ad attentionem: ſed ſatis eſt, quòd obligentur ſub incurſione culpæ venialis ad eam attentionem, quę ex natura rei annexa eſt officio diuino.

Vel ſecundo Reſpõdeo, quòd tempore neceſsitatis obligat exiſtentes in choro, vt illud perſoluatur, non vero obligat ad attentionẽ: quod eſt dicere, quod hoc præceptũ, vt officiũ huiuſmodi fiat in choro, obligat totã communitatẽ in choro aſsiſtentẽ, vt recitet illud: non tamẽ obligat ſingulos in particulari, ſicut præceptũ, *Creſcite &c.* At ſi ita pauci adeſſent choro, vt ſine illis commode non poſſet recitari, tunc tenerẽtur illi omnes ad recitandũ, licet nõ ad attentionẽ ſub culpa mortali. Et hæc ſolutio ſecũda melior videtur.

Quod ſiquis adhuc vrgeat, quòd Pius V. licet in particulari omnes ab hac obligatione abſoluat, loqui tamẽ ibi videtur de illis, qui particulariter extrà chorũ recitãt, non vero de eis, qui choro aſsiſtunt. Reſpõdendũ eſt abſolutè ablatã fuiſſe à Pio V. omnibus in particulari prædictã obligationem, vt ex ipſa Bulla patet: & ſolum conſtat, voluiſſe hoc concedere ſine præiudicio earum Eccleſiarũ, in quibus prædictum officium dici conſueuerat. Et ſic dicendum eſt, per illa verba noluiſſe Summum Pontificem ſingulos in choro obligare, vt infra patebit.

Tertio obijcies: ſi Papa relinquit congregationibus antiquum morem & conſuetudinem ab eis in choro ſeruatam: ergo in illis congregationibus, in quibus antea officiũ Virginis ſingulos chori obligabat, vt dictum eſt de noſtra Religione, etiam nunc cùm retinenda ſit eadem conſuetudo, eodem modo obligabit.

Adhuc prędictę obiectioni reſpõdeo, etiã ſi olim omnes in choro prędentes ad officiũ Virginis obligarẽtur: tamẽ poſt prædictã Bullã Pij. V. hãc obligationẽ ceſſaſſe videri: quia cũ olim ad omnes pertineret obligatio recitãdi in particulari, ex ea fiebat, vt in choro oẽs tenerẽtur. Quare cũ à Pio V. illa obligatio recitãdi in particulari, quę huius obligationis in cõmuni erat principiũ, & quaſi radix, quantum ad ſingulos ſublata ſit, ex conſequenti etiam in choro ceſſare debet.

Poteſt etiam alia tertia via huius difficultatis nodus diſſolui, nempe, quòd illa obligatio recitandi officium Beatę

IN TEXTV IBI.

Qui eas non nouerint. XXV. vicibus Pater noſter, &c.

CIRCA hanc Regulæ partem primo ex ſuperius allatis conſtat, fratres laicos non teneri ad Horas Canonicas, ſiue Officium Diuinum: ſed tantùm ad illas orationes, quę hic in regula imponuntur, quæ breuiores, ac faciliores ſunt. Quia, cùm eorum munus & deſtinatio ſit corporalibus exercitijs ſtudere, (vt rectè obſeruat Cord. in Reg. B. Franciſci c. 3. & ibi omnes expoſitores, & nos infrà latius in c. de labore manuum proſequemur:) non oportuit, eos grauiori orationum ſiue officij onere grauari. Conſtat etiam ex dictis, ſub veniali eos obligari ad prædictum numerum orationum à Regula ſtatutum. *Corduba.*

Dubitari tamen poſſet, an etiam ſub culpa veniali teneātur prædictas orationes perſoluere temporibus determinatis? Reſpōdeo, id probabile videri: quia hæc officia à Regula eis imponuntur diuiſim ſub nomine Primæ, Tertiæ, &c. ex quo apparet, voluiſſe Regulam eos prædictis temporibus has orationes adimplere. Tum etiam, quia cùm hæc officia inſtituta ſint, vt animi deuotio non extinguatur, ſed ſubinde orationibus ac precationibus per determinata interualla excitetur: non ſatisfacient huic intentioni, ſi id debitis horis non faciant. At cùm occupati fratres laici fuerint, non debent in hoc minis eſſe ſoliciti, neque ſcrupuloſi: nam eorum potiſsimum munus circa laborem corporalem exercendum verſatur. Et hæc de Horis Canonicis.

(∴)

X a Cap.

Cap. VIII. De abdicatione proprietatis.

Baſilius in Breuior.q.85 Bened.c.33. ſuæ regu. & reg.monacho. c.2. & .3. D. Franciſc.c.6. reg. Auguſt.c. 3. ſtatu. Carthuſ.2.p.c.19

De diſtributione infirmis facienda Reg. Franciſ.ca 4. & .6.inſi. Auguſt.ca.4.&. 17. De infirmorum neceſſitate ſubleuāda Augu. regulæ.c.9. &. c.18. Reg. Monacharum. c. 40. De infirmis Benedi.c. 36. & . c. 37. de Senibus, & infantibus. Et regula Socie. Ieſu. 3.p Conſtitut.c.1.nu. 17. Regula. Monachorum propè finem.

De diſtributione per fratrem facienda.c.16. Item agit Baſil. in breuioribus, regu. 87. &. 91. Benedict. c.31. &. 33. Regu. Monacharum.c.2. &. 3.

De modo ſeruando in diſtributione, Benedict.c.34.ſuæ regulæ, & Regula Monacharum, vt ſupra.

TEXTVS.

NVllus Fratrum ſibi aliquid propriū eſſe dicat: ſed ſint vobis omnia cōmunia, & diſtribuatur vnicuique per manum Prioris, ideſt, per fratrē ab eodem ad idem officium deputatū, prout cuique opus fuerit, inſpectis ætatibus, & neceſſitatibus ſingulorum.

Aſinos autem ſiue Mulos, prout veſtra expoſtulauerit neceſsitas, vobis habere liceat, & aliquot animalium, ſiue volatilium ad nutrimentum.

Gloſſa. VIII.

EX hoc c. nōnullæ deducūtur cōcluſiones. Prima, nullum regularem ex rebus Monaſterij aliquid ſibi proprium nec habere, nec verbo appellare poſſe. Secūda, omnia Monaſterij bona eſſe omnibus communia. Tertia, vt hæc ita intelligantur communia, vt non ſit vniuſcuiuſque, ea ſibi propria auctoritate vendicare: ſed omnibus omnia per manum Prioris, vel per alium fratrem ab eo deſignatum diſtribuantur. Quarta docet, hanc diſtributionem faciendam eſſe inſpectis ſingulorum ætatibus, & neceſsitatibus, ita, vt Regula & menſura diſtributionis ſit, maior vel minor neceſsitas. Quinta, licitum nobis eſſe aſinos, ſiue mulos in communi poſsidere, & inſuper aliquot animalium ſiue volatilium ad noſtrum nutrimentum.

Ex qua ſexta & vltima elicitur alia concluſio: præter aſinos, & mulos, aut prædicta animalia ad nutrimentum, non licere

nobis,in communi redditus, aut poſſeſsiones, aut aliquid aliud immobile poſsidere.

Hæc ſunt,quę Regula hic breui ſermone cōplectitur.Quę omnia ad votū paupertatis ſpectant:& ſic à nobis alibi diſcutienda,hic tamen breuiter attingenda erunt: & potiſsimū ea,ſine quibus littera huius c.nequit cōmode intelligi.

Circa hoc.c.præmittendū eſt, illud ab Innocentio. IIII. in aliquibus fuiſſe correctum & declaratū.Nam olim in Regula Beati Alberti ſic erat ſcriptum: *Nullus fratrum ſibi dicat aliquid eſſe proprium:ſed ſint vobis omnia communia, & ex his,quæ vobis Dominus dederit, diſtribuatur vnicuiq; per manū Prioris,ideſt,per hominē ab eo ad idē officium deputatū, prout vnicuique opus fuerit,inſpectis ætatibus,& neceſsitatibus ſingulorum, Ita tamē, vt,ſicut præmiſſum eſt,in deputatis cellulis ſinguli maneant,& ex his, quæ ſibi diſtributa fuerint, ſingulariter viuant.* Hæc Albertus in hoc capite.

Innocentius igitur hic in primis correxit regulā in illis vltimis verbis, *Ita tamen,vt ſicut præmiſſum eſt,in deputatis cellulis.&c.* Nam Innocentius non ſingulariter eos in omnibus viuere permiſit, ſed ad cōmune refectoriū conuenire præcepit. Quare ablata ſunt in eius mitigatione hęc vltima verba,& loco illorū alia poſita ſunt in hoc capite, (quæ prima facie forte alicui minus apta,aut friuola videbuntur,) nempe, *Aſinos autem ſiue mulos vobis habere liceat.&c.* Cuius licentiæ aut permiſsionis Albertus nō meminit. Quorſum ergo (dubitabit quis) Innocentius prædicta verba in hoc c.præfixit? aut quæ magna facultas vel permiſsio eſt hæc Aſinos, ſiue mulos,& aliquot animaliū,ſiue volatilium poſsidendi?

Illud tamen certum eſt,Innocentium non abs re, neque ſine conſilio illa verba, *Aſinos autem ſiue mulos &c.* addidiſſe. Per illa enim amplius hoc Regulæ caput declarare intendit:nam(vt ex præfatione eiuſdem Innocentij conſtat) ordinis profeſſores ab eo inter alia poſtularunt, vt quædam dubia, quæ in Regula ab Alberto tradita continebantur, declarare ac corrigere dignaretur. Nā inter fratres, (vt in ſpeculo ordinis dicitur.) circa hoc caput, prout in Alberti

regula iacebat, magna dubitatio exorta fuit, an per illa verba, *Nullus fratrum ſibi dicat aliquid eſſe proprium, ſed ſint vobis omnia communia, & ex his, quæ vobis Dominus dederit &c.* tenerentur non ſolùm ad paupertatem in particulari, ſed etiam in communi ſeruandam. Quæ certè dubitatio ante Innocentium IIII. tempore Gregorij. IX. pullulauit. Cuius cauſa Fratres Gregorium. IX. pro eius ſolutione adijſſe fertur: qui poſtquam Regulam ab Alberto traditam anno Domini. 1230. Pontificatus vero ſui anno. 3. confirmauit, ſic circà paupertatis articulum ſeruandum decreuit. *Ex officij noſtri debita circunſpectione tenemur, ſolicitam exhibere cautelam, ne ij, qui lotis pedibus aſcenderunt orare cum Domino, iterùm eos coinquinent, à contemplationis ſpecula deſcendendo: & ne reſumendo terrenas facultates abiectas, quaſi quædam indumenta corporis habeant, vnde teneantur, in caſſum cum ſpiritualibus nequitijs pugnaturi. Hinc eſt, quod cùm lotis pedibus montem Domini aſcenderitis, vacantes contemplationibus cæleſtium, & aſſumpſeritis contra malignos ſpiritus luctamen, terrenis omnibus abdicatis: Nos profectui veſtro aſpirantes, auctoritate præſentium diſtrictius prohibemus, ne in proprietatem de cætero eremi veſtri loca, vel poſſeſſiones, ſiue domos, aut redditus alios recipiatis vllo modo, vel præſumatis habere, præter aſinos maſculos, aut aliquot animalium, ſiue volatilium ad nutrimentum.* Hanc Gregorij declarationē eiſdē verbis fecit Innocētius IIII. anno ſecundo ſui Pontificatus, antequam Regulam confirmaret: qui eandem Gregorij Bullam eiſdem verbis repetit, vt videre eſt apud Paleonydorum libr. 3. c. 5. & 6. & in ſpeculo ordinis, vbi etiam prædictæ Bullæ recenſentur.

Paleonydor. Speculum ordinis.

Cùm verò fratres anno. 4. Pontificatus eiuſdem Innocentij, ab eo Regulæ correctionem, declarationem, & mitigationem peterent: inter alia, quæ Innocentius IIII. declarauit, illud potiſsimum dubium fuit, quod ad paupertatem

tatem ſpectabat: & hoc fuit in cauſa, vt paupertatem in communi, & omnium redditũum, & poſſeſsionum expoliationem, præter aſinos, & aliquot volatilium, Innocentius IIII. in Regula, à nobis habenda, decreuerit. Quod illis verbis ſatis declarauit, *Aſinos autem ſiue mulos &c.*

Ex quo clare conſtat, ex vi regulæ nos, tàm in particulari, quam in communi, arctiſsimam paupertatem profiteri: cuius etiam paupertatis idem Innocentius IIII. poſt huius Regulæ confirmationem, eodem menſe & anno, quo Regulam confirmauit, in quadam Bulla mentionem facit, dicens: *Hinc eſt, quod cum dilecti filij Prior, & fratres Eremitæ de monte Carmeli, abdicatis ſæculi opibus, titulum paupertatis ſibi elegerint, vt mente & corpore expediti, liberam & acceptam valeant impendere domino ſeruitutem: nullas poſſeſsiones neque proprium, quo ſuſtentari valeant, poſsidentes &c.* In qua Bulla, noſtram etiam proponens fidelibus paupertatem, eos ad elargitionem eleemoſynarum ordini faciendam allicere intendit. Necnon idem Innocentius annó. II. ſui Pontificatus, ratione huius paupertatis ordinem exemit à decimarum ſolutione, vt in quadam Bulla, quæ in ſpeculo ordinis refertur, ait: *Cùm itaque ex tenore petitionis veſtræ percepimus, quod ordo veſter nullas poſſeſsiones habeat, ſed vos de fidelium eleemoſynis duntaxat elargitis ſub regulari habitu ſuſtentari: Nos paupertati veſtræ &c.* Hæc autem Bulla annis. 6. poſt mitigationem Conceſſa fuit. *Speculum Ordin.*

Patet igitur ex dictis, quid ſignificent illa verba, *Aſinos autem*, &c, & quorſum appoſita ſint in hoc. c. Nam per illa expreſſe declaratur, nos nullas poſſeſsiones, neque redditus, neque quidquã aliud in communi habere poſſe, præter aſinos, ſiue mulos, & aliquot animalium &c. Quæ altiſsima paupertas licet ex allatis Bullis Pontificum non conſtaret, ſufficiẽtiſsime tamen his verbis, (*Aſinos ſiue mulos*) probaretur. Nam quorſum, vt in initio dicebamus, ſi nobis poſſeſsiones, redditus, domos, aut alia bona poſsidere liberũ eſt: in ſpecie cõceditur, vt aſinos aut mulos licitè poſsi-

 dea-

deamus? Certè ridicula eſſet hæc cōceſsio, niſi alias eſſet ſingularis exceptio, qua nobis, quibus quidquam in communi ex Regula poſsidere non licet, conceditur, vt aſinos ſiue mulos habeamus. Et hæc exceptio, ſecūdùm iuris axioma, Regulam firmat in contrarium.

At quamuis ex Regula, prout fuit ab Innocentio mitigata, de hac paupertate conſtet: adhuc reſtat dubiū, an hæc eadem in communi paupertas ex Regula priori Beati Alberti quoquomodo colligi poſsit?

Reſpondeo, hanc paupertatem collegiſſe Innocentium ex illis verbis Regulæ Alberti, quæ in hoc c. referuntur, nēpe, *Sint vobis omnia communia, & ex his, quæ vobis Dominus dederit, diſtribuatur vnicuiq; &c.* Quibus verbis ſatis indicatur, fratres ex eleemoſynis debere viuere. Et ſiue ex hoc. c. Regulæ B. Alberti, ſiuè ex alio id Innocentius deſumpſerit, id omnino certum videtur, hanc declarationem eum, ſecundùm Alberti mentem, feciſſe. Quod mihi illud argumentum efficaciter ſuadet: quia Innocentius in hac Regula tantùm intendit, vel declarare dubia, vel grauia Regulæ onera moderari: at ſi ipſe ex ſuo marte B. Alberti Regulę ſtrictiſsimam hāc paupertatem addidiſſet: non mitigare, ſed augere regulam Alberti diceretur: Quare, ſi tantùm in hoc declarauit, eius declaratio elicienda erat ex prioris Regulæ mente. Patet igitur ex dictis in hoc capite, tàm de paupertate in communi, quàm in particulari ſermonem fieri. Quare breuiter de vtraque agēdum erit: & prius de paupertate in particulari, vt litteræ ordinem ſequamur.

Nullus fratrum ſibi aliquid propriū eſſe dicat. Recolendū eſt in primis, paupertatē, quā Religioſi colunt, eſſe in duplici differētia. Altera eſt priuata tātū, quæ eſt de eſſentia voti paupertatis, per quā quilibet Religioſus abdicat à ſe capacitatē Dominij, & alterius cuiuſlibet iuris ad exteriora bona: poteſt tamen in communi poſsidere, in quantū in ſua Religione redditus & poſſeſsiones habentur, vt cōtingit in ordine Cartuſianorū, Benedictinorū, &c. Altera paupertas in comuni dicitur, per quā nihil omninò neque in communi, neque in particulari poſsidetur: quæ non ſolū ad perſonas, ſed etiam ad conuentus, quantum ad redditus & immo-

bilia

bilia bona, extenditur: quam Sanctus Franciſcus, & eius ductus exemplo Dominicus ſuo ordini ſeruandā reliquerunt, & ante ipſos (vt ſupra demonſtrauimus) noſtri ordinis profeſſores ab Alberto Patriarca Hieroſolymitano ſimul cum Regula acceperunt. Prædicta igitur verba, *Nullus fratrum ſibi aliquid proprium eſſe dicat,* an ad paupertatem in communi, an vero in particulari pertineant, opus eſt vt explicemus.

DVBIVM I.

An illa verba, Nullus fratrum ſibi aliquid proprium &c. *intelligantur de paupertate in particulari.*

IN hoc dubio vlla certandi occaſio non eſt, cum clare conſtet, prædicta verba, *Nullus fratrum ſibi aliquid proprium eſſe dicat,* de paupertate in particulari eſſe accipienda. Quod vt manifeſtius fiat, annotare in primis oportet, Religioſum nulla ratione poſſe dominium aut proprietatem vllius rei poſsidere, vt diffinitum eſt in Lateranenſi Concilio ſub Alexandro Tertio, parte prima, ca. 10. & nouiſsime in Tridenti. ſeſsione 25. cap. 2. Conſtat etiam ex varijs Patrum teſtimonijs. Vrbanus Primus in Epiſtola ſeu decretali de paupertate loquens, ſic ait, *Quicunque veſtrum vitam communem ſuſcepit, & vouit, ſe nihil proprium habere: videat, ne pollicitationem ſuam irritam faciat.* Caſsianus lib. 4. de inſtitutis renuntiantium. cap. 3. de Ægypti Monachorum paupertate loquens, *Nulli (inquit) ciſtellam, nulli peculiarem ſportellā liceat poſsidere, nec tale aliquid, quod vt proprium retinens, ſuo debeat communire ſignaculo.* D. Baſilius in conſtitutionibus monaſticis cap. 35. *Debet* (ait) *pietatis cultor, qui vitam communem amplexus eſt, ab omni priua-*

Conc. Late.
Conc. Trid.
Vrbanus. 1.
Caſsianus.

ta rerum poſſeſsione liber eſſe D.Benedictus in ſua Regula c.33 *Neque aliquid quis præſumat habere proprium, nullam omnino rem, neque codicem, neque tabulas, neque graphium, ſed nihil omnino*. D. Auguſtinus in tribus regulis, quas condidit, idē latè prohibet. Omnes denique religionum inſtitutores hoc perpetua traditione ſenſerunt, vt omnes monaſticæ vitæ profeſſores nihil omnino proprium poſsiderent. Imo hanc proprietatis abrenuntiationem intrinſecam eſſe Religionis ſtatui, ſatis vbique conſtat: ac proinde omnes Religioſi ſpeciali voto, omnium rerum dominio ac poſſeſsioni renūtiāt. Quod & neceſſario debere ita fieri, alibi ex eo principio ac fundamento colligebamus, quia, cùm Religioſi ſui iuris nō ſint, ac ſuæ libertatis dominium non habeant, ſed illud in Prælatorum poteſtatem per traditionem, quæ in profeſsione fit, trāsferāt: neceſſario ſequitur, eos nihil habere, neque poſidere poſſe, non aliter, ac ſi ſerui eſſent. Cuius rationis ſiue fundamēti Benedictus. c.33. ſuæ regulæ meminit: vbi cū docuiſſet, nihil omnino proprium à monachis eſſe poſsidendum, rationem ſic reddit. *Quipe quibus, nec corpora ſua nec voluntates ſuas licet habere in ſua propria poteſtate*. Eodem ferme modo in hoc propoſito arguit D. Aug. in ſermone de cōmuni vita clericorum, relato in. c. nō dicatis. 12. q. 1. dicens, *Cum huius congregationis fratres ſe per obedientiam penitus aliorum poteſtati ſubdiderint: certum eſt eos nihil habere poſſe*. Quaſi dicat, ex eo, quod quis eſt ſub alterius poteſtate cōſtitutus, neceſſario ſequitur quod nihil in ſua poteſtate poſsidere neq; habere poſit: ſicut cōtingit in ſeruo ac in filio familias, ſed quia de hoc latius, dū de paupertatis voto agerem⁹, diſſeruimus, ne eadē ſæpius repetamus, ab his ſuper ſedēdū duxim⁹.

Auguſtinus. *Baſilius.*

Ex his factum eſt, quod, cum Religioſi per votum paupertatis ab omni poſſeſsione & proprietate, imo & habendi capacitate denudentur, non ſolum nihil proprij illis habere conceditur, verū nec quicquā oretenus proprium appellare Patres, ac Religionum inſtitutores permittūt. Quam cōſuetudinem in Eccleſia Primitiua fuiſſe accurate obſeruatā ex actibus Apoſtolorum capit. 4. accepimus, vbi dicitur. *Nec quiſquam, eorum, quæ poſsidebat, ſuum aliquid eſſe dicebat*

Act. Apoſt. cap. 4.

cebat. Vnde Baſilius in Regulis breuior. hanc (etſi rigidā) protulit ſententiam: quæſt. enim 85: ſic ait. *Qui dicit, ſuum aliquid eſſe ſeipſum alienum reddit ab Eccleſia Dei, & charitate Domini*. D. Auguſtinus ſermone 1. de vita communi clericorum, *Quantum (inquit) poſſumus, imitemur ſanctos, de quibus loquitur lib. Act. Apoſtol. Nemo dicebat aliquid proprium.* Idem docet in Epiſt. 109. ad Monachos, & clarius in ſua regula præcipit, dicens: *Non dicatis vobis aliquid proprium* (a quo mendicauit Gratianus celebrem illum text. ca. non dicatis 12. q. 1.) Chryſoſtomus ſuæ ætatis Monachos commendans, ait: *Non eſt ibi meum ac tuum: ſed hoc verbum penitus eliminatum eſt, multorum cauſa malorum.* Et Conc. Milanenſe part. 1. cap. 7. quod habetur in 5. tomo Conciliorum, de Religioſorum paupertate tractans, ait: *Tuum, & meū atque omnis poſſeſſio re & verbo omnino tollatur.* Sed & illud magis mirandum eſt, ita hunc ritum inter antiquos Monachos fuiſſe obſeruatum, (Caſsiano teſte vt ſupra) vt etiam qui incōſideratè propriū aliquid appellabat, illo tēpore puniretur. Ac denique hācobſeruationē in ſuis Monaſterijs ita florere, Magnus ille Baſilius præoptauit, vt etiā Religioſorū proprios parētes communi nomine appellādos decerneret.

Baſilius. Auguſtinus. cap. Non dicatis 12. q. 1. Chryſoſt. Conc. Mila.

Horū igitur Patrū, imo & potius ſcripturæ veſtigijs noſtra in hærēs Regula, merito in hoc. c. decernit, vt nullus fratrū ſibi aliquid propriū eſſe dicat, quaſi à fortiori ſumēs argumētū. Si enim aliquid propriū vobis etiā nominare prohibeo: quāto magis, neq; habere neq; retinere cōcedā? Quare in hoc cap. vtrūq; horū prohibetur: & poſsidere aliquid propriū: inſuper & propriū aliquid dicere: licet illud tāquā intrinſecū voto paupertatis præſuponatur, hoc vero tāquā vtile ad eius obſeruationē expreſſe decernatur. Sic enim Gerſon in opuſ. cōtra proprietarios in ſimilibus verbis circa Regulam Auguſtini conſiderauit, dicens. *Si ergo expreſſe prohibet Auguſtinus verbum proprietatis, à fortiori & factum.*

Gerſon.

Inquiret aliquis, an proprium aliquid dicere, in noſtro ordine peccatū ſit. Nauarr. d. c. non dicatis n. 1. tunc hoc exiſtimat eſſe peccatū, quando quis nō ſolū voce ſed re appellaret, & crederet ſibi aliquid propriū; minime vero peccatū cen-

Nauarrus.

Archydiaco. Cardinalis. Alexander.

cenſet, ſi quis ſibi rem vſui à Prælato conceſſam, propriam appellet. Alij verò Canoniſtæ, vt ſunt Archidiaconus, Cardinalis & Alexander, in commentarijs d.c. Non dicatis, & alij expoſitores Regulæ D. Auguſtini ſentiunt, Religioſum peccare ſaltem venialiter, qui abſolutè libros, cellam, aut veſtes, aut quid aliud proprium appellat. Quod etiam nobis videtur neceſſario affirmãdum: quia cùm noſtra Regula ad maiorem paupertatis obſeruantiam id clarè præcipiat, & hæc obliget ad peccatum veniale, non video, qua ratione ij poſsint excuſari, niſi ignorãtia aut inconſideratione faciãt.

Secundo Quæret aliquis, quando peccabit quis contra votum paupertatis, aliquid proprium ſibi retinendo?

Hæc difficultas longiorem petit diſputationem, quã nos latè proſequuti ſumus in tractatu de voto paupertatis. Breuiter tamen reſpondeo. Quoties cuiuſcunque rei dominiũ, proprietas, ſiue poſſeſsio, ius, vel adminiſtratio, vſusfructus vel vſus poſsidetur, ſiue quilibet alius actus dominij exercetur ſine Prælati tacita vel expreſſa licentia toties peccatũ eſt proprietatis ex ſuo genere, maius vel minus ſecundum maiorẽ vel minorẽ grauitatẽ materiæ. Ad quæ reducitur quidquid Religioſus ſine Prẹlati authoritate donat, accipit, retinet, vẽdit, emit, cõmutat, vel alienat, aut mutat, vel alio modo adminiſtrat: quę omnia per ſingulas partes prędicto libro probauim᷒. Quare ampli᷒ in his nõ oportet immorari.

IN TEXT. IBI.

Sed ſint vobis omnia communia.

DVBIVM II.

In quo conſiſtat ratio vitæ communis: ac de eius vtilitatibus.

VITÆ communis modus ac forma in eo maximè ſita videtur, vt nullus Religioſorũ aliquid proprium ſibi vendicet. Quia cùm proprium & commune interſe inuicem pugnent, cõmunia omnia ibi eſſe non poſſunt

vbi proprium aliquid retinetur. Pertinet etiam ad hanc vi-
tæ communis rationem & eſſentiam, vt ea omnia, quæ ad
Religioſorum victum & veſtitum ſunt neceſſaria, æqualiter
eis, inſpectis eorum neceſsitatibus, ex bonis monaſterij cõ
munibus adminiſtrentur. Et ſic tunc in Religione omnia cõ
munia eſſe dicũtur, quãdo vna mẽſa, vnus cibus, eędẽ veſtes
eadẽ habitatio, eadẽ ſupellex, & denique omnia, quæ ad vi
ctum & veſtitũ pertinẽt, æqualiter omnibus diſtribuũtur.

Hanc eſſe cõmunis vitæ rationẽ ac modũ, in primis pro-
batur ex actis Apoſtolorum: vbi ca. 4. dicitur: *Nemo aliquid* *Act. Apoſ. c. 4.*
ſuum proprium dicebat, ſed erant illis omnia communia, & diſtribue-
batur, vnicuiq; ſicut cuiq; opus erat. In quæ verba Aug. ſerm. 25. *Auguſtinus.*
de verbis Apoſtoli ſic ait, *Sed iure fraternitatis erant illis omnia*
communia ſcilicet, vt qui eodem conſortio Religionis tenebantur, eodẽ
conſortio fruerentur & vitæ: hoc eſt, vt quibus erat vna fides eſſet vna
ſubſtantia: Et quibus erat communis Chriſtus, communis eſſet & ſum
ptus. Et idem Auguſtinus in Reg. c. 3. *Et diſtribuatur vnicuique* *Idem.*
à Præpoſito veſtro victus, & tegumentum, non æqualiter omnibus,
quia non æqualiter valetis omnes: ſed potius vnicuique, ſicut cuique o-
pus fuerit. Sic enim legimus in actibus Apoſtolorum, quia erant illis
omnia communia. Quibus verbis ſatis perſpicuè docet Augu-
ſtinus, cõmunẽ vitã maximè in hac rerũ proportionata di
ſtributione cõſiſtere. D. Baſi. ſermo. 4. exercitationis prõpt. *Baſilius,*
Porro (ait) vnum commune omnibus ſit, & nihil proprium v-
nicuique nominetur: ſed in poteſtate Præfecti poſitus ſit vſus,
vt ex communibus id, quod conueniens eſt, vnuſquiſque vſur-
pet, iuxta Præfecti voluntatem. D. Benedictus in Reg. c. 33. *Benedictus.*
hanc rerum communitatem in eo cõſiſtere decernit, vt nul
lus aliquid proprium habeat: & quod omnia diſtribuantur
ab Abbate ſingulis, prout opus habent: hanc enim ibi docet
eſſe rationẽ cõmunis vitæ. D. Ioa. Chryſ. hom. 58. ad popu *Chriſoſto.*
lũ Antiochenũ, de ſui ſæculi monachis narrãs ait, *Vna menſa*
vnũ miniſteriũ ſuſcipientibus, & ex hibẽtibus, eadem fercula,
eadẽ indumenta, habitacula eadẽ vita eadẽ: nõ eſt ibi meũ, ac
tuum, ſed hoc verbum penitus eliminatum eſt, multorum cau-
ſa malorum. In quorum Patrum teſtimonijs id licet conſide-
rare, omnes vitam communem ad hæc duo reducere, & ad

caren-

carendum proprio,& ad diſtributionem communium bo-
Conc.Trid. norum,ſeruata ſubditorum neceſsitate,faciendam. Quibus etiam accedat Conci.Trid.ſeſ.25.c.2.vbi volens quæ ad cō munem vitam in victu & veſtitu conſeruanda pertinēt,fideliter obſeruari,Religionum Prælatis præcipit, vt de bonis
Conc.Colo. Monaſterij neceſſaria ſubditis prouideant. Et in Conc. Colonienſi ſub Conrado Archiepiſcopo ann.1260.celebrato, titul.de Monachis & de eorū conuerſatione & vita.c.3. ſic decernitur. *Statuimus,quod Monachi propriū non habeant: & quod pariter victum aut veſtitum percipiant de communi per adminiſtratio-*
Conc.Med. *nem ſui Abbatis.* Celebre quoque Concilium Mediolanenſe, ſub Karolo Barromęo Cardinale poſt Tridentinū celebratum,parte.3.titulo de communi vitæ vſu,ſic inquit. *In omnibus monaſterijs,quoad cibum,potum,ſomnum,veſtitum,cæteraſque res attinet,omnes communiter viuant,vt ſacro Concilio Tridentino decretum eſt:nec quidquam inter eas differat,*(loquitur enim demonialibus) *aut alia alijs præferatur, aut poſthabeatur, quemadmodum votum paupertais poſtulat:vt tuum & meum,ac omnis priuata poſſeſsio & re & verbo omnino tollatur.* Quibus verbis clare hoc Cōciliū decernit,quantū ad votū paupertatis accurate ſeruandū cō ducat huius vitæ cōmunis ratio. Nā ex ea oritur, vt à Monachis omnis priuata poſſeſsio procul arceatur:ſicut è contrario,ex defectu vitæ cōmunis ac diſtributionis neceſſariorū magna illis proprietatis præbetur occaſio. Et denique præ-
Cōc.Came. dictis cōſonat Cōcil.Prouinciale Camerac.tit.de Monachis c.9.10.& 11.dicens. *Cum ſacroſancta Synodus Tridentina præceperit,ea quæ ad communem vitam, victum, & veſtitum pertinent,fideliter obſeruari: mandat hæc ſynodus omnibus Religioſis, vt diligentiſsimè paupertatis votum, tamquam ineffabilis cuiuſdam & dulciſsimæ quietis cauſam, cuſtodiant: neque proprietatis vitio violent. Caueant igitur,ne quid ſibi ita retineant vel retinere deſiderent, vt communitati nolint eſſe commune: neue ad peculiares vſus eo vtantur ſine ſuperioris conſenſu.* Et infra præcipit, vt prælati omnibus neceſſaria tribuant.

Ex his facile conijci poteſt,illa regulæ verba, *Omnia eſſe cō munia*, nihil aliud ſignificare,quam quod nemo quidquam

ſibi

ſibi proprium habeat: ſed potius vt omnia ſint omnium, & illis in cõmuni, & in neceſſarios vſus auctoritate Prælati omnibus diſpenſentur. Quare commune bonum non erit illud quod, quamuis quis à Prælato ſibi permiſſum habeat, tamen ita mordicus & tenaciter retinet, vt vix ab eo etiam auctoritate Prælati ſeparari poſsit. De quo memini me dixiſſe in tractatu de paupertate: vbi bonum commune illud appellabamus, quod incorporatum eſt alijs bonis communibus monaſterij, & ſubeſt liberæ adminiſtrationi Prælati, ita, vt Prælatus libere & abſque impedimento poſsit neceſſarijs fratrum, aut conuentuum vſibus applicare.

Varię vero ſunt rationes, ob quas concilia ac Patres tantopere hanc vitæ cõmunis rationem comendarunt D. Baſilius Sermone 5. exercitationis, eam rationem huius adinuenit, vt id factum eſſe exiſtimet ob Religioſorum pacem & vnitatem. *Cum igitur (ait) plures ad eundem ſalutis ſcopum reſpicientes, communem inter ſe vitam ſuſceperint, oportet, hoc præ omnibus in ipſis obtinere, vt vnũ in omnibus ſit cor, & voluntas vna, & deſiderium vnum: & quem admodum Apoſtolus ſancit, vt vnum corpus fiat, ex diuerſis membris coaptatum, totus ille congregationis æternus. Hoc autem aliter fieri non poteſt, niſi illud obtinuerit, vt non deſignetur nominatim alicui, neque veſtimentum, neque vas, neque aliud quid ex his quæ ad communem vitam conducunt, quo ſingula ex his vſus ſint neceſsitatis, & non poſsidentis.* Hæc Baſilius: quibus luculenter probat, maxime ad vnitatem & pacem, hanc communem vitam conducere, quam etiam ad ineffabilem & dulciſsimam quietem cuſtodiendam iuuare, ſupra ex Concilio Cameracenſi retulimus. A Baſilio non diſſentit Chryſoſtomus in Apologia vitæ monaſticæ: in qua dum conuerſationem hanc cæleſtem commendat, eiuſque gaudia, quietem, gloriam, aliaque commoda recenſet, ſtatim ſubijcit, hoc prouenire, quia inde duo illa, quæ omnia peruertunt & perturbant, meum, & tuum, penitus eliminata ſunt. Cuncta quippe illis communia ſunt menſa, domus, indumen-

Baſilius.

Chryſoſt.

dumentum:& quòd ſanè mirabilius eſt, vnus etiam idéque animus eſt. Horum patrũ ſentẽtia manifeſto teſtimonio cõprobatur. Nã tũc in Eccleſia primitiua fidelib⁹ omnib⁹ erat cor vnum & anima vna, quãdo omnia bona illis erãt cõmunia: ceſſante vero hac cõmunitate & diſtributione bonorũ, ortæ ſunt in fidelibus lites & cõtentiones multæ. Ex quo colligitur hanc vitã cõmunẽ multorũ bonorũ eſſe parentẽ.

Prætereà hæc bonorũ diſtributio in monaſterijs à Religionũ inſtitutoribus introducta eſt, tum, vt monachis nulla detur proprietatis occaſio, (vt ſupra ex Concilio Mediolanenſi adducebamus,) quia cùm ſe communibus Monaſterij auxilijs deſtitutos conſpiciunt, proprium victum, ſupellectilem, veſtitum, ac alia quærere compelluntur, ob quam cauſam Concilia, & præcipuè Tridentinum, & Religionũ Patres tanto ſtudio ac diligentia vitam communem in ſuis monaſterijs obſeruari voluerunt, ferè impoſsibile arbitrantes, ſine hac vitæ ratione, paupertatis votum diù poſſe conſiſtere: tum etiam, vt à Religioſis omnibus omnis ſolicitudo ac rerum tẽporalium cura penitus reſecaretur. Nam in hac

S. Gregorius cæleſti Religionis Philoſophia, externæ terrenæque ocupationes maximè impediunt, ita, vt rectè à Gregorio illud dictum ſit 12. moral. c. 22. *Cura multiplex terrenarum rerum quia occupat, excæcat. Nam vt terrena omnia ſunt corporea & craſſa: ſic animus in his tractãdis occupatus, fit craſsior & cõcretior. Ex quo illud prouenire neceſſe eſt, vt ea curarũ mole impeditus, ad cæleſtia contemplanda nequaquam poſsit aſcendere.* De quo bene idem Gregorius 5. moral c. 8. *Nequaquã*

D. Thomas. *mens ad ſuperna attollitur, ſi curarum tumultibus continuè occupetur.* Vberius autem, quantum hæ ſolicitudines rerum tẽporalium profectũ noſtrum impediant, diſſerit D. Tho. 2. 2. q. 186. ar. 6. Ne igitur his ſolicitudinibus mens impediretur, in procurãdis ſibi neceſſarijs occupata, fuit in Religionibus hæc vitæ cõmunis Philoſophia introducta. Ex qua ma-

Beda. gna fælicitas ac quies Religionis ſtatui accreſcit, vt teſtis eſt venerabilis Beda in li. retract. ſuper act. Apoſt. in illa verba, *Erant illis omnia communia. Communia (inquit) idem eſt, quod Græcè cæna, a quo nomine conſtat perfectos Dei famulos cæ*

no

nobitas Græce, & communiter viuentes latine dici. Qui ergo ita viuunt, vt ſint eis omnia communia in Domino, rectè, compoſito ex duobus vno nomine, vocantur cœnobitæ: quæ quidem vita tanto terreni ſæculi huius conuerſationibus fælicior eſt, quanto magis ſtatum futuri ſæculi etiam in præſenti imitatur: vbi ſunt communia omnia omnibus beatis, cernentibus eius gloriam, à quo ſunt omnia bona. Hæc Beda. Quare hanc conuerſationem planè cœleſtem, nihiloque Angelis deteriorem appellat Chryſoſtomus in apologia, vt ſupra. *Nam ſicut Angeli (inquit) omnes pariter in gaudio, & quiete, ſummaque illa cæleſti gloria exultant: ita fieri quoque perſpicias in monaſterijs.* Loquiturque ibi Chryſoſtomus de vita communi Religioſorum: & propter hanc, eos cum angelis comparandos cenſet. Et (vt plura vno verbo concludamus) illud prætereũdum non erit, ipſos adhuc Philoſophos ethnicos, cùm Rempublicam ingenio ſuo ita perfectam & abſolutam fingere vellent, vt animo magis optari, quàm re ipſa perfici poſſet. nullam aliam formam commodiorem, & præſtantiorem reperire potuerunt, quam illam, in qua hæc vitæ communis regula ſeruaretur. Sic enim Plato dial. 5. de Republica ſuam illam Rempublicam ita inſtituit, vt priſcum illud prouerbium, *Amicorum omnia communia*, quàm maximè vigeret. In eoque, exiſtimauit, tam virtutis quàm fælicitatis ſummam in ciuitate eſſe collocandam, vt quicquid proprium dicitur omni ſtudio ab ea remoueatur: neque ſolum agri, aut pecuniæ, aut domus cum omnibus communicentur, ſed illa etiã omnia, quæ ita propria ſunt, vt cum alijs communicari nõ poſſe videantur. *Hanc ergo (ait Plato) Ciuitatem ſiue Dij alicubi, ſiue Deorum filij vnà plures incolant, certe beatos omnique gaudio cumulatos fore.* Hæc Plato. Quanta igitur cõmunis vitæ fælicitas eſt ac præſtantia, vt non ſolum Chriſtiani cæleſtem illam, verum & Ethnici reputauerint!

Chryſoſt.

Plato.

(.?.)

IN TEXT. IBI.

Et diſtribuatur vnicuique per manum Prioris, ideſt, per fratrem ab eodem ad idē officium deputatum, prout cuique opus fuerit, inſpectis ætatibus & neceſsitatibus ſingulorum.

HVcuſque in hoc cap. de proprietate abdicanda, ita, vt cōmunia ſint omnia monaſterij bona, Regula decreuerat. Nunc vltra progrediens ſtatuit, quibus, a quo, & qualiter ſit hæc diſtributio facienda. Primum horū illis verbis, *diſtribuatur vnicuique*, ſcilicet Religioſorum: ſecundum ibi, *Per manum Prioris, vel per fratrem ab eodem ad idem munus deſignatum.* Tertium vero, quod ad modum ſpectat, illis clauditur verbis, *Inſpectis ætatibus & neceſsitatibus ſingulorum.* Quæ omnia, vt ſupra adducebamus, ex actibus Apoſtol. deſumpta videntur. Hæc igitur tria à nobis in præſenti amplius declaranda & confirmanda ſunt.

DVBIVM III.

Quibus, & à quo bonorum communium diſtributio facienda ſit.

PRima fronte dubitare poſſet quis hac ratione. Si bona Monaſterij communia ſunt, liberum vnicuique erit, de eis ſibi neceſſaria propria auctoritate prouidere, id enim ad rationem communis boni ſpectare videtur, vt de eo libere vnuſquiſque vendicet, ſaltem quod ſibi neceſſarium eſt. Ergo non eſt expectanda Prælati, neque alterius diſtributio.

Pro huius dubij reſolutione ſit prima propoſitio. In Religione nullus poteſt auctoritate propria aliquid ex communibus Monaſterij bonis ſibi in proprietatem, vel vſum applicare. Hæc concluſio ita eſt certa, vt à nullo vnquam fuerit dubitata. Et primo patet. Quia omnes fere Religionum inſtitu

inſtitutores, horum bonorum diſpenſationem ſiue diſtributionē ad Prælatos pertinere, decernūt. Ergo abſque eorū auctoritate non poteſt ſubditus quicquā ſibi appropriare. Aug. in Reg. c. 4. ait *Diſtribuatur vnicuique à Præpoſito veſtro:* vbi omnes expoſitores docēt, illa verba, *A præpoſito veſtro*, eſſe appoſita, ne quiſpiā falſo ſibi perſuadeat, licere ſibi propria auctoritate res cōmunes accipere, vel in alios diſpēſare. Cōſonat Aug. Bene. c. 33. vbi de paupertate tractās docet, Monachū nihil habere poſſe, ſed omnia neceſſaria à Patre Monaſterij ſperare debere. *Nec quicquam* (addit) *liceat habere, quod Abbas non dederit aut permiſerit, ſicut ſcriptum eſt: Diuidebatur ſingulis prout cuiq; opus erat.* D. Baſil. idē docet ſerm. 4. exercitationis, & in reg. breuior. interrog. 87. & adhuc clarius interro. 91. vbi inquirit: *Si frater nudus petat ab alio, veſtem quid hic facere debeat.* Et ſoluit dicens *ſiue nudus ſiue prauus, &c: Siue ex neceſſitate ſiue ex auaritia petat, ſemel dictum eſt, quod dare aut accipere non cuiuſuis eſt, ſed eius, cui cum probatione talis diſpenſatio commiſſa eſt.* Et q. 93. in ſimili propoſito adducit illud act. Apoſt. *Diſtribuebatur vnicuique.* Cōfirmat prædicta omnia optime Trid. ſeſ. 25. c. 2. & poſt Tri. Cōc. Medi. & Camara. quæ omnia cōcilia, nulli Religioſorū licitū eſſe aliquid ſine cōceſsione Prælati poſsidere, decernūt. Nec velim hic multū immorari cū alibi de hoc ſæpius me tractaturū promiſerim. Quare vna vel altera ratione hāc concluſionē breuiter cōfirmabo Prima eſt. Quia ſi licitū eſſet vnicuique, de bonis cōuentus ſibi neceſſaria diſpēſare: maximū incōmodū, & ineuitabilis ruina in Religione ſequeretur. Primo, quia dū vnuſquiſque ſua auctoritate quippiā præſumit accipere, & omnes proni ſunt vti melioribus rebus, inde rixæ & contentiones maximæ orirētur: ob quas vitandas, bonorum communitas introducta fuit, vt dubio præcedenti dictū eſt. Secūdo quia cum homines, ſuppoſita naturæ corruptione, plures neceſsitates fingant plura etiam, quam neceſſaria ſibi eſſent, ex bonis communitatis vendicarent: & ſic vel facile Religionis bona perirent, vel omnes ſuperflua poſsiderent: a c proinde tam votum paupertatis, quam temporalia Monaſterij bona omnino corruerent.

Auguſtinus. *Benedictus.* *Baſilius.* Conc. *Trid.* Conc. *Med.* & C*amer.*

Secunda & principalis ratio. Quia Prælatus, vt ex dictis

 conſtat

conſtat, maximè ex Concilio Tridentino ſeſ.25.cap.2. ex officio hanc diſtribuendi facultatem habet, & nullus eſt, qui vnquàm ſubdito eam conceſſerit, neque ad proprios vſus, ſed potius omnes illi eam expreſſe denegant, vt ex Patribus allatis, & præcipuè ex Tridentino ſupra conſtat ergo illicitè ſubditus facit, cùm hac abutitur poteſtate.

Ex quibus primo licet colligere, maxime ad votum paupertatis ſpectare, non ſolum vt quis proprium non habeat, verum etiam vt ne ſpontaneam ſibi quidem de bonis cōuētus diſpenſationem faciat. Omnia enim tam Conciliorum quam Patrum teſtimonia, hic & alibi relata, eum cōtra paupertatem delinquere, luculenter docent.

Secundo infertur, quod neque ea, quæ quis proprio vſui deputata habet, valet alteri donare vel cōferre, etiā ad vſum Quod ex diuo Baſilio ſupra interr.29. euidēter mōſtratur. Tum etiam, quia hæc bona, quæ quis habet ad vſum, ſunt etiam communitatis, ac proinde non poterit ea diſpenſare.

Reg. Au. Bened. & Baſi. Trident.

Tertio, quia noſtra Regula, & Regula etiā D. Aug. Bene. & Baſil. aperte docēt, hāc adminiſtrationē vel fieri debere à Prælato, vel a fratre ab eodē ad idē munus aſsignato. Quod expreſsis verbis docuit Trid. vbi ſupra: ergo qui nō eſt deſignatus a Prælato, eā nō poteſt exercere, & ſic recipiēs ab eo illam rem, non eſſet tutus in conſcientia. Quia ſubditus omnia, quæ ad victum & veſtitū pertinent, debet a ſuo Prælato expectare, vt patet ex dictis, & ex hoc c. Regulæ, *diſtribuatur vnicuiq; per manū Prioris, vel per fratrē &c.* Vnde nullius rei licitꝰ erit vſꝰ, quā Prelatꝰ vel expreſſe vel tacite alicui nō cōceſerit.

Secunda cōcluſio. Prælati tenentur de bonis monaſterij ſubditis neceſſaria, tā quæ ad victum, quā quę veſtitum attinēt, prōpte charitatiueq; diſtribuere. De hoc plura in tractatu de paupertate diximus: ibi enim egimus de cura, quā circa ſubditorum miniſterium Prælati adhibere tenentur.

Tertia Concluſio. Hæc adminiſtratio non ſolum poteſt fieri à Prælato, ſed etiam a quocūq; alio ad id munus deſignato. Hæc cōcl. conſtat ex Regulis Baſilij, Benedicti, Aug. vt ſupra, & ex noſtra Regul. ibi, *vel per fratrē ab eodē ad idē officiū deputatum:* Et eſt communis Religionū Praxis, vt Prælatus non omnia per ſe ipſum immediate diſponat, ſed per miniſtros

niſtros ad ſuum nutum amobiles, vt Trident. d. c. 2. ſtatuit *Tridentin.*
Hic autẽ diſpẽſator, qui fratribus neceſſaria diſtribuit, apud varias Religiones varijs etiã nominibus gaudet. Apud D. Bened. vt ex eius Regula cõſtat c. 31. & apud Aug. c. 16. cellarius nũcupatur: apud Baſil. interr. 149. diſpenſator dicitur: quãuis ſæpe etiã cellarius nominetur: apud antiquos Ægypti monachos, æconomus appellabatur, vt videre eſt apud Caſsianum lib. 4. inſtitution. c. 20. apud nos vero abſolute *Caſsianus.* frater in regula nuncupatur.

Quæ autem ſit huius diſpenſatoris ſiue æconomi facultas, non eſt facile id in cõmuni diſcernere: cũ menſurãda ſit ex varijs Religionũ conſuetudinibus. Et potiſsimũ, cũ eius facultas à Prælati volũtate dependeat, dicẽda erit maior vel minor, ſecundũ quod Prælatus maiorẽ, vel minorẽ poteſtatẽ, ac iuriſdictionẽ conceſſerit. Quod autẽ omnino à Prelato pendere debeat, præcipit Benedictus in ſua Regul. vbi de *Benedictus.* cellario loquens ait, *Curam gerat de omnibus, & ſine iuſsione Abbatis nihil faciat.* Et infra. *Omnia menſurate faciat ſecundum iuſsionem Abbatis.* Et iterum. *A quibus enim prohibuerit, non præſumat.* Hæc Benedictus. Baſilius de cellario loquens interrogatio. *Baſilius,* 148. talem poteſtatem eum habere ſentit, qualẽ ei dederit, qui talẽ ei curã commiſit, nẽpe, Præfectus. Et ratione ipſa monſtratur. Quia ſi Prælatus adminiſtrationẽ & gubernationẽ habet Monaſterij, & ſubditus ſolum ex commiſsione & delegatione, fit, quod ad plura ſe extendere non poſsit, quàm ei ſit permiſſum, & ſubdelegatum.

Circa hanc concluſionẽ duo oportet adnotare. Alterum quid debeat Prælatus in eligẽdis his miniſtris obſeruare. Alterum, quid ipſi, vt iniuncto ſibi muneri ſatisfaciãt, teneãtur præſtare. De primo extat celebre Innoc. III. Reſponſum in c. cũ ad monaſteriũ de ſtat. Monach. *Tales autem* (ait) *ad agenda officia Monaſterij officiales deputentur, qui fideles ſint & diſcreti.* *cap. cum ad monaſ. de ſtatu monach.* Quibus verbis, in diſpenſatore duo præcipue deſiderari, fatetur: fidelitatem, nẽpe, & prudentiã. Nã ſi infidelis ſit: alteri Iudæ ſimilis factus, ſubſtantiã Monaſterij deprædabitur, vel alijs deſtruet vijs. Si vero imprudens: minime dãna vel cõmoda Monaſterij opportuno tẽpore cõſiderabit, vt illa vitare, hæc verò cõſequi monaſteriũ poſsit. Quare Baſilius *Baſilius.*

 interro-

interro. 104. magnã vult haberi rationẽ in adminiſtratori bus Monaſterij eligendis, ita, vt velit Præfectũ id cũ cõſilio facere. Quæ Bene. cõſiderãs d. c. 31. multa ad cellariũ ſtatuẽ dũ præreq uirit. Ait enim. *Cellarius Monaſterij eligatur de cõgregatione, ſapiẽs, matur⁹ moribus ſobrius, nõ multũ edax, nõ elatus, nõ turbulẽtus, nõ iniurioſus, nõ tardus, nõ prodigus, ſed timẽs Deũ, qui omni cõgregationi ſit ſicut Pater, & curã gerat de omnibus.* Hæc Bene. Quæ obſecro plura ad eligendum Abbatem poſſet poſtulare.

Benedictus.

Circa ſecundum, nempe, quale œconomi ſiue diſpenſatoris officium debeat eſſe, attente audiendus eſt Diuus Baſilius in regul. fuſius diſputatis interrogatione 34. *Primum (inquit) oportet, æconomos Monaſterij eos eſſe, qui illos poſsint imitari, de quibus in act. cap. 4. legimus, ſolitos eos fuiſſe ſingulis diſtribuere, prout vnicuique opus erat, ita, vt multam miſericordiæ & longanimitatis erga omnes prouidentiam faciant: vt neque ſuſpicionem præbeant alicui affectionis, fauoris, aut inuitationis: neque è contrario elationis, ob quæ ijs, quibus infenſiores ſunt, neceſſarias res ſubtrahant: aut his, erga quos affecti ſunt, amplius quàm opus ſit largiantur. Eſt autem illud fraterni odij: hoc vero fauoris, ſiue amoris maxime vituperati. Itaque à fauoris affectu, itemque contentionis, ad ſummam puros eſſe neceſſe eſt eos, qui fraternitatis res ad vſum neceſſarias diſtribuunt.* Et idem Baſilius in Regul. Breuior. interrogatione 149. inquirit, quæ ſit pœna diſpenſatoris, ſi quid amore vel odio fecerit? & ait *Quod talis alienus ab Eccleſia Dei decernatur, donec correctus fuerit.* Et infra interrogatione 150. requirit, *Si vero negligens, non det fratri neceſſaria,* Reſpondet, *Hoc iudicium manifeſtum eſt ex verbis Domini, qui dixit, Abite à me vos maledicti in ignem æternum: eſuriui enim, & non dediſtis mihi edere &c.* Prædicta Baſilius. Ac denique Benedictus, poſtquam Cellarij partes ita mature depinxit, in eodem cap. qualiter ſuum munus ſine offenſione exercere valeat, ſimiliter docet. *Curã (inquit) gerat de omnibus: ſine Abbatis iuſsione nihil faciat: Quæ iubẽtur, cuſtodiat, fratres nõ cõtriſtet. Si quis autẽ frater ab eo aliqua forte irrationabiliter poſtulet, nõ ſpernẽdo eũ cõtriſtet, ſed rationabili*

Baſilius,

Benedictus.

biliter cũ humilitate male petẽti deneget. Memor ſit illius Apoſtoli præcepti, Quia qui bene miniſtrauerit, gradũ bonũ ſibi acquirit. Infirmorũ, infantiũ, hoſpitũ, pauperũq; cũ omni ſolicitudine curã gerat, ſciens ſine dubio, quòd pro his omnibus in die iudicij rationẽ redditurus ſit. Et infra, *Nec auaritiæ ſtudeat, neq; prodigus ſit, aut extirpator ſubſtãtiæ Monaſterij: humilitatẽ ante omnia habeat, & cui ſubſtãtia nõ eſt, quæ tribuatur, ſermo reſpõſionis porrigatur bonus. Quia ſcriptũ eſt: ſermo bonus ſuper datũ optimũ.* Et infra. *Fratribus cõſtitutã annonã ſine aliquo typo vel mora offerat, vt nõ ſcãdalizẽtur: memor diuini eloquij, quid mereatur qui ſcãdalizauerit vnũ de puſillis. Horis cõpetẽtibus dẽtur, quæ dãda ſunt, & petãtur, quæ petẽda ſunt. vt nemo perturbetur, neq; cõtriſtetur in domo Dei.* His ſacer Bene. ſatis aptè prudẽtiæ ac charitatis Regulas, quas debeat ſeruare cellarius, proponit. Diſcãt ergo Monaſterij diſpenſatores, horũ Patrum Doctrinã ſectari, & eã veluti ſpeculum ante oculos ponant. Qualiter vero ab eis ſubſtãtia Monaſterij, cuius cura ſibi cõmiſſa eſt, tractari debeat, in tractatu de paupertate docuim⁹.

Ad rationẽ in contrarium adductam reſpondetur, aduertendo, bona communia eſſe in duplici differentia. Quædã, quæ ita ſunt alicui vniuerſitati communia, vt cuique liceat ex eis accipere pro ſuo libito: qua ratione licitum eſt incolis alicuius oppidi, ex communi ſylua ligna cædere. Quædam vero ita ſunt communia, vt totum à toto poſsideatur, & nihil partis à parte qua ratione Religioſis omnia communia dicuntur, nulli enim ſingulari licet aliquid ex eis accipere vel poſsidere, niſi iuxta leges à Religione traditas, vt recte Nauarrus in c. non dicatis num. 40. docet.

DVBIVM IIII.

Qualiter fieri debeat diſpenſatio à Prælato, vel à fratre ab eo deſignato, inſpectis ætatibus & neceſsitatibus.

MVlta hic memoria digna offerebant ſe examinãda circa modũ, quo debeat Prælatus rerũ vſus in ſubditos diſpẽſare, niſi de hoc 4. p. tractationis noſtræ de paupertatis voto dictum eſſet, vbi diſſeruimus de cauſis, Nauarrus.

 quæ

quæ interuenire debent, vt Prælatus ſubditis aliqua diſtribuat, & in quos vſus monaſterij bona ſint diſtribuenda: & ſimiliter, quando Prælatus peccet, vel ſuperflua concedendo, vel neceſſaria denegando. Qualiter etiam ab æconomo ſiue cellario bonorum adminiſtratio gerẽda ſit, difficultate præcedenti breuiter attigimus. Sed quoniã prædictis locis hæc generaliter dicta ſunt, oportebit, hic aliqua ſpecialiter circa illa verba, *In ſpectis ætatibus, & neceſsitatibus*, adnotare, quæ ad modum ſiue formam in diſtributione à Prælato, ſiue diſpenſatore ſeruandam, diximus pertinere. Primo igitur his verbis Regula diſtributionem non præcipit æqualiter mathematice fieri: quia non æqualiter indigẽt omnes, vt recte D. Auguſt. in ſua Reg. c. 3, ait, *Diſtribuatur vnicuique à præpoſito veſtro victus & tegumẽtũ, nõ æqualiter omnibus quia nõ æqualiter valetis omnes ſed potius vnicuique ſicut opus eſt*. Bened. etiã c. 34. ſuæ Regu. in hoc propoſito ait: *Sicut ſcriptũ eſt, Diuidebatur ſingulis prout cuiq; opus erat. Vbi nõ dicimus, vt perſonarũ (quod abſit) acceptio ſit, ſed infirmitatum conſideratio: vbi qui minus indiget, agat Deo gratias, & non contriſtetur: qui vero plus indiget, humilietur pro infirmitate, & non extollatur pro miſericordia. Et ita omnia membra erunt in pace.* Hactenus Benedictus. Hoc igitur eſt, quod hic noſtra Regula ſtatuit, vt in diſtributione bonorũ, ratio habeatur vniuſcuiuſque ætatis & neceſsitatis, & cui plus indiget plus detur, & cui minus etiam minus cõferatur. Quę diſtributio licet nõ ſit ad æqualitatẽ mathematicam, eſt tamen ſecundum iuſtitiam diſtributiuam: in qua attenditur æqualitas proportionalitatis.

Auguſtinus. *Benedictus.*

Præterea meritò in hoc Regulæ articulo dę ſingulorum ætatibus mentio fit. Nam quãuis forte neceſsitatis nomine hic infantium vel ſeniorum ætas comprehenderetur: adhuc tamen id expreſſe cauetur, vt maiori cura ætatibus his, maxime vero ſenio confectis neceſſaria prouiderentur. Quis autem vere dicatur ſenex, non eſt facile diſcernere. Hippocrates enim ſenem appellat à quadrageſimo octauo ſuæ ætatis anno vſque ad. 56. ſic ſeruius Tullius illos ſenes nominat, qui ad annum 46. acceſſerunt, Varro verò 45. Gale-

Hypocrates. *Seru. Tul.* *Varro.* *Galenus.*

nus

nus lib. 5. de tuenda ſanitate, ætatem ſenis tripartito diuidit, in quo modo non moror: nā iure Canonico probabilis ſententia eſt, ſenem dici, qui annum 50. attigerit: pro qua ſententia multos refert authores peritiſsim⁹ Menochius, de arbitrarijs iudicum quæſtionibus, to. 1. caſu 59. Ipſe tamen, relicta hac ſentētia, cum communi ſentit, ſenectutem arbitrio iudicis, vel prudentum iudicandam eſſe. Quæ ſententia maximè mihi placet, cum in hoc vlla certa regula aut diffinitio aſsignari nō poſsit. Prælatus ergo illum arbitrabitur ſenem quem iam annorum numerus, perpeſsi in Religione labores & aſsiduæ corporis afflictiones ineptum ad ordinis rigorē reddiderunt. Ijs ergo diſtrictioris vitæ indulgentia (cum diſcretione tamen) permittenda eſt. Quod meritò magnus ille monachorum Pater Benedictus in ſua regula c. 37. præcepit. Agens enim ibi tam de ſenum, quam infantium ætatibus, ait: *Licet ipſa natura humana trahatur ad miſericordiā in his ætatibus, ſenum videlicet, & infantium tamen & Regulæ authoritas eis proſpiciat. Conſideretur ſemper in eis imbecillitas, & nullatenus eis diſtrictio Regulæ teneatur in alimentis, ſed ſit in eis pia cōſideratio; & præueniant horas canonicas* Quod autem Benedictus ita ſenibus præcipuè prouideat, non mirum eſt, cum Senectus quædā morbi ſpecies eſſe perhibeatur. Sic Comicus ſenectutem, ait, per ſe ipſam morbum naturalem eſſe. Vnde M. Tullius in oratione de Q. Mutio loquens, *Et ille ſenectutis morbus* (inquit) *non equidem incidens eſt & tranſiens.* Oportet tamen, Prælatos (& potiſsimum in ordine noſtro) in hac re maxima cūcautione procedere, ita vt non niſi præmiſſo diligentiori examine, hæc aliqualis indulgētia cōcedatur Ne profeſsio noſtra, quæ in aſperitate & arctitudine vitæ tota verſatur, his indulgentijs ac remiſsionibus facile tepeſcat, aut relaxetur. Cum pueris vero, ſi qui in Religione aliquando admittantur, non minor Prælatorum diſcretio requiritur. In illis enim oportet, vt attente cōſideret vires, complexionem, & alia: & ſecundū ea iudicet, quid magis ordini expediat: ne Religionis progreſſu eis vires deficiant, & inhabiles ad communitatis labores omnino reddantur.

Menochius.

Benedictus.

Comicus.

M. Tullius

Tertio aperire oportet, quid nomine neceſsitatis Regu la intelligat. Pro quo obſeruo, illam eſſe veram neceſsitatē, cui ſi non prouideatur, officium communitatis ab habente eam exerceri non poteſt, vel ſi particularis perſona re aliqua indiget, ſine qua commode ſecundum noſtræ vitæ ſtatum tranſire non poteſt: verbi gratia, ſi deficiant ſufficiēs victus, vel veſtitus, vt cibus & potus, veſtes, lectus, domus, vel cella, libri pro officio diuino, vel pro ſtudio litterarum, vt Prædicatoribus, confeſſoribus, aut ſcholaſticis in collegijs ſtudentibus: & denique alia huiuſmodi requiſita ad cuiuſque officij munus debitè exercēdū. Quæ omnia prouidere tenetur Prælatus ſecundū noſtrum viuēdi mo-

Cōc. Trid. dum, & ſtatum paupertatis, quem profeſsi ſumus, ita vt vere adimpleatur Concilij Tridentini ſeſsione. 25. cap. 2. decretum, nempe, quod *Ita rerum vſum Prælati permittant, vt eorum ſupellex ſtatui paupertatis, quem profeſsi ſunt, conueniat. Nihilq; ſuperflui in ea ſit, Nihilque, quod ſit eis neceſſarium, denegetur.* Hæc enim ſunt, & aliæ neceſsitates, quas Prælatus in rerum diſtributione attendere, & prouidere debet. De quo, ſiue de

Baſilius. diſpenſatore (quod in propoſito idem eſt) Baſilius in regulis fuſior interrogatione. 19. ſcribens ait: *communis ſcopus diſpenſatoris ſit, neceſsitatis impletio.*

Præterea aduertant Prælati, nomine neceſsitatis hic nō intelligi neceſsitatem, quam dialectici ſimpliciter appellāt: qua ratione aliquid dicitur neceſſarium, ſine quo res nullo modo conſiſtere poteſt: ſed neceſsitas ſumitur pro neceſsitate decentiæ, aut congruentiæ, ſecundum noſtrum ſtatum paupertatis: ita, vt illa ſit cenſenda neceſsitas, quam, conſideratis noſtri ordinis circunſtantijs, indecens vel inconueniens eſſet, non ſubleuare. Quare menſura & regula in diſtributione à Prælato facienda, eſt neceſsitas decentiæ noſtri ſtatus, quam optime

D. Thom. neceſsitatem dici, docuit Diuus Thomas ſecunda ſecun-

Cayetanus. dæ quæſt. 141. & cum eo ibi Cayetanus. Vnde hic nomine neceſsitatis non ſolum extrema neceſsitas, & illa, quæ grauis eſt, verum & ea, quæ eſt ſecundum condecentiam ſtatus, intelligitur.

Ex quo fit, in prædictis caſibus neceſsitatis, & non in

alijs

alijs debere fieri huiuſmodi inæqualem diſtributionem. Quare neque in minoribus aut paruis neceſsitatibus ita arcte obligantur. Vnde optime Hugo de Sancto Victore in Regula Beati Auguſtin. cap. 4. admonet, regulam hanc de diſtribuendis bonis communibus inſpectis neceſsitatibus & ætatibus, non ſic eſſe interpretandam, vt abundanter omnia diſtribuantur, quaſi omnimoda indigentia ſit è monaſterio propulſanda. Quamuis enim act. quarto ſcriptum ſit, *Nec quiſquam egens erat inter illos:* tamē etiam de ipſis Apoſtolis legimus; quod Deo ſeruiebant in fame & ſiti, in frigore, & nuditate: in huiuſmodi enim negotijs valetudinem naturæ, non carnis attendere oportet. Quare ſubditi rebus neceſſarijs contenti eſſe debent, & patienter ferre, ſi aliquando hæc eis deficiant, neque in Religione abūdantias, aut delicias quærere Bernardus. *Magna ſane abuſio eſt, vt in loco paupertatis, vbi diuites penuriam incurrunt, pauperes ſuperfluitatem quærant: in loco afflictionis, vbi delicati mortificantur, homines ruſticani res delicatas affectent.* De hac vitæ parſimonia à ſubditis ſeruanda, plura in tractatu paupertatis 4. par. c. vlt. tradidimus. Quibus addo vtilem Caiet. doctrinā. 2. 2. q. 186. ar. 7. qui ibi omnino videndus erit, vbi conqueritur de ſumptibus Religioſorum, ob quorum nimietatem perfectionem Religionum diſtructam eſſet affirmat.

Hugo de S. Victor.

Act. 4.

Bernardus.

Cayetanus.

Sed hic ſtatim dubium occurrit, an quando neceſsitas eſt occulta, neque à Prælato cerni poteſt, ſubdito eam pro palanti teneatur Prælatus fidem adhibere? Auguſt. ca. 17. ſuę Reg. ait. *Si latens eſt dolor in corpore, famulo Dei dicenti quid ſibi doleat, ſine dubitatione credatur.* Vmbertus vero in commentarijs ad illud cap. in hęc Auguſtini verba ita ſcripſit. *Signa ſeruorum Dei hæc ſunt, ſeruire Deo die ac nocte voluntarie humiliter, & deuote: obedire Prælato: quærere bonum commune, & nō priuatum: ædificare proximum verbo, & exemplo. Tali inquit famulo Dei, quid ſibi doleat, abſque vlla dubitatione credendum eſt.* Hæc Vmbertus. Mihi vero in hac parte potius videtur, vt nimia credulitate Prælatus excedat, quam vt ob huius defectum à debita charitate, & iuſtitia deficiat. Nam ſi in priori erret, forte contra prudentiam, & materialiter tantum peccabit: in ſecundo vero maiori

Auguſtinus.

Vmbertus.

exponitur periculo,tum,quia facit contra potiſsima Charitatis & iuſtitiæ præcepta,tum,quia ſubditum multis periculis tam corporalibus,quam ſpiritualibus exponit. Aliquando tamen proderit,Prælatum leuiter non credere,& cautiorem eſſe circa ſuas oues cognoſcendas: hoc enim maxime ad ferendum iudicium in hac reiuuabit.

DVBIVM V.

De infirmorum neceſsitatibus, ac de eorum cura à Prælatis ſolicite procuranda.

NEC Eſsitatis nomine potiſsimū in Regula noſtra ægritudines ac debilitates Religioſorū intelliguntur.Quare oportet,Prælatos maxime intētos eſſe in infirmorum neceſsitatibus prouidendis, ac curam de eorum valetudine ac ſolatio diligentem adhibere. Hanc maxime Religionum Patriarchæ & inſtitutores in ſuis Regulis commendarunt. In

Baſilius. primis Diuus Baſilius in quæſtione fuſio. interrogatione 55.quærit, an ſit iuxta ſcopum pietatis vti medicina?Reſpondet, *Quod quemadmodum ſingulæ artes in auxilium nobis, ob debilitatem, à Deo donatæ ſunt, veluti agricultura, cum non ſufficerent ea, quæ ſponte ex terra naſcuntur: ſic etiam medicina data eſt in auxilium noſtri corporis.* Vbi Baſilius de medicinæ vtilitate plura proſequitur. Ita tamen ibi tradit Monachos debere curari, vt ſuperflua non quærant:& prætereà ſit Medicinæ arte vtendum, vt non in ipſa omnem cauſam ſanitatis & morborum ponamus, ſed ad gloriam Dei & formam medelæ animarum, vſum re-

Benedictus. rum ab ipſa ſumamus. Alia deinde lectione digna cir-

Gregorius. ca Medicinæ vſum docet ibi Diuus Baſilius. Idem quoque in regul breuior. interrogatione. 155. ait. *Qui præfectus eſt, neceſſario ſingulos languentes cognoſcere debet: & con-*

& conuenienter curare. Benedictus, (cuius Regulam diſcretione conſpicuam Sanctus Gregorius appellat,) de infirmis fratribus cap. 36. ſic ſcriptum reliquit. *Infirmorum cura ante omnia & ſuper omnia adhibenda eſt: vt ſicut re vera Chriſto, ita eis ſeruiatur. Quia ipſe dixit: Infirmus fui, & viſitaſtis me & cæt.* Et infra. *Ergo cura maxima ſit Abbati, ne aliquam negligentiam patiantur. Quibus fratribus infirmis ſit cella per ſe deputata, & ſeruitor timens Deum, & diligens, ac ſolicitus.* Neque his contentus, infra idem Benedictus iterum repetit. *Curam autem maximam habeat Abbas, ne à cellarijs aut ſeruitoribus negligantur infirmi: quia ad ipſum reſpicit quidquid à diſcipulis delinquitur.* Diuus Auguſtinus in capit. 4. ſuæ Regulæ multa circa infirmorum curam ſancte & pie decernit. Diuus Hieronymus in Epiſt. ad Euſtoch. de cuſtodia virginitatis, inter alia, quæ de monachis ſui temporis laudat, hoc circa infirmorum curam refert. *Siquis (inquit) cæperit ægrotare, transfertur ad exediam laxiorem, & tanto ſenum miniſterio confouetur, vt nec delicias vrbium, nec matris quærat affectum.* Et denique Franciſcus in ſua Regula cap. 6. *Si quis (ait) in infirmitatem ceciderit, alij fratres debent ei ſeruire, ſicut vellent ſibi ſeruiri.*

Auguſtinus. *Hieronymus* *D. Franciſ.*

Placuit etiam prædictis adiungere Diui Bonauenturæ, circa ægrotorum curam, quædam præclara documenta, à Prælatis præ oculis habenda. Is enim tomo ſecundo in lib. de ſex alis Seraphin cap. 4. hæc tradidit. *Bonauentu.*

Infirmitas corporis triplex eſt. Primi ſunt infirmi decũbentes in lectulis, vel acutis vel alijs infirmitatibus grauibus laborantes. Alij ſunt infirmi per domicilium, vel etiam per terram quandoque deambulantes, & tamen ſæpe grauibus doloribus afflicti, vt calculoſi, infiſtulati, ponderoſi, & ſimiles. Tertij determinatam infirmitatem non habentes, ſed tamen corpore debiles, & viribus exhauſti, vt ſenes, & laboribus confecti, vel naturali infirmitate depreſſi, ſed

quandoque accidentali labore ad tempus atriti. His eſt triplici pietate ſubueniendum. Scilicet, remedijs medicinalibus, ſi congrue poteſt fieri. Item, relaxatione rigoris in victu, veſtitu, vigilijs, & huiuſmodi. Item, exemptione laboris in officijs, ſeruitijs, diſcurſibus, & huiuſmodi, pro vt cuiuſq; neceſsitas exquirat. Itaque primis de primo, ſecundis de ſecundo, tertijs de tertio, iuxta ſingulorum indigentiam ſpecialiter ſuccurrat. Omnis humanitas eſt infirmis, & debilibus exhibenda, quia flagellati ſunt à Domino. Si ſuper hoc ab hominibus tribulantur, ipſa eorum miſeria clamat ad Patrem miſericordiarum, contra illos, qui eos tribulant conquerendo: dicente Dauid. Quoniã quem tu percuſſiſti, perſequuti ſunt: & ſuper dolorem vulnerum meorum addiderunt. Infirmus enim, qui afflictus ſibi met ſubuenire non valet, eo ipſo amplius tribulatur, quia ab his, quibus deberet, non ſolatur, non à labore releuatur non ſubuenitur indigenti, nec habet ſibi compatientem, iuxta illud Propheticum. In conſpectu tuo ſunt omnes, qui tribulant me, improperium expectauit cor meum, & miſeriam. Et ſuſtinui qui ſimul contriſtaretur, & non fuit: & qui conſolaretur, & non inueni. Et dederunt in eſcam meam fel exprobrationis, & in ſiti mea potauerunt me aceto obiurgationis. Fiant ergo eis quæ ſequuntur fratrum ſuorum patrem, non dominum, & exhibet ſe eis medicum, non tyrannum Et infra, Bonus autem Prælatus agnoſcit ſe nec reputat eos vt iumẽta ſua, vel ſeruos emptionis, ſed vt filios hæreditatis ſupernæ conſortes: & facit eis ſicut vellet ſibi fieri, ſi ſimiliter indigeret. Sed fortes & ſani non ſentiunt quod ſentit æger: ideo neſciunt eis compati, ſciẽt autem poſteà, cùm dolebunt. Quod ſi obijciant, quia ſæpe fingunt ſe quidam debiliores, quam ſunt, nunquid propter hoc omnes ſunt hypocritæ iudicandi, cùm è contrario pro paucis iuſtis, vt habetur in Geneſ. 18. multis malis Dominus voluerit pepercíſſe? Triplici autem ratione magis indigent infirmi ſubſidio pietatis

tatis, quàm ſani, & robuſti. Primo propter ſuſtentationem vitæ: quia ſeipſos non valent procurare. Si tunc etiam ab alijs nō procurantur, coguntur deficere, & non poſſunt ſubſiſtere iuxtà illud 2. Reg. 1. *Ne penitus pereat, qui abiectus eſt. Secundo, propter reſtaurationem ſanitatis, & virium, quas in infirmitate perdiderunt. Cum enim ſanus & fortis ſolum indigeat ſuſtentamento, vt quòd habet conſeruet: æger & debilis indiget duplici refectione, ne pereat, & perdat quod adhuc habet, & reparet quod amiſit, dicente Domino Luc. 19. Ab eo, qui non habet, etiā quod videtur habere auferetur. Tertio, propter conſolationis releuamen: quia cum ſic multipliciter affligantur ſolatium eſt eis cum vident alios ſibi compati, & ad reparationis ſuæ ſtudiū fideliter cooperari, & dicunt cum Saul. 1. Reg. 23. Benedicti vos à Domino, quia doluiſtis vicem meam. Sed dicunt aliqui. Illis debilibus dignè ſubuenitur, de quibus eſt ſpes conualeſcentiæ: in illis verò, de quibus non præſumitur quod aliquando conualeſcant, inutiliter conſumuntur expenſæ. Hoc recte diceretur, ſi non propter meritum charitatis, ſed propter retributionem humanæ vtilitatis deberet infirmis miſericordia exhiberi. Qui autem propter hoc infirmo ſubuenit, vt cum ſanus fuerit, bene factum illud ſeruando retribuat, merito charitatis ſe priuat. Vbi enim maior miſeria, ibi clarior miſericordia apparet, & purior charitas. Expedit ergo, Prælatum quādoque experiri infirmitates cæterorum, vt diſcat compati, iuxtà illud Hebr. 4. Non habemus Pontificem, qui non poſsit compati infirmitatibus noſtris.* (Hæc Diuus Bonauentura.)

Nec Sancta Pontificum decreta huius laudabilis circa infirmos miniſterij obliuiſcuntur. Innocentius enim. 3. in ca. cum ad monaſterium, de ſtatu monachorum, ſic ſtatuit: *Porro debiles, & infirmi, qui minutione indigent, vel aliqua medicina, non ſeorſum in cameris, ſed omnes in infirmitorio quæ ſibi neceſſaria fuerint tam in carnibus, quam in alijs recipiant competenter.* Hoc eſt igitur, quod noſtra Regula iiiis verbis, *Inſpectis neceſsitatibus,* præcipit. Latiꝰ vero & expreſsius noſtris cōſtitutionibꝰ hæc

Bonauentu.

hæc infirmorum cura commendatur; vt patet ex parte prima cap. 18. præcipue, §. 2.

Et ratione etiam hæc conſtant: quia iure ipſo, & quaſi ex natura rei ſpectat ad Prælatos præfata prouiſio de neceſſarijs, præcipue vbi maior eſt indigentia, qualis eſt in infirmitatibus: quia ſubditi renũtiarũt ſe ipſos tã quoad animã quã quoad corpus, & poteſtati Prælatorũ omnino ſe tradiderũt. Et ſic nõ aliter, quã Patres filiorũ, ſubditorũ tenẽtur curam gerere. Vnde vt optime Turrecremata in d. c. 36 regulæ Benedicti loquitur, *Si monachus reliquit ſua ex quibus ſibi neceſſaria parare poſſet: reliquit ſuos, qui ei in infirmitatibus libenter miniſtrarent: reliquit etiam ſemetipſum propter Chriſtum, nolens ſui curam habere: magna erit impietas Prælatorum, ſi ſubditorum indigentijs non plene ſubueniant*, Hæc ille. Neque in procuranda infirmorum ſalute, cæteriſque ad eorum ſolatium neceſſarijs vnquam admittenda eſt Prælatorum excuſatio, dum paupertatis titulo negligentius his ſubenire ſolet. Nam potius (vt Beata mater Tereſa à Ieſu dicere ſolebat) ſanis neceſſaria, quàm infirmis in monaſterijs indulgentia ſiue deliciæ deficere debent.

Turrecrem.

Illud tamen etiam ipſos ægrotãtes admonere vellem, minimè oportere, nec ſuperflua in Monaſterio quærere, nec de obſequio ſibi impenſo murmurare: ſed ſe infirmos pauperes eſſe ſæpe mente recolere. Vnde Benedictus vt ſupra. *Ipſi infirmi conſiderent, in honorem Dei ſibi ſeruiri, & non ſuperfluitate ſua contriſtent fratres ſuos, ſeruientes ſibi.* Hæc Benedictus. Quare ſi aliquando infirmi obſonium aliquod vel medicinam appetant, indicare illud debent Prælato, vel eorum curam gerenti: & ſi obtinuerint (vt par eſt) gratias agant: ſin minus patientes ſint, & ob Dei amorem eo libenter careant. Nam, vt inquit Baſilius interrog. 155. *Si infirmus retribuendæ à Deo mercedis gratia laborem ſuffert, non inde ſolatium, ac mitigationem requirere debet: ſed ad retributionem mercedis à Domino ſe ipſum cõponere, ſciens, quod conſolatione pro anguſtia à benigno Deo dignus fiet.* Et in propoſito notanda ſunt Hugonis verba in reg. D. Franciſci cap. 6.

Benedictus.

Baſilius.

Hugo.

ibidem à Corduba relata quæſt. 19. *Infirmus autem* (inquit) *ſi pauper eſt voluntarius: penſet non quæ diuites, ſed quæ pauperes infirmos decent. Nam pauperis eſt, modicis eſſe contentũ & in neceſſarijs ſæpe deficere, defectumque æquanimiter tolerare. Grandium autem eſt, grandia quærere, & nullum in votis æquanimiter ferre defectum.* Hæc ille. Neque enim Prælati, vt ibidem ait Corduba, more reddituariorum poſſunt communiter ſubditis ſine vllo defectu prouidere. Corduba.

Quare cauendum maximè eſt Religioſis, etiam infirmis, extraordinaria condimenta, aut pretioſa, aut non multum neceſſaria quærere, vt optimè Bernard. in Epiſtola 321. ad fratres de Sancto Anaſtaſio conſulit. *Compatior* (inquit) *vtique, & multum ego compatior infirmitati corporum, ſed timenda multo magis ampliuſque cauenda infirmitas animarũ. Propterea minimè competit religioni veſtræ, medicinas quærere corporales. Nam de vilibus quidem herbis, & quæ pauperes deceant, interdum aliquid ſumere, tolerabile eſt, & hoc aliquando ſolet fieri: at vero ſpecies emere, quærere medicos, accipere potiones, Religioni indecens eſt: maximeque ordinis noſtri neque honeſtati congruit, neque puritati. Hæc omnia gentes inquirunt.* Hucuſque Bernardus. Et forte, (ne tam rigidam ſententiam cum Bernardo proferamus) non hic Bernardus de grauibus infirmitatibus loqui credendus eſt, ſed de quibuſdam inueteratis, & conſuetis morbis, quibus non alio remedio, quam patientia, mederi poteſt, de quibus Baſilius loquitur dicta Interrog. 55. in reg. fuſius diſputatis. Bernardus.

Denique (vt omnia concludam) infirmis præ oculis hæc quinque habenda erunt. Primum ne ſuperflua quærant. Secundum, quod neceſſaria ita poſtulent, vt ſi eis denegentur, patienter ſufferant, & à Deo retributionem ſui laboris expectent. Tertium, vt ſibi perſuadeant, non omnes infirmitates medicinæ auxilijs poſſe ſanari: nam, (vt rectè Baſilius d. interrogatione 55.) *Sæpè flagella peccatorum ſunt ægritudines ad conuerſionem inductæ. Quem enim* (*inquit Apoſtolus ad Hebr. 12.*) *diligit dominus, caſtigat: Et ideo inter*

vos multi debiles & infirmi, vt ipſe prima Corinth. 11. *teſtatur. Tales igitur oportet quieſcere, ac dimittere ſtudia medica, & ſuſtinere quæ inducuntur, vbi noſtra ipſorum delicta cognouerimus, iuxtà eum, qui dixit Michææ: 7. Iram domini ſufferam: quia ipſe peccaui.* Hæc Baſilius, vbi latè docet, multas eſſe infirmitates, quæ non ex malitia victus, aut ex alijs principijs naturalibus proueniunt, ſed eas Deus nobis propter noſtra peccata vult infligere: in quibus medicinam quærere, ſuperfluum eſt. Quartum, quod etiã ſi aliquæ leues ægritudines (maximè inter nos) aliquod medicinæ remediũ admittãt: nõ tamẽ debẽt omnes, nec poſſunt curari, cũ poſsibile nõ ſit, in tãta vitæ nuditate ac arctitudine, aliquo corporis incommodo vel dolore non affici.

Quare ſi quis omnes eradicare velit, certè illi eueniet quod de Hydriæ Capitibus fabulantur Poetæ, quòd amputato vno, plura renaſcerentur. Eſt enim hoc noſtræ vitæ genus omnino medicinæ regulis contrarium. Et ſic de illis in noſtro Ordine non eſt multùm curandum, maximè ſi infirmitas grauis non ſit, aut talis conditionis, quod à proprio munere exercendo Religioſos omnino impediat. Quare rectè Ambroſius in Pſalm. 20. *Contraria (ait) diuinæ conditioni præcepta medicinæ ſunt. Ita qui ſe medicinis dederit, ſeipſum ſibi abnegat.* Videnda ſunt, quæ ſupra capitul. 4. de refectione ex Bernardo Serm. 30. in Cantic. tradidimus. Vbi quantum diſtet inter Chriſti, & Hippocratis præcepta, & inter vtriuſque diſcipulos, aptè docet vt ſolet. Quintum & vltimum deſumitur ex Auguſtini Regula capitu. 2. *Vt cùm infirmi ſuas vires priſtinas reparauerint, ad fælicior em conſuetudinem ſuam redeant: quæ famulos Dei tanto amplius decet, quanto minus indigent: Neque ibi eos teneat voluptas iam vegetatos, quos neceſsitas leuaret infirmos. Illos æſtiment ditiores, qui in ſuſtinenda parcitate fuerint fortiores.* Et hæc de inſpiciẽdis ætatibus, & neceſsitatibus ſingulorũ dicta ſint.

Ambroſ.

Bernardus.

Aug. Reg.

IN TEXT. IBI.

Aſinos autem ſiue Mulos, prout veſtra expoſtulauerit neceſsitas, vobis habere liceat.

Circa

CIRCA hæc verba, aliqua in initio huius capitis adnotauimus: vbi rationem reddebamus, quid his Innocentius Quartus voluerit ſignificare. Diximus enim, hanc eſſe veluti exceptionem paupertatis, quam in communi nobis in hoc capitúl. Regula præſcribit. Et quamuis per hanc omnium poſſeſsionum, reddituum, ac aliorum bonorum dominium interdicatur, & nihil horum Religionibus ſimilem profitentibus paupertatem habere liceat: conceſsit tamen Innocentius Quartus, vt ſaltem aſinos ſiue mulos, & aliqua alia animalia ſiue volatilia nobis liberum eſſet poſsidere. Et in primis aſinos ſiue mulos habere permiſit: quia cum fratres noſtri, Eremi loca ſæpè ab vrbibus remota inhabitarent, ad eorum victum, & reliqua Monaſterij emolumenta, neceſſum erat his animalibus vti. Addit præterea. *Aliquot animalium ſiue volatilium ad veſtrum nutrimentum.* Nam cùm nobis eſus carnium in hac Regula ſit prohibitus, & ex alia parte piſces non vbique facilè parentur, rectè cautum ab Innocentio videtur, vt Eremitæ aliqua animalia haberent, ex quorum fructibus (quales ſunt, lac, caſeus, & oua) alerentur.

Præterea conſiderandum eſt, Regulam non ſolùm volatilia, ſed etiam aliqua alia animalia cōcedere: quod de quadrupedum etiam genere (quales ſunt oues, & capræ) intelligi debet. Ex quo elicere poſſumus, attento Regulæ rigore ac puritate, non licere in ordine, arietum, aut cuniculorum, ſiue quoruncumque aliorum animalium greges poſsidere, niſi tantùm ea, quæ ad nutrimētum Religioſorum, medijs lacticinijs, aut ouis iuuare poſsint.

Sed dices. Etiam ad infirmorum nutrimentum prædicta animalia conducunt: igitur etiam erunt à Regula permiſſa. Reſpondeo, quod etſi aliqua ex animalibus prædictis vtilia & neceſſaria ſint ad infirmorum ægritudines, in quibus carnibus veſci licet, curandas: tamen adhuc mens Regulæ non videtur eſſe, de hoc infirmorum nutrimento agere: quamuis in hoc nō multū ſcrupuloſe inſiſtēdū ſit. Neq; enim exiſtimo, omnino à Regula alienū, in eremi domib⁹ (ſi id ſine ſcādalo fieri poſſet) aliqua prędictorū animalia ab ſubueniēdū

infirmorum neceſsitatibus habere. Nec tamen credat aliquis, ex hoc licitum eſſe, greges arietum à fratribus poſsideri: hoc enim valde noſtræ paupertati diſſonum, & omnino contrarium cenſeo, niſi fiat cum magna cautione & limitatione, vt eſſet, quatuor vel ſex arietes pro dictis neceſsitatibus retinere. Denique Circà hanc capitis partem reſtat, vt de paupertate in communi aliqua diſſeramus.

DVBIVM VI.

An noſtra Religio, & Regula habeat paupertatem in communi, & vna ſit ex Mendicantibus.

EX his, quæ in initio huius Capitis præfati ſumus, ſatis ſuperque conſtat, tum ex his verbis *Aſinos ſiue mulos &c.* tum ex varijs Põtificum declarationibus ibi adductis, noſtram Religionem ex vi ſuę Regulæ paupertatem in communi profiteri, ac ex conſequenti, quod vna ſit ex Mendicantibus, non quomodolibet ex conſtitutionibus aut alijs priuilegijs, vt alij ordines ſibi hunc titulum vendicarunt: ſed ex proprio iure & Regula, quia illi proprietas omnis, rerumque vſus in communi interdicitur. Sunt autem ex approbatis in Eccleſia Dei Religionibus duæ Regulæ tantùm, quæ hanc mendicitatem, & paupertatem præcipiant, noſtra ſcilicet & B. Frãciſci Regula: quamuis noſtra prima fuerit ex his Regulis, quas ego viderim, quæ in Eccleſia hunc altiſsimum paupertatis modum introduxit, & ſuis profeſſoribus obſeruandũ tradidit Nam cũ ea prima fuerit inter mendicãtes, vt in præfationibus probatum reliquimus: conſtat etiam, ab ea in primis hanc arctiſsimam paupertatem dimanaſſe.

Quod vero Religio noſtra ex Regula ſuam mendicitatem accipiat, præter ea, quæ in initio huius c. afferebamus, docet inter Canoniſtas Abbas Lappus alleg. 45. Et quãuis ibi

ibi aliquantulum hęſitet, tandem inclinat, Carmelitas eſſe Mendicantes ex Regula, quod colligit ex illis verbis Regulæ, *Et cùm oporteat, vos frequẽtius mendicare itinerãtes.* Et licet ipſe amplius non probet, non inepte id ex prædictis verbis colligi demõſtrabo quia ſiue illud verbum (oportet) vim habeat præceptiuam, vt conſtat ex Clementina exiuit, de verborũ ſignificatione, ſiuè tantùm condecentiam ſiue honeſtatem importet, magnam vim illa verba ad confirmandam Lappi ſententiam habẽt. Nam ſi præceptiua ſint, (quod verius, & probabilius apparet,) apertè ſequitur intentum. Si enim Regula præcipit, vt adhuc itinerantes mendicemus, quantò magis etiam in alijs temporibus idem vellet obſeruari? Si vero verbum (oportet) honeſtatem aut decentiam tantùm denotet, non minus vrget argumentum: quia tunc illis verbis ſupponitur profeſsio arctiſsimæ paupertatis. Nam faciunt hunc ſenſum, Cum vos pauperes tam in particulari, quàm in communi ſitis, decet vos vt pauperes mendicare. Si enim Regula redditus ac poſſeſsiones permiteret, quorſum præcipere deberet, vt itinerantes mendicaremus? Quod non ob aliam rationem factum exiſtimo, niſi quia, cum Monaſteria redditus habere non permitantur, ex quibus Religioſis itinerantibus prouidere poſſent, cautum à Regula fuit, vt illi iter facerent mendicantes. *Clem. Exiuit, de verb. ſignifi.*

Prætereà ex iure communi conſtat, Carmelitas eſſe Mendicantes. Colligitur enim ex cap. vnico de Religioſis domibus in ſexto, eſtque hoc ita communiter receptum, vt non ſit neceſſarium amplius in eo immorari. *ca. vnico de Relig. domibus in 6.*

Difficultas vero reſtat, an ſuppoſito decreto Concilij Tridentini ſeſsione 25. cap. 3. quo cauetur, vt omnes Religiones Mendicantes. exceptis Capucinorum & obſeruantiæ Beati Franciſci, poſsint libere & licitè redditus, ſiue alia bona immobilia poſsidere: hæc deciſio locum habeat in paupertate, quam nos ex regula profitemur. *Conc. Trid.*

Eſtque vrgens argumentum pro parte negatiua: quia ibi Concilium tantum id prohibet illis Religionibus, quibus ex conſtitutionibus ſuis erat prohibitum, aut ex priuilegio Apoſtolico non erat conceſſum: at in noſtra Religione

ne non ex priuilegio aut ex conſtitutionibus ortũ men dictas habuit, ſed potius ex ipſa regula, vt ſupra demonſtrauimus. Secũdo. Quia neque ordo Diſcalceatorũ Carmelitarũ neque Regula primitiua tẽpore Concilij erat in vſu. Quare Concilium nullam de ea potuit habere notitiã, ac proinde deciſio tantùm extendenda eſt ad eas Religiones, quæ tunc temporis florebant. Et confirmatur. Quia ſicut excepit Cõcilium ordinem B. Franciſci, quia hoc Mendicitatis ius ex Regula accepit, etiã noſtrum ob eandem cauſam exciperet: ergo adhuc ſtante decreto Concilij Tridentini, bona immobilia in ordine poſsideri non poſſunt.

Pro cõtraria parte etiã vrgere videtur, quod Cõciliũ ibi de omnibus Mendicantibus loquitur, ſiue ex regula, ſiue ex cõſtitutionib⁹ mẽdicitatẽ ſeruẽt: alias ſi tãtũ loqueretur de illis Religionibus, quib⁹ hoc per ſuas cõſtitutiones erat prohibitũ, fruſtrà Cõciliũ exciperet fratres ordinis Minorũ quib⁹ nõ ratione cõſtitutionũ, ſed ex ſua Regula hoc cõpetebat.

Adhuc tamẽ prioris ſentẽtiæ fundamẽta probabiliora videtur. Nã certe Conciliũ illis verbis, *Etiã quibus aut ex conſtitutionibus ſuis erat prohibitum, aut ex priuilegio Apoſtolico non erat conceſſum*, expreſſe ſignificat, ſuã facultatẽ ad ſummũ extendi ad illas Religiones, quibus hoc cõpetit ex conſtitutionibus, aut ex priuilegio Apoſtolico. Quare cũ Cõciliũ tantũ conſtitutionũ, vel priuilegij, & non Regulæ mentionẽ fecerit, apertè videtur colligi, nõ loqui ibi de Mẽdicãtibus ex vi Regulæ. Et ad Rationem in contrarium Reſpondetur, verba Cõcilij aliũ habere ſenſum, quàm argumentũ proponit: nã Cõcilium ait: *Concedit Sancta Synodus omnibus Monaſterijs & domibus, tàm virorum, quàm mulierum etiam Mendicantium, exceptis fratrum Sancti Franciſci*. Ecce, quomodò Conciliũ, volens cõprehendere omnes Religiones etiam mendicãtes, excepit B. Franciſci domus, quia mentionẽ fecerat Mendicantium: poſteà verò ad maiorẽ claritatẽ addit etiã, illis Religionibus, quibus ex conſtitutionibus proprijs, aut ex priuilegio Apoſtolico hoc erat prohibitum: non vero loquitur hic de illis, quibus ex Regula non erat conceſſum. Et ſic Religionem Beati Franciſci ideo excepit, quia de Mendicantibus abſolutè pronuntiauerat. Quare in hoc caſu non auderem affirmare,

affirmare, hoc decretum Concilij nobis præbuiſſe facultatem habendi immobilia bona. Et hanc noſtram ſententiam quidam doctiſsimus Primariç Canonum doctor Vallilocleti dum Concilium Tridentinũ circa c.3. exponeret, affirmauit. Tridentinũ (ſcilicet) ibi non agere de illis Religionibus quibus ex Regula bona immobilia non ſunt permiſſa. Ex quo colligitur, non eſſe facultatem in ordine, niſi conſulto ſummo Pontifice, ſtatutum, quo facultas præbeatur ad habendos redditus, vel alia immobilia bona, condendi. Præterea quia Gregorius XIII. in Bulla ſeparationis, & alij Sũmi Pontifices ordini poteſtatem conceſſerunt, leges & ſtatuta faciendi, dummodo Regulæ primitiuæ non ſint contraria. Tum tertio, quia iam religio renunciauit proprijs conſtitutionibus huic Concilij fauori. Quare, cum Regula decernat, nihil nos neque in communi neque in particulari poſsidere poſſe: ſequitur, quòd conſtitutio vlla ei non poſsit derogare. Nec valet ſi aliquis reſpondeat, non fuiſſe animũ Põtificis per hanc & ſimiles Bullas Concilio Tridentino derogare: quia Summus Pontifex minimè dictis Bullis abrogat Tridentini decretum. Nam Tridentinum non præcipit, vt habeantur bona immobilia, ſed concedit habendi ea liberã licentiam. Vnde, quòd Summus Pontifex velit, nos ea licentia non vti, non eſt hoc Cõcilio derogare: ſicut non derogat Concilio Capitulum generale, cùm præcipit, vt nihil commune habeatur.

Cap. IX. De oratorio, & cultu Diuino.

TEXTVS.

ORAtorium (prout commodius fieri poterit) cõſtruatur in medio cellularũ, vbi mane per ſingulos dies ad audienda Miſſarum ſolennia conuenire debeatis, vbi hoc commode fieri poterit.

Simile decernitur in Camãd. & Carthuſ. conſtitutionibus.

Gloſſa. IX.

DVO in hoc capitul. præcipue commendantur. Primum, vt oratorium ſiue Monaſterij Eccleſia in medio cellularum conſtruatur. Secundum, vt manè in oratorio ad audiendam Miſſam omnes conuenire debeant. Nec tamen ad id obligat abſolutè, ſed tantùm vbi hoc commodè obſeruari poteſt. Circa huius capitis priorem partem recolenda ſunt quæ ſupra capitu. 2. annotauimus: nempè, Monaſterij formam ex Regula talem eſſe debere, qualem ibi deſcripſimus. Quod ex hoc capitul. valde confirmatur: dum in eo præcipitur, vt oratorium in medio cellularum conſtruatur. Quod ſignum euidens eſt, Monaſterij domum ſiue eius ſtructuram non eſſe continuam, ſicut modo erigi cum clauſtro & dormitorio ſolet: ſed potiùs tunc ex cellulis diuiſis & à ſe inuicem ſeparatis conſtitiſſe. Et hęc eſt forma monaſterij, quæ à Regula intenditur. Et ob id in medio earum in hoc capitul. Oratorium conſtrui præcipitur, vt commodius omnes ad officia diuina peragenda cōuenirent, vt nunc etiam in Ordine Camandulenſium ſeruatur. Eſt enim ex Regula nobis eremitica vita, & cellularum ſolitudo præſcripta, vt dicto capitul. ſecundo diximus.

Circa ſecundam vero huius capitis partem, per illa verba, *Miſſarum ſolemnia*, primum dici poteſt, omnes debere conuenire manè ad audiendam Miſſam: quia cùm omnes laboribus manuum ſtuderent, oportebat, vt primo mane Miſſam audirent, vt ſic labori iugiter incumberent. Ex quo elicitur, eſſe Regulæ præceptum, vt omnes Miſſam Quotidie audiant. Hic eſt communis huius loci ſenſus.

Secundo, & probabilius dici poteſt, hunc locum non intelligi de Miſſa priuata, ſed potius de Miſſa conuentuali: quod ſatis expreſſe illa denotant verba, *Miſſarum ſolemnia.* Miſſa enim ſolennis illa tantum dicitur, quæ in conuentu ab omnibus celebratur, vt conſtat ex Rubricis Miſſæ ſolennis, Et preterea, quia, cùm iure cautum ſit, vt quolibet die in Eccleſijs Regularibus Miſſa cōuētualis celebretur vt ex c. cū creatura de celebratione Miſſarū patet, videtur prędictū

Capit. cùm creatura, de celeb. Miſſ.

cap.

c.intelligi debere de hac Miſſa conuentuali.In quo,duo ſtatuũtur;primũ , quòd Miſſa hæc in quolibet conuẽtu quotidie celebretur : ſecundum , quòd ad illam audiendam omnes conueniant,vbi commodè poterit obſeruari. Quæ verba intelligi poſsũt,vt omnes conuenire teneãtur, niſi aliud impedimentum vel rationabilis cauſa obſtet,quamuis propria & vera expoſitio ſit,vt ſupra in.c.4.dè communi Refectorio attigimus:in quo ſimilia verba afferuntur , nempe hæc verba à Regula ideo eſſe adiecta,quia in aliquibus Eremis ita cellulæ ab oratorio, vel communi Refectorio diſtabant,vt non ſemper commoditas eſſet illud adeundi:hi verò,qui Miſſæſolemni interuenire non poſſunt, non eſt dubium , quin ex mente Regulæ Miſſam priuatam audire teneantur.

Cap. X. De Capitulo, & correctione Fratrum.

TEXTVS.

DOminicis quoq; diebus vel alijs, vbi opus fuerit, de cuſtodia ordinis,& de animarum ſalute tractetis:vbi etiam exceſſus & culpæ fratrum (ſiquæ in aliquo deprehenſæ fuerint) Charitate media corrigantur.

De babendo capitulo qualibet ſeptimana: D. Hierony. in Regula Monacharũ. ca. 9. & de correctione,reg. Monachorũ c.6. & .2.p. ſtatut. Carthuſ.c.8.

Gloſſa. X.

IN hoc capite duo præcipuè ſtatuuntur : primùm , tempus in quo capitulum conuentuale celebrari debet:ſecũdùm,ea quę in his capitulis gerenda ſunt.Circa primum conſtituitur hæc concluſio. Capitulum debet fieri ſingulis Dominicis,aut alijs diebus.Circa ſecundum ; Quatuor deter-

De charitate & modo in correctione ſeruando

terminantur. Primum, in capitulo de obſeruantia ordinis agendum eſſe. Secundum etiam de animarũ ſalute. Tertiũ, de correctione culparum. Et denique Quartum de modo correctionis (ſcilicet, vt charitatiue fiat) tractat. Quæ omnia nos ad tria dubia reducemus. In Primo & ſecũdo, de capitulo conuentuali, & de eius actibus, nempe, quomodò in eo fieri debeãt acclamationes ſiuè accuſationes, in Tertio vero ſpecialiùs qua ratione in correctione culparum ſe gerere debeant Prælati, exponemus.

Baſilius in breuioribus. Reg. 37. & 99. Benedi. c. 2. & 64. & idem Baſil. in fuſio reg. 51. D. Frãciſ. c. 7. & 10. ſuæ Regulæ Regula. Societatis. 3. p. c. 1. num. 15.

DVBIVM I.

De his, quæ tam ſecundum ius, quàm ſecundum noſtram Regulam in capitulo Conuentuali fieri debent.

IN primis, ſingulis Dominicis vel alijs diebus celebrari capitulum à regula decernitur: cuius verba duplicem ſenſum poſſunt habere. Primus eſt, vt Dominicis diebus, & ſi his aliquod impedimẽtũ ſe obtulerit, alijs ſeptimanæ diebus capitulũ fiat: Secũdus ſenſus eſt, quòd nõ ſolũ Dominicis diebus, ſed etiã alijs, quando opus fuerit vel neceſsitas poſtulauerit, de animarum ſalute & correctione culparum agatur. Et verè hæc expoſitio Regulæ menti magis videtur congruere: nam illa verba, *Vbi opus fuerit*, non ſignificant impedimentum, vt prima expoſitio fatebatur, ſed potius emergentem aliquam neceſsitatem ſignificant, in qua, etiam ſi Dominica die præcedenti capitulum fuerit celebratum, denuò, poſtulante id neceſsitate, peragi poſsit. Ex quo fit, ſecundùm Regulæ mentem, Dominicis diebus capitulum omitti non poſſe: quamuis priori expoſitioni maximè faueat communis ordinis conſenſus: imo & cõſtitutio noſtra, in qua cauetur, vt diebus Veneris vel Dominicis in qualibet ſeptimana capitulum in conuentu fiat. Hic tamen illud obiter dignum animaduerſione occurrit, quòd, quandò in Regula agitur de refectorio, aut de eo quod

quod omnes in oratorio conueniant, ſemper illa verba adij ciuntur, *Vbi commodè poterit obſeruari:* Hic verò hæc verba omnino omittuntur, quaſi velit Regula, vt nemo à culparum capitulo quauis cauſa aut incommoditate excuſetur.

Suppoſitis his, explicanda reſtant ea, quę in capitulo tam ex parte prælati, quā ſubditorū, gerenda ſunt. Ante omnia igitur Prælatus (vt initiū ſumā à iuris & cōciliorū decretis) præcipere tenetur, vt Regula vel ſaltem aliqua eius pars in capitulo legatur, & deinde eā vulgariter omnibus exponere. Ità ſancitum eſt in Concilio Vienenſi ſub Clemente V. celebrato, & refertur in Clementina prima, de ſtatu Monachorum. §. Regulæ: docet Syluest. verb. (Religio) 7. num. 15. quamuis gloſſa in dicta Clementina verbo (iuniores) doceat, quòd ſi non ſint in conuentu iuniores, Prælatus ad id non obligabitur. Nam dicta Clementina Regulam legi præcipit propter iuniores. Mihi verò gloſſ. expoſitio non probatur: nā iuniorū nomine non tā intelligit ibi Conciliū adoleſcētes, vel nouiter ad Religionē conuerſos, quā omnes illos, qui in cōuerſatione ſua, etiā ſi ſenes & antiqui in ordine ſint, iuniorū mores imitantur. Nā ſicut ſeniorū nomine nō tàm annorū numerus, & ætas lōgęua, quam iudicij maturitas, & ſenilis prudentia ſignificari ſolet (vt patet ex illo Eccleſ. 2. *Canities hominum prudentia eſt*, & ſap. 4. *Senectus venerabilis eſt non diuturna, atque annorum numero computata, cani autem ſunt ſenſus hominis, & ætas ſenectutis vita immaculata*, vt notarūt contrà Origenes in Geneſ. homilia 9. & in lib. Ieſu Nauè homilia 16, Hierony. in Eſai. c. 3. Chryſoſt. in Epiſt. Paul. ad Hebræos hom. 7. & deniq; D. Auguſt. in Gen. c. 18. qui omnes nomine ſeniorum non annorum ſenectutē, ſed cordis maturitatem, & prudentiā intelligi volunt:) ità è cōtrario, iuniorum appellatione, non tam ætate iuuenes, & Religione moderni, quàm omnes illi etiam ſenes & in ordine antiqui, qui iuniorum vitam imitantur, in dicta Clementina intelligi debent. Et cùm hi rarò ab aliqua communitate ſoleant deficere, ſaltem propter hoc Prælatus vulgariter Regulam declarare tenebitur.

Secundo Prælatus in conuentuali capitulo, antequàm ad alia procedat, [illegible] ſubditorum [illegible]

Concil. Vienenſ.
Clement. 1. de ſtatu monachorum. §. Regula.
Syluester.
Eccli. 2.
Sapien. 4.
Origenes.
Hieronym.
Chryſoſt.
Auguſti.

ad Regulæ; quam profeſsi ſunt, obſeruantiam, vel ad aliarũ virtutum functionem hortari debet. Nam cùm ſit cuſtos legum, maximè earum cuſtodiam verbo & opere Monachis debet perſuadere. Ac deinde, cùm Paſtor ſit, aſsiduis clamoribus à caulis ouiũ lupos arcere debet. Vnde per Eſai. 58. Dominus Prælatos alloquens, præcipit: *Clama, ne ceſſes:* & Paul. 1. ad Timoth. 3. *Vt potens ſit exhortari in doctrina ſana.* Ex quo D.Tho. 2.2.q.42.ar.7. omnem Prælati curam, & obligationem ad duo capita reduxit: alterum, quòd ſubditos ſua Doctrina in ſpiritualibus paſcat: alterum, quòd eos etiã paſcat in temporalibus. Nullus ergo commodior locus eſt ad diſtribuendum hunc Doctrinæ paſtum, quàm capitulũ diſciplinæ. Quare hic Prælatus ante omnia ad eius conſequutionẽ ſubditos monere debet. Et hæc ſunt veluti præãbula, & inchoationes capituli.

Eſai. 58. *1. ad Thim. 3.* *D. Thomas.*

Quod autem in capitulo præcipuè ſecundùm Regulam geri debet, ad tria tantùm capita reducitur: primum, vt de cuſtodia ordinis: ſecundum, vt de animarum ſalute: tertiũ, vt de fratrum culpis agatur.

Quoad primum, illud ſe offert ſtatim prænotandum, capituli conuentualis finem eſſe, de ordinis cuſtodia tractare: ſecundariò verò, & minus principaliter de alijs rebus. Ordinis verò cuſtodia nihil aliud ſonat, quàm obſeruantiam, & diſciplinam regularem reficere. Quare de hac in capitulo potiſsimùm agendum eſt: primò, vt Prælatus in ſermonibus ſuis ad eius amorẽ ſubditos alliciat, & moueat: ac deinde tàm Prælatus quàm ſubditi viciſsim aduertant, atque cõferant, quid expediens aut vtilius ſit ad exactiorẽ tam Regulæ quàm conſtitutionum obſeruantiam: ac prætereà, qua ratione occurrendum ſit, ne abuſus aliqui in monaſterio inducantur, vel quomodo inducti, ne vlterius ſerpant, ſecandi, ac radicitus extirpandi ſint. Hic eſt præcipuus huius capituli ſcopus: & ob id in religionibus eius frequentia tantoperè commendatur.

Secundum eſt, vt de animarum ſalute agatur: quod conſequens eſt ad primũ: nam in cuſtodia ordinis animarum ſalus ſita eſt. In ſpecie verò hæc verba aliquid amplius, quàm præterita, indicant: nempe, quòd Prælatus vnicuique, qua-

liter in via Dei progredi debeat, ſecundum diuerſum vniuſcuiuſque ſtatum, munus, vel profectum, in communi aut in particulari, ſi opus fuerit, declaret, & doceat.

Tertio capitulum conuentuale ordinatur ad correctionem culparum, nempè, vt ibi fratres ſuas culpas ſpontaneè confiteantur, vel de eis accuſati, patienter & accuſationem, & correctionem ferant. Vnde culpę in capitulo duplici via propalantur: prima, dùm ipſi religioſi ſeipſos coram omnibus humiliter accuſant: ſecunda, cùm à zelatore, vel ſyndico, vel alio de capituli gremio denuntiantur. Quoad primum obſeruandum eſt, hunc laudabilem ſeipſos corã alijs fratribus accuſandi morẽ antiquum fuiſſe in religionibus. D. Baſilius ſermone quarto exercitationis in fine, *Siquid* (ait) *Factum eſt præter id quod decet, ſiuè ſit cogitatio interdicta, aut ſermo extra officium, aut ad orationem ſegnicies, aut Pſalmodiæ negligentia, aut communis vitæ deſidium, ne occultet peccatum, ſed communitati confiteatur: quòd per cõmunem orationem curetur vitiũ eius.* Et in Reg. fuſi. interrogatione. 37. *Cæterùm completa die* (*inquit*) *fiat publicatio omiſſorum, ſiuè peccatum voluntarium, ſiuè inuoluntariũ, ſiuè etiam latenter factum eſt, aut in verbis, aut in factis, aut circa ipſum cor, ita, vt de his omnibus Deum per preces placemus.* Hæc Baſilius. Vbi etiam, quotidie has ſui accuſationes corã omnibus fieri, monet: quòd & hodie ad vnguem in noſtra religione ſeruatur, dum qualibet nocte religioſi poſt cænã aut collationem coram omnibus proſtrati, ſpontaneè culpas leues reuelant. Quod verò Baſilius docet, etiam cordis cogitationes publicãdas, conſilium potius, quàm mandatũ videtur. Cautiùs tamen Diuus Benedictus, culpas publicè confitendas eſſe. c. 46. declarauit, dicens. *Siquis in labore quouis, in coquina, in cellario, in miniſterio, in piſtrino, in horto, in arte aliqua dùm laborat, vel in quocumque loco aliquid deliquerit, aut fregerit quidquam aut perdiderit, vel aliquid aliud exceſſerit, & non veniens continuò ante Abbatem vel congregationem ipſe vltrò ſatisfecerit, & prodiderit delictũ*

Baſilius.

Benedictus.

ſuum

ſuum: dum per alium cognitum fuerit, maiori ſubiaceat emendationi. Si animæ verò peccati cauſa latens fuerit, tantum Abbati aut ſpiritualibus ſenioribus pateſaciat. Huc-

Hieronymus uſque Benedictus. Diuus quoque Hieronymus Regu. Monacharum cap. 9. *Non pudeat* (inquit) *ſingulis hebdomadibus feria ſexta, quo die Saluator opprobria pro homine ab homine pertulit, vnam quamque ſororum ſuam vitam coram omni cætu ſororum diſcutere, & de commiſſis contra præcepta & Regulam ſe proprio ore criminari, ac diſciplinã ſubire, quatenus ſtimulata mens ſtimulo accuſationis ac Verborũ, caueat accuſanda ac pudenda cõmittere. Nec tamen propter hoc, occulta cogitamina cordiũ prodantur, neq; occulta peccata, quæ ſolis debent ſacerdotibus cõfiteri: ſed ſolũ quæ præceptis obuiant publicis, & ſororibus exempla peccandi præbent. Si verò vel timore vel verecũdia ſe ipſam accuſare neglexerit, licet vnicuiq; propalare tale crimen alterius, vt nulla tenus radices inobedientia & ſuperbia in Sancto Hortulo veſtro arripiãt, non euellẽdas de facili.* Caſſian. deniq; lib. 4. In-

Caßianus. ſtitut. c. 16. de Monachis Egypti ſic ſcribit. *Siquis igitur gyllonem fictilem caſu aliquo fregerit, non aliter negligentiam ſuam, quàm publica diluat pœnitentia: cunctiſque in inſynaxi fratribus congregatis, tandiu proſtratus in terra veniam poſtulabit, donec orationum conſumetur ſolemnitas, impetraturus eam, cum iuſſus fuerit Abbatis iudicio de ſolo ſurgere. Eodem modo ſatisfaciat quiſquis ad opus aliquod acerſitus, vel ad congregationem ſolitam, tardius occurrerit, aut ſi decantans pſalmum vel modicum titubauerit: ſimiliter ſi ſuperbè, ſi durius, ſi contumacius reſponderit: ſi negligentius indicta obſequia compleuerit, ſiue leuiter murmurauerit: ſi lectionem operi vel obedientiæ præferens, officij ſtatuta ſegnius fuerit inſequutus: ſi dimiſſa Synaxi, non concitus ad cellam recurrere feſtinauerit: ſi cum aliquo vel admodicum ſubſtiterit, vel ſi ad punctum temporis*

vſpiam

vſpiam ſeceſſerit: ſi alterius tenuerit manum: ſi cum illo, qui cellulæ ſuæ cohabitator non eſt, confabulari quantumcunque præſumpſerit: ſi parentum quempiam, vel amicorum ſæcularium videre tentauerit, vel colloquutus eis ſine ſuo fuerit ſeniori: ſi Epiſtolam cuiuſcunque ſuſcipere, ſi reſcribere ſine Abbate ſuo tentauerit. Quæ omnia, Caſſianus, non aliter, quàm per publicam confeſsionem, & pœnitentiam dilui atque emmendari apud Ægyptios, aſſeuerat.

Ex quibus Patrum teſtimonijs duo licet colligere. Primum, leges, quæ de culpis propalandis ab eis latæ ſunt, non extendi ad interiores culpas: quod ex Diuo Benedicto & Hieronymo cautè pernotatum accepimus. Ij tamen non negant, quominus, ſi Dei ſpiritu & nimio feruore aliquis agatur, ei non liceat, imo laudabile ſit, peccata etiam omnino occulta, & ſecreta ad ſuam confuſionem, & eorum ſatisfactionem publicè detegere.

Secundo licet inferre, non ſolùm quempiam non teneri, peccata omnino occulta & interiora, verùm nec ſecreta exteriora, ſi grauia ſint, manifeſtare: cum nullus teneatur ſeipſum prodere, & infamare. Et patet ex ſupra dictis Patribus: qui omnes in rebus leuioribus exempla fingunt. Si verò peccata publica ſint, (etiam ſi grauia,) non eſt dubium, quin poſsint, & debeant in Capitulo publicari. Et ratio eſt, quia per hanc confeſsionem reus nullum incurrit ſuæ famæ detrimentum, cùm iam illius peccatum publicum ſit, & omnibus vel maiori capituli parti notum.

Tertio infertur, quòd peccata ea, quæ leuia ſunt, & quæ notabilem famæ iacturam non præſeferant, licet aliàs leuiter fama lædatur, tenetur quis (non ſub aliqua culpa, ſed vt conſtitutionibus noſtris obediat) in Capitulo publicè de ſe denunciare: qualia ſunt ea peccata, quæ ſuprà à prædictis Patribus referuntur: quæ ex natura ſua leuiſſima ſunt, & in Religione, quantumuis perfecta, quotidiana. Ob quorum confeſsionem, non ſolùm quis famam non amittit, ſed ſæpiùs eam auget, quia nullus tam

per

perfectus ac ſanctus reperietur, qui in his exterioribus culpis, vel in interioribus alijs ſepties non cadat. Tùm etiam, quia nullus ſanæ mentis erit, qui non iudicet, maioris perfectionis ac virtutis eſſe, publicè ea, quæ ſecreta ſunt, de ſe ipſo cõfiteri, quàm fuerit vitij, ea commiſiſſe. Imò quamuis quis ſibi perſuadeat, ſe incurſurum aliquam ſuæ famæ leuẽ maculam aut iacturam, non excuſabitur adhuc: tùm, quia ſæpe homines proprio excellentiç amore infamiam vbi nõ eſt ſuſpicantes, falluntur: tum etiam, quia Religioſi, ratione ſui ſtatus perfectionis, tenentur leue hoc detrimentum ob maiorem ſuum profectum libenter, vel ſaltem æquo animo pati. De quibus verò culpis ab alijs hæc accuſatio fieri debeat, vel quomodo, & quibus circunſtantijs, congruum erit vt explicemus.

DVBIVM II.

De quibus culpis in Capitulo Conuentuali fieri debeant accuſationes?

DIctum eſt in calce præcedentis dubij, de quibus culpis poſsit, & teneatur quis ſe ipſum in capitulo accuſare: nunc aperiendum eſt, à quibus, & de quibus poſsit etiã fieri hæc in capitulo denuntiatio. Et ante omnia præmittendum eſt ex D. Tho. 2, 2. q. 33. arti. 7. ad. 4. & in. 4. diſtinctio. 19. q. 2. art. 3. quæſtiuncula prima ad tertium, quòd in capitulis religioſorum, accuſationes licitè fiunt, abſque hoc, quòd præcedat vlla correctio fraterna, de aliquibus culpis leuibus, quæ famæ non derogant. Vnde ſunt quaſi quædam commemorationes potius oblitarũ culparum, quàm accuſationes, vel denunciationes in rigore. Quare in his non eſt timendum de defectu correctionis fraternæ, vt etiam id praxis & cæterorum ordinum vſus habet.

Secundo præmittendum eſt, capitulum eſſe in religione quaſi quoddam iudiciale forum, (vt latiùs ſequenti dubio de-

clarabimus) in quo Prelatus veluti iudex præſidet, & ad ipſum pro tribunali ſedentem quilibet Religioſus poteſt contra alium accuſationem deferre, ſecundum vniuſcuiuſque religionis propria ſtatuta. In his verò accuſationibus ſcopus eſt, vel perfectior Monaſterij obſeruantia, vel delinquentium correctio, vel maior profectus & emendatio. Quilibet igitur religioſus, ex vi ſuæ regulæ vel conſtitutionum, ius habet contrà aliorum defectus in capitulo proclamandi, non aliter, ac quilibet de populo apud iudicem ſæcularem delinquentes denunciandi. Præcipuè tamen in religionibus conſtitui ſolet Zelator, ſiue Syndicus, qui ſimilis eſt fiſcali forenſi. Huius munus eſt, ordinis obſeruantiam zelare, ac in hac parte Prælati curam, & vigilias adiuuare. Hi ſunt in Religionibus veluti cenſores conſtituti, vt mores, & vitam aliorum notent, & Prælatis prænotata deferant. Huius muneris gratia in Republica Romana cenſores creabantur, vt ait Cicero de legibus lib. 3. & Feneſtella de Magiſtratibus cap. 17. præcipuè tamen Valerius Maximus lib. 2. de cenſoribus. Cùm enim Prælatus vbique adeſſe non poſſit, vt aliorum defectus notet aut emendet: rueret profectò Regularis diſciplina, aut maxima ex parte periret, ſi non eſſet in Religionibus qui vice ipſius, monachorum conuerſationem exploraret. Nec putet aliquis, hoc nouum in Religionibus figmentum eſſe: qui enim Diuum Hieronymum in Epiſtola ad Euſtochium de virginitate perlegerit, ibi de zelatoris munere ita ſcriptum inueniet. *Et quia nocte, extra orationes publicas, in ſuo cubili vnuſquiſque vigilat: circumeunt cellulas ſingulorum, & aure appoſita, quid faciant diligenter explorant.* Et Diuus Benedictus in ſua Regu. ca. 46. hoc potiſſimum confirmat, dum ait. *Ante omnia autem deputentur vnus aut duo ſeniores, qui circumeant monaſterium horis, quibus vacant fratres lectioni, & videant, ne fortè inueniatur frater accidioſus, qui vacet ocio aut fabulis.* Ex quibus euidenter fit, olim inter monachos hanc alios zelandi curam fuiſſe obſeruatam.

Cicero. *Pheneſtella.* *Valerius Maximus.* *Hieronym.* *Benedictus.*

Videndum reſtat, de quibus tam zelator quàm cæteri Religioſi poſsint, & teneantur alios accuſare. Cuius reſolutio ex varijs pendet circunſtantijs: breuiter tamen ab hac difficultate nos expediemus, quia de ea in tractatu de viſitandi modo latiùs dicemus.

Prima propoſitio. Zelator maiori vinculo & obligatione aſtringitur, quàm alij, in capitulo Fratrum culpas denunciare. Patet: quia non ſolùm tenetur ratione charitatis, ſiue quouis alio titulo, quo cæteri de communitate obligantur: ſed etiam ratione officij, ad quod de iuſtitia adimplendum, & exercendum tenetur. Quare zelator, qui ſaltem aliquali cura non explorat aliorum culpas, vel ad minus eas, quas vidit, non aduertit, à veniali culpa (& forte non parùm graui) excuſari non poteſt; licet ratione officij zelatoris non teneatur, ſicut Prælatus tenetur, è cella exire, circumire clauſtra, aut aliâs ſtudioſè explorare: ſed tantùm ſimpliciter ea, quæ coram ſe contigerint, Prælato in capitulo vel Refectorio denunciare: quia ita eſt in ordine conſuetudine receptum. Dixi, ad culpam tamen venialem teneri: & hoc quidem niſi aliâs aliqua grauis relaxatio in monaſterio ſerperet, quæ Prælatum lateret: teneretur enim tunc ratione boni communis zelator ſub mortali manifeſtare.

Secunda Propoſitio. Etiam alij Religioſi, præter zelatorem, aliquando tenentur in capitulo culpas aliorum aduertere. Primò patet ex Diuo Bernardo in ſermone de Natiuitate Ioannis Baptiſtæ. *Nemo* (inquit) *fratres vitia palpet, peccata diſsimulet: nemo dicat, Nunquid cuſtos fratris mei ego ſum? Nemo, quod in ſe eſt, æquanimiter ferat, cùm viderit ordinem deperire, minui diſciplinam. Eſt enim conſentire, ſilere, cùm arguere poſsis. Et ſcimus, quia ſimilis pœna ſit facientibus, & conſentientibus*. Bernardo ſubſcribit Chryſoſtomus in oratione prima contra Iudæos, loquens contra eos, qui peccatores non corrigunt. *Ne* (inquit) *mihi dixeris, quid mihi cum*

Bernardus.
Chryſoſt.

hi cum illo commercij eſt? alienus eſt, ignotus eſt, dūmodò ſit fidelis, dummodò eadem iungatur Eccleſia. Proinde quemadmodū non tantùm ipſi ſuſtinent pœnas, ſed etiam illi, qui non vetuerunt: ità non ſolum qui impiè agunt, verum etiam illi, qui cùm poſsint ab impietate reuocare, tamen ob pigritiam vel timiditatem id facere nolunt, ſimili cum illis pœna plectuntur. Sic in noſtro propoſito dicendum erit, ad omnes pertinere, etiam leues culpas corrigere, cùm ex illarum frequentia Regularis diſciplina minui cœperit.

Dixi in hac propoſitione, Religioſos aliquando teneri ad hanc denunciationem: quia non ſemper, nec ſub veniali culpa tenentur. Propter quod aduertere oportet, triplex eſſe horum leuium peccatorum genus.

Primum; cùm leuia peccata totam communitatem, vel maiorem eius partem inficiunt, & ex eis dimanant tranſgreſsiones aliquæ, aut relaxationes alicuius Regulæ, aut ſtatuti, aut conſuetudinis Religionis, quæ quamuis reſpectu particularium leuia peccata ſint; reſpectu tamen communitatis & boni Ordinis communis, vt grauia iudicanda ſunt. Et de his tenetur quis in capitulo vel in viſitationibus Prouincialium denunciare, aut accuſare, non ſolùm ſub veniali, ſed etiam ſub mortali culpa. Quia tenetur quilibet de communitate, bono eius communi proſpicere: maximè, cùm ſine detrimento Tertij id fieri poteſt. Et hæc dicitur culpa ſiue peccatum communitatis.

Secundum genus offenſæ eſt quod ab aliquo particulari tantùm committitur. Et has offenſas, ſi publicæ ſint, etiam tenentur alij Religioſi ſub veniali in capitulo propalare: nè ex harum diſsimulatione damnum aliquod communitati accreſcat. Si verò hæ culpæ ſecretæ ſint, non tenetur quis publicè eas in capitulo accuſare. Conſtat id, tùm ex praxi Religionis; tum etiam; quia hæ offenſæ in damnum communitatis vllo modo non vergunt: ac deniq; quia nemo veniales culpas aliorum, abſolutè loquendo, tenetur corrigere. Et (vt vno verbo concludam) quo-

ties culpæ leues ſunt occaſiones proximæ relaxationis proprij inſtituti, vel alias publice committuntur, quis eas denunciare tenetur: quia per has duas vias ſemper communitati conſulitur. De alijs non eſt multum curandum. Loquimur hic de leuibus offenſionibus, vt ſæpius pernotaui.

DVBIVM. III.

Qualiter ſe debeat habere Prælatus in correctione culparum.

Gelaſius Papa.
c. Nullam. 18.q.2.

VT clarius in hoc dubio procedamus, præmittendum eſt ex Gelaſio Papa in Epiſtola ad Opilonem, & refertur in ca. nullam. 18. quæſt. 2. omnem monaſterij poteſtatem apud Prælatum reſidere, non ſolùm in his, quæ monaſterij commodum & temporale regimen ſpectant, ſed in illis etiam, quæ ad ſpirituale incrementum & iuriſdictionem reducuntur. Nam cùm Religio, quædam ſit ſchola addiſcentium perfectionem medio Superiorum magiſterio & Doctrina: omnino fuit neceſſarium, vt apud Religionis Prælatos huiuſmodi iuriſdictio reperiretur, qua & ſuorum ſubditorum conſcientijs poſſent conſulere, verbum Dei proponere, confeſsiones audire, ſacramenta miniſtare, & tandem reliqua media ad propoſitam ſibi perfectionem conducentia ex officio applicare: quibus etiam iudiciaria poteſtas annexa eſt, vt aſſerit Diuus Thom. quod lib. 1. art. 16. dum ait: Prælatus in capitulo præeſt, vt iudex Eccleſiaſticus, aut ſæcularis in iudiciali foro.

D. Thomas.

Ex his conſtat, triplicem iuriſdictionem Religionum Prælatis competere: aliam œconomicam circa res Monaſterij temporales: aliam merè ſpiritualem circa res interiores, & quæ ad profectum ſpiritualem conducunt: tertiam verò huic annexam, quæ ad finem ſpirituale̅

ordi-

ordinatur, quæ iudicialis poteſtas dici poteſt: iuxtà quam triplicem iuriſdictionem, Prælatus Monaſterium regit, & ſubditos ad ſuæ profeſsionis ſcopum conatur dirigere. Et quia Prælatus ea, quæ grauia ſunt, ſecundùm noſtri ordinis conſtitutiones, prout habetur in ca. de officio Prioris localis, & in c. de capitulo conuentuali, (quod etiam ferè in omnibus religionibus obſeruatur, vt diximus ſupra. ca. 2.) de conſenſu capituli expedire debet: ſit, vt proprius locus, temporalis exercendæ iuriſdictionis in rebus grauioribus, ſit capitulum conuentuale; vbi etiam ſpiritualia tractantur, & correctiones in ſubditos fiunt, ac proinde triplex illa iuriſdictio in capitulo potiſsimum exercetur.

De hac triplici functione, qua Prælatus in conuentuali capitulo vti debet, ſpecialius diſſeramus. Et quod ad primam attinet, certum eſt ex dictis, aliquando conferendum eſſe de rebus temporalibus, & de earum augmento, aut diminutione: & ſi aliquod aliud negotium temporale alicuius ponderis circa bona Monaſterij ſe obtulerit. At temporalia hæc perfunctoriè & quaſi per tranſennam peragenda ſunt, cùm capituli deſtinatio, & præcipuus ſcopus ſit, de obſeruantia ordinis, & animarum ſalute tractare. Quę ad ſecundam verò, nempè, quæ ad ſpiritualem frofectum conducunt, à nobis duobus dubijs præcedentibus quoquo modo dicta ſunt. De Tertia verò quę de culparum correctione & animaduerſione eſt, & ſuo modo ad ſpiritualem iuriſdictionem etiam reducitur, in præſenti eſt à nobis diſcutiendum. Circa quod, duo ſunt diſſerenda. Primum, de obligatione, qua tenentur Prælati ſubditorum culpas corrigere. Secundũ, de modo, quo eas corrigere ac emẽdare valeant. Quoad primum, nullus eſt qui dubitet, quàm terribile iudicium Prælatis immineat, ſi hoc negligenter omiſſerint. Nos tamen in medium teſtimonia aliqua proferamus, quia infinitum eſſet, omnia, recenſere. Et in primis hoc Prælatorum importunum ſilentium, cùm ſibi corripiendi vel docendi ſubditos onus incumbit, quantùm eis periculi ac detrimenti afferat, per Prophetam Ezechielem ca. 3. Dominus docuit, dicens: *Si dicente me ad im-* *Ezechiel. 3*

pium, Morte morieris, non enunciaueris ei, neque loquutus fueris, vt auertatur à via ſua impia, & viuat: ipſe impius in iniquitate ſua morietur, ſanguinem autem eius

Ad Cori.3. *de manu tua requiram.* Facit & illud Pauli ad Corint. 3.

Eſai.56. *Væ mihi, ſi non Euangelizauero.* Et Eſai. 56. *Speculatores eius cæci omnes neſcierunt, vniuerſi canes muti non valentes latrare. Videntes vana, dormientes, & amantes ſomnia.* Et in eodem c. *Væ mihi, quia tacui.* Innumera ſunt alia ſcripturæ loca, quæ conſultò ob breuitatem ſilemus.

Baſilius. Ad Patres verò accedamus, & primo loco prodeat Baſilius interrogatio. 25. in Regul ſuſsio, cuius titulus & inſcriptio eſt, *Quod horrendum imminet iudicium Præfecto peccantes non coarguenti?* Reſpondet, *Qui commiſſam communem curam ſibi habet, ſic afficiatur, velut qui rationem reddere debet de ſingulis. Illudque certò ſciat, ſi frater quiſpiam in peccato ceciderit, quem prius ipſe de iudicio Dei non præmonuerit, vel ſi iam lapſus in eo perſtiterit, nec docuerit rationem, qua ſanari poſsit: ſanguis ipſius è manibus eius requiretur. Maximè ſi non propter ignorantiam, ſed propter adulationem neglexerit.* Et infra. *Qui verò ſic non ſe habet, nempè, ſincerè veritatem annunciando, dux eſt cæcus, & ſeipſum præcipitans, & ſequentes ſimul inducens.* Et infra addit. *Nullus Pater negligit filium ſuum in foueam cadere, aut illapſum in ruina dimittit. Quantô autem magis horrendum eſt, animam in profundum malorum incidentem, in interitu dimitti?* Hæc Baſilius.

Benedictus. Diuus Benedictus in Regu. ca. 22. *Memor ſit* (inquit) *Abbas, quia Doctrinæ ſuæ, vel diſcipulorum obedientiæ, vtrarumque rerum in tremendo iudicio Dei facienda erit diſcuſsio. Sciatque Abbas culpæ Paſtoris incumbere, quicquid in ouibus Paterfamilias minus vtilitatis potuerit inuenire. Tantùm iterùm liber erit, ſi inquieto vel inobedienti gregi Paſtoris fuerit omnis diligentia tributa, & mor-*

bidis

bidis earum actibus vniuerſa fuerit cura exhibita. Paſtor earum in iudicio Domini abſolutus dicat cum Propheta Domino, Iuſtitiam tuam non abſcondi in corde meo, veritatem tuam, & ſalutare tuum dixi &c. Et infra. *Neque diſsimulet peccata delinquentium, ſed mox, vt cœperint oriri, radicitus ea vt prælualet amputet, memor periculi Heli ſacerdotis de Sylo. Et paucis interiectis. Ante omnia* (ait) *ne diſsimulans, aut parui pendens ſalutem animarum ſibi commiſſarum, plus gerat ſolicitudinem de rebus tranſitorijs, atque terrenis, & caducis: ſed ſemper cogitet, quia animas ſuſcipit regendas, de quibus rationem redditurus eſt, ſciatque, quia qui ſuſcipit animas regendas, præparet ſe ad reddendam rationem: & ideo timens ſemper futuram diſcuſsionem Paſtoris de creditis ſibi ouibus, cũ de alienis ratiocinijs cauet, redditur de ſuis ſolicitus.* Hæc Benedictus.

Frequens eſt apud Gregor. in Paſtoralibus de hoc iudicio Dei Prælatis ob correctionem omiſſam imminenti, Doctrina, præcipuè parte. 2. c. 4. *Sæpenamque* (ait) *Rectores improuidi humanam amittere gratiam formidantes, loqui liberè recta pertimeſcunt, & iuxtà veritatis vocem nequaquàm iam gregis cuſtodiæ, Paſtorum ſtudio, ſed mercenariorum vitæ deſeruiunt, quia veniente lupo fugiunt, dum ſe ſub ſilentio abſcondunt: tunc namque Propheta eos increpat, dicens: Canes muti, non valentes latrare. Hinc rurſùm queritur dicens Ezechiel. 13. Non aſcendiſtis ex aduerſo, neque oppoſuiſtis murum pro domo Iſrael, vt ſtaretis in prælio in domo Domini. Ex aduerſo quippe aſcendere, eſt, pro defenſione gregis voce libera huius mundi poteſtatibus contraire: & in die Domini in prælio ſtare, eſt, prauis decertantibus ex iuſtitiæ amore reſiſtere. Paſtori enim recta timuiſſe dicere, quid aliud eſt, quam tacendo terga præbuiſſe.* Hæc & alia ibi latè Gregorius. Cui luculenter ſubſcribit Diuus Proſper. lib. 1. de vita contemplatiua capi. 20.

Gregorius. Proſper.

Ille autem (inquit) cui diſpenſatio verbi commiſſa eſt, etiam ſi ſanctè viuat, & tamen perdite viuentes arguere aut erubeſcat, aut metuat: cum omnibus, qui eo tacente perierunt, perijt: & quid ei proderit non puniri ſuo, qui alieno puniendus eſt peccato? Mentior, ſi non hoc Dominus per Ezechielem Prophetam ſub cuiuſdam terroris denotatione loquutus eſt, dicens ad eum, ſpeculatorem dedi &c. vſque requiram. Quid potuit expreſsiùs, & apertiùs dici? Hoc eſt enim dicere. Si impio peccata ſua non enuntiaueris, ſi eum non argueris, vt ab impietate ſua conuertatur & viuat: & te, qui non increpaſti, & ipſum, qui te tacente peccauit, flammis perennibus perdam. Quis rogo tam ſaxei pectoris, quis tam ferreus erit, quem ſententia iſta non terreat? Quis tàm alienus à fide, qui ſententiæ iſti non credat.? Hactenus Beatus Proſp. De quo etiam argumento multa vtiliter ſcripſerunt Iſidorus libr. 3. de ſummo bono cap. 44. & ſequent. Auguſtinus libr. 50. Homiliarum homilia. 7. expoſitores in Ezechielem præcipuè verò Diuus Gregorius homilia. 11. in eundem & Hieronymus in ca. 3. ſuper ea verba, *Si dicente me ad impium. &c.* Qui omnes magnum eſſe Prælatorum crimen cenſent, cùm ob rerum temporalium timorem, pigritiam, adulationem, gratiam, vel metum, ſubditorum peccata non redarguunt.

Iſidorus. *Auguſtinus.* *D. Gregor.* *Hieronym.*

Vmbertus.

Vltimò tandem accedant notabilia Vmberti viri pijſsiſsimi ac docti verba: qui in regulam D. Auguſtini. ca. 164. vbi enumerat cauſas, ob quas à correctionibus Prælati frequenter deſiſtunt, ita ſcribit. *Contingit interdum, vt Prælati tranſgreſsiones aliquas non corrigant, aut ex puſillanimitate cordis, aut ex humilitate ſuperſtitioſa, aut diffidentia proficiendi, aut ex ignorantia quòd fratrum culpas ignorant, ſed nec curam ad eas cognoſcendas adhibeant: aut rurſus propter pacem propriam, quam turbare nolunt: aut propter verecundiam, conſcientia enim eos accuſante, alios corrigere non audent: aut propter timorem odij,* veren-

verentes, ne inſubditorum indignationem incurrant: aut propter Prælationis amorem & deſiderium, quam amitere formidant, ſubditos contra ſe correctionibus huiuſmodi prouocantes: aut ob defectum zeli, aut denique ex negligentia, quæ in Prælationis ſtatu maximè damnanda eſt. Hæc ſunt Vmberti: quas omnes cauſas ad duo reduxit Iſidorus vt ſupra, nempe, vel quia Prælati amore rerum ſæcularium implicantur: vel quia aliquo facinoris onere confunduntur. Auguſtinus vero dicta Homilia 7. ad timorem verbi aſperi reduxit: quia dum Prælati timent detractiones, irriſiones, & opprobria hominum ſuperborum, non audent eis neceſſaria medicamina adhibere. Attendant ergo Prælati: etſiquando ab opportuna correctione ceſſauerint, videant, quo fine vel ratione ducantur: & hanc diligenter examinent, ne eis ob aliorum crimina in profundum demergi contingat. *Iſidorus.* *Auguſtinus*

Quoad Secundum vero, quem ſcilicet modum in correctione facienda debeant obſeruare Prælati, manifeſtè id Regula docet, dùm ait, *Vbi exceſſus & culpæ fratrum, ſi qui in aliquo deprehenſi fuerint, charitate media corrigantur*: Si enim Prelatis erga ſubditos Paterna charitas & dilectio deficiat, correctio nihil proderit. Et ſi correctio vltrà modũ ſe extendat: vulnera exaſperabit, & cicatrici non medebitur. Si nimis rigidus & Iuſtus: iniurioſus erit. Nam in hac re ſummum ius ſumma iniuria ſolet eſſe. Si verò maximè lenis & ſuauis apparet: vitia facile ſerpent: & dùm ſubditi correctionem non metuunt, ſine fræno delinquent. Quid ergo Prælato agendum erit? Magna opus eſt prudentia, vt vtroque extremo, & nimietate relicta, medium, in quo virtus eſt, amplectatur. A quo vt non declinet, maximè proderit, ſi D. Baſilij, & Benedicti (hi enim ſunt vberrimi Monaſticæ vitę fontes) teſtimonia mente reuoluat. Benedictus enim ca. 64. Regulæ, Abbates ſuos ſic circa correctionem exercendam inſtituit. *In ipſa autem correctione prudenter agat, & ne quid nimis; ne dùm nimis cupit eradicare æruginem frangatur vas, ſuamque fragilitatem ſemper ſuſpectus ſit, memineritque calamum quaſſatum non conterendum. In quibus* *Benedictus.*

Idem. *nõ dicimus, vt permittat nutriri vitia: ſed quod prudenter, & cum charitate ea amputet, prout viderit cuique expedire: & ſtudeat plus amari quàm timeri.* Idem quoque Benedictus c. 2. Regulæ qualiter Abbas debeat ſeueritatem cum benignitate miſcere his verbis docet. *In doctrina ſua Abbas apoſtolicam illam debet ſeruare formam, in qua dicitur, Argue, obſecra, increpa, id eſt, miſcens temporalibus terroribus blandimenta, dirum magiſtri, pium Patris oſtendat affectum: ſciat que quàm difficilem, & arduam rem ſuſcipit, regere animas, & multorum ſeruire moribus, & alium quidem blandimentis, alium increpationibus, alium verò ſuaſionibus ſecundum vniuſcuiuſque qualitatem, & intelligentiam.*

Baſilius. Diuus Baſilius in regul. breuior. interrogatione 99. quærit. *Quo affectu increpantẽ increpare oportet? Reſpõdet, erga Deũ quidem eum, quem habebat Dauid dum Pſalm. 118. dixit: vidi præuaricantes & tabeſcebam, quia eloquia tua non cuſtodierunt. Erga eos vero, qui increpantur, talem qualem haberent*

idem. *pater & medicus, ſi filiũ cũ lenitate & miſericordia curarent maxime vbi mæror adfuerit, & labrioſus fuerit medelæ modus.* Quare idem Baſilius interrogatione. 37. execrandum eſſe docet, ac vehemẽter carpẽdum illum, qui non deſiderio correctionis fraternæ, ſed vltionis cauſa peccantẽ accuſat,

Gregorius. vel caſtigat. De modo autem curandi varios ſubditorum mores agit quoque idem Baſil. in Reg. fuſsio. interro. 51. Hinc D. Gregor. lib. moral. c. 6. *Diſciplina* (inquit) *Vel miſericordia plurimũ deſtruitur, ſi vna ſine altera teneatur: ſed circa ſubditos ineſſe rectoribus debet, & iuſte conſolans miſericordia, & pie ſæuiens diſciplina. Hinc eſt quod ſemiuiui illius vulneribus, qui à Samaritano inſtabulum ductus eſt Lucæ. 10. & vinum adhibetur, & oleum: vt per vinum mordeantur vulnera, per oleum foueantur. Vnuſquiſque igitur, qui ſanandis Vulneribus præeſt, in vino morſum diſtrictionis adhibeat, in oleo mollitiem pietatis: per vinũ mundentur putrida, per oleum fo-*

ueantur ſananda. Miſcendaque eſt lenitas cum ſeueritate, efficiendumque quoddam ex vtraque temperamentum: vt neque multa aſperitate vlcerentur ſubditi neque nimia benignitate ſoluantur. Hoc nimirum illa tabernaculi arca ſignificabat, in qua cum tabulis virga ſimul ac Manna erat, vt in boni Rectoris pectore ſi eſt virga diſtrictionis, ſit & Manna dulcedinis. Sit itaque amor, ſed non emolliens: ſit pietas, ſed non pluſquam expedit. Hæc optimè Gregorius vt ſupra. *Antoninus.*

Magna igitur diſcretio à prælatis in correctione adhibenda eſt. Nam, vt D. Antoninus 3. parte ſumm. titulo. 19. ca. 11. §. 6. aduertit *Aliquando ſubditorum vitia prudenter diſsimulanda ſunt, ſuo tamen tempore indicanda: vt videlicet delinquens deprehenſus, toleratus tamen, augere culpas erubeſcat, ſeque ſe iudice puniat. Nonnulla verò apertè cognita, maturè toleranda ſunt, vt cõgrua opportunitate corrigantur: quædam verò occulta ſubtiliter ſunt perſcrutanda, vt, quibuſdam ſignis erumpentibus, Rector quod in ſubditorum mente clauſum latet inueniat, & ex minimis maiora cognoſcat: ſeruatis tamen in omnibus ſecreti contegendi iure & ratione, quam periti Theologi tradiderunt. Nõnulla tamen ſunt leniter arguenda. Nam cùm non malitia, ſed ſola ignorantia vel infirmitate peccatur, magno moderamine delicti correctio temperetur: vbi autem morbi grauitas correctionis aſperitatem poſtulat, ea non denegetur. Imo & cauterium apponendum eſſe conſtat.* Prædicta Antoninus. Et (vt denique breuiter omnia Comprehendam) tam ſcriptura, quàm Patres in correctione, perſonarum, temporis, & boni communis circũſtantias penſandas eſſe docent, vt ſic medicina congruentiùs adhibeatur. Et in omnibus iuſtitia cũ miſericordia miſcenda eſt: quamuis ſemper magis in benignitatem, quam in rigorem inclinandum ſit, vt optimè D. Benedictus vt ſupra, Abbatem his verbis monuit. *Semper exaltet miſe-* *Benedictus.*

cordiam

diam iudicio, vt idem ipſe conſequatur, & oderit vitia & diligat fratres.

Ex his iam conſtat, qualiter Prælatus in capitulo ſua iuriſdictione vti debeat, nempe, vt in correctione culparum pœnas dum infligit vel alio modo punit, ſemper debeat in clementiam inclinare. Quæ ſecundum D. Tho. 2. 2. q. 157. ar. 1. eſt virtus moderatiua pœnarum, proueniens ex animi lenitate, & dulcedine affectus, qua quis abhorret omne illud quod poteſt alium contriſtare. Et ideo dixit Seneca, quod *Clementia eſt temperantia animi in poteſtate vlciſcendi.* Quare ſciāt Prælati, ſe poſſe, quando id ratio & iuſta cauſa dictauerit, pœnam legis diminuere, vt aduertit D. Tho. vt ſupra ar. 2. ad 2. & Caiet. ar. 3. infi. quod ad virtutem clemētiæ pertinet. Quis debeat celebrare capitulum, quando, quomodo, & quo fine, ſatis perſpicuum iam eſt: diximus enim, hoc eſſe Prælati officium, qui capitulum Dominicis ſingulis, vel alijs diebus habere debet: in quo pro ſcopo figere in ſua mente debet regularē obſeruantiam, & animarum ſalutem. Modus autem, quo hanc ſibi conſtitutam metam attingere debet, continet Regulæ expoſitionem, ſermonem aliquem opportunum & ſalutarem, ac correctionem cum Charitate & diſcretione faciendam. Hæc ſunt ex parte Prælati. Ex parte vero ſubditorum requiritur, vt ſe ipſos humiliter & deuotè accuſent: etſi alios denunciare velint, & accuſati ferant patienter, & accuſatores humiliter & charitatiuè procedant. Quæ omnia grauiſsimè & doctè Vmbertus libr. 4. de eruditione Religioſorum tertia parte cap. 14. eſt proſequutus: vbi Regulas in capitulo tam à Prælatis, quàm ab alijs ſeruandas præſcribit his verbis: *Et notandum, quòd in loco correctionis cuncta ordinate ſunt facienda. Multum enim cauendum eſt, ne culpæ augeantur vbi debent deleri, & ne locus correctionis fiat locus corruptionis. Multum cauendum eſt ei, qui præeſt, qui iniuſtitias aliorum debet corrigere, ne iniuſte agat. Cauendum eſt illi, qui accuſat, ne accuſatio eius ſit accuſabilis, vel reprehenſio reprehenſibilis. Ille verò, qui accuſatur ſic ſe debet habere, vt eos, qui exemplo malo ſcandaliza-*

D. Thomas, Seneca.

D. Thomas. Cayetanus.

Vmbertus.

dalizauit, humilitate, & patientia ſua ædificet, & non amplius ſcandalizet. Omnes ibi reuerenter ſe debent habere: cum iudicium capituli, imago quædam ſit iudicij Diuini futuri. Non debent de defectibus fratrum, qui manifeſtantur, ridere, ſed compati, & pro eis orare. Iuſtitiam eius, qui præeſt, debet comitari diſcretio, pietas, & manſuetudo. In eo, qui accuſat, apparere debet charitas & modeſtia, in eo, qui accuſatur, humilitas, patientia & obedientia. & infra proſſequitur.

Quæ diſcretio & manſuetudo ſint Prælatis neceſſariæ, ſignificatum eſt in hoc, quod in arca fuerunt cum virga teſtamenti tabulæ & manna. In virga enim intelligitur correctio: in tabulis, vbi lex erat ſcripta, diſcretio: in manna manſuetudo. Pietas neceſſaria eſt: ignis enim zeli ardere debet in oleo miſericordiæ. Gregor. ſuper Ezechielem. Zeli ſancti diſcretio de virtute miſericordiæ neceſſe eſt, vt ardeat. Ad diſcretionem eius, qui præeſt primò pertinet, vt correctionem efficacem opus diuinum eſſe intelligat: & ideo ante correctionem, orationem debet præmittere, & ſi viderit fratrem correctum, Deo inde debet gloriam dare, & gratias agere, Eccleſ. 7. Conſidera opera Dei, quòd nemo poſsit corrigere, quem ille deſpexerit. Conſiderandum eſt, quæ opera ſint propria Dei, alterius virtuti non poſsibilia, inter quæ correctio inuenitur. Ad diſcretionem etiam eius, qui præeſt, pertinet, vt agnoſcat, quæ culpæ ſecretò & manifeſte ſint corrigendæ. Occulta culpa ſecretò eſt corrigenda, maxime ſi infamiam generat. Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus, corripe eũ inter te & ipſum ſolum. Manifeſta culpa manifeſtè eſt corrigenda prima Timoth. quinto Peccantes coram omnibus argue, vt & cæteri timorem habeant. Quod dicitur (coram omnibus) referendum eſt ad participium, & ad verbum. Iſidorus. Manifeſta peccata non ſunt occulta purgatione purganda. Palam arguendi ſunt, qui palam nocent: vt dum aperta obiurgatione ſanantur, ij, qui eos dili-

diligũt, imitãdo corrigãtur. Itẽ ad diſcretionẽ eius, qui præeſt, pertinet, vt agnoſcat, cui vel quãdo debeat parcere, vel punire: cũ parcere, & punire, ſint cõtraria, cõtrariorũ eadẽ ſit diſciplina. Qui neſcit parcere, neſcit punire. Greg. Siue plectẽdo ſiue parcendo, hoc ſolum bene agitur, vt vita hominum corrigatur. Attendendus eſt ſtatus perſonarum, quæ corriguntur, quia non ſanat oculum, quod ſanat calcaneum. Cum veterano parcius agendum eſt (vt ait Seneca:) Prima ad Timo. quarto ſeniorem ne increparis, ſed obſecra vt Patrem. Qui non poſſunt benignitate corrigi, terrore ſunt corripiendi. Auguſt. ad Bonifaciũ. Quidã dixit pudore, & libertate liberos retineri, rectius eſſe credo, amore quã metu. Et ſubdit Augu. Hoc verũ eſt, ſed ſicut meliores ſunt quos dirigit amor, ita plures ſunt, quos timor corrigit. Iſidorus. Qui blando verbo caſtigatur, & non corripitur, acrius neceſſe eſt vt arguatur: cum dolore enim abſcindenda ſunt, quæ leuiter ſanari non poſſunt.

Manſuetudo neceſſaria eſt in correctione. In pſalm. Superuenit manſuetudo, & corripiemur. Seneca. Vitia animæ, ſicut vitia corporis, leniter tractanda ſunt Gal. 6. vos ſpiritualcs eſtis, huiuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis, conſiderans te ipſum, ne & tu tenteris. Super omnia cauendum eſt ei, qui in loco correctionis præeſt, ne ira Dei damnetur.

In accuſatione debet Charitas apparere, virga enim correctionis procedere debet de radice Ieſſe, ideſt, incendio amoris. Illos vero libentius debet accuſare, quos amplius amat. Apoc. 4. Ego quos amo arguo, & caſtigo. Sunt aliqui, qui illos maximè volunt corrigere, quos videntur non amare, quorum correctio ab his, quibus adhibetur, non reputatur correctio, ſed hoſtilis perſequutio. Modeſtius etiam debet accuſare alium, quàm ſeipſum Secunda ad Timotheũ ſecundo ſeruum Domini oportet eſſe patientem, cum modeſtia corripientem.

In eo, qui accuſatur, humilitas & patientia debent apparere

rere, vt erubeſcibilia ſua humiliter & patienter audiat. Appetere debet etiam in eo obedientiam, vt in ſuſceptione diſciplinæ patienter obediat. Sicut (iuxta verbum Sapientis) fabricando fabri, & cytharizando cythariſtæ fuimus: ita audiendo erubeſcibilia noſtra, & quæ nobis diſplicent patiendo, humiles & patientes efficimur. Si verò videatur ei, qui accuſatur, quod ille qui præeſt, minus iuſtè ſe habeat, ad memoriam debet reducere, quod Saluator patientiam habuit, cùm Pilatus eum iniuſtè iudicauit: & quod à militibus iniuſtè flagellatus fuit. Bernardus: Stetit Ieſus ante Præſidem inclinato capite, demiſſis aſpectibus, vultu placido, ſermone raro, paratus ad opprobria, promptus ad verbera.

Lis in capitulo maxime cauenda eſt, quæ inter abuſiones clauſtri enumeratur. Ad eandem verò cauendam multum valet, ſi hi, qui innocentes & maioris perfectionis ſunt, taceant, & eum, qui præeſt, pro ſe reſpondere permittant. De quo exemplum habemus Luc. 7. vbi Phariſæo obloquente Mariæ Magdalenæ, Maria tacet, Saluator pro ea reſpondet. Einſdem. 10. Martha accuſante Mariã. Maria tacet, Saluator reſpondet. Ex eo, quod ille, qui præeſt, pro innocente iniuſte accuſato non loquitur, alioquin occaſio eſt, quod innocens pro ſe loquitur, & lis inde oritur.

Hæc Vmbertus.

(.?.) Cap.

Cap. XI. De ieiunio.

TEXTVS.

De ieiun. Regu. Franc. c. 3. & Aug. c. 7, in nulla vero Reg. ieiun. ab exal. ſ. crucis vſq; ad Paſch. reſur. decernitur.

De diſci. & neceſſit. infir. vide ſup. c. 8. & adde Paccom. in Regu. à n. 19 vſque ad 24

IEIVNIVM ſingulis diebus (exceptis Dominicis) obſeruetis, a feſto exaltationis Sanctæ Crucis, vſque ad diem Dominicæ Reſurrectionis, niſi infirmitas vel debilitas corporis, aut alia iuſta cauſa ieiuniũ ſolui ſuadeat, quia neceſsitas non habet legem.

Gloſſa. XI.

EX hoc cap. colligendum eſt primum, nos teneri ex vi Regulæ à die exaltationis Sãctæ Crucis vſque ad Paſcha Reſurrectionis, ieiunare Secundũ die Dominica a ieiunio ceſſandum eſſe: tertium, infirmos, vel debiles, ſiue quæcunque alia iuſta cauſa impeditos, ad obſeruandum ieiunium non ligari. Quia neceſsitas (vt dici ſolet) neſcit legem. Hęc ſunt, quæ in hoc cap. præſcribuntur.

DVBIVM I.

An ipſo die exaltationis Sanctæ Crucis ieiunandum ſit.

HOC dubium oritur ex illis verbis; *A feſto exaltationis Sanctæ Crucis &c.* & petit, vt reſoluamus, an ab ipſo die ieiunia initium ſumere debeant, ita, vt ipſo quoque die exaltationis Sanctæ Crucis ieiunandum ſit, an verò a ſequenti die ſit incipiendum? Et dubitandi ratio in eo præcipue

cipue

cipuè ſita eſt, an illa præpoſitio, (à) includat etiã ipſum diẽ termini, cui adiungitur, an verò excludat illum.

Reſpondeo ex mente Nauarri, conſi. 18. de præbend. & digni. n. 6. vbi affirmat, quòd quãdo (à) prępoſitio adijcitur à lege alicui diei determinato, tũc includit ipſum, niſi incluſio ſit contrà ius commune. Pro quo aliqua iura affert. Et facit pro hac ſententia l. 3. §. minorem. ff. de minoribus, l. pater, ad legem Iuliã de adulterijs: vnde cum (à) præpoſitio in noſtro caſu poſita ſit à lege, & adiuncta diei determinato, & inſuper non ſit contrà ius, quod illa dies in termino includatur: aperte colligitur, ipſa etiam die exaltationis ieiunandum eſſe. Quod obſeruatur in praxi in ordine Prædicatorum, quibus à ſuis conſtitutionibus indictum eſt ſimile ieiunium, quòd inchoatur ipſo die exaltationis ex communi praxi & interpretatione.] *Nauarrus.*

DVBIVM. II.

An ſingulis diebus ieiunandum ſit.

HOC dubiũ duas cõtinet partes: prima eſt, an tempore, quo in Religione pręcipiuntur ieiunia, ſine vlla intermiſsione continuẽda, & obſeruanda ſint? ſecunda, quare ieiunia non amplius, quàm vſque ad Dominicam Reſurrectionis extendantur?.

Quoad primam partem, in primis ex Regula, diebus Dominicis ieiunia ſoluenda eſſe, apertè conſtat ex illis verbis, *Exceptis Dominicis.* Eſtque perpetua ab Apoſtolorum tempore traditio, diebus his ieiunium relaxandum fore, vt Tertullianus lib. de corona militis docet, dicens: *Diebus Dominicis ieiunare, nefas dicimus.* Idem cenſet Ambroſius, qui in Epiſto. 83. *Dominica* (inquit) *Ieiunare non poſſumus: quia Manichæos etiam ob iſtius diei ieiunia iure damnamus.* Idem docet Hilariusin præfatione in Pſal. Epiphan. in compendiaria Doctrina apud Bellarminũ, tom. 3. de bonis operibus in particulari lib. 2. c. 23. Quibus adde Caſsianum lib. 2. inſtitu- *Tertullian.* *Ambroſius* *Hilarius.* *Epiphaniu.* *Bellarmin.* *Caſsianus.*

tion.c.18.& lib.3.c.11. vbi tam inter Monachos Ægypti, quàm Palęſtinæ,& Meſopotamiæ, morem fuiſſe receptiſsimũ Dominica die ieiunia relaxandi tradit. Quã remiſsionẽ fratribus indulgendam ait,cùm,ob reuerentiam Dominicę Reſurrectionis, tùm etiam,vt minus faciat hebdomadis vẽturæ ieiunia,huius expectatione,ſentire. Sẽper enim æquanimiùs quælibet fatigatio ſuſtinetur, & ſine faſtidio labor impenditur, ſi interiecta viciſsitudo quædam, vel operis immutatio qualiſcunque ſuccedat. Et prætereà in reuerentiam Dominicæ Reſurrectionis,die Dominica non eſſe ieiunandum,idem collatione 21. ca. 20. traditionem fuiſſe à maioribus præſcriptam, ſcribit: de quo etiam plura alia extant Patrum teſtimonia, præcipuè Melchiadis Papæ apud Damaſum in Pontificali. Diuus Auguſti. ſuper Ignatium, Epiſt.4.ad Philipẽſes ait: *Qui in Dominica ieiunat, Chriſti Domini inſectator eſt.* Et Diuus Tho.2.2.q.147.art. 5.ad.3.docet, *Vitandum eſſe ex conſuetudine Romanæ Eccleſiæ die Dominica ieiunare, ne videamur hæreticis conſentire.* Vnde. D. Hieron. in commentarijs in Matth. ca. 9. refert Manichæos die Dominica frequenter ieiunare ſolitos, ne viderentur de Chriſti Reſurrectione gaudere: quam falſam, & commentitiam fuiſſe prædicabãt. His ergo cauſis noſtra Regula, vt die Dominica ieiunia non ſeruentur, indulget.

Melchias. *PP. Damaſus.* *Auguſtinus.* *D. Thom.* *Hieronym.*

Sed an peccatũ ſit, die Domincia ieiunare, huius loci nõ eſt exactius examinare. D.Tho.(vt ſupra) dicit, eſſe laudabile, ſemper ieiunare. Quod etiam Hieronymus in Epiſt. ad Lucillum cõfirmans, aſſerit, Paulum cum alijs fidelibus, diebus Pentecoſtes & Dominicis ieiunaſſe. Alij verò ex adductis Patribus contraria docẽt: vt Auguſt. Tertull. Ambroſ. & Melchiad. Quorum omnium fortaſſe idem ſenſus eſt, ſi ad intentionem ieiunantis, ſanctorum dicta referantur, Nam ex hac, in die Dominica vel laudatur vel damnatur ieiunium. Adhuc tamen (quidquid ſit de intentione) ſuperſtitioſum videtur, imo & culpabile, dictis diebus ieiunare; cùm ſit contra communem Eccleſiæ conſuetudinem, quæ pro lege habenda eſt: vt in hoc propoſito ex mente Auguſtini, docet Diuus Tho. vt ſupra. Quare ſolum diſcutiendum reſtat de alijs ſolemnibus diebus, qui ab exaltatione

Iidem.

Sanctæ

Sanctæ Crucis vſque ad Domini Reſurrectionem occurrunt: an in eis ceſſandum ſit à ieiunio? Et præcipuè dubium ob diem Natalis Domini mouetur. In quo non eſſe ieiunã dum, Epipha. vt ſupra docuit, qui, *Non licere* (ait) *In die natalis Domini ieiunare*. Tum etiam, quia Priſcillianiſtæ diebus Dominicis, & in die Natalis Domini ieiunare ſolebant, vt teſtatur Leo Papa Epiſto. 91. & ad Turbium, & ex alijs Patrum teſtimonijs colligit Bellarmini. vt ſupra. *Leo Papa Bellarmini.*

Contrarium tamen verius, & omnino probabilius eſt, nempè, quod hi, qui ex Regula vel ex voto tenẽtur diebus aliquibus ieiunare, ſi illo tempore occurrat Natalis Domini dies, etiam in illa, ſolita ieiunia ſeruare tenentur, primo quia Eccleſia (vt optimè Bellarmi. vt ſupra) in die Natalis Domini abſolutè ieiunare non vetat, ſed tantùm prohibet his, qui ex ſuperſtitione, vel ex contemptu Eccleſiæ, vel aliquo alio malo fine ieiunarent. Quare Eccleſia Religionum Regulam, & alias de ieiunio obſeruantias, etiam in die Natalis Domini, non tollit. Et ſicut in ca. finali de obſeruatione ieiunij, omnibus fidelibus indulgetur, vt in die Natalis Domini èdere carnes poſsint, etiam ſi dies Veneris, vel Sabbati ſit, & tamen excipit eos, qui voto vel Regulari obſeruantia ad carnium abſtinentiam tenentur: ita de ieiunio quoquè Philoſophandum videtur. Ex quo fit, intentionem eſſe Eccleſiæ, Religionum regulas & ſtatuta in ſuo robore firma relinquere, & minimè eis derogare. Videndus eſt Syluest. verbo (ieiunium) nu. 27. & Corduba in Regula B. Franciſci c. 2. q. 2. puncto. 1. vbi docet, hanc eſſe communem Canoniſtarum opinionem, & receptam apud omnes ſuæ Regulæ expoſitores. Neq; opus eſt in re tam manifeſta plura adijcere, cum id etiam Regula expreſſè indicet illis verbis, *Singulis diebus* (*exceptis Dominicis.*) Qui enim ſingulis diebus aliquid fieri præcipit: nihil excipit. Quod ſi Regula excepit diem Dominicam, alios dies reticendo cùm potuiſſet exprimere, de eius mente fuiſſe videtur, ieiunium die quoque Natiuitatis debere ſeruari. *Cap. fin. de Obſeruatione ieiunij. Syluester. Corduba.*

Hæc dicta ſunt attento iuris & Regulæ rigore. Ipſa vero æquitate imperante, ieiunia hoc die nõ eſſe ſtricte ob-

ſeruanda, adhùc laudabilius exiſtimo: imò in hoc caſu fieri à Prælatis diſpenſationem, ipſa æquitas quaſi neceſſariò in honorem tantæ ſolemnitatis exigit.

Circa prædicta objiciet aliquis id quod in noſtris conſtitutionibus prima parte c.5. cauetur, vt in omnibus vigilijs Apoſtolorum, præterquam Ioannis Euangeliſtæ, Philippi, & Iacobi, ieiunia ſeruentur: ſed dies ſecunda Natalis Domini eſt vigilia Ioannis Euangeliſtæ: ergo conſtitutionibus declaratum eſt, ſecunda die Paſchæ Natiuitatis non eſſe ieiunandum, ac à fortiori nec prima.

Reſpondeo, primo, ibi non intelligi de hac vigilia, ſed de ea, quæ eſt feſtiuitatis Ioannis Euangeliſtæ ante portam Latinam. Ità apud Religionis viros peritos exponi accepi: & ratio manifeſta videtur, quia dùm aliqua lex poteſt interpretari ſine eo quod deroget communi iuri, ſanè in eo ſenſu eſt intelligenda: quia fugienda eſt iurium correctio. Quare illa conſtitutio, ne Regulæ deroget, (quod mea ſententia minime intendit, nec poteſt ſi velit) intelligenda eſt in prædicto ſenſu. Secundo & forte verius dicendum erit, prædictam feſtiuitatem, de qua in conſtitutionibus fit mentio, illam eſſe, quæ occurrit intrà ſolemnitatem natalis Domini: quod ex eo euidenter colligitur, quia hæc conſtitutio deſumpta eſt ex c. conſilium, de obſeruatione ieiunij, vbi ſic dicitur. *Vigiliæ ſunt obſeruatione ieiunij celebrandæ, præter vigilias Apoſtolorum Philippi, & Iacobi, & Beati Ioannis Euangeliſtæ quoniam illorum ſolemnitas intrà ſolemnitatem Paſchalem, iſtius autem intrà Natalem Domini celebratur.* Ergo de hac ſolemnitate iura & conſtitutiones loquuntur, & non de illa, quæ eſt ante portam Latinam. Vnde ad argumentũ Reſpondeo, quod capitulum Generale, æquitate imperante, diſpenſauit, ſiuè (vt proprius loquar) declarauit circa ieiunia Paſchalia mentem Regulæ, decernens, vt neque prima neque ſecunda die huius Paſchatis ieiunia ſeruarentur. Non tamen inde ſequitur, quòd ipſa die Beati Ioannis non ſit ieiunandum, in cuius vigilia non propter ipſius ſolemnitatem, ſed propter coniunctionem cum die Natalis Domini ieiunium ſoluitur. In hac re curent Prælati, non vnius aut alterius, ſed maioris partis timoratæ conſcientiæ ac ſcientiæ viro-

Cap. Conſilium, de obſeruatione ieiunij.

rum Religionis conſuetudinem, & praxim ſequi, quo vſq; aliquo generali capitulo declaretur, aut diſpenſetur, quid in hac re ſeruandum ſit.

Quo ad ſecundam verò huius dubij partem ſciendum eſt, quod vſque ad Reſurrectionem Domini, & non amplius, ieiunia à Regula indicta extenduntur: & (quantum opinor) nulla Regula Religionis tam prolongata Ieiunia ſtatuit. Quare verò Ieiunia Reſurrectionis die finiantur, neque vlterius vnquàm in Eccleſia protrahi conſueuerint, hoc ab Apoſtolorum traditione in Eccleſia exiſtimo fuiſſe ſeruatum: qui tempore illo à Reſurrectione vſque ad Pentecoſten, in honorem Dominicæ Reſurrectionis minimè ieiunabant. Ità docet Caſsian. dicta collatione. 21. ca. 20. Epiphan. & Hilar. vt ſupra. In illis igitur Quinquageſimæ diebus (nam ita illi dies à Patribus vocabantur) nullus neque in terra, neque proſtrato corpore orabat, neque genua in oratione flectebat, neque ieiunia vlla illo tempore ſeruabantur: quia hæc veluti pœnitentiæ, ac luctus indicia ſunt; quæ temporibus tantæ ſolemnitatis ac lætitiæ importuna eſſe ſolent. Et ideo diebus illis vſque ad Pentecoſtē, in Eccleſia ieiunia non ſeruabantur. Sequenti verò tempore propter nimium æſtatis rigorem, etiam hæc ieiunij diſtrictio communi præcepto nullibi apud Religionum inſtitutores obſeruata inuenitur. Quare ſatis prudenter noſtra Regula, omiſsis his temporibus, à fine æſtatis, & à principio Autumni ferè vſque ad finem veris, nempè, ab exaltatione Sanctæ Crucis vſque ad diem Dominicæ Reſurrectionis tantùm ieiunare decreuit.

Caſsianus
Epiphanius.
Hilarius.

DVBIVM III.

Vtrum ad ieiunia Ordinis eadem conditiones requiſitæ ſint, quæ ad ieiunia Eccleſiaſtica ſunt neceſſariæ.

Auguſtinus. PRo huius dubij reſolutione recolendũ eſt, ieiuniũ eſſe Quadruplex, nempè, ſpiritua le, morale, Naturale, & Eccleſiaſticũ. Spiri tuale dicitur abſtinẽtia à vitijs, Auguſtino teſte tractatu. 17. in Ioannẽ, *Ieiuniũ magnũ & generale, eſt, abſtinere ab iniquitatibus: & illicitis voluptatibus ſæculi:* & hoc ieiunium impropriè dicitur. Ieiunium morale, eſt, vſus moderatus cibi & potus, ſecundum temperantiæ regulas: quod natura ipſa duce Phi loſophi ſeruauerunt. Hoc etiam ieiunium minimè ad noſtrum propoſitum ſpectat: quia nos hic de ieiunio verè & propriè loquimur. Tertium ieiunium dicitur, naturale, quod apud Theologos ſupponit pro abſtinentia, ab omni prorſus cibo vel potu: quod etiam minimè pertinet ad inſtitutum præſens, cum de hoc nullibi præceptum detur, niſi in caſu, quo quis ad Sacramentum Euchariſtię accedat. Quartum eſt ieiuniũ Eccleſiaſticum, quod ita deſcribi ſolet. Eſt abſtinentia cibi ſecundùm Eccleſiæ regulam, & modum aſſumpta.

His pręnotatis, dubium eſſe poteſt, primò, an Regulę ieiunia ſint Eccleſiaſtica de hoc quarto genere, an vero de ſecundo: & pręterea, an in eo inueniantur, conditiones Eccleſiaſtici ieiunij?

De prima huius dubij parte ſic vt certum conſtituo. Ieiunia Regulæ (& idem cẽſeo de alijs Ordinis ieiunijs) verè Eccleſiaſtica ſunt. Hæc concluſio in prædicto ſenſu ſine temeritate negari non poteſt. Primò, quia ita habet communis noſtræ Religionis conſenſus: imò euidenter in ipſis cõſtitutionibus in his Regulę & ordinis ieiunijs pręcipitur, vt omnes aliæ conditiones, & Regulę ieiunij Eccleſiaſtici

ſeruen

ſeruentur, vt patet ex prima parte conſtitut. ca. 5. vbi ſtatuitur primo de hora competenti: ſecundo de vnica comeſtione, & taxatur cibus, qui in collationibus horũ ieiuniorum dari debet: de abſtinentia verò à carnibus mentio non fit, quia hoc ex Regula præſupponitur: ac deinde quod in his diebus Nona ante comeſtionem dicatur. Ergo verè ſunt ieiunia Eccleſiaſtica. Et confirmatur, quia in omnibus Religionibus ieiunia Regulę vel conſtitutionum, etiam ſi ab Eccleſia non præcipiantur, ieiunia nihilominus Eccleſiaſtica dicuntur: quia ſeruant prædictas regulas, & conditiones, vt patet ex communi Religionum vſu. Videndi ſunt expoſitores Reg. Beati Franciſci c. 2.

Præterea ſecundo, quia alia ieiunia, quę à fidelibus (vel ſpontaneè, vel neceſsitate impellente, ſiuè id ſit ratione voti, ſiue ratione propriæ deuotionis,) aſſumuntur, verę ſunt ſecundùm regulas Eccleſiaſtici ieiunij: Quia hoc in Eccleſia communiter ieiunij nomine intelligitur. Argumenta verò, quæ contra hoc fieri poſſent, ſecunda parte huius dubij ſoluentur.

Cùm ergo Regulę ieiunia Eccleſiaſtica ſint, in eis conditiones, quas Eccleſia circa ieiunium pręſcribit, neceſſario obſeruandæ erunt. Duo ſunt pręcipuè, quę tamquàm eſſentiaba in ieiunio Eccleſiaſtico conſtituuntur. Primum eſt vnica comeſtio. Secundum verò, vt habeatur ciborum delectus, præſertim vt à carnibus abſtineant, qui Eccleſiaſtico more ieiunare volunt. Quoad primum de vnica comeſtione, videndus eſt Diuus Tho. in. 4. diſtinctione. 15. quæſtione. 3. arti. 4. & 2. 2. quæſtione. 147. arti. 6. & Summiſtæ verbo (ieiunium). De ſecundo verò plura apud controuerſiarios traduntur, qui, contra hæreticos, licitum eſſe ab initio Eccleſiæ ciborum delectum in ieiunio probant, præcipuè Turrianus lib. 2. conſtitutionum Apoſtol. c. 59. Bellarmin. to. 2. lib. 4. de Romano Pontifice. c. 16. maximè verò. 3. to. lib. 3. de bonis operibus in particulari c. 3. & ſequent. & Doctores in. 4. diſtinct. 15. vbi Diuus Tho. q. 3. artic. 4. & 2. 2. vt ſupra arti. 2. Plures alios authores congerit Enriquez 1. tomo. de indulgent. libr. 7. ca. 13. nume. 8, in ſua Gloſſ. litera. D. Alia verò, quæ de ieiunio à Do-

D. Thomas. *Turrianus.* *Bellarmini.* *DD. in. 4. diſtinct. 15* *Enriquez.*

à Doctoribus traduntur, non ſunt ſubſtantialia, neque ita neceſſariò requiſita, quamuis ſuo modo & quaſi accidentaliter requirantur, vt eſt, quòd comeſtio fiat hora competenti, & quod abſtinentia à lacticinijs ſeruetur.

Inſpiciamus igitur, an hæ conditiones, tam ſubſtantiales, quàm accidentales, in regulæ ieiunijs, & ſimiliter in alijs à Religionis conſtitutionibus præfixis reperiantur? In primis, prior illa conditio de vnica comeſtione cauetur expreſſè in noſtris conſtitutionibus (vt ſupra retulimus:) vbi præcipitur, vt in ieiunijs ordinis detur in collationibus fruſtum panis cum aliquo fructice. Quòd ſi aliquando aliquid amplius in quantitate vel qualitate à Prælatis addatur, verbi gratia, vel plures fructices, vel aliquando aliquæ herbæ ſimpliciter cum aqua & ſale ſine alio condimento coctæ: non eſt cur ſcrupuloſi turbentur, exiſtimantes, ob id ieiunia ordinis ſolui: quià, niſi aliquantulùm collationes laxarentur, poſsibile non eſſet, tam continuata ac diuturna ieiunia in tota communitate ſuſtineri. Nàm cùm ex alia parte tot laboribus, & aſperitatibus, ac frequenti oratione, & meditatione (quibus præcipuè caput debilitari ſolet) Religioſi premantur: oneri ſuccumberent, (ſicut & modò multis contingit) niſi aliqualiter hac via adiuuarentur: dummodo collationes eam latitudinem non excedant, quam Doctores in ieiunijs Eccleſiaſticis ſtatuunt. Neque eſt mirum, quod æquo pede non ſeruetur in ieiunijs Quadrageſimæ, & Ordinis, æqualis diſtrictio: nam & in hoc differentia aliqua apud monachos antiquos fieri conſueuit, vt videre eſt apud Diuū Hieronymum, de cuſtodia virginitatis, Petrum Damianum, Epiſtola prima, ad fratres Eremi Gamugni, prope finem: quod & præcipit Diuus Benedictus ca. 49. ſuæ Regulæ. Quare non eſt mirandum, ſi tempore alio à Quadrageſima, aliqualis indulgentia in collationibus permittatur. Caueant tamen Prælati, ne in hòc modum, & menſuram excedant, & ſuæ Regulæ vel conſtitutionibus aliquod relaxationis vulnus infligant: quia grauis criminis reos apud Deum ſe fore nouerint, cùm ob ſuam cauſam in ordine aliqualis relaxatio fuerit introducta.

D. Hieronym. *Petrus Damianus.* *D. Benedi.*

Secun

Secunda verò conditio de abſtinentia à carnibus nobis omnibus patet quàm diſtrictè in noſtris monaſterijs obſeruetur. Sed quia Eccleſia non ſolùm præcipit à Carnibus abſtinentiam, ſed etiam ieiunij temporibus, ouorum, & lacticiniorum vſum interdicit, vt patet ex ca. ſtatuimus, & ca. presbyter. 93. diſtinctione, traduntque omnes Summiſtę verbo (ieiunium) & Diuus Thom. dicta quæſtione. 147. articulo. 6. videtur, quòd Religionis ieiunia verè & propriè ieiunia non ſint, cum in eis indifferenter vti poſsimus ouis, & lacticinijs: & id expreſſe in noſtris conſtitutionibus permittatur: imo & Regula ipſa id liberè concedat, dum annuit, animalia ſiue volatilia ad nutrimentum habere; quòd, propter lacticinia & Oua, ſuperiori capite in illa verba, *Aſinos ſiue mulos &c.* permiſſum fuiſſe annotabamus. Igitur non ſunt vera ieiunia. *Cap. Statuimus, & ca. Presbyter. 93. Diſtin. Summiſtæ D. Thomas.*

Huic dubitationi primò Reſpondeo, in omnibus ieiunijs extrà Quadrageſimam non eſſe prohibitum vti lacticinijs, & Ouis: ſed tantùm in ipſo Quadrageſimæ tempore. Ita docet Caietanus. 2. 2. quæſtione. 147. artic. 7. Medina in Summa libr. 1. cap. 14. §. 10. Nauarr. in manuali Latino cap. 21. nume. 15. & dicit eſſe opinionem Diui Thomæ vt ſupra, Enriquez tomo primo lib. 7. de indulgentijs cap. 10. nume. 4. Cæterum, (quicquid ſit de hac opinione, quæ etiam mihi probabilis videtur,) ad maiorem ſecuritatem conceſſum eſt capitulo Generali Ordinis Minorum ab Eugenio. IIII. cuius meminit Corduba quæſtione. 2. puncto. 4. ſuper ca. 3. Regulę, quoddam priuilegium, in quo facultas ei præbetur ordinandi, & declarandi, in quibus locis & Prouincijs Fratres debeant ieiunia Regulæ in cibis Quadrageſimalibus obſeruare. Quo vtendo priuilegio, à capitulo noſtro Generali decretum eſt (vt ſupra,) vt hoc Priorum arbitrio relinquatur: vt ipſi de eſu lacticiniorū, vel abſtinentia, ſecūdùm varias locorum conſuetudines poſſent diſpenſare. Potiſsimum etiam fundamentum, quare in ieiunijs Regulæ liceat vti ouis ac lacticinijs, illud eſt, quia hoc à Regula permiſſum eſt, vt ſupra præcedenti cap. diximus circa illa verba, *Aliquot animalium, ſiue volatilium &c.* Quare cum Regula ſit à ſum- *Caietanus. Medina. Nauarrus. D. Thomas. Enriquez. Corduba.*

mis Pontificibus confirmata ; & ex alia parte de eſſentia ieiunij Eccleſiaſtici non ſit abſtinentia à lacticinijs : manifeſtè colligitur, quòd in ieiunijs Ordinis his cibis vti liceat: & adhuc quòd hæc verè Eccleſiaſtica ieiunia ſint.

IN TEXTV IBI.

Niſi infirmitas, vel debilitas corporis &c.

DVBIVM IIII.

Quæ ſint cauſæ, quæ excuſent ab adimpletione ieiunij?

DVbium hoc mouetur circa vltima verba huius capitis , in quibus ſignantur cauſæ , ob quas à lege ieiunij Religioſi excipiantur,nempè,infirmitas vel debilitas corporis , ſiue alia iuſta cauſa : quia neceſsitas(vt inquit Regula ,) caret lege . Omnia vero,tam infirmitas, quam debilitas,ſiue quodcumque aliud impedimentum , ſub nomine iuſtæ cauſæ comprehenduntur. Omnis autem iuſta cauſa,vt communiter cum Diuo Thom. 2. 2. quæſtione. 147. art. 4. Theologi tradunt, ad vnam ex tribus ſequẽtibus poteſt reduci, nempè, ad impotentiam , neceſsitatem , & pietatem ſiue maius bonum. Nam ieiunio vel corpus læditur, vel ſpiritus, vel ſubſtantia externa. Si corpus læditur, impedimentum , quod à ieiunio excuſat, impotentia dicitur . Si ſpiritus proprius vel aliorum profectus,pietas appellatur . Quod ſi ſubſtantia externa,neceſſitas.

D.Thomas.
Theologi.

Ratione primi,nempè,impotentię,in ieiunijs ab Eccleſia præceptis pueri & ſenes excuſantur , vt iſtorum feſſa ſuſtẽtetur ætas,illorum verò quaſi pullulans , & incipiens , non frangatur vel areſcat. Quare in ieiunijs Eccleſiæ,pueri vſq; ad XXI. annum(ſecundum D.Thom. vt ſupra)ab eorum imple

D.Thomas.

impletione excuſantur: ſenes verò, ſi ſexagenarij ſint, vt cõmunis tenet opinio: quamuis Nauar. in ſumma Lati. ca. 21. nu. 16. non incongruè doceat, in ſenibus non eſſe certam, & determinatam regulam præſcribendam, ſed id arbitrio prudentis confeſſarij vel Prælati eſſe relinquendum. Quod nos etiam ſupra c. 8. in illis verbis, *Inſpectis ætatibus, & neceſsitatibus*, ex mente Canoniſtarum afferebamus. Nam alij citius, alij verò tardius prædictã impotentiã ſenectutis incurrunt. *Nauarrus.*

Hoc autem, quod dictum eſt de pueris & ſenibus circà Eccleſiaſtica ieiunia, dubitari meritò poteſt, an etiam in Regulæ ieiunijs obſeruandum ſit? Et (vt à certioribus incipiã) in ſenibus non dubito, ſeruandum eſſe id, quod nuper ex Nauarro tradidimus, vt id arbitrio Prælati relinquatur, vt ipſe omnibus penſatis iudicet, an ſenio confectus vires habeat nec ne ad ſoluenda regularia ieiunia.

De pueris verò iam profeſsis, qui tamen nondũ XXII. annum attigerunt, dicendum eſt, eos minimè à ieiunijs ordinis excuſari: quia per profeſsionem ipſi ſe coarctarunt ad ſtrictiorem obſeruantiam, quam Eccleſia tenet, nempe, ad Regulam noſtram, & ad omnia, quę in ea continentur. Et ſic à Regula ad prædicta ieiunia ſeruanda obligantur. Et hanc credo eſſe communem opinionem, & Religionũ praxim, de qua videndus eſt Corduba in Regula Beati Franciſci c. 3. quęſt. 2. *Corduba.*

Præterea, ad impotentiam reducitur corporis infirmitas, vel debilitas, de quibus noſtra Regula expreſsè loquitur; & aduertunt Caietanus in ſumma verbo (ieiunium) & Nauarr. ut ſupra. Illi etiam hoc titulo comprehenduntur, qui tam infirma complexione ſunt, vt vacuo ſtomacho capitis dolorem ac vertiginẽ patiantur: & deniq; omnes illi, qui, medicorum iudicio, non ſine periculo ſalutis corporalis ieiunare poſſunt. Hanc autẽ impotentiã arbitrio ſuo poterit Prælatus examinare; & ſi illi ſufficiens videatur, ſubditum à ieiunij onere abſoluat. Neq; oportet, vt in hoc nimis ſcrupuloſus aut anxius Pręlatus ſit: ſed potius benignè & miſericorditer omnibus ſubueniat, & pietate magis, quàm rigore ducatur: niſi aliàs ob iuſtas cauſas contrarium viderit expedire. Nã ſi ſua benignitate Religioſi abutãtur, & fa- *Caietanus.* *Nauarrus.*

cile

cilè licentias petant, tunc in aliud extremum declinandum eſt, vt ordinis obſeruantiæ ſumma cura prouideatur.

Secunda cauſa, quæ à ieiunio excuſat, poteſt eſſe neceſſitas, vt cùm die Ieiunij aliquis labor neceſſarius, vel nobis, vel communitati, aut aliquod aliud à Prælato impoſitum opus occurrit, cum quo ieiunia compati non poſſunt: ob quam cauſam fratres laici laborantes à ieiunio excuſantur. Et ſimiliter ad hanc cauſam reducitur, quando quis ieiunando, ſuo officio minimè vt par eſt poteſt ſatisfacere: quia ob ieiunium opera obligationis prætermittenda non ſunt; inter quæ potiſsimum videtur, vt quis rectè ſuo munere fungatur.

Ob tertiam cauſam, quæ pietas ſiue maius bonum dicitur, lege etiam ieiunij non tenentur, qui ieiunando non poſſunt ad ſuam, vel aliorum ſalutem ſpiritualem, vel corporalem, id, quod neceſſarium eſt, præſtare: vt ſunt Concionatores, Lectores (ex officio vel obedientia) aut Confeſſores. Ita Caieta. 2. 2. quæſtione. 147. artic. 3. & in ſumma verbo (Ieiunium,) quem ſequitur Nauar. vt ſupra num. 16. Ad hanc etiam cauſam pertinet, quando ob ieiunium impeditur quis à ſanctioribus & melioribus operibus, quibus, ſi non ieiunaret, vacare poſſet: qualia ſunt opera Miſericordiæ ſpiritualia, & corporalia, quę ſuapte natura ſunt actus miſericordiæ, quæ eſt virtute abſtinentiæ præſtantior. Ita Caietanus vt ſupra artic. 2. & Nauarr. nume. 17. Sylueſt. verbo (ieiunium) quæſtione. 3.

Caietanus. Nauarrus. Syluester.

Dixi verò ſupra, id, quod neceſſarium eſt præſtare: nam aliâs ſi tantum ſit ſupererogationis bonum concionari, aut legere: tunc minime prætermittendum eſt id, ad quod ex vi noſtræ Regulæ ac inſtituti tenemur, niſi aliâs aliqualis neceſsitas ſit vel in populo verbum diuinum audiendi, vel in Religione illud proponendi.

Ex his fit, eos, in quibus aliqua prædictarum cauſa non fuerit, ad regularia ieiunia teneri, quantumuis perfecti ſint. Hoc addiderim propter Hæreticos quoſdam, de quibus mentio fit in Clementina ad noſtram de Hæreti. aſſerentes, viros perfectos legibus ieiuniorum non teneri: quia ieiunium ad delendum peccatum ordinatur.

Clemētina. Ad noſtram de Hæreticis.

Quo

Quo perfecti iam carent, neque illud habere poſſunt. Hi condemnati ſunt in Concilio Vienenſi, & in dicta clementina multorum ſanctiſsimorum virorum exemplis refutati. Contra hos latiùs controuerſiarij diſputant. Sufficiat nunc, notabile dictum Chryſoſtomi de ieiunio proferre, quo breuiter omnes ieiunij fructus, qui ex ſacra ſcriptura colliguntur, vno verbo declarauit: ait enim (de ieiunio ſermone primo.) *Ieiuna, quia peccaſti; ieiuna, vt non pecces: ieiuna, vt accipias: ieiuna, vt accepta permaneant.* Quaſi dicat. Ieiunium prodeſt, & maximè neceſſarium eſt ad ſatisfaciẽdum pro peccatis: prætereà, vt præſeruemur à peccatis: tertio, vt à Deo virtutes, ac Cœleſtia bona impetremus: vltimò, vt impetrata dona permaneant. Quæ omnia tam imperfectis, quàm perfectis omnino ſunt neceſſaria.

Concil. Vienenſ.

Chryſoſt.

Caput. XII. De abſtinentia carnium.

TEXTVS.

AB eſu carnium abſtineatis, niſi pro infirmitatis, vel debilitatis remedio ſumantur. Et quia vos oportet frequentius mendicare itinerantes, (ne ſitis hoſpitibus oneroſi,) extrà domos veſtras ſumere poteritis pulmenta cocta cum carnibus, ſed & carnibus ſupra mare veſci licebit.

Simile ſtatutum apud D. Benedictum c. 36. ſuæ Reg. & c. 39. reperitur. concordat. ca. carnẽ de conſecrat. diſ. 5. Reg. monachorũ ca. 11. & Monacharũ. ca. 35. Carthuſ. 2. p. c. 10. nu. 24.

Gloſſa. XII.

OLim in Regula Alberti primitiua, antequàm mitigatione aliqua temperaretur, circà abſtinentiam carnium diſtrictior obſeruantia præcipiebatur: erat enim.

De cibis fratrum itinerantium Regula Franciſci. c. 3.

enim in illa hac ratione ſcriptum, *Ab eſu carnium ſemper abſtineatis, niſi pro infirmitatis, aut nimiæ debilitatis remedio ſumantur.* In mitigatione verò(vt vidimus) ablata eſt illa particula(Nimiæ) & inſuper additum eſt, vt Nauigātibus, carnibus, itinerantibus verò, pulmentis cum carnibus coctis veſci liceat. Cuius permiſsionis non meminit Albertus vt ſupra.

Ex hoc igitur capite ſequentes colliguntur cōcluſiones, Prima eſt. Ad abſtinentiam carnium omnes fratres tenentur. Secūda. Carnibus veſci licet infirmis, debilibus, & ſupra mare nauigantibus. Tertia. Itinerantes fratres frequenter mēdicare tenētur. Quarta. In itinere extra domos noſtras pulmenta cum carnibus cocta ſumere licet,

IN TEXTV IBI.

Ab eſu Carnium abſtineatis.

CIRCA hanc primam huius capitis partem duo ſe offerunt examinanda. Primum, Quare, cùm vſus carnium licitus ſit, nobis prohibeatur? Secūdum, Quid hic nomine carnium comprehendatur.

DVBIVM I.

Quare cum vſus carnium ex ſe bonus, & licitus ſit, nobis à Regula interdicatur?

SCiendum eſt, (quod & breuiter attingam), de abſtinentia à carnibus duos in Eccleſia contrarios errores extitiſſe. Primus fuit Euonitarum, qui(vt refert Epiphanius hæ- *Epiphanius*
reſi. 30.) omnium animantiū carnes immūdas eſſe dicebant: cōtra quos ſcripſit Paulus prima, ad Timoth. 4. dicens, *In nouiſsimis tēporibus erunt homines in hypochriſi loquētes mendaciū, prohibentes nubere, & abſtinere à cibis,*

1. ad Thim. 4.

bis, quos Deus creauit ad percipiendū cum gratiarum actione fidelibus, & his, qui cognouerunt veritatem: quia omnis creatura Dei bona eſt. Hæc Paulus. Pugnat prætereà cōtra hos aperte Chriſti Domini & Apoſtolorum exemplum, qui (vt ex euangelio conſtat) in cœna agnū typicum comederunt.

In aliud vero extremum erroris alij inclinauerunt hæretici, affirmantes, nullos omnino cibos, nulloque tempore debere Chriſtianis prohiberi: huius Hæreſis author fuit Iouinianus, qui (teſte D. Hierony. lib. 2. aduerſus eundem, docebat, abſtinentiam à quibuſdam cibis nihil omnino prodeſſe. Clariùs tamen & acriùs noſtri temporis hæretici, ciborum delectum, tùm illum, qui aliquibus diebus ab Eccleſia ſeruatur, tùm etiam, qui perpetuò à Religioſis quibuſdam colitur, tanquàm ſuperſtitioſum & inanem impugnant. Huius factionis hac noſtra tempeſtate auctor fuit Lutherus, inſectator Caluinus, Brenzius, Centuriatores, & Kemnitius apud Bellarminium tomo. 3. de bonis operibus in particulari lib. 3. cap. 3. Duo autem præcipua ſunt, (& quæ ad noſtrum attinent propoſitum) quæ ab Hæreticis in carnium abſtinentia damnantur, primum, quòd videamur nos reijcere aliquos cibos, tanquam per ſe malos: ſecundum, quòd abſtinentiam à carnibus meritoriam eſſe cenſeamus, & cultum Dei ex re indifferenti faciamus.

Hieronym.

Bellarmin.

Primum horum mendacium facilè conuincitur ex Eccleſię ſtatuto: dicitur enim de conſecratione diſtinctione. 5. ca. carnem. *Cuique monacho carnem nec guſtandi nèc ſumēdi eſt conceſſa licentia: nō quia creaturam Dei iudicemus indignam, ſed quia carnis abſtinentia apta, & vtilis Monachis æſtimatur.* Ex his igitur clarè conſtat, Eccleſiam Religioſis carnes non prohibere, quia carnes immundæ ſunt, vt falſò calumniantur hæretici. Prætereà, nec Monachi à carnibus abſtinent, quia eas putent immundas, ſed potiùs ſeuerioris, & diſtrictioris abſtinentiæ zelo. Vnde in Religionibus carnes non interdicuntur, quia illicitæ & malæ ſint, ſed quia expeditiùs eſt ad ſuum inſtitutum, carnibus non veſci. Et confirmatur, quia etiam Monachis ægro-

Cap. Carnē, de conſecratione diſtinctio. 5.

ægrotantibus vti carnibus conceditur:non ergo eas immũdas reputant. Adde etiam, quia ob prædictam rationẽ alijs cibis monachi non vtuntur, & tamen eos non immundos iudicant: vt de Ioanne Baptiſta, qui Monacharũ princeps fuit, ab omni cibo & potu, præterquàm à locuſtis & melle ſilueſtri, ſe abſtinuiſſe Matth. 3. legimus: ac de Monachis Diuo Chryſoſtomo contemporaneis ipſe Homilia. 14. in Epiſt. ad Thimot. ait, *Neque pretioſa pulmenta apponentes, ſed ij ſolùm panem & ſalem, hi verò olera apponentes, ij vero, qui imbecilliores ſunt, & leguminibus potiuntur.* Hierony. de cuſtodia Virginitatis ſic de Monachis loquitur, *De cibis verò & potu, taceo, cũ etiam languentes aqua frigida vtantur, & coctum aliquid accepiſſe, luxuria ſit.* Et infrà, *Viuitur pane, leguminibus, & oleribus, quæ ſale ſolo condiuntur.* Caſsian. lib. 4. inſtitut. ca. 11. apud Ægyptios Monachos tantam docet abſtinentiam ſeruari, vt ſummæ reputentur deliciæ, ſi herbæ ſale conditæ ad refectionẽ fratribus apponantur: & lib. 5. c. 23. pane ſolo ſanctos Eremi Patres fuiſſe enutritos, commemorat. De quo argumento plura nobis alia teſtimonia & exempla ex Baſilio in Reg. fuſio. interrogatione. 19. &. 20. ex Bernardo in apologia ad Guillielmum, & Epiſt. 321. ad fratres de monte Anaſtaſio, & in illa celebri, quam ad fratres de Monte Dei, ſpiritu diuino reſcripſit, ex Hugone Victorino tom. 2. lib. 2. de clauſtro animæ, & denique ex Diuo Bonauentura lib. 2. pharetræ c. 22. licet deſumere. Ex quibus, non ſolùm à carnibus, ſed ab alijs etiam cibis monachos abſtinuiſſe, cõſtat: non quia illos reputaſſent immundos, ſed ob maiorem corporis caſtigationem: vt & ſic maius Deo obſequium præſtarent.

Chryſoſtomus. *Hieronym.* *Caſsianus.* *Baſilius.* *Bernardus.* *Hugo Victorinus.* *Bonauentura.*

Quoad ſecundum vero, quod damnant Hæretici, nempè, catholicos affirmare, abſtinentiam carnium eſſe meritoriam, & ſic de re indifferenti cultum Deo exhiberi: concedimus libenter, hanc vnam eſſe cauſam, neque ob id tamen ex re indifferenti Deo holocauſtum offerimus. Nam ſi hæc abſtinentia bono fine fiat, vt quando ordinatur ad caſtigãdum corpus, ad moderandas paſsiones, & ad ſubijciendum illud ſpiritui, vt liberiùs Deo vacet: tunc carnium abſtinentia bona, & meritoria eſt, vt communis tenet Theologorũ ſen-

Communis Theologorũ ſetentia.

ſententia. Ob quam etiam rationem, ieiunium, licet ſecundum ſe indifferens ſit, ſi tamen aliquo prædictorum fine co honeſtetur, ad virtutem temperantiæ pertinet; ac proinde, & ad cultum Dei: vt Patres paſsim docent, qui videndi ſunt apud Bellarmin. vt ſupra c. 11. *Bellarmin.*

Ex dictis eruenda eſt propoſiti dubij reſolutio. Licet enim carnium eſus ex ſe bonus, & licitus ſit: earum tamen abſtinentia vtiliſsima eſt, tùm propter dicta, tùm etiã, quia Religio Schola eſt pœnitentiæ ac virtutum, ad quam pertinet in primis abdicatio omnium voluptatum, mundi deliciarum, ac iucundarum & mollium aliarum rerum: quod potiſsimum medium eſt, vt in hac Schola virtutes ac pœnitentiæ exerceantur. Nam proculdubiò hoc ipſum, quod eſt, carere rebus dulcibus ac alijs huiuſmodi emolumentis, valde graue ac moleſtum nobis ſolet eſſe. Et cum carnes tã terreſtrium, quàm volatilium animalium magis nutriant, & delectent ex genere ſuo, quàm cæteri cibi, cùm ſint humanæ carni propinquiores, fit, vt auidiùs illæ appetantur, & maiori gula etiam edantur. Præterea carnium alimenta materiam generationis magis augent: & ſic difficiliùs appetitus ſub ratione comprimitur: iis enim cibis caro impinguatur, & appetitus roboratur, ac proinde maior contra ſpiritum pugna inſurgit.

Quare D. Hierony. lib. 2. aduerſus Iouinianum, eſum carnium, docuit, eſſe ſeminarium libidinis: & lib. 5. ex inſtituto probat contra eundem Iouin. bonam eſſe abſtinentiam à carnibus, & vino: & Baſil. in exameron homilia. 11. ſic ait *Veruntamen etiam nunc ad imitationem vitæ in paradiſo nos ipſos reducere volentes, vitatis his variæ materiæ eduliorum voluptatibus, ad illam vitam, quantum poſsibile eſt, nosipſos reducimus, fructibus, & ſeminibus, & nucibus ac foris putamen durum habentibus fructibus ad vitam degendam vtentes. Horum vero ſuperfluitatem velut non neceſſariam repudiamus: non enim abominabilia ſunt propter creatorẽ, nõ tamẽ eligenda propter carnis delicias, ac voluptatem.* Hęc Baſilius. *Hieronym.* *Baſilius.*

Ob hanc ergo rationem, & ob alias, quæ ex ſuperioribus colligũtur, eſus carnium in multis religionibus ſanctiſsimè

Benedictus. eſt prohibitus. In primis Benedictus in ſua Regula ca. 39. *Carnium verò* (ait) *quadrupedum omninò ab omnibus abſtineatur comeſtio, præter omnino debiles, & ægrotos.* Vbi, argumento ſumpto à maiori, & volatilium etiam animantium carnium eſum prohibet. Idem ſtrictiſsimè in Chartuſianorum ſtatutis cauetur, vt infrà latiori ſermone dicemus: ſeruaturque iſta laudabilis conſuetudo in alijs Religionibus, vt Camandulenſium, & Minimorum: & his, non ſolùm carnibus, ſed nec lacticlnijs veſci licet: imò & omnibus Monachis iure canonico id præcipitur, vt patet ex dicto ca. carnem. 5. diſtinctione & ca. cùm ad monaſterium de ſtatu Monach. Seruat etiam hoc, licet non ex Regula, Dominicanorum ſanctiſsima familia. Inter has verò Religiones duplex diſcriminis ratio inuenitur. Prima, quia ex Regula hanc abſtinentiam Chartuſiani, (quibus conſtitutiones pro Regula ſunt,) Benedictini, & nos ſolùm accepimus: alijs verò proprijs tantùm conſtitutionibus id præcipitur. Secunda eſt, quòd alij laxiùs, alij ſtrictiùs, alij vero ſtrictiſſimè prædictam abſtinentiam ſeruant. Nam Chartuſiani, etiam imminente morte, carnibus non veſcuntur: in noſtra vero Religione, & in alijs, vt ſunt Camandulenſes, tantùm in infirmitatibus. In alijs verò extrà Refectorium, vel certis quibuſdam diebus, ſiuè ex diſpenſatione, ſiuè ex quouis alio titulo permiſſum eſt carnibus veſci. Et denique primos illos Eccleſiæ primitiuæ probatiſsimos Monachos, qui ſub diui Marci diſciplina in Alexandria floruere, Euſebius Cæſarienſius lib. 2. hiſtoriarum ca. 17. à carnibus abſtinuiſſe refert. Et ſi quis vitas ſanctiſsimorum Eremitarum percurrat, omnes etiam à carnibus abſtinuiſſe comperiet.

Statuta Carthuſianorũ.

D. cap. carnem, & cap. cum ad monaſteriũ, de ſtatu Monachorum.

Euſebius Cæſarienſ.

In hac tamen abſtinentla difficultate non caret, quod cùm eius cauſa vita humana abbreuietur, videtur contra legem naturæ eſſe, qua cautum eſt, ne quis ſui homicida crudelis exiſtat. Hoc dubium præcipuum locum habet in ſtrictiſsima Chartuſianorum abſtinentia: qui non ſolùm ad tẽpus, ſed perpetuò, etiam in ægritudinibus omnino mortiferis, à carnibus abſtinere tenentur. Propter quod, quidam eorum ſurrexerunt æmuli, qui hanc conſtitutionem irratio-

tionabilem & crudelem appellant, & votum ſtultum, quod de prædicta abſtinentia fit: & ſic vniuerſaliter affirmant, teneri Chartuſienſes nō abſtinere à carnibus in articulo mortis, nulla habita ratione ſcandali, ideſt, quamuis ſcandalum ſequatur. Hanc ſententiam amplexi ſunt Martinus à Magiſtris quæſtione. 2. de abſtinentia, Medina Complutenſ. C. de ieiunio. quæſtio. 4. ad vltimum argumentum, Syluest. verbo (iuramentum. 4.). §. 10. *Martinus à Magiſtris* *Medina Cōplutenſ.*

Mitius vero tenet ſecunda ſententia, Chartuſianis indicta ægritudine conſtitutis, publicè & cum ſcandalo veſci carnibus non licere, poſſe tamen id facere in duobus caſibus: primò, ſi Chartuſiani alium cibum non habeant: ſecundo, ſi deſperetur omnino de ægroti vita, niſi illi miniſtrentur carnes, & vtrobique ceſſet ſcandalum. Ita docuerunt Gerſon titulo de abſtinentia Carthuſianorum, qui habetur Alphabetico. 39. litera (O,) & Maior in. 4. diſtinctione. 38. quæſtione. 4. concl. 5. Adrian. quodlib. 1. cum argumentis artic. 3. ad nonum. Victoria verò alia via proceſſit: in relectione enim de temperantia nume. 8. duo circa hanc Chartuſianorum abſtinentiam affirmat: primum, licere Carthuſienſibus in ægritudinibus mortiferis conſtitutis à carnibus abſtinere, imò & laudabile eſſe, etiam ſi nullum ſcandali periculum immineat: ſecundum eius dictum eſt, licere etiam prædictis, carnibus veſci: imò ſi conſtitutio in tali periculo id prohiberet, intolerabilis eſſet, ſiuè ſcandalum timeatur, ſiuè non. Nituntur autem hæ opiniones optimis, & apparentibus rationibus, quas omittere ideo decreui, quia non multùm ad noſtrum inſtitutum conducunt. *Gerſon.* *Maior.* *Adrianus* *Victoria.*

Breuiter tamen, vt certius, & probabilius in hac re primò ſtatuo, Chartuſieſium ſtatutum, optimum ac laudabile eſſe. In primis id patet: quia ab Eccleſia hoc ſtatutū fuit ſemper laudatum, & approbatum, imò & fortè ratione huius abſtinentiæ, Chartuſianorum Religio, vt ſtrictior, & perfectior ab Eccleſia iudicatur. Et, vt omnibus clarius de hac cōſtitutione conſtet, eius verba præmittamus: quæ talia ſunt. *Quia ſecundum ſanctam noſtri Ordinis conſuetudinem, à ſanctis Patribus noſtris introductam, omnem eſum carnium,*

& cibum quemcunq; ex carnibus, quomodolibet conſtat, ſiue per modum cibi, ſiue per modum potionis, aut ſorbitionis ſumatur, à noſtro propoſito abiecimus, ſtatuimus, vt quicunque noſtri Ordinis profeſſus, huius tam laudabilis conſtitutionis tranſgreſſor ſteterit &c. Si Prior, aut vicarius, aut Procurator hoc fecerit, tanquàm ipſius ſuæ profeſſionis calumniator, & tranſgreſſor, obedientiam perdat, & vocibus, ac locis debitis, & cæteris obedientijs ordinis careat in æternum. Deinde ſimplicibus Monachis hæc pœna ſtatuitur: & poſtremò eadem conſtitutio ad moniales extenditur. Hæc eſt conſtitutio, quæ circa abſtinentiam carnium in Chartuſia obſeruatur. Et quamuis in hac conſtitutione nõ exprimatur, illius obligationem & mentem extendi etiam in periculo mortis naturali: moribus tamen ita receptum eſt in hac Religione, vt nulli ægroto, etiam in extremis, carnes miniſtrentur, neque aliquid carnibus conditum ab eo comedatur. Tam igitur eorum ſtatutum, quàm conſuetudinem latè defendunt Gerſon, & Maior (vt ſupra,) & plures alij, inter quos Arnaldus de Villanueua, quem ſummum medicũ, & Theologum appellat D. Antoninus 3. par. ſummæ titu. 16, ca. 6. §. 5. atque in huius rei cõfirmationem eius verba refert. Ait ergò Antoninus ex mente Arnaldi, *Quod contrarium aſſerere, eſt falſum & phantaſticum, & probat quòd ſapit hæreſim. Nam aduerſatur* (inquit) *approbationi, & tolerantiæ Romanæ Eccleſiæ, & fingit nouum dogma in pertinentibus ad vtilem ſtatum fidelium, ponendo, quandoque à mortis periculo non poſſe ſine vſu carnium liberari: & ſic ad vitæ longitudinem carnium vſum neceſſarium, quod eſt falſum. Nam,* (vt dicit), *virtus vitalis deficit, aut per malitiam morbi illam reſoluentis, aut propter defectum alimenti, per quod habet conſeruari, vel reſtaurari. Primo caſu probat per dictum Hippocratis dicentis, quod ſi præ furia morbi cibus exhibeatur, ſuffocationis vel alterius grauamine ſuperaddito, coguntur vitam finire celerius: deficientibus autem propter penuriam alimenti,*

Gerſon.
Maior.
Arnaldus de Villanueua.
Antoninus.

ti, ſi denegetur cibus, & medicationi ſubdantur, expirant velocius, tabefacti. Patet per id, quod deficienti propter morbi magnitudinem nõ proſunt, ſed nocent carnes: ſed deficientibus propter alimenti penuriam, proſunt, Sed probat, plus competere vinum mediocriter ſumptum, maximè aromaticum, & vitella ouorũ mediocriter mollia, ideò quòd velociſsima digeſtione conuertũtur in laudabilẽ ſanguinẽ & multũ, & quaſi ſine fæcibus. A carnibus autẽ, & cæteris alimentis aliqua prædictarum conditionum deeſt. Concludit ergo, quòd ad virtutem vitalem vel cognitiuam plus conferunt ſupra dicta, quàm carnes, licet fateatur, quòd ad confortandum virtutem motiuam, plus cõpetant carnes: quã, dicit, (in ducẽdo Galenũ), ſcilicet, confortationem virtutis motiuæ non eſſe in ægris neceſſariam: quia modicum egent ipſius operatione: ergo nec egẽt neceſſario vſu carniũ: ſed benè vſu vini. Apoſtolus. Modico vino vtere propter ſtomachum &c. Vinum enim lætificat cor hominis. Cor autem eſt principium virtutis vitalis, quæ confortatur per cordis lætitiam. Sed & indicto ordine multi ſeneſcunt, & viuunt etiam Octogenarij. Et ante diluuium non comedebantur carnes diſtinctione. 35. c. ab exordio, & longiùs viuebant. Hæc omnia Antoninus ex Arnaldi ſententia. Poſteà verò ex propria ſic addit. *Et hæc ſcripta ſunt vt Religioſi, qui ſecundũm Regulam ſuam vel conſtitutiones non debent carnibus veſci, credant, per talem abſtinentiam carnium non ſibi abbreuiari dies, ſi hoc obſeruant, nec pro quacumque debilitate carnes comedant: & contra illos, qui hoc non obſeruant, ad excuſandas excuſationes in peccatis, allegantes, ſine eſu carnium ſanos non poſſe viuere.* Hæc Antonin. vt ſupra. Habent prætereà Chartuſiani plura medicorum ſuffragia, quæ prædictam Arnaldi ſententiam defendunt: ac proinde licitum eſt & ſanctiſsimũ tale Religionis inſtitutum.

Secundo, ſiue verum ſit quod Arnaldus & alij medici lo

quuntur,ſiue non,hoc eſt ſiue poſsit dari ægritudo,quæ nõ aliter ac eſu carnium curari poſsit,ſiue talis non detur (ex quibus primum mihi probabilius apparet,quia negari non poteſt,aliquando faſtidium generari ægroto,ita, vt alijs cibis quàm carnibus veſci non poſsit:) adhuc tamen exiſtimo, tam publicè quàm ſecretè, tam exiſtente ſcandalo, quàm ceſſante,non ſolùm licere Chartuſienſibus; à carnibus abſtinere,etiam in periculo vitæ propter ægritudinem conſtitutis, verum etiam neceſſarium eſſe. Hæc ſententia aperte eſt Nauarri de Regularibus conſilio. 19. num. 6. qui expreſsè affirmat,hoc Chartuſianorum ſtatutum obligare ad mortale. Tenent etiam peritiſsimi noſtri temporis Neotherici,eo nixi fundamento,quòd,cùm hoc ſtatutum antiqua conſuetudine interpretetur,ita, vt receptum ſit vt obliget in articulo etiam mortis, videtur ſatis licitum eſſe, tali ſtatuto obedire. Et quod hoc liceat,optimè ſatis probat Victoria(vt ſupra). Secundum vero, ſcilicet, quòd ad hoc teneantur,probant iſti authores: quia ex trãgreſsione huius inſtituti in hac parte, relaxatio oriri poterat in rigore & ſeueritate Regularis diſciplinæ: aliaque adducunt, quæ pertinere videntur ad rationem iuſtitię legalis. Mihi verò non aliter hæc ſententia vera, & probabilis videtur, quàm ſi in prædicto ordine hæc tranſgreſsio fuerit interpretata, vt lethalis,ac proinde quòd illa conſuetudo obliget ad culpam mortalem: cuius contrarium affirmat Petrus Sutor, huius inſtituti profeſſor,in hiſtoria ſuæ Ordinis lib. 2. titu. 3. c. 8. & idipſum in prædicta Religione communi conſenſu receptum exiſtimo. Et ideò,vt verior & probabilior nobis placet opinio Victoriæ. Nec quicquàm his obſtat iuſtitiæ legalis ratio; quia idipſum etiam procederet in omnibus alijs conſtitutionibus omnium Religionum, maximè in illis, quæ potiſsimum ad earum obſeruandum inſtitutum conducerent: cuius contrarium praxis, & communis Religionum vſus declarauit.

Nauarrus. *Neoterici.* *Victoria.* *Petrus Sutor.*

Ad rationẽ dubij Reſpondetur, quòd quanuis præceptũ naturale ſit tuẽdi vitam à quocunq; periculo mortis, & illam conſeruandi: non tamen præceptum hoc abſolutè obliget,ſed tantùm in eo caſu, in quo non adſit cauſa rationa-

bilis

bilis amittendi propriam vitam: nam ſi hæc occurrat, tollitur obligatio huius præcepti. Quia (vt rectè Victoria, vt ſupra) poteſt quis ratione patientiæ permittere, ſe occidi ab alio, aut in bello ſe exponere periculo mortis pro defenſione Patriæ. Vxor etiam aſsiſtens marito laboranti peſte, aut morbo contagioſo, etiam ſi ſit probabile periculum vitæ, non peccat. Nec tenetur quis vxorem ducere, etiam ſi aliquando neceſſaria ſit ad vitæ conſeruationem: ſed poteſt caſtitatem ſeruare cum periculo vitæ. Quare ſi iuſta, & honeſta cauſa ſecundum prudentiam boni viri adſit: poſſumus de vita, & de remedio illius non curare: imò laudabile & heroycum opus virtutis aliquando erit. Hac etiam de cauſa, licitum & laudabile eſt in articulo mortis, parata ſtramina relinquere, & humi aut in alio aſpero loco vitam finire, ſiue ad imitationem fiat Domini noſtri Ieſu Chriſti, in patibulo Crucis vitam finientis, ſiuè ad exemplum aliorum; præcipuè, ſi ſit vir inſignis in aliqua congregatione aut Religione, qui id faciat, vt legitur, Diuum Iacobum Apoſtolum, Diuum Martinum, ac Franciſcum propriam vitam ſanctè ac pauperrimè terminaſſe. Tunc igitur, quando quis vitã ob regulæ obſeruantiam finierit, iuſta, & rationabilis cauſa non immeritò cenſeri debet, amor, & reuerentia propriæ Regulæ, & vtilitas, quæ ſequitur ex diſciplina Religioſa ritè obſeruata: vt tollatur naturalis obligatio tuendi propriam vitam. Et ne rigor, ac diſciplina Religioſa tepeſcant, non ſolùm à carnibus abſtinere extrà ægritudinis tempora (vt nos ſeruamus,) & alijs cibis vti, quibus imperceptibiliter vita abbreuiatur, licebit: verum etiam abſtinere à carnibus in infirmitate ipſa cum periculo vitæ: vt Carthuſiani tenentur facere, vel ad minus poſſunt licitè facere.

(§)

DVBIVM. II.

Quæ ſint, quæ comprehenduntur nomine carnium?

PRO huius dubij reſolutione ſupponendũ eſt, quòd licet aliqua ſint, quæ verè & propriè carnes non ſint, neque appellẽtur, ex carnibus tamen ortum, & originem trahunt: vt ſunt Oua, & lacticinia. Alia ſunt, quæ licet propriè carnes non poſsint dici, tamen maximam cum eis propinquitatem habẽt: vt ſunt ſanguis, lardum, ſagimen, ſiue pinguedo. Alia verò, quæ licet à carnibus originem non habeant, ex coniũctione tamẽ ad illas magnam earum virtutẽ, & ſubſtantiam participãt: vt ius, in quo carnes decoquuntur. Et denique alia ſunt, quæ licet carnium ſubſtantiam in ſe non ſuſcipiant, ex ſimultanea tamen decoctione aliquam qualitatem, & excellentiam acquirunt: qualia ſunt legumina cum carnibus cocta. De his igitur inquirimus, an ſub prohibitione carnium à Regula facta, prædicta omnia etiam prohibita eſſe cenſeantur?

Cap. Denique 4. diſt. Quoad primum de lacticinijs & ouis, in primis expreſſè id affirmare videtur Diuus Gregorius c. deniq; 4. diſtinctione. vbi ait: *Par autem eſt, vt nos, qui his diebus à carnibus animalium abſtinemus, ab omnibus quoque, quæ ſementinam trahunt originem carnis, ieiunemus: à lacte* (videlicet) *Caſeo, & Ouis.* Et colligitur ex c. Præsbyter. 82. diſtinctione. *Cap. Preſbyter. 82. diſtinctio.* Nam, vt Diuus Hieronymus ex ſententia veterum Ægyptiorum libr. 2. contra Iouinian. rerfert, *Ouũm, & lac nihil aliud eſſe videntur, quàm caro liquida, & ſanguis albus*, Quare Manicheus, vt author eſt *Hieronym.* Diuus Thom. 1. ad Tim. 4. ſicut prohibebat omni tempore eſum carnium: ita etiam ouorum.

Contrarium tamen huius probabilius videtur: quia oua, & lacticinia carnes non ſunt, licet ex animalibus, quæ carnes habent, originem ducant. Neque hoc argumentum vllo modo vrget. Hæc procedũt ex huiuſmodi animalibus: ergo

ergo ſunt carnes. Nam cum ex eorum ſemine generentur, & ſemen caro non ſit, vt potè quod ex ſuperfluitate alimēti procedit: ipſa etiam lacticinia, vel oua carnes non ſunt, neque ad carnes reducuntur. Tum etiam; quia licet ex carnibus generarentur, & carnes verè eſſent, (quod omninò falſum exiſtimò): adhuc tamen parum obſtaret, quominus ouis ac lacticinijs nobis vti liceret: quia id expreſsè in Regula conceditur, vt ſupra c. 8. & præcedenti in illa verba, *Aliquot animalium*, tradidimus. Sicque conſuetudine omniū Religionum interpretatum eſt: vt etiam apud Chartuſienſes, qui ſtrictiſsimam omnium carnium abſtinentiam ſeruant, ouorum ac lacticiniorum vſus non interdicatur.

Ad autoritatem Gregorij in dicto ca. Denique & d.c. Presbyter Reſpondeo, ibi non probari, quòd ex eo, quod alicui carnes ſint prohibitæ, etiam ſint ea, quæ ex eis originem trahunt prohibita: ſed tantùm, (quod pateſt, & maxime rationabile), vt, ſicut in ieiunijs Quadrageſimalibus ſeruatur abſtinentia à carnibus: ita etiam in eiſdem ieiunijs ſeruetur abſtinentia ab his, quæ ortum, ſementinamque trahunt à carnibus originem: quia intentum Eccleſiæ in his ieiunijs eſt, eos cibos interdicere, quorū vſus maximè delectat, & ad venerea prouocat: cuiuſmodi ſunt carnes animalium in terra naſcentium, & quæ ex eis procedunt, vt ſunt lacticinia ex greſſilibus, & oua ex volatilibus: vt optimè ratiocinatur. D. Tho. 2. 2. q. 147. arti. 8. Imò Eccleſia in alijs extrà Quadrageſimam ieiunijs ſolùm carnes prohibet: vt nos c. 11. de ieiunio, dubio vltimo adnotauimus: & fideles licitè lacticinijs & ouis vtuntur, vbi non eſt contraria conſuetudo. Ad Diuum Hieronymum Reſpondeo, eius verba eſſe intelligenda quaſi remotè de carne, & ſanguine. *D. Thomas.*

Quoad ſecundùm verò, an lardum, ſagimen ſiue pinguedo, & alia huiuſmodi, nomine carnium comprehendantur, maius dubium eſt. Et in primis videtur, eodem modo in his Philoſophādum eſſe, ac de ouis & lacticinijs diximus: cùm par in omnibus ratio appareat: ac proinde, quòd nomine carnium non comprehendantur.

Vera tamen reſolutio ſit, nomine carnium hæc omnia in noſtra Religione prohiberi. Quod firmiſsimè probo, tùm

ex regula ipſa,tũ ex conſuetudine,tũ etiã ex iure.Et in primis ex Regula. Nam cum in prima Regula Alberti abſolutè eſus carnium ſine exceptione vlla interdiceretur: Innocentius III. poſteà in mitigationè permiſit,vt itinerãtes vti poſsint pro cibo pulmentis coctis cum carnibus. In qua exceptione ſiue conceſsione duo conſideranda ſunt. Primum, ex hoc ipſo, quòd permittitur ſolùm edere pulmenta cum carnibus cocta,tacitè & quaſi per neceſſariam ſequelam,cætera prohiberi. Nam ſi nomine carnium non prohibentur in regula ſagimen, pinguedo, ius aut pulmentum, ſuperuacanea eſſet hæc permiſsio, ſiue exceptio.Quare, cùm ſit exorbitans à generali Regula conceſſio, ſiue exceptio, de alijs regulam firmat incontrarium: hoc eſt, eo ipſo, quod ſtatuit licere pulmenta cũ carnibus cocta,cætera denegat ac prohibet.

Præterea conſiderandum eſt,pulmẽtum minus ad carnes accedere (vt in Initio huius dubij ad notauimus) quàm ſagimen, ſiue pinguedinem. Nam illud tantùm quaſi qualitatem quandam participat, hoc verò quaſi ſubſtantiam ſuam à carnibus innatam habet. Quare ſi tantùm Regula permittit pulmenta cocta cum carnibus, idquè ita arctè & ſtrictè, vt fiat ſolùm pro itinerantibus: à fortiori pinguedinem, ſagimen, & alia ſimilia expreſſe denegauit.

Secunda ratio ſumitur à conſuetudine: quia iam in noſtra Religione id communi interpretatione, & conſenſu receptum eſt:& minimè horum vſus in monaſterijs noſtris admittitur.

Cap. de eſu carnium de conſecratione diſt.3.

Tertio ex iure ipſo deduco. Nam. c. de eſu carnium, de conſecratione diſtinctione tertia,cauetur, vt feria ſexta, Chriſtiani omnes â carnibus abſtineant: in Eccleſia verò communi interpretatione & iure receptum eſt, quòd ibi nomine carnium non ſolum carnes ipſæ, ſed etiam ſagimen,lardum, pinguedo, &c. prohibeantur: quod non fieret,ſi hæc nomine carnium non comprehenderentur.Ergo ſimiliter in noſtra Regula nomine carnium prædicta omnia cenſetur prohibita.

Ad rationem in contrarium Reſpondetur, longe aliam

eſſe rationem de Ouis & lacticinijs, ac eſt de pinguedine; ſanguine, & alijs: quia Oua, & lacticinia plus diſtant, & per plures tranſmutationes à carnibus ſementinam trahunt originem: at ſanguis, pinguedo, vel ſagimen quaſi immediatè à carnibus oriuntur, ac proinde maiorem con ſanguinitatem habent cum ipſis. Quare lacticinia & Oua affinitatem; pinguedo vero ſagimen &c. quaſi conſanguinitatem cum carnibus habent.

De iure verò & pulmentis, an appellatione carnium prohibeantur, patet in primis, Pulmentum prohiberi expreſsè: nam ſi nomine carnium non prohiberetur, fruſtrà in Regula exciperetur dùm dicit, *Extra domos veſtras ſumere poteritis pulmenta cocta cum carnibus*. Et ſi omnibus liceret, minimè pro itinerantibus tantùm, indulgeretur. De iure verò eodem modo dicendum eſt; imò à fortiori; quia magis ad carnes accedit, ac proinde clariſsimè ex regula colligitur, in domibus noſtris licitum non eſſe, pulmentis aut iure vti, vt expreſsè (ſumpto argumento à contrario ſenſû) Regula prohibet, & communis conſenſus Religionis approbat. Quid verò pulmentum ſit, & quando eo vti liceat, infra hoc c. dicemus.

IN TEXTV IBI.

Niſi pro infirmitatis vel debilitatis remedio ſumantur.

Circa hęc verba notandum eſt, quanta arctitudine eſus carnium prohibeatur, vt, cùm in ſuperiori. ca. de ieiunio loquens, à ieiunio non ſolum debiles & infirmos excuſauerit, verum & alia iuſta cauſa impeditos, aut neceſsitate oppreſſos: hic equidem ſolùm debiles & infirmos excipiat, & alias cauſas ſiue neceſsitates non admittat. Simile ſtatutum de ieiunio eſt apud. Diuum Benedictum ca. 36. ſuæ Regulæ, ibi, *Sed & carnium eſus infirmis, omninoque debilibus pro reparatione concedantur: at vbi meliorati fuerint, à carnibus more ſolito abſtineant*. Ferè idē decernit Innocentius III. Archiepiſcopo Bracha- Benedictus.

Cap. cõſiliũ de obſerua tione ieiunij

Bracharenſi reſcribens,& refertur in c.cõſilium,de obſeruatione ieiunij: vbi dum carnes die Sabbati prohibet, ait, *Sic tamen,quod debilibus,& infirmis periculum nõ emergat.* Et idem colligitur ex eodem,in.c cum ad monaſterium, de ſta.Monach.vbi inquit: *Debiles & infirmi, quæ neceſſaria fuerint ſibi,tam in carnibus quam in alijs,recipiant cõpetenter.* Quare noſtra Regula idem quoque ſtatuit de debilibus, & infirmis; vbi duo genera hominum deſignat, quibus eſum carnium concedit,ſcilicet,infirmorum,& debilium:illis autẽ concedit pro reparatione ſanitatis,iſtis verò pro reparatione virium. Quis verò ſit debilis & infirmus dicendus, oportet vt aperiamus.

Cap. cùm ad monaſteriũ, de ſtatu Monachorum.

DVBIVM III.

Quibus ex cauſis,carnibus veſci liceat? vbi qui ſint dicendi infirmi ac debiles,explicatur.

INfirmitatem aut debilitatẽ ſolùm ad eſum carnium,& non aliam cauſam ſufficere, nuper attingebamus. Quare nobis explicandum reſtat, quid infirmitas,vel debilitas ſit?

Modeſtinus L.1.ff.de ædilitio edicto.

Modeſtinus iurecõſultus in l. 1. ff.de ędilitio edicto, *Morbus* (ait) *eſt habitus cuiuſq; corporis contrà naturam, qui vſum eius ad id faciat deteriorẽ, cuius cauſa nobis natura ſanitatem eius corporis dedit.* Hoc Modeſtini reſponſum refert Gelius lib.4.noctium atticarũ c.2.& dicitur morbus, teſte Archid.in.c.legitima de appellationibus in 6.quia interdum mortem pariat.

Gellius.

Archydiaconus.

De debilitate verò variè iuris interpretes loquũtur. Alij illum debilem appellant,cuius manus abſciſſa fuit, vt patet ex c.2.de cleric. ægro. & debili:ac proindè qui officio alicuius membri impeditur,debilis appellatur. Alij verò infirmitatem ac debilitatem pro eodem vſurpant, vt patet in. l.ſeruum,

Ca.2.de clerico ægro. & debil.

l.ſeruum, de Verborum oblig. l. vna. de officio Conſulis, & l.ſi cui, in fine. ff. ex quibus cauſis maio. At quamuis aliquando morbus pro debilitate, vel è contra accipiatur, vt prædicta iura fatentur: tamen quando in aliqua lege iunguntur hæc duo, infirmitas, & debilitas, aliquid amplius in vno, quàm in alio latet: vt patet in Rubrica de clericis ægrotis, & debilibus. Si enim debilitas nihil aliud eſſet, præter ægritudinem, fruſtrà diceretur, *de ægrotis & debilibus*. Quare, cùm debilitas & infirmitas diuerſa ſint, oportet, vt aperiamus, quid vna quæque earum ſit. Quæ Philoſophia non à iuris prudentium reſponſis, ſed à medicæ artis profeſſoribus mēdicanda eſt.

l.ſeruum. ff. de Verborū oblig. l. vna. C. de officio Conſ. & l. ſi cui in fine. ff. ex quibus cauſ. maior.

Morbus eſt affectus præter naturam lædens operationes ſenſibiliter, vt Refert Galenus lib. de differentijs morborum ca. 2. & 1. lib. methodi medendi, & lib. artis medicæ, & ibidem omnes expoſitores. Dicitur, quòd, *lædat ſenſibiliter*: quia in aliquibus cōtingere ſolet aliquando quædam neutra diſpoſitio, quia tamen per illam non læduntur ſenſibiliter opera, ſiue naturalia, ſiue animalia, ſiue vitalia: diſpoſitio illa morbus non dicitur. Morbus idem eſt, quod ægritudo ſiue infirmitas, vt omnes medici fatentur.

Galenus.

Debilitas idem eſt, quod imbecillitas apud medicos: imbecillū verò, teſtante Galeno de differentijs Sympthomatū c. 4. eſt quod vix, vel ægrè, & longo tempore fit: vbi videtur Galenus inter genera Sympthomatū, ſiue accidentium morborum, imbecillitatem enumerare. Sed quia in aliquibus contingit imbecillitas citrà id, quod præceſſerit morbus, ſaltem ſenſibilis, vt in quibuſdam correptis atrophia ſeu corporis reſolutione: oportet amplius, quid propriè imbecillitas ſiue debilitas ſignificet, inueſtigare.

Idem.

Per debilitatem igitur intelligere debemus, corporis, & actionum eius languorem, & imperfectionem; veluti ſe habent corpora, quę à medicis dicuntur neutra, quæ ſunt media inter corpora ſana, & ægra: quoniā nō habent illam perfectionem actionum, quæ ſanis debetur, neque illud actionum vitium, quod corpora ægra, ſed medio modo ſe habēt: & ideo dici ſolent debilia, languida, & corpora lapſa, ſiuè neutra. Sunt autem iſta corpora, teſte Galeno lib. artis medicæ

Galenus.

medicæ c. 6. in duplici differentia: nam alia ſunt neutra deci dentię, alia conualeſcentiæ. Decidentiæ illa corpora neutra dicuntur, quæ ſunt paratiſsima ad ægrotandum: quæ licet actu non ægrotent, habent tamen tantam debilitatē, vt ex qualibet minima occaſione ſtatim morbis ac infirmitatibus corripiantur, tāquàm illis maximè obnoxia. Alia ſunt corpora neutra conualeſcētię, in quibus licèt iam ceſſauerit ægritudo, debilitas tamē, ratione morbi præcedentis, & euacuationum, & aliorum remediorum, quæ pro extirpatione morbi à medicis fuere applicata, adhuc præſens eſt, ita, vt ſi non optimè regantur ac gubernentur, non ſolū in victus ratione, ſed etiā in alijs, facillimo negotio de integro in morbum incidant. Ita de duplici hac imbecillitate loquutus eſt Galenus lib. artis medicæ vt ſupra & ibi, expoſitores omnes. Fit ergo ex his, imbecillitatem medium quoddam eſſe inter ſanitatem & ægritudinem, & hanc duplicem eſſe, aliā, quæ eſt diſpoſitio ad morbum, & quæ minatur illum: aliam verò, quæ ex tranſacto morbo in corpore remanet. Regula igitur in duobus caſibus eſum carnium concedit. Primus eſt pro infirmitatum remedio: nàm hæ conuenienter abſq; Indulgentia carnium curari non poſſunt. Concedit etiam pro imbecillitatis aut debilitatis reparatione, tam in debilitate decidentiæ, quàm conualeſcentiæ: vt & illa ad ægritudinem non perueniat, & morborum principijs obuietur, ne cum mala per longas conualuerint moras, ſerò (vt altèr dixit) medicina paretur: hæc verò ità adiuuetur, vt priſtinæ vires reparentur, & pericula relabendi in morbum de medio tollantur.

In his verò maxima cum conſideratione Prælatis procedendum eſt. Nam cùm hæc ſit ex præcipuis noſtræ Regulæ obſeruantijs, curari ſummopere debet, vt potiſsimùm inter alias obſeruetur. Olim verò in Regula Alberti hac cautione erat ſtatutum, vt ſolum carnes nimis debilibus concederentur, quod fortè ob eam rationem factum exiſtimo, ne (ſcilicet) quæ eſt hominum (natura inclinante) procliuitas ad credendum, vel ſuſpicandū maiores de ſe neceſsitates, quam re vera eis inſint, ex qualibet debilitate leuiter mouerentur ad eſum carnium procurandum. Hac igitur de cauſa

addi-

addita eſt ab Alberto illa particula (nimia) quam Innocentius de medio ſuſtulit: quia nimia debilitas nihil aliud eſt, quàm morbus & ægritudo. Ipſe verò ſolùm poſuit (debilitatem:) vt diſtingueret inter debilitatem, & infirmitatem, in ſenſu quo ſupra diximus: & vt tollerentur ſcrupuli fratrum, quibus angi poſſent, an debilitas nimia, media, vel parua eſſet. Oportet ergo, vt maturè eſus carnium concedatur, & conſulto medico, vbi de infirmitate probabiliter dubitatur, fiat. Nã quando infirmitas euidenter apparet, opus medico non eſt. Neque oportet, debilitatem quamlibet ſtatim carnibus curare: cùm ius, & oua multis ſæpè ſufficiant. Recolenda ſunt, quæ ex Antonino dubio primo huius ca. adduximus: maximè verò illud, quo monet, ne quis facilè ſe ægrotum aut debilem credat, vt carnium eſu fruatur. *Antoninus.* Hos acriter reprehendit Bernardus in Apologia ad Guillielmum Abbatem, his verbis. *Aiunt enim, incolumes ac validos iuuenes conuentum ſolere deſerere, & in domum ſe infirmorum, qui non ſunt infirmi, collocare, & carnium eſu (qui vix ægrotis duntaxat, & omnino debilibus, ex Regulæ diſcretione, pro virium reparatione conceditur), non quidem corporis infirmitatis ruinas reficere pro incommodo, ſed carnis luxuriantis curam perficere in deſiderio. Quid hoc ignauiæ eſt, prandijs incubare longioribus, aut nudum molli volutari in lecto? O boni milites, ſocijs in ſanguine & cæde verſantibus, vos, aut cibos diligitis delicatos, aut ſomnos capitis matutinos?* Et infra. *Delicata nimis medicina eſt, prius alligari, quàm vulnerari: membrum non percuſſum plangere, & nec dum ſuſcepto ictu, admouere manum: fouère vnguento, vbi non dolet: emplaſtrum adhibere, vbi ſciſſura non eſt. Sic Macharius vixit: ſic Baſilius docuit: ſic Antonius inſtituit: ſic Patres in Ægypto conuerſati ſunt.* Hactenus Bernardus. *Bernardus.*

(?)

IN

IN TEXTV IBI.

Et quia vos oportet frequentius mendicare itinerantes: (ne ſitis hoſpitibus oneroſi) extra domos veſtras ſumere poteritis pulmenta coctacum carnibus &c.

HÆc verba denuò in mitigatione ab Innocētio IIII. addita ſunt,quibus cõcedit, vt itinerātibus fratribus ſumere liceat pulmēta cocta cum carnibus:cuius permiſsionis Regula rationem reddit, ne recipientes fratres ſolicitudine quærendi,ac parandi eis cibos grauentur: & ideo eis tales cibi conceduntur,qui facilè apud omnes inueniuntur,qualia ſunt pulmenta cum carnibus cocta.Præterea circa illa verba, *Et quoniam vos oportet frequentius mendicare itinerantes,* Dubitatur, an illud Verbum (oportet) vim habeat præcepti, an verò tantùm ſignificet condecentiam quandam,& honeſtatem:& ſic tantùm ſit conſilium?

Reſpõdeo,quòd,quamuis verbum illud(oportet)ſecundùm probabiliorem ſententiam præceptiuum ſit, vt ſupra in præfationibus dub.7.adducebamus: tamen hic ex adiectis quaſi honeſtatem quandam, & condecentiam ſtatus ſignificat:quaſi dicat. Quoniam vos paupertatem ſtrictiſsimam profitemini,oportet, eam vt in plurimùm itinerantes mendicando obſeruare. Et licet de mēdicitate expreſsè tãtum hic decernatur: tacite verò vt pedites itineremus, ex mente Regulæ colligi videtur: quia nunquàm equitantes mendicare conſueuerunt:& prætereà,quia maximè modus iſte itinerandi paupertati conuenire dignoſcitur. Neutrum verò Regula pręcipit,ſed tãtùm monet:idque nõ ſemper,ſed frequenter debere fieri cõmendat.Propter hãc etiã mendicitatem, permittit Regula, vt edere pulmenta liceat, ne nos pauperes,oneroſi, ex diuerſitate victus hoſpitibus fiamus.

Dices, quare Regula non permiſit, vt comederent de omnibus quæ fratribus apponerentur, quia hoc videtur maior perfectio,cùm id Chriſtus Dominus Apoſtolis itinerantibus præceperit,vt ederent quæcunque illis apponerētur:

tur, quia hoc videtur maior perfectio, cum id Chriſtus Dominus Apoſtolis itinerantibus præceperit, vt ederent quæcunque illis apponerentur: & ita D. Franciſcus 3. cap. ſuæ Regulæ prope finem, ſuos fratres per mundum euntes monet, vt, ſecundum ſanctum Euangelium, de omnibus cibis eis appoſitis liceat manducare.

Reſpondetur, quod illa a Domino noſtro IeſuChriſto in Euangelio Apoſtolis prædicaturis in mūdo, præſcripta forma, non præceptum, ſed indulgentia (neceſſaria tamen pro ratione ſtatus) fuit. Nam, vt optime D. Bonauentura in apologia pauperū, in 2. reſponſione 2. particulæ art. 1. obſeruat *Quia diſcipuli pauperes erant, & laborioſis prædicationis exponebantur diſcurſibus, ne pro penuria, & difficultate laboris in ſeipſis deficerent, vel pro diuerſitate victus oneroſi redderentur ſuſcipientibus ipſos: huiuſmodi fuit eis à Domino forma præſcripta, tam pie, quam prouide: vt & alijs condeſcenderent, & iniunctum ſibi laborem viriliter tolerare valerēt. Ex quo eluceſcit, quod tam abſtinere à carnibus & vino, quam his vti, fieri poſsit perfecte & imperfecte: ſed vnum (ſcilicet abſtinere) fit perfecte ex proprio genere: alterum vero ratione circunſtantiæ adiunctæ, cum ex ſe magis declinet a perfectione.* Hæc Bonauentura. Ex quibus colligitur, de ſe perfectius eſſe, ſeruare abſtinentiam à carnibus, quam eis vti. Et licet prædicantibus Apoſtolis, tum ne recipientibus ipſos fierent oneroſi, tùm ob prædicationis laborem, permiſſum ſit carnibus vti: adhuc tamen itinerantibus fratribus Regula tantum conceſsit vti pulmentis, quia non erat tantus labor, ac prædicatio Euangelij: & hoc ſufficiebat, vt fideles eorum ſuſceptione non grauarentur: quod magnæ fuit perfectionis. *Bonauentu.*

Quid vero ſibi Regula velit pulmenti nomine, non facile eſt apertè diſcernere: pendet enim huius declaratio ex notione propriæ ſignificationis huius vocis, *Pulmentum*, quæ non apud omnes eodem modo ſonat. Pulmentum ergo à pulte apud Varronem lib. 4. de lingua latina, & alios probatos authores inuenies. Puls autem (eodē Varrone teſte) *Varro.*

ſic dicta eſt, quia ut ſcribit Apollodorus, ſonitũ edit, cũ feruẽti aqua inſpergitur: quod inſinuat his verbis. *Pultẽ eſſe cibũ ex farre cõminuto, infarinã redactũ, & aqua reſperſum(q̃ es lo q̃ dezimos en Romance puchas, o poleadas.)* Hoc cibo quondam Romani pro pane vtebantur. Plinius lib. 18. cap. 8. *Pulte autem* inquit) *non pane vixiſſe longo tempore Romanos, manifeſtum eſt.* Vnde & pulmentaria hodie dicuntur, ſiue puls ipſa, ſiue quoduis aliud ad modum pultis confectum. Huic pultis acceptioni fauet Alexander ab Alexandro lib. 3. dierum genialium cap. 11.

Plinius.

Ale. ab Ale.

Secundò apud Atheneum, lib. 14. de Inoſophiſtarum, puls non pro cibo liquido, (quem prædicti authores pultẽ ſeu puchas vocant:) ſed pro ſolidiori quodam cibo potius accipitur. Eius verba referam. *Pultis* (inquit) *meminit ſic Alcmã*

Atheneus.

Iam Pyaniam pultem præbebit, chidron candidum & cereum fructum.

Eſt autem Pyanion, vt inquit Soſibius, omnium ſeminum congeries, in paſſo cocta. Et paulo poſt, *E freſis leguminibus puls.* Sentit igitur Atheneus ex mẽte Soſibij & aliorum, pultem eſſe cibum ex varijs ſeminibus vel leguminibus fractis, & coctis in qua ſignificatione pulmentum apud Plautum in Aulul. inuenies, dum inquit.

Pulmentum pridem eidem eripuit miluus,
Homo ad Pratorem plorabundus deuenit.

Vnde ſolidior cibus pulmentum erit. Nam ſi puls eſſet ex aqua, & farina tantum, vnguibus milui rapi non poſſet. Pulmentum igitur eſt quoduis olerum ſiue leguminum genus, quod cum carnibus elixari ſolet.

Tertio modo ſumitur pulmentum latiori ſignificatione: non enim certum cibum ex herbis, vel ex pulte, aut farina confectum, ſed vtrumque horum comprehendit. Et ſic eius ſignificatio ſecundum varietatem materiæ, ex qua fit, attendi debet. Vnde Iſidorus lib. 2. Etymolog. cap. 2. *Pulmentum à pulte dicitur: ſiue enim ſola puls, ſiue quid aliud participationis ſumatur, pulmentum dicitur.*

Iſidorus.

Quarta ratione pulmentum etiam ſumitur pro iure, ſiue pro re potabili, teſte Ambroſ. Calepino, verbo (pulmentũ.) Quod

Quod ex Apuleio confirmat. Quam etiam ſignificationẽ apud Cælium Rodiginũ lib. 9. lectionum antiquarum c. 16 poſt medium, approbatam inuenies. In propoſito ergo pulmenta cocta cum carnibus intelliguntur, legumina, aut olera ipſa, quæ ſimul cum carnibus elixari ſolent, ſiue quodcunque aliud, dummodo carnes non ſint, neque ex eis ſementinam originem trahant, quod tamen cum carnibus de coqui ſoleat: ſub quo etiam pulmento ius ipſum comprehenditur. *Calepi.* *Celli. Rodi.*

Ex his clarè conſtat, quid nomine pulmenti Regula velit Et prætereà conſtat, quando his pulmentis vti liceat, nempe, itinerando, & extra domos noſtras. Ex quo fit, quod fratres itinerantes, dum ad alios ordinis conuentus perueniũt pulmentis his veſci non poſsint ratione illorum verborum *Extra domos veſtras.* Nec ſufficit, manducare extra domos, niſi in aliquo itinere ſint, vt pulmenta edere liceat: quia hoc tantùm conceſſum eſt pro itinerantibus, quamuis iam conſuetudine receptum ſit, etiam non itinerantes, extra couẽtus ordinis manducantes, vti pulmentis. Tandem colligo, quod licet hoſpitibus oneroſi fratres non ſint (quia alias diuites ſunt) prædicta conceſsione vti apud quoſcumque poſſint: quia licet ceſſet ratio regulæ in particulari, non tamen ceſſat in vniuerſali: & hoc ſufficit vt poſsint pulmenta cum carnibus cocta edere.

DVBIVM IIII.

An poſſit dari aliquis caſus, in quo, ſi quis carnibus ſine neceſſitate vtatur, peccet mortaliter?

NON quærimus hic de eo, qui ex contemptu hoc Regulæ præceptum tranſgreditur, de quo ſatis clarè conſtat, peccare mortaliter: ſed ſolum, dubium eſt de eo, qui quidem ob delectationem,

ſiue aliam non iuſtam cauſam carnibus veſcitur. Et vt breuiter hanc dubitationem reſoluam, primo certum eſt, eũ qui carnes ſine ſcandalo ederet, non peccare mortaliter: quia cum hoc Regulæ ſtatutum de ſe ſolum obliget ad venialem culpam, & ex alia parte non appareat aliquod aliud præceptum, ſine dubio eius tranſgreſsio non eſt de genere lethalis culpæ: quamuis non dubitem, intra venialem offenſam, eſſe grauiſsimam, & dignam, vt à Prælatis ſeuerè & acriter puniatur.

Secundo certum eſt, eum, qui hoc præceptum cum ſcandalo tranſgreditur, peccare mortaliter. Pro quo notãdũ eſt ex Diuo Tho, 2. 2. q. 43. art. 1. ſcãdalum eſſe duplex, aliud actiuũ, aliud vero paſsiuũ. Scandalũ actiuũ nihil aliud eſt, quã dictum vel factũ minus rectum, (hoc eſt, malũ vel habens ſpeciem mali,) præbens alteri occaſionem peccandi. Et hoc ſcandalum nulla ratione licet. Alterum eſt ſcandalum paſsiuum, quod tantum eſt in eo, qui ſcandalizatur: & dici ſolet ſcandalum Phariſæorum, vt docet idem Diuus Thomas vt ſupra art. ſecundo. Eſt autem diſcrimen inter vtrumque ſcandalum, primo, quia ſcandalum actiuum ſemper ſequitur ex aliquo peccato: ſcandalum vero paſsiuum ex opere ex ſe bono. Prætereà, quia ſcandalum primo modo (ſcilicet actiuum) ſemper tenemur vitare: ac proinde ſi ex noſtris dictis aut factis peſsimis ſequatur, erit peccatum mortale, niſi quis omittat ea, ex quibus ſcandalum ſequitur. Secundo vero modo, nempe, propter ſcandalum paſsiuum, hoc eſt, propter peccatum ſcandalizati vitandum, non ſunt dimittenda quæcunque bona, ſed tantum ea, quæ ſunt de conſilio, aut bona temporalia non neceſſaria, vt tradit Diuus Thomas artic. 7. & 8. eiuſdem quæſtionis. Nec tamen ſemper omittenda ſunt, ea quæ ſunt in conſilio, & temporalia bona: ſed tantum quando alius ſumit occaſionem peccandi ex bono opere non habente ſpeciem mali, ex infirmitate, hoc eſt, ex paſsione & ignorantia. Nam quando ex malitia occaſionem ſumit, nulla ratione tenetur aliquis dimittere bona, aut temporalia, aut ſpiritualia etiam ea, quæ in conſilio ſunt, vt ex doctrina. D. Tho. dicta q. 43. aperte colligitur.

D. Thomas,

Idem.

Idem.

Conſtat igitur ex dictis, quando erit peccatum ſcandali, edere carnes ſine neceſsitate, aut cum illa. Nam quoties quis abſque morbo, vel debilitate aliqua, tranſgreditur hoc præceptum, & ex eius tranſgreſsione alijs fratribus præbetur occaſio, vt ipſi quoque paſsim, & ſine iuſta cauſa carnibus vtantur: tunc, qui cum hoc ſcandalo carnes manducat, peccat mortaliter: quia ex hac comeſtione datur alijs occaſio ruinæ ſpiritualis, & ſolet eſſe in cauſa, vt rigor ac Regularis diſciplina tepeſcat: quod reſpectu totius Religionis maximum damnum & ſcandalum eſt. Hoc ſcandalum actiuũ appellatur, & omnes authores ob prædictam rationem affirmant, Chartuſienſes cum ſcandalo carnibus veſcẽtes peccare mortaliter.

Qui verò cum neceſsitate carnibus veſceretur (maximè ſi neceſsitas vrgens ſit) etiam ſi alij ſcandalizentur, nõ peccat mortaliter. Hoc dictum pugnat contra cõmunẽ ſententiam authorum, quos adduximus dubio primo huius c. qui aſſerunt, Chartuſienſem, etiã in extrema neceſsitate conſtitutũ, cum ſcandalo carnibus veſci non poſſe: cuius contrarium nobis verius videtur, nempe, quod ſi Chartuſiẽſes tenentur in tali caſu neceſsitatis, vt ipſi affirmãt, carnibus veſci, abſtinere non debeant propter ſcandalũ, imo etiã ſi non teneantur, dummodo eis licitum in tali caſu ſit, veſci carnibus. Quia cùm præceptum ſit tuendi propriam vitam, nõ eſt omittenda eius adimpletio ratione ſcãdali paſsiui, quod tantum obligat, vt ratione ipſius temporalia bona ſolum & ea, quæ ſub conſilio ſunt, prætermittantur. Eodem modo iudicandum eſt de eo, qui inter nos cum ſcandalo aliorum paſſiuo carnes edit: quia non video, quare abſtinere teneatur ſi alias ei pro infirmitate vel debilitate reparanda neceſſariæ ſint. Dixi (*vrgens neceſsitas*) quia certè nõ quælibet neceſsitas ſufficeret: quia cùm ſubuenire huic non ſit ſub præcepto, & ex alia parte ſequatur puſillorum ruina, charitate id poſtulante, prætermittendus tunc eſt carnium vſus. Maximè verò inter ſæculares hæc doctrina locum habet, qui facile ad ſcandala proni ſunt. Quarè coràm eis maxima cum cautela carnibus vtendum eſt.

IN TEXTV IBI.

Sed & carnibus ſupra mare veſci licebit.

HÆc etiam exceptio communi Regulæ, quæ de carniũ abſtinentia ab Alberto tradita eſt, addita fuit ab Innocentio IIII, in mitigatione, nempe, quod ſupra mare carnibus veſci liceat. Quod ideo permiſſum videtur, quia nauigantes, ſi hoc remedio non vterentur, ægre poſſent ſuſtentari.

Circa hanc partem dubitabit aliquis, an in locis maritimis, in quibus Religioſi degunt, ſi aliquando recreationis gratia mare ingrediantur, poſſent hac Regulæ conceſsione vti? Reſpondeo, id minime licere: quia licet Regulæ verbis hoc factum conſonet, apertè tamen eſt contra eius intentionem & mentem, quæ plus inſpicienda eſt, quam verba: quia finis ſiue mens Regulæ id permittentis fuit, quia plerũque ſuprà mare alia à carnibus alimenta non inueniuntur: finis autem hic omnino ceſſat tàm in particulari, quam in communi in noſtro caſu: & ſic ceſſat etiam permiſsio, quæ ob hunc finem data eſt. Nec vt cunque nauigantibus hoc permittitur, ſed tantum illis, qui ſupra mare. Quare in fluminibus nauigantes hac indulgentia non gaudent: quia in illis etiam ceſſat ratio huius permiſsionis.

Dubitari tamen poteſt, an in menſis Epiſcoporum vel Principum, veſci carnibus liceat? Cuius affirmatiua pars videtur communiter recepta, & non obſcure inſinuatur in gloſſa in cap. carnem, de conſecratione, diſtin. 5. vbi ſic habetur: *Si autem à Principe, vel epiſcopo inuitentur, pro benedictione & obedientia deguſtare non metuant.*

Glo. in c. carnẽ conſec. d. 5

Hæc tamen ſententia, licet communiter apud Religionis vulgus circumferatur, ſine fundamento, & ſine ratione excogitata eſt. Nam neque in iure fundata, neque ab authore aliquo graui approbata hactenus reperitur; vt ne ipſa quidem gloſſa in dict. capitul. carnem eam teneat. Nam tantum ibi docet, Gratianum prætermiſiſſe in dicto capit.

Carnem

Carnem prædicta verba, nempe; *Si autem à Principe, vel Epiſco po inuitentur*, quæ habebantur apud Fructuoſum epiſcopum, ex quo deſumptus fuit ille tex. Quarè, cùm illa verba in corpore iuris non ſint inſerta: nullam facultatem, nec licentiã monachis præbët: præſertim cum poſt Pium. IIII. & Pium. V. Gregorius XIII. (vt habetur in initio decreti) declarauerit, vt omnia in corpore decreti emendata, & appoſita, quàm diligentiſsimè retineantur, ita, vt nihil addatur, aut imminuatur. Imò, quamuis dicto c. Carnem illa verba adderentur, ridiculum eſſet, exiſtimare, ex vi illius capitis, nobis contrà noſtram Regulam indulgentiam concedi, apud Epiſcopos vel Principes comedendi Carnes. Primò, quia ſi addantur in dict. cap. omnia verba à Gratiano prætermiſſa, inuenies etiam monachis longè proficiſcentibus concedi, vt ex volatilibus ſuſtententur: vndè ſimili ratione nobis id liceret, quòd eſt abſurdum.

His addo, quod etiam extrà Refectorium nobis liceret Carnium eſus. Nam hoc permittitur monachis in c. cum ad monaſterium. §. in refectorio, de ſtatu monachorum: imò, & in camera vel menſa Prælati, vt ibidem etiam decernitur. Quæ omnia abſurda, & ridicula ſunt. Secundò, quia etiam ſi daremus id expreſsè decerni in dicto cap. Carnem: nullatenus nobis liceret, ea ſolùm facultate carnes manducare. Quia decreti deciſiones tantùm ſunt, veluti quidam canones vel admonitiones, nec ſunt (vt ita loquar) præcepta, aut decreta iure obſeruanda. Quare non liceret eis contrà Regulam vti. Et quamuis adhuc ſint vera Pontificum decreta, quæ Carnium eſum vel extrà Refectorium monachis, vel apud ſuos prælatos indulgent, (vt habetur dicto c. cùm ad monaſterium:) loquuntur tantùm de monachis nigris, circa quos olim antiqua iuris decreta ferebantur. Et ſic non ſunt extendenda ad aliàs Religiones. Quis enim audeat dicere, Carthuſienſibus, Camandulenſibus, aut Minimorum ordinis fratribus vel alijs, quibus ex vi ſuæ Regulæ, vel conſtitutionum, eſus carnium interdicitur, licere apud Epiſcopos vel Principes carnibus veſci? Loquuntur igitur ea iura (ſi quæ ſunt) de monachis Regulam Diuus Be

Cap. cùm ad monaſteriũ. §. in Refectorio, de ſtatu monachorũ.

nedicti obſeruantibus. Et adhuc etiam de his aut alijs in nullo textu iuris cautum inuenitur, eis licere apud Epiſcopos vel Principes comedere Carnes. Quod ſi alicubi hoc reperiatur, hoc ideo à iure olim permittebatur, quia Epiſcopi tunc Religionibus præſidebant. Quare vt Prælati in eſu carnium poterant cum monachis diſpenſare, vt habetur in dicto c. cum ad monaſterium.

Quid ergo dicendum erit, ſi Epiſcopus, vel Princeps aliquis ſpeciale priuilegium habeat à Summo Pontifice in prædicto caſu conceſſum? Licebit ne tunc ſine transgreſsione Regulæ, huiuſmodi priuilegio gaudere? Reſpondeo adhuc mihi dubium eſſe, id licere: quia nunquam Pontifices ſpecialibus his priuilegijs intendunt, ſantiſsimis religionum regulis in Eccleſia approbatis derogare.

(.)

SEQVI-

Finis Tertiæ Partis.

SEQVITVR QVARTA PARS,

Quæ ex hortationes præcipue continet.

Dixi hanc partem exhortationes præcipue continere, quia interdum in ea aliqua præcepta traduntur, vt patet de duobus illis, quæ de labore manuũ, & de ſilẽtio tractant, vt ſuis locis etiã dicemus.

Exhortatio de ſpiritualibus armis.

TEXTVS.

QViaverò tẽtatio eſt vita hominis ſuper terrã, & qui pie volũt viuere in Chriſto, perſequutionẽ patiuntur. Aduerſarius quoq; veſter Diabolus, tãquã leo rugiẽs, circuit quærẽs quem deuoret omni ſolicitudine ſtudeatis, indui armatura Dei: vt poſsitis ſtare aduerſus inſidias inimici. Accingẽdi ſũt lũbi veſtri cingulo caſtitatis. Muniẽdũ eſt pectus cogitationibus ſanctis: ſcriptũ eſt enim. Cogitatio ſancta ſeruabit te. Induẽda eſt lorica iuſtitiæ, vt Dñm Deũ veſtrũ ex toto corde & ex tota anima, & tota virtute diligatis, & proximũ veſtrũ, tãquã vos ipſos. Sumẽdũ eſt in omnibus ſcutũ fidei

tem ſe aduerſus ſcientiam Dei, & captiuantes omnem intelle-
ctum in obedientiam Chriſti, præparati vlciſci omnem inobe-
dientiam, cùm impleta fuerit primum veſtra obedientia. Quæ
omnia ſigillatim percurrere ſicut neceſſarium, ita etiam alte-
rius temporis eſt. Armorum tantummodò volo vobis genera
proprietateſque patefacere, quibus nos quoque ſi volumus bel-
la Domini præliari, & inter centuriones Euangelicos militare
accincti iugiter debemus incedere. Sumite (inquit Epheſ.6.)
Scutum fidei, in quo poſsitis omnia tela nequiſsimi ignea extin
guere. Fides eſt ergo, quæ excipiens ardentiſsima libidinum te-
la, metu futuri iudicij, & cæleſtis Regni credulitate mortifi-
cat. Et loricam (1. Teſſ.5 inquit) charitatis. Ipſa nempe eſt, quæ
vitalia pectoris noſtri circũdans atque communiens, lethalibus
perturbationum obiecta vulneribus contrarios retundit ictus,
nec ad interiorem hominem noſtrum iacula diaboli penetrare
permitit. Omnia enim ſuffert, omnia patitur, omnia ſuſtinet. Et
galeam ſpem ſalutis. Galea munimen capitis eſt. Quia ergo ca
put noſtrum eſt Chriſtus, debemus iſtud ſemper ſpe futurorum
bonorum, veluti inexpugnabili galea, in cunctis tentationibus
ac perſequutionibus communire: & principaliter fide eius illæ-
ſam atque integram cuſtodire. Alijs enim membris truncatum
quempiam licet debilem, poſsibile tamen eſt, vt cumque ſuper
eſſe: ſine capite verò nemini vel breuis vitæ ſpacium proroga
tur. Et gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei. Penetrabilius
namque eſt omni gladio ancipiti, & pertingens vſque ad diui
ſionem animæ ac ſpiritus, compagum quoque & medullarum,
& diſcretor cogitationum, & intentionum cordis, diuidens
(ſcilicet) & abſcindens quicquid in nobis carnale terrenum
ve repererit. Quibus armis quiſquis fuerit communitus, ab ho-
ſtium ſemper telis ac populatione defenſus, non vt captiuus, ac
ſubditus ad hoſtilem cogitationum terram conſtrictus, depræ
dantium vinculis abducetur, nec audiet per Prophetam (Ba-
ruch.3.) Quare inueteratus es in terra aliena? ſed quaſi triũ

ꝓbator ac victor in illa, quam voluerit, cogitationum regione conſiſtet. Hactenus Caſsian. quibus optime explicat arma ſpiritualia, de quibus in hoc c. mentio fit.

De labore manuum.

TEXTVS.

De labore manuū Pach. à nu. 35. vſq; ad 100. Baſi. in Reg. fuſsio Reg. 37. 38. 39. 40, & 42. D. Bene. ca. 48, 57. & 66. Fran. c. 5. Reg. ſocie. Ieſu 3. p. c. 1 n. 6 Reg. Monach. c. 17.

FAciendū eſt vobis aliquid operis vt ſemper Diabolus inueniat vos occupatos: nec ex ocioſitate veſtra aliquē intrandi aditū ad animas veſtras valeat inuenire. Habetis in hoc B. Pauli Apoſtoli magiſteriū pariter & exēplū, (in cuius ore Chriſtus loquebatur, qui poſitus eſt & datus à Deo prædicator, & Doctor gētiū in fide, & veritate, quē ſi ſequuti fueritis, nō poteritis aberrare. In labore, inquit, & fatigatione fuimus inter vos, nocte, & die operantes, ne quē veſtrū grauaremus: nō quaſi nos nō haberemus poteſtatē, ſed vt noſmetipſos formā daremus vobis ad imitādū nos. Nam cū eſſemus apud vos, hoc denūtiabamus vobis Quoniā ſi quis nō vult operari, nō mādu cet. Audiuimus enim inter vos quoſdā ambulare inquietè, nihil operātes: ijs aūt, qui huiuſmodi ſunt, denūtiamus, & obſecramus in Dn̄o Ieſu Chriſto, vt cū ſilētio operātes, panē ſuū mādu cēt. Hęc via ſancta eſt & bona: ambulate in ea.

Gloſſa. II.

IN hoc c. labor manuū præcipitur, ac varijs ſcripturæ teſtimonijs cōmendatur. Circa hoc c. ſtatim dubium ſe offert

qua

quare Regula,cũ laborẽ manuum & ſilentiũ præcipit,pro horũ confirmatione tot ſcripturæ teſtimonijs vtatur: cũ alia maiora præcepta ſimplici ſtylo ſupra tradiderit? Reſpondeo. Quod quãuis labor manuũ ferè in omnibus Religionũ Regulis decernatur,maxime tñ ſolitariã vitã degẽtibus erat neceſſarius:& ideò tãtoperè à Regula commẽdatur, ita , vt Vvaldenſis noſter quẽ ſupra in c.8. de nõ habẽdo propriũ retulimus,quatuor noſtræ Regulæ potiſsimũ inſtitutiones deſignet,nempe,meditari in lege domini intra proprias cellas:laborare manibus:ſilẽtiũ horis ſtatutis ſeruare:& penuriã victus. Hæc igitur ratio eſt,quare labor manuũ ita ſtricte præcipiatur. Quibus alia ratio addi poteſt:quia labor hic præcipuè ad cellæ iugẽ cuſtodiã ordinatur. Quare,cũ Regula nos manere in cellis ſemper præcipiat,recte tãquã mediũ neceſſariũ ad cõſequendã hãc cellulæ cuſtodiã,laborem manuum in hoc c. præſcribit:de quo infra latius dicemus.

Circà hũc Regulæ articulũ,multa de manuũ labore adduci poſſent:omnia tñ ad hęc erũt reducẽda. Primũ,vt diſſeramus,quã vſitatus ac cõmẽdatus ſemper in Religionibus fuerit labor hic. Secũdũ quid nomine huius laboris intelligatur & qui labores maxime Religioſis cõgruãt. Tertiũ quo fine in Religionibus labor manuũ fuerit introductus. Quartũ de modo laborãdi,vt ſine diſtractione, & diſpẽdio ſpirit⁹ fiat. Vltimũ qui ſint,qui in Religionib⁹ laborare manib⁹ teneãt.

DVBIVM I.

A quo tempore in Religionibus corporales labores fuerint in vſu.

IN primis ab Apoſtolorũ tempore,qui verè monachi fuerutn,hoc exercitium fuiſſe in vſu , Paulus Apoſtolus ſuo exemplo & doctrina 2.ad Teſſ.5.& alibi docet. Imo & de omnibus Apoſtolis Hiero.ad Ruſtic. idem teſtatur:cui cõſonat Benedictus in Regulã capitul.48. cum ait: *Tunc verè monachi ſunt, ſi de labore manuũ ſuarum viuunt, ſicut & Patres noſtri, & Apoſtoli.* Hæc Benedi.

2.*Teſſ*.5. *Hieronymus* *Benedictus.*

De

De omnibus etiã Apoſtolis loquutus eſt Paulus 1. ad Cor. 4. *Laboramus operantes manibus noſtris.* Deinde in primordijs fidei, pauci illi, probatiſsimi tamen monachi, qui à B. Euangeliſta Marco (qui primus Alexandriæ Pontifex præfuit,) normam ſuſcepere viuendi, maximo feruore, (vt Caſsianus lib. 2. inſtit. c. 5. ex hiſtoria Eccleſiaſtica refert) ſcripturarum diuinarum lectionibus, orationique, & operibus manuum diebus ac noctibus incubabant. Inde Anchoretarum princeps, Paulus, & Antonius, qui prædictis temporibus floruere, manibus diu noctuque laborarunt. De Paulo Caſsianus lib. 10. c. 24. narrat, quod, cum per anni ſpacium antrũ eius opere manuum ſuarum fuiſſet impletum, id, quod ſolicita cura laborarat ſingulis annis, ſuppoſito igne concremabat. De Antonio Hieronymus in eius vitam, illum aſsiduè manibus laboraſſe tradit. Hocque fuiſſe tam Anachoretis, quàm Ægypti Monachis exercitium vſitatiſsimum, varijs in locis Caſsianus refert, præcipuè verò lib. 2. inſtitutionũ c. 3. & lib. 5. c. 37. 38. & 39. Maxime verò libro decimo per totum, & demum collatione 24. c. 11. & 12. vbi docet, anti quos monachos maximè deteſtari ex Agape ſuſtentari. Eſt autem *Agape* nomen Græcum, quod Græcè idẽ, quod latinè *dilectio* & *charitas*, ſonat. Ac proinde tranſlatum eſt, vt etiam ſignificet quicquid in egenos, & pauperes erogatur: vt videre eſt apud Tertull. lib. ad Martyres, de his, qui in carcere detinebantur: apud Eraſmum in ſcholijs in Epiſtolã D. Hieronymi ad Euſtoch. & inter alios, pulchrè apud Couarr. cap. vlt. de teſtam. n. 2. vbi vim ac proprietatem huius nominis explicat. Caſsia. verò d. colla. 24. & colla. 16. c. 14. per *Agapẽ* intelligit id, quod ocioſis hominibus, & non laborantibus à quibuſcunque tribuitur, vt notat Henriquus Chiquius in annot. ad Caſsia. verbo (Agape.) Hæc obiter dicta ſunt, vt vnicuique ſit facile aduertere, apud illos Monachos nefas reputari, ex agape ſuſtentari. Quare D. Hierony. ad Ruſticum ait: *Ægyptiorum Monaſteria hunc tenent morem, vt nullum abſque opere aut labore ſuſcipiant.* Et, vt ad Regulas Patrum accedamus, in primis Pacchomius, qui Regulam miniſterio Angelorum ſuſcepit à num. 35. vſque ad 100. tam laborem, quàm modum in eo à monachis ſeruandum præſcribit.

Caſsianus. *Hierony.* *Caſsianus.* *Tertullian.* *Eraſmus.* *Couarru.* *Hieronymus* *Paccomius.*

Baſi-

Baſilius quoque in ſuis Regulis, tam in his, quas fuſius explicat, maxime interrogatione 37. 38. 39. 40. & 42. quam in his, quas compendio tradit, varijs in locis ſtudiū hoc laborandi ſuis monachis commendauit, ita, vt maxima ſuæ Regulæ pars in operarijs artificibus, & eorum inſtrumentis ordinandis, ac regendis verſetur. D. Benedictus cap. 48. ſuæ Regulæ de opere manuum quotidiano & cap. 57. de artificibus Monaſterij ſtatuit. Neque his contentus deinde cap. 66. in ſuis Monaſterijs omnes artes mechanicas, ſi poſsibile eſſet, à Monachis optat exerceri. Diuus Auguſtinus integrum librum de opere Monachorum ſcripſit: & in ſua Regula omnes tam ruſticos quam ſenatores ad labores inuitat. Apud Chartuſienſium etiam Regulam ſiue ſtatuta, hoc eſſe præceptum, manifeſte docet Diuus Bernardus in ea Epiſtola, quam ad ipſos ſub nomine, *Fratrum de mōte Dei*, ſcripſit. Nec Diuus Franciſcus huius fuit obſeruantiæ oblitus, cùm laborem manuum in regul. capitul. 5. conſtituat, & in ſuo teſtamento, *Laborent* (dicat) *fratres manibus: quia & ego manibus laborabam.* Et Pater Ignatius ſuæ ſocietati hunc etiam manuum laborem tertia parte ſuarum conſtitutionum capitulo primo num, 6. commendauit. Noſtra igitur Regula tot antiquorum Patrum monumentis inſtructa, ſummo ſtudio ad manuum laborem ſuos profeſſores prouocat, vt videre eſt in hoc capitul. vbi Apoſtoli exēplo ac ſcripturæ teſtimonijs ad hoc ſtudium inuitat.

Baſilius. *Benedictus.* *Auguſtinus* *Bernardus.* *B. Franciſc.* *P. Ignatius.*

Quæ autem ſit cauſa, cur ita potiſsimū in noſtra Regula hoc laborandi ſtudiū cōmendetur, ex ſequenti dubio fiet manifeſtum.

D V-

DVBIVM II.

Ad quem finem labor manuum in Religionibus commendetur.

SEcundum vero quod examinare in initio huius ca. propoſueramus, quem ſcilicet ſcopum tot Patres, qui vno conſenſu corporalem laborem Religioſis iniungunt, habuerint, facile erit ex eorum ſententia elicere. Primo igitur labor corporalis deſtinatus fuit ad quærendum victum. Vnde primo homini dictum eſt *In ſudore vultus tui veſceris pane tuo.* Videndus eſt Caſsianus col Caſsianus. lat. 24. cap. 11. & 12. & lib. 5. ca. 37. 38. & 39. Conſtat enim, ſuis laboribus multos, imò ferè omnes Anachoretas, & antiquos Monachos victitaſſe: nec penuria quidem victus, (quia multis quotidiana parentum, vel aliorum præſidia non deficiebant,) ſed potius maioris nuditatis, & paupertatis feruore, noluiſſe alienæ operationis agape, id eſt, eleemoſyna fulciri: vt ſcribit idem Caſſ. dict. colla. 24. cap. 12. Quare proprium victum proprijs ſudoribus & laboribus acquirebant. Vnde Hieron. vt ſup. *Non tam propter victus neceſsitatē quam propter animæ ſalutem.* Quaſi doceat eos victū laboribus Hieronym. adquirere, non tā ob victū parandū, quā ob ſpiritualē profectū. Imo etiā Baſil. vt ſup. ſuorū Monachorū laborē expreſſe ad victū parandum refert. Et denique D. Franciſcus in d. Baſilius. c. 5. mercedem temporalem pro labore fratrum, dum in pe- D. Franciſ. cunia non ſit, expectare vult.

Secundo ordinatur ad tollendum otium. Quare Eccl. 33. dicitur, *Mitte ſeruum tuum in operationem, ne vacet: multam enim malitiam docuit ocioſitas.* Vide Bernardū ad fratres de monte Eccli. 33. Dei. *Omnium autem tentationum, & cogitationū malarū, & inutiliū* Bernardus. *ſentina, ocium eſt: ſumma etenim mentis malitia eſt, ocium iners.*

Tertio ordinari poteſt ad eleemoſynas faciendas: & ſic Paulus ad Epheſ. 4. monet fideles, vt laborent manibus: *vt ha-* Epheſ. 4. *beant* (inquit) *vnde tribuant neceſsitatem patienti,* Et de Monachis Ægypti docet Bernard. in Epiſt. ad fratres de monte Dei.

ſuis

ſuis laboribus pauperes,& oppreſſos in ciuitate exiſtentes ſuſtentaſſe. Quod latius proſequitur Caſsia. lib. 10. c. 22. ad concupiſcentiam reprimendã, in quantum his laboribus maceratur corpus. Vnde ſecunda ad Cor. 6. dicitur. *In laboribus, in ieiunijs, in vigilijs &c.* Et has duas vltimas rationes, ob quas labor inſtitutus dicitur, tradit D. Baſil. in Reg. fuſſ. interr. 37. *Cum non ſolum* (inquit) *propter corporis caſtigationem ſit nobis vtilis talis vitæ ductus: ſed etiam propter dilectionem erga proximum: vt etiam debilibus fratribus per nos exhibeat Deus ſufficientiam iuxta formam in Actibus cap. 20. ab Apoſtolo datam, dum ait, Omnia oſtendi vobis, quod ſic laborantes oportet ſubuenire infirmis.* Et denique labor manuũ alios fines particulares reſpicere poteſt: præcipue vero manſionem in cella, & quietẽ corporis, ac mentis: de quo fine, memini, me dixiſſe in pręfationibus, difficultate quarta. Et hic erat potiſsimus ſcopus, (vt ibi Caſsiano teſte adducebamus,) ob quem Eremitæ laborem manuũ conſectabantur. Caſsianus. 2. ad Cor. 6 Baſilius.

Quod vero hunc, & alios fines, & fructus hic labor reſpiciat, docet idem Caſ. lib. 10. c. 24. vbi loquens de Paulo Eremita, ſic ait, *In tantum probans, ſine opere manuum neque in loco poſſe monachum perdurare, Neque ad perfectionis culmen aliquando conſcendere: vt cum hoc fieri, nequaquam neceſsitas victus exegerit: pro ſola purgatione cordis, & cogitationum ſoliditate, ac perſeuerantia Cellæ, vel accidiæ ipſius; victoria & expugnatione, perficeret.* Hoc ipſum confirmat D. Bernardus in Epiſt. ad fratres de Monte Dei: vbi, laborem manuum ad ſpiritualem profectum fuiſſe introductum, docet. Caſsianus. Bernardus.

Communiter tamen & maximè is labor in Religionibus eſt commendatus ad fugiendum ocium, & eius damna declinanda. Sic in primis expreſſe Hierony. dict. Epiſt. ad Ruſticum docet. *Ægypti* (ait) *monaſteria hunc tenent morem, vt nullum ſine labore ſuſcipiant, non tam propter victus neceſſitatẽ, quã propter animæ ſalutẽ, ne vagẽtur pernicioſis cogitationibus.* Eadem occaſione motus D. Bened. c. 48. ſuæ Regulæ laborem commendat, dicens: *Ocioſitas inimica eſt animæ: & ideo certis temporibus occupari debent fratres in labore* Hieronymus Benedictus.

ma-

Baſilius. *manuum*. Baſil. vt ſupra interrogatione 37. inter alias rationes ad vitandam ſegnitiem, laborem præcipit: quamuis interrog. 42. pro præcipuo ſcopo huius laboris, aliorum fratrum indigentiam ſubleuare, conſtituat. *Auguſtinus.* D. Aug. pro laboris fine, ocij fugam aſsignare videtur: dum in Regula ait: *Nullo modo decet, vt in ea vita, vbi ſenatores fiunt laborioſi, fiāt opifices ocioſi.* *Caſsianus.* De hoc argumento plura apud Caſsianum locis citatis inueniemus: potiſsimum vero toto lib. 10. vbi poſtquàm præcedentibus capitibus, ex ſententia Apoſtoli mala, quæ ex ocioſitate prouenire ſolent, numerauit demum cap. 14. de Apoſtolo loquens, ſic concludit. *Cauſas tantorum vlcerum, quæ de radice ocioſitatis emergunt, vno laboris ſalutari præcepto curauit, vt peritiſsimus Medicorum, cæterasquoq; valetudines malas eodem ceſpite pullulātes, ſciēs protinus extinguendas, origine morbi principalis extincta.* Hæc Caſsianus. Cuius, non abs re erit, aliqua alia breuiter referre teſtimonia. Is enim dicto lib. 10, cap. 8. ſic ait. *Qua ſi fiducia ocioſis manibus gratis panem comedere audebimus quē vas electionis, euangelica ſolicitudine & prædicatione conſtrictus, ſine opere manuum comedere non præſumit? ſed in labore (inquit) & fatigatione, nocte & die laborantes, nequē veſtrum grauaremus.* Et in cap. 9. *Nec tamen, ſe ſolum taliter inter eos conuerſatum fuiſſe, teſtatur, ne forte non magna nec generalis videretur hæc forma, ſi ipſius tātum traderetur exemplo: ſed etiā omnes, qui erāt cum eo ad miniſterium Euāgelij deputati, ideſt, Syluanum & Timotheum, qui hæc eadem cum eo ſcribunt, aſſerit, ſimili opere laboraſſe. In eo etiā quod dicit, ne quem veſtrum grauaremus, verecundiā eis incutit magnā. Si enim ille, qui Euāgelium prædicabat, ſignis illud virtutibuſque commendās, ne grauaret quempiā, gratis panem māducare non audet: quo modo illi non exiſtiment ſe grauare, qui quotidiè eum ocioſi vacanteſque præſumunt?* Et multis interpoſitis, tandem in capitulo 22. concludit intentum, dicens. *His itaque exemplis per Ægyptum*

tum Patres inſtituti, nullo modo ocioſos eſſe Monachos, àc præcipuè iuuenes patiuntur: Actum cordis, & profectum patientiæ, & humilitatis ſedulitate operis metientes. Et non ſolùm à nullo quicquam ad vſum victus ſui accipere ſinūt: ſed etiam de laboribus ſuis non tantùm ſuperuenientes ac peregrinos reficiunt fratres, verum etiā per loca Libyæ, quæ ſterilitate & fame laborant, nec non etiam per ciuitates, his, qui ſqualore carceris contabeſcunt, immanem conferentes dirigunt alimoniæ victuſque ſubſtantiam de fructu manuum ſuarum, rationabile ac verum ſacrificium Domino tali oblatione ſe offerre credentes. Et in c. 23. *Vnde hæc eſt apud Ægyptum ab antiquis Patribus ſancta ſententia: Operantem Monachum vno Dæmone pulſari, ocioſum verò innumeris ſpiritibus deuaſtari.* Hæc pauca de multis ex Caſsiani lib. præfato. Diuus quoque Franciſcus c. 5. ſuæ Reg. ſic ait. *Laborent fideliter & deuotè, ita, quòd excluſo ocio animæ inimico &c.* Et tandem in Regula hic etiam finis labori præfigitur, dū inquit, *Faciendum eſt vobis aliquid operis, vt ſemper Diabolus inueniat vos occupatos, ne ex ocioſitate veſtra aliquem intrandi aditum ad animas veſtras valeat inuenire.* Quæ verba omnia ferè ex D. Hieronymo ad Ruſticum tranſcripta videntur. Et licet hic alius finis à Regula non præſcribatur: tamē non eſt dubium, (vt in ſuperioribus diximus,) ad cuſtodiā cellæ, & ad detinendas cogitationes, ne extra illam vagentur prædictum etiam manuum laborem ordinari. Nam cū in hoc c. ſupponatur, fratres in cellis aſsiduæ orationi, & meditationi vacantes commoraturos, eis aliquam occupationem indicit: ne (inquit) dum Diabolus vos ocioſos inſpexerit, aliquem ad animas veſtras aditum inueniat. Et ſic ab oratione perturbet, aut à cella extrahat, & inquietos, & gyrographos reddat, Quæ quo ordine, quibuſve inſidijs, is aduerſarius conetur, optimè (vt ſolet) Caſsianus lib. 10. inſtitutionum depinxit: & ſimul noſtræ profeſsionis formam delineauit. *Qui cùm miſerabilem* (inquit) *obſederit mentem, horrorem loci, & faſtidium cellæ gignit, & ad omne opus,*

D. Franciſ.

Hieronym.

Caſsianus.

quod intrà eam fieri debet, inertem monachum facit & alijs innumeris machinationibus infeſtat, donec infalix anima accidiæ ſpiritu victa, aut in ſomnum compellatur concidere, aut relicta cella, in conſolationem huius impugnationis, aliorũ fratrum confabulationem conſueſcat acquirere. Cùm autem iam eum viderit inimicus in conſerto prælio ſibi terga vertere: fortiùs & frequentiùs eum impugnat, donec paulatim protractus è cella, ſuæ profeſſionis incipiat obliuiſci, quæ non eſt aliud, quàm ingis contemplatio diuinæ puritatis: quæ non alibi poteſt, niſi in ſilentio, & iugi cellæ perſeuerantia, ac meditatione acquiri. Hactenus Caſsianus qui ca. 6. eiuſdem libri latius proſequitur hanc Dæmonis, contra Monachos ocioſos pugnam.

Et deniq; noſtra Regula laborẽ manuũ inſtituit, quià, cũ Religioſi tũc in eremis degerẽt, nec haberẽt prędia, poſſeſſiones, neq; vllos redditus, non poterant aliter ſuſtentari.

DVBIVM III.

Quæ ſint, quæ ſub labore manuum comprehendantur? & de laboribus, qui maximè Religioſis conueniunt.

D. Thomas. PRima pars huius dubij reſoluẽda eſt ex his, quæ docet D. Tho. 2. 2. quæſti. 187. artic. 3. in corpore, ſub opere nempe manuali intelligi omnia officia humana, ex quibus homines licitè victũ lucrantur, ſiuè manibus, ſiue pedibus, ſiue lingua fiant. Vigiles enim, & curſores & alij huiuſmodi ſuo labore viuentes, intelliguntur de operibus manuum viuere. Nam cum manus ſit organũ organorũ, per opus manuũ omnis operatio intelligitur, per quã aliquis licitè poteſt victũ lucrari. Hæc D. Tho.

Vndè,

Vndè, non ſolùm ſub labore manuum comprehendūtur artes mechanicæ, quæ licitè à Religioſis exercentur, vt ſuto ria, textoria, ædificatoria, fabrilis lignaria vel ferraria, & agricultura, de quibus Diuus Baſil. in Regu. fuſſ. interrogatione. 38. Diuus Benedict. ca. 66. ſuæ Reg. ſed etiam alia mi niſteria, inquibus præcipuè labor corporis exercetur, vt ſunt alia officia Monaſterij, vt Procuratoris, Oeconomi, Oſtiarij, Sacriſtæ, Infirmarij, & denique omnia illa miniſteria, quibus licitè ſæculares victum lucrantur. Et ob hanc ra tionem ad manuū labores reducuntur lectiones quæcunq; ſiuè Theologiæ, ſiue Grammaticæ: nam lingua in hoc caſu (vt docet Diuus Tho.) nomine manus comprehenditur. Quare Religioſi, qui annuos redditus habere non poſſunt, licitè ob hos labores poſſunt eos acquirere. Baſilius. Benedictus.

In celebrādis autē diuinis officijs & ſi lingua laboret, quia tamē principaliter hic attentio mentis & deuotio conſideratur, magis ad laborem mentis operationes hę reducuntur: quia in his, oportet, vt à principaliori fiat denominatio: quāuis maximā partē de labore manuū (in ſenſu in quo hic loquimur) habeant. Et obid ex hac parte orationes (ex iuſtitia) lucratiuæ ſunt victus, & labores manuum dicuntur.

Qui verò labores Religioſis maximè conueniant, hoc præcipuè penſandum erit ex fine, & Regulis vniuſcuiuſque inſtituti. In vniuerſum tamen omnes prædicti laborandi modi conuenientes ſunt, vt ex Diuo Baſilio, Caſsiano, Benedicto, Hieronymo, Franciſco, & Auguſtino, de operibus monachorum, licet colligere: quorum alij aliquas ex prædictis artibus, alij alias commendant: quamuis Caſsianus, collat. 24. ca. 12. affirmet, Ægypti monachos agriculturam ob diſtractionem, quam cauſat, non exercuiſſe. Cuius rei cauſa (inquit) *Omnem amanæ habitationis gratiā deuitamus: ſqualenteſque naturali amaritudine arenas, & peruſtas ſalſa inundatione regiones cunctis mundi huius opibus præponimus: vt non ſolū frequentias hominū obtentu inuiæ ſolitudinis declinemus, ſed etiā nequaquā nos ad qualiſcūq; cultura diſtentionē vberis ſoli natura ſolicitet, per quā mens ab illa principali obſeruatione cordis diſtracta, ſpiritualibus ſtu-*

Baſil. Benedictus. Caſsianus. Hieronym. Auguſtinus. Franciſcus.

dijs redderetur effœta. Hæc Caſsianus: qui ob prędicta incō moda, Ægypti Patres tātum eos labores, qui intra cellam perfici poſſent, elegiſſe teſtatur. Tractat verò de hoc præcipue lib. 2. c. 10. Et omnes Patres in hoc conueniunt, vt illæ artes ſiue labores inter Monachos exerceantur, quorum exercitium ſpiritus profectum non impediat. Inter quos, omnium optimè Baſilius his verbis docuit. *Communiter illæ artes eligendæ ſunt, quæ pacem ac tranquillitatem vitæ noſtræ conſeruant, neque multo negocio ad parandum propriam materiam, opus habentes, neque multa ſolicitudine ad ea quæ facta ſunt vendenda. Item quæ nec congreſſus virorum ac mulierum indecoros aut nocivos nobis pariant.* Et infra. *ædificatoria, & fabrilis lignaria, itemque ferraria, & agricultura, quia neceſſaria vitæ ſunt, à nobis reijci non poſſunt: præterquā vbi aut tumultus nobis inducant, aut vitæ fratrum vnitatem diſtrahant: tunc ipſas neceſſario deuitemus, præferentes artes, quæ nobis vitam indiſtractam, & Domino aſsidentem conſeruant; & quæ neque à Pſalmodia, neque oratione, neque reliquo bono diſciplinæ ordine nos abſtrahant: alioqui, vbi principale inſtitutum non læditur, agricultura præferenda eſt.* Hæc Baſilius. Bernardus quoque in Epiſto. ad fratres de monte Dei, *Operandum eſt* (inquit) *aliquid manibus, quod ſpiritualibus ſtudijs delectationem conſeruet, & nutriat.* Et infra. *Non ſpiritualia exercitia ſunt propter corporalia, ſed corporalia propter ſpiritualia: & ſic cùm in adiutorium ſpiritualis ſtudij neceſſaria ſint, non tamen ad hoc æquè ſemper conuenire videntur omnia corporalia exercitia, ſed quæ cum ſpiritualibus propriorem videntur habere ſimilitudinem: ſicut ad ædificationem ſpiritualem, meditari quod ſcribatur, vel ſcribere quod legatur.* Hactenus Bernardus: qui inter labores manuum, ſtudium ſcribendi alijs preferre videtur: quod antea prædixerat Chryſoſtomus, qui in Epiſt. ad Timoth. homil. 14. de monachis ſui temporis loquens, ait: *Post completum Orationis officium, ſcribendis libris operam dabant.*

Baſilius.

Bernardus.

Chryſoſt.

De-

Denique Hieronymus ad Ruſticum, inter alia opera & labores, quæ ibi de Monachis refert, ***Scribebantur*** (inquit) ***libri, vt & manus operarentur cibum , & animus lectione ſaturaretur.*** *Hieronimus.*

Ex his ergo Patrum teſtimonijs hoc vnum colligendum eſt, in quo & omnes conueniunt, eos labores à Religioſis aſſumendos eſſe,qui ſpiritum & deuotionem non extinguant:qui animum non diſtrahāt:ac denique tales,quorum occaſione ſæcularibus immiſceri non cogantur.Et ratio ipſa demonſtrat : nam cum ij labores ad maiorē ſpiritus profectum aſſumantur, eorum vtilitas penſanda eſt ex ordine ad hunc finem . Quare intantùm hoc laboris ſtudium vtile erit,in quantum huius finis aſſequutioni non obſtet. Et quamuis hic labor ad omnes Religioſos pertineat: principaliter tamen iunioribus vtiliſsimus eſt. Vnde Caſsianus lib. 10.ca. 22. Ægyptios monachos profectum ſedulitate operis metiri ſolitos eſſe,cōmemorat:(vt ſupra retulimus.) *Caſsianus.*

DVBIVM IIII.

Quomodo ſit laborandum, vt laboris fructibus non fruſtremur?

EX dictis facilè licet colligere, ea ratione & modo labores ſuſcipiendos eſſe, vt fini , ad quem deſtinantur,conueniant,hoc eſt, tali ſolicitudine & ſtudio fiant,vt animum non diſſoluant , neque ab oratione diſtrahant. Quare Diuus Franciſcus rectè in ſua Regu. ca.5.ſic monet. ***Laborent fideliter & deuote, ita , quòd ocio ſecluſo,orationis & deuotionis ſpiritum non extinguant , cui debent cætera temporalia deſeruire.*** Hæc Frāſciſcus.Et conſtat etiam ex his,quæ præcedenti dubio diximus. *D.Franciſc.*

Sed qua ratione id fiet, vt laboribus intentus quis ſpiritum non extinguat, opus eſt explicare. Diuus Baſilius in Regu. fuſſ.interro.37. ita eſſe laborādum docet,vt *Interim* (vt ipſe ait) ***Manus ad opera moueamus, & aliquando etiā lin***

gua, vbi hoc poſsibile, & vtile fuerit ad fidei ædificationem; (ſin minus corde) in Pſalmis, & hymnis, & ſpiritualibus cãtilenis Deum collaudemus: (velut ſcriptũ eſt ad Epheſ. 5.) & orationem inter opus expleamus, Gratias quidẽ agentes ei, qui vires manuum ad opera dedit, & ſapientiã mentis ad capiendam ſcientiam. Et infra. *Orantes autem, dirigantur opera manuum noſtrarum ad ſcopum complacentiæ erga Deũ: ſic enim & animi intentionẽ acquirimus, vbi in vnaquaq; actione ſucceſſum operis à Deo petierimus, & gratiarũ actionẽ ei, qui dedit, perſoluerimus, & ſcopum complacentiæ erga ipſum obſeruauerimus. Nam ſi hæc hunc modum non habuerint, quomodo poſſunt mutuo contingere ea, quæ ab Apoſtolo dicta ſunt prima ad Theſſalon. 5. nẽpe, Indeſinenter Orare: & illud, Nocte & die operantes.* Huculq; Baſilius: vbi rectè docuit, tùm quomodo laborandum ſit, tum etiam quomodo connecti poſsint hæc duo, labor aſsiduus, & oratio ac medita-
Auguſtinus tio continua. Auguſt. in Epiſtola ad Probã, monet, in omnibus negotijs & curis, quæ ſe offerunt, ne oratio tepeſcat, oportere certis verbis animũ ſubinde excitare. Et idem, de operibus monachorũ c. 17. ait. *Cãtica diuina cãtitare etiam manibus operantes facile poſſunt, & laborẽ ipſum tanquã diuino Zeleumate conſolari. An ignoramus, opifices quibus vanitatibus, & plerunq; etiã turpitudinibus theatricarũ fabularũ donent corda & linguas ſuas, cũ manus ab opere non recedãt? Quid ergo impedit, ſeruũ Dei operantẽ manibus, in lege Domini meditari, & Pſallere nomini Dei altiſsimi?* Hæc ille. Diuus
Iſidorus. Iſidorus li. 2. de officijs c. 5. *Operãtur autẽ manibus ea, quibus & corpus paſci poſsit, & a Deò mens impediri non poſsit.*
Caſsianus. Hæc de monachis ſuæ ætatis, Quare Sanctus Caſsianus in collatione Abbatis Iſaac, *Nulla opera aggredienda eſſe* (ait) *niſi priùs illa communi Eccleſiæ oratione, Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me Feſtina, arma-*
Vvaldenſ. *remur.* Plura de hoc noſter tradit Vvaldenſ. de Sacramentalibus titulo. 1. c. 3.

Opor

Oportet etiam, vt labor cũ fructu & vtilitate fiat, operãtes neque ignauia nec nimia ſolicitudine affici. Nã ignauia ſignum eſt animi torpentis: Solicitudo verò, ſi nimia ſit, animum perturbat, vt docuit Diuus Bonauentura in Epiſtola ad quendam Magiſtrum innominatum. Et idem, in c. 5. ſuę Regulę in hoc propoſito plura damna refert. Alia etiã tradunt Regulæ Beati Franciſci expoſitores in dicto c. 5. Omnia tamen, quæ circa hoc dici poſſunt, prædicta Diui Baſilij ſententia, ſi rectè perpendatur, comprehenduntur. *Bonauentu.*

Illud tamen vnum ſuperioribus addendum eſt, illis laboribus magis ſtudendum eſſe, qui intrà cellæ ambitum, aut ſaltem Monaſterij clauſtra peragi poſſunt. Et hoc præcipuè in ordine noſtro. Nam aliàs hi labores ſæpè diſtractionem pariunt, & ſpiritum non rarò extinguere ſolent. Non tamen obid ſubditi, ſi alij labores eis ab obedientia iniungãtur, eos contemnere, aut non recipere audeant: (vt rectè Diuus Auguſtinus lib de opere monachorum,) *Cicius exauditur vna obedientis oratio, quàm decem millia contemptorũ.*

DVBIVM. V.

Qui ſint, qui in Religionibus manibus laborare teneantur?

DE hoc dubio copioſiùs diſſerit Diuus Tho. 2.2. quæſtio. 187. arti. 3, 4. & in libr. contrà impugnantes Religiones c. 4 & noſter Vualdenſis in Doctrinali fidei antiquæ, lib. 4. arti. 1. ca. 12. & præcipuè arti. 2. à c. 21. vbi, dùm aliorum Patrum ſententias refert, qui manuum labores ſuis monachis iniunxêre, meminit huius. ca. Regulę noſtræ, & omnia eius verba refert: & nouiſsimè ferè omnes huius temporis controuerſiarij, (inter quos Doctiſsimè Bellarminius tom. 1. lib. 2. de Monachus à capite. 41.) de hac re fuſè & optimè tractant. Nos verò breuiter aliqua conſtituamus. *D. Thom.* *Vualdenſ.* *Bellarmin*

Primū eſt. Religioſi ex lege naturali vel diuina, præciſè loquendo, non plus tenentur manibus laborare, quàm ſæculares. Probat hoc Diuus Tho. (vt ſupra): quia labor manuum vel ordinatur ad victum quærendum, & ſic nullus tenetur laborare, niſi qui aliunde non poteſt ſuſtentari: vel ordinatur ad excludendum ocium, & ſic alijs laboribus occupati, à labore manuum excuſantur: vel ordinatur ad eleemoſynam faciendam, & ſic labor manuum non cadit ſub præcepto, niſi interueniente aliqua neceſsitate, cui ſub præcepto aliquis ſubuenire teneatur: & ſic non magis obligat Religioſos, quàm ſæculares: vel tandem poteſt ordinari ad macerationem carnis, & ſic etiam non cadit ſub præcepto, cùm multis alijs vijs caro reprimi ac macerari poſsit. Quarè, ſi Religioſi ex propria Regula non obligentur; ex lege diuina vel naturali non magis laborare tenentur, quàm ſæculares. Sub hac ratione Diui Thom. comprehenduntur omnes aliæ, quas in hoc propoſito cæteri authores formare ſolent.

Dico ſecundo. Ferè nulla eſt Religio, vbi aliquis manuū labor non præcipiatur, & vbi omnes fermè Religioſi non laborent, vel aliquo labore partim manuali, partim ſpiritualis, vt ſunt qui diuina peragunt miniſteria: vel aliquo labore manuum, vt ſunt reliqui cœnobiorum miniſtri, ſua munera exequentes, vt rectè annotauit Diuus Bonauentura, in quæſtionibus ſuper Regulā Beati Franciſci quæſt. 11. dum ait, *Aliâs autem omnes, præter infirmos, laborant: alij in ſtudio, vt fideles erudiant: alij in diuino officio & laudibus Dei: alij in colligendis Eleemoſynis pro ſuſtentatione communi: alij in officijs domeſticis, infirmis & ſanis ex iniuncta obedientia miniſtrantes: quidam, qui ſciunt artes mechanicas pro fratribus extraneis exercentes, ſicut mutuò cooperantur inter ſe formicæ, & apes: quidam per obedientiam miſsi, diuerſas terras perambulant, cùm nuntios alios idoneos non habeamus: & ſic nullus impunè permittitur ocioſus.*

Bonauentu.

Dico Tertio. Ille, qui in Religione non laborat, neque alijs ſpiritualibus miniſterijs deſeruire vult: ſi per ſuam profeſsionem ad hæc deputatus exiſtat, vt ſunt omnes

Chori-

Choriſtæ: vel miniſterijs corporalibus, quales ſunt laici, qui ad hæc munera ex ſua profeſsione dedicantur: peccat mortaliter, & facit contrà iuſtitiam. Quod euidenter ex ea ratione colligitur: quia per profeſsionem fit quidam contractus inter Religioſum, & profitentem, per quam illa Religioſo omnia neceſſaria tam ad victum quàm ad veſtitum promittit, ipſe verò exercere ſuum munus, ad quod per profeſsionem deputatur. Quare Nauarr. ca. 21. de oratione num. 20. docuit, materiam principalem voti ſolemnis eorum, qui ad chorum ſunt deputati, eſſe in ſeruire Religioni in ſpiritualibus miniſterijs. Et de laico idem omnino videtur dicendum: cùm potiſsima materia ſolemnis voti illorum, fuerit, exequi corporalia miniſteria, vt nos latè ex Syluestro, & alijs in c. 7. de horis canonicis diximus. Ex quibus conſtat, eos ex iuſtitia teneri, actibus ſuæ profeſsionis in Religione exerceri, ac laborare. *Nauarrus.*

Sed dices. Quando iſta laborandi ignauia erit graue peccatum? Reſpondeo, quòd in Choriſta, quandò officium diuinum cum alijs, nulla legitima cauſa impeditus, ex cõſuetudine omiſerit recitare: aut Miſsã celebrare, ſi ſacerdos ſit: & alias obſeruantias Choriſtarum omninò & ex conſuetudine neglexerit. In laico verò, quando nullo modo laborare, neque aliquo alio miniſterio voluerit occupari. Ratio eſt: quia Religio eos ad hæc munera ſub conditione cõferendi illis neceſſaria recepit. Et hoc eſt, quod Diuus Thom. 2. 2. quæſtione. 187. artic. 4. ait de Religioſis, qui abſque neceſsitate ocioſi in monaſterijs ex Eleemoſynis viuere volunt, eos (ſcilicet) illicitè facere. Sentit ergo D. Thom. eos peccare, & cum materia grauis ſit, peccatum erit graue & lethale. Vbi Diuus Thom. refert Auguſtinum de operibus monachorum, de his Religioſis loquentem, *Si nolunt operari, non manducent*, his verbis ſignificando, monaſteria eos alere non teneri, quia ipſi nolentes laborare, pactum in profeſsione ſtatutum irritum fecêre. Et confirmatur: quia ſi, Religioſis laborantibus, & ſua munera obeuntibus, Religio eis neceſſaria denegaret, ſine dubio Prælati mortaliter peccarent, non alia ratione, niſi propter dictum pactum tacitè in profeſsione initum: ergo, ſi ipſi non la- *D. Thomas.*

borent,mortaliter peccant, dum ex bonis monaſterij ſuſtẽtari volunt. Hos autem peccare ratione ſcandali, docet idẽ

D. Thomas. Diuus Thom.dicto.artic.4.ad quintum dum ait, *Idem tamen ſcandalum imminere poſſe de his,qui facultatibus communibus ocioſè vtuntur.* Quæ verba pro ocioſis fratribus valde notanda ſunt.

Id autem in hac re etiam difficultate non caret, an ſimiliter ij ratione ingratitudinis peccent?Quia, cùm viuant de Eleemoſynis,quæ à fidelibus ea intẽtione dantur(vt inquit Diuus Thom.vt ſupra)vt ipſi Religioſi liberiùs Religionis actibus inſiſtere poſsint, quorum cupiunt eſſe participes, qui temporalia miniſtrant, videtur, quòd hanc intentionem defraudent, & ex conſequenti quod à retributione collati beneficij, nempe,Eleemoſynarum deficiãt, ac proinde ingratitudinis culpam incurrant. In hoc dubio Diuus

Idem. Thom.ibidem cenſet, Monachos à Religioſis actibus deficientes,illicitè vti Eleemoſynis, propterea quòd ea intentione à fidelibus dantur:vbi Caieta.interpretatur, Diuum.

Caietanus. Thom. loquutum fuiſſe de peccato ingratitudinis: & ſic ipſe ibi latè docet, quemlibet Religioſum, qui Religionis actibus, qui ſunt ſub præcepto, non ſtudet, peccare mortaliter ingratitudinis peccato: ſi verò deficiat tantùm ab actibus,qui non ſunt ſub præcepto, peccare venialiter peccato ingratitudinis: & hanc Caietani Doctrinam commu-

D.Grego. niter receptam video. Pro qua facit Diui Gregorij dictum lib.2.Epiſt.ca.42.vbi inquit. *Conſiderate, quantum peccatum eſt, vt ex aliena oblatione Deus vobis alimoniam tranſmiſerit,& vos mandata Dei diſcere negligatis.*

Nobis verò in hoc non placet ſententia Caietani, in quantum aſſerit,tranſgredientes præcepta,quæ ſunt in Religione,peccare mortaliter peccato ingratitudinis: venialiter verò,ſi alia mandata prætereant. Nam vel Caietanus loquitur de eo,qui tranſgreditur vnum aut plura præcepta,& in hoc caſu non video ex qua parte incurrat peccatum ingratitudinis,ſi alia adimpleat, quibus ſufficienter benefactoribus retribuit:vel quia ſemel,per breue tamen tempus,omnia tranſgreditur, & in hoc non eſt notabilis ingratitu-

titudo. Quià cùm alijs tẽporibus exercitijs Religionis ſtudeat, ſufficienter acceptam Eleemoſynam compenſat: vel denique ex conſuetudine omnia ſui muneris miniſteria òmittit, & tunc non contrà gratitudinem, ſed contrà iuſtitiã, (vt ſupra diximus) mortaliter peccabit. Quòd ea ratione confirmatur; quia vel ſæculares Eleemoſynas conferũt, vt Religioſi liberiùs ſuo muneri ac profeſsioni incumbant, & tunc, ſi ab huius adimpletione deficiant, non contrâ gratitudinem, ſed contra iuſtitiam peccabunt: vel Eleemoſynas præbent, vt temporalia metentes, ſpiritualia percipiãt, & tunc, etiam ſi ex conſuetudine aliquis Religioſus in particulari ſua munera negligat, adhùc nõ peccabit mortaliter, peccato ingratitudinis, quia licet ipſe à retributione deficiat, totum tamen corpus communitatis nunquàm à retributione deficit. Quarè, cùm communitas ſit quæ propriè beneficium accipit: ipſa quoque retribuere tenetur. Et ſic in omnibus Religionibus fiunt ſacrificia, orationes, & aliæ pro benefactoribus oblationes. Quarè cõtra gratitudinem Religioſi ocioſitati vacantes mortaliter non peccant: quamuis fortè à veniali non excuſentur. Peccant tamen (vt dictum eſt) contra iuſtitiam, ſi aliquo labore vel corporali vel ſpirituali, (eo modo, quo ſupra explicatum eſt) potiſsimùm verò fratres laici, laborare non ſtudent. Diuus Auguſtinus c. 25. de operibus Monachorum, eos obligat ad operandum: de quo videndus eſt Vvaldenſis in Doctrinali, vt ſupra ca. 30. & Bellarmi. dicto ca. 41. verſic. itaque, qui, ſaltem hos fratres, à labore manuum excuſare non audent: & Sylueſt. Verb (Hora). §. 3. ait, eos eſſe in ſtatu periculoſo, quando circa exercitia corporalia ſunt notabiliter negligentes. Ex dictis ergo conſtat, qui ſint, qui laborare, & quibus laboribus in Religione teneantur.

Auguſtin. *Vvaldenſ.* *Bellarmi.* *Sylueſter.*

(?)

De

De ſilentio Fratrum.

TEXTVS.

Apud Benedicti Regulam ca. 48. & c. 6. ferè ſimile de ſilẽtio fertur præceptum. & cõcordat c. cũ ad monaſteriũ de ſtatu Monachorum.

Secunda parte ſtatutorum Carthuſienſ. ca. 14. n. 4. 5. 6. & ſeque.

Reg. Monacharum c. 21. 22. & 23.

COmmendat autẽ Apoſtolus ſilentiũ, cùm in eo præcipit operãdũ: &, quemadmodũ Propheta teſtatur, Cultus iuſtitiæ ſilentium eſt: & rurſus, In ſilentio & ſpe erit fortitudo veſtra. Ideòq; ſtatuimus, vt dicto Completorio ſilentium teneatis, vſq; ad Primã dictã ſequẽtis diei. Alio verò tẽpore licet ſilentij nõ habeatur obſeruantia tanta, diligentiùs tamẽ à multiloquio caueatur. Quoniam (ſicut ſcriptum eſt, & non minus experientia docet) In multiloquio peccatum non deerit: &, Qui inconſideratus eſt ad loquendum, ſentiet mala. Item, Qui multis vtitur verbis, lædit animam ſuam: & Dominus ait in Euangelio, De quocunque verbo otioſo, quod loquuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die Iudicij. Faciat ergo vnuſquiſque ſtateram verbis ſuis, & frænos rectos ori ſuo, ne forte labatur in lingua ſua, & inſanabilis ſit caſus eius ad mortem, cuſtodiẽs cũ Propheta vias ſuas, vt non delinquat in lingua ſua: & ſilentium, in quo cultus iuſtitiæ eſt, diligenter & cautè ſtudeat obſeruare.

Gloſſa.

Gloſſa. III.

SEcundum præceptum, quod inter exhortationes latet, de ſilentio tractat. Hoc autem in Regula non exhortationem, ſed præceptum eſſe, expreſsè patet ex illis verbis, *Ideoque ſtatuimus, &c.* quæ non conſilium, ſed mandatum ſonant. Secundò, quia hic articulus præcipuè fuit mitigatus ab Innocētio IIII. Tertio quia ita cōſuetudine, & communi Ordinis conſenſu receptum eſt, vt nullus vnquàm de hoc dubitauerit.

In hoc c. circà ſilentium duo ſtatuuntur: primum eſt, vt dicto completorio, vſque ad Primam dictam ſequētis diei, ſilentium obſeruetur: ſecundum verò, quod licet extrà prædicta tempora ita arctè ſilentium non obſeruetur: diligenter tamen multiloquium caueatur. Cum hoc. c. Regulæ cōſonat Benedictus. c. 42. Regulæ. *Omnī tempore* (ait) *ſilentio debent ſtudêre monachi, maximè verô nocturnis horis.* Et infra. *Et exeuntes à Completorio, nulla ſit licentia denuo cuiquam loqui aliquid, excepto, ſi neceſsitas hoſpitum ſuperuenerit, vel Abbas alicui aliquid iuſſerit.* Benedictus.

Circâ primam partem ſciendum eſt, olim in Regula Alberti maiorem fuiſſe in ſilentio obſeruantiam: ita enim in illa cautum erat: *Statuimus, vt ab hora veſpertina, vſque in horam tertiam ſequentis diei ſilentium teneatis, niſi forte neceſsitas, vel cauſa rationabilis, aut licentia Prioris ſilentium interrumpat.* Hæc Albertus. Innocentius igitur IIII. hoc ſtatutum temperauit, vt ſolùm à dicto completorio, vſque ad Primam dictam ſequentis diei, ſilentium obſeruetur. Ex alia verò parte illa permiſsio, quæ in Regula Alberti continebatur, nempè, *Niſi fortè neceſsitas, vel cauſa rationabilis, aut licentia Prioris ſilentium interrumpat,* ab eo ſublata eſt: & abſolutè, ſine vllo alio temperamento, ſilentium à dicto completorio, vſque ad Primam dictam ſequentis diei, ſeruari decreuit.

Secundo notandum eſt, Regulam à dicto Completorio, & non ab hora completorij, ſilētium ſtatuere: ex quo clarè

ſit,quamuis hora debita Cõpletorij tranſacta ſit,ſi tamen à communitate completorium non fuerit recitatum,ſilentiũ non obligare.Et idem etiam cenſendum eſt, ſi ante horam conſuetam dicatur:ex tunc(ſcilicet) obligare.

Tertio quæret aliquis, an occurrente ſolẽnitate aliqua, vel alia rationabili cauſa,poſsit completorium (ne ſilentiũ frangatur) vſque ad decimam, vel vndecimam noctis horam differri:vel(quod ab aliquibus obſeruari vidimus,) licitè fiat, vt hora competenti duo vel tres communitatis fratres hoc officium in choro perſoluant, & poſteà omnes idem officium in choro dicant:vt illi intentioni Eccleſiæ ſatisfaciant,& hora debita officium perſoluatur,hi verò Cõpletorium,(quod ipſi de ſilentio vocant)adimpleant:& dicto hoc,ſilentium teneatur?

Reſpondeo,Quòd, exiſtente aliquãdo cauſa rationabili, non erit peccatum, cõpletorium aliquãtulum differri:imò etiam ſi cauſa rationabilis non adſit, ſi raró fiat, non erit peccatum mortale,ex his,quæ ſuprà de Horis canonicis diximus.Et credo, conuenientiùs fieri, vt, rationabili cauſa exiſtente,completorium differatur, quàm diſpenſare, vt, dicto completorio,communitas confabulari poſsit. Illud verò,quod ab aliquibus de duplici completorio fingitur, ſine fundamento videtur. Quod, cùm Regula abſolutè poſt dictum completorium obliget, ſic vrgeri poteſt. Vel hoc officium, quod à duobus vel tribus recitatur, eſt verè officium Completorij, & tunc eo dicto, Regula obligat, nam abſolutè in ea habetur, vt dicto Completorio ſilentium teneatur : vel non eſt vere officium Completorij, & ſic fruſtrà recitabitur, ad ſatisfaciendum horis debitis, ab Eccleſia ad officia diuina deputatis.Tum etiam, quia poſſent Prælati ſimiliter duplicem Primam fingere, & vnam hora debita perſoluere, & alteram hora vndecima vel duodecima, & compellere Religioſos ad ſeruandum ſilentium, vſque ad prædictam horam.

Quarto conſiderandum occurrit,nomine *ſilentij* non tantùm intelligi ceſſationem à loquutione, ſed etiam à quolibet alio ſtrepitu, qui alios poſsit inquietare : nam ſilentium, vtriuſque priuationem includit, vt patet ex illo

illo Sapientiæ. 18. *Dũ mediũ ſilentium tenerent omnia.* Et prętereà, quia cum finis Regulæ ſit, vt omnes tunc & orationi, & quieti vacent, & hæc æquè & loquutionibus, & ſtrepitu impediantur, patet, vtriuſque ſilentium hic præcipi. Sapien. 18.

Quinto obſeruandum eſt, hoc Regulæ ſtatutum æquè prælatos ac ſubditos obligare. Et quamuis conſtitutionibus noſtris permiſſum ſit ſuperioribus, vt in eorum cellis ſilentij tempore aliqua colloquia eſſe poſsint: hoc tamen, ſicut ibi exprimitur, de verbis neceſſarijs intelligendum eſt, & quæ commodè in aliud tempus reſeruari non poſsint: aliás non minùs, quàm alij ſubditi, Regulæ tranſgreſſores fient. Nam & conſtitutio ampliorem poteſtatem, quàm pro neceſſarijs colloquijs, ipſis concedere non potuit. Quare tantùm Regulam declarauit pro neceſſarijs. Vnde hoc eſt diſcrimen inter Prælatos, & ſubditos, quod ij ſine licentia, etiam neceſſaria illo tempore loqui non poſſunt, illi verò generalem loquendi de neceſſarijs licentiam à conſtitutionibus acceperunt.

Sexto oportet notare, Innocentium deleſſe ex Alberti Regula illa verba, *Niſi forte neceſſitas, vel cauſa rationabilis, aut licentia Prioris ſilentium interrumpat.* Quo facto ſatis ſignificauit, ſe velle excludere omnes excuſationes ad ſilentij fractionem, vt maiori cum cautione & ſolicitudine obſeruetur. Quare in hoc, ab Alberto traditam conſtitutionem de ſilentio reſtrinxit, & coarctauit.

Septimo Circa illa verba, *Alio verò tempore licet ſilentij nõ habeatur obſeruẽtia tanta, diligẽtius tamẽ à multiloquio caueatur,* Notandum eſt, alijs temporibus, Regulam voluiſſe, ſuo modo ſilentium obſeruari: quamuis non ità ſtrictè, ſicut fit dicto completorio: diligentiſsimè tamen, vt nõ ſolùm à verbis ocioſis, ſed etiam à multiloquio caueatur, iniungit. Hoc igitur intereſt, ex mente Regulę, inter ſilẽtij tẽpus à cõpletorio vſq; ad Primã conſtitutum, & inter alia diei tẽpora, quod, dicto completorio, non ſolùm à multiloquio & alijs confabulationibus, ſed etiam ab omni loquutione, niſi ineuitabili neceſsitate vrgente, ceſſandum eſt: alijs verò temporibus, licet neceſſarijs confabulationibus à Re-

à Regula vti permiſſum ſit: expreſsè tamen multiloquia, quæ vulgò confabulationes ſiue conuerſationes appellamus, prohibentur.

Vltimò, vt hanc ſilentij materiam abſoluamus, aliqua ex Patribus de vtilitate, & fructibus ſilentij, & de damnis linguæ in multiloquio, in otioſis verbis, vel facetijs, proferamus, illud tamen primò ad maiorem ſilentij commendationem referētes, quod Suidas, & Zenodotus, & cum eis Eraſmus in prouerbijs verbo (Pythagoræ ſilentium) commemorant, apud Gentiles (ſcilicet) Pythagoram pro myſterijs ſuæ Religionis, diſcipulis ſuis Quinquenne ſilentium indicere ſolitum.

Ad Patres verò accedamus, qui paſsim & ſilentij fructus cōmendant, & linguæ multiloquium, ocioſa verba, ac facetias damnant. In primis Diuus Auguſtinus ad fratres in eremo, in ſermone de ſilentio ſic ait. *Silentium (fratres chariſsimi) inter cætera vobis in eremo ſummè neceſſarium eſt: Omne enim, quod non ædificat, in periculum vertitur dicentium, & audientium. Lingua noſtra ſenſum noſtrum ſequatur & rationem, non voluntatem. Non enim debemus tantùm oculos clauſos ſeruare, ſed & linguas intrà dentes reſeruare illæſas: ſermo enim vanus vanæ cōſcientiæ index eſt. Qualis enim es, tales ſermones lôqueris: talis & mens comprobatur. Et qualis fueris in factis, talis comprobâberis in verbis. Stultus enim valde eſt, qui non prius verbum ducit ad linguam rationis, quàm ad linguam oris educat. Qualis eſt homo in mente, talem verboſitas depingit in ore. Verboſitas hominem conducit in ioculatorem, humanæ naturæ dignitatem deponit, honores ſibi rapit, inimicos infinitos acquirit. Inflāmat denique linguæ mobilitas, in adoleſcentia ad iocoſa, in virili ætate ad fraudulenta, ſed in ſenili ad detractoria. Reſtringenda eſt igitur hæc parua fauilla, ne in magnam vertatur flammam: ſurculus, ne creſcat in ſyluam: gutta, ne tumeſcat in fontem. Maius eſt denique (fratres) linguam refrænare, quàm capere ciuitatem: quia illud inſultat exteriùs, ſed iſtud interiùs. Hic ſumuntur arma contra*

Auguſtinus

te ipſum,

te ipſum, ſed ibi de alieno. Summa tamen verecundia eſt, & depreſſa deiectio, non poſſe linguam refrænare, & vile non poſſe ligare membrum. Ecce, lingua egredi quærit, motum perquirit. Tu verò (o Monache) per temperantiam, ipſam refræna, appone ei peſſulum rationis, circunda eam maturitate diſcretionis. O lingua, tu periculum immittis, & luctum produ cis: diſcordiam ſæpe ſpargis: & proditionis venenum & detra ctionis paris: & ad infernum, qui tibi credunt, conducis. O monache, cognoſce linguam nequam, fuge eam, deſpice eam, ſi potes confunde eam. Sed volo inſtruere tuam linguam bene loqui Vis bene loqui? Da ei moderatum totum. Pretioſa enim lingua non nouit niſi verba diuina ſæpe conferre. O quàm ſanctum eſt os, vnde ſemper cæleſtia erũpunt eloquia. O monache, conſidera te redditurum rationem de omni verbo otioſo, & tantò magis quanto minus mundo es obligatus. Non enim in foro, ſed in cella habitare debes: non familiam, ſed familiarum animas oratione paſcere debes. Non eſt igitur tibi neceſſe, multum loqui, nec inter homines conuerſari, nec mercantias pertractare, vnde viuas. Nam mercantiam in Monacho, vſuram occultam exiſtimamus. Ama igitur (ò Monache) ſolitudinem, fuge multitudinem, ne comprehendaris in verbo, ne confundaris in facto. Et ſi interrogatus fueris, melius eſt, ad ſingula reſpondere breuiter, quàm diutiùs immorando, verba curioſa & prolixa extendere. Verboſitas enim quid aliud eſt, quàm ſemẽ, quod fructum non facit? O verboſe, erubeſce, & conſidera tuam grandem miſeriam. Quid enim aliud es, quàm ſal infatuatum, quod ad nullum valet condimentum? verè infructiferus es, & infructiferos facis, qui te libenter audiunt. O verboſe mendax qui veritatẽ raro dicere voluiſti. O loquax, cognoſce te ipſum: nam loqui nunquam erubeſcis, nec conſideras, quid, ſed quãtum dicere poſsis. Non menſuras verborum ſententias, ſed tantum vt ſatieris. O verboſe, erubeſce, quia omnino cognoſceris, quid agis. Nam tua conditio eſt, occulta manifeſtare, ne ta in conuen

tibus prædicare. Sed ſi neſcis, ſomnias inaudita, fingis te ſcire quod neſcis, vt libẽter audiaris à cũctis. O artifex mẽdaciorũ, ô faber fabularũ, lege quod dicitur, Quia vir linguoſus nõ dirigetur ſuper terrã, nec dirigetur in terra promiſsionis. O monache & tu diligẽter attẽdas. Nãqui nõ refrænat linguã ſuã, huius vana eſt Religio. Qui nõ cuſtodit linguã ſuã, monachus nõ eſt: qui aũt maderatur linguã ſuã, prudẽtiſsimus eſt: vtruſq; monachꝰ eſt. Eià ergo (fratres mei) amate ſilẽtiũ: ponite cuſtodiã ori veſtro: eſtote ſolitarij, vt ſitis Angelis ſociati: eſtote ruſtici, vt ſitis ciues Sanctorum, & domeſtici Dei: eſtote muti, vt ſitis loquaces: loquimini Deo, vt ſitis veraces: cõtẽplate in eremo vt cõtẽplemini à Sãctis in cælo: eleuate capita, vt eleuemini corde: extẽdite brachia, vt extẽdamini toto corpore volãtes ad cœlũ, ad quod perducat nos Chriſtus Deus noſter. Amẽ. Hæc Aug.

Bernardus. D. Bernar. in ſerm. de triplici cuſtodia manus, linguę, & cordis, *Quis ſane numeret* (inquit) *quãtas modicũ linguæ mẽbrum cõtrahat ſordes: quã multiplex in labijs incircũciſis immũditia coaguletur: quã ſit grauis pernicies oris incircũſpectũ? Eſt enim lingua diſſoluta in ſermonibus ocioſis: eſt lingua impudica, eſt & magniloqua: quarũ prima laſciuiæ, ſequẽs arrogãtiæ famulatur. Eſt etiã lingua doloſa, & itẽ lingua maledica: quarũ altera in falſiloquã, & adulatoriã ſubdiuiditur: altera verò nũc in facie contumelias irrogat, nunc detrahit in occulto. Quod ſi de omni vel ocioſo verbo, quodcũq; loquuti fuerint homines, Deo ſunt reddituri rationẽ in die iudicij, quãto diſtrictius de verbo mẽdaci, mordaci, & iniurioſo, de elato, vel laſciuo, de adulatorio, aut detractorio, iudicabũtur. Quã vera ſentẽtia (fratres,) in multiloquio nõ effugiẽdũ peccatũ. (Vt enim prætereãcætera) ſi propterea eſt ocioſum verbũ, quòd nullã rationabilẽ cauſam habeat, quã rationẽ de eo reddere poterimus, quod eſt præter rationẽ? Nemo veſtrũ (fratres) parui æſtimet tẽpus, quod in verbis cõſumitur ocioſis: ſiquidẽ tẽpus acceptabile eſt, & dies ſalutis. Volat verbũ irreuocabile, volat tẽpus irremeabile, nec ad-*

uertit inſipiẽs, quid amittat. Libet cõfabulari (aiũt) donec hora prætereat. O donec prætereat hora? O donec pertrãſeat tẽpus? Donec prætereat hora, quã tibi ad agẽdã pænitẽtiã, ad obtinẽdã veniã, ad acquirendã gratiã ad promerẽdã gloriã miſeratio conditoris indulget? Donec tranſeat tempus, quo diuinã tibi repropitiare debueras pietatem; properare ad Angelicam ſocietatẽ, ſuſpirare ad amiſſam hæreditatem, aſpirare ad promiſſam fælicitatẽ, excitare remiſſam voluntatem, flere commiſſam iniquitatẽ? Sic nimirùm ſic Agricolæ, cùm diu deſiderata affuerit opportunitas ſeminandi: ſic vinitores, cùm expectatum tempus putationis aduenerit, inueniſſe occupationes, & quaſi irreprehenſibiliter ſine opere diẽ tranſegiſſe lætantur? Sic inſtantibus nundinis, inſtitores nectere moras, occaſiones quærere ſolent, ne quẽ forte ſibi ex eis quæſtũ prouenire cõtingat? Sic deniq; pauperes mẽdicantes, cùm multis clamoribus euocatus, tandẽ affuerit eleemoſynarũ diſtributor, diuerticula captant, & concurrẽtibus ſocijs vacuos ambiunt occupare receſſus, & fouere latebras in angulis plateaũ? Vtinã tamen, vel ſolùm tempus vitæ amitteretur in verbis: ſed multi in his etiã vitã amittere cõprobantur: nec modò ipſi amittere, ſed adimere quoque, & hoc fratribus ſuis. An non amittunt vitã detractores, Deo odibiles, odibiles vitæ? Et paucis interiectis ait. Vilis res eſt muſca moriens, ſed exterminat oleum ſuauitatis. Tenerum membrum lingua, attamen vix teneri poteſt: ſubſtantia quidem infirmum atque exiguum, ſed vſu magnum, & validum inuenitur. Modicum membrum eſt, ſed niſi caueas, magnum malum. Tenuis eſt & lata, aptiſſimum vacuandis cordibus inſtrumentum: ſicut multorum mihi inter vos conſciencias arbitror atteſtari, niſi forte omnes tam perfecti ſimus, vt nunquàm nobis, poſt longas confabulationes, inuenta ſit mens quodam modo vacua, meditatio minus deuota, ſicca magis affectio, & holocauſtum orationis non vſque adeo pingue, propter verba ſiue quæ diximus, ſiue etiam quæ audiuimus,

verba tamen. Facile enim lingua labitur, nec minus facile illabitur cordi, ita, vt multis inter loquendũ minus profuerit, quod propriã cohibuerint, dũ nõ cauerint alienã. Vtilis eſt frater, qui tibi loquitur: ſapiẽs eſt Religioſus ac timẽs Deũ: plus dico: Angelus eſt, & angelus lucis: etiã ſic caue tibi, ne audias vnde lædaris. Nec perſonã velim tibi ſuſpectã eſſe, ſed linguã: præſertim in ſermocinatione cõmuni. Bona quidẽ colũbæ ſimplicitas, ſed in hac parte ſerpẽtis quoque aſtutiã nõ omittas. Huculq; Bernar. Gregorius li. 7. Moral. c. 17. ſuper illud Iob. 6. *Ad increpãdũ tantũ eloquia concinnatis, & in ventũ verba profertis (inquit) In ventum verba proferre, eſt, otioſa dicere. Nã ſæpè, dũ ab otioſis verbis nequaquã lingua cõpeſcitur, ad temeritatẽ quoq; ſtultæ increpationis effrænatur. Nam, dum otioſa verba cauere negligimus, ad noxia peruenimus. Infra (Prouer. 27. Qui impomit ſtulto ſilentiũ, iras mitigat. Quod autẽ multiloquio quiſque ſeruiens, rectitudinẽ iuſtitiæ tenere non poſsit, teſtatur Propheta, qui ait. Vir linguoſus non dirigetur in terra. Hinc Salomon iterum dicit. In multiloquio peccatum non deerit. Hinc Iſaias ait: Cultus Iuſtitiæ ſilentium, videlicet, indicans, quia mentis iuſtitia deſolatur, quando ab immoderata loquutione nõ parcitur. Hinc Iacobus dicit. Si quis putat ſe religioſum eſſe non refrænans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum: huius vana eſt religio. Hinc rurſum ait. Sit autẽ omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum. Hinc iterum adiũgit: Lingua inquietum malum, plena veneno mortifero. Hinc per ſemetipſam nos veritas admonet dicens. Omne verbum otioſum, quod loquuti fuerint homines, reddẽt de eo rationem in die iudicij. Si ergo ratio de otioſo ſermone exigitur, penſandũ valde eſt, quæ pæna illud multiloquium ſequatur, in quo etiam per ſuperbiæ verba peccatur. Sciendum quoque eſt, quod ab omni rectitudinis ſtatu depereunt, qui per noxia verba dilabuntur. Humana etenim mens, aquæ more, circumcluſa, ad ſuperiora colligitur: Quia illud repetit, vnde deſcendit. Et relaxata*

deperit: quia ſe per infima inutiliter ſpargit. Quot enim ſuper uacuis verbis à ſilentij ſui cenſura diſsipatur, quaſi tot riuis extra ſe ducitur. Vnde & redire interius ad ſui cognitionem non ſufficit: quia per multiloquium exterius ſparſa, vim intimæ coſiderationis amittit. Totam igitur ſe ſe inſidiantis hoſtis vulneribus detegit; quia ſe nulla munitione cuſtodiæ circumcludit. Vnde ſcriptum eſt, Sicut vrbs patens, & abſque murorum ambitu, ita vir, qui non poteſt in loquendo cohibere ſpiritum ſuum. Quia enim murum ſilentij non habet, patet inimici iaculis ciuitas mentis: & cum ſe per verba extra ſemetipſam eijcit, apertam ſe aduerſario oſtendit: quam tanto ille ſine labore ſuperat, quantô & hæc eadem, quæ vincitur, contrà ſemetipſam per multiloquium pugnat. Infra. *Lingua ſub magni moderaminis liberatione frænanda eſt, non inſolubiliter liganda: ne aut laxata in vitium defluat, aut reſtricta, etiam ab vtilitate torpeſcat. Hinc per ſapientem dicitur. Sapiens tacebit vſque ad tempus: vt nimirum, cùm opportunum conſiderat, poſtpoſita cenſura ſilentij, loquendo quæ congruunt, in vſum ſe vtilitatis impendat. Hinc Salomon ait. Tempus tacendi, & tempus loquendi. Diſcretè quidem viciſsitudinum penſanda ſunt tempora: ne aut cùm reſtringi lingua debet, per verba ſe inutiliter ſoluat: aut cùm loqui vtiliter poteſt, ſemetipſam pigrè reſtringat. Quod bene Pſalmiſta conſiderans, breui poſtulatione complexus eſt, dicens. Pone domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circunſtantiæ labijs meis. Oſtium namque aperitur, & clauditur. Qui ergo ori ſuo nequaquàm ponit obſtaculum, ſed oſtium petijt, apertè docuit, quod & per diſciplinam retineri lingua debeat, & ex neceſsitate laxari, quatenus os diſcretũ & cõgruo tẽpore vox aperiat, & rurſum cõgruo taciturnitas claudat.*

D. Ioannes Chryſoſtomus de otioſis confabulationibus, Homilia 17. in Epiſtol. ad Epheſios capitul. 5. in expoſitione morali, ſic ait. *Nullus ſit nobis ſermo ocioſus.* Ex ocioſo

quidē ſermone incidimus & in abſurdos. Præſens tēpus nō effudēdi gaudij, ſed luctus eſt, tribulationū & lamētationū. Tu vero leniter vrbanis facetijs iocularis? Quis athletarū ſtadiū ingreſſus, relicta ſolicitudine cū aduerſario certādi, facetijs vtitur? Inſtat diabolus: circuit rugiēs, vt rapiat: omnia mouet ac tētat: omnia aduerſus caput tuū inuertit, extraq; nidū eijcere te molitur: dētibus ſtridet ac fremit: ignē ſpirat aduerſus ſalutē tuā: & tu ſedes, facetias effundēs, & quæ ſtulta ſunt, & ad rē nō conueniūt, effutiēs? Poteris itaq; ipſum bene ſuperare? Ludimus dilecti? vis diſcere ſanctorū cōuerſationē? Audi Paulū dicētē. Trienniū (inquit) noctes ac dies nō deſtiti cū lachrymis admonere vnūquēque veſtrū. Si verò pro Mileſijs & Epheſijs tātu vſus eſt diligētia, nō facetias loquēs, ſed cū lachrymis admonitionē inferēs: quid de alijs dici poterit? Audi vero, quid & corinthijs dicat. Ex multa tribulatione (inquit) & anxietate cordis ſcripſi vobis per multas lachrymas Et iterū. Quis infirmatur & ego nō infirmor? Quis offēditur, & ego nō vror? Quin audi, quid & alibi dicat. Nā & nos (inquit) qui ſumus in hoc tabernaculo, gemimus. Et per ſingulos dies (vt ita dicā) ex hoc mūdo migrare cupiēte Apoſtolo, tu rides, & ludis? Belli tēpus eſt, & tu quæ tripudiātiū ſunt, vſurpas? Nō vides bella gerētiū facies quo modo ſint triſtes, cōtractæ, ſupercilijs terribiles, & horrore plenæ. Vide aciē oculorū auſterā, cor excitatū ſaliēs & palpitās, animū collectū, tremētē, ac trepidātē (vt multā diſciplinā rerūque cōcinnitatē taceā) Itaque apud illos nō licet turpe verbū dicere, imo nec loqui quidē temerê. Multū ſilētij illis, qui in exercitu ſunt, ſibi inuicē mādātibus. Si ergo illi, quibus cū ſenſibilibus & carnalibus hoſtibus bellum eſt, quique nihil ex ſermonibus noceri poterant, tanto vtuntur ſilentio: tu cui in ſermonibus bellum eſt, imo potior pars belli, eam tibi partem incautam relinques & nudam? An ignoras, quod hinc potiſsimum pluribus inſidijs obruimur? Ludis, delicîaris, facetias dicis, ac riſum moues, nihil iſta curās? Quot ſunt ex facetijs penuriæ, quot incō

moda

moda, quot turpiloquia? Sed tales (inquis) non ſunt facetiæ. Verum audi, quod omnem facetiarum vrbanitatē reiecerit Apoſtolus. Belli tempus eſt, pugnæ, vigiliarum, cuſtodiæ, armaturæ & aciei. Nullum hic locū habet ridendi tempus, illud enim mūdi eſt. Audi Chriſtum dicētem, Mundus (inquit) gaudebit, vos autem contriſtabimini. Malorum tuorum gratia crucifixus eſt Chriſtus: & tu rides? Alapis percuſſus eſt, tantaque cōmodi tui gratia ad auertēdam tempeſtatē, quæ te occupabat, paſſus eſt & tu deliciaris? Et quomodo, quæſo, ipſum non magis ad iracundiam prouocas? Hæc ille. ¶ D. Bonauentura li. 3. Pharetræ c. 3. de multiloquio Gregorium referens in moralibus *Certum eſt* (inquit) *quod verboſus vir iuſtificari nequeat. Item. Mentis iuſtitia deſolatur, quādo ab immoderata loquutione nō parcitur. Idem Greg. in paſtoral. Quia murum ſilentij non habet, patet inimici iaculis ciuitas mentis: & cùm ſe per multa verba extra ſemetipſam eijcit, apertam ſe totam aduerſario oſtēdit: quam ille tantò ſine labore ſuperat, quanto & hæc eadem quæ vincitur, cōtrà ſemetipſam per multiloquiū pugnat. In Prouerb. dicitur. Sicut vrbs patēs & abſq; murorū ambitu: ita vir qui nō poteſt in loquēdo cohibere ſpiritū ſuū.* Idē ſuper Ezech. *Valde difficile eſt, vt qui multa loquitur, nō etiā mētiatur. Iſido. in Syno. Loqui multū, ſtultitia eſt, & vox inſipientis in multiplicatione ſermonis. Idem. Multiloquium non declinat peccatū: fluuius enim exundās, cito colligit lutum.* Hucuſque Bona. Bonauent.

Ac denique Petrus Damianus ſilentium ſer. 2. de vicio linguæ his verbis commendat. *Curate ergo (fratres mei) cùm inuicē conuenitis, vt honeſtè, grauiter, & moroſe, incedere ſtudeatis: quatenus debitæ mortificationis inſignia præferentes, & inter vos metipſos quietè ac pacificè fraterna valeatis charitate cōgruere, & extrinſecus aduentantibus ſanctæ conuerſationis exempla præbere: præcipuè tamen, loquacitatis vitio ſeuerè ac vigilanter abſiſtere, prurienti linguæ frænum ſobrij moderaminis adhibere; ne (quod abſit) breuis horæ ſpatio*

 perda

perdatis (ocioſa loquendo) quod per plures dies acquiſiſtis orando: & nunc lingua leuiter effluat, quod mentem poſteà (pœnitendo) grauiter premat. Sæpè namque inter reliquos cibos vnus fortaſſe a comedente traijcitur, qui per plures dies poſtmodum occupã ſtomachum, minimè digeratur. Sic nimirum inter multa verba, quæ indiſcretè proferimus, impoſsibile eſt, vt non quãdoque aliquid prodeat, quo deprimi mentis noſtræ ſtomachum ſentiamus; ac per hoc nequeat facile digeri, quia non poteſt obliuioni traditum, à cogitatione deleri. Nonnulli enim fratrũ, poſtquàm ſe aliquando ſiluiſſe meminerint, quadã (quaſi ex ipſo ſilentio) ſecuritate præſumpta, mox ad proferenda vana quælibet, & leuia defluunt: & non ad neceſsitatis iudicia, ſed ad voluptatis potius petulantiam indiſcreta ora reſoluunt. Quibus profectò valde timendum eſt, ne magis Deum de vitio vaniſluæ verboſitatis offendant, quàm ſibi prius de ſilentij ſui cenſura placuerant. Deum ſiquidem, quem ſilentio & orationibus inſiſtendo, in ſe ſuſcipere fortaſsis antè meruerant, nunc vacando fabulis & ſermonibus ociòſis tantò periculòſius, quantò vicinius perſequi non formidant. Et infra ait. Quid autem vaniloquio poteſt eſſe deterius, quod non modo perſemetipſum, infœlicem animum lethaliter grauat, ſed & ipſam honeſtæ vitæ religionem, quæ hominem Deo iungit, euacuat, Iacobo teſtante, qui ait. Si quis putat Religioſum eſſe, nõ refrænans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, huius vana eſt Religio. Quibus nimirum verbis luce clarius conſtat, quia in nihilum omnis noſtra Religio redigeretur, niſi ſolicite immoderata linguæ laſciuia cõpeſcatur. Qui rurſus ait. Qui in verbo non offendit, hic perfectus eſt vir. Si viri perfectio in cuſtodia verbi ponitur, profectò patet, quia per effrænatæ loquacitatis incuriã, omnis etiã perfectæ vitæ cõpoſitio diſsipatur. Et ſi rẽ velimus diligenter inſpicere, deterius peccat plerũq; lingua quã vita. Nã etſi vigilanter animam noſtrã cuſtodire proponimus; tamen, quia propagati de carne cũ peccato ſumus, impediente ſæ-

pius ipſa carnis infirmitate, peccamus: ſed quicquid in humana conuerſatione delinquitur, fructuoſæ pænitētiæ remedio & crebris orationibus expiatur. Conſideremus ergo (Fratres chariſſimi) quàm graue ſit delinquere in lingua, quæ compūcti & amari cordis interpres, pro noſtris delictis efficaciter conſueuit orare: & eam vaniſsimæ loquacitatis vitio ream atque obnoxiam diuino conſpectui reddere, quæ nimirùm in ſuæ munditiæ puritate perſiſtens, noſtris reatibus poterat veniā obtinere. Vnde non immeritò per virum ſapientem dicitur. Flagelli plaga liuorem facit: plaga autem linguæ comminuit oſſa. Ecce, lingua oſſa non habet, & oſſa comminuit: quia, cum ipſa per ventoſa verba leuiter effluit, fortia atque robuſta virtutis noſtræ facta corrumpit. Nam cûm mors & vita ſit in manu linguæ, valdè cauendum eſt vitium, quod & manu ad feriendum vti dicitur vnde inaniter loquentis anima trucidetur. Vnde non inmeritò idem, qui ſupra, ſapiens dicit. Multi ceciderunt in ore gladij: ſed non quanti, qui interierunt per linguam ſuam. Duo autem vnicuique neceſſaria ſunt, qui ſe ab huius nequitiæ peſte cuſtodire deſiderat, vt (videlicet) & proprium os à ſuperuacuis ſermonibus comprimat, & aures etiam ab ineptis alienæ loquacitatis confabulationibus claudat. Quoniam hoc virus non ſolum eos, à quibus oritur, lethaliter inficit: ſed eos etiam, in quos perfunditur, pernicioſa tabe corrumpit. Vnde ſcriptum eſt. Sepi aures tuas ſpinis, & noli audire linguam nequam, & ori tuo facito oſtia, & ſeras auribus tuis. Aurum tuum, & argentum tuum conſla, & verbis tuis facito ſtateram, & frænos ori tuo rectos, & attende, ne forte labaris in lingua, & cadas in conſpectu inimicorum inſidiantium tibi, & ſit caſus tuus inſanabilis in mortem. Salomon autem dicit. Qui cuſtodit os ſuum, cuſtodit animam ſuam: qui autem incōſideratus eſt ad loquendum, ſentiet malum. Nec enim credendum eſt, (fratres mei) Sanctos Doctores (noui ſcilicet ac veteris teſtamēti) tot ſententias ſine cauſa aduerſus linguæ vitium protuliſſe. Niſi

enim huic morbo immane periculum ineſſe cognoſcerēt: nequaquam aduerſus hunc tam auſtere, tam multipliciter, tam vniformiter diſputarent. (Vt enim cætera teſtimonia ſacræ ſcripturæ prætercam) quem Apoſtolica verba illa non terreant, quæ de hac pernicie terribiliter intonat, dicens? Ecce (inquit) quantus ignis quàm magnam ſyluam incendit. Et Linguæ ignis, vniuerſitas eſt iniquitatis: lingua conſtituitur in membris noſtris, quæ maculat totum corpus, & inflammat rotam natiuitatis noſtræ, inflammata à gehenna. Non autem in initio lingua ignis dicitur: quia ſicut de inſipiente Salomon dicit, Apertio oris illius, inflammatio. Si ergo ignis eſt, quæ omnem virtutum noſtrarum ſyluam incendit: ſi vniuerſitas eſt iniquitatis: ſi totum corpus ſua fœditate contaminat: ſi rotam noſtræ natiuitatis inflammat, ideſt, ſi omne meritum inſtabilis vitæ noſtræ, ſuæ damnationis incendio deuoratur: niſi linguam ſuam quis diſcreta moderatione cuſtodiat, quis de ſobrietate, quis de caſtitate præſumere, quis de ieiunijs, ſiue de vigilijs, atque alia ſe poterit bona operatione iactare? Ponamus ergo (fratres chariſſimi) frænum ori noſtro: non ex eo verba ſcurrilia prodeant: non fluxæ lætitiæ prorumpant. Non lingua veſtra (fratres) infirmi vitam detractione mordeat: non, bene currentis opera ſub vitæ huius incerto, præcipitanter extollat: non præterita facta vel dicta inaniter recitet: non quod à ſæcularibus agitur, inter fratres peſtilenter enarret. Seruemus & nos quod Paulus Coloſſenſibus præcipit, dicens. Sermo veſter ſemper in gratia ſale ſit conditus, vt ſciatis, quo modo oporteat vos vnicuique reſpondere. Sit ergo lingua veſtra modeſta, ſobria, pudica: ſit ori veſtro, ſaliua creſcente, lingua virgo: & niſi vtilitatis occaſio præbeatur, vſque in craſtinum ſiue perendie incorruptè ſeruetur. Portatis vobiſcū portatis (fratres mei) clauē cellulæ; portate clauē linguæ. Opponitis peſſulū oſtio: adhibete retinacula ſalubriter ori veſtro. Anceps nō emittit Accipitrē, niſi anſerē videat: & Monachus dimittat

linguam

linguã ſuã, ſi loquẽdi neceſſitas nõ aſſiſtat? Dedignatur venator catulum ſoluere, niſi lepus appareat: viliorẽ habeat Monachus linguã ſuã, quam ad nullius ſalutem vel cõmmodum inutiliter ſoluat? Sudat lapis in manu oppugnãtiũ mœnia: & incaſſum volat verbum de ore ſtantis in Eccleſiæ diſciplina: Arcus flexis cornibus fruſtrà nõ intenditur, & rationale os ad effundendum irrationabilia paſſim reſeratur. Parcitur pharetræ, vt ex ea ſagitta leuiter nõ exeat: nõ parcitur linguæ, vt mordax inquẽlibet, verbum, velut ictũ vulneris nõ infligat. Quid ad hoc fratres dicimus? qua nos argumentatione defendere: qua nos poſſumus artificioſa excuſatione purgare? Nunquid nõ facilius eſt atq; trãquillius, tacere, quàm loqui? Nunquid nõ laborioſius eſt, linguam per tot loquacitatis verba diſcurrere, quã in ſuo quietã ſilentio permanere? Vnde non immerito de quibuſdam per Ieremiam dicitur. Docuerunt linguam ſuam loqui mendaciũ: vt iniquè agerent laborauerunt. Laberaſſe dicuntur, vt iniquè agerent, qui tacendo vtique, ſine peccato melius quiewiſſent. Et ſi forte quemlibet fortẽ in liguo ſe fatigare ingiter, delectat, Paulum audiat, quid dicat Corinthijs. Quid ergo fratres? cum cõuenitis, vnuſquiſq; veſtrũ Pſalmum habet, doctrinã habet, Apocalypſim habet, linguã habet, interpretationẽ habet, omnia ad ædificationẽ fiãt. Si quem ergo tædet, linguã ſuã rigida ſilentij cenſura cõpeſcere: orando, pſallendo, legendo ſiue etiã ædificationis verba proferendo, ſtudeat eã ſalubriter exercere: ne, cui nũc ardet lingua iu loquẽdi cõcupiſcentia, dãnationis ſuæ poſt modũ cõburatur in pœna. Neque enim negligenter audiendũ eſt quod diues ille petebat refrigerari linguã ſuã, quia cruciabatur in flãma: quia enim, iuxtà Apoſtolicam ſententiam, humana lingua à Gehenna, hoc eſt, à gehennalibus incolis nunc dicitur inflammari: non immeritò poſt modùm flammis vltricibus tradita, cum eiſdem ſimul meretur aduri. Vndè non incongruè de peruerſa lingua per Sapientem dicitur. In flãma (inquit) ſua cõburet iniuſtos: qui derelinquit Deũ, incidet in illã, & exardebit

in illis, & non extinguetur in illis: quaſi Leo, quaſi pardus lacet eos. Illud & quantæ formidini, quanto nobis debet eſſe terrori, quod veritas ait. Omne verbum ocioſum, quod loquuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij. Audiat vaniloqua lingua, audiat lingua ocioſa, audiat lingua ſcabioſa, lingua (inquã) quæ velut ſcabiẽ quãdã atque pruritũ patitur, ni ſi ſemper quodãmodo acuto ſuperuacuæ loquutionis vngue ſcalpatur. Audiat, & paueſcat: intelligat, & circà terribilẽ ſen tẽtiã perhorreſcat. Audiat terrorẽ iudicij de ore ipſius iudicaturi. An nõ habet aures, vt poſsit audire, quæ & manũ habet vt poſsit occidere? Mors enim & vita in manu linguæ. Audiat ergo quod de ore veritatis dicitur, & ſubtili meditatione diſcutiat, quòd minatur. Omne verbũ (inquit) quod loquuti fuerint homines, reddẽt de eo rationẽ in die iudicij. Ponamus itaq; vt ocioſum verbũ (ſi cõtra ſacræ ſcrip. ſententias fas eſt dicere) leue ſit & exiguũ omnino peccatũ. Sed quid milio breuíus? Quid penna leuius inuenitur? Verũtamẽ, ſi pennarũ vel miliorũ innumerabilis multitudo cõgeritur, neceſſe eſt, vt portãtis ceruix, velut ſub graui lapide immmoderãter preſſa frãgatur. Ex humẽtibus quoq; ſaxis, tenuis quidẽ & rara gutta diſtillat: ſed ſi vas ſubeſſe ſpacio lõgiore permittitur, ita plenũ, ac ſi profluẽs vnda diſcurreret, inuenitur. Paruæ equidẽ, ſed innumeræ ciniphes, ſuperbi Pharaonis & totius Ægypti ſuperauere virtutẽ. Breue tẽpus eſt, hora, ſed dũ hora horæ cõtinua ſucceſsione cõiũgitur, totius vitæ noſtræ curſus impletur. Nemo itaque ſemetipſum deſpiciat (fratres mei) ſed peccatũ, quia leue arbitratur eſſe dũ penſat, graue videatur in eius æſtimatione, cũ numerat. Quid enim durius ſaxo? Quid aqua liquidius? Et tamẽ à quodã ſapiẽte dicitur: Gutta cauat lapidẽ, cõſumitur annulus vſu. Nimirũ & omnis animæ noſtræ fortitudo ac ſoliditas deſtruitur, ſi aſsiduis inũdãtiũ & quodãmodo pluuiarũ verborũ fluxibus atteratur, quã uis & leuiter ſe pecaſſe quis aſſerat, cũ Apoſt. dicat. Qui legẽ præterit Deũ inhonorat. Porro ocioſis verbis aſſuet', duplici pro

culdubio

culdubio culpæ videtur obnoxius: quia diuinas laudes, ad quas humana cōditio aſsiduè prouocatur, abijcit, & ſuperfluæ loquacitati, à qua prohibetur, inſiſtit. Sicut de quibuſdā Hieremias dicit. Duo mala fecit Populus meus, me dereliquerūt fontē aquæ viuæ, & foderūt ſibi ciſternas diſsipatas, quæ cōtinere nō valēt aquas. Quæ nimirū Prophetæ verba etiā de ocioſa loquētibus poſſunt nō incōuenienter intelligi: qui derelicto fonte aquæ viuæ (hoc eſt, poſtpoſito verbo vitæ) ora ſua ciſternas faciūt, ex quibus nō noui, ſed veteris hominis verba proferūt: quēadmodū nō recētē de fonte, ſed ſentinoſam potius aquā de ciſterna proferūt & quia labia ſua moderata diſcretione reprimere neſciūt, ciſternæ diſsipatæ aquas nequeūt cōtinere. Notādū ſanè quia ſicut auis aduolās exponitur ramo cuiuſlibet arboris, ſic malignus ſpiritus plerūq; veniēs incidit linguæ incōſideratè loquēti: & inordinatū quid indecurſu ſermonis per ſurreptionē ſuadet effluere vnde poſt modū veniēs (quaſi cōgeſta dimicādi materia) cor hominis valeat impugnare. Intra cōſcietiā ſuā, fratres chariſsimi, vnuſquiſq; redeat in ſe, culpā quā dicimus recognoſcat. Sæpe nāq; aliquid loquimur negligēter, vnde poſt modū ad ſilētij noſtri cuſtodiā redeūtes, tātā ingruētiū cogitationū moleſtiā patimur vt vix tolerare poſsimus. Et pænitet quidē omnino, tā incautè noxia protuliſſe, ſed remedium non occurrit: quia quod ſemel emiſſum volat, non poſſumus reuocare. Vnde Flaccus ait. Et ſemel emiſſum volat irreuocabile verbum. Oramus, pſallimus: ſed euellere de corde noſtro infixum ſpinæ illius aculeum nō valemus. Tūc veteranus hoſtis, cū mētē noſtrā in tāto verſari turbine cōſpicit, victor & inſultās gaudet, ſe quaſi fructus de ſuo labore colligere, quos in malè veraci terra linguæ noſtræ meminit ſeminaſſe. In quo videlicet facto quid aliud quā Turdelā imitatur, quæ ex eo, quod digerit, moritur? Ex ei⁹ quippe ſtercore plāta naſcitur, de cuius humore viſcus cōficitur, quo poſt modū & ipſa capiatur: atq; ex eo, quod prius fuerat cibus eius, agitur, vt & ipſa poſt modū ſit cibus alienus. Ita ergo cū immū-

da quæq; ac vana proferimus, quid aliud quã laqueos, nobiſmetipſis loquẽdo cõpingimus: quibus ab aſtutis aucupibus (hoc eſt à malignis ſpiritibus) capiamur? Sæpè autẽ ſermo noſter nõ loquẽti, ſed audiẽti pugnã generat, ita, vt cor eius in odiũ illius, qui cõtraria verba protulerat, vehemẽter accẽdat: etſi facultas adſit nõ tã verba verbis reddere, quã malæ retributionis actibus parat reſpõdere. Hæc aũt in ipſa verborũ cõfabulatione parui pẽdẽda nobis vidẽtur, & leuia: ſed cũ ad orationũ ſecreta recurrimus, reducta protinus ad memoriã, dura prorſus & intolerabilia iudicamus. Quapropter (dilectiſsimi fratres mei) ſtudeamus noſmetipſos intra ſilẽtij clauſtra reprimere, & linguas noſtras à vanis & inutilibus eloquijs cohibere. Anima nãque noſtra superni Regis eſt ſponſa, cui, accepto pignore ſancti ſpiritus, ſignaculo fidei eſt dotata. Maneat ergo in penetralibus virgo, nõ indecẽter in publicũ prodeat: nõ per oris limẽ egreſſa, inſuper vacua verba cũ ſæcularibus inaniter ſe fundat, ne, cũ eã ſpõſus à modeſta pudicitiæ ſuæ grauitate deuiare cõſpexerit, quãdoq; obiurgãs dicat. O pulchra inter mulieres, egredere & abi poſt veſtigia gregũ. In cubiculo ergo ſuo, virginali more reſideat, oris oſtium clauſum teneat, & nũquã, niſi quæ ad expectãdũ ſpõſi cæleſtis aduẽtũ pertinẽt, loquutura procedat. Sub vmbra ſilẽtij reprimat ſe, ne decolor videatur, ab omni æſtu negotij ſæcularis abſcõdat ſe, vt nõ immerito poſsit cãtare alacri voce, ſub vmbra illius, quẽ deſiderabã ſedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me in cellã vinariã: ordinauit in me charitatẽ. Solẽt aũt ſpõſæ nobiliũ, diuerſas pigmẽtorũ ſpecies mãdẽdo per ora reuoluere: vt aduenientibus pro eis flagrãtius valeãt ac ſuauius redolere. Anima etiã noſtra, cepas, allia, & quicquid terrenæ prudẽtiæ acritudine feruet, prorſus abhorreat: caſiã vero aſsiduæ orationis ſtactẽ ſacræ lectionis, Pſalmodiarũ cinnamomũ, & cũcta odoramẽti ſpiritualis aromata iugiter fragrare cõtẽdat. Chriſtus ſit omne quod loquitur, omne quo delectatur, omne quod ſapit, omne quod viuit. Chriſtũ ſpiret, Chriſtũ ſtagitet Chri-

ſtum

ſtũ æſtuet, Chriſtũ ore pronũtiet, Chriſtũ aſsidua cordis medita tione pertractet. Hactenus Petrus Damianus & cæteri Patres qui tãtopere ſilẽtiũ cõmẽdãt: vt interim omittam (ne prolixior videar) Magnum Greg. qui in tractatu in quadrageſimi ieiunij ſilentium, optime grauiterque, vt ſolet, linguæ damna ſilentijque vtilitates deſcripſit.

Exhortatio Prioris ad Humilitatem.

TEXTVS.

TV autem frater Brocarde, & quicũque poſt te inſtitutus fuerit Prior illud ſemper habeatis in mente, & obſeruetis in opere, quod Dñs ait in Euangelio. Quicunque voluerit inter vos maior fieri, erit miniſter veſter: & quicũq; voluerit inter vos primus eſſe erit veſter ſeru9.

Gloſſa. IIII.

IN hac & ſequẽti exhortatione inuicẽ Priorẽ monet ad humilitatẽ, & fratres vt Priorẽ ſuũ venerẽtur, honorẽt, eiq; obediãt. Et ſic duo hoc loco à Regula ſignificãtur. Primũ Prælati erga ſubditos modeſtia, & humilitas. Secũdũ ſubditorũ erga Prælatũ fidelitas, & obediẽtia. Circa primũ D. Baſi. in Regulis fuſius explicat interr. 30. Præfectũq; ſic inſtituit *Præfectum (ait) ne elatũ faciat dignitas, vt ne ipſe à beatitudine humilitatis excidat, aut etiã elatus, in iudiciũ incidat Diaboli. Verũ illud credat quod pluriũ cura, pluriũ eſt miniſteriũ. Quẽadmodũ igitur qui multis ſauciatis miniſtrat, & ſingulorũ vulnerũ ſanies detegit & auxilia iuxta ſubiecti mali proprietates adhibet, hoc miniſterio nõ elationis occaſionẽ ſumit, ſed potiùs humilitatis, ſtudij, ac ſolicitudinis: ſic multo amplius cui medela infirmitatũ fraternitatis cõcredita eſt, velut omniũ miniſter & pro omnibus rationẽ daturus, meditari ac ſolicitus eſſe debet.* *Baſilius.*

Hoc

Hoc pacto recte aſſequitur ſcopū, velut Dn̄s dixit Luc. 22. Si quis vult inter vos eße primus, ſit omnium vltimus, & omniū miniſter. Hæc Baſil. D. Aug. in Reg. c. 43. ſic de Prælatis ſcribit. *Ipſe verò, qui vobis præeſt, nō ſe exiſtimet, poteſtate, dominātē ſed charitate ſeruiēte, fælicē. Honore corā vobis prælatus ſit vobis: timore corā Deo ſubſtratus ſit pedibus veſtris. Circa omnes ſeipſum bonorum operum præbeat exemplum: corripiat inquietos, conſoletur puſillanimes, ſuſcipiat infirmos, patiens ſit ad omnes. Diſciplinam libens habeat, metuendus imponat: & quamuis vtrumque ſit neceſſarium, tamen à vobis plus amari appetat, quàm timeri, ſemper cogitans, Deo pro vobis redditurum eſſe rationem. Vnde vos magis obediendo, non ſolum veſtri, ſed etiam ipſius miſereamini, qui inter vos quanto in loco eſt ſuperiori, tantò in periculo maiori verſatur.* D. Franciſcus in ſua Regula capit. 20. de Prælatorum humilitate ita docet. *Fratres, qui ſunt miniſtri & ſerui aliorū, fratres viſitent &c.* Et infra *Miniſtri tantam familiaritatem habeant erga fratres, vt dicere poſsint eis & facere, ſicut Domini ſeruis.* Quia (vt ibi expoſitores, & præcipuè Diuus Bonauentura adnotarunt) Prælati dicuntur miniſtri in ſpiritualibus, & ſerui in temporalibus. Et Hugo in eandem Regulam. *In nomine Miniſtri (ait) humilitas, in nomine ſerui vtilitas oſtenditur. Nam miniſtri debent eſſe ſerui, non Domini fratrum, miniſterium quidem, non dominium habentes: quia vtilitate, & miniſterio ſeruire, & miniſtrare debent. Et ideo Miniſtri & ſerui vocantur, Lucæ 22. Qui maior eſt veſtrum, erit miniſter veſter: nā Prælati tam humilitate, quam vitæ imitatione, Chriſto debent eſſe conformes, qui Matth. 20. ait, Filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare.*

Auguſtinus.

D. Franciſc.

Hugo.

(.?.)

Exhor-

Exhortatio ad Fratres.

TEXTVS.

VOs quoque (cæteri fratres) Priorem veſtrũ honorate humiliter, Chriſtũ potiùs cogitãtes, quàm ipſum: qui poſuit illum ſuper capita veſtra: & Eccleſiarum Præpoſitis ait. Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit. Vt non veniatis in iudicium de contemptu, ſed de obedientia mereamini vitæ æternę mercedem.

Auguſti. in Regula. ca. 23. Benedictus in Regu. ca. 4. & optimè in. 3. p. Regulæ ſocietatis Ieſu c. 1. n. 23 & Reg. monachorum c. 1. & monacharũ ca. 6. & præcipuè 8.

Gloſſa. V.

HIc iam ſubditos prouocat ad honorem debitũ Prælatis exhibendum. Honoratur autẽ dupliciter Prælatus à ſubditis. Primò, ſi eum ex corde & affectu diligant. Secundò, ſi eis reuerentiam & obedientiam præſtent. Quæ duo tùnc conuenienter fient, quando in Prælato potiùs Chriſti perſonam quàm hominis conſiderauerint: & ſic tùm de honore, tum etiam de obedientia mercedem habebunt.

Similem exhortationem in Regula Auguſtini inuenies, dùm c. 23. inquit. *Præpoſito tanquam Patri obediatur, multo magis Presbytero, qui omnium veſtrum curam gerit.* Benedictus. c. 72. *Deum timeant, Abbatem ſuum ſincera & humili charitate diligant, Chriſto omnino nihil præponant. Hæc Benedictus.* *Auguſtin.*

In hac igitur vltima Regulæ parte Albertus hanc conſiderationem circà Prælatos, vt in ipſis Chriſtum intueremur, tanquâm potiſsimam atque pręſtantiſsimam, in hunc locum reiecit, vt firmiùs noſtris mẽtibus ſemper inhęreret.

EPILOGVS REGVLÆ.

TEXTVS.

Opera ſupererogationis ſine cõſenſu Prælati non eſſe faciēda, D. Baſilius in breuioribus interrogatio. 138. Benedictus. c.39. ſuæ regu. Carthuſien. 2.p.ca. 10.nu. 25. & 28. & cõſtitutio Societatis.

HAEc breuiter ſcripſimus vobis, conuerſationis veſtræ formulam ſtatuentes, ſecundum quam viuere debeatis. Siquis autem ſupererogauerit, ipſe Dominus cum redierit reddet ei: vtatur tamen diſcretione, quæ virtutum eſt moderatrix. Actum Lugduni, anno Domini Milleſimo, Ducēteſimo, Quadrageſimo octauo, Domini Papę Innocētij. IIII. anno Quinto, Kalendis Septembris.

Gloſſa Vlti.

BReuē, compēdioſam tamē & vtilē viuendi normā noſtra Regula continet: quia ſæpè multis præceptis animus obrutus, oneri ſuccūbit. Ita verò hæc breuis proficiendi formula nobis à Regula eſt præſcripta, vt ipſa moneat, vltrà præfixā metam progrediendū: & vnicuiq; facultatē ſupererogādi, præuia diſcretione, cōcedat. Circà hāc tamen ſupererogationem, quā Regula hic Religioſis permittit, tria à nobis tractanda ſunt. Primum eſt, Omnibus maximè curandū eſſe, aliqua ſupererogationis opera facere. Secundū, qua ratione hæc cū diſcretione & obediētia faciēda ſunt. Tertiū, quę ſint ea, quæ vltrà pręcepta Regulę, noſtra Religio ſuis conſtitutionibus adiecerit: ac ſupererogauerit.

DVBIVM I.

An omnes Chriſtiani teneantur habere intentionem proficiendi in via virtutis, & Chriſtianæ perfectionis.

HVic dubitationi reſpondet Caietanus. 2.2. q. 186. artic. 2. ſupponendo, in hoc profectu tria poſſe conſiderari. Primum eſt, executio eorum, quæ vtilia videntur ad proficiendū. Secundum, Intentio exequendi ea, quæ ad hunc profectum cōducunt. Tertium, contēptus proficiēdi. *Caietanus.*

Primo, conſtat, ſi de exequutione loquamur tam interioris, quā exterioris actus, in hoc vel in illo opere eā omittere, nullum eſſe peccatū: vt ſi quis omittat exercitium actuū humilitatis, & alicuius operis Miſericordiæ, quando nō currit præceptū. Et ratio huius eſt: quia nulla lex obligat ad tale bonū exercendum, vt ſupponitur: & ſic nullum erit peccatum. Quare ſufficit, quòd quilibet Religioſus caueat offenſam Dei in his, quæ ſibi præcepta ſunt: licet alia, quæ ſunt ſupererogationis opera non faciat: Vt in ſimili propoſito, de quolibet Chriſtiano reſpectu mandatorum Dei, docet Gerſon, 3. p. tractatu de perfectione cordis, Alphabetico. 68. Lit. F. G. & H. *Nō peccat* (inquit) *ſi Chriſtianus conſilia nō adimpleat, ſi caueat offenſam Dei, & gratias agat Deo eò quod noluerit hominem amplius obligare, quàm ad præcepta: & non languet circa ad impletionem præceptorum, ſed diligenter, & ſtrenuè & integrè ea exercet*. Hæc ille. Et addit Gerſon, quòd aliquando Chriſtianus aliquas faciat ſupererogationes: quia, (vt ipſe ibidem notat, & Angeſtus inmoralibus ca. 8.) licet nullus teneatur ad conſilia, tamen vix cōtingere poteſt, vt homo præcepta debitè adimpleat, quin aliquando aliquid conſilij ſupereroget: ſaltem quoad intentionem voluntatis. Quæ proportionaliter Religioſis applicanda ſunt. *Gerſon.*

verba tamen. Facile enim lingua labitur, nec minus facile illabitur cordi, ita, vt multis inter loquendũ minus profuerit, quod propriã cohibuerint, dũ nõ cauerint alienã. Vtilis eſt frater, qui tibi loquitur: ſapiẽs eſt Religioſus ac timẽs Deũ: plus dico: Angelus eſt, & angelus lucis: etiã ſic caue tibi, ne audias vnde lædaris. Nec perſonã velim tibi ſuſpectã eſſe, ſed linguã: præſertim in ſermocinatione cõmuni. Bona quidẽ colũbæ ſimplicitas, ſed in hac parte ſerpẽtis quoque aſtutiã nõ omittas. Huc uſq; Bernar. Gregorius li. 7. Moral. c. 17. ſuper illud Iob. 6. *Ad increpãdũ tantũ eloquia concinnatis, & in ventũ verba profertis (inquit) In ventum verba proferre, eſt, otioſa dicere. Nã ſæpè, dũ ab otioſis verbis nequaquã lingua cõpeſcitur, ad temeritatẽ quoq; ſtultæ increpationis effrænatur. Nam, dum otioſa verba cauere negligimus, ad noxia peruenimus. Infra (Prouer. 27. Qui imponit ſtulto ſilentiũ, iras mitigat. Quod autẽ multiloquio quiſque ſeruiens, rectitudinẽ iuſtitiæ tenere non poſſit, teſtatur Propheta, qui ait. Vir linguoſus non dirigetur in terra. Hinc Salomon iterum dicit. In multiloquio peccatum non deerit. Hinc Iſaias ait: Cultus Iuſtitiæ ſilentium, videlicet, indicans, quia mentis iuſtitia deſolatur, quando ab immoderata loquutione nõ parcitur. Hinc Iacobus dicit. Si quis putat ſe religioſum eſſe non refrænans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum: huius vana eſt religio. Hinc rurſum ait. Sit autẽ omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum. Hinc iterum adiũgit: Lingua inquietum malum, plena veneno mortifero. Hinc per ſemetipſam nos veritas admonet dicens. Omne verbum otioſum, quod loquuti fuerint homines, reddẽt de eo rationem in die iudicij. Si ergo ratio de otioſo ſermone exigitur, penſandũ valde eſt, quæ pæna illud multiloquium ſequatur, in quo etiam per ſuperbiæ verba peccatur. Sciendum quoque eſt, quod ab omni rectitudinis ſtatu depereunt, qui per noxia verba dilabuntur. Humana etenim mens, aquæ more, circumcluſa, ad ſuperiora colligitur: Quia illud repetit, vnde deſcendit. Et relaxata*

deperit: quia ſe per infima inutiliter ſpargit. Quot enim ſuper uacuis verbis à ſilentij ſui cenſura diſsipatur, quaſi tot riuis extra ſe ducitur. Vnde & redire interius ad ſui cognitionem non ſufficit: quia per multiloquium exteriùs ſparſa, vim intimæ coſiderationis amittit. Totam igitur ſe ſe inſidiantis hoſtis vulneribus detegit; quia ſe nulla munitione cuſtodiæ circumcludit. Vnde ſcriptum eſt, Sicut vrbs patens, & abſque murorum ambitu, ita vir, qui non poteſt in loquendo cohibere ſpiritum ſuum. Quia enim murum ſilentij non habet, patet inimici iaculis ciuitas mentis: & cum ſe per verba extra ſemetipſam eijcit, apertam ſe aduerſario oſtendit: quam tanto ille ſine labore ſuperat, quantò & hæc eadem, quæ vincitur, contrà ſemetipſam per multiloquium pugnat. Infra. *Lingua ſub magni moderaminis liberatione frænanda eſt, non inſolubiliter liganda: ne aut laxata in vitium defluat, aut reſtricta, etiam ab vtilitate torpeſcat. Hinc per ſapientem dicitur. Sapiens tacebit vſque ad tempus: vt nimirum, cùm opportunum conſiderat, poſtpoſita cenſura ſilentij, loquendo quæ congruunt, in vſum ſe vtilitatis impendat. Hinc Salomon ait, Tempus tacendi, & tempus loquendi. Diſcretè quidem viciſsitudinum penſanda ſunt tempora: ne aut cùm reſtringi lingua debet, per verba ſe inutiliter ſoluat: aut cùm loqui vtiliter poteſt, ſemetipſam pigrè reſtringat. Quod benè Pſalmiſta conſiderans, breui poſtulatione complexus eſt, dicens. Pone domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circunſtantiæ labijs meis. Oſtium namque aperitur, & clauditur. Qui ergo ori ſuo nequaquàm ponit obſtaculum, ſed oſtium petijt, apertè docuit, quod & per diſciplinam retineri lingua debeat, & ex neceſsitate laxari, quatenus os diſcretũ & cõgruo tẽpore vox aperiat, & rurſum cõgruo taciturnitas claudat.*

D. Ioannes Chryſoſtomus de otioſis confabulationibus, Homilia 17. in Epiſtol. ad Epheſios capitul. 5. in expoſitione morali, ſic ait. *Nullus ſit nobis ſermo ocioſus.* Ex ocioſo

 quidem

quidē ſermone incidimus & in abſurdos. Præſens tēpus nō effūdēdi gaudij, ſed luctus eſt, tribulationū & lamētationū. Tu vero leniter vrbanis facetijs iocularis? Quis athletarū ſtadiū ingreſſus, relicta ſolicitudine cū aduerſario certādi, facetijs vtitur? Inſtat diabolus: circuit rugiēs, vt rapiat: omnia mouet ac tētat: omnia aduerſus caput tuū inuertit, extraq; nidū eijcere te molitur: dētibus ſtridet ac fremit: ignē ſpirat aduerſus ſalutē tuā: & tu ſedes, facetias effundēs, & quæ ſtulta ſunt, & ad rē nō cōueniūt, effutiēs? Poteris itaq; ipſum bene ſuperare? Ludimus dilecti? vis diſcere ſanctorū cōuerſationē? Audi Paulū dicētē. Trienniū (inquit) noctes ac dies nō deſtiti cū lachrymis admonere vnūquēque veſtrū. Si verò pro Mileſijs & Epheſijs: tātus vſus eſt diligētia, nō facetias loquēs, ſed cū lachrymis admonitionē inferēs: quid de alijs dici poterit? Audi vero, quid & Corinthijs dicat. Ex multa tribulatione (inquit) & anxietate cordis ſcripſi vobis per multas lachrymas. Et iterū. Quis infirmatur & ego nō infirmor? Quis offēditur, & ego nō vror? Quin audi, quid & alibi dicat. Nā & nos (inquit) qui ſumus in hoc tabernaculo, gemimus. Et per ſingulos dies (vt ita dicā) ex hoc mūdo migrare cupiēte Apoſtolo, tu rides, & ludis? Belli tēpus eſt, & tu quæ tripudiātiū ſunt, vſurpas? Nō vides bella gerētiū facies quo modo ſint triſtes, cōtractæ, ſupercilijs terribiles, & horrore plenæ. Vide aciē oculorū auſterā, cor excitatū ſaliēs & palpitās, animū collectū, tremētē, ac trepidātē (vt multā diſciplinā rerūque cōcinnitatē taceā) Itaque apud illos nō licet turpe verbū dicere, imo nec loqui quidē temerè. Multū ſilētij illis, qui in exercitu ſunt, ſibi inuicē mādātibus. Si ergo illi, quibus cū ſenſibilibus & carnalibus hoſtibus bellum eſt, quique nihil ex ſermonibus noceri poterunt, tanto vtuntur ſilentio: tu cui in ſermonibus bellum eſt, imo potior pars belli, eam tibi partem incautam relinques & nudam? An ignoras, quod hinc potiſsimum pluribus inſidijs obruimur? Ludis, deliciaris, facetias dicis, ac riſum moues, nihil iſta curās? Quot ſunt ex facetijs penuriæ, quot incō-

moda

moda, quot turpiloquia? Sed tales (inquis) non ſunt facetiæ. Verum audi, quod omnem facetiarum vrbanitatẽ reiecerit Apoſtolus. Belli tempus eſt, pugnæ, vigiliarum, cuſtodiæ, armaturæ & aciei. Nullum hic locũ habet ridendi tempus, illud enim mũdi eſt. Audi Chriſtum dicẽtem, Mundus (inquit) gaudebit, vos autem contriſtabimini. Malorum tuorum gratia crucifixus eſt Chriſtus: & tu rides? Alapis percuſſus eſt, tantaque cõmodi tui gratia ad auertẽdam tempeſtatẽ, quæ te occupabat, paſſus eſt & tu deliciaris? Et quomodo, quæſo, ipſum non magis ad iracundiam prouocas? Hæc ille. ¶ D. Bonauentura li. 3. Pharetræ c. 3. de multiloquio Gregorium referens in moralibus *Certum eſt* (inquit) *quod verboſus vir iuſtificari nequeat. Item. Mentis iuſtitia deſolatur, quãdo ab immoderata loquutione nõ parcitur. Idem Greg. in paſtoral. Quia murum ſilentij non habet, patet inimici iaculis ciuitas mentis: & cùm ſe per multa verba extra ſemetipſam eijcit, apertam ſe totam aduerſario oſtẽdit: quam ille tantò ſine labore ſuperet, quantò & hæc eadem quæ vincitur, cõtra ſemetipſam per multiloquiũ pugnat. In Prouerb. dicitur. Sicut vrbs patẽs & abſq; murorũ ambitu: ita vir qui nõ poteſt in loquẽdo cohibere ſpiritũ ſuũ.* Idẽ ſuper Ezech. *Valde difficile eſt, vt qui multa loquitur, nõ etiã mẽtiatur. Iſido. in Syno. Loqui multũ, ſtultitia eſt, & vox inſipientis in multiplicatione ſermonis. Idem. Multiloquium non declinat peccatũ: fluuius enim exundãs, cito colligit lutum.* Hucuſque Bona. Bonauent.

Ac deniquè Petrus Damianus ſilentium ſer. 2. de vitio linguæ his verbis commendat. *Curate ergo (fratres mei) cùm in uicẽ conuenitis, vt honeſtè, grauiter, & moroſe incedere ſtudeatis: quatenus debitæ mortificationis inſignia præferentes, & inter vos metipſos quietè ac pacificè fraterna valeatis charitate cõgruere, & extrinſecùs aduenientibus ſanctæ conuerſationis exempla præbere: præcipuè tamen, loquacitatis vitio ſeuerè ac vigilanter obſiſtere, prurienti linguæ frænum ſobrij moderaminis adhibere; ne (quod abſit) breuis horæ ſpatio*

perdatis (ocioſa loquendo) quod per plures dies acquiſiſtis orando: & nunc lingua leuiter effluat, quod mentem poſteà (pœnitendo) grauiter premat. Sæpè namque inter reliquos cibos vnus fortaſſe a comedente traijcitur, qui per plures dies poſtmodum occupã ſtomachum, minimè digeratur. Sic nimirum inter multa verba, quæ indiſcretè proferimus, impoſſibile eſt, vt non quandoque aliquid prodeat, quo deprimi mentis noſtræ ſtomachum ſentiamus: ac per hoc nequeat facile digeri, quia non poteſt obliuioni traditum, à cogitatione deleri. Nonnulli enim fratrũ, poſtquàm ſe aliquando ſiluiſſe meminerint, quadã (quaſi ex ipſo ſilentio) ſecuritate præſumpta, mox ad proferenda vana quælibet, & leuia defluunt: & non ad neceſſitatis iudicia, ſed ad voluptatis potiu petulantiam indiſcreta ora reſoluunt. Quibus profectò valde timendum eſt, ne magis Deum de vitio vaniſluæ verboſitatis offendant, quàm ſibi prius de ſilentij ſui cenſura placuerant. Deum ſi quidem, quem ſilentio & orationibus inſiſtendo, in ſe ſuſcipere fortaſſis antè meruerant, nunc vacando fabulis & ſermonibus ocioſis tantò periculoſius, quantò viciniùs perſequi non formidant. Et infra ait. Quid autem vaniloquio poteſt eſſe deterius, quod non modo per ſemetipſum, infœlicem animum lethaliter grauat, ſed & ipſam honeſtæ vitæ religionem, quæ hominem Deo iungit, euacuat, Iacobo teſtante, qui ait. Si quis putat Religioſum eſſe, nõ refrænans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, huius vana eſt Religio. Quibus nimirum verbis luce clariùs conſtat, quia in nihilum omnis noſtra Religio redigeretur, niſi ſolicitè immoderata linguæ laſciuia cõpeſcatur. Qui rurſus ait. Qui in verbo non offendit, hic perfectus eſt vir. Si viri perfectio in cuſtodia verbi ponitur, profectò patet, quia per effrænatæ loquacitatis incuriã, omnis etiã verſictæ vitæ cõpoſitio diſſipatur. Et ſi rẽ velimus diligenter inſpicere, deterius peccat plerũq; lingua quã vita. Nã etſi vigilanter animam noſtrã cuſtodire proponimus, tamen, quia propagati de carne cũ peccato ſumus, impediente ſæ-

pius ipſa carnis infirmitate, peccamus: ſed quicquid in humana conuerſatione delinquitur, fructuoſæ pænitẽtiæ remedio & crebris orationibus expiatur. Conſideremus ergo (Fratres chariſſimi) quàm graue ſit delinquere in lingua, quæ compũcti & amari cordis interpres, pro noſtris delictis efficaciter conſueuit orare: & eam vaniſsimæ loquacitatis vitio ream atque obnoxiam diuino conſpectui reddere, quæ nimirùm in ſuæ munditiæ puritate perſiſtens, noſtris reatibus poterat veniã obtinere. Vnde nõn immeritò per virum ſapientem dicitur. Flagelli plaga liuorem facit: plaga autem linguæ comminuit oſſa. Ecce, lingua oſſa non habet, & oſſa comminuit: quia, cum ipſa per ventoſa verba leuiter effluit, fortia atque robuſta virtutis noſtræ facta corrumpit. Nam cùm mors & vita ſit in manu linguæ, valdè cauendum eſt vitium, quod & manu ad feriendum vti dicitur vnde inaniter loquentis anima trucidetur. Vnde non inmeritò idem, qui ſupra, ſapiens dicit. Multi ceciderunt in ore gladij: ſed non quanti, qui interierunt per linguam ſuam. Duo autem vnicuique neceſſaria ſunt, qui ſe ab huius nequitiæ peſte cuſtodire deſiderat, vt (videlicet) & proprium os à ſuperuacuis ſermonibus comprimat, & aures etiam ab ineptis alienæ loquacitatis confabulationibus claudat. Quoniam hoc virus non ſolum eos, à quibus oritur, lethaliter inficit: ſed eos etiam, in quos perfunditur, pernicioſa tabe corrumpit. Vnde ſcriptum eſt. Sepi aures tuas ſpinis, & noli audire linguam nequam, & ori tuo facito oſtia, & ſeras auribus tuis. Aurum tuum, & argentum tuum confla, & verbis tuis facito ſtateram, & frænos ori tuo rectos, & attende, ne forte labaris in lingua, & cadas in conſpectu inimicorum inſidiantium tibi, & ſit caſus tuus inſanabilis in mortem. Salomon autem dicit. Qui cuſtodit os ſuum, cuſtodit animam ſuam: qui autem incõſideratus eſt ad loquendum, ſentiet malum. Nec enim credendum eſt, (fratres mei) Sanctos Doctores (noui ſcilicet ac veteris teſtamẽti) tot ſententias ſine cauſa aduerſus linguæ vitium protuliſſe. Niſi

 enim

enim huic morbo immane periculum ineſſe cognoſcerēt: nequaquam aduerſus hunc tam auſtere, tam multipliciter, tam vniformiter diſputarent. (Vt enim cætera teſtimonia ſacræ ſcripturæ prætercam) quem Apoſtolica verba illa non terreant, quæ de hac pernicie terribiliter intonat, dicens? Ecce (inquit) quantus ignis quàm magnam ſyluam incendit. Et Lingua ignis, vniuerſitas eſt iniquitatis: lingua conſtituitur in membris noſtris, quæ maculat totum corpus, & inflammat rotam natiuitatis noſtræ, inflammata à gehenna. Non autem in initio lingua ignis dicitur: quia ſicut de inſipiente Salomon dicit, Apertio oris illius, inflammatio. Si ergo ignis eſt, quæ omnem virtutum noſtrarum ſyluam incendit: ſi vniuerſitas eſt iniquitatis: ſi totum corpus ſua fœditate contaminat: ſi rotam noſtræ natiuitatis inflammat, ideſt, ſi omne meritum inſtabilis vitæ noſtræ, ſuæ damnationis incendio deuoratur: niſi linguam ſuam quis diſcreta moderatione cuſtodiat, quis de ſobrietate, quis de caſtitate præſumere, quis de ieiunijs, ſiue de vigilijs, atque alia ſe poterit bona operatione iactare? Ponamus ergo (fratres chariſſimi) frænum ori noſtro: non ex eo verba ſcurrilia prodeant: non fluxæ lætitiæ prorumpant. Non lingua veſtra (fratres) infirmi vitam detractione mordeat: non, bene currentis opera ſub vitæ huius incerto, præcipitanter extollat: non præterita facta vel dicta inaniter recitet: non quod à ſæcularibus agitur, inter fratres peſtilenter enarret. Seruemus & nos quod Paulus Coloſſenſibus præcipit, dicens. Sermo veſter ſemper in gratia ſale ſit conditus, vt ſciatis, quo modo oporteat vos vnicuique reſpondere. Sit ergo lingua veſtra modeſta, ſobria, pudica: ſit ori veſtro, ſaliua creſcente, lingua virgo: & niſi vtilitatis occaſio præbeatur, vſque in craſtinum ſiue perendie incorruptè ſeruetur. Portatis vobiſcū portatis (fratres mei) clauē cellulæ; portate clauē linguæ. Opponitis peſſulū oſtio: adhibete retinacula ſalubriter ori veſtro. Auceps nō emittit Accipitrē, niſi anſerē videat: & Monachus dimitat

linguã ſuã, ſi loquẽdi neceſsitas nõ aſsiſtat? Dedignatur venator catulum ſoluere, niſi lepus appareat: viliorẽ habeat Monachus linguã ſuã, quam ad nullius ſalutem vel cõmmodum inutiliter ſoluat? Sudat lapis in manu oppugnãtiũ mœnia: & incaſſum volat verbum de ore ſtantis in Eccleſiæ diſciplina: Arcus flexis cornibus fruſtrà nõ intenditur, & rationale os ad effundendum irrationabilia paſsim reſeratur. Parcitur pharetræ, vt ex ea ſagitta leuiter nõ exeat: nõ parcitur linguæ, vt mordax inquẽlibet, verbum, velut ictũ vulneris nõ infligat. Quid ad hoc fratres dicimus? qua nos argumentatione defendere: qua nos poſſumus artificioſa excuſatione purgare? Nunquid nõ facilius eſt atq; trãquillius, tacere, quàm loqui? Nunquid nõ laborioſius eſt, linguam per tot loquacitatis verba diſcurrere, quã in ſuo quietã ſilentio permanere? Vnde non immerito de quibuſdam per Ieremiam dicitur. Docuerunt linguam ſuam loqui mendaciũ: vt iniquè agerent laborauerunt. Laboraſſe dicuntur, vt iniquè agerent, qui tacendo vtique, ſine peccato melius quieuiſſent. Et ſi forte quemlibet fortẽ in ligua ſe fatigare iugiter delectat, Paulum audiat, quid dicat Corinthijs. Quid ergo fratres? cum cõuenitis, vnuſquiſq; veſtrũ Pſalmum habet, doctrinã habet, Apocalypſim habet, linguã habet, interpretationẽ habet, omnia ad ædificationẽ fiãt. Si quem ergo tædet, linguã ſuã rigida ſilentij cenſura cõpeſcere: orando, pſallendo, legendo ſiue etiã ædificationis verba proferendo, ſtudeat eã ſalubriter exercere: ne, cui nũc ardet lingua in loquẽdi cõcupiſcentia, dãnationis ſuæ poſtmodũ cõburatur in pœna. Neque enim negligenter audiendũ eſt quod diues ille petebat refrigerari linguã ſuã, quia cruciabatur in flãma: quia enim, iuxtà Apoſtolicam ſententiam, humana lingua à Gehenna, hoc eſt, à gehennalibus incolis nunc dicitur inflammari: non immeritò poſtmodum flammis vltricibus tradita, cum eiſdem ſimul meretur aduri. Vndè non incongruè de peruerſa lingua per Sapientem dicitur. In flãma (inquit) ſua cõburet iniuſtos: qui derelinquit Deũ, incidet in illã, & exardebit

in illis

in illis, & non extinguetur in illis: quaſi Leo, quaſi pardus lacet eos. Illud & quantæ formidini, quanto nobis debet eſse terrori, quod veritas ait. Omne verbum ocioſum, quod loquuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij. Audiat vaniloqua lingua, audiat lingua ocioſa, audiat lingua ſcabioſa, lingua (inquã) quæ velut ſcabiẽ quãdã atque pruritũ patitur, niſi ſemper quodãmodo acuto ſuperuacuæ loquutionis vngue ſcalpatur. Audiat, & paueſcat: intelligat, & circà terribilẽ ſententiã perhorreſcat. Audiat terrorẽ iudicij de ore ipſius iudicaturi. An nõ habet aures, vt poſsit audire, quæ & manũ habet vt poſsit occidere? Mors enim & vita in manu linguæ. Audiat ergo quod de ore veritatis dicitur, & ſubtili meditatione diſcutiat, quòd minatur. Omne verbũ (inquit) quod loquuti fuerint homines, reddẽt de eo rationẽ in die iudicij. Ponamus itaq; vt ocioſum verbũ (ſi cõtra ſacræ ſcrip. ſentẽtias fas eſt dicere) leue ſit & exiguũ omnino peccatũ. Sed quid milio breuius? Quid penna leuius inuenitur? Verũtamẽ, ſi pennarũ vel miliorũ innumerabilis multitudo cõgeritur, neceſſe eſt, vt portãtis ceruix, velut ſub graui lapide immoderãter preſſa frãgatur. Ex humẽtibus quoq; ſaxis, tenuis quidẽ & rara gutta diſtillat: ſed ſi vas ſubeſſe ſpacio lõgiore permittitur, ita plenũ, ac ſi profluẽs vnda diſcurreret, inuenitur. Paruæ equidẽ, ſed innumeræ ciniphes, ſuperbi Pharaonis & totius Ægypti ſuperauere virtutẽ. Breue tẽpus eſt hora, ſed dũ hora horæ cõtinua ſucceſsione cõiũgitur, totius vitæ noſtræ curſus impletur. Nemo itaque ſemetipſum deſpiciat (fratres mei) ſed peccatũ, quia leue arbitratur eſſe dũ penſat, graue videatur in eius æſtimatione, cũ numerat. Quid enim durius ſaxo? Quid aqua liquidius? Et tamẽ à quodã ſapiẽte dicitur: Gutta cauat lapidẽ, cõſumitur annulus vſu. Nimirũ & omnis animæ noſtræ fortitudo ac ſoliditas deſtruitur, ſi aſsiduis innũdatiũ & quodãmodo pluuiarũ verborũ fluxibus atteratur, quãuis & leuiter ſe pecaſſe quis aſſerat, cũ Apoſt. dicat. Qui legẽ præterit Deũ inhonorat. Porro ocioſis verbis aſſuet⁹, duplici procul dubio

eulddubio culpæ videtur obnoxius: quia diuinas laudes, ad quas humana cõditio aſsiduè prouocatur, abijcit, & ſuperfluæ loquacitati, à qua prohibetur, inſiſtit. Sicut de quibuſdã Hieremias dicit. Duo mala fecit Populus meus, me dereliquerũt fontẽ aquæ viuæ, & foderũt ſibi ciſternas diſsipatas, quæ cõtinere nõ valẽt aquas. Quæ nimirũ Prophetæ verba etiã de ocioſa loquẽtibus poſſunt nõ incõueniẽter intelligi: qui derelicto fonte aquæ viuæ (hoc eſt, poſtpoſito verbo vitæ) ora ſua ciſternas faciũt, ex quibus nõ noui, ſed veteris hominis verba proferũt: quẽadmodũ nõ recẽtẽ de fonte, ſed ſentinoſam potius aquã de ciſterna proferũt & quia labia ſua moderata diſcretione reprimere neſciũt, ciſternæ diſsipatæ aquas nequeũt cõtinere. Notãdũ ſanè quia ſicut auis aduolãs exponitur ramo cuiuſlibet arboris, ſic malignus ſpiritus plerũq; veniẽs incidit linguæ incõſideratè loquẽti: & inordinatũ quid inde curſu ſermonis per ſurreptionẽ ſuadet effluere vnde poſt modũ veniẽs (quaſi cõgeſta dimicãdi materia) cor hominis valeat impugnare. Intra cõſciẽtiã ſuã, fratres chariſsimi, vnuſquiſq; redeat in ſe, culpã quã dicimus recognoſcat. Sæpe nãq; aliquid loquimur negligẽter, vnde poſt modũ ad ſilẽtij noſtri cuſtodiã redeũtes, tãtã ingruẽtiũ cogitationũ moleſtiã patimur vt vix tolerare poſsimus. Et pænitet quidẽ omnino, tã incautè noxia protuliſſe, ſed remedium non occurrit: quia quod ſemel emiſſum volat, non poſſumus reuocare. Vnde Flaccus ait. Et ſemel emiſſum volat irreuocabile verbum. Oramus, pſallimus: ſed euellere de corde noſtro infixum ſpinæ illius aculeum nõ valemus. Tũc veteranus hoſtis, cũ mẽtẽ noſtrã in tãto verſari turbine cõſpicit, victor & inſultãs gaudet, ſe quaſi fructus de ſuo labore colligere, quos in malè veraci terra linguæ noſtræ meminit ſeminaſſe. In quo videlicet facto quid aliud quã Turdelã imitatur, quæ ex eo, quod digerit, moritur? Ex ei⁹ quippe ſtercore plãta naſcitur, de cuius humore viſcus cõficitur, quo poſt modũ & ipſa capiatur: atq; ex eo, quod prius fuerat cibus eius, agitur, vt & ipſa poſt modũ ſit cibus alienus. Ita ergo cũ immũ

da

da quæq; ac vana proferimus, quid aliud quã làqueos, nobiſmetipſis loquẽdo cõpingimus: quibus ab aſtutis aucupibus (hoc eſt à malignis ſpiritibus) capiamur? Sæpè autẽ ſermo noſter nõ loquẽti, ſed audiẽti pugnã generat, ita, vt cor eius in odiũ illius, qui cõtraria verba protulerat, vehemẽter accẽdat: etſi facultas adſit nõ tã verba verbis reddere, quã malæ retributionis actibus parat reſpõdere. Hæc aũt in ipſa verborũ cõfabulatione parui pẽdẽda nobis videtur, & leuia: ſed cũ ad orationũ ſecreta recurrimus, reducta protinus ad memoriã, dura prorſus & intolerabilia iudicamus. Quapropter (dilectiſsimi fratres mei) ſtudeamus nosmetipſos intra ſilẽtij clauſtra reprimere, & linguas noſtras à vanis & inutilibus eloquijs cohibere. Anima nãque noſtra superni Regis eſt ſponſa, cui, accepto pignore ſancti ſpiritus, ſignaculo fidei eſt dotata. Maneat ergo in penetralibus virgo, nõ indecẽter in publicũ prodeat: nõ per oris limẽ egreſſa, inſuper vacua verba cũ ſæcularibus inaniter ſe fundat, ne, cũ eã ſpõſus à modeſta pudicitiæ ſuæ grauitate deuiare cõſpexerit, quãdoq; obiurgãs dicat. O pulchra inter mulieres, egredere & abi poſt veſtigia gregũ. In cubiculo ergo ſuo, virginali more reſideat, oris oſtium clauſum teneat, & nũquã, niſi quæ ad expectãdũ ſpõſi cæleſtis aduẽtũ pertinẽt, loquutura procedat. Sub vmbra ſilẽtij reprimat ſe, ne decolor videatur, ab omni æſtu negotij ſæcularis abſcõdat ſe, vt nõ immerito poſsit cãtare alacri voce, ſub vmbra illius, quẽ deſiderabã ſedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me in cellã vinariã: ordinauit in me charitatẽ. Solẽt aũt ſpõſæ nobiliũ, diuerſas pigmẽtorũ ſpecies mãdẽdo per ora reuoluere: vt aduenientibus pro eis flagrãtius valeãt ac ſuauius redolere. Anima etiã noſtra, cepas, allia, & quicquid terrenæ prudẽtiæ acritudine feruet, prorſus abhorreat: caſiã vero aſsiduæ orationis ſtactẽ ſacræ lectionis, Pſalmodiarũ cinnamomũ, & cũcta odoramẽti ſpiritualis aromata iugiter fragrare cõtẽdat. Chriſtus ſit omne quod loquitur, omne quo delectatur, omne quod ſapit, omne quod viuit. Chriſtũ ſpiret, Chriſtũ flagitet Chriſtum

ſtũ æſtuet, Chriſtũ ore pronũtiet, Chriſtũ aſsidua cordis meditatione pertractet. Hactenus Petrus Damianus & cæteri Patres qui tãtopere ſilẽtiũ cõmẽdãt: vt interim omittam (ne prolixior videar) Magnum Greg. qui in tractatu in quadrageſimi ieiunij ſilentium, optime grauiterque, vt ſolet, linguæ damna ſilentijque vtilitates deſcripſit.

Exhortatio Prioris ad Humilitatem.

TEXTVS.

TV autem frater Brocarde, & quicũque poſt te inſtitutus fuerit Prior illud ſemper habeatis in mente, & obſeruetis in opere, quod Dñs ait in Euangelio. Quicunque voluerit inter vos maior fieri, erit miniſter veſter: & quicũq; voluerit inter vos primus eſſe erit veſter ſeru⁹.

Gloſſa. IIII.

IN hac & ſequẽti exhortatione inuicẽ Priorẽ monet adhumilitatẽ, & fratres vt Priorẽ ſuũ venerẽtur, honorẽt, eiq; obediãt. Et ſic duo hoc loco à Regula ſignificãtur. Primũ Prælati erga ſubditos modeſtia, & humilitas. Secũdũ ſubditorũ erga Prælatũ fidelitas, & obediẽtia. Circa primũ D. Baſi. in Regulis fuſius explicat interr. 30. Præfectũq; ſic inſtituit *Baſilius.* *Præfectum: (ait) ne elatũ faciat dignitas, vt ne ipſe à beatitudine humilitatis excidat, aut etiã elatus, in iudiciũ incidat Diaboli. Verũ illud credat quod pluriũ cura, pluriũ eſt miniſteriũ. Quẽadmodũ igitur qui multis ſauciatis miniſtrat, & ſingulorũ vulnerũ ſanies detegit & auxilia iuxta ſubiecti mali proprietates adhibet, hoc miniſterio nõ elationis occaſionẽ ſumit, ſed potiùs humilitatis, ſtudij, ac ſolicitudinis: ſic multo amplius cui medela infirmitatũ fraternitatis cõcredita eſt, velut omniũ miniſter & pro omnibus rationẽ daturus, meditari ac ſolicitus eſſe debet.*

Hoc

Hoc pacto recte aſſequitur ſcopũ, velut Dñs dixit Luc. 22. Si quis vult inter vos eſſe primus, ſit omnium vltimus, & omniũ miniſter. Hæc Baſil. D. Aug. in Reg. c. 43. ſic de Prælatis ſcribit. *Ipſe verò, qui vobis præeſt, nõ ſe exiſtimet, poteſtate, dominãtẽ ſed charitate ſeruiẽte, fælicẽ. Honore corã vobis prælatus ſit vobis: timore corã Deo ſubſtratus ſit pedibus veſtris. Circa omnes ſeipſum bonorum operum præbeat exemplum: corripiat inquietos, conſoletur puſillanimes, ſuſcipiat infirmos, patiens ſit ad omnes. Diſciplinam libens habeat, metuendus imponat: & quamuis vtrumque ſit neceſſarium, tamen à vobis plus amari appetat, quàm timeri, ſemper cogitans, Deo pro vobis redditurum eſſe rationem. Vnde vos magis obediendo, non ſolum veſtri, ſed etiam ipſius miſereamini, qui inter vos quanto in loco eſt ſuperiori, tantò in periculo maiori verſatur.* D. Franciſcus in ſua Regula capit. 20. de Prælatorum humilitate ita docet. *Fratres, qui ſunt miniſtri & ſerui aliorũ, fratres viſitent &c.* Et infra *Miniſtri tantam familiaritatem habeant erga fratres, vt dicere poſsint eis & facere, ſicut Domini ſeruis.* Quia (vt ibi expoſitores, & præcipuè Diuus Bonauentura adnotarunt) Prælati dicuntur miniſtri in ſpiritualibus, & ſerui in temporalibus. Et Hugo in eandem Regulam. *In nomine Miniſtri (ait) humilitas, in nomine ſerui vtilitas oſtenditur. Nam miniſtri debent eſſe ſerui, non Domini fratrum, miniſterium quidem, non dominium habentes: quia vtilitate, & miniſterio ſeruire, & miniſtrare debent. Et ideo Miniſtri & ſerui vocantur, Lucæ 22. Qui maior eſt veſtrum, erit miniſter veſter: nã Prælati tam humilitate, quam vitæ imitatione, Chriſto debent eſſe conformes, qui Matth. 20. ait, Filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare.*

Auguſtinus. D. Franciſc. Hugo.

(.?.)

Exhor-

Exhortatio ad Fratres.

T E X T V S.

VOs quoque (cæteri fratres) Priorem veſtrũ honorate humiliter, Chriſtũ potiùs cogitãtes, quàm ipſum: qui poſuit illum ſuper capita veſtra: & Eccleſiarum Præpoſitis ait. Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit. Vt non veniatis in iudicium de contemptu, ſed de obedientia mereamini vitæ æternę mercedem.

Auguſti. in Regula. ca. 23. Benedictus in Regu. ca. 4. & optimè in. 3. p. Regulæ ſocietatis Ieſu c. 1. n. 23 & Reg. monachorum c. 1. & monacharũ ca. 6. & præcipuè 8.

Gloſſa. V.

HIc iam ſubditos prouocat ad honorem debitũ Prælatis exhibendum. Honoratur autẽ dupliciter Prælatus à ſubditis. Primò, ſi eum ex corde & affectu diligant. Secundò, ſi eis reuerentiam & obedientiam præſtent. Quæ duo tùnc conuenienter fient, quando in Prælato potiùs Chriſti perſonam quàm hominis conſiderauerint: & ſic tùm de honore, tum etiam de obedientia mercedem habebunt.

Similem exhortationem in Regula Auguſtini inuenies, dùm c. 23. inquit. *Præpoſito tanquam Patri obediatur, multo magis Presbytero, qui omnium veſtrum curam gerit.* Benedictus. c. 72. *Deum timeant, Abbatem ſuum ſincera & humili charitate diligant, Chriſto omnino nihil præponant. Hæc Benedictus.* *Auguſtin.*

In hac igitur vltima Regulæ parte Albertus hanc conſiderationem circà Prælatos, vt in ipſis Chriſtum intueremur, tanquâm potiſsimam atque pręſtantiſsimam, in hunc locum reiecit, vt firmius noſtris mẽtibus ſemper inhęreret.

EPILOGVS REGVLÆ.

TEXTVS.

Opera ſupererogationis ſine cõſenſu Prælati non eſſe faciẽda, D. Baſilius in breuioribus interrogatio. 138. Benedictus. c. 39. ſuæ regu. Carthuſien. 2. p. ca. 10. nu. 25. & 28. & cõſtitutio Societatis.

HAEc breuiter ſcripſimus vobis, conuerſationis veſtræ formulam ſtatuentes, ſecundum quam viuere debeatis. Siquis autem ſupererogauerit, ipſe Dominus cum redierit reddet ei: vtatur tamen diſcretione, quæ virtutum eſt moderatrix. Actum Lugduni, anno Domini Milleſimo, Ducẽteſimo, Quadrageſimo octauo, Domini Papę Innocẽtij. IIII. anno Quinto, Kalendis Septembris.

Gloſſa Vlti.

BReuẽ, compẽdioſam tamẽ & vtilẽ viuendi normã noſtra Regula continet: quia ſæpè multis præceptis animus obrutus, oneri ſuccũbit. Ita verò hæc breuis proficiendi formula nobis à Regula eſt præſcripta, vt ipſa moneat, vltrà præfixã metam progrediendũ: & vnicuiq; facultatẽ ſupererogãdi, præuia diſcretione, cõcedat. Circà hãc tamen ſupererogationem, quã Regula hic Religioſis permittit, tria à nobis tractanda ſunt. Primum eſt, Omnibus maximè curandũ eſſe, aliqua ſupererogationis opera facere. Secundũ, qua ratione hæc cũ diſcretione & obediẽtia faciẽda ſunt. Tertiũ, quę ſint ea, quæ vltrà pręcepta Regulę, noſtra Religio ſuis conſtitutionibus adiecerit: ac ſupererogauerit.

DVBIVM I.

An omnes Chriſtiani teneantur habere intentionem proficiendi in via virtutis, & Chriſtianæ perfectionis.

HVic dubitationi reſpondet Caietanus. 2.2. q.186.artic.2.ſupponendo, in hoc profectu tria poſſe conſiderari. Primum eſt, executio eorum, quæ vtilia videntur ad proficiendū. Secundum, Intentio exequendi ea, quæ ad hunc profectum cōducunt. Tertium, contēptus proficiēdi. **Caietanus.**

Primo, conſtat, ſi de exequutione loquamur tam interioris, quā exterioris actus, in hoc vel in illo opere eā omittere, nullum eſſe peccatū: vt ſi quis omittat exercitium actuū humilitatis, & alicuius operis Miſericordiæ, quando nō curerit præceptū. Et ratio huius eſt: quia nulla lex obligat ad tale bonū exercendum, vt ſupponitur: & ſic nullum erit peccatum. Quare ſufficit, quòd quilibet Religioſus caueat offenſam Dei in his, quæ ſibi præcepta ſunt: licet alia, quæ ſunt ſupererogationis opera non faciat: Vt in ſimili propoſito, de quolibet Chriſtiano reſpectu mandatorum Dei, docet Gerſon, 3.p.tractatu de perfectione cordis, Alphabetico.68.Lit.F.G.& H. *Nō peccat* (inquit) *ſi Chriſtianus conſilia nō adimpleat, ſi caueat offenſam Dei, & gratias agat Deo eò quod noluerit hominem amplius obligare, quàm ad præcepta: & non languet circa ad impletionem præceptorum, ſed diligenter, & ſtrenuè & integrè ea exercet.* Hæc ille. Et addit Gerſon, quòd aliquando Chriſtianus aliquas faciat ſupererogationes: quia, (vt ipſe ibidem notat, & Angeſtus inmoralibus ca. 8.) licet nullus teneatur ad conſilia, tamen vix cōtingere poteſt, vt homo pręcepta debitè adimpleat, quin aliquando aliquid conſilij ſupereroget: ſaltem quoad intentionem voluntatis. Quæ proportionaliter Religioſis applicanda ſunt. **Gerſon.**

dicemus:)ſed tantum dicit abſolutè:ſufficiat mihi præcepta adimplere.

Quoad Secundũ verò,in quantũ reſpicit intentionẽ proficiendi,nẽpè, quando quis habet animũ & intentionẽ non proficiendi ampliùs,nec faciendi id,quod melius aut perfectius eſt,ſed tantũ proponit ſeruare mãdata,alia verò omnino,& poſitiuè nõ vult ſeruare,nec vltrà mãdata proficere: hunc quidẽ ſine dubio peccare dicendũ eſt: vt docet Caiet. dicta.q.186.art.2.quia firmat animũ contrã ſpiritualẽ profectum,&, quantum eſt de ſe,directè ponit obicem Spiritui Sancto & gratiæ Dei:quod eſt peccatum, & culpa. Verùm non eſt tam graue peccatum,ſicut ſi hanc intẽtionem iuramento vel voto confirmaret:quia tunc propter maiorẽ animi firmitatem contrà gratiam,& propter maiorem irreuerentiam,quando fit ex voto vel iuramẽto, eſt peccatũ mortale:quod non contingit,quando ſolùm fit ſine iuramento vel voto:quia ſolùm tunc eſt peccatum veniale, cùm non tranſgrediatur aliquod præceptum, ad ſalutem neceſſariũ. Et cum hac intentione ſaluari poteſt dilectio Dei ſuper omnia: quamuis(vt ſupra diximus)hic ſtatus valdè periculoſus ſit.Quod confirmari poteſt ex teſtimonijs Sanctorum, nupèr adductis. *Caietanus.*

Ex his ergo infertur, quod ſi exequutio vel intentio vltrà progrediendi omittatur in hoc vel illo opere: non erit peccatũ,& aliquando nec veniale.Si verò quis habeat intẽtionẽ ſeruandi ea,ad quæ ſub pręcepto tenetur,& omittere alia bona ſupererogationis ſiue conſilij, quæ conducunt ad ſpiritualem profectum:tũc ipſe peccat venialiter, quia, quãtum eſt deſe,ponit obicem Spiritui Sancto. Hæc Caietani Doctrina,quæ his duabus propoſitionibus clauditur,communiter à Thomiſtis recepta eſt indicto arti.2.vt ſupra.Eã etiam tenet Corduba in Regulam Beati Franciſci.c. 1.q.3. vbi de Religioſis loquens, docet,eos peccare, ſi intendant nunquam proficere, ſeù non facere alia bona, neque alio modo meliora,quàm ſua Regula vel conſtitutionibus taxãtur.*Et peccabunt*(inquit)*eò grauius, quò magis eos decet intendere perfectioni,quàm alios Chriſtianos.* *Thomiſtæ. Corduba.*

Quod ad Tertiũ verò attinet,dicendum eſt,quòd quãdo

quis omittit alia opera ſupererogationis excontẽptu, tunc mortaliter peccabit: quia contẽnens conſilia diuina, ipſum Deum contemnit. Interuenit autem huiuſmodi contemptus, vt docet Caietanus vt ſupra, quando homo refugit ſubijci conſilijs diuinis, vt conſilijs: & profectui charitatis, vt profectui charitatis: vt perfectiori viæ. Si quis autem ſpiritualem profectum, & diuina conſilia reueretur, ſed, quia nõ obligatur ad illa, & non ſunt neceſſaria ad ſalutem, non vult illa amplecti, & nihil curat de illis, quantùm ad ſuum profectum: talis verè non contemnit: & ſic non peccat mortaliter, ſed tantùm venialiter, quia omittit (vt diximus) intentionem, & exequutionem ſui profectus.

Ex his infero, quòd opera ſupererogationis licet abſolutè nullo modo ſint ſub præcepto: tamen contemptus eorũ eſt ſub præcepto. Deinde non habere contrariam intentionem ad illa, eſt ſub præcepto: licet tantùm obliget ad veniale. Quare Regula noſtra meritò ad opera ſupererogationis nos inducit, cùm ait, *Siquis autem ſupererogauerit &c.*

Secundo infero, eſſe maximè laudabile, alia opera vltra id, quod pręcipitur, conari adimplere. Nam, cùm omnes Religioſi teneantur ad perfectionem tendere, laudabile eſt, non ſolùm media ſibi ad hunc finem determinata, ſed etiã alia plura exequi: vt faciliùs finem conſequantur. Neque hæc ſingularitas vitium reputari debet: quia tunc aliquis ſingularitatis vitio notaretur, cũ media neceſſaria, & quæ ſub pręcepto ſunt omitteret; & alia ſupererogationis exeqi retur: vel cum iſta propter vanam gloriam, vt ipſum ſingulariter ſanctum alij iudicent, faceret. Maximè vero laudabile eſt (vt admonet Caſsianus lib. 11. ca. vltimo) omni ſtudio quidquid in conuerſatione fratrum minimè communis vſus recepit, vt potè quod inani ſubijcitur gloriæ, declinare; & ea, quæ nos poſſunt inter cæteros notabiles reddere, quibuſque nobis, quaſi ſolis ea facientibus, laus apud homines ſit comparanda, ſummoperè vitare. Quod in exteriori diſciplina eſt intelligendum; quam communem cum alijs ſeruare, laudabile eſt.

Caßianus.

D V-

DVBIVM II.

An hoc, quod Regula monet de ſupererogationis operibus, intelligi debeat etiam ſine Superioris licentia?

PRo affirmatiua parte huius dubitationis in primis vrget Regulæ textus expreſſus, qui nos ad hæc excitat opera: nec requirit Superiorum interuentum, ac facultatem. Igitur, illis prorſus neſcientibus & ignorantibus, hæc laudabiliter fieri poſſunt. Secundo, quia Deus nos hortatur ad bene operandum, ſecundũ illud Eccleſia. 9. Quodcũq; poteſt manus tua, inſtãter operare: ſed vbi adeſt cõſiliũ Dei, fruſtrà hominũ expectatur beneplacitũ. Ergo non eſt neceſſe, voluntatẽ Prælatorũ præcedere ad huiuſmodi opera. Et cõfirmatur ex authoritatibus D. Auguſtini, & D. Bernardi præcedenti dubio allatis: vbi docẽt, ſemper proficiendũ & ſupererogandũ: & nullã mentionẽ faciũt de licẽtia Prælati. Et ſimiliter videtur pugnare pro hac ſentẽtia illud Pauli, *Nolite ſpiritum Dei extinguere &c.* Tertio. Quia Sanctorũ vita nobis imitanda eſt: multos verò Sanctos in ſpiritualibus profeciſſe nouimus, & multa bona opera patraſſe ſine Prælatorum conſilio, vt conſtat de multis Eremitis, qui ſolitariam vitã degentes, Prælatos minimè conſulere potuerunt. Vltimò, quia id, quod eſt occaſio alicuius vanæ glorię, oportet, nos ſedulò fugere: ſed adire frequenter Prælatum pro conſilio vel licentia ad agendũ aliquid ſupererogationis, occaſio eſt inanis gloriæ & propriæ æſtimationis, nam inimicus facilè ſuggerit complacentiam de hoc, quod Prælatus nos æſtimet viros perfectos, & maioris profectus ſtudioſos; ergo licitè hoc ſæpè abſque Prælatorum interuentu ſit.

Eccleſi. 9.

Auguſti.
Bernardus.

Sit Prima propoſitio. Si Prælatus præciperet abſolutè, vt nullus aliquod ſupererogationis opus faceret: ei non

eſſet obediendum. Hoc ex eo conſtat, quia illicitum præcipit, nam præcipit contra conſiliũ Dei, & contra ſpiritualẽ profectũ, ob quod in animis ſubditorum obicẽ ſpiritui ſancto ponit: & ſic ei minimè eſſet in hac re parendum. Verũ eſt tamen, quod ſi Prælatus in aliquo particulari caſu, & ob aliquam rationabilem cauſam, præciperet, nequis vltra id quod in communi fit, aliud ſupererogaret: tunc ſubditus obedire teneretur, quia licitè præcipit, & ſic inobedientiæ culpam incurreret, qui contrarium ageret.

Dico Secũdo, ſi Prælatus præciperet, vt nihil extraordinariè fieret ſine eius licentia: tunc ſubditi tenentur obedire. Ratio eſt, quia Prælatus, cùm ſit Dominus noſtrarum actionum exteriorum, poteſt licitè prohibere, nequid fiat ſine eius examine: quia ipſe vult ſcire, in quibus, vel qualiter ſubditi exerçeantur, quibus laboribus & pœnitentijs onerentur, ne fortè errent, vel indiſcretè ſuccumbant, vel impotentes fiant ad alia onera communitatis, quæ ex præcepto tenentur adimplere. Et ſic, cùm in his iuſtè præcipiat, ei obedientia debetur: præcipuè cum in hoc ipſe non intendat ſpiritualẽ profectum impedire, ſed tantũ ſubditis prouidere & cõſulere, vt pro viribus onus ſuſcipiãt, vel ne ea aggrediantur, quæ potiùs eorũ ſpiritui noxia, quàm vtilia eſſe poſſunt: quod facilè ſubditi, ſi proprio iudicio regantur, prævidere non poſsunt. Hęc concluſio magis ex ſequenti conſtabit.

Sed dices. Prȩlatus tantùm eſt ſuperior Religioſorum in his, quæ ad Regulam concernũt: ſed hoc eſt ſupra Regulã: ergo in his nõ valet ſeſe intromittere. Reſpondeo, quod hęc etiam ad regulam ſuo modo pertinẽt: nã Regula monet, vt fiant hęc opera: & ideò Prælatus ea poteſt moderari, & examinare vt Superior. Secundo, (& hæc eſt ratio præcipua): quia omnia, quæ ad Regulæ adimpletionẽ reducuntur, poteſt Prælatus licitè iubere; & præterea omnia impedimenta remouere. Quare hæc opera, de quibus loquimur, poſſunt reduci ad Regulæ obſeruantiã, in quantùm poteſt quis per hæc exteriora opera incapax fieri, vel minus habilis ad ea, quę in Regula mãdãtur exequẽda. Et ſic Prȩlatus poteſt illũ ab his retrahere. Ob hãc enim rationẽ poteſt omnia ſubdito

ditorũ vota irritare & annullare:& pręcipuè ea,quæ de bono non præcepto neq; in lege Dei neque in Regula fiunt.

Quibus poſitis, ſolùm eſt difficultas in eo caſu, nempè, quando Prælatus non prohibuit abſolutè huiuſmodi opera fieri,nec præcipit, vt non fiant: ſed merè negatiuè ſe habet. An tunc liberum ſit & optimum, ea opera ſine Prælati licentia facere:vel ſaltem æquè bonum ac ſi cum licentia fierent:vel denique non malum?

Dico Tertio,in hoc caſu non eſſe peccatum, neq; inobedientiam,inconſulto Superiore ſimilia opera facere. Patet. Nam hoc opus ex ſuo obiecto eſt bonum, nec vlla circunſtantia vitiatum, quia ſi aliqua vitiari poſſet, maximè in obedientia: ſed ſupponimus, nullum eſſe Prælati mandatum:ergo hoc opus bonum,& meritorum erit. Imò, etiam ſi contrarium Prælatus præciperet;in Religionibus, vbi Prælatorum mandata non obligant ad culpam, nullum eſſet peccatum:vt alibi in tractatu de voto obedientiæ docuimus,quamuis magna eſſet imperfectio,& non modicum errandi periculum.

Dico Quarto, Periculoſum valde eſt,& non ita meritorium,iſta opera facere ſine Prelati obedientia.Hoc dictum, in quo eſt tota huius difficultatis vis, fuſè probandum eſt.

Et primò id expreſsè docet Diuus Benedictus in ſua Regula.c. 49. vbi agens de Quadrageſimæ tempore, ſic ait. *Ergo his diebus augeamus nobis aliquid ad ſolitũ penſum ſeruitutis noſtræ,orationes peculiares,ciborũ,& potus abſtinentiã: & vnuſquiſq; ſuprà menſuram ſibi indictam aliquid propria voluntate cum gaudio Sancti ſpiritus offerat Deo: & ſubtrahat corpori ſuo de cibo, de potu, de ſomno, de loquacitate. &c. Hoc ipſum tamen(ait)quod vnuſquiſq; Deo offert, Abbati ſuo ſuggerat,& cũ eius fiat oratione, & volũtate. Quia quod ſine permiſsione Patris ſpiritualis fit, præſumptioni deputabitur, & vanægloriæ: non mercedi. Ergò cum voluntate Abbatis omnia agenda ſunt.* Hæc D. Benedictus: vbi nihil ſine voluntate Abbatis, & eius oratione ſiue permiſsione, quæ hic pro expreſſa voluntate ſumitur, vt ex præcedentibus & ſubſequentibus conſtat,faciendum eſſe decernit. *Benedictus.*

D.Baſilius ſermone.5.exercitatio. *Verà autẽ* (ait) *& perfecta obedientia ſubditorum erga Præfectum in hoc declaratur, vt non ſolum ab abſurdis ex conſenſu Præfecti abſtineãt: ſed neq; ea, quæ laudabilia ſunt, citra illius conſenſum faciant.* Et huius reddit rationem ſerm.2. exercitationis, his verbis. *Si itaque repereris per gratiam Dei bonorum operũ Doctorẽ: ſerua apud te ipſum, vt nihil præter ſententiam ipſius facias. Quidquid enim extrà ipſum fit, furtum eſt & ſacrilegium, ad mortem ducens, & non ad vtilitatem: etiam ſi tibi bonum eſſe videatur. Si enim bonum eſt, cuius gratia occultè & non in propatulo fit? Interroga cogitationem tuam, per dexteram deprædari te volentem; per bonas nimirum diſciplinas, ſiniſtras tibi actiones ſubornantem. Ne velis aggredi incantationem ſerpentis, cùm inexpertus ſis artis incantandi: ne fortè attractis ſerpentibus, ab ipſis implicêris. Deindè, Impotens ad reſiſtendum ipſis exiſtens, ſine miſericordia ab ipſis conſumaris.* Hæc vt ſupra Baſilius. Et idem in Regulis breuioribus interrogatione.138. aliam rationem huius concluſionis affert, dum inquit. *Si verò quis ſe ampliori onere, quàm communi, opus habere putat, ſiue in ieiunio ſiue in vigilijs, ſiue in quacunque alia re: reuelet hanc rem his, quibus communis cura commiſſa eſt: ob quam* (videlicet) *cauſam, putat, ſe ampliori onere indigere: & quod ab ipſis approbatum fuerit, obſeruet: ſæpê enim alio potiùs modo, id, quod ſufficiens eſt neceſſitati, fieri oportebit.* Vbi Magnus Baſilius etiam maiori onere, ac diſtrictiori vita indigentibus non permittit, pro ſuo arbitrio ſuis humeris maiora, quam communia, onera imponere: quia(vt ipſe ait) fortè alia via huic neceſſitati occurrendum erit, quæ ſufficiens ſit: quod Prælati iudicio penſandum eſt.

D.Ioannes Climacus. Diuus Ioannes Climacus gradu.25. *Qui ductore caret, etiam ſi ſapiens ſit, ſæpè tamen errat in via. Sic qui ſuam voluntatem ac iudicium in hac via ſpirituali ſequi decernit,*

licet

licet omnem omnium ſapientiam ſolus obtineret, facile tamen in exitium animæ ruet. Optime quoque Diuus Bernardus, harum rerũ peritiſsimus Magiſter, ſermone. 77. in cãtica, *Quàm multi* (inquit) *ex hoc arrepto tramite periculoſiſſimè aberraſſe comperti ſunt; nimirum ignorãtes aſtutias Sathanæ, & cogitationes ipſius, factum eſt, vt qui ſpiritu cæperant, carne conſummarentur, abducti turpiter, lapſi damnabiliter. Seductori dat manum, qui dare diſsimulat præceptori.* Hæc Bernardus. Bernardus.

Caſsianus collatione. 16. c. 11. *Ipſe Sathanas transfigurat ſe in Angelum lucis, vt obſcuram ac tetram caliginem ſenſuum pro vero lumine ſcientiæ fraudulenter effundat. Qui niſi humili & manſueto corde ſuſcepti, manſuetiſsimi fratris vel probatiſsimi ſenioris reſeruentur examini, & eorum iudicio diligenter excuſsi, aut abijciantur, aut recipiantur à nobis: ſine dubio venerantes in cogitationibus noſtris pro Angelo lucis Angelum tenebrarum, grauiſsimo feriemur interitu. Quam perniciem impoſsibile eſt euadere quenquam, ſuo iudicio confidentem.* Hoc ipſum, quod Caſsianus, omnes etiam diſciplinæ ſpiritualis authores vno ore tradiderunt. Caßianus.

Diuus Gregorius hanc etiam veritatẽ confirmat. Is enim in lib. Regũ c. 2. *Melior eſt* (inquit) *obedientia, quã victima, & auſcultare magis, quàm offerre arietũ adipem: quia longe altioris eſt meriti, propriam voluntatem alienæ ſemper voluntati ſummittere, quàm magnis ieiunijs corpus atterere, aut per compunctionem ſe in ſecretiori ſacrificio mactare. Quid eſt adeps Arietum, niſi pinguis & interna deuotio? melior eſt tamen obedientia.* Et, vt teſtimonijs Patrum finem imponam, accedat vltimò idem Gregorius, qui luculenter admodûm hanc concluſionem corroborat. Is enim lib. 32. moralium. c. 17. *Illum* (ait) *Sine dubio ſublimioris diſcipulatus ordinem aprehendere; qui, relictis omnibus quæ exterius poſſederat, etiã internas voluntates frangere parat: vt ſe alterius voluntatibus ſubdens, non ſolùm prauis deſiderijs, ſed ad* D. Gregor. Idem.

per

perfectionis cumulm etiã in bonis votis ſibimet renuntiet, & cuncta, quæ agenda ſunt, ex alieno arbitrio obſeruet. Hunc hoſtis callidus tantô molliùs alloquitur, quantô ab excellentiori deijcere ardentiûs conatur: moxque virulenta ſuggeſtione blãdiens, dicit. O quanta per temetipſum miranda agere poteris, ſi nequaquàm te iudicio alterius ſubdis. Cur profectum tuum ſub ſtudio meliorationis imminuis? Hæc blãdiens inſinuat: ſeorſum verò in voluntatibus eius proprijs, exercendæ ſuperbiæ cauſas parat. Hactenus Gregorius. Ex cuius, & aliorum Patrum teſtimonio cõſtat, quantô melius, quantò perfectiùs, quantô ſecuriùs ſit, omnem ſuum arbitrium relinquere, quàm id retinere, etiam bene vtendo: & quàm periculoſum è contrario ſit, proprio vti iudicio & regimine, & ſine Præpoſitorum ductu & conſilio, opera etiam bona aggredi.

Sed reſtat, vt id etiam rationibus oſtendamus. Et prima, ſit. Nam qui ſine ſui Rectoris ſiue Prælati conſilio aliquid aggrediuntur, ſæpè in ipſis bonis operibus, quæ agunt, in oratione, in ieiunijs, vigilijs &c. ad minùs poſſunt aliquid propriæ voluntatis, imò & multùm immiſcêre. Quantum autem de propria voluntate inſeritur; tantum de bonitate operis minuitur. Ergo multô melius erit, ſi hæc ex obedientia fiant.

Dices, te habere pro duce, Dei voluntatem, illiq; velle per ſimilia opera placere. Sed huic obiectioni maximè aduerſatur, quia voluntas Dei ſæpe obſcura eſt & incerta, & frequenter in ea percipienda plures errores, & variæ perplexitates oriri ſolent. Deindè, (quod etiam argumentũ magnũ eſt,) quod in ea conijcienda & interpretanda proprium ſenſum adhibes, ac proinde etiam aliquid tui iuditij. Melius autem eſt, ità vitam inſtituere, vt nihil penitus de tuo immiſceas. Nã hæc eſt vera abnegatio, quam Dominus præcipit, vt noſmetipſos ita deſeramus, vt nihil noſtrum retineamus. Nec paruum ſuperbiæ ſignũ eſt, velle, te ipſum in dignoſcenda Dei voluntate regere. Nam (vt rectè ait Diuus

Climacus. Ioannes Climacus, gradu. 25.) Humilis ſemper abominatur voluntatem ſuam, velut ſeductricem & errantem.

Et

Et quamuis omnes eius cogitationes & facta Diuinæ Regu læ congruẽtia ſint: adhuc tamen non ſequitur voluntatem ſuam, nec credit ſenſui ſuo. Nã (vt recte Diuus Auguſtinus. 14. de Ciuitate. c. 13. *Vbi dixiſti, Meus ſenſus ſufficit mihi: ibi defe ciſti, vbi tuo conſilio placuiſti.* *Auguſtinus.*

Et confirmatur: quia hunc eſſe Dei morem certò nobis conſtat, vt cum ipſe per ſe vel per Angelos illuminare omnes poſſet, malit tamẽ, homines ab hominibus doceri: quod & propter mutuam charitatem aliquando fit: aliquando tamen, & ſæpius, vt dum alter alteri ſubijcitur, humilitatem exerceat. Hoc Caſsianus collatione. 2. c. 24. Samuelis exem plo demonſtrat, quem Dominus ſuamet Doctrina erudire noluit, ſed ſemel & iterũ ſenẽ Heli voluit adire: & quem ad ſuum vocabat obſequiũ, eius tamen, qui veluti ei ſuperior erat, licet ſanctitate inferior, inſtitutione informari voluit. Actorum quoque 10. Cornelium ab Angelo alloquente, ad Petrum pro Doctrinæ inſtitutione remiſſum fuiſſe legimus. Et (quod magis eſt) ipſum Apoſtolũ Paulum, quẽ Do minus tanti fecit, vt ipſe nõ per Angelos ſed ſeipſo eum vo caret act. 9. & quem vno verbo inſtruere poterat, ad Ananiam mittit: *Surge* (inquiens) *Et ingredere ciuitatem, & ibi dicetur tibi, quid te oporteat facere.* Quem locum Diuus Bernardus in ſermone de conuerſione Beati Pauli aptè Religioni applicat, quam Religioſi ingrediuntur, vt edocti per hominem, diſcant quæ ſit voluntas Dei. Omnibus igitur tã per fectis, quàm imperfectis, tam doctis, quàm indoctis diuina prouidentia medijs alijs hominibus lumen impertiri ſolet. *Caſsianus.* *Actor. 10.* *Bernardus.*

Secundo eadem veritas efficaciter comprobatur: quia qui Prælati obedientiam ad ſimilia opera prærequirit, ſi licentiam obtineat, iam exercet actum obedientiæ, & abnegationis proprij iudicij & voluntatis in hac re, & inſuper præſtat opus à ſe concupitum, & illius meritum conſequitur: ſi verò à Prælato licentiam non obtinet, prædicta omnia etiam conſequutus eſt. Nam in primis propriam volun tatem & iudicium in hac re depreſsit ac abnegauit, & præ tereà operis, quod nitebatur facere, merito minimè fruſtra tur: cum voluntas apud Deum pro facto reputetur. Ille verò, qui non accerſito Prælato, & abſque eius licentia opus

quan-

quantumuis bonum præſtat, tantùm facit illum actum, qui in ipſo bono opere exercetur, mercedem tamen obedientię non conſequitur, imò ſe exercens in propria voluntate & iudicio, in ipſo opere multum de merito amittit, & fortè, imò certiùs propriæ quęſitioni intēdit. Quare ille loco mercedis ac retributionis, iudicium, & pœnā ſubibit. Rectè igitur Bernar. Sermone. 71. in Cant. tractās illa verba Iſai. 58. Quare ieiunauimus & nō aſpexiſti? humiliauimus animas noſtras & neſcijſti? Ecce in die ieiuni veſtri inuenitur volūtas veſtra &c. *Si in die* (inquit) *ieiunij mei inuenitur voluntas mea, non tale ieiunium elegit ſponſus, nec ſapit illi ieiunium meum, quod non lilium obedientiæ, ſed propriæ voluntatis vitium ſapit. Ego autem non ſolùm de ieiunio, ſed de ſilentio, de vigilijs, de oratione, de lectione, de opere manuū, poſtremò de omni obſeruatione Monachi, vbi inuenitur volūtas ſua in ea, & nō obedientia Magiſtri ſui, id ipſum ſentio, minimè prorſus obſeruantias illas & ſi bonas in ſe, tamē inter lilia, id eſt, inter virtutes deputādas. Grāde malū propria voluntas, qua fit, vt bona tua tibi bona non ſint: quia nihil omninò, quod propria inquinatum ſit voluntate, guſtabit is, qui paſcitur inter lilia.*

Nec timendum eſt, quod Prælati noſtrum deſiderium & profectum impediant. Nam ſi hoc ad gloriam Dei tēdit, & ipſi Deo gratum exiſtit, Deus Prælati cor facile inclinabit, vt facultatem ad tale deſiderium exequendū tribuat, & ſanctis in hac re intentionibus ſubditorum faueat, vt ex Sancta ſcriptura feciſſe accepimus, cùm Sāctus Daniel ſimul cū ſocijs ſuis abſtinentiam ſeruare voluit: quia cùm rogaſſet tunc Principem Eunuchorum, vt ſibi ad hoc facultatem tribueret, (ait ſacer textus,) *Dedit autē Deus Danieli gratiam & miſericordiam in conſpectu Principis Eunuchorum.*

Tertia ratio. Quia qui proprio nititur iudicio, ſine Superioris facultate opus quantumuis bonum aggrediens, maximis ſe periculis exponit. Nā, vt Benedictus ait vt ſupra, vanæ gloriæ ei deputabitur & non mercedi: & Baſilius ſacrilegium reputat. Quæ occaſionaliter ſunt intelligenda & quaſi initiatiuè: nempe, quòd his operibus abſque obediētia pe

ractis,

ractis, initiũ vanæ gloriæ & infidelitatis circà Prælatum ſumitur. Exponit ſe prętereà varijs erroribus. Nã, vt ijdẽ Baſilius, Bernardus, & Gregorius relati docẽt, hoc ſerpens antiquus intẽdit, vt per bona opera ſeducat ſubditos, vt ſeipſos regere velint, & ſic eos à Prelatorũ ductu, & prouidentia ſeparatos facilè ſeducat, & in varios trahat errores. Vnde D. Dorotheus Doctrina. 5. Omnes virorũ ſpiritualium lapſus & interitus ad proprium iudiciũ, quo ſeipſos diſcernere voluerunt, tanquã ad primariam radicem reducit. Et denique Caſsianus collatione. 2. c. 11. *Nullo namq;* (ait) *vitio tam præcipitẽ Diabolus Monachum pertrahit, ac perducit ad mortem, quàm cùm neglectis conſilijs ſeniorum, in ſuo ſibi iudicio perſuaſerit, ac diffinitione, Doctrina ve confidere.*

Baſilius, Bernardus. & Gregor. relati.

D. Doroth.

Caßianus.

Dico Quinto. In noſtra Regula nemini datur facultas ſupererogãdi abſq; Prelati conſilio & obedietia. Hoc dictũ in primis patet: quia noſtra Regula intelligẽda eſt ſecundũ ſanũ ſenſum, & magis accomodatũ ad ſpirituale profectũ: hic enim eſt finis Regulæ. Neq; quiſquam ſanæ mentis credere aut ſuſpicari poterit, Regulã diuino ſpiritu dictante factam nobis indicare, aut præcipere viam, non quæ ad ſalutẽ, ſed quæ ad interitũ ducat. Eiuſmodi verò eſſet hæc, ſi vnicuiq;, inconſulto ſuperiore, liceret maiora onera vel alia à Regula ſibi imponere. Conſtat enim ex dictis, quantum ſit hoc detrimentum. Quare, quãdo Regula monet, vnumquemq; in melius proficere & maiora his ſuperaddere, intelligẽda eſt cum Superioris licentia. Quod mihi ex eo probatur, quòd cũ hæc ſit cõmunis Sanctorũ Patrum ſententia; non eſt credendum, ab ea Regulam noſtram voluiſſe diſcedere.

Secũdo probatur: quia Regula in hac parte non præcipit, ſed potius inuitat, & monet ad ſupererogandũ: hæc autẽ admonitio ſiue conſiliũ non excludit obedientiã, aut Prælatorũ diſcretionẽ. Nã ſimiliter omnes ſancti, quotquot in Eccleſia fuerunt, ſuadent hanc ſupererogationem & ſpiritualem profectum, vt ex præcedenti dubio latiùs conſtat. At, ſtante hoc Sanctorum conſilio, ſancti viri ſemper docuerunt, adhùc requiri Prælatorum obedientiam, vt prædicta ſupererogatio rectè & debitè fiat. Ergo nihil obſtat Regulæ conſilium, quin in his operibus debeamus ſemper

Præ-

qui currit; illuminari neceſſe eſt in omnibus diſcretionis; quia mater virtutū eſt, & conſummatio perfectionis. Hæc nimirum docet, Ne quid nimis. At verò, quia omnino rara iſta auis eſt in terris, huius diſcretionis locū in vobis (fratres) ſuppleat virtus obedientiæ: vt nihil plus, nihil minus, nihil aliter, quā imperatum ſit, faciatis. Rectè igitur & congruè vbi noſtra Regula monet, vt in ſupererogationibus diſcretione vtamur, exponi debet, *Diſcretione*, ideſt, conſilio & obedientia Prælatorum, ſiuè ſeniorum.

Dixi, *Seniorum*: quia fortè aliquando continget, Prælatū ita eſſe timidum aut tepidum, vt nullam præbeat licentiam, nec ſimilia opera ei multûm placeant: & tunc eligendus eſt confeſſor, aut Pater ſpiritualis, vir pius & prudens; & eius conſilijs & diffinitionibus in omnibus ſtādum erit. Tutiùs tamen eſt, quando id commodè fieri poteſt, Prælatum adire, & eum conſulere. Nam Prælatis cùm Deus ſubditorum regimen commiſerit, ab illis præcipuè vult ſubditos gubernari.

Vnde ad primum argumentum in oppoſitum ex nuper dictis conſtat. Ad ſecundum, Quòd Deus nō ſolùm mouet nos, vt recta operemur; ſed vt rectè & debitè ea operemur. Rectè autem operari, eſt, cum debitis circunſtantijs opus perficere: quarum vna ex potiſsimis eſt diſcretio, quæ in eo conſiſtit, vt ſubditi in omnibus Prælatorum conſilio regantur. Ad confirmationem dicitur, ſanctos exhortari nos ad proficiendum quolibet momento: iſte autem profectus verè & propriè acquiritur per obedientiam: aliâs enim vertitur in defectū: neque per hanc ſpiritus Dei extinguitur, ſed potius accenditur.

Ad Tertium Reſpondetur, omnes viros perfectos & ſanctos ſemper hanc viam proficiendi obſeruaſſe, vt conſtat ex Caſsiano dicta collatio. 2. Eremitæ verò, qui hoc obediētiæ præſidio deſtituti fuerunt, vel in initio ſuæ conuerſionis aliorum Doctrina inſtituti ſunt, vel ſi hoc caruêre, ſemper animi præparationem habebant ad recipiendum aliorum conſilium & inſtructionem, ſi adeſſet: & ob id à Deo illuminari meruerunt. *Caßianus.*

Ad vltimum reſpōderi poteſt, omnia in hac vita mortali plena eſſe laqueis, & periculis. Quare illud eligendum eſt,

Hh quod

quod minori periculo ſubeſt:minus autem periculum eſt vanæ gloriæ,quàm proprij iudicij & voluntatis. Nam per hoc ad innumera alia aditus patefit. Quare eligendum eſt magis,omnia cum obedientia agere, etiam ſi aliquo vanæ gloriæ periculo exponamur, quàm ex propria voluntate, & iudicio bonum quodcunque operari:quia hoc, vt ex dictis conſtat, perículoſiſsimum eſt: Periculum verò vanæ gloriæ paulatim obedientiæ merito extinguitur.

DVBIVM VIt.

Quæ ſint opera ſupererogationis, quæ nunc in noſtra Religione ſuprà Regulam obſeruari præcipiuntur?

QVum in Regula,vt præcipua media ad conſequendam perfectionem, tam oratio & meditatio ſcripturarum continua,quàm alia arctioris vitæ documenta præſcribâtur,quæ magni ſatis ponderis videri poterant: Religio tamen noſtra diuino conſilio ac fauore excitata, & adhuc rigidioris ac diſtrictioris vitæ zelo ducta,ſupra id,quod Regula præcipit, multa alia moleſta & acerba corpori,maturè ſupererogauit.

Circà primum,nempe,orationem mentalem, quæ in Regula diu ac noctu exerceri decernitur,cùm nulla huic præcepto additio fieri poſſet,ad commodiorem tamen eius obſeruantiam,duas integras ac determinatas orationis horas ab omnibus ſimul tenendas ſtatuit:alteram primo mane,alteram verò veſpere: in quibus omnes ſimul ad orationem in choro conuenire debent:quia, vt optime noſter Vualdenſ. de ſacramentalibus titulo. 1.c.2.num. 11. ait, Oratio cõtinua & ſine intermiſsione,penitus extinguetur, niſi orationi certis horis,alijs curis & negotijs omiſsis, ſtudeamus. Quod ex Auguſtino in Epiſtola ad Probam confirmat.

Vvaldenſ.

Auguſtinus.

Et

Et nos D. Baſilium in ſimili propoſito loquentem inducamus, qui in Regulis fuſi. interrogatione. 37. ſic ait. *Nec verò quia omni tempore gratiarum actio & lege præcepta eſt, & noſtræ vitæ neceſſaria ſecundùm naturam & rationem demonſtrata eſt: negligere ob id oportet conſtituta orationibus in fraternitatibus tempora, quæ neceſſaria delegimus, vno quoque propriam quandam recordationem bonorum à Deo habente. Diluculum quidem, vt primi motus animæ ac mentis oblationes ſint Dei, & nihil aliud curandum ſuſcipiamus, priuſquàm notione de Deo delectati ſimus: velut ſcriptum eſt Pſal. 76. Memor fui Dei, & delectatus ſum. Neq; corpus moueamus ad operationē priuſquàm faciamus quod dictum eſt Pſal. 5. Ad te orabo Domine, manè exaudies vocem meam: manè aſtabo tibi &c.* & infra. *Cæterum cōpleta die gratiarum actio fiat de his, quæ in ipſa data ſunt nobis, aut recte facta.* Ecce apud Baſilium rationem, ob quam, non obſtāte communi de iugi oratione conſilio, oportuit, certas horas deſignari: & vnam mane, alteram veſpere opportunas cenſet. Baſilius.

Determinata etiam ſunt prædicta orationis tempora, & cautū, vt omnes ſimul ad oratione conueniāt, propter magnum emolumentum, quod ex multorum ſocietate ſolet prouenire. Nam Sacra ſcriptura diuinitus traditum eſt Eccleſ. 4. *Si dormierint duo, fouebuntur mutuò: vnus quomodo caleſiet?* Ad hoc igitur frigus repellendum, ac ſpiritum accidiæ qui ſolitarie orantem ſæpè ſolet inuadere, propulſandum, nihil aptius quàm vt duo foueantur mutuo: & quò plures fuerint, eò etiam magis calorem augeri, ac multiplicari neceſſe eſt. Sic enim videmus, viridem adhuc ſtipitem inter alios ardentes carbones eadem illorum flamma facilè comburi. Sic prorſus nobis euenire ſolet: nam ſeparatim orantes, frequentius languemus: alijs autem hominibus orationis ardore incenſis permixti, illorum exercitijs nullo labore incaleſcimus: & ob eam cauſam, inter alias, communis eſt inter nos in duobus illis deſignatis temporibus oratio. Eccli. 4.

Præterea orationem mentalem maximè iuuat vocalis (vt ſupra c. 7. de Horis canonicis monſtrauimus) hæc autē in nobis ita exercetur, vt cùm liberum eſſet in canendis Horis, ſuauiorem concentum eligere, ſine modulatione tamen aliqua ſimpliciſsimus quidam pſallendi modus inſtitutus

ſit: quod & orationi, & pœnitentium ſtatui maximè congruebat, vt ſupra c. 7. ex Auguſtino tradidimus. Et tandem quotidianum examen ab omnibus, in choro conuenientibus, antè meridianum prandium faciendum in noſtris conſtitutionibus ſtatuitur: quod itidem orationis feruorem, ne extinguatur, maximè iuuare ſolet.

Ad ſecundum verò, quod carnis caſtigationem ac vitæ aſperitatem reſpicit, reduci poſſunt ea omnia, quæ moleſta & acerba tam in cibo & veſtitu, quàm in reliquo victu in cōſtitutionibus decernuntur. Hęc enim omnia ad ingentem, atq; indiſruptam orationis perſeuerantiā tendunt, & ad perpetuam mentis ducunt puritatem: quod latius pręfati ſumus dubio tertio, noſtrarum præfationum.

In primis igitur, nudis pedibus noſtri ordinis profeſſores incedere debent, ita tamen, vt ſandalijs ex canabe vel ſparto confectis vti liceat. Ac proindè calligæ, niſi neceſſitate itineris vel infirmitatis, ferri prohibētur. Prætereà corporis indumenta, ſiuè Religioſorum veſtes fieri debent ex ſargia, quæ Hiſpanè dicitur, *Sayal*, o, *Xerga*, coloris griſſei: & hæc ſtricta eſſe debere decernitur. Neque vlli permiſſum eſt, alias veſtes ferre, aut poſſidere, præter habitum, & exteriorem tunicam, & interiorem ex ſtamenia confectam.

Ad dormiēdum inſuper nulla ratione culcitris vti licet, ſed omnes pro ſtramentis, corticibus arborum vel tabulis cum copertorijs ſimplicibus vel duplicibus vtuntur. Vltrà quæ, ad maiorem corporis caſtigationem, omnibus anni diebus alternatiuè (excepta die Dominica) omnes in communi diſciplinā accipiunt, quæ durat quandiu cum cātu dicitur Pſalmus, *Miſerere mei*, cum Antiphona, *Chriſtus factus eſt pro nobis, &c.* & tribus orationibus, nempe, *Protege Domine famulos tuos*, ſecunda pro Eccleſia: & tertia tandem pro Rege, ſcilicet, *Quæſumus omnipotens Deus, vt Rex noſter Philippus.* Quæ diſciplina communis ita inuiolabiliter accipitur, vt vix prima die Paſchæ intermittatur. Quibus addo id, quod quotidie in Refectorio poſt cœnam vel collationem omni tempore fit, tum, vt zelator aliorum culpas Prælato referat; tum, vt etiam ipſi fratres, nemine compellente, ſuas (etiā

ſecre-

ſecretas)confiteantur: vbi etiam pro earum caſtigatione frequenter à Præſidente publica vapulant diſciplina.

Conſtitutionibus etiam noſtris diſtrictè cauetur, ne quis in cella ſua aliquid particulare, præter id, quod omnibus cõceſſum eſt, habeat: & ſic nec vnum quidem pomum etiam Prælato in cella reſeruare, ſine magna pœna licet. Cellulæ etiam ſupellex ſimplex & pauper omnibus tribuitur: ita, vt præter lectulum & aliquos libros, quos à libraria communi mendicatos habere ſolent, qui ſtudijs vacant, & vnam vel alteram imaginem, nulla alia vtenſilia inueniantur. Nec non in communi, præter paupertatem, quam regula præcipit, ijs etiam, quæ licitè habere permiſſum erat, vt ſunt capellaniæ, & alij ex alijs cauſis redditus, Religio omnino renũciauit. Et inſuper humiles domus, & vtenſilia vilia poſſidentur, quæ æquè omnibus ſunt communia. Adhuc autẽ in Refectorio mappæ omninò prohibitæ ſunt: vbi communis mẽſa ſternitur tam Priori Generali, quàm alijs, & æquales pictantiæ omnibus diſtribuuntur: neque in hac parte inæqualitas aliqua permittitur, niſi pro euidenti neceſsitate. Omnes etiam ad communia officia Monaſterij, nullo excepto, niſi quem neceſsitas eximit, per ſeptimanam deputantur tam Prælati quàm ſubditi.

Denique cùm Regula tantùm præcipiat, ab Exaltatione Sanctæ Crucis vſque ad Dominicam Reſurrectionis ieiunare: Religio, præter ieiunia in alijs temporibus ab Eccleſia inſtituta, in omnibus vigilijs B. Mariæ Virginis, in vigilia corporis Chriſti, & tribus diebus Rogationum, & in omnibus Ferijs ſextis per annum adiecit.

Nec illud eſt omittendum, quanto cum rigore in eſu carnium procedatur: quanta diſtrictione ſilentium ſuis temporibus, & locis obſeruetur: quanta cura peculiares inter Religioſos confabulationes etiam alijs temporibus caueantur: & inſuper, quàm difficiliter ſæcularibus aditus ad alloquendos Religioſos pateſiat, ità, vt ſine licentia, (neque omnes tamen, ſed quos Prælatus expedire viderit) ad eorum colloquutionem minimè admittantur. Ob quam cauſam maximè Nauarrus in conſilijs conſilio decimo de Regularibus, ordinem Chartuſienſ. commendat.

Hæc ſunt, quæ conſtitutiones noſtræ ſupra id quod Regula continet, in aſperitate vitæ & alijs ſupererogauerunt. Omitto nunc ſtrictum obedientiæ vinculum, ſine qua nec bibere vtique licet: paupertatis arctiſsimam profeſsionem, & alia aſperiora exercitia, & Religioſas functiones, quæ vt in plurimum duriores, ac ſenſui repugnantes ſunt.

Chryſoſtom. Aptè ergo Chryſoſtomus in Timoth. Homil. 14. de monaſterijs loquutus eſt, dicens: *Verè domus luctus ſunt Monaſteria, vbi ſaccus, cinis, ſolitudo, ieiunium, terræ accubatio: vbi nullus riſus, nec ſæcularium rerum turba: omnia pura à nidore, ſanguine, tumultu, turbatione, &c.* Et cũ idem in hoc ſtatu tam plura aſpera ac acerba conſpiceret, vniuerſos Religioſos (meritò) crucifixos appellandos cenſuit. Nec tamẽ nos tãta vitæ arctitudo deterreat, aut frangat. In hac enim cruce, in hac ſolitudine, in hoc viuendi modo, licet in ſpecie aſpero & odioſo, quæ ſolatia, quæ ve gaudia inueniantur, ſolus nouit, qui ipſa accipit. Nam vt Iſraelitis olim, cum ſiti laborarent, ſilices ipſi aquas concedebant, & ſi aliquando amariores aquæ occurrerent, ligno ſtatim immiſſo reddebantur dulces: ſic in iſto arctiſsimo vitæ inſtituto, licet interdum intuentibus aliqua ita grauia appareant, vt ſolo aſpectu deterreant: eadem tamen (cùm in rem ventum fuerit) non minus quam dulces aquæ delectant: fitq; diuina prouidentia, vt aqua de petra, oleumque de ſaxo duriſsimo educatur. Accedit prætereà diuina gratia, quæ iugum hoc à facie olei, quod ab ea dimanat, facit computreſcere. Neq; hic tamen finis. Nam dùm ſpes illius vitæ & mercedis æternæ, quam ſibi quiſque proponit, attenditur; neceſſe eſt, vt id ſentiamus, quod Sanctus Bernardus, qui omnes has corporis moleſtias & vitę aſperitates ſemini comparat, in quo iaciendo etiam ſi damnum aliquod ſequi videatur, inſipiens tamen eſſet, qui eius damni metu ſeminare deſineret, cùm multò maius ſit lucrum, quod percipitur. Eius verba referam. Ait enim in Pſalmo Qui habitat ſermone, 10. *Quomodo dicunt nobis carnales? Crudelis eſt vita veſtra: non parcitis*

Bernardus. *carni veſtræ. Eſto, non parcimus ſemini, in quo ei magis parcere poteramus. An non melius eſt, illud renouari & multipica-*

plicari in agro, quàm in horreo putrefieri? ſic vos parcitis carni veſtræ. Simus nos crudeles interim non parcendo: at vos planè parcendo crudeliores, ſiquidem etiam nunc caro noſtra requieſcit in ſpe. Hæc Bernardus. Cui optimè Auguſtinus de verbis Domini ſermone. 9. ſubſcripſit. *Quàm facilè* (inquit) *toleratur quælibet aduerſitas temporalis, vt æterna pœna vitetur, æterna requies comparetur.* Hactenus Auguſtinus. Reſtat enim poſt hanc vitam illa vita & illa merces, quam oculus non vidit, & quæ in cor hominis non aſcendit: & tunc dabitur nobis pro cinere corona: oleum gaudij pro luctu: pallium gaudij pro ſpiritu mœroris, vt Eſaias c. 6. prædixit. Et inſuper cum Patre, & Filio, & Spiritu Sancto perfruemur æterna gloria. *Auguſti.* *Eſaiæ. c. 6.*

F I N I S.

SALMANTICÆ

Excudebat Ioannes Ferdinandus.

M. D. XC. IX.

Hæc ſunt, quæ conſtitutiones noſtræ ſupra id quod Regula continet, in aſperitate vitæ & alijs ſupererogauerunt. Omitto nunc ſtrictum obedientiæ vinculum, ſine qua nec bibere vtique licet: paupertatis arctiſsimam profeſsionem, & alia aſperiora exercitia, & Religioſas functiones, quæ vt in plurimum duriores, ac ſenſui repugnantes ſunt.

Chryſoſtom. Aptè ergo Chryſoſtomus in Timoth. Homil. 14. de monaſterijs loquutus eſt, dicens: *Verè domus luctus ſunt Monaſteria, vbi ſaccus, cinis, ſolitudo, ieiunium, terræ accubatio: vbi nullus riſus, nec ſæcularium rerum turba: omnia pura à nidore, ſanguine, tumultu, turbatione, &c.* Et cũ idem in hoc ſtatu tam plura aſpera ac acerba conſpiceret, vniuerſos Religioſos (meritò) crucifixos appellandos cenſuit. Nec tamẽ nos tãta vitæ arctitudo deterreat, aut frangat. In hac enim cruce, in hac ſolitudine, in hoc viuendi modo, licet in ſpecie aſpero & odioſo, quæ ſolatia, quæ ve gaudia inueniantur, ſolus nouit, qui ipſa accipit. Nam vt Iſraelitis olim, cum ſiti laborarent, ſilices ipſi aquas concedebant, & ſi aliquando amariores aquæ occurrerent, ligno ſtatim immiſſo reddebantur dulces: ſic in iſto arctiſsimo vitæ inſtituto, licet interdum intuentibus aliqua ita grauia appareant, vt ſolo aſpectu deterreant: eadem tamen (cùm in rem ventum fuerit) non minus quam dulces aquæ delectant: fitq; diuina prouidentia, vt aqua de petra, oleumque de ſaxo duriſsimo educatur. Accedit præterea diuina gratia, quæ iugum hoc à facie olei, quod ab ea dimanat, facit computreſcere. Neq; hic tamen finis. Nam dùm ſpes illius vitæ & mercedis æternæ, quam ſibi quiſque proponit, attenditur; neceſſe eſt, vt id ſentiamus, quod Sanctus Bernardus, qui omnes has corporis moleſtias & vitę aſperitates ſemini comparat, in quo iaciendo etiam ſi damnum aliquod ſequi videatur, inſipiens tamen eſſet, qui eius damni metu ſeminare deſineret, cùm multò maius ſit lucrum, quod percipitur. Eius verba referam. Ait enim in Pſalmo Qui habitat ſermone, 10. *Quomodo dicunt nobis carnales? Crudelis eſt vita veſtra: non parcitis*

Bernardus. *carni veſtræ. Eſto, non parcimus ſemini, in quo ei magis parcere poteramus. An non melius eſt, illud renouari & multi-*

plica-

plicari in agro, quàm in horreo putrefieri? ſic vos parcitis carni veſtræ. Simus nos crudeles interim non parcendo: at vos planè parcendo crudeliores, ſiquidem etiam nunc caro noſtra requieſcit in ſpe. Hæc Bernardus. Cui optimè Auguſtinus de verbis Domini ſermone. 9. ſubſcripſit. *Quàm facilè* (inquit) *toleratur qualibet aduerſitas temporalis, vt æterna pœna vitetur, æterna requies comparetur.* Hactenus Auguſtinus. Reſtat enim poſt hanc vitam illa vita & illa merces, quam oculus non vidit, & quæ in cor hominis non aſcendit: & tunc dabitur nobis pro cinere corona: oleum gaudij pro luctu: pallium gaudij pro ſpiritu mœroris, vt Eſaias c. 6. prædixit. Et inſuper cum Patre, & Filio, & Spiritu Sancto perfruemur æterna gloria. *Auguſti.* *Eſaiæ. c. 6.*

F I N I S.

SALMANTICÆ
Excudebat Ioannes Ferdinandus.

M. D. XC. IX.

INDEX CAPITVM, ET DVBIORVM huius libri.

PRIMA PARS.

CAp. Primum, Quibus Regulis ordo Carmelitarum tempore legis veteris, & Prophetarum vixerit, quiſue fuerit huius ordinis author? p. 2.

§. 1. De Elia ordinis Carmelitarum authore. p. 2

§. 2. Regulæ, diuinæq; inſtitutiones à Carmelitis tempore Eliæ & Prophetarũ, vſque ad tempora Ioannis. 44. Patriarchæ ſeruatæ. p. 25.

Cap. 2. De Regula, ſub qua Carmelitæ vixerunt ab anno Incarnationis. 400. vſque ad annum. 1171. p. 33.

Diui Ioannis Hieroſolymitani Patriarchæ liber de inſtitutione primorum monachorum, in lege veteri exortorum, & in noua perſeuerãtium. p. 41.

Cap. 1. De Eliæ parentibus, ortu, patria, & de loco, vbi primò fuerit conuerſatus. p. 42.

Cap. 2. De receſſu Eliæ in eremum, & de duplici fine vitę eremiticæ, & de renunciatione rerũ tranſeuntium. p. 43.

Cap. 3. De primo gradu profeſsionis monaſticæ, nempè, de abrenunciatione diuitiarum, & de receſſu à patria, & cognatione propria. p. 45.

Cap. 4. De abrenunciatione propriæ voluntatis, & de coercendis carnis deſiderijs. p. 47.

Cap. 5. De tertio gradu profeſsionis monaſticę, ſcilicet, de caſtitate, & de ſolitudine à monacho amplectenda. p. 49.

¶ Cap.

Cap.6. De perfecta charitate, & fuga vitiorum. p.51.
Cap.7. Ad perfectionem charitatis monachis maximè conducere paupertatem, caſtitatem, obedientiam, & eremi ſolitudinem, aliaque vitare, quæ charitatis ardorem remittunt. p.55.
Cap.8. De remedijs ad perſeuerādum humiliter in perfectione vitæ eremiticæ. p.59.
Cap.9. Eliam Prophetam per abrenuntiationem diuitiarū, caſtitatis puritatem, & voluntatis propriȩ negationem, ad perfectionem vitæ eremiticæ perueniſſe. p.62.
Cap.10. Eliam in torrente Carith cæpiſſe ſuos diſcipulos, nempè, filios Prophetarū, ad vitam monaſticam erudire, & quare appellati ſint Prophetæ? p.66.
Cap.11. Quo tempore Elias in monte Carmeli prima profeſsionis monaſticæ fundamenta iecerit: & quare eius diſcipuli fuerint filij Prophetarum nuncupati? p.70.
Cap.12. De diſcipulis Eliæ, & primò de Iona Propheta. p.71.
Cap.13. De vocatione Prophetæ Eliſei, præcipui Eliæ diſcipuli. p.72.
Cap.14. De Michæa Propheta, diſcipulo Eliæ. p.73.
Cap.15. De Abdia Propheta, diſcipulo Eliæ. p.74.
Cap.16. Eliam tam factis, quàm verbis exemplar monaſticæ vitæ ſe diſcipulis ſuis præbuiſſe, ab ipſoque omnem monaſticam perfectionem dimanaſſe. p.75.
Cap.17. Redditur ratio, cur monachi Eliæ ſucceſſores dicantur Carmelitæ potiùs, quàm Charitæ? pagina. 77.
Cap.18. Dominus apparet Eliæ in monte Oreb, & præcipit, vt reuertatur in terram Iſraël. p.79.
Cap.19. Elias elegit montem Carmeli, præ alijs, ad iugem ſui & diſcipulorum habitationem: vbi in communu-

muni oratorio ad diuinas laudes decantandas ipſe & Prophetarum filij conueniebant. p. 82.

Cap. 20. Quibus de cauſis Elias montem Carmeli præ alijs elegerit? p. 83.

Cap. 21. Quòd multi huius Religionis Patres, tàm veteris, quàm nouæ legis ſint iugiter conuerſati monaſticè in monte Carmeli ad Eliæ imitationem, ſeruantes iuſtitiam, cellæ clauſuram, & ſilentium. p. 85.

Cap. 22. Qua ratione Elias & Eliſeus habuerint cuneos filiorum Prophetarum in ciuitatibus, qui poſt prima rudimenta vitæ monaſticæ, ad eremiticæ vitæ profeſsionem aſcendebant. p. 87.

Cap. 23. De Raptu Eliæ, & de ſucceſsione Eliſei in ſpiritu prophetiæ, & in prælaturæ officio. 89.

Cap. 24. Eliſeus Propheta viſitat conuentus Prophetarum, & mortuum ad vitam reuocat. p. 92.

Cap. 25. Rechabitas inſtitutos fuiſſe ab Eliſeo in monaſtica diſciplina, & de quibuſdam miraculis Eliſei. p. 94.

Cap. 26. Monachos Carmelitas à captiuitatibus Iudaici populi miſericordia diuina fuiſſe liberatos. p. 96.

Cap. 27. Rechabitas non fuiſſe cum reliquo Iudæorum populo in Babylonem tranſlatos. p. 98.

Cap. 28. Monachi Carmelitæ Chriſtiani eiuſdem Religionis ſunt cum monachis in veteri lege ab Elia in Carmelo inſtitutis. p. 100.

Cap. 29. Ioannes Baptiſta verus Eliæ imitator. Ab ipſo filij Prophetarum, Eliæ ſucceſſores, fuerunt baptizati, & ad Chriſti fidem ſuſcipiendam inſtructi. p. 102.

Cap. 30. Carmelitæ Hieroſolymis, poſt Aſcenſionem Chriſti, ad fidem ſunt conuerſi, & baptiſmo Chriſti baptizati. 105.

Cap. 31. Carmelitæ, viſis Apoſtolorum miraculis, in fide ma-

magis ſunt ſolidati, factique Apoſtolorum coadiutores. p. 108.
Cap. 32. Carmelitæ lumine Euangelij eruditi, myſteria quondam ab Elia Propheta reuelata clariùs intuentur. p. 110.
Cap. 33. Quid Deus Eliæ demonſtrauerit in viſione nubeculæ paruæ: explicaturque hæc viſio in allegorico ſenſu. p. 112.
Cap. 34. In quo proſequitur viſionem prædictam, applicans eam Beatæ Virgini. p. 114.
Cap. 35. Explicatur amplius prædicta viſio Eliæ. p. 116.
Cap. 36. Cauſæ, ob quas Carmelitæ dicti ſint fratres B. Virginis Mariæ: & de oratorio ab eis in monte Carmeli in laudem Virginis erecto. p. 118.
Cap. 37. De habitu monachorum Carmelitarum: & primò de Zona, & de eius ſignificatione, p. 120.
Cap. 38. De Melote, quæ à profeſſoribus huius Religionis olim geſtabatur: & de huius habitus ſignificatione. p. 121.
Cap. 39. De ſuperhumerali, ſiue (vt alij vocant) ſcapulari, & de eius ſignificatione. p. 123.
Cap. 40. De pallio albo ad imitationem Eliæ ferendo, & de illius ſignificatione. p. 124.
Cap. 41. De baculo, & ſpirituali eius ſignificatiõe. p. 125

Hactenùs capita libri inſtitutionum Ioannis, qui totus in prædicta capita diſtributus inſertus eſt his commentarijs ſub capite. 2. huius primæ partis, in cuius continuationem ſequitur vltimum ipſius partis caput.

Cap. 3. De Regula primitiua ab Alberto Carmelitis tradita. p. 128.
Regula primitiua, prout primò ab Alberto fuit Carmelitis tradita. p. 129.
Regula ipſa primitiua, prout ab Innocentio. 4. fuit declarata. p. 136.

Regula ipſa, proût fuit ab Euge.4.mitigata.p.147

SECVNDA PARS.

¶ Dubium Primum, De etymologia huius nominis (Regula) & de diffinitione noſtræ Regulæ.p.153.
Dub.2.circa illa verba, *Fratrũ B. Mariæ de monte Carmelo.* Vbi diſſeritur, quare Religio Carmelitarum titulo B.Mariæ Virg.inſigniatur? p.156.
Dub.3. De Regulæ, quam primitiuam vocant, autore, tempore, & confirmatione.p.164.
Dub.4. Qualis ſit finis, ſiue ſcopus huius Regulæ ac ex conſequenti noſtræ Religionis?.p.173.
Dub.5. Ad quam ex quatuor Regulis, hæc Alberti Regula reducatur.p.185.
Dub.6.De perfectione Regulæ Alberti, noſtræque Religionis.p.192.
Dub.7: De obligatione Regulæ: an, ſcilicet, obliget ad mortale, an verò ad veniale peccatum, ſiuè potiùs ad nullum? p.203.
Hoc.7. Dubium habet duas partes.
In prima parte quęritur, penes quid dignoſci debeat, an lex ſit præceptiua, & obligans in conſciencia? p.204.
In ſecunda parte, quæritur ſpecialiter, De obligatione noſtræ Regulæ.p.216.

Dubiola quædã alia per totã tractationem ſparſa, inquirẽda ſunt in Indice rerũ infra, verbo, (Dubium.)

TERTIA PARS.

¶ Cap.1. De Electione Prioris Gloſſa.1.p.227.
Cap.2. De receptione locorum. Gloſſa.2.p.234.
Cap.3. De cellis fratrum. Gloſſa.3.p.244.
Cap.4. De communi Refectione· Gloſſa.4.p.248.
Cap.5. De ſitu cellulæ Prioris, & de eius gubernatione circa res monaſterij. Gloſſa.5.p.261.
Cap.6. De manſione in cellulis, & de iugi, ac continua oratione. Gloſſa.6.p.268.
Hoc.6.caput duas continet partes.

Explicatio ſingularum partium cuiuſq; capitis, inquirenda eſt in Indice rerũ infra, verbo, (Explicatio.)

PRIMA PARS CAPITIS.

¶ Dubiũ.1. Circa illa verba, *Die ac nocte*.p. 269.
Dubium. 2.circa illa verba *Iuxtà eas*.p.270.
Dub.3. Quæ ſit ratio, cur in noſtra Regula ita ſtrictè cellulæ cuſtodia præcipiatur?p.273.

SECVNDA PARS CAPITIS.

¶ Dubium.1. Quid ſignificetur his verbis, *In lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes*. p.278.
Dub.2. An ſit poſsibile id, quod Regula pręcipit, vt die ac nocte in lege Domini meditemur, ac in orationibus vigilemus.p.182.
Dub.3. Quæ ſint, ad quæ quis teneatur, vt huic Regulæ præcepto ſatisfaciat.p.288.
Cap.7. De horis Canonicis. Gloſſa.7.p.292.
Dub.1. Qualiter à Regula fratres profeſsi obligẽtur ad officium diuinum?p.294.
Dub. 2. Quid intelligat Regula per conſtitutionem Sanctorum Patrum, & conſuetudinem Eccleſiæ approbatam?p.302.
Dub.3. An feſta omnia Sanctorum, ac aliæ ſolemnitates, quæ olim in Breuiario Carmelitano recitabantur, debeant etiam in Romano recitari?p.306.
Dub.4. An poſt Breuiarij Romani vſum, in ordine dici debeat officium B. Virginis, ſicut in Carmelitano conſueuerat.p.318.
Cap.8. De abdicatione proprietatis Gloſſa.8.p.324.
Dub.1. An illa verba, *Nullus fratrum aliquid ſibi proprium &c.* Intelligantur de paupertate in particulari?p.329.
Dub.2. In quo conſiſtat ratio vitæ communis, ac de eius vtilitatibus.p.332.

Dub.

Dub. 3. Quibus,& à quo bonorum communiũ diſtributio facienda ſit.p. 338.
Dub.4.Qualiter fieri debeat diſpenſatio à Prælato,vel à fratre ab eo deſignato, in ſpectis ætatibus & neceſsitatibus.p.343.
Dub.5.De infirmorum neceſsitatibus,ac de eorũ cura à Prælatis ſolicitè procuranda.p.348.
Dub.6.An noſtra Religio, & Regula habeat paupertatem in communi,& vna ſit ex Mendicantibus?p.356.
Cap.9.De oratorio,& cultu diuino.Gloſſa.9.p.359.
Cap.10.De capitulo,& correctione fratrum Gloſſa. 10. p.361.
Dub.1.De his,quæ tàm ſecundùm ius, quàm ſecundùm noſtram Regulam in capitulo conuẽtuali fieri debent.p.362.
Dub. 2. De quibus culpis in capitulo conuentuali fieri debeant accuſationes?p.368.
Dub.3.Qualiter ſe debeat habere Prælatus in correctione culparum.p.372.
Cap.11.De ieiunio, Gloſſa.11.p.384.
Dub. 1. An ipſo die Exaltationis Sanctæ Crucis ieiunandum ſit.p.384.
Dub.2.An ſingulis diebus ieiunãdum ſit? p.385.
Dub.3.Vtrùm ad ieiunia ordinis eædem conditiones requiſitæ ſint,quæ ad ieiunia Eccleſiaſtica ſunt neceſſariȩ?p.390.
Dub.4. Quȩ ſint cauſæ, quæ excuſent ab adimpletione ieiunij?p.394.
Cap.12.De abſtinentia Carnium. Gloſſa.12.p.397.
Dub.1. Quarè, quum vſus carnium ex ſe bonus & licitus ſit, nobis à Regula interdicatur? p.398.
Dub.2.Quæ ſint,quæ comprehenduntur nomine carnium?p.408.

Dub.

Dub. 3. Quibus ex cauſis carnibus veſci liceat? Vbi, qui ſint dicendi infirmi ac debiles, explicatur. p. 412.

Dub. 4. An poſsit dari aliquis caſus, in quo, ſi quis carnibus ſine neceſsitate vtatur, peccet mortaliter? p. 419.

QVARTA PARS.

¶ Textus Primus, De ſpiritualibus armis. p. 423. Gloſ. 1.

Textus. 2. De labore manuum. p. 426. Gloſſa. 2.

Dub. 1. A quo tempore in Religionibus corporales labores fuerint in vſu? p. 427.

Dub. 2. Ad quem finem labor manuum in Religionibus commendetur? p. 430.

Dub. 3. Quæ ſint, quæ ſub labore manuum comprehenduntur, & de laboribus, qui maximè Religioſis conueniunt. p. 434.

Dub. 4. Quomodo ſit laborandum, vt laboris fructibus non fruſtremur? p. 437.

Dub. 5. Qui ſint, qui in Religionibus manibus laborare teneantur. p. 439.

Textus. 3. De ſilentio fratrum. Gloſſa. 3. p. 444.

Textus. 4. Exhortatio ad Priorem, Gloſſa. 4. p. 463.

Textus. 5. Exhortatio ad fratres. Gloſſa. 5. p. 465.

EPILOGVS REGVLÆ.

¶ Dubium Primum, An omnes Chriſtiani teneãtur habere intentionem proficiendi in via virtutis, & Chriſtianæ perfectionis? p. 467.

Dub. 2. An hoc, quod Regula monet de ſupererogationis operibus, intelligi debeat, etiam ſine ſuperioris licentia? p. 471.

Dub. vltimum, Quæ ſint opera ſupererogationis, quæ nunc in noſtra Religione ſuprà Regulam obſeruari præcipiuntur? p. 480.

FINIS.

INDEX RERVM, QVÆ HOC OPERE continentur.

A.

1 ABdias ex diſpēſatore Regis Achab, diſcipulus Eliæ, & Propheta factus p.47.in fine.
1 *Abſtinentia* carnium in quibuſdam Religionibus ſanctè & piè inſtituta eſt,non quia immundæ illæ ſunt,vt quidam hæretici exiſtimarunt,p 398. propè fin.ſed quia ipſa licita eſt,& vtilis ad ſpiritualem profectum.p.399.& reliq.
2 Si debito fine cohoneſtetur,ad virtutem pertinet.p.400 in fin.
3 Nō ſolùm,ſi imperceptibiliter vitā breuiorem efficiat , ſed etiam in ipſo mortis articulo licita eſt ob honeſtā cauſam,vt, ob Regulæ obſeruantiam p.406.in fin & ſeq.
1 *Accuſationis* in capitulo faciendæ de leuioribus culpis ſcopus eſt perfectior monaſterij obſeruantia,vel delinquētium correctio, vel maior profectus,& emendatio.p.369.in principio.
2 Accuſantes in capitulo ſubditi,item accuſati quomodo ſe habere debeant.p.380 poſt med & ſeq.
1 *Agape* idem,quod charitas:& viuere ex Agape,idem , quod viuere ex aliena liberalitate ocioſè viuendo.p.418.ad med.
2 Ex Agape viuere maximè deteſtati ſunt antiqui monachi. ibidem.
1 *Albertus* incola Carmeli, & Elianæ familiæ monachus.p.164.
2 Tradidit Carmelitis Regulā breuitate,claritate , diſcretione,& perfectione conſpicuam , qua ordinem reſtituit ſuo iure , & reformauit:nèc tamen inſtituit.p.228 & p.229.& ſeq.&.p.164.
3 Reliqua vide verbo (Regula.)
1 *Animi* remiſsio vtilis. p.259.& ſeq.
1 *Animalium* greges poſsidere,vt arietum, cuniculorum &c. attento Regulæ rigore & puritate non licet nobis p.355. ad med. & ſeq.
1 *Arma* ſpiritualia ad viuum depinxit Caſsianus:cuius verba. p.424. & reliq.
1 *Arietes* aliquot in Eremi domibus cautè retinere pro infirmis , fortè fieri poſsit.p.356. in principio.
1 *Artis* ſuæ quotuſquiſque magnificus laudator , quin & ſuæ monaſticæ profeſsionis.p.192.& ſeq.

1 *Aymericus* Patriarcha Antiochenus redegit ex rigidā anachoreſi ad mitiorem vitam Carmelitas. p.129. poſt prin. &.p. 229.

2 Obeam cauſam ordinis reformator fuiſſe cenſetur. p.39. &.ſeq.

3 Huius opera nō omnino ordo Carme. reſtitutus fuit p.127. poſt med.

B.

1 *Bertholdus* primus prior Generalis Carmel. ab Aymerico ſub hoc nomine Prioris electus p.229.

1 *Bona*, redditus, & poſſeſsiones nos poſsidere non poſſe, neq; id lege ſtatuere incōſulto Pontifice, etiā poſt Cōcil. Trident. quo ea res Mendicantibus permiſſa eſt, probabilius eſſe oſtenditur, p. 357. &.ſeq.

1 *Breuiarium* Romanum quando in noſtra congregatione in vſu eſſe cœperit: & qua occaſione ſpecialiter debuerit obtineri a Sum. Pontif. p.306. in fin. & ſeq.

C.

1 *Canonici* Regulares dicti à canone. p.154 Quorum nomen à Baptologia, hoc eſt ab inutili eiuſdem nominis repetitione defenditur. & p.155.

2 Canonicè viuere dicuntur, qui communem ac regularem vitā profitentur. p.154.

1 *Cantus* in choro prodeſt populo, & imperfectioribus; vtilior ſummiſſa vox perfectis. p. 305. ad med.

1 *Capitulum* ampliùs quam ſemel intrà eandem hebdomadam fieri, ſi opus fuerit, Regulam præcipere, verius videtur. p.362. poſt med.

2 Omnem de abſentia à cap. excuſationem Regula excludere videtur p.362. in fi. & ſeq.

3 In hoc pro præcipuo ſcopo habenda ſunt quæ ad regularē obſeruātiam ſpectant: ſecundario alia. p.364. ad med.

4 Ad correctionem culparum ordinatur etiam. ibidem.

5 Eſt quaſi quoddam iudiciale forum, in quo Prælatus vt iudex præſidet, & religioſi accuſare poſſunt. p.369.

6 Propter imperfectiores exponenda eſt in eo Regula à Prælato, quamuis omnes antiqui ſint in ordine. p.363. poſt prin.

1 *Capitis* dolor, & vertigo ad impotentiam ieiunandi reducuntur. p. 395. in fin.

1 *Carmelitæ* honorati titulo Beatæ Mariæ, triplici ratione. p.158. & ſeq. late.

2 Cum prioribus temporibus appellati fuiſſent filij Prophetarum; eadem manente Religione, noua ex cauſa, poſterioribus tēporibus rectè appellati ſunt Fratres B. Mariæ de monte Carmeli, p.118.

3 A captiuitate Iudaica liberati ſunt p.96.

4 Chri-

4 Chriſti baptiſmo per Apoſtolos baptizati. p. 105. & coadiutores eorum facti p. 108.

5 Sub Regula Ioannis vixerunt multis annis. p. 33. ad med. & vſq; ad quæ tempora. p. 39. ad med.

1 *Carmelus* interpretatur ſcientia circuncisionis p. 114. in fin.

1 *Carnis* abſtinentia multùm conducit ad corporis, & paſsionum mortificationem p. 181.

2 Carniũ appellatione oua, & lacticinia non continentur p 408. in fin.

3 Lardum, ſagimen, ſanguis, & pulmenta in noſtra Religione carnium appellatione veniunt, vt ex Regula, conſuetudine, & iure ipſo conſtat. p. 409.

4 Eſus earum cautè, & prudenter à noſtris Prælatis permittendus, cũ ſit ex præcipuis Regulæ præceptis p. 114. in fin. & ſeq. & acriter puniendus, niſi debite fiat. p. 410 poſt princ.

5 Abſtinere ab his, etiam itinerãdo, perfectius eſt. p. 416. in fin. & ſeq.

6 Supra mare carnibus veſci nõ licet, ſi animi recreandi cauſa illud ingrediantur: nèc ſi nauigatio ſit in flumine. p. 422. poſt prin.

7 Carnibus veſci apud nos ſine ſcandalo, nèc tamen ob honeſtam cauſam, peccatum mortale non eſt ex Regulæ præcepto: cum ſcandalo actiuo peccatum mortale eſt. p. 420 in principio: non verò cum paſsiuo p. 421. antè med.

1 *Carthuſienſes* tranſire poſſunt ad Camaldulenſes p. 198.

2 Horum ſtatutum de abſtinentia carnium etiam in articulo mortis cùm alij illicitum, & ſtultum, p 402. in fin. alij licitum & neceſſarium, ſi ſcandalum immineat, p 403. poſt prin. alij omni caſu omnino neceſſarium eſſe, exiſtimauerint, p. 405. in fin. verius tamen eſt, licitum, & laudabile eſſe omni caſu, non tamen neceſſarium in articulo mortis. p. 406. poſt med.

1 *Carith*, diuiſio interpretatur p. 50. in fin. & p. 51. ad med.

1 *Cellularum* ſeparatio, quæ in Regula præcipitur, qua ex cauſa in Reformatione non ſeruetur p. 246 paulo ante med.

2 Earum deſignationem non tenetur Prior facere de conſenſu fratrũ, prout modo Regula obſeruatur p. 244. in princ.

3 Cellulę nomẽ diminutũ eximię paupertatis & arctitudinis nota. p. 247

4 Non eſſe ſumptuoſè ædificandam rectè Bernardus. p. 247. poſt med.

5 Quæ Prioris eſt iuxtà introitum loci eſſe præcipitur, ne rumores fratribus deferantur ab aduentantibus p. 262. modò autem non eſt, quòd in eo loco conſtitui debeat. p. 263. in principio.

6 Eius obſeruatio perpetua nobis præcipitur. p. 269.

7 Egreſſus ab ea, ad deambulandum per clauſtra, aut hortos, nobis non licet. p. 271. ad med.

8 Iuxtà eam manère, aliquando licet, niſi ſit in ipſo dormitorio. p. 272. poſt princ.

9 Eius perſeuerantia antiquis monachis familiaris p. 273: eamque Patres mirū in modum commēdant p. 274. tùm, quod ad cōtemplationem puritatem & orationem conferat valdè, p. 275. & ſeq. tū, quòd à multis nos periculis liberet. p. 276. ad med.

10 Qua ratione tam arctam eius cuſtodiam nobis Regula præcipiat. p. 277 in princ.

1 *Chriſtus* queritur de monachis in vnum congregatis vanè vaniſsima confabulantibus, & Brigitæ honeſtam colloquutionem debito tempore permiſit. p. 260.

1 *Chorus* ſi magnum, & notabile damnum patiatur ex ſubditorum abſentia, eos, ex vi legalis iuſtitiæ, mortaliter peccare, probabile videtur p. 300 poſt princ.

2 Si nulla legitima cauſa impeditus abſit à choro religioſus, venialiter peccat, vt ex profeſsione, miniſterio, conſuetudine, & Regula ſatis colligitur p. 300. circa med.

3 Chorus propriè multitudo canentiū eſt, ex Iſidoro. p. 301. ante med.

4 Ipſum adire pro officio Diuino recitando ex Regula tenentur Religioſi. p. 302. in prin.

1 *Circunciſio* caſtitatem mentis & corporis ſeruandam indicat. p. 115. poſt princ.

1 *Commune* bonum eſſe deſinit, quod ità mordicùs & tenaciter Religioſus tenet, vt vix ab eo etiam authoritate Prælati auferri poſſit, quamuis cum debita licentia illud primò obtinuerit. p. 335. poſt princip.

1 *Communitas* eſt, quæ retribuere tenetur propriè benefactoribus. p. 443.

1 *Completorium* differri aliquantulùm poteſt ex rationabili cauſa: ſi ſine cauſa fiat raro, non eſt peccatum mortale. p. 446.

2 Conuenientius eſt differre complet. ex rationabili cauſa, quàm, eo dicto, in ſilentio diſpenſare. ibidem ad med.

3 Completorium duplex, quorum altero Eccleſiæ, altero ſilentij præcepto fiat ſatis, ſine fundamento adinuentum eſſe videtur p. ead.

1 *Concilium* Lateranenſe nouam Religionum fundationem prohibuit. p. 167. Lugdunenſe verò idem diſtrictius. p. 169.

1 *Cœlibes*, & non habentes ſemen diuina ſcriptura maledicit, de his intelligenda eſt, qui ſemine & prole ſpirituali carent p. 5. in fin. & ſeq.

1 *Conſcientia* pura ſecurum animum reddit, & à calamitatibus præſeruat iuſtos. p. 96. & reliq.

1 *Conſtitutio* Sanctorum Patrum de qua ad recitationem diuini officij in Regula ſit mentio, probabilius intelligitur agere de Patribus Syriæ, & Paleſtinæ, quàm Ægypti. ibid. in fin. & ſeq.

1 *Conſuetudo*, quæ eſt interpres legis vſu receptę, dicitur eſſe communis

nis conſenſus eorum, qui ſub eiuſmodi lege viuunt. pag. 215. poſt princip.

2 In hac conſuetudine diuturnitas temporis, aut præſcriptio non reperitur. ibidem.

3 Conſuetudo Eccleſiæ approbata, ſecundum quam officium diuinum in Regula recitandum præcipitur, Hieroſolymitanæ Eccleſiæ conſuetudo eſſe intelligitur pag. 303. in principio.

1 *Correctio* fraterna non eſt quòd præmittatur ad denuntiationem in capitulo faciendam de leuioribus culpis pag. 358.

2 Correctionem ſubditorum negligenter omittentibus Prælatis terribile imminet iudicium, ex ſcriptura & Patribus. pag. 373. poſt med. & ſequentibus

3 Cauſas huius negligentiæ Prælatorum in corrigendo recte congeſsit Vmbertus pag. 376 prope fin.

4 Facienda eſt vtroque prudenter remoto extremo, & rigoris, & lenitatis. pag 377 ad med. ſed magis declinandum in lenitatem. pag. 377. in fin.

5 Vt recte eam faciat, habeat Prælatus præ oculis multa, quæ monent Patres, de quibus late. pag. 377. in fin & ſequentibus.

1 *Culpas* leuiores ex conſuetudine manifeſtabant coram omnibus antiqui monachi pag. 365. poſt princip. & ſequentibus.

2 Interiores non ſunt in capitulo propalandæ, neque etiam exteriores graues, niſi ſint publicæ. pag. 367.

3 Culpas graues poteſt quis ad ſui confuſionem coram omnibus manifeſtare, ſi ſpiritu Dei agatur, ibidem.

4 Leuiores culpæ, quamuis aliquantulum famam lædant, à nobis manifeſtandæ ſunt, vt fiat ſatis conſtitutioni ibidem in fin.

5 Culpas aliorum tenentur alij etiam, præter zelatorem, aliquando in capitulo aduertere, pag. 370. prope fin.

6 Leuium culparum duplex genus, alterum quod communitati, alterum quod ipſi peccanti nocet ſolum. de quibus quando, & ſub qua culpa teneatur quis denunciare. pag. 371. ante med.

1 *Curam* rerum terrenarum longe exterminandam, & quantum noceat, Gregor. pag. 336 poſt med.

1 *Currus* congrue deſignat naturam diuinam filij, quæ principio, & fine caret, & omnia portat verbo virtutis ſuæ pa. 117 in principio.

1 *Cyrillus*, Prior montis Carmeli. pag. 24. poſt med.

D.

1 *Debilitas* idem quod imbecillitas pag. 413. ad med.

2 Eſt medium quoddam inter Sanitatẽ,& ægritudinẽ,ex qua actiones corporis languidæ ſunt.pag. 413.prope fin.

3 Dupliciter intelligitur,& quæ apta eſt,vt facillimo negocio morbum adquirat, & quæ ex præcedenti morbo relicta viribus indiget.vtrique autem Regula carnes indulget, adhibito Prælati prudenti conſilio.pag.414 in principio.

4 Nimiæ debilitatis adiectio ex Regula Alberti,iuſta de cauſa adempta per Innocentium pag 413.infin.& ſequent.

5 Non quælibet carnium eſu curanda eſt pag.415.poſt princip maxime inter ſeculares,pag 421 in fine

6 Nec quis eam ſibi facile perſuadere debet.p.415.vt carnibus veſcatur.pag.405 poſt med.vide verbo(Monachus)& (Religioſus)

1 *Deus* denegat interdum iuſtis dulcedinẽ ſuauitatis ſuę,cum,vt ardentius eam appetant,& poſtulent,tum , vt ab ipſo eam ſibi aduenire cognoſcant.pag.61.in fin & ſequent.

2 Eius mos eſt,vt cum poſsit omnes per ſe vel per Angelos illuminare,malit tamẽ homines ab hominibus doceri,& de huius ratione.pag 477.in principio.

3 Inclinat corda prælatorum, vt debitam licentiam præſtent circa ſupererogationes.pàg 448 poſt med.

1 *Diſcalceatos* noſtros plus vitæ exemplo,quã verbo prædicare oportet.pag.184.poſt med.

1 *Diſcretio* Magna,alieno ſubijci arbitrio & conſilio. pag. 480. poſt princip.ob cuius defectum multi miſere perierunt ibidem.

1 *Diſpenſator* monaſterij ab alijs cellarius,ab alijs æconomus , à noſtra vero Regula frater appellatur.pag.340.infine & ſequent.

2 Huius ſcopus,neceſsitatis impletio.pag.346.

3 Eam poteſtatem habere cenſendus eſt circa adminiſtrationem, & diſtributionem bonorum , quam Prælatus conceſſerit.pag. 341. poſt principium.

4 Caute & prudenter eligẽdus eſt a Prælato : & qualis eſſe debeat pag. 341.prope finem.

5 Qualiter ſe habere debeat in ſuo munere recte exequendo:& Baſilij,& Benedicti egregia de ea re admonitio.pag 342.& ſequen.

1 *Diuitiæ* difficile poſsidentur,quin impediant perfectionem. p. 46.

E.

1 *Elias* Propheta primus omnium monaſticæ vitæ inſtitutor.p. 2. & ſequentibus & p.4. ante med.& p.43.61 in carmelo.pag.8. poſt princip tanquam incommodiori loco.pag.9.ad med.quo autem tempore.pag.10.in principio & pag.81.& reliq.

2 Euan

2 Euangelica conſilia præuidit prophetico ſpiritu, & primus obſeruauit pag. 3. & 63. ad med.
3 Primus inter viros colendæ virginitatis autor, ibidem, & eius diſcipuli pag. 115. ad medium.
4 Ipſe, eiuſque ſucceſſores profeſsionem monaſticam triplici votorum vinculo firmarunt, vt probabile eſt ibidem.
5 Ipſe princeps, & Dux Carmelitarum totum pene vitæ tempus in oratione conſumpſit, vnde Carmelitis eius ſucceſſoribus emanauit orandi iuge ſtudium. pag. 176.
6 Huius diſcipuli anxie, & enixe petierunt à Deo incarnationem Filij, & deſcenſum ad Mariam pag. 116. & ſequentibus.
7 Diſcipulos erudiuit in Carith, & deſtinauit pſallendis hymnis Deo. pag. 68. ad medium.
8 Perfectum ſe præbuit diſcipulis exemplar vitæ monaſticæ, à quo omnis perfectio dimanauit, ita, vt omnes alij monachorũ Principes riuuli quidam ſint huius fontis. pag. 75. & ſequentibus.
9 Huius nomen interpretatur, Deus Dominus.
10 In Carmelo eximia miracula fecit, quibus præ cæteris illum mõtem inſigniuit. pag. 63. & ſequentibus.
11 Aliquando relicta Eremo, ad ciuitates accedebat in quibus cuneos habuerunt monachorum, quos ibi primo inſtitutos ad Eremum transferebant pag. 87.
12 Huius diſcipuli quam viuẽdi formulã habuerint p. 27 poſt med.
1 *Eliſeus*, rapto Elia, ipſi ſucceſsit tam induplici ſpiritu, quam in prælatura filiorum Prophetarum. pag. 89.
2 Libenter receptus eſt a monachis in Patrem, & Magiſtrum, qui um Eliæ ſucceſsiſſe, in operatione mirabilium cognouerunt. pag. 91 & ſequentibus.
3 Interpretatur huius nomen, ſalutare Dei mei. pag. 81. in princip.
4 Fuit Eliæ præcipuus diſcipulos. pag. 72.
1 *Epilogus* quidam myſticæ ſignificationis vniuerſi habitus monaſtici huius noſtræ profeſsionis. pag. 126. ante medium.
1 *Eremi* domos fundari, vtiliter ſancitum eſt: ſunt quippe fundamenta regularis obſeruantiæ pag. 139.
1 *Errare*, in quibus non poſsit Sedes Apoſtolica pag. 17.
1 *Eſſeni* dicti ab Eliſeo, quaſi Eliſſeni pag. 30. ante finem.
2 Antiquiſsimi. pag. 28. in principio.
3 Ab Elia, & Eliſeo originem ducentes. pag. 29. in principio.
4 A Marco inſtituti pag. 29. ad medium.
5 Chriſti & Apoſtolorũ prædicatione ad fidẽ cõuerſi. p 31. in princ.
6 Primi, ex quibus Religio deriuata eſt ad monachos Egypti, & Paleſtinæ. ibidem.

2 Eſt medium quoddam inter Sanitatẽ,& ægritudinẽ,ex qua actiones corporis languidæ ſunt.pag. 413.prope fin.

3 Dupliciter intelligitur,& quæ apta eſt,vt facillimo negocio morbum adquirat, & quæ ex præcedenti morbo relicta viribus indiget.vtrique autem Regula carnes indulget, adhibito Prælati prudenti conſilio.pag.414 in principio.

4 Nimiæ debilitatis adiectio ex Regula Alberti,iuſta de cauſa adempta per Innocentium pag 413.in fin.& ſequent.

5 Non quælibet carnium eſu curanda eſt pag.415.poſt princip maxime inter ſeculares,pag 421 in fine

6 Nec quis eam ſibi facile perſuadere debet.p.415.vt carnibus veſcatur.pag.405 poſt med.vide verbo(Monachus)& (Religioſus)

1 *Deus* denegat interdum iuſtis dulcedinẽ ſuauitatis ſuę,cum,vt ardentius eam appetant,& poſtulent,tum , vt ab ipſo eam ſibi aduenire cognoſcant.pag.61.in fin & ſequent.

2 Eius mos eſt,vt cum poſſit omnes perſe vel per Angelos illuminare,malit tamẽ homines ab hominibus doceri,& de huius ratione.pag 477. in principio.

3 Inclinat corda prælatorum, vt debitam licentiam præſtent circa ſupererogationes.pàg 448 poſt med.

1 *Diſcalceatos* noſtros plus vitæ exemplo,quã verbo prædicare oportet.pag.184.poſt med.

1 *Diſcretio* Magna,alieno ſubijci arbitrio & conſilio. pag. 480.poſt princip.ob cuius defectum multi miſere perierunt ibidem.

1 *Diſpenſator* monaſterij ab alijs cellarius,ab alijs æconomus , à noſtra vero Regula frater appellatur.pag.340.infine & ſequent.

2 Huius ſcopus,neceſsitatis impletio.pag.346.

3 Eam poteſtatem habere cenſendus eſt circa adminiſtrationem, & diſtributionem bonorum , quam Prælatus conceſſerit.pag. 341. poſt principium.

4 Caute & prudenter eligẽdus eſt a Prælato : & qualis eſſe debeat pag.341.prope finem.

5 Qualiter ſe habere debeat in ſuo munere recte exequendo:& Baſilij,& Benedicti egregia de ea re admonitio.pag 342.& ſequen.

1 *Diuitiæ* difficile poſsidentur,quin impediant perfectionem. p. 46.

E.

1 *Elias* Propheta primus omnium monaſticæ vitæ inſtitutor.p. 2. & ſequentibus & p.54 ante med.& p.43.62 in carmelo.pag.8. poſt princip tanquam incommodiori loco.pag.9.ad med.quo autem tempore.pag.10.in principio & pag.81.& reliq.

2 Euan

2 Euangelica conſilia præuidit prophetico ſpiritu, & primus obſer uauit pag. 3. & 63. ad med.
3 Primus inter viros colendæ virginitatis autor, ibidem, & eius diſcipuli pag. 115. ad medium.
4 Ipſe, eiuſque ſucceſſores profeſsionem monaſticam triplici votorum vinculo firmarunt, vt probabile eſt ibidem.
5 Ipſe princeps, & Dux Carmelitarum totum pene vitæ tempus in oratione conſumpſit, vnde Carmelitis eius ſucceſſoribus emanauit orandi iuge ſtudium. pag. 176.
6 Huius diſcipuli anxie, & enixe petierunt à Deo incarnationem Filij, & deſcenſum ad Mariam pag. 116 & ſequentibus.
7 Diſcipulos erudiuit in Carith, & deſtinauit pſallendis hymnis Deo. pag. 68 ad medium.
8 Perfectum ſe præbuit diſcipulis exemplar vitæ monaſticæ, à quo omnis perfectio dimanauit, ita, vt omnes alij monachorũ Principes riuuli quidam ſint huius fontis. pag. 75. & ſequentibus.
9 Huius nomen interpretatur, Deus Dominus.
10 In Carmelo eximia miracula fecit, quibus præ cæteris illum mõtem inſigniuit. pag. 63. & ſequentibus.
11 Aliquando relicta Eremo, ad ciuitates accedebat in quibus cuneos habuerunt monachorum, quos ibi primo inſtitutos ad Eremum transferebant pag. 87.
12 Huius diſcipuli quam viuẽdi formulã habuerint p. 27 poſt med.
1 *Eliſeus*, rapto Elia, ipſi ſucceſsit tam in duplici ſpiritu, quam in prælatura filiorum Prophetarum. pag. 89.
2 Libenter receptus eſt a monachis in Patrem, & Magiſtrum, qui um Eliæ ſucceſsiſſe, in operatione mirabilium cognouerunt. pag. 91 & ſequentibus.
3 Interpretatur huius nomen, ſalutare Dei mei. pag. 81. in princip.
4 Fuit Eliæ præcipuus diſcipulos. pag. 72.
1 *Epilogus* quidam myſticæ ſignificationis vniuerſi habitus monaſtici huius noſtræ profeſsionis. pag. 126. ante medium.
1 *Eremi* domos fundari, vtiliter ſancitum eſt: ſunt quippe fundamenta regularis obſeruantiæ pag. 139.
1 *Errare*, in quibus non poſsit Sedes Apoſtolica pag. 17.
1 *Eſſeni* dicti ab Eliſeo, quaſi Eliſſeni pag. 30. ante finem.
2 Antiquiſsimi. pag. 28. in principio.
3 Ab Elia, & Eliſeo originem ducentes. pag. 29. in principio.
4 A Marco inſtituti pag. 29. ad medium.
5 Chriſti & Apoſtolorũ prædicatione ad fidẽ cõuerſi. p. 31. in princ.
6 Primi, ex quibus Religio deriuata eſt ad monachos Egypti, & Paleſtinæ. ibidem.

7 Eorum Regulæ & inſtituta varia circa formam viuendi recenſentur pag. eadem & ſequentibus.

1 *Eſus* carnium nobis non licet in menſa Principum, & Epiſcoporũ Quod late probatur p. 422. poſt med cap. 2. vide verbo (carnes) & (abſtinentia)

1 E*unuchus* pro eo, qui voluntariè ſeruat virginitatem, in ſcriptura accipitur aliquando. pag. 5 in principio.

2 Enuchus eſt non ſolum qui continet, ſed qui ita continet, vt nõ poſsit non continere ibidem.

1 *Exercitia* in Religionibus inſtituta ad adquirendam perfectionem quamuis non ſemper intrinſece ſint actus virtutis: tamen debitè ordinata, & ſunt actus virtutis, & pene neceſſaria ad perfectionem. pag. 196.

1 Ex*plicatio* Regulæ ibi, *Vnum ex vobis habeatis* Priorem, pag. 230, ante med & ſequent.

2 Ibi *Qui ex vnanimi, omniumque aſſenſu, vel maioris & ſanioris partis ad hoc officium eligatur.* p. 223.

3 *Ibi. Cui obedientiam promittat quilibet aliorum, & promiſſam ſtudeat operis veritate ſeruare cum caſtitate, & abdicatione proprietatis.* pag. 233 in fine.

4 Ibi. *Loca autem habere poteritis ad veſtræ* Religionis *obſeruantiam apta, & commoda.* pag. 235. poſt med. & ſequent.

5 *Ibi. Secundum quod* Priori, *& fratribus videbitur expedire.* pag. 239. ad medium.

6 *Ibi,* P*raterea iuxta ſitum loci, quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrum ſingulas habeant cellulas ſeparatas.* pag. 244. & ſequent.

7 *Ibi. Sicut per diſpoſitionem* Prioris *ipſius, & de aſſenſu aliorum fratrum eadem cellulæ cuique fuerint aſsignatæ.* pag. 246.

8 *Ibi. Ita tamen, quod in communi* R*efectorio.* pag. 249. in princip. & ſequentibus.

9 *Ibi Aliquam lectionem* Sacræ *ſcripturæ audiendo.* pa. 256. poſt medium.

10 *Ibi. Vbi commode poterit obſeruari.* pag. 260. in fine & ſequentibus.

11 *Ibi. Nec liceat alicui fratrum, niſi de licentia Prioris.* pag. 261.

12 *Ibi.* Cellula P*rioris ſit iuxta introitum loci.* pag. 262. poſt princip.

13 *Ibi. Et de arbitrio, & diſpoſitione ipſius poſt modum quæ agenda ſunt, cuncta procedant.* pag. 263. & 266. in fine, & ſequentibus.

14 *Ibi. Maneant ſinguli in cellulis ſuis, vel iuxta eas, die ac nocte.* pag. 268. prope fin.

15 *Ibi. Die ac nocte* pag. 269. in principio.

16 Ibi. *Iuxta eas.* pag. 270. in principio.

17 *Ibi. Die, ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes.* pag 277. & ſequent. & pag. 280. circa med.

18 Ibi. *Hi,qui Horas canonicas cum clericis dicere nouerunt.*pag. 293. ad medium.
19 Ibi. *Eas dicant ſecundum conſtitutionem Sanctorum Patrum,& conſuetudinem Eccleſiæ approbatam.*pag 302.poſt med.
20 Ibi. *Qui eas non nouerint.25.vicibus dicant Paternoſter* pag 313.
21 Ibi. *Aſinos autem ſiue Mulos,*pag.325.& ſequentibus & pag.354.& ſequentibus.
22 Ibi. *Nullus fratrum ſibi aliquid eſſe proprium dicat.*pagi. 328. ante finem & fuſius.pag.329.
23 Ibi. *Sed ſint vobis omnia communia.*pag.332.in fin.
24 Ibi. *Et cum oporteat,vos frequentius mendicare itinerantes.*pag.357.
25 Ibi. *Oratorium,prout commodius.*pag.360.
26 Ibi. *Miſſarum ſolemnia.*pag.360.
27 Ibi. *Dominicis quoque diebus,vel alijs,vbi opus fuerit.*pag.362.ad medium.
28 Ibi. *Vbi commode poterit obſeruari.*pag.362.in fine & ſequent.
29 Ibi. *Diſtribuatur vnicuique &c.*pag.338.& ſequentibus.
30 Ibi. *Inſpectis ætatibus,& neceſsitatibus.*pag.344.poſt princip.
31 Ibi. *De cuſtodia ordinis.*pag.364.ad med.
32 Ibi. *Et de animarum ſalute.*ibidem in fine.
33 Ibi. *A feſto exaltationis ſanctæ crucis.*pag.384.in fine.
34 Ibi. *Vſque ad diem Dominicæ Reſurrectionis.*pag.389 poſt principiū.
35 Ibi. *Ab eſu carnium abſtineatis.*pag.398.ad med.
36 Ibi. *Niſi pro infirmitatis,vel debilitatis remedio ſumantur,*pag. 411. & ſequentibus.
37 Ibi. *Et quia vos oportet frequentius mendicare itinerantes, ne hoſpitibus ſitis oneroſi,ſumere poteritis pulmenta cocta cum carnibus.*pag.416.
38 Ibi. *Sed & carnibus ſupra mare veſci licebit.*pag.422.
1 Explicatio illius 3.Reg.17.*Factum eſt verbum Domini ad Eliam,dicens, recede hinc & vade contra orientem* &c.per ſingula quæque verba, latiſsime a pag.4.
2 Explicatio pſal.62.ibi,*in terra deſerta* &c.pag.44 & pag.59. in fine & ſequentibus.
3 Explicat.Iob.22.*ſi reuerſus fueris ad omnipotentem* &c. vſque ad Deū faciem tuam.pag 57.in fine.
4 Explicat.Iob.39.*Quis præparat coruo eſcam* &c.pag.61.ad med.
5 Explicat.2.Paralip.35.*Porro Cantores* &c.pag.68.
6 Explicat 3.Reg.19.*Egredere,& ſta in monte coram Domino &* pag 79. ad finem.
7 Explicat.Iſai.32.*Habitabit in ſolitudine iudicium* &cæt. pagin. 85. & 97.
8 Explicat,Mich.7.*Terra erit in deſolationem* &c pag 97.

9 Explicat. 3. Reg. 18. *Et pronus in terram poſuit faciem ſuam inter genua ſua* &c. pag. 110. in fine & multis ſequentibus.

F.

1 *Feſtiuitates*, de quibus in noſtra Reformatione ſine hæſitatione & ſcrupulo officium fieri poteſt, recenſentur ſigillatim. pag. 315. prope finem, & ſequentibus. Vide officium diui num.

1 *Filij* Prophetarum vnde dicti monachi Carmelitæ, Eliæ ſucceſſores. pag. 70.

1 *Finis* cognitio principium vitæ & directionis: ac proinde diligenter inquirendus a monacho ſcopus proprius, & præ oculis perpetuo habendus pag. 173. & ſequentibus.

2 Semper debet eſſe finis, alicuius virtutis actus, vel miſericordiæ vel Religionis &c pag. 196.

3 Finis, & primæua inſtitutio omnium monachorum, contemplatio. pag. 175.

4 Finis proprius, immediatus, & potiſsimus Carmelitarum Religionis, contemplatio eſſe oſtenditur, tum, ab autore Elia, eiuſque ſucceſſoribus. pag. 175. & ſequentibus, tum ab autoritate ſummorum Pontific pag. 177. tum ab Eremi habitatione, & vitæ eremiticæ profeſsione eum. p. 178. tum deinde à Regula ipſa per ſingula capita diligenter diſcuſſa. pag. eadem & 179. & 180.

5 Finis vero quaſi ſecundarius & minus principalis, proximorum cura. pag. 181.

6 Finis proprius noſtræ Religionis mixtus ex actione, & contemplatione: non tamen ex æquo, ſed principaliter ex contemplatione pag. 182.

7 Finis præcepti cadit ſub præcepto, non generalis, ſed proximus pag. 187.

1 *Fundare* monaſteria non poſſunt Prælati iure communi ſine licentia Papæ, etiam poſt Conciliũ Tridentinum. pag. 239 & ſequentibus.

2 Priuilegio Sixti Quarti & Sixti Quinti licet nobis ſine noua Põtificis licentia monaſteria erigere. pag. 240.

3 Fundare, & transferre monaſteria in iure non reputatur pro eodem. pag. 242. poſt principium.

2 Fundandi nouas domos vel deſerendi fundatas autoritatem quo iure habeat Generalis. pag. 239. circa medium. Vide verbo (monaſteria) & (tranſlatio.)

G.

1 Gradus monaſticæ, Propheticæ, & eremiticæ vitæ quatuor,

2 Primus

2 Primus abrenunciatio diuitiarum, & ſæculi pagin.45.in principio.

3 Secundus abnegatio propriæ voluntatis, & mortificatio paſſionum.pag.47.

4 Tertius receſſus ad ſolitudinem, & caſtitas pag.49.ad med.

5 Quartus choriſtas Dei, & proximi, & fuga vitiorum.pagin. 51. in fin.

H.

1 *Horæ* canonicæ ſic dictæ, quia certis horis per Canonum Sanctionem deſignatis recitari debent.pagin.293.Vide officium diuinum.

I.

1 *Imperium* mixtum ex Ariſtocratia, & Monarchia, vtilius eſt, hominum fragilitate inſpecta.pag.251.ad med. vbi etiam, quando hæc mixtio fiat.

1 *Infirmorum* quanta cura habenda ſit à Prælato, ſedulo oſtendunt Patres, præcipue Bonauentura pag.348 & ſequentibus.

2 Si non plene eis ſubueniat Prælatus, impie agit.pagin. 352.ante medium,

3 Hi non ſuperflua, & grandia quærere debent, ſed ita ſe habere, vt pauperes decet, non murmure non querimonia.pagina. 352. ad medium.

4 Infirmis Quinque præ oculis habenda.pagin.353.prope finem & ſequentibus.

5 Infirmitates omnes inter nos nec curari poſſunt, nec debent, quippe quorum viuendi ratio medicinæ præceptis omnino contraria eſt.pag.354.

1 *Innocentius* Quartus Alberti Regulam correxit, declarauit, ac mitigauit.pag.135.poſt medium.

2 Decem dies indulgentiæ conceſsit omnibus appellantibus ordinem Carmel.ſub titulo Beatæ Mariæ.pag.158.

1 *Inſtrumentum* ad perfectionem parandam in ſtatu Religioſorum, duplex, alterum communiſsimum, alterum cuiuſque proprium pagin.195.

2 Inſtrumentum proprium rurſum duplex, & de vtriuſque differentia duplici.pag 196.

1 *Ieiunium* quadruplex. ſpirituale, morale, naturale, & Eccleſiaſticum.pag.590.

2. Eccle-

2 Eccleſiaſticum eſt abſtinentia cibi ſecundum Eccleſiæ regulam & modum aſſumpta pag.390.poſt med.

3 Ieiunia noſtræ Regulæ & ordinis vere eſſe ieiunia Eccleſiaſtica, omnibus diligenter diſcuſsis ieiunij conditionibus, late oſtenditur a pag.392.vſque ad pag.394.

4 In ieiunio Eccleſiaſtico duo quaſi eſſentialia conſtituuntur, & vnica comeſtio,& ciborum delectus.pag.391.poſt med.

5 Ieiunio accidentalia ſunt hora deſignata, & abſtinentia a lacticinis pag.397.in fin.& ſequentibus.

6 Ieiunia ab Apoſtolorum tempore die Dominica obſeruata non ſunt ob plures rationes pag.387.ad med.& ſequent.

7 Ieiunium diei Dominicæ ex intentione vel laudatur,vel damnatur.pag.eadem

8 Ieiunandum eſt ipſo etiam Exaltationis die. pag. 384. prope fin.

9 Ieiunium quamuis ſtricto iuris rigore obſeruari debeat in Natali Domini apud nos:tamen ipſa æquitate ſuadente,laudabilius videtur,ſi relaxetur.pag 387.in principio.

10 Ieiunium ſecundi diei Natalis Domini quamuis diſpenſatum eſſe videatur quaſi ex mente Regulæ,in ea tamen re id maxime obſeruare oportet Prælatos,quod maior pars piorum, & eruditorum fratrum Religionis in praxi & conſuetudine obſernauerit.pag.388. circa principium.

11 Quare longius non protrahantur. pag.389.

12 Collatio in ieiunijs Regulæ & ordinis nec ſcrupuloſius exhibẽda eſt,neque ita,vt eccleſiaſtica ieiunia eſſe deſinant.pag.392.

13 Ieiunij quadrageſimalis, & aliorum extra Quadrageſimam differentia quædam ſemper apud antiquos etiam monachos fuit, vt in illo rigidius, in his paulo indulgentius ſe haberent.pag.392 ante fin.

14 Probabile eſt in ieiunijs extra Quadrageſ.Oua,& lacticinia prohibita non eſſe.pag.393.ad med.

15 Oua, & lacticinia in ieiunijs Regulæ & ordinis ex priuilegio, & mente etiã ipſius Regulæ adijcere poſſumus:nec eo minus vera ieiunia erunt.pag.393.in principio.

16 Prælatus benignè ieiunium diſpenſet fratribus, prudenter tamẽ & caute.pag.395.

17 A ieiunio excuſant,impotentia. pag. 394 in fine & ſequentibus neceſsitas.pag.395.in principio,pietas ſiue maius bonum, ibidem ad med.

18 Qui ſuo munere fungi non poteſt, ſi ieiunet:excuſatur.pag.366. ante med.

19 Annis

19 A noſtris Concionatoribus, Lectoribus, & Confeſſarijs quando omitti poſsit p.396.ad med.

20 De ieiunio exempla Patrum.p.180.&ſeq.& eius fructus breuiter ex Chryſoſtomo.p.397.poſt prin.

1 *Ioannes* Hieroſolymorum Patriarcha,Carmelita,librum deOrigine Carmelitarum ſcripſit ad Capraſium:cuius libri veritas comprobatur. p.10.

2 Hunc librum pro Regula tradidit Carmelitis. p. 36. & quando. p 37.

3 Eximiæ Doctrinæ,& ſanctitatis fuit, quæ variè comprobatur ibid. & ſeq.

4 Profeſſor Carmeli fuiſſe oſtenditur ibid.& quo tempore floruit. p. 38.circa fin.

1 *Ionadab* filius Rechab quis fuerit.p.98.in fin.

1 *Ionas* Propheta Eliæ diſcipulus.p.71.

1 *Ioannes* Baptiſta Eliæ ſucceſſor monachos illius profeſsionis erudiuit,& baptizauit p.102.& reliq.

2 Quare dicatur venire in ſpiritu Eliæ ibidem.

1 *Itinerare* debere nos pedites ex Regula colligi videtur. p.416.poſt med.

1 *Iudicio* proprio qui nititur magnis ſe exponit periculis.p.478.

1 *Iuniores* ſunt ſæpenumerò,non antiquitatem non habentes,ſed qui iuuenum imitantur mores.p.363.

1 *Iuriſdictio* triplex competit Prælatis Religionum: œconomica circa res temporales monaſterij,merè ſpiritualis circa res interiores, & quæ ad profectum ſpiritualem conducunt, & iudicialis. p. 372.& ſequent.

L.

1 *Labor* aſsiduus frangit animorum impetus:& remittendus eſt. p 260

2 Labor manuum à tempore Apoſtolorum in vſu fuit apud monachos p. 427.& ſeq.

3 Ab omnibus Religionum Patribus monachis commendatus p.429.

4 Tum ob multas alias rationes vtilis, nempe,ad victum quærendum p.430.Ad eleemoſynam faciendam.ibidem. Ad macerationem corporis.p.431 in principio. Tum maximè ad ocij damna vitanda,in Religionibus inſtitutis.ibid poſt med.

5 Nomine laboris manuum comprehenduntur omnia officia humana,ex quibus homines licitè victum adquirunt,ſiue id manibus, ſiue pedibus,ſiue lingua fiat. p.434 prope fin.

6 Orationes etiam,quatenus ad hunc laborem reduci poſſunt.pag. ſequent.

7 Ille præ cæteris eligendus, qui ad ſpiritus profectum magis conferat

ferat: Alij autem ſtudium ſcribendi, alij Agriculturam maximè commendant. p. 435. prope med.
8 Quo modo exercendus ſit, vt hæc duo coniungi poſsint, Aſsiduus labor, & cōtinua oratio, Patres docent, quorum Doctrina. p. 437. poſt med. & ſeq.
9 *Laborare* non plus tenentur religioſi ex vi legis naturalis aut diuinæ, præciſè loquendo, quàm ſæculares p. 440. in principio.
10 In Religione qui non laborat, cùm poſsit, ſecundum deputatū munus ſuæ profeſsionis, peccat mortaliter contra iuſtitiam, quàm de ea re contractus quidam interueniſſe dicatur inter profitentem, & Religionem, ibidem in fine.
11 Laborandi ignauia quando graue peccatum ſit? p. 441. ante med.
12 Laboris manuum nulla penè expers Religio. p. 440. ad med.
13 Laborantes laici fratres excuſantur à ieiuuio. p. 398. poſt principiū.
1 *Laici* fratres æquè ac cæteri ad orationē tenentur ex Regula. p. 298.
2 Negligenter ſe habendo in exercitijs ſui muneris, quando peccent, & quantum. ibidem, & p. 440. & ſeq. & p. 443.
3 Quare non teneantur ad Officium Diuinum, ſi nouerint, vt choriſtæ, quàm id Regula præcipere videatur. p. 293. propè fin: &. ſeq.
4 Neque iure communi, neque conſuetudine ad officium Diuinum tenentur contra Paludanum, & alios p. 298. antè med.
5 Horū inſtitutū ad exercicia corporalia deſtinat. p. 325. & in obſequiū choriſtarū. p. 298. ad med. ac proinde ſufficienter pro populo ex hac cauſa orare dicūtur, & iuſtè ex eleemoſynis viuere. p. 299. poſt prin.
6 Tenentur ad ſuas orationes ſub veniali. p. 383.
1 *Lectio* ſacræ Scripturæ in communi menſa adhiberi ſolita apud antiquos monachos, & propter ſpiritualem animæ refectionem, & (quod præcipuum eſt) ad compeſcendam inter edendū confabulationem, ex concilijs & patribus oſtenditur. p. 156. & ſeq.
1 *Legiſlatorem* non poſſe inducere obligationem ad mortale in materia leui demonſtratur. p. 209.
2 Poſſe autem è cōtrario, in materia graui leuem inducere obligationem, vt probabilius & verius defenditur multis fundamentis. p. 210. vſque ad. 213.
3 Legiſlator dùm explicat, ſe nolle obligare ad culpam, etiam in materia graui præcipiendo, non obligat p. 214.
4 Eius voluntatem circà inducendam culpam, pœnæ qualitas manifeſtat. p. 214 poſt med.
5 Pœnā maiorē vel minorem imponere poteſt in materia graui. p. 213
1 *Lex* præceptiua nō ſufficit, vt obliget ad mortale, niſi aliquoqui ſit materia grauis p. 209 in principio.
2 Quæ per verba præceptiua lata eſt obligat ad culpam, prout abſtrahit à veniali, & mortali, p. 206.

3 Quæ

3 Quæ abſolutè fertur, neque vllo verbo, aut ſigno declarata eſt volũ tas obligandi ad mortale, non obligat ad mortale. p. 206.
4 Quod ſi apertè declarata eſt voluntas obligandi ad mortale, obligat ad mortale, ſi materia alioquin id ferat. p. 205.
5 Legem conſiderare prout nuper promulgata eſt, vel prout iam illã vſus recepit, plurimum intereſt. p. 205.
6 Legis promulgatæ, & vſu receptæ obligatio quanta ſit, communis populi conſenſus, vſus, & piorum conſuetudo, aut maioris partis cõmunitatis rectè, & ſecurè interpretatur: Quod ratione, & authoritate fuſè comprobatur. p. 114. & p. 215 & 221. poſt med.
1 *Loca* ad noſtrę Religionis obſeruantiam apta, & commoda ea eſſe intelligũtur, quæ ad præcipuũ finẽ contẽplationis, & aliqualẽ curã proximorũ magis apta & cõmoda ſunt. p. 335. poſt med. & ſeq.

M.

1 *Magiſtrum* perfectionis non ſatis eſt ſtudere, vt habeat puram conſcientiam ad Deum, ſed & in ſuo exemplo ad bonum prouocare conſortes. p. 76. in principio.
1 *Meditatio* eſt proceſſus, ſiue diſcurſus intellectus in veritatis inquiſitione occupati, p. 279. in fin.
2 Differt ab oratione, quod hæc eſt petitio à Deo, illa autem conſideratio alicuius veritatis: oratio actus intellectus practici, illa verò ſpeculatiui. p. 280. poſt princ.
3 Meditatio diuinæ legis attributa Dei, eiuſque in homines beneficia, & humanæ fragilitatis, & peccati conſiderationem denotat. p. 280. circà med. & ad ſtudium Theologiæ, Philoſophiæ & logicæ, ſi debitè fiat, extenditur. p. 281. in principio.
1 *Melota* à Melo animali, quod & Taxus dicitur p. 128. in principio.
2 Quæuis veſtis ex hirſutis & hiſpidis pellibus ſiuè pilis facta vulgò ſic appellatur. ibidem.
3 Hac vſi ſunt Elias & eius diſcipuli: deinde in aliam veſtem mutata, quæ magis deceret. ibidem.
1 *Mendicitas* nobis ex Regula competit. p. 356 in fin. & ſeq.
1 *Mentem* non eſſe diſtrahendam in varia ſtudia, rectè Gregor. p. 184. & Neſtorius Abbas proſequitur in principio.
1 *Menſam* cõmunẽ quæ cõſtituãt, & eius Laudes. p. 149 & p. 152. & ſeq.
2 Omnes in ea eodem tempore aſsiſtere, nihilque præcipuum ſingulariter edere debere ex concilijs & Patribus fuſè oſtenditur. p. 151. & ſeq.
3 Menſæ partiales, & plures multorum cauſa malorum. p. 251.
4 A menſa communi licitè abſunt infirmi, & iuſtè occupati, iuſte etiã alijs vtuntur cibis infirmi. p. 252. & ſeq ex conciliorum, & Patrũ definitione, & ſenſu.

1 *Michæas* Propheta diſcipulus Eliæ, non qui inter 12. Prophetas enumeratur, ſed alius, cuius geſta breuiter enarrantur p.73.

1 *Miſſa* ex Regulæ præcepto ſingulis diebus à nobis audienda eſt. p. 360 poſt med.& ſeq.

2 Miſſam ſolennem, & conuentualem ſingulis diebus celebrandam nobis præcipi, ad quam omnes conuenire debeant, probabilius eſt.p.360.propè fin.

1 *Monachi* finis aſsidua oratio.p.287.in.fin.

2 Monachos alia condimenta, præter communia, requirẽtes, vel communia reſpuentes, & murmurantes, & delicatè ſe habentes, Patres acriter reprehendunt.p.254.ad med & ſeq.

3 Monachos delicatos egregie depinxit Bernardus, cuius verba de ea re p.254.in fin. & ſeq.

4 Monachi choriſtæ ſiue ſacris initiati, ſiue nõ, ſiuè iure Eccleſiaſtico, ſiuè conſuetudine ad diuinum officium perſoluendum tenentur p.295.circa med.& ſeq. arctiùs autem ad ſacros ordines promoti, ita, vt non promotos ſemel aut iterum omittentes excuſent à mortali quidam Neoterici.p.ead.

5 Monachi profeſsi non promoti, ex priuilegio, an, & quomodo excuſentur ab officio diuino perſoluendo.p.296.in fin.& ſeq.

6 Monachos choriſtas non initiatos, quamuis probabile videatur ſolùm ſub veniali ex vi Regulæ ad officium diuinum obligari: tamen multò probabilius, imò certiſsimum eſſe videtur eos ſub mortali adſtringi.p.298.

7 Monacho noſtræ profeſsionis conuenit veſtis aſpera.p.122.

8 Monachus vnde dictus.p.49.in fin.& ſeq.

1 *Monarchia* excellit alias gubernationis ſpecies, abſolutè loquendo p.231.

1 *Monaſteria* deſerere attento iuris rigore non poſſunt Mendicantes ſine noua licentia Papæ.p.243.licet tamen hoc eis ex priuilegio.ibidem.

2 Nobis licet monaſteria deſerere ex conceſsione Sixti 5.p.243.in fine: dummodo fiat cum licentia Generalis.p.244 in princ.

1 *Morbus* definitur ex Modeſtino I.C. p.412. poſt med. & ex Galeno. p.413.

2 Idem quod ægritudo, ſiuè infirmitas ibidem.

1 *Mutanda* ſunt ſucceſſu temporis multa prudenter, quæ anteà ſalubriter erant inſtituta.p.134.

N.

1 *Neceſsitatis* nomine, non ſolũ quę extrema, aut grauis eſt, ſed etiam quæ ad condecentiam noſtri ſtatus pertinet, in Regula intelligenda eſt.p.346.propè finem.

6 Non quælibet neceſsitas hoc nomine continetur : neque ita propulſanda eſt, vt omnia abundent. Quod ad monachorum abuſum pertinet pag.347. in principio.

O.

1 *Obſecratio* deprecationem malorum, hoc eſt, petitioné remiſsionis peccatorum ſignificat pag.281. circa med.

1 *Occaſio* errandi quæ fuerit his, qui exiſtimarunt, Carmelitas ſub Regula Baſilij militaſſe pag.190.& ſequentibus.

1 *Otioſitatis damna*, pag.430. vſque ad pag.433.

2 *Otioſi* peccatum ſcandali committunt pag.442. poſt prin. non tamen ingratitudinis. ibid. ante medium.

1 *Officium* diuinum quare ſic dictum pag.293. ad med.

2 Ad officium diuinum perſoluendum in communi ſine cantu, duorum numerus ſufficere videtur pag.301.

3 Niſi debitis horis perſoluatur, Prælatus peccat mortaliter, ſi ſæpè fiat pag.303. ad med.

4 Quæcumque ad eius debita perſolutionem requiruntur, reduci poſſunt ad hæc, nempe, ad integritatem, ordinem, qualitatem, locum, tempus, attentionem & deuotionem, & quando, & quantum peccatum ſit horum peruerſio pag.304. in principio & ſequenti.

5 Ordini Diui Bernardi, & Hieronymi conceſſum eſt, vt horas ſtatuere & determinare poſsint in recitatione diuini officij obſeruandas: quod cum capitulo per Generalem, aut de ſeniorum conſilio fiat pag.305.

6 Officia recitare de feſtiuitatibus in ordine conſuetis non ſolum licite in noſtra Reformatione poſſumus, quod latè probatur, pagin.306. poſt med. & ſequent. Sed etiam ad id tenemur, pag.313. in fine.

7 Officium Beatæ Mariç, quod ſemel in hebdomada fit, vnde originem habuerit? pag.316, circa med.

8 Officium paruum Beatç Mariæ nunquam fuit ſub præcepto iure communi Eccleſiæ, contra Nauarrum pagin.319. in principio.

9 Pius Quintus ſuſtulit obligationem huius officij parui quo ad ſingulos pag.318 prope fin.

10 Non obligat ſub mortali ad attentionem ſingulos etiam in choro exiſtentes: quod per triplicem modum late exponitur pag.319 & ſequent

11 Officia per ſingulas hebdomadas antiqua conſuetudine apud monachos diuiſi ſolita pag.266 poſt prin.

12 Officium diuinum publicè & in communi in monaſterijs perſoluendum eſt, ſi opportunitas ad ſit, alioquim Prælatus peccat mortaliter. p. 99. poſt prin. & quæ ſit hæc opportunitas ibi. Onager denotat ſolitarium. 90. ante med.

1 *Oratio* propriè accipitur pro deprecatione, ſiue petitione p. 278, & pag. 281.

2 Mentalis excedit vocalem, & feruentior eſt pag. 279. poſt med.

3 Tam per vocalem, quàm mentalem fit ſatis Regulæ præcepto ibi. prope fin.

4 Orationis nomine quæ contineantur. pag. 281. poſt princip.

5 Ad orationem & meditationem tenemur ex Regula ſcilicet ad vtrumque, non ad alterutrum pag. 81. in fine.

6 Orandi tempus certum, cum nullum præfixum ſit iure diuino, difficile eſt determinare quando quis teneatur p. 283. poſt princip.

7 Ad orationem per Spiritum ſanctorum excitamur ſæpe, & id Chriſtus ſedulo ſuaſit. pag 283. ad med.

8 Orandum eſſe ſemper, quidam exponunt per bonam operationē. pag. 83. in fin. Quidam per conjunctionem aſsiduam cum Deo ex amore, & deſiderio. pag. 284. poſt prin. Quidam (& commodius) per aſsiduitatem orandi, & petendi quam maxima eſſe poſſit. pag. 8 . poſt prin.

9 Orandi, & meditandi ſemper die ac nocte præceptum, non phyſice, ſed moraliter intellectum p, 286. ante med, vel per continuū deſiderium vel per aſsiduam petitionem explicatum, non eſt impoſsibile 285. poſt med.

10 Orationibus breuibus, nēpe jaculatorijs huic præcepto Patres ſatisfaciebāt quo fu in vſu antiquis monachis p. 287. in prin.

11 Orare, ac meditari, quum actus ſint interiores, qua ratione à Regula præcipi poſsint, vt obligemur p. 287. ad med

12 Orandi ac meditandi præceptum qua oratione, & meditatione, qua expeditione, & remotione impedimentorum, impleatur p. 290 poſt princip.

13 Oratio vocalis vtilis ad mentalem. pag, 292. & ſequentibus.

14 Orationem ac meditationem maxime iuuant celle iugis cuſtodia & labor manuum pag 179 & ſequentibus: ſtricta paupertas, ieiunium, & ſilentium, ibidem.

15 De oratione, contemplatione, & puritate antiquorum monachorum Caſsianus. p. 175. & alij Patres p. 176. & ſequentibus.

16 Orationem ac meditationem quare Religio noſtra tam arcte profiteatur pag. 177

17 Orandi & meditandi præcepto noſtræ Regulæ ſatisfacit quis ſi tēpora orationi deputata cum alijs adimplet, quamuis reliquo tēpore

pore nullam de ea re curam habeat pag.190.poſt medium.
1 *Oratorii* forma & diſpoſitio.pag.160.
1 *Ordo* Carmelitarum approbatus in Concilio Lateranenſi fuſe oſtenditur.pag.167.& ſequentibus & ad obiecta reſpondetur p 170. vide religio.
2 Ante ipſam Regulam Alberti etiam approbatus à ſede Apoſtolica per Aymericum Patriarcham Antiochenũ ſuum legatũ.p.171
3 Quinimo ab anno circiter 400 approbatus cenſetur, quo Ioannes Patriarcha Hyeroſolymorum Regulam eis tradidit pag.171.
4 Ipſe etiam ordo ab anno cerciter 850. varijs ſummorum Pontif. priuilegijs tacite approbatus.pag.172.
5 Ordinnm Benedicti, Dominici, Franciſci, & Carmelitarum diſtinctio penes proprium vniuſcuiuſque finem, eleganter per Valdẽ ſem tradita pag.177.poſt medium.
6 Ordini D.Benedicti Hiſpaniæ conceſſum priuilegium circa officium diuinũ recitandũ ac horiſtis non promotis.p.297.ad med.

P.

1 *Paupertas* in communi per Regulam nobis præcipitur, vt ſatis oſtenditur pag.154.in fine & ſequentibus & pag.156.& ſequentib.
2 Solis Franciſci, & Alberti Regulis præcipitur in communi.p.156 poſt med.
3 Paupertas in communi eſt, quæ neque in particulari neque in cõmuni quidquam poſsidet p 328.in fine, In particulari vero quæ ad votum paupertatis eſſencialiter pertinet ibid.
4 Non incongrue ex eo capite prouenire paupertatem monacho dici poteſt, quod quum ipſe in aliena poteſtate ſit; non videtur quid quam ſub ſua poteſtate habere poſſe.d. 329. & ſequentib.
5 Paupertatem etiam minimutiſsimis Patres à monacho exiguiit. pag.329.& ſequentibus.
6 Quando violetur votum paupertatis breuiter.p.332.prope med.
7 Paupertatis excuſatio admittenda non eſt Prælatis circa Infirmorum curam negligenter ſe habentibus eo titulo.pag.352.ad medium.
1 Pallio albo vſus eſt Elias monaſtico, in cuius imitationem eius diſcipuli & ſucceſſores eo ipſo vſi ſunt, quo ſignificatur interna puritas mentis, & externa, à monacho huius profeſsionis ſeruanda p.124 ad medium & ſequentibus.
1 *Perfectio* eſſencialis chriſtiana in charitate conſiſtit.pag.194.
1 Pœnam legis poteſt Prælatus diminuere, quando id ratio, & iuſta cauſa dictauerit.p.380 poſt prin.
1 Præceptum licitus ſumptum abſtrahit à præcepto ad mortale, & veniale.pag.204.poſtmedium & ſequentibus.

2 Præ

2 Præceptum Prælati ſine vtili, vel neceſſaria cauſa impoſitum, ſi grauiter eius tranſgreſſores punire velit, tyrannicum eſt & non obligat pag. 209

3 Præcepti diuini, & humani in obligando vis non eodem modo cognoſcitur: ſed diuini grauitas ex meliori materia, humani etiam ex intentione præcipientis colligitur pag. 211.

4 Vnde præceptum hominis etiam in leuiori materia plus aliquando obligat, quam in grauiori, ſi ita voluit legiſlator pagina eadem.

1 *Prædicatio* tunc præfertur contemplationi, quando conjuncta eſt cum contemplatione pag. 100.

Prælatus legum cuſtos, & paſtor ouium, & ſingulos quoſque viã ſalutis docet pag. 364. in principio.

2 Qualis debeat eſſe qui eligendus eſt pag. 91. in fine.

3 Prælatos noſtri ordinis non oportet eſſe nimis ſolicitos de proximorum cura, niſi in caſu vt ibi pag. 183 & ſequent.

4 Prælatus immediatus quamuis attento iure communi omnia pene negotia ſui conuentus ſuo arbitrio expedire poſsit: communi tamen Religionum conſuetudine adhibere debet in multis capituli, & fratrum conſenſum pag. 264 poſt principium.

5 Prælatus ſi tepidus ſit, eligendus idoneus Magiſter cautè tamen, vt quo ad fieri poſsit, Prælato duce Deo ſeruiamus pagina 481.

1 *Prior*, de quo in Regula fit mentio, pro Generali, & conuentuali accipitur, ſingula ſingulis debitè acommodando pag. 230.

2 Prioris arbitrio non omnia diſponenda, ſed multa de capituli, & fratrum conſenſu. pag. 263. ad med.

3 Priorem ex eiuſdem Regulæ profeſſoribus eſſe aſſumendum, & Regula, & jure, & Tridentino ſancitur pag. 233. in principio.

1 *Proprium*, oretenus appellando noſter religioſus peccat venialiter. pag. 330. in fine & ſequentibus.

1 *Prophetæ* aliquando dicuntur pſallentes Domino, ad hoc inſtituti pag. 67. & reliq.

1 *Proficere* qui non vult, deficit: eleganter ex Patribus pag. 468.

2 Non proficiendi intentio quando peccatum, ſi ſine contemptu, vel cum illo: & quale peccatum pag. 467 & 469. & ſeq.

1 *Proximorum* cura nobis in Regula nec præcipitur, nec conſulitur pag. 238. poſt principium: vnde moderate illi in noſtra Religione incumbendum eſt, ne nihil aſſequamur pag. 184.

Prouinciam fundare, diuidere, vel vnam alteri ſubijcere non poſſunt Prælati Regulares ſine licentia Papæ pagin. 242. ad medium.

Puerilis

2 Puerilis ætatis magna habenda ratio inter nos,ne deficiant pag. 345.infine.
1 Pulmentum à pulte dicitur, quæ eſt omnium ſeminum congeries in paſſo cocta: ſed in Regula quidquid ad carnes non pertinet, neque ex eis originem trahit, hocnomine continetur, quod tamen cum carnibus decoqui ſoleat.pag.419.in fine & ſequentibus.
2 Pulmento vti non licet itinerantibus, ſi ad noſtros conuentus diuertant.pag.419.ante med.
3 Ex conſuetudine vtuntur pulmento etiam non intinerantes, dummodo extra conuentus ordinis ſint,ibidem.

R.

1 Rechabitæ adjuncti Eliſeo in omnibus, præterquàm in caſtitate. pag.94.
2 Non ſunt cum reliquo populo Iudæorum tranſlati in Babylonem pag.99.in principio.
3 Horum inſtituta.pag.94.
1 Recreationem poſt prandium, & cænam,prudenter eſſe inſtitutam apud nos, ratione & authoritate Patrum probatur. pagin. 258,ad med & ſequent.
2 Non eſt de medio tollenda, ſi debitæ circunſtantiæ obſeruentur pag.269.
1 Reditus,vid.verbo(bona)
1 Refectorium communis cibi capiendi locus, vnde extra illud nihil eſſe comedendum ſeuere præcipiunt & docent Patres pagina,250.
1 Regiminis forma noſtræ Religionis mixta ex Monarchia,& Ariſtocratia, quæ his temporibus maximè bene inſtitutis Religionibus conuenit.pag.231.in fine & ſequentibus.
2 Hæc ipſa forma in Regula noſtra adumbrata eſſe videtur, pagina,252,
1 Regula dicta ab eo, quod recte ducit, vel ab eo, quod regat.pag.253.
2 Sumitur pro breui & compendioſa præceptione rerum, ibidem.
3 Regula vt à rectitudine, & à regendo dicitur, optimè quadrat monaſtico inſtituto.pag.155. cuius rei conuenientiam adamuſſim proſequitur Vmbertus ibid.
4 Regulæ monaſticæ diffinitio.pag.156.& noſtræ Regulæ diffinitio.pag.156.

¶¶ 3 5 Re-

5 Regulæ Carmelitarũ titulus præ alijs omnibus inſignis & honorificus.pa.157.

6 Regula Alberti dicitur prima, quia alias Carmelitarum Regulas perfectione excedit.pag. 64.& alijs de cauſis pag. 134. poſt medium.

7 Regula ab Alberto tradita anno Domini. 1171. pag. 165. ex quo tempore approbata eſſe cenſetur, tum ſuo, tum Legati jure, ac proinde a Sede Apoſtolica.pag.171.

8 Fuit ab Honorio Tertio confirmata.pag.165.anno primo Pontificatus.pag 166.

9 Ante Honorium, fuit ab Alexandro Tertio & Innocentio Tertio approbata.pag 166.& 172.

10 Regulæ primitiuæ profeſſores quid maxime præ oculis habere debeant pag.182.

11 Regulas in Eccleſia approbatas quatuor eſſe, ad quas aliæ omnes reducuntur, communis tenet ſententia pag 185.

12 Regula Baſilij fuit prima. Huic ſucceſsit Auguſtinus. Benedictus deinde ſequutus eſt. Vltimo Regula Franciſci pag.186.

13 Regula Alberti non tam alia noua Regula, quam compendium quoddam inſtitutionum Ioannis eſſe videtur pag. 91.

14 Regulam Alberti ex Regula Baſilij eſſe acceptam quo ſenſu, ſiue etiam quo errore dicant Hiſtoriographi.pag. 190. & ſequentibus.

15 Regulæ Alberti perfectio præ alijs, fuſe probatur.pagina 198. & ſequentibus.

16 Regulam Alberti ſolam inſtituiſſe proprie vitam eremiticam, non abſurde dicitur, pag.199.

17 Regulas Benedicti & Auguſtini non vſque adeo certum eſt, non obligare ad mortale p.217.obligant autem ad veniale.pag.221.

18 Regula Alberti, quamuis ſecundum ſe conſiderata, diſputationis rigore ad mortale obligare videatur, quæ pars ex multis argumentorum locis oſtenditur.p.216.& ſeq.tamen defacto nõ obligat admortale,& late oſtenditur.pag.219.& ſequentibus.

19 In eo vero, ꝙ præcipiẽdo ſtatuit, obligat ſub veniali.p. 221. infin.

20 Regula Prædicatorum non obligat etiam ad veniale.pagina. 222. poſt principium.

21 Regulæ tranſgreſsio intra limites venialis culpæ, grauiſsima eſt pag.224.in fine.

22 Regulæ noſtræ eremus & ſolitudo maxime conueniunt pag.235. prope medium.

23 Regula Alberti quando,& in quibus fuerit correcta, declarata, ac mitigata per Innocentium Quartum.pag. 145. ante medium.

24 Quan

24 Quando, & in quibus fuerit rurſum per Eugenium Quartum mitigata.pag.146.in fine.

25 Quando, & in quibus denuo fuerit temperata per Pium Secundum & Sixtum Quartum.pag.151.

26 Pro Regula primis monachis Carmelit. Sacra ſcriptura, & Eliæ Eliſei exempla fuere.pag.25.in fine.

1 *Regulares* dicũtur proprie qui profeſsionis vinculo adſtricti ſunt pag 155.

1 *Religio* Carmelitarum ſub titulo & patrocinio Beatæ Mariæ eſt. pag.157.

2 Vna ex Mendicantibus.pag.181.& pag.366.& 357.

3 Religio ab Elia inſtituta eſt hæc eadem, quam ſub tutela Virginis Mariæ modo Carmelitæ profitentur Quæ veritas multis teſtimonijs, & rationibus late & fuſe probatur à pa.10.ad medium, vſque ad 13.

4 Religio multiplex in Eccleſia.pag.174.& 192.

5 Religiones ante Conciliũ Lateranenſe, vel ſola Fundatorum, vel ſaltem Epiſcoporum autoritate de nouo fundari potuerunt, vt Pachomij, Baſilij, Auguſtini, & Benedicti.pag.167. & ſequen.

6 Religiones Mendicantes datæ in adiutorium Epiſcoporum pagin.182.

7 Religiones Mendicantes ex eo præciſe, quod mendicantes ſunt non tenentur animarum ſaluti operam dare: ſed libere id præſtant.pag.183.

8 Religionum Mendicantium Prælatos credi poteſt teneri, proximorum curam agere tempore peſtis, ſi non ſit qui ſacramenta adminiſtret.pag.183.

9 Religiones aliæ Mendicantes pie, ſancte, & laudabiliter proximorum curæ incumbunt.pag.183.& ſequentibus.

10 Religionem Carmelitarum ſub Regula Baſilij militaſſe quidam aſſerunt.pagin. 86.& ſequentibus. Sed hoc veroſimile non eſt, Quod ex collatione ſingulorum capitum fit manifeſtum. pagi. 187 & reliq. Vnde neque eius appendix eſſe cenſenda eſt. pag. 191 & huius erroris occaſio.pag.190.

11 Religionis ſubſtantia in tribus votis ſaluatur, & illa potiſsimum requiruntur, vt pote quæ omnium vitiorum flammam extingũt.pag 195.

12 Religionis perfectio ex Regula, & cæteris conſtitutionibus ſimul iunctis complete conſurgit.pag.193.

13 Religiones in quo diſtinguantur pag.196.in fine.

14 Religionis vnius excellentia ſupra aliã tripliciter attenditur, primo ex fine perfectiori: ſecũdo intra eundem finem exactiu ma

gis perfecto: tertio ex medijs magis eiuſmodi fini proportionatis. pag 197.
15 Religio Carmelitarum prout à Diſcalceatis obſeruatur inferior alijs non eſt, exceptis his, quæ eremiticam vitam profitentur, vt ſunt Carthuſiani, & Camaldulenſes pagina. 201. & ſequentibus.
Religioſus tenetur aſpirare ad perfectionem, non eſſe perfectus pagina. 194.
2 Nihil propria autoritate ex bonis monaſterij vēdicare poteſt, alioquin rixarum, & contentionum maximam anſam præbet. pagin. 338. & ſequentibus.
3 Ex his, quæ habet ad vſum, nihil alteri conferre poteſt ſine Prælati licentia, neque ad vſum quidem pagin. 340. ante med.
4 Religioſo occultam neceſsitatem Prælato manifeſtanti, credendum eſt facilius, ſi ſeruus Dei ſit, alioquin caute. pagin. 347. poſt medium.
5 Ocioſi religioſi non peccant peccatum ingratitudinis, ocioſe viuendo, contra Cayetan. pag. 442. ante med.
6 Vide verbo (ordo) (monachus) (proprium.)
1 *Rumores* deferentes monachi reprehenduntur. pag. 262.

S.

1 *Senectus* quæ ſit, vt huius ætatis ratio habeatur ſecundum Regulam, arbitrio Prælati prudentis relinquendum eſt, ita, vt Religionis etiam ratio habeatur, ne tepeſcat. pagin. 344. prope finem.
2 De ſenectute ad rationem ieiunij idem cenſeri debet. pagin. 395. poſt princip.
1 *Silentium* d ſtricte obſeruatum apud quoſdam Ethnicos. pagina. 217.
2 Non ſolum loquutionis importat priuationem, ſed & cuiuſuis alterius ſtrepitus, qui inquietare poſsit. pag. 446 in fine.
3 Silentij præceptum æque obligat Prælatos ac ſubditos, excepto eo, quod Prælati licentiam habent a conſtitutione de neceſſariis loquendi, non item ſubditi. pag. 447 poſt principium.
4 A ſilentio ſola ineuitabilis neceſsitas excuſat, ibidem in fine. Reliquas reieciſſe videtur Regula excuſationes pagi. 447. ad medium.
5 Silentij etiam tempore tranſacto, prohibentur confabulationes pag. 447. in fin.

6 Silentium non ex hora completorij, ſed ex completorio dicto obligat pag. 445. & ſequentibus.

7 Silentij & modeſtiæ antiquorum monachorum in communi mẽſa commendatio ex Caſsiano. pag. 457. ante medi.

8 Ad ſilentium egregia exhortatio Auguſtini pag. 448. Chryſoſtomi. pag. 453. Gregorij. pagin. 452. Bernardi. pagi. 450. Bonauenturæ pag. 455. Petri Damiani pag. 456. prope finem.

1 *Solitudo* ad contemplationem maxime confert pag. 237. ad finem noſtræ Regulæ. pag. 245. ante med. Ad puritatem. pagin. 275. Et ad perfectionem denique pag. 45. & ſequentibus.

1 *Status* perfectionis, eſt modus quidam viuendi certis legibus & conſuetudinibus ob noxius, quibus perfectio acquiritur, vel exercetur. pag 194.

2 Diuiditur in ſtatum perfectionis exercendæ, in quo ſunt Epiſcopi, & in ſtatum perfectionis adquirendæ, qui pertinet ad monachos pag. 194.

1 *Studia* varia, in quæ humanum ingenium propendet, optime Neſtorius Abbas explicuit. pag. 192.

1 *Suauitatem* dulcedinis Dei diu retinere duplici de cauſa non poſſumus. pag. 59. ante finem.

1 *Superhumeralis*, ſiue ſcapularis forma, qua ſignificatur perpetuo portandum iugum obedientiæ à monacho. pag. 123. ad medium & ſequentibus.

1 *Supererogationis* opera facienda, ne in debitis deficiamus pag. 467. prope fin & ſequentibus & 470. ad med.

2 Regula noſtra non concedit ea facere ſine licentia ſuperioris. pagin. 470. ante med.

3 Periculoſum valde eſt, & non ità meritorium, ea facere ſine Prælati licentia. Quod fuſe probatur ex Patribus pag 472. ad med.

4 Facere quæ non ſunt prohibita à Prælato, nullum eſt peccatum, ex eo, quod non fiant cum eius licentia. pag. 473. poſt prin.

5 Hæc opera prohibenti Prælato ſubditi obedire tenentur: non ſi abſolute prohibeat, ſed ſi prohibeat, ſine eius licentia fieri. pa 471. in fine & ſequentibus.

T.

1 *Temeritatis* notam vitare non poteſt, qui Eliam Carmelitanæ familiæ Authorem eſſe, negare præſumpſerit. pag. 17. in fine.

1 *Templum* à Carmelitis in Carmelo in honorem virginis erectum primum fuiſſe omnium, contra quoſdam defenditur. pag. 163.

1 *Translationi* monaſterij faciendæ non prærequiritur Epiſcopi

licentia ex Tridentino.pag.240.ad med & ſequentibus: ſi hæc trãſlatio intra eandem diœceſim fiat pag.242.in fine.

V.

1 *Verba* præceptiua quæ ſint.p.206.
2 Verbum (Mandamus) ex propria ſignificatione denotat præceptum,& obligat ad culpam.pag.207.
3 Verba præceptis æquipollentia quæ ſint, & quod eandem vim habent in obligando.pag.208.
4 Verba imperatiui modi ſunt præceptiua ſine controuerſia apud viros doctos ibidem.
5 Verba(ordinamus,ſtabilimus &c.eiuſmodi) directiua potius,quã præceptiua ſunt: ac proinde non obligant ad mortale ex communi ſententia,ſed ad veniale.pag. 208.infin.
6 Verbum (oportet) an præceptum inducat? p.416. ad med.
1 *Virgo Maria* incolas Carmeli inuiſere ſolita pag.162: in quos ſpecialem amorem,& patrocinium oſtendit.pag. 157 & 161.
2 Prima omnium inter fœminas coluit Virginitatem ad exemplum Eliæ.pag.115.poſt med & 118.ad med.
3 Virginis Mariæ natiuitas ſine macula, tempus natiuitatis,virginitas perpetuo ad exemplum Eliæ amplexa,& quod Deum conciperet,in Nubecula Eliæ oſtenſa deſignabantur. pag. 110. poſt med.& ſequentibus.
1 *Vita eremitica* perfectior,ſed cœnobialis iucundior,facilior,& ſecurior pag.128.infin.& ſequentibus.
2 Vita eremitica in ſeparatis cellulis olim viguit apud Carmelitas pag.144.infine & ſequentibus.
3 Huius vitæ duplex finis,& charitatis conſequutio cum puritate cordis,& experientia diuinæ dulcedinis.pag. 44 poſt princip.
4 Huius perfectio quo modo attingenda pag.5 .& reliquis.
5 Hæc omnium perfectiſsima pag.198.eius laudes & periouia.p.228
1 *Vita communis*,& eius æqualitas potiſsimum relucet in menſa communi.pag.251.vide menſa.
2 Huius ratio conſiſtit in eo,quod nullus aliquid proprium habeat & quod omnibus de communibus bonis diſtribuantur neceſſaria: Quam mirum inmodum commendant Concilia & Patres, pag 332.& ſequentibus ob varias rationes, de quibus pag. 335. 334 & 336.
3 Huius vſu ceſſante,exortæ ſunt inter fideles multæ lites & contẽtiones pag.336.in principio.
4 Eius laudes pag.336.& ſequentibus.
1 *Vitæ propriæ* tuendæ præceptum non obligat,ſi rationabilis cauſa adſit.p.406.infine.

1 Votum

I N D E X.

1 *Votum* caſtitatis in veteri lege fidelibus propoſitum pag.4. & 5. & obedientiæ.pag.5.infin. Paupertatis etiam pag.7. ante medium.
2 Vota Religionis in veteri lege expreſſa,& obſeruata.pa 4.
3 Ex voto quod fit multo præſtantius,& gratius Deo,ibidem.
4 Vouere Deo,vſu receptum fuit in veteri lege ibidem.
5 *Vrbanus* 6.tres annos & totidem Quadragenas indulſit his,qui ordinem Carmelitarum appellauerint ſub titulo Beatæ Mariæ.pagin.158.

Z.

1 *Zelatoris* munus eſt,ordinis obſeruantiam Zelare, & in hac parte Prælati curam,& vigilias iuuare.pag.369.poſt prin.
2 Huius munus etiam apud antiquos monachos in vſu fuit ibidem poſt med
3 Maiori vinculo,quàm cæteri religioſi,adſtringitur, vt in capitulo aliorum culpas debeat aduertere.pag. ſequenti inprinci.
4 Sub veniali tenetur culpas aduertere,qvamuis non debeat ſtudio ſe nimis explorare ibidem.
5 Sub mortali tenetur grauem relaxationem obrepentem in monaſterio,ſi lateat Prælatum,illi manifeſtare ibidem ad medium.
1 *Zona* pellicea circa lumbos vſus eſt Elias,& ſucceſſores eius monachi, qua incentiua luxuriæ a monacho ſedulo reſtringenda, ſignificarunt.pag.120.& ſequentibus.

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google